

JAARSTUKKEN 2021

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting.....	4
Corona.....	17
Vitaal en Sociaal Breda.....	30
Ondernemend Breda	67
Duurzaam wonen in Breda.....	97
Basis op Orde in Breda	115
Organisatie en financiën van Breda	143
Paragrafen.....	156
Jaarrekening.....	208
Bijlagen	255
Duurzaamheid.....	294
Colofon.....	318

Beste Bredanaars,

Ook in 2021 hadden we in Breda last van de coronacrisis. In de eerste helft van het jaar werden de regels versoepeld, maar in juli nam het aantal besmettingen weer toe. Het jaar eindigde met een harde lockdown in de week voor kerst. Het effect van alle maatregelen was groot en was duidelijk te voelen in onze winkelstraten, in het uitgaansgebied en bij mensen thuis.

Het klinkt misschien gek, maar corona heeft ons ook iets gebracht. De afgelopen 2 jaar heeft de gemeente namelijk nog vaker gesproken met inwoners, ondernemers en instellingen. Ons contact is beter geworden en dat was voor iedereen goed. We spraken onder andere met de horeca, winkels, scholen, sportverenigingen en dorps- en wijkcentra.

In 2020 hadden we afgesproken om veel aandacht te besteden aan werken, recreëren en ontmoeten. Dat liep door corona net even anders. Ondernemers en theaters moesten hun deuren sluiten en evenementen konden niet doorgaan. De gemeente heeft iedereen die hiermee te maken kreeg zo veel mogelijk ondersteund.

Door corona hadden mensen veel minder mogelijkheden voor recreatie. Daarom heeft de gemeente nieuwe plaatsen aangewezen om te bewegen, te sporten en te genieten. Op het Chasséveld kwam bijvoorbeeld een tijdelijk sportveld en langs de Markkade legden we een strandje aan.

Elkaar ontmoeten was ook lastig door alle coronamaatregelen. Maar juist door die maatregelen kregen mensen meer behoefte om elkaar op te zoeken. Ouderen én jongeren voelden zich vaker eenzaam en kregen vaker psychische klachten. De gemeente heeft daarom initiatieven in de wijken ondersteund. Met Breda Buiten hebben we één zomerprogramma georganiseerd waarbij mensen uit de stad elkaar buiten konden ontmoeten. Hier kwamen ruim 50.000 bezoekers op af.

De gemeente heeft ook verder gewerkt aan het bestuursakkoord Lef en Liefde. Dat bestond uit 5 onderdelen: de programma's. Hieronder leest u per programma wat we hebben bereikt.

Programma 1 **Vitaal en sociaal**

Gezond Breda

De gemeente heeft begin 2021 het Lokaal Preventieakkoord ondertekend. Daarin hebben we afspraken gemaakt over 3 onderwerpen: 'gezond oud worden', 'gezonde werkvloer' en 'gezonde inwoners van de Hoge Vucht'. We werken daarbij samen met sportscholen, het onderwijs en de zorg. Samen met bedrijven bekijken we hoe we hun kantine gezonder kunnen maken.

Uitvindfabriek

In de Uitvindfabriek kunnen jongeren ervaren wat techniek is. Zo kunnen ze ontdekken of ze techniek leuk vinden en of ze er goed in zijn. Daardoor weten ze beter of een technische

opleiding iets voor hen is. De Uitvindfabriek zorgt ervoor dat het tekort aan technisch personeel afneemt. De gemeente en de regio hebben in 2021 een extra bijdrage geleverd aan de Uitvindfabriek, zodat die zijn goede werk voort kan zetten.

Jeugd

We hebben in 2021 de jeugdhulp verbeterd, waaronder informele zorg, ambulante jeugdhulp, pleegzorg en gezinshuizen. We hebben onder meer aandacht besteed aan de overgang van 18- naar 18+. Door corona kregen jongeren vaker te maken met psychische problemen en achterstanden op school. Deze jongeren geven we ook de komende jaren extra hulp.

Dak- en thuislozen

In 2021 zijn we begonnen met de bouw van een nieuwe doorstroomvoorziening (DSV) voor daklozen. Daardoor kunnen zij straks meestal een kamer voor zichzelf krijgen, in plaats van een slaapzaal voor 8 mensen. Dit zorgt voor meer rust en ruimte voor iedereen, waardoor mensen sneller kunnen herstellen.

Toeslagenaffaire

Door de toeslagenaffaire bij de Belastingdienst kwamen ook huishoudens in Breda in de problemen. Wij hebben deze gezinnen op weg geholpen naar een toekomst zonder schulden.

Programma 2 **Ondernemend Breda**

Strategie internationalisering

De afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd om Breda internationaal op de kaart te zetten. We hebben gezocht naar nieuwe internationale relaties en naar extra subsidies. Ook bedrijven, scholen en culturele partners zijn actief in het buitenland. In 2021 hebben we gekeken hoe we nog beter samen kunnen werken.

Breday

In 2021 is Breday van start gegaan. Dit is een loket voor jongeren tussen de 18 en 27 jaar. Zij kunnen hier gratis advies krijgen bij vragen en problemen rondom werk, studie en geld. Hiervoor werkt de gemeente samen met diverse maatschappelijke organisaties.

Werk Breda

De SW'ers van ATEA zijn overgenomen door de gemeente en een aantal Bredase bedrijven. Dat levert een financieel voordeel op voor de gemeente.

Bredata

De gemeente wil haar dienstverlening veiliger en beter uitvoeren en innovatie mogelijk maken. Daarom leggen we een glasvezelnetwerk aan: de BredaRing. Daarop sluiten we eerst alleen locaties en installaties van de gemeente aan, zoals de stadskantoren, de verkeerslichten en de camera's. Later kunnen ook onze partners dit netwerk gebruiken. In 2021 hebben we besloten om ons netwerk ook aan te sluiten op dat van de provincie. Dit maakt deel uit van ons plan Bredata.

Verbeter Breda

De tweedeling in Breda neemt toe. Daar willen we iets aan doen. In 2021 hebben we daarom met veel inwoners en organisaties in Breda gesproken. Zij willen allemaal helpen om de kloof te dichten tussen buurten die vooruitgaan en buurten die achterblijven. In juli hebben we daarvoor een plan gepresenteerd: het Pact van Breda, deel 1. Daarin staan 6 onderwerpen centraal: bestaanszekerheid, investeren in de jeugd, voorzieningen in de buurt, ontmoetingen mogelijk maken, woningbouw spreiden en werken aan leefbaarheid en veiligheid. Dit plan vormt de basis voor een integraal, meerjarig programma Verbeter Breda.

Programma 3 Duurzaam wonen

Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig'

In 2021 hebben we de omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig' vastgesteld. Daarin beschrijven we hoe we samen met de stad, de dorpen en de regio willen werken aan de toekomst van Breda. Tot 2040 groeit de gemeente tot meer dan 215.000 inwoners. Daarvoor willen we ruim 25.000 huizen bouwen, vooral in de stad. Ook moet er ruimte zijn voor minstens 110.000 banen. In de omgevingsvisie beschrijven we hoe we dit voor ons zien.

Evaluatie participatieleidraad

Door de invoering van de Participatiewet in 2023 wordt participatie steeds belangrijker. Inwoners van Breda worden steeds eerder en beter vooraf betrokken bij bouwplannen. In 2021 hebben we de participatieleidraad geëvalueerd. De belangrijkste les: we gaan nog meer werk maken van participatie bij kleine en grote projecten in de stad.

Bouwen, bouwen, bouwen

Deze bestuursperiode wilden we 6000 huizen bouwen. Een flinke opgave, waarvoor we € 14 miljoen hadden uitgetrokken. Eind 2021 stond de teller op 6851, vooral sociale en middeldure woningen. Het is dus gelukt!

Groenkompas

We willen dat Breda in 2030 de eerste Europese 'stad in een park' is. Daarom hebben we in 2021 het Groenkompas vastgesteld. Daarin staat wat we moeten doen om het bestaande groen te beschermen en nieuw groen toe te voegen. Dat is belangrijk, omdat (extra) bomen en planten helpen om de gevolgen van de klimaatverandering tegen te gaan.

Energietransitie

We hebben bekeken hoe we op een slimme manier ruimte kunnen maken voor het opwekken van duurzame energie. Samen met onze regionale partners hebben we daarvoor in 2021 de Regionale Energiestrategie (RES) vastgesteld. Nieuwe huizen gebruiken bij voorkeur geen aardgas meer. En voor bestaande gebouwen geven we subsidie. Bijvoorbeeld om zonnepanelen te installeren of om ze beter te isoleren. Als gemeente geven we graag het goede voorbeeld: we hebben ook 86 van onze eigen gebouwen duurzamer gemaakt. Met de campagne 'Breda doet mee' stimuleren we mensen om duurzame keuzes te maken.

Programma 4 Basis op orde

Noordelijke Rondweg

De Noordelijke Rondweg wordt elke dag door zo'n 45.000 auto's gebruikt. De afgelopen jaren is de weg meerdere keren opgelapt, maar dat kunnen we niet blijven doen. Daarom hebben we een plan gemaakt om de weg grondig aan te pakken. We willen in de Noordelijke Rondweg een tunnel van 3 kilometer lang maken tussen het Spinveld en de Kapittelweg. Daardoor komen er boven de grond meer mogelijkheden om het noorden en het zuiden van de stad beter met elkaar te verbinden. Ook neemt de overlast van geur en geluid af.

Talentencentrum

In Breda komt een multifunctioneel sportcentrum: het Talentencentrum. Eind 2021 hebben de gemeente en de aannemer hiervoor een overeenkomst ondertekend. De bouw start in mei 2022, de oplevering vindt in de loop van 2023 plaats.

Afvalservice

Inwoners van Breda die grof vuil en snoeihout willen laten ophalen, moeten daar sinds januari 2021 voor betalen. Dat was geen populaire maatregel, maar hij heeft wel geholpen. De kosten zijn afgenomen en de hoeveelheid afval ook.

Actieplan zwerfafval

Een grote groep inwoners van Breda wil zich inzetten om de hoeveelheid zwerfafval te verminderen. De gemeente helpt ook mee. We testen een nieuw type afvalbak voor de binnenstad, waar bijna twee keer zo veel afval in past. Als de proef een succes is, vervangen we alle 470 prullenbakken in de binnenstad.

Cyberagents

Om Breda te beschermen tegen cybercrime, hebben de gemeente en de politie de hulp ingeroepen van onze jongeren. Maar liefst 778 jongeren zijn intussen opgeleid om anderen te leren hoe zij veilig kunnen internetten.

Programma 5 Organisatie en financiën

Huisvesting

Ook in 2021 werkten onze medewerkers veelal thuis. Daar hadden we in 2020 al veel ervaring mee opgedaan. Daardoor konden we het grootste deel van ons werk volgens planning uitvoeren. Bij de verbouwing van het Stadskantoor hebben we al rekening gehouden met de nieuwe manier van werken. De inrichting van het kantoor helpt ons om hybride te kunnen werken.

Arbeidsmarkt

Het is steeds lastiger om aan nieuw personeel te komen. Daarom willen we onszelf in 2022 beter gaan positioneren als werkgever.

Verbetertraject rechtmatigheid

In 2021 hebben we stappen gezet om ervoor te zorgen dat onze inkoop, inhuur en subsidies voldoen aan de regels voor rechtmatigheid. We zijn daarmee een heel eind gekomen, maar hebben ook nog een weg te gaan.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

Gemeente Breda

Brief van het college van
burgemeester en wethouders

MANAGEMENTSAMENVATTING

ALGEMEEN

Het college van burgemeester en wethouders legt met deze jaarrekening verantwoording af over het inhoudelijke en financiële beleid uit de begroting 2021. De jaarrekening is onderdeel van de jaarstukken en is opgesteld volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de financiële verordening van de gemeente Breda (die volgt uit artikel 212 van de Gemeentewet).

ONTWIKKELINGEN 2021

Ook in 2021 had de coronacrisis zijn weerslag op Breda. In januari leek er even licht te schijnen aan het eind van de tunnel en gingen we van start met de eerste vaccinaties. In februari gingen de scholen weer open en in maart konden mensen weer winkelen op afspraak. In de maanden daarna werd er steeds verder versoepeld en waren zelfs evenementen weer toegankelijk met een negatieve test. Toch schoot het aantal besmettingen in juli 2021 weer rap omhoog. In november nam het kabinet weer maatregelen en in december eindigde het jaar, een week voor kerst, met een harde lockdown. De gevolgen van dit harmonica-effect voor de Bredase samenleving waren groot. Immers, iedereen was klaar met corona, maar corona nog niet met ons. Dat was niet alleen voelbaar in onze winkelstraten en het uitgaansgebied, maar ook bij onze inwoners achter de voordeur.

En toch, hoe gek het ook klinkt: de coronacrisis heeft ons ook iets gebracht. We zijn als gemeente de afgelopen 2 jaar namelijk nog intensiever in gesprek gegaan met onze inwoners, ondernemers en instellingen. Dit heeft onze relaties op alle fronten versterkt en daar plukt iedereen de vruchten van: horeca en retail, scholen en opvang, culturele partners, zorginstellingen, sportverenigingen, kwetsbare mensen, organisatoren van evenementen, maatschappelijke organisaties en dorps- en wijkcentra. We weten beter wat er speelt en hebben korte lijntjes, waardoor we snel zaken voor elkaar kunnen krijgen.

Werken, recreëren en ontmoeten waren de 3 uitgangspunten die we in 2020 samen hebben opgetekend. Deze vormden ook voor 2021 de basis van onze aanpak, waarin we verschillende rollen hadden: regisseren, verbinden en stimuleren. Soms hadden we deze rollen los van elkaar, maar vaak ook tegelijkertijd.

Ondernemers moesten in januari hun deuren weer sluiten en de evenementensector en de cultuursector werden hard getroffen. We ondersteunden hen waar nodig en hielpen ook andere sectoren, zoals onze zorginstellingen, scholen en sportclubs. Daarnaast werkte het nieuwe regionale mobiliteitsteam (RMT) succesvol aan omscholingstrajecten en van-werk-naar-werk-trajecten.

Corona had daarnaast een grote invloed op onze manier van recreëren. Veel mogelijkheden vielen weg en we zochten samen met de stad en de dorpen naar wat er wél kon. Dit onderstreepte meteen de tekorten aan recreatiemogelijkheden en de behoefte aan voldoende ruimte om te kunnen bewegen, sporten en genieten. Hiervoor hebben we nieuwe plekken ontsloten. Ook hebben we de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van parken en andere plekken vergroot. We creëerden onder meer een tijdelijk sportveld op het Chasséveld en legden een strandje aan op de Markkade in het nog te ontwikkelen gebied 't Zoet.

Elkaar ontmoeten was door de coronamaatregelen lastig en werd vaak ronduit ontmoedigd. Maar door diezelfde maatregelen steeg juist de behoefte om elkaar op te zoeken. Mensen voelden zich vaker eenzaam en het aantal mensen met psychische klachten steeg. De sociale contacten van jongeren én ouderen kwamen in de knel. In onze aanpak hebben we ons telkens gericht op wat er wél kon. Vanuit die gedachte hebben we zo veel mogelijk de aansluiting gezocht bij bestaande initiatieven in de wijken. Met de lancering van Breda Buiten hebben we meerdere initiatieven en acties gebundeld in één zomerprogramma waarbij Bredanaars elkaar konden ontmoeten in de buitenlucht. In totaal vonden er 70 hoofdactiviteiten en ongeveer 400 sub-activiteiten plaats waar ruim 50.000 bezoekers op afkwamen.

Daarnaast hebben we in 2021 verder gewerkt aan ons bestuursakkoord Lef en Liefde. Hieronder leest u de hoogtepunten daarvan langs de 5 programmalijnen. Daarna volgen de financiële samenvatting en een uitgebreide verantwoording per programma.

PROGRAMMA 1 VITAAL EN SOCIAAL

Gezond Breda

Begin 2021 hebben we samen met het bedrijfsleven het Lokaal Preventieakkoord ondertekend. Daarin staan 3 thema's centraal: 'gezond oud worden', 'gezonde werkvloer' en 'gezonde inwoners van de Hoge Vucht'. Het akkoord sluit aan op de aanpak 'Jongeren op gezond gewicht' (JOGG), het Bredaas Sportakkoord en andere initiatieven in de stad. We werken hierbij samen met sport- en beweegaanbieders en partners vanuit het onderwijs en de zorg. Ook het bedrijfsleven speelt een belangrijke rol. Mooie voorbeelden zijn een gezond bedrijventerrein De Krogten, gezondere kantines bij bedrijven en stoere traktaties op basisscholen van de Aartsen Kids Foundation.

Uitvindfabriek

In de Uitvindfabriek kunnen jongeren ervaren wat techniek is. Zo kunnen ze ontdekken of ze affiniteit en talent hebben – en een bewuste keuze maken of het iets voor hen is. Met steun uit het onderwijs, het bedrijfsleven en de gemeente heeft de Uitvindfabriek zich sinds 2016 kunnen ontwikkelen tot een waardevolle toevoeging in Breda. Zij dragen bij aan het verkleinen van de tekorten op de arbeidsmarkt voor technische beroepen. De afgelopen jaren is het lastig geweest om tot een zelfstandige exploitatie te komen. De coronacrisis was hier mede debet aan. Met extra steun vanuit de gemeente en de regio hebben we in 2021 een belangrijke bijdrage geleverd aan de continuïteit van de Uitvindfabriek.

Jeugd

In 2021 hebben we 4 thema's uit het jeugdbeleid concreet uitgewerkt: familie, onderwijs – zorg, jeugdhulp en veiligheid. We hebben ons werk systeemgericht en integraal verbeterd en hebben stappen gezet naar een betere samenhang tussen 18- en 18+. Ook hebben we meer ingezet op vroegsignalering en het verbeteren van het aanbod aan jeugdhulp, zoals informele zorg, ambulante jeugdhulp, pleegzorg en gezinshuizen. We hebben het integrale hulpaanbod op scholen versterkt door binnen het (speciaal) onderwijs meer collectief te organiseren. De zoektocht naar een beter jeugdhulpstelsel heeft veel aandacht gevraagd, onder andere door de tekorten, de noodzakelijke veranderingen in het zorglandschap en de landelijke regie. We hebben gezien dat een deel van onze jeugd over veerkracht beschikte wanneer het ging om het omgaan met de beperkingen van de coronamaatregelen. Er is echter ook een deel wat daarbij hulp en ondersteuning nodig heeft op het vlak van mentale weerbaarheid en onderwijsachterstanden. In 2021 zijn we gestart om daar ondersteuning in te bieden en zullen daar de komende jaren naar verwachting ook extra op in moeten zetten.

Dak- en thuislozen

In 2021 is de eerste paal geslagen voor de nieuwbouw van de doorstroomvoorziening (DSV). Het ontwerp van het gebouw is open, met veel licht en groen. Daklozen hoeven niet langer op een slaapzaal met 8 personen te liggen, maar krijgen meestal een kamer voor zichzelf. Bij drukte wordt het een kamer voor 2 personen. Hierdoor ontstaat meer rust en ruimte voor iedereen, waardoor mensen beter op krachten kunnen komen en sneller stappen kunnen zetten naar herstel.

Toeslagenaffaire

De toeslagenaffaire bij de Belastingdienst heeft veel huishoudens in Nederland flink geraakt. We hebben gedupeerde Bredase gezinnen actief opgeroepen om zich bij ons te melden als ze in de problemen waren gekomen door deze affaire. Zo konden we hen op weg helpen naar een toekomst die zo veel mogelijk schuldenvrij is.

PROGRAMMA 2 ONDERNEMEND BREDA

Strategie internationalisering

Met het bestuursakkoord Lef en Liefde hebben we een stevige focus gelegd op het versterken van onze internationale positie. De afgelopen jaren hebben we hier flink in geïnvesteerd. Van onze deelname in netwerken en bijdragen aan congressen tot het binnenhalen van extra subsidies en het zoeken naar nieuwe internationale relaties om de lokale economie te versterken. Ook onze bedrijven, onderwijsinstellingen en culturele partners zijn internationaal actief. Met hen stemmen we steeds af waar de ambities liggen. Waar mogelijk bundelen we onze krachten, zodat we ons nog beter kunnen profileren en positioneren. In 2021 hebben we daarom onze strategie voor internationalisering vastgesteld, waarbij we hebben aangegeven waar onze prioriteiten liggen.

Breday

In 2021 is Breday, het jongerenloket in Breda, van start gegaan. Hier kunnen jongeren tussen de 18 en 27 jaar gratis ondersteuning krijgen bij vragen en problemen rondom werk, studie en geld. Breday is een samenwerking tussen de gemeente en diverse maatschappelijke organisaties.

Werk Breda

Door de integratie van ATEA hebben we onze SW'ers op kunnen nemen binnen onze organisatie en in Bredase bedrijven. Hiermee is 'participatie' van een financieel zorgenkindje omgebogen naar een financieel beheersbare zaak waar we onder de streep nu zelfs een plus zien.

Bredata

De gemeente legt 65 kilometer glasvezel aan om haar (digitale) dienstverlening veiliger en beter uit te voeren en innovatie mogelijk te maken. Via het glasvezelnetwerk, de BredaRing, kunnen gemeentelijke gegevens snel, veilig en hoogwaardig uitgewisseld worden. In eerste instantie sluiten we alleen gemeentelijke locaties en producten aan, zoals de verkeerslichten, de stadskantoren en de gemeentelijke parkeergarages, sensoren en camera's. We trekken hier € 4,35 miljoen voor uit. Later kunnen ook onze maatschappelijke partners het netwerk gebruiken om hun dienstverlening veiliger te maken. In 2021 hebben we ook besloten om het Bredase glasvezelnetwerk in de toekomst aan te sluiten op de glasvezelverbindingen in de provincie. Dat maakt de uitwisseling van digitale diensten in de provincie mogelijk. De Bredase visie op digitalisering ligt vast in het Masterplan Digitalisering Bredata.

Verbeter Breda

In 2021 hebben we het gesprek op gang gebracht over de groeiende tweedeling in Breda. Zes bewoners hebben in het voorjaar onder de naam 'Initiatiefgroep Verbeter Breda' met meer dan 300 inwoners en ruim 90 organisaties in de stad gesproken. Daarbij spraken bewoners en professionals zich eensgezind uit: de kloof tussen buurten die vooruitgaan en buurten die achterblijven moet worden gedicht. Velen van hen zijn bereid om hier samen de schouders onder te zetten. In juli 2021 is het 'Pact van Breda, deel 1' opgeleverd. Dit document is een belangrijke eerste stap naar een Bredase aanpak om de toenemende tweedeling de komende 15 tot 20 jaar terug te dringen. In het pact staan 6 thema's centraal: bestaanszekerheid, investeren in de jeugd, voorzieningen in de buurt, ontmoetingen mogelijk maken, woningbouw spreiden en werken aan leefbaarheid en veiligheid. Op basis van 'Pact Deel 1' gaan bewoners en professionals met elkaar aan de slag om te komen tot een integraal, meerjarig programma Verbeter Breda

PROGRAMMA 3 DUURZAAM WONEN

Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig'

Een belangrijke mijlpaal in 2021 was de totstandkoming van de omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig'. Deze visie is een kompas om samen met de stad, de dorpen en de regio te werken aan de grote opgaven voor de fysieke leefomgeving. Met deze omgevingsvisie richten we ons op de toekomst. Daarbij stellen we de kwaliteit van leven voorop. De prognose is dat Breda tot 2040 groeit tot een gemeente met meer dan 215.000 inwoners. Daarvoor willen we ruim 25.000 huizen bouwen, waarvan 90% in stedelijk gebied. Ook moet er ruimte zijn voor minstens 110.000 banen. Breda kiest verder onder meer voor:

- Een hoogstedelijk centrum met een mix van wonen, werken en recreëren.
- Het opheffen van de barrièrewerking van de Noordelijke Rondweg tussen het noorden en de rest van de stad.
- Investeren in bereikbaarheid, voorzieningen en de openbare ruimte.
- Het versterken van de natuur, het water en het landschap.
- Het bevorderen van de gezondheid van de Bredanaars, onder meer door de openbare ruimte in de stad multifunctioneel in te richten. Zo worden mensen uitgenodigd om te bewegen en kunnen ze elkaar nog makkelijker ontmoeten.

Evaluatie participatiedraad

Door de invoering van de Omgevingswet in 2023 wordt participatie steeds belangrijker. Ontwikkelaars moeten inwoners aan de voorkant bij hun bouwplannen betrekken. Ook de gemeente moet bij de herinrichting van de buitenruimte, maar ook in het sociaal domein, inwoners worden vooraf meer betrokken. In 2021 hebben we de participatiedraad geëvalueerd. De belangrijkste les daaruit is dat de tijd van pionieren voorbij is. Het mag allemaal wat strakker. Breda gaat nog meer werk maken van participatie bij grote en kleine projecten in de stad.

Bouwen, bouwen, bouwen

Onze doelstelling om 6000 huizen te bouwen werd door velen bestempeld als ambitieus en soms zelfs als onrealistisch. Maar het is gelukt! We hebben 2021 afgesloten met 6851 woningen in uitvoering of in harde plannen. Dit betekent dat we de woningbouwproductie bijna hebben verdubbeld. Dat ging bepaald niet vanzelf, alleen al doordat de gemeente zelf niets bouwt. Door anderen te inspireren, de markt uit te dagen en samen te werken aan snellere processen, is het ons gelukt. Onze 100-dagen-aanpak, het 10-punten-plan en de versnellingsopgaven van 11 bouwlocaties zijn hier goede voorbeelden van. In het bestuursakkoord maakten we € 14 miljoen vrij die via het bestedingsplan 'Impuls voor de Woonagenda' is gekoppeld aan het

versneld bouwen van vooral sociale en middeldure woningen. Hiervan kwam het grootste deel (€ 8,7 miljoen) ten goede aan locatiegebonden impulsen. Daarnaast werd een deel van de middelen ingezet voor de 100-dagen-aanpak, actief grondbeleid, het actualiseren van ruimtelijke plannen en beleidsimpulsen, zoals voor het CPO-beleid.

Groenkompas

Met het Groenkompas hebben we in 2021 de koers uitgezet naar een ambitieus doel: Breda als eerste Europese 'stad in een park' in 2030. Groen in en rond de stad draagt bij aan de gezondheid van onze inwoners. Het vergroot bovendien de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad en de omliggende dorpen. Daarnaast is vergroenen essentieel om de gevolgen van de klimaatverandering tegen te gaan. Het Groenkompas zorgt voor helderheid in de koers die we de komende decennia moeten varen om het bestaande groen te beschermen en nieuw groen toe te voegen. Het geeft de kaders mee om ervoor te zorgen dat 'groen' voor al onze inwoners op pantoffelafstand bereikbaar is.

Energietransitie

In 2021 is de Regionale Energiestrategie (RES) vastgesteld. Samen met onze regionale partners hebben we in beeld gebracht wat de beste mogelijkheden zijn om ruimte te maken voor het opwekken van duurzame energie met zo min mogelijk impact op de leefomgeving. Voor ons zijn groen en duurzaamheid leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bij nieuwbouw gaven we de voorkeur aan gasloos en groen bouwen. We gaven daarnaast subsidie aan inwoners en ondernemers om bestaande woningen en bedrijfspanden te verduurzamen, bijvoorbeeld door zonnepanelen te installeren of energiebesparende maatregelen te treffen. Natuurlijk gaven we ook zelf het goede voorbeeld: we hebben 86 van onze eigen vastgoedobjecten verduurzaamd door te investeren in isolatie en duurzame energie-installaties. Verder hebben we ons inkoopbeleid aangepast. Om Bredanaars te stimuleren om duurzame keuzes te maken, is de campagne 'Breda doet mee' van start gegaan en hebben we de Transitievisie warmte opgesteld.

PROGRAMMA 4 BASIS OP ORDE

Noordelijke Rondweg

Met de vaststelling van de visie op de Noordelijke Rondweg hebben we een belangrijke eerste stap gezet om deze verkeersader aan te pakken. De weg, die dagelijks door zo'n 45.000 auto's gebruikt wordt, is de afgelopen jaren opgelapt, maar de rek is eruit. Een forse ingreep is nodig om onze stad duurzaam aantrekkelijk te houden en om ruimte te creëren voor de ontwikkelingen en ambities van Breda. Zo willen we onder meer de barrièrewerking verminderen tussen noord en zuid (Verbeter Breda). In de plannen wordt de Noordelijke Rondweg over een lengte van zo'n 3 kilometer ondertunneld. Het tracé begint ter hoogte van het Spinveld en loopt door tot aan de Kapittelweg. Door de Noordelijke Rondweg op dit traject volledig aan te leggen als een dichte tunnelbak, verbeteren de mogelijkheden om over te steken, kunnen we meer verbindingen maken en neemt de overlast van geur en geluid af.

Talentencentrum

De gemeente en de aannemer hebben eind 2021 de uitvoeringsovereenkomst ondertekend. Daarmee is de volgende fase voor de bouw van het Talentencentrum in gang gezet. De bouw van dit multifunctionele sportcentrum, dat is gericht op top- en breedtesport, start in mei 2022. Als alles volgens planning verloopt, wordt het Talentencentrum in de loop van 2023 opgeleverd.

Afvalservice

Sinds januari 2021 moeten Bredanaars betalen voor het laten ophalen van grof huishoudelijk restafval en snoeihout. Dat was nodig vanwege de financiën én om de hoeveelheid afval terug te dringen. Deze maatregel was impopulair, maar had wél effect. Beide doelen zijn namelijk bereikt - en dat draagt bij aan een circulair Breda.

Actieplan zwerfafval

Om Breda vrij te maken van zwerfafval, hebben we een actieplan opgesteld. Daarbij hebben we een groot aantal enthousiaste bewoners betrokken, die zich inzetten voor een schone stad. Samen vormen zij het Zwerfvuilplatform. In de strijd tegen zwerfvuil is een nieuwe afvalbak voor de binnenstad in ontwikkeling. Het prototype wordt momenteel getest. Het is de bedoeling dat deze bakken uiteindelijk de bestaande 470 bakken in de binnenstad gaan vervangen. De nieuwe bakken hebben bijna een dubbele capaciteit.

Cyberagents

Om onze stad te beschermen tegen cybercrime, hebben de politie en de gemeente de hulp ingeroepen van onze jongeren. Op de oproep 'Help jij mee om Bredase inwoners veilig te houden?' hebben maar liefst 778 jongeren gereageerd. Via de game Hackshield zijn zij opgeleid tot Bredase Cyber Agents. Ze hebben meer geleerd over hacken, datalekken en veilig internetten.

En over hoe je gevaren op internet kunt herkennen en voorkomen. Als cyber agents geven zij hun kennis door en leren zij hun (groot)ouders hoe zij veilig kunnen internetten. Zo zorgen we samen voor een veilig online Breda.

PROGRAMMA 5 ORGANISATIE EN FINANCIËN

Huisvesting

Ook in 2021 werkten onze medewerkers het overgrote deel van de tijd thuis. De kennis en vaardigheden die we in 2020 hadden opgedaan, kwamen goed van pas. Hierdoor konden de meeste processen volgens planning worden uitgevoerd. Bij de verbouwing van het Stadskantoor hebben we rekening gehouden met het 'nieuwe werken': we zijn overgegaan naar flexibele werkvormen, waarbij ontmoeten en samenwerken centraal staan. We hebben diverse vergader- en brainstormruimtes toegevoegd en er zijn TEAMS-schermen aangeschaft om hybride te kunnen werken.

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is ook merkbaar binnen onze eigen organisatie. Het aantrekken en behouden van goed personeel is een steeds grotere uitdaging. We voorzien dat dit ook de komende jaren nog aanhoudt. Daarom ontwikkelen we hier in 2022 een strategie voor om ons als werkgever beter te positioneren.

Verbetertraject rechtmatigheid

In 2021 hebben we stappen gezet om onze processen op het gebied van inkoop, inhuur en subsidies te verbeteren op basis van het Verbeterplan Rechtmatigheid. We zijn daarmee een heel eind gekomen op de goede weg, maar realiseren ons ook dat we nog een weg te gaan hebben.

FINANCIEEL RESULTAAT 2021

Het resultaat van de jaarrekening 2021 is voor resultaatbestemming € 15,9 miljoen positief. De gevolgen van corona voor de gemeentelijke financiën lichten we toe in het hoofdstuk corona. Vanuit het positieve resultaat doen we voorstellen tot resultaatbestemming voor een bedrag van in totaal € 12,7 miljoen. Dit doen we onder andere voor uitkeringen die we in de loop van 2021 van het Rijk hebben ontvangen voor werkzaamheden die in 2022 doorlopen of starten. Na de besluitvorming over deze voorstellen tot resultaatbestemming storten we € 3,2 miljoen in de algemene reserve.

Bedragen x € 1 miljoen

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 vóór wijziging	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021
Lasten	727,5	678,7	739,1	739,3
Baten	730,9	684,8	755,9	745,9
Saldo van baten en lasten	3,4	6,1	16,8	6,6
Mutatie reserves	-11,4	-6,6	-20,0	-9,3
Resultaat	14,8	0,5	3,2	15,9
Voorstellen voor resultaatbestemming	-13,5			-12,7
Uit / naar algemene reserve	1,3	0,0	0,0	3,2

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht baten en lasten per programma	Primitieve begroting 2021		Begroting 2021 incl. wijzigingen		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma's						
Vitaal en Sociaal Breda	331.594	133.145	367.662	150.298	356.204	149.891
Ondernemend Breda	76.865	17.348	89.965	26.729	76.528	18.060
Duurzaam wonen in Breda	51.808	38.515	63.837	46.945	58.185	46.429
Basis op orde in Breda	150.982	89.616	155.974	90.842	162.519	98.301
Totaal programma's 1 t/m 4	611.249	278.624	677.437	314.814	653.436	312.681

Overhead	68.443	5.782	71.409	5.600	75.198	8.104
Algemene uitkeringen		350.406		374.536		380.551
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	652	37.843	2.721	37.843	3.123	38.518
Onvoorzien	1.000		385			
Overige algemene dekkingsmiddelen	-546		-54		310	90
Saldo van de financieringsfunctie	3.591	5.676	3.591	5.947	2.767	5.484
Dividend		375		375		479
Vennootschapsbelasting	400		400		4.481	
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	684.791	678.706	755.890	739.115	739.316	745.907
Mutaties Reserves	2.949	9.552	7.548	27.501	7.277	16.584
Begrotingssaldo	687.740	688.259	763.438	766.615	746.593	762.492

Resultaat Jaarrekening					15.898	
Resultaat Begroting	519		3.177			

RESULTAATBESTEMMING

We stellen voor een bedrag van € 12,7 miljoen te reserveren voor uitgaven in de volgende jaren. Het resterende saldo van € 3,2 miljoen storten we in de algemene reserve.

Bedragen x € 1 miljoen

Programma	Onderwerp	Voorstel resultaatbestemming
1	Schuldenafkoopfonds	191.000
1	Onderuitnutting coronamiddelen Jeugd en Onderwijs	526.163
1	Subsidie HiBO (Hulp in Bijzondere Omstandigheden)	35.000
1	Restantmiddelen TONK	600.000
1	Regionale aanpak huiselijk geweld	859.496
1	Versterkingsplan dak-thuislozen	919.805
1	Regio West-Brabant (regionale middelen)	2.400.000
1	WEB regio gelden Laaggeletterdheid	116.000
1	Breda Senior	157.711
1	Vuelta	157.463
2	Ondersteuning lokale cultuur	1.625.156
2	Realisatie Kunsthal	979.420
3	Bosweelde	200.000
5	Decembercirculaire 2021	3.978.306
	Totaal	12.745.520

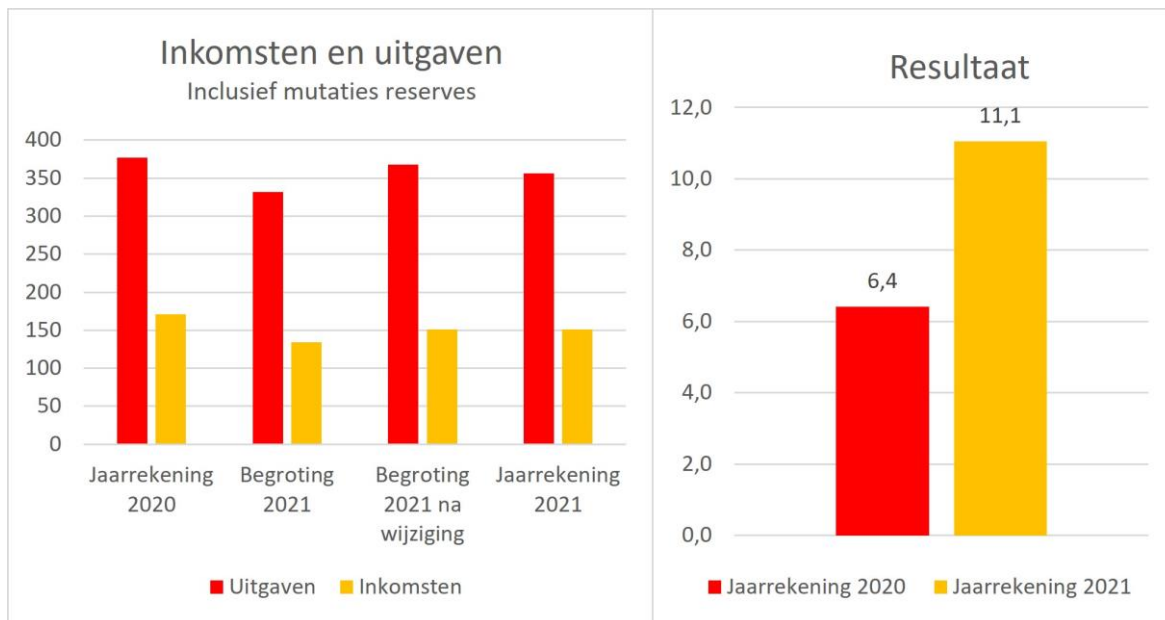
De voorstellen voor resultaatbestemming zijn voor het grootste deel voor activiteiten die niet volledig zijn uitgevoerd of gestart in 2021. Het gaat dan bijvoorbeeld om middelen die in de loop van 2021 zijn ontvangen van het Rijk waarvan de activiteiten in 2022 worden uitgevoerd.

FINANCIEEL OVERZICHT PER PROGRAMMA

We geven inzicht in onze inkomsten en uitgaven en lichten we de afwijking ten opzichte van de begroting per programma op hoofdlijnen toe.

PROGRAMMA 1 VITAAL EN SOCIAAL

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 11,1 miljoen positief, hiervan is € 6,0 miljoen opgenomen aan verzoeken voor resultaatbestemming.

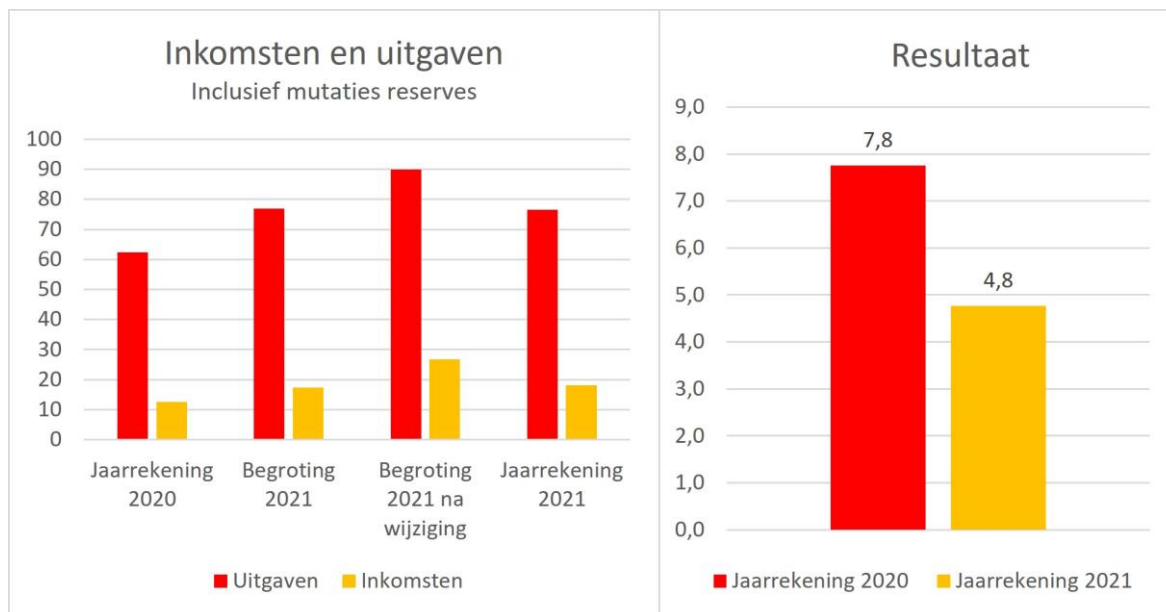

Het positieve resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door het thema Leren, ontwikkelen en werken, € 12,3 miljoen. Hier liggen verschillende redenen aan ten grondslag, zo verwachtten we bijvoorbeeld een grotere instroom in de bijstand. Deze heeft echter - mede dankzij de diverse steunmaatregelen - niet plaatsgevonden. We zagen juist een daling van het aantal bijstandsuitkeringen, waardoor we op de Wet Buig een positief resultaat zien van € 2,0 miljoen. Daarnaast ontvingen we extra middelen vanuit het Rijk om de impact van de coronacrisis op Bredanaars te dempen. De gemeente en partners hebben, naast de reguliere doelen voor 2021, hard gewerkt aan de uitvoering van de verschillende regelingen, maar niet al deze middelen zijn ingezet in 2021 (€ 7,2 miljoen), o.a. door het uitblijven van een crisis op de arbeidsmarkt. De middelen die niet ingezet zijn, bestaan uit TONK (€ 2,1 miljoen) en een deel (€ 4,7 miljoen) van de extra middelen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld in het kader van corona voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden, gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand en crisisdienstverlening arbeidsmarktregio's. Een groot deel daarvan was (nog) niet nodig. Binnen het thema Thuis zien we bij huiselijk geweld en maatschappelijke opvang een positief resultaat van € 2,2 miljoen, deels veroorzaakt door het doorschuiven van de uitvoering van projecten naar 2022.

Tekorten zijn er op de onderwerpen jeugdhulp (€ 1,9 miljoen) en de Wmo (begeleiding en huishoudelijke verzorging (€ 5,9 miljoen) en woon- en vervoersvoorzieningen (€ 1,4 miljoen)). Het onderdeel Beschermd Wonen kent een positief resultaat van € 2,5 miljoen mede als gevolg van mutaties in de mei- en septembercirculaire. Bij jeugdhulp ontvingen we meer inkomsten dan begroot vanuit het Rijk om de acute problematiek in de jeugd op te lossen. Daar stonden echter ook hogere kosten tegenover, onder meer veroorzaakt door een stijging van ambulante jeugdhulp en hogere kosten bij de jeugdbescherming, jeugdreclassering en crisis hulp. De tekorten binnen de diverse onderdelen van de Wmo worden met name veroorzaakt door de aanzuigende werking van het abonnementstarief (een lagere gemaximeerde eigen bijdrage wat leidt tot meer aanvragen) en door een toename van begeleidingstrajecten onder jong volwassenen als gevolg van corona.

PROGRAMMA 2 ONDERNEMEND BREDA

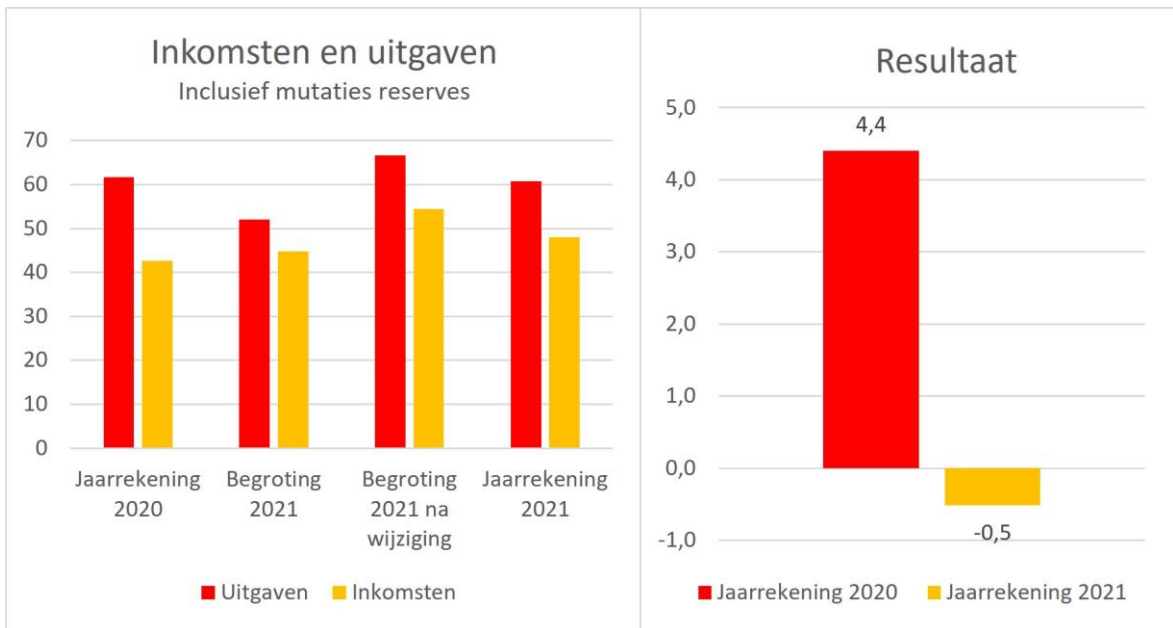
De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 4,8 miljoen positief, hiervan is € 2,6 miljoen opgenomen aan verzoeken voor resultaatbestemming.

We zien een positief resultaat van € 1,6 miljoen bij cultuur als gevolg van ontvangen rijks gelden die niet in 2021 ingezet werden, onder andere als gevolg van de lockdowns. De gunning van de Kunsthal van € 1 miljoen vond plaats in 2021, maar de besteding is nog niet gebeurd. Omdat hier reeds gunning over plaatsgevonden heeft, stellen we voor om de middelen over te hevelen naar 2022. Als gevolg van corona waren er ook minder evenementen en minder activiteiten op bedrijventerreinen wat resulteerde in een positief resultaat van € 0,9 miljoen. Daarnaast hebben we € 0,8 miljoen uit het lokale steunmaatregelenpakket niet uitgegeven binnen het thema stimuleren economische ontwikkeling. Het resultaat van de grondexploitaties op bedrijventerreinen door tussentijdse winstnemingen en liquidatie van grondexploitaties is € 0,5 miljoen positief. Binnen het thema grote projecten was er ook een nadelig resultaat van € 0,9 miljoen als gevolg van de grondexploitatie CrossMark.

PROGRAMMA 3 DUURZAAM WONEN

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,5 miljoen negatief. Voor specifieke positieve resultaten binnen het programma is voor € 0,2 miljoen opgenomen aan verzoeken voor resultaatbestemming.

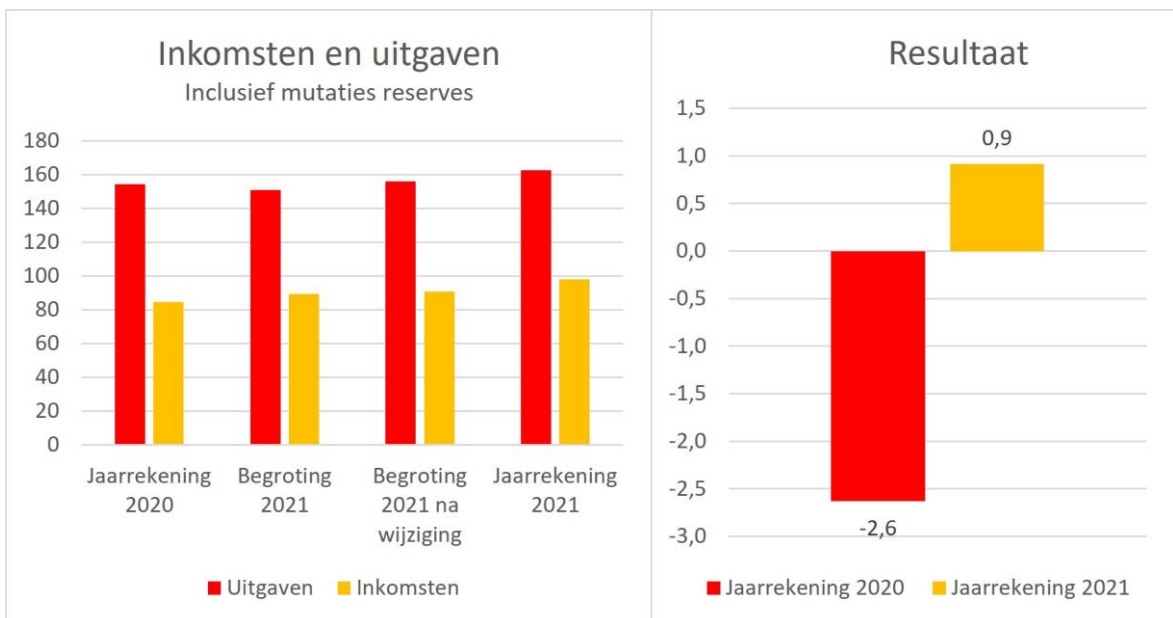

Het positieve resultaat op grondexploitatie ten behoeve van woningbouw bedraagt € 2,6 miljoen door tussentijdse winstnemingen en één liquidatie. Op panden en gronden is het positieve resultaat € 1,2 miljoen door onder andere incidentele verkopen.

Het resultaat wordt voor € 3,4 miljoen negatief beïnvloed door minder parkeerinkomsten. De compensatie voor inkomstenderving vanuit het Rijk wordt pas toegekend na het vaststellen van de jaarrekening 2021 en mag niet verwerkt worden in de cijfers van 2021.

PROGRAMMA 4 BASIS OP ORDE

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,9 miljoen positief.

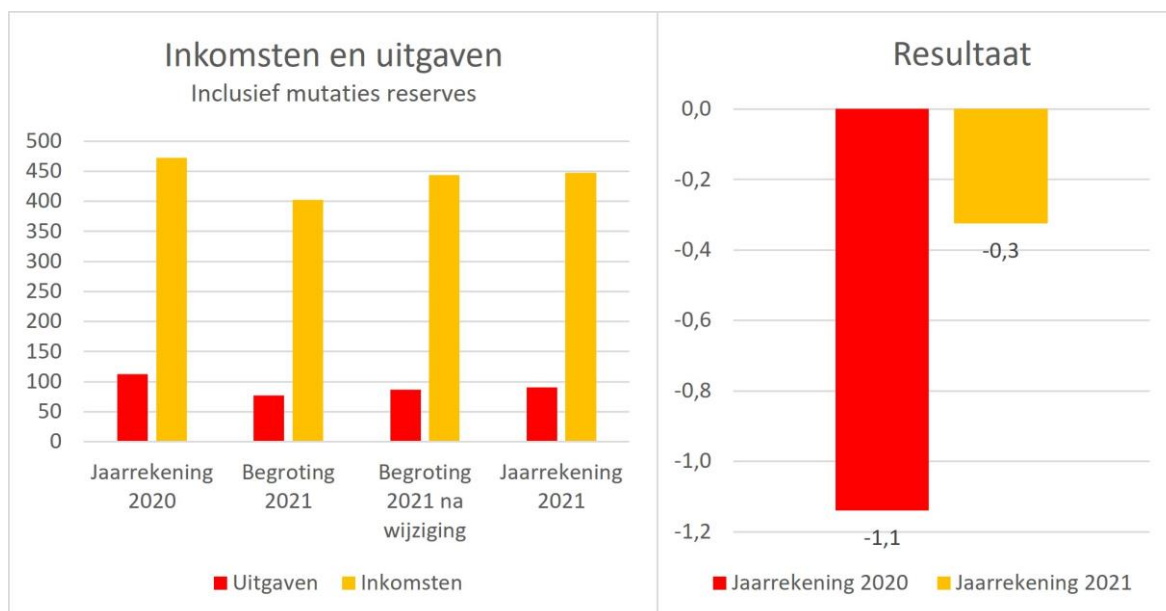

De inkomsten uit bouwleges leiden tot een positief resultaat van € 4,3 miljoen, onder andere door meer aanvragen. Er is een tekort in de bijdrage aan de Veiligheidsregio van € 0,8 miljoen, met name door een verhoging van de intekentaak Functioneel Leeftijdsonslag (FLO). Bij Publiekszaken wordt een positief resultaat van € 1,3 miljoen onder meer veroorzaakt door lagere personeelslasten en lagere exploitatielasten van de Balie en het Klant Contact Centrum. Daarnaast zagen we een stijging in de ontvangsten uit rijksleges (bijvoorbeeld rijbewijzen). Het beheer van het gemeentelijk vastgoed leidt tot een negatief resultaat

van € 0,7 miljoen, onder andere door lagere huurinkomsten, leegstand en de sloop van een pand. Tot slot is er een dotatie van € 3,2 miljoen gedaan in de voorziening achterstalligheid verhandingen.

PROGRAMMA 5 ORGANISATIE EN FINANCIËN

De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 0,3 miljoen negatief.

Het tekort op de bedrijfsvoering bedraagt € 1,3 miljoen. Dit komt onder andere door de ombuigingstaakstelling van € 5,5 miljoen, waarvan in 2021 € 2,75 miljoen gerealiseerd had moeten worden. Dit is op € 0,4 miljoen na gebeurd. Daarnaast zijn er diverse positieve en negatieve afwijkingen die leiden tot een positief resultaat van € 1,8 miljoen, zoals het niet volledig besteden van het impulsbudget, hogere personeelslasten als gevolg van de nieuwe CAO en hogere opbrengsten uit detacheringen en doorbelastingen naar interne producten.

Binnen het thema solide financiën is € 6,0 miljoen positief. Binnen dit thema wordt dit verklaard door de decembercirculaire (€ 5,1 miljoen), het saldo van het meerjarenperspectief (jaarschijf 2021) (€ 3,2 miljoen), en de compensatie als gevolg van de inkomstenderving door corona in 2020 (€ 0,8 miljoen) die in 2021 is uitgekeerd. Daar tegenover staat het opnemen van de kostenpost voor de te betalen vennootschapsbelasting 2016-2021 (€ 4,1 miljoen negatief). We rapporteren in dit programma ook een negatief resultaat van in totaal € 5,0 miljoen als gevolg van en lagere onttrekking uit de algemene reserve, exploitatiereserve en investeringsreserve dan begroot. In de andere programma's leidt het niet doen van de onttrekking uit de reserves tot positieve saldi en zodoende is het resultaat gemeentebreed neutraal.

INVESTERINGEN

Bij de ontwikkelingen in de stad horen investeringen. Investeringsplanning en uitgaven voor het jaar 2021 waren als volgt:

Bedragen x € 1 miljoen

	Bedrag
Beschikbaar voor 2021	82,8
Uitgaven 2021	60,8
Restant 2021	22,0

Bij het opstellen van de begroting 2021 waren de begrote uitgaven aan investeringen € 94 miljoen, exclusief de aankoop van 't Zoet (€ 11 miljoen). Ten behoeve van het opstellen van de begroting 2022 zijn in het voorjaar van 2021 de te verwachten uitgaven bijgesteld naar € 82,8 miljoen inclusief de aankoop van 't Zoet.

De uitgaven betreffen in 2021 € 60,8 miljoen van de beschikbare € 82,8 miljoen. Dit zijn met name uitgaven op het gebied van mobiliteit, groen en water, aankoop 't Zoet, openbare verlichting, riolering en kredieten voor bedrijfsvoering. De onderwerpen waar we in 2021 minder hebben uitgegeven dan gepland zijn openbare ruimte, Nieuwe Mark, vastgoed, wagenpark en Verbeter Breda. De oorzaak van de onderuitnutting lichten we toe in de programma's.

Het restant van € 22 miljoen van het jaar 2021 zal worden doorgeschoven naar de komende jaren (€ 20 miljoen naar 2022 en € 2 miljoen naar 2023) en is opgenomen in het totale investeringsvolume.

FINANCIËLE KENGETALLEN

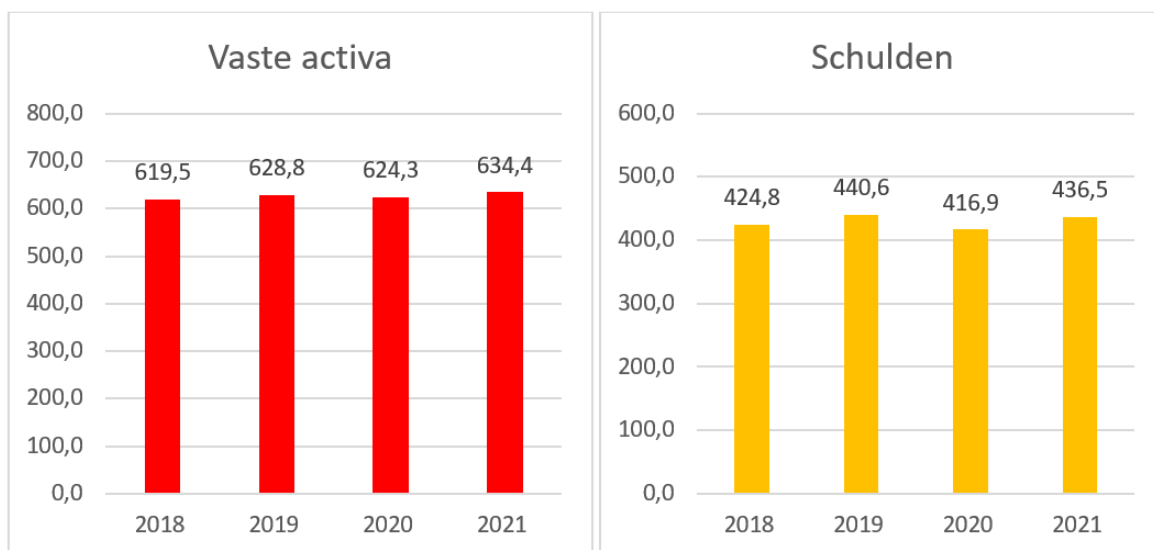
Financiële kengetallen geven, in samenhang, de verhouding weer tussen diverse onderdelen van de begroting, de balans en de exploitatie en zijn een hulpmiddel om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. We delen de kengetallen in op basis van de aspecten stabiliteit, wendbaarheid, weerbaarheid en voldoen aan wettelijke kaders. Hieronder lichten we enkele kengetallen toe. Van belang is om op te merken dat deze in gezamenlijkheid gelezen en geïnterpreteerd dienen te worden om een goed beeld te vormen van de financiële positie. Nadere toelichting van de kengetallen staat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

STABILITEIT

De mate waarin de gemeente haar financiële positie in evenwicht weet te houden.

Ontwikkeling van de balansposities

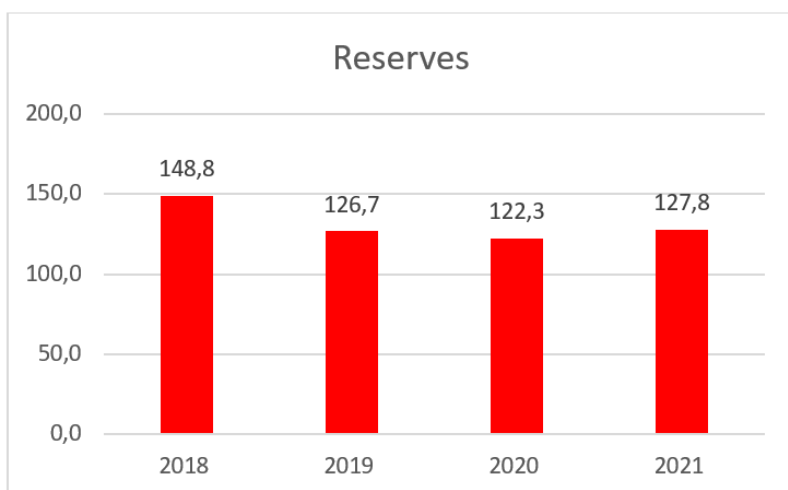
De balans geeft inzicht in de omvang van bezittingen van de gemeente Breda en hoe die bezittingen worden betaald. De ontwikkeling van de reserves en de schuldpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente.

De investeringen die we doen in de stad activeren we en nemen we op onder onze vaste activa. Over deze activa schrijven we gedurende een langere periode af. De afschrijving samen met de rente vormt de kapitaallast die we jaarlijks in onze exploitatie verantwoorden. Ten opzichte van 2020 neemt de vaste activa toe. Er is dus per saldo iets meer geïnvesteerd dan afgeschreven.

Reserves

De reservepositie bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. In totaliteit bedraagt dit € 127,8 miljoen.

De algemene reserve is in 2021 gestegen van € 93 miljoen naar € 94 miljoen.

De bestemmingsreserves bestaan uit diverse reserves, de grootste is de reserve versnellingsopgave wonen. In 2019 is gestart met de versnellingsopgave Wonen voor de realisatie, of in harde plancapaciteit brengen, van 6.000 woningen. In deze reserve zit eind 2021 € 10,7 miljoen ten opzichte van € 7,2 miljoen eind 2020.

Solvabiliteit

Inzicht in de omvang van de reserves (eigen vermogen) wordt ook wel geduid in het kengetal solvabiliteit. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019	2020	2021	Signaalwaarde
Solvabiliteitsratio	18,35%	17,56%	18,41%	18,54%	< 20%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	24,06%	23,00%	23,84%	23,52%	< 20%

Solvabiliteit wordt uitgedrukt in een percentage van eigen vermogen ten opzichte van totaal vermogen wat inzicht geeft in de mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit moet nadrukkelijk in samenhang worden gezien met het kengetal gecorrigeerde netto-schuldquote zoals hierna is toegelicht. Dit kengetal wordt gedempt als gevolg van het feit dat de Gemeente Breda grote geldleningen heeft verstrekt aan woningcorporaties en aan BreedSaam als gevolg van de doordecentralisatie onderwijshuisvesting. Zonder deze doorleningen is het kengetal solvabiliteit 23,5% en dat geeft een realistischer beeld van de financiële positie van de Gemeente Breda. De ondergrens voor het solvabiliteitsratio wordt, qua advieswaarde, door de VNG gesteld op 20%, waarden daarboven worden aangemerkt als 'goed'. De solvabiliteitsratio exclusief doorleningen van 23,5% is daarmee te kwalificeren als 'goed'. Voor een uitgebreidere toelichting op de kengetallen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

WENDBAARHEID

De mate waarin de gemeente snel kan reageren op veranderingen in de behoeften, ambities en doelstellingen op korte en lange termijn.

Netto schuldquote

Onze schuldpositie hangt samen met alle uitgaven en inkomsten. Naarmate de uitgaven toenemen zijn ook meer financiële middelen benodigd om deze uitgaven te kunnen financieren. In het jaar 2021 is de schuldpositie gestegen ten opzichte van 2020. Wat voor de ontwikkeling van deze positie van belang is, is de beoordeling in hoeverre we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal de netto-schuldquote. Deze ontwikkelt zich vanaf 2018 als volgt:

	2018	2019	2020	2021	Signaalwaarde
Netto schuldquote	68,86%	71,51%	61,52%	60,84%	> 130%
Gecorrigeerde netto schuldquote	42,96%	46,25%	39,90%	40,59%	> 130%

Als dit kengetal minder dan 90% bedraagt dan wordt dit gekwalificeerd als 'uitstekend'. Dit kengetal laat zien dat we, ook bij een stijging van de schuldbestand, goed in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen.

WEERBAARHEID

De mate waarin de gemeente financiële tegenvallers en financiële risico's op kan vangen zonder grote beleidswijzigingen.

Weerstandsvermogen en risicoprofiel

Bedragen x € 1 miljoen

	2022	2023	2024	2025
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	96,0	86,3	94,5	105,3
Risicoprofiel				53,3
Beschikbaar weerstandsvermogen				52,0

Om de risico's van € 53,3 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2025 € 105,3 miljoen als weerstandscapaciteit beschikbaar. Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit minus het risicoprofiel en bedraagt € 52,0 miljoen (€ 105,3 miljoen -/- € 53,3 miljoen). Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten. Bij de begroting 2022 bedroeg het weerstandsvermogen € 47,7 miljoen.

WETTELIJKE KADERS

De mate waarin de gemeente voldoet aan de wettelijk gestelde normen met betrekking tot financiering.

	2018	2019	2020	2021	Signaalwaarde
Rente risiconorm *	51	31	50	110	< 0
Kasgeldlimiet **	--++	--++	-+++	++++	> --
EMU-saldo (x € 1.000)	12.700	-31.882	12.003	-10.684	< - € 23.459

* Ruimte onder risiconorm x € 1 miljoen

** Onderschrijding (+) of overschrijding (-) per kwartaal

CORONA

CORONA IMPACT EN STEUN

Al vanaf begin maart 2020 houdt corona ons in de greep en is de stad hard getroffen door het virus en alle maatregelen. En al vanaf het begin zijn we met elkaar keihard aan het werk om de negatieve economische, maatschappelijke en gezondheidseffecten van de crisis te bestrijden. We zijn trots op wat we ook dit jaar weer samen hebben kunnen bereiken, al blijven er mensen en groepen met wie het ondanks alle inspanningen toch nog niet goed gaat.

We hebben veel geleerd. Over de effecten van de crisis op de verschillende sectoren en over hoe we samen snel en wendbaar tot goede afspraken en acties kunnen komen. Desondanks werden we – net als de rest van Nederland - ook in 2021 weer regelmatig verrast. Door weer een nieuwe besmettingsgolf of coronavariant en door het uitblijven van het einde van deze crisis, ondanks het vaccineren.

In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelingen en effecten van corona op onze doelstellingen, werkzaamheden en financiën voor 2021. Eerst staan we stil bij de resultaten van de corona-aanpak in 2021. Dan kijken we naar de effecten op de verschillende begrotingsprogramma's. Tot slot presenteren we een overzicht van de financiële gevolgen.

AANPAK

Bij de start van de crisis in 2020 hebben we in Breda bewust gekozen voor een collegebrede inzet op corona. We wilden bestuurlijk als een team reageren op de coronacrisis; in 2021 is hiervoor een tweewekelijkse coronastaf in het leven geroepen. Het college heeft ervoor gekozen om geen crisisstructuur op te zetten naast de bestaande organisatie. De gedachte was dat de corona-uitbraak vrijwel alle beleidsterreinen zou raken. En dat dus alle netwerken en capaciteit van de gemeentelijke organisatie nodig zouden zijn. Voor alle interne afdelingen hebben we centraal een aantal integrale hulpstructuren ingericht. Het gaat dan onder andere om het drukteoverleg (voor de afstemming van acties om de drukte in de stad te beheersen), het coronakernteam (voor de coördinatie van de communicatie over corona) en het coronakennisteam (een multidisciplinair team dat alle vragen over corona afhandelt). Deze hulpstructuren konden gedurende het jaar flexibel worden op- en afgeschaald, afhankelijk van de maatregelen op dat moment. De corona-aanpak is uitgevoerd door teams vanuit de verschillende disciplines en beleidsvelden, onder aansturing van een directeur.

CORONA-AANPAK '21

Tijdens de eerste lockdown ontwikkelde het Rijk landelijke steunpakketten voor met name ondernemers en inwoners die door de coronamaatregelen hun inkomsten zagen wegvallen. Ook de gemeente Breda heeft aanvullende maatregelenpakketten in het leven geroepen om ondernemers te steunen. De eerste 2 steunpakketten voor de korte en de middellange termijn waren er vooral op gericht om hulp en (financiële) verlichting te bieden voor het voortbestaan van ondernemingen en organisaties, voor het behoud van werkgelegenheid en voor het behoud van onmisbare sociaal-maatschappelijke structuren. Het 3e steunpakket (de 'corona-aanpak 2021 met een doorkijk naar de lange termijn') was daarnaast gericht op het aanpassen aan de nieuwe situatie, op investeringen in een stad die toekomstbestendig is. De corona-aanpak 2021 is vormgegeven rondom 3 grote thema's.

Begin 2021 was de verwachting dat we corona onder controle zouden krijgen door te vaccineren, waarmee begin februari werd gestart. Het idee van het pakket was: we stutten en steunen waar nodig, maar richten ons vooral op de dialoog over de toekomst en de langetermijneffecten van corona, die we in beeld krijgen als corona voorbij is.

Het jaar startte met een volledige lockdown en uiteindelijk duurde het nog tot juni totdat er echt meer mocht en de stad zich iets meer kon ontspannen. Direct na de zomer bleek dat we weer te maken zouden krijgen met een nieuwe besmettingsgolf. Eind november arriveerde de zeer besmettelijke omikronvariant en werden de maatregelen nog strenger.

Hoewel er talloze initiatieven zijn geweest die bijdragen aan een toekomstbestendig Breda, hebben partijen in de stad zich nog nauwelijks over de toekomst kunnen buigen. Net als de landelijke overheid zijn bedrijven, organisaties en verenigingen gegijzeld door de steeds veranderende problematische situatie van dat moment.

RESULTATEN VAN DE CORONA-AANPAK '21

Hieronder vindt u de belangrijkste resultaten van het pakket per thema (werken, recreëren en ontmoeten).

Werken (arbeidsmarkt, ondernemen, onderwijs)

- In januari 2021 moesten veel ondernemers door corona opnieuw hun deuren sluiten. Door de krimp van sommige sectoren én krapte in beroepen/sectoren zoals de zorg, was extra aandacht nodig voor de om- en bijscholing van volwassenen, om perspectief te bieden op werk. De crisis had ook invloed op de ruimte. De culturele sector leed in 2020 het grootste omzetverlies van alle sectoren en in 2021 ging het niet veel beter. Hoewel door alle steun faillissementen zijn voorkomen, vreesden we dat talenten de sector zouden verlaten om ergens anders aan de slag te gaan. We vonden het belangrijk om de werkgelegenheid een boost te geven. Daarom stimuleerden we werkgevers om het werk toekomstbestendig in te richten en boden we ondersteuning.
- We kozen voor een flexibele aanpak. Regisseren, verbinden en stimuleren tegelijk - dat was onze insteek. Naast het ondersteunen van ondernemers en het versterken van de binnenstad, hielpen we ook andere sectoren, zoals de cultuur, de sport, de horeca, het onderwijs en de zorg.
- Het nieuwe regionale mobiliteitsteam (RMT) werkte succesvol aan omscholingstrajecten en van-werk-naar-werk-trajecten. Met de nieuwe opleiding Zorgkracht werden mensen opgeleid en konden zij direct aan het werk in de zorg. Het jongerenloket Breday had eveneens een goede start; veel jongeren zijn inmiddels uitgestroomd naar werk, een opleiding of een eigen onderneming.
- We hebben aandacht gevraagd en gekregen voor onze ondernemers via de campagne 'Bredakooplokaal.nl'. Ook hebben we geïnvesteerd in de digitalisering van het mkb, onder meer door de professionalisering van de City Webshop Breda, het digitale verkoopplatform voor retailers in Breda.
- Ondernemers wisten de businesscoach goed te vinden. Met de Roadmap Horeca en het horecaherstelplan zijn we constructief in gesprek gebleven over de benodigde steun aan deze ondernemers. Dit alles heeft Breda positieve publiciteit bezorgd. Zo was er in het land veel waardering voor de Bredase samenwerking met de horeca. Breda steeg bovendien fors op de lijst van mkb-vriendelijke gemeenten.
- Alhoewel cijfers over schooluitval nog ontbreken, kunnen we wel constateren dat het tekort aan stages grotendeels is weggewerkt en dat de aanmeldingen voor opleidingen voor het schooljaar '21-'22 licht zijn toegenomen. Er is veel aandacht geweest voor de ondersteuning van studenten; naast hulp bij het vinden van stageplaatsen hielpen we waar dat kon ook bij het realiseren van studieplekken op bijvoorbeeld campussen en bij de Nieuwe Veste.
- De cultuursector heeft het moeilijk. De opstart na de zomer verliep moeizaam, bezoekersaantallen bleven achter. Huurcompensatie heeft eraan bijgedragen dat er nog geen culturele instellingen of sportaccommodaties in de problemen zijn gekomen.

Recreëren

- In de corona-aanpak 2021 constateerden we dat corona ook invloed heeft op onze manier van recreëren. Waar bestaande mogelijkheden wegvallen, zoeken mensen automatisch naar wat er wél kan. Ze gaan meer naar buiten en (her)ontdekken de aantrekkingskracht van de natuur. Daardoor ontstaat tegelijkertijd druk op de buitengebieden en het toont ook aan waar tekorten zijn aan recreatiemogelijkheden. Het doel was om te zorgen dat er voldoende ruimte was in en om de stad om te kunnen bewegen, sporten en genieten. We zijn op zoek gegaan naar mogelijkheden om ruimte te geven, (nieuwe) ruimte te maken en gebruikers te spreiden.
- Om ruimte te maken, hebben we nieuwe plekken ontsloten en hebben we geprobeerd om de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van parken en andere plekken in de stad groter te maken. Daardoor gaan mensen nu vaker naar plekken die voorheen minder bekend waren. Als er te veel mensen kwamen, probeerden we hen op creatieve manieren toch veilig te laten recreëren, zoals met de 'cirkels' en het inzetten van gastheren/vrouwen.
- Naast diverse speelplekken en sportplekken in de wijken zijn er een aantal nieuwe verkoelingsplekken gekomen. 't Zoet is tijdelijk ingericht, met onder meer het strandje aan de Markkade, en we hebben een tijdelijke sport- en recreatieplek ingericht op het Chasséveld. We hebben nieuwe beweegplekken aangelegd in onder meer de Haagse Beemden, we hebben het Cruiff Court aan de Kesterenlaan uitgebreid, hebben een basketbalveld aangelegd in de omgeving van de Blokmoeren en hebben in Brabantpark (Epelenberg) ruimte gemaakt voor buitenfitness.
- We hebben extra geïnvesteerd in voorzieningen op recreatieplekken (zoals toezicht en prullenbakken). Door de slechte zomer kunnen we niet goed vaststellen of we er nu in geslaagd zijn om inwoners goed genoeg te informeren over alle mooie bestaande en nieuwe plekken in de stad. Dit blijft een aandachtspunt voor de toekomst.
- We kregen geen toestemming van de eigenaar (Defensie) voor de tijdelijke inrichting van het Seeligerterrein. We streefden daarnaast naar de realisatie van minimaal 1 extra zwemplas in een zandwininput, waar mogelijk permanent. Dat is nog niet gelukt, omdat de provincie meer tijd nodig heeft voor onderzoek naar de kwaliteit van het zwemwater.

- Om kinderen meer speelruimte te bieden, hebben we gesproken met bewoners over het opnieuw inrichten van speelplekken De Vosselaer, Hyacintplein en Grote Houw. Dit proces loopt nog.
- Ook de uitvoering van het definitieve ontwerp voor de vergroening van het Willem Alexanderplein duurt nog even. Dit stond gepland voor november 2021, maar is om technische redenen uitgesteld tot het 2e kwartaal van 2022.

Ontmoeten

- Corona heeft de manier waarop we elkaar kunnen ontmoeten veranderd. We mochten niet bij elkaar komen, activiteiten waar mensen bij elkaar kwamen gingen niet door. Kortom, de sociale contacten kwamen in de knel. Het plan van aanpak Ontmoeten richtte zich concreet op de plekken waar hulp nodig was: bij wijk- en dorpscentra, wijk- en dorpsplatforms en cultuur. Hoe konden we samen zorgen voor een mooie balans tussen fysieke en geestelijke gezondheid? Hoe konden we de sociale samenhang in onze wijken versterken, zodat we elkaar makkelijk kunnen vinden, ook na corona?
- We wilden zo veel mogelijk aansluiten bij bestaande initiatieven in de wijken; elkaar ontmoeten komt in eerste instantie vanuit de mensen zelf. Het meest praktische was om aan te sluiten bij de bestaande infrastructuur en om initiatieven vanuit de bewoners mogelijk te maken. Hierbij hadden we extra aandacht voor specifieke (kwetsbare) groepen, bijvoorbeeld door het bestrijden van eenzaamheid. Samenwerking was hierbij belangrijk, ook op het gebied van de communicatie.
- Met geld uit de corona-aanpak 2021 hebben we maatschappelijke voorzieningen kunnen helpen, bijvoorbeeld door extra subsidie te geven voor wijk- en dorpscentra om de vaste lasten te kunnen betalen. Vrijwilligersorganisaties kregen een bijdrage om coronagerelateerde kosten op te vangen. Voorsnog lijkt dit voldoende te zijn geweest om alle wijk- en dorpscentra, sportvoorzieningen en vrijwilligersorganisaties overeind te houden. Wel zijn er enkele wijkcentra die het nog steeds moeilijk hebben. Mantelzorgers, zorgmijders en daklozen kregen extra hulp en er was aandacht voor het onderwerp eenzaamheid via de succesvolle campagne +EEN.
- In de wijken hebben we geëxperimenteerd met nieuwe initiatieven die coronaproof zijn en de betrokkenheid bevorderen, zoals een mobiel buurthuis en het gebruik van 'plan Breda' voor wijkinitiatieven.
- We overleggen veel met de culturele sector. Zo hebben we samen nagedacht over de vraag hoe deze sector wendbaarder en weerbaarder kan worden. Daarnaast hebben we veel gepraat over een veilige heropening. Dit terwijl voortdurend onduidelijk en onzeker bleef wat er weer mogelijk zou worden.
- Om de cultuursector concreet te helpen en tegelijkertijd tot een samenhangende programmering te komen voor onze inwoners, is 'Breda Buiten' gelanceerd: het zomerprogramma waarin Bredanaars elkaar konden ontmoeten in de buitenlucht. Breda Buiten heeft veel organisatoren, culturele makers, bewoners en ondernemers geactiveerd en ontmoetingen mogelijk gemaakt. We hebben Bredase makers een podium geboden en zo werd er werk gegenereerd. Vooraf was er niet veel tijd om alles op poten te zetten. Toch zijn er 70 hoofdactiviteiten (met ongeveer 400 sub-activiteiten) georganiseerd voor ongeveer 50.000 bezoekers.

EFFECTEN PER BEGROTINGSPROGRAMMA

Corona had natuurlijk ook grote gevolgen voor onze begroting. Die lichten we hier kort toe. In de verschillende programma's vindt u meer toelichting.

Programma 1 Vitaal en Sociaal Breda

Participatie

- **Gevolgen voor de arbeidsmarkt**
 - De instroom aan nieuwe bijstandsuitkeringen was beperkt, onder andere doordat we hebben geanticipeerd op de inactiviteit van sectoren door corona en het potentieel baanverlies dat daarmee gepaard ging. We creëerden verbindingen van inactieve sectoren naar sectoren die juist te maken hadden met personeelstekorten. Ondanks de pandemie zagen we het aantal uitkeringen dalen van 4447 naar 4258 (peildatum begin januari 2022).
 - Het aantal kortdurende WW-uitkeringen is – mede dankzij de landelijke steunpakketten en de aantrekkelijke arbeidsmarkt – bijna gelijk gebleven.
- **Tijdelijke ondersteuning zelfstandig ondernemers (Tozo)**
De Tozo-regeling is inmiddels afgesloten. Deze was bestemd voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers, en omvatte inkomensondersteuning voor levensonderhoud en/of een lening voor bedrijfskapitaal. De laatste regeling, Tozo 5, kon worden aangevraagd tot 1 oktober. Voor Tozo 5 kwamen in Breda 491 aanvragen binnen (zowel nieuwe als verlengingsaanvragen), waarvan 90% is toegewezen. De aanvragers zijn over het algemeen zeer tevreden over de dienstverlening van de gemeente, zo blijkt uit procesevaluaties in juni en oktober. Na het stoppen van de landelijke

steunmaatregel konden ondernemers die dat nodig hadden en voldeden aan de voorwaarden terugvallen op het vangnet van het Besluit Bijstandverlening zelfstandigen (BBz).

- **Tegenprestatie**

Ondanks de lockdowns hebben we ongeveer 50 nieuwe kandidaten kunnen plaatsen op een tegenprestatieplek. Dit waren er minder dan onze doelstelling, maar dat is verklaarbaar: de organisaties waar we mensen konden plaatsen, waren een groot deel van 2021 gesloten.

Opgroeien

- **Jeugd**

- Corona heeft zijn weerslag gehad op het beleidsplan 'Samen voor onze toekomst'. Alle aandacht was gericht op het voortzetten van onderwijs, jeugdhulp en (nood)opvang. Daarom is de uitvoering minder voortvarend geweest dan gepland. De zorg voor de jeugd is uiteraard doorgegaan, ondanks de moeilijke omstandigheden door de beperkende maatregelen.
- We zagen een grotere hulpvraag bij jongeren door hun isolement, de sluiting van het onderwijs en het wegvallen van perspectief.
- De pandemie is een extra drijfveer geweest om juist extra activiteiten te organiseren voor jongeren, samen met maatschappelijke organisaties. Bijvoorbeeld het online programma Superskillz, het project Comeback en een laagdrempelige toegang tot therapeutische hulp via TEJO-huis.

- **Onderwijs en kinderopvang**

- In 2021 hebben we opnieuw een beroep gedaan op kinderopvangorganisaties en scholen om te zorgen dat zij kinderen van ouders in vitale beroepen en kinderen in kwetsbare situaties konden opvangen. Deze noodopvang is geregeld.
- Corona heeft ondanks de noodopvang en in vele gevallen digitaal onderwijs onmiskenbaar gevolgen gehad voor de schoolresultaten van leerlingen en studenten. Het Regionaal Bureau Leren heeft intensief gewerkt aan maatwerk: leerlingen zijn thuis bezocht, zijn via Teams begeleid en ook de scholen hebben sterk ingezet op individuele begeleiding. Hoewel de cijfers over schoolverzuim niet zijn verslechterd (circa 1,7%), bestaat het vermoeden dat de gevolgen van de pandemie voor het onderwijs de komende jaren zichtbaar zullen worden. Twee op de 5 Bredase ouders vonden medio 2021 dat de schoolprestaties van hun jongste schoolgaande kind zijn verslechterd gedurende de coronapandemie. De gemeente en het onderwijs werken samen om de onderwijsachterstanden zo veel mogelijk te beperken.
- In 2021 hebben de gemeente, taalaanbieders en maatschappelijke organisaties verder uitvoering gegeven aan het Actieplan Taal & Laaggeletterdheid. Door de pandemie is het onderdeel 'taal op de werkvloer' echter niet uitgevoerd. In 2022 wordt dit alsnog opgepakt.

Maatschappelijke ondersteuning

- **Eenzaamheid en begeleiding**

Met de campagne +EEN hebben we de bewustwording rondom eenzaamheid (mede door corona) vergroot. We zien in de afgelopen jaren een toename van het aantal mensen die gebruik maken van Wmo begeleiding. Corona is daarbij in sommige gevallen net de 'druppel' geweest waardoor mensen het zelf niet meer redden en om hulp vroegen. In het bijzonder zagen we in de afgelopen jaren een stijging van het aantal jongvolwassenen in Wmo begeleiding.

- **Deeltaxi en overig vervoer**

Door corona hebben mensen minder gebruikgemaakt van de deeltaxi. In 2021 hebben we onderzocht hoe groot de doelgroep is die veel kilometers reist en wat hun noodzaak is om hiervoor de deeltaxi te gebruiken. Een beperking van het aantal kilometers is niet aan de orde geweest, omdat er over de hele linie beperkt gebruik is gemaakt van de deeltaxi. Daarom hebben we nog niet onderzocht of het reguliere openbaar vervoer een alternatief zou kunnen zijn. Verder hebben we veel mensen geholpen met vervoer van en naar een vaccinatie locatie, als mensen daar zelf geen gelegenheid voor hadden.

- **Krappe arbeidsmarkt zorgmedewerkers**

In de toch al krappe arbeidsmarkt in de zorg, leidde corona regelmatig tot flinke pieken in verzuim van zorgmedewerkers. Terwijl de vraag niet afnam. Veelal was dit nog op te vangen. Maar voor bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning zagen we ook dat het aantal nieuwe aanmeldingen groter was dan we als gemeente op tijd konden verwerken, waardoor we met wachtlijsten moesten werken. Ook zagen we dat de aanbieders tegen hun maximumcapaciteit aanzitten, mede door de hogere uitval als gevolg van corona.

Maatschappelijke opvang

In maart 2021 is de tijdelijke opvanglocatie aan de Riethil 12 in gebruik genomen. Door gebruik te maken van 1- en 2-persoonskamers en door de nodige aanpassingen in het gebouw, was het mogelijk om de coronamaatregelen te respecteren.

Sport

In 2021 hebben we intensief contact gehad met sport- en beweegaanbieders over de coronamaatregelen en meegedacht welke activiteiten wel en niet door konden gaan. We hebben ook SummerVibes georganiseerd, dit keer als onderdeel van Breda Buiten. Diverse partners boden daar hun sport- en beweegactiviteiten aan voor kinderen en jeugd.

Vrijwilligersorganisaties, zoals sportverenigingen, konden een aanvraag indienen voor een tegemoetkoming in coronagerelateerde kosten. Denk hierbij aan de controle op coronatoegangsbewijzen. Deze tijdelijke subsidieregeling kwam vanaf 7 september beschikbaar.

Breda Senior

Vanwege corona konden niet alle fysieke bijeenkomsten doorgaan om tot een agenda voor Breda Senior te komen. Een eerste inventarisatie heeft geleid tot 7 speerpunten om ouderen in Breda gelukkig en gezond oud te laten worden. Deze speerpunten zullen de basis vormen voor de agenda die later, in 2022, zal worden opgetekend.

Ontmoeten in de wijken en dorpen

Het niet fysiek kunnen ontmoeten van stads-, dorps- en buurtgenoten is een van de vele gevolgen van de coronapandemie. Ook in 2021 zagen we dat er veel initiatief was bij bewoners en organisaties om elkaar tóch op alternatieve manieren te kunnen (blijven) ontmoeten en de betrokkenheid te vergroten. We ondersteunden wijk- en dorpscentra en benaderden bewoners via digitale kanalen (wijkplatforms).

- Via bestaande netwerken en wijkinstrumenten zijn we in contact gebleven met bewoners en organisaties wanneer zij hulp en advies nodig hadden.
- We hebben diverse (bewoners)initiatieven gefaciliteerd en ondersteund tijdens de lockdowns. We schakelden snel om bij spontane corona-initiatieven de (on)mogelijkheden in kaart te brengen. Met inachtneming van de landelijke richtlijnen gingen activiteiten toch door, vooral buitenactiviteiten. In de wijken lag veel nadruk op de jeugd, zodat we hen voldoende uitdagingen konden blijven bieden. In 2021 zijn er ook coronamiddelen ingezet om wijkplatforms in de Haagse Beemden en de Hoge Vucht extra te faciliteren en te stimuleren om ontmoeten in de stad een impuls te geven.
- Naast meer eenzaamheid en verward gedrag bij bewoners, signaleerden we ook moeheid rondom de landelijke maatregelen en onrust in sommige buurten. Hiervoor versterkten we de koppeling met hulporganisaties en wijknetwerkers.
- Door de pandemie kwamen bij de wijk- en dorpsplatforms minder subsidieaanvragen binnen: 121 zijn er ingediend en toegekend. 20% hiervan schuift door naar 2022.
- Sommige initiatieven vanuit de wijkagenda's konden niet doorgaan, omdat er op dat moment geen mogelijkheid was om fysiek bij elkaar te komen. In sommige gevallen was er sprake van vertraging, maar zijn er toch al mooie dingen tot stand gekomen, zoals het project Binnenste Buiten in de wijk Schorsmolen. Voor andere initiatieven bekijken we in 2022 de haalbaarheid.
- Aanpak aandachtswijken: het persoonlijke contact met bewoners is kenmerkend voor de aanpak aandachtswijken en grotendeels nodig voor uitvoering van de maatregelen. Helaas was dit in 2021 als gevolg van de coronamaatregelen met periodes niet mogelijk en dit had effect op de gemaakte plannen.
- De wijk- en dorpscentra hebben het als belangrijke ontmoetingsplekken ook in 2021 zwaar gehad. Zij moesten continu bekijken wat wel en niet mocht volgens de RIVM-richtlijnen. Gedeeltelijke openstellingen en complete sluitingen maakten het moeilijk om tot een sluitende exploitatie te komen. Zonder extra steunpakketten vanuit het Rijk en de gemeente zouden meerdere wijk- en dorpscentra failliet zijn gegaan.

Programma 2 Ondernemend Breda

Economie

- Ook in 2021 werden ondernemers en werknemers in Breda flink op de proef gesteld door de coronapandemie. Hoewel de Nederlandse economie met 4,8% groeide, zag de werkelijkheid er voor veel lokale ondernemers minder rooskleurig uit.
- De veerkracht en creativiteit van de Bredase ondernemers bleek in 2021 onverminderd groot. We zorgden er met het steunpakket corona-aanpak 2021 en een nieuw steunpakket aan het einde van 2021 voor dat verschillende succesvolle initiatieven konden worden doorgezet.

- In juni en december presenteerden we in de Monitor Corona Impact Breda het meest actuele beeld op een aantal hoofdthema's. Daarnaast verschenen 6 uitgaven van de economische herstelmonitor. Hierin bundelden we relevante onderzoeken en cijfers op economisch gebied en pasten deze toe op de Bredase situatie. Zo ontstond een actueel beeld van wat de coronacrisis op economisch gebied betekende.

Cultuur

De coronapandemie heeft ook een enorme impact gehad op de culturele sector in Breda - en daarmee ook op de doelstellingen. Theaters lagen stil, makers konden minder produceren en kozen soms ook voor een carrière buiten de sector en het publiek kwam, op momenten dat het wél mocht, in mindere mate terug.

2021 stond voor de culturele sector dan ook vooral in het teken van overleven en zoeken naar andere werkwijzen om het publiek toch te bereiken. De steunpakketten leidden er in 2021 toe dat de lokale culturele infrastructuur op professioneel en amateurkunstniveau in stand is gebleven. Dit kwam boven op de reguliere verstrekking van subsidies. Daarnaast heeft de coronacrisis een boost gegeven op het gebied van kunst en cultuur in de openbare ruimte en daarmee het betrekken van de inwoners bij cultuur. Zo ontstonden er ook nieuwe initiatieven, zoals Breda Buiten.

Maar door corona constateerden we ook dat:

- De aanbesteding van de Kunsthal Breda vertraging heeft opgelopen. Er konden in 2021 immers nog geen activiteiten plaatsvinden. Dit is nu doorgeschoven naar 2022.
- Het NK Skateboarden niet plaats kon vinden in 2021.
- De beperkte inzet van personeel bij het Stedelijk Museum en het Stadsarchief heeft geleid tot een vertraging binnen de pilot die is bedoeld om achterstanden in de registratie van de collecties weg te werken. Dit heeft vooralsnog geen invloed op dit meerjarige traject.
- Er een risico ontstond wat betreft de algemeen gebruikelijke verdienmodellen van de lokale culturele infrastructuur.

Vanuit het Rijk kregen we in 2020 en 2021 gelden voor de cultuursector. Deze middelen konden slechts deels worden ingezet om extra activiteiten te financieren door de voortdurende beperkende coronamaatregelen waarmee deze sector werd geconfronteerd. De resterende rijksmiddelen worden daarom doorgeschoven naar 2022, onder meer voor het herstel en de herstart van de culturele programmering, de innovatie van de culturele sector en het opstellen van een accommodatiebeleid.

Erfgoed

- De Nassaudag is in 2021 niet doorgegaan.
- Tijdens de Open Monumentendag was de vrije toegankelijkheid van de monumenten beperkt.
- Afspraken over erfgoededucatie, lessen over archeologie en rondleidingen door het depot konden niet doorgaan.
- De vrijwilligers bij het archeologisch team hebben door corona een groot deel van het jaar geen werkzaamheden kunnen uitvoeren.
- De 3 heemkundige musea hebben subsidie ontvangen voor hun exposities. Door corona was het bereik daarvan niet optimaal.
- De participatie van erfgoedorganisaties bij projecten was lastig te organiseren door de coronaregels.

Internationalisering

We hebben minder fysieke activiteiten uitgevoerd in het kader van internationalisering, wat een logisch gevolg is van de coronamaatregelen. Naast de enkele fysieke activiteiten die wél mogelijk waren, hebben we ons netwerk veelal digitaal onderhouden, bijvoorbeeld met een online evenement op International Women's Day en online workshops over waterprojecten.

Onderwijs

De impact van de coronamaatregelen op studenten is groot, vooral op het mentale welzijn. Studenten zijn bij uitstek een groep die elkaar moeten ontmoeten en de stad moeten leren kennen. Door de lockdowns bleek dit uiterst lastig.

- We hebben samen met de onderwijsinstellingen een geslaagde introductieperiode georganiseerd.
- We hebben het GoodMood-evenement opgezet met het mbo en hbo, waardoor studenten elkaar en de stad beter leerden kennen. Dit blijven we doen, ook in de toekomst.
- Het netwerk van Breda Internationals (BI) is uitgebreid, omdat internationale studenten zich tijdens de lockdowns vaker eenzaam voelden.
- Activiteiten voor internationale studenten (en expats) vonden plaats met inachtneming van de geldende maatregelen. Zo organiseerden we stadswandelingen, een online pubquiz en webinars.

Onderwijshuisvesting

Door corona heeft de ventilatie in schoolgebouwen extra aandacht gekregen. De coöperaties BreedSaam (huisvesting van het primair en speciaal onderwijs) en Building Breda (huisvesting van het voortgezet onderwijs) hebben in 2021 rijkssubsidie aangevraagd om de actuele problemen op het gebied van ventilatie voortvarend aan te kunnen pakken. Dit gebeurt via co-financiering tussen het Rijk, de gemeente en de schoolbesturen.

Programma 3 Duurzaam Wonen in Breda

Mobiliteit

- Door de coronapandemie zijn de vooronderzoeken vertraagd voor 3 grote projecten. De aanleg van de turbotonde in de Leursebaan, de werkzaamheden aan de Graaf Hendrik III-laan en de herinrichting van de Marialaan vinden daarom later plaats.
- De proef 'Slim Sturen' om als weggebruiker meer grip te krijgen op navigatiesystemen is eind 2021 uitgevoerd. Door de toen geldende maatregelen was de verkeersdruk echter laag, waardoor het effect niet goed gemeten kon worden. Deze proef krijg daarom in 2022 een vervolg.

Recreatie

- Mensen waren ook afgelopen jaar veel thuis. Dat maakte hun directe woonomgeving tot een belangrijke uitlaatklep; om het hoofd leeg te maken, te bewegen, mensen te ontmoeten en te genieten van het moois dat groen en ruimte kunnen bieden. Beweging en spelen in de openbare ruimte hebben we gestimuleerd. Om de druk op de recreatieplassen te verlichten, hebben we gezocht naar verkoelplekken aan wateren in de stad en in de omliggende dorpen. In het Boeimeerpark heeft dit een kleinschalig stadsstrand opgeleverd.
- In de openbare ruimte hebben we afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het reinigen en onderhouden van intensief gebruikte plekken en parken. Ook hebben we via gastheren gestuurd op drukke plekken.
- Beweegplekken in de stad zijn al dan niet tijdelijk aangelegd. Bijvoorbeeld een outdoor sport- en fitnessvoorziening in het park Vrederust en een beachvolleybalveld op het Chasséveld.

Programma 4 Basis op Orde in Breda

Openbare ruimte en accommodaties

Door de lockdowns en de gedwongen sluiting van (sport)accommodaties bleef de directe woonomgeving voor veel mensen een belangrijke uitlaatklep. Dit vroeg om een andere focus voor het reinigings- en onderhoudswerk in de openbare ruimte. Ondanks corona hebben we in de stad veel projecten uitgevoerd om te 'vergroenen' en 'verblauwen'. We hadden meer aandacht voor parken, groen en fiets- en wandelpaden. Dit was mogelijk doordat er onder meer minder focus lag op werkzaamheden rondom evenementen. Daarnaast hadden we meer aandacht voor zwerfafval, een gevolg van het extra gebruik van groene gebieden. We hebben samen met actieve, vrijwillige zwerfvuilopruimers het Actieplan Aanpak Zwerfvuil opgesteld.

Afvalservice

Hoewel thuiswerken het hele jaar de norm was, is de hoeveelheid huishoudelijk afval licht gedaald ten opzichte van 2020. Daarnaast zien we dat er door corona en de sluiting van de winkels Parel en Vindingrijk minder kringloopgoederen ingezameld zijn. De dienstverlening aan bewoners is doorgegaan; we hebben onze reguliere werkzaamheden uitgevoerd en door de drukte is het 2e milieustation 21 keer extra opengegaan.

Veiligheid

Maatregelen en noodverordeningen om de veiligheid in Breda te borgen, hadden een grote impact op de omgeving en onze organisatie. De capaciteit van onze medewerkers werd anders ingezet: we besteedden meer tijd aan de maatregelen en minder tijd aan bijvoorbeeld evenementen.

- Door de pandemie werd er meer gebruikgemaakt van digitale (hulp)middelen, waardoor we extra hebben ingezet op cyberveiligheid.
- De inzet van boa's en inspecteurs verschoof van hun reguliere taken naar handhaving van de coronamaatregelen.
- Er waren minder spreekuren in de wijk door corona.
- Het aantal meldingen van (jeugd)overlast steeg.

Dienstverlening

Ondanks de pandemie konden wij de noodzakelijke dienstverlening grotendeels door laten gaan.

- Het organiseren van de Tweede Kamerverkiezingen had veel impact. Op alle stemlocaties moest rekening gehouden worden met de toen geldende maatregelen. Dit betekende bijvoorbeeld dat we op zoek moesten naar alternatieve locaties, omdat er niet genoeg ruimte in de bestaande locaties was. Ook de bemensing van de stembureaus was een uitdaging, doordat een deel van hen tot de risicocategorie behoorde en zodoende geen zitting kon nemen.
- Rond de zomerperiode zagen we langere wachttijden voor het aanvragen van (identiteits)documenten en inschrijvingen van arbeidsmigranten. Dit werd veroorzaakt door de coronamaatregelen en de uitval van medewerkers door de quarantaineregels.
- Door de uitbreiding van ons zaakstelsel konden aanvragen van ondernemers voor corona-ondersteuning gemakkelijker afgehandeld worden.

Programma 5 Organisatie en Financiën van Breda

Ook in 2021 had corona een grote impact op onze medewerkers en het werk dat zij doen. Het jaar kenmerkte zich opnieuw door de flexibiliteit en weerbaarheid van de organisatie:

- We volgden de RIVM-adviezen en informeerden alle medewerkers, onder meer via nieuwsbrieven en videoboodschappen.
- Thuiswerken bleef de norm. We werkten alleen op locatie als dat nodig was én als dat kon volgens de richtlijnen.
- De dienstverlening aan Bredanaars ging onverminderd door. Wanneer de omstandigheden het toelieten, gebeurde dat fysiek, maar ook regelmatig digitaal.
- We hadden speciale aandacht voor ziekteverzuim en inzetbaarheid. Naast de fysieke gevolgen van corona, merkten we dat sommige medewerkers moeite hadden om een goede werk-privébalans te vinden en dat er druk ontstond op het mentale welzijn. Ondanks alle inspanningen steeg het ziekteverzuim in de loop van 2021. De langetermijneffecten van corona op de werkdruk en de inzetbaarheid van medewerkers blijven nog steeds een risico.
- Vanwege het flexibele werken werd een deel van het bijgestelde herhuisvestingsplan uitgevoerd:
 - Fasegewijs wordt het Stadskantoor aangepast naar een moderne en flexibele werkomgeving die aansluit bij een andere manier van werken.
 - We hebben gebouw B met minimale investeringen aangepast naar een flexibele werkomgeving die we gebruiken om de pieken in de bezetting op te vangen en om in te kunnen spelen op speciale omstandigheden, zoals werken en overleggen op 1,5 meter afstand.
 - We faciliteerden thuiswerkplekken conform de Arbo-normen en beschouwen deze als een volwaardig onderdeel van onze manier van werken.

FINANCIËN

Corona heeft onze inkomsten en uitgaven fors beïnvloed. We zagen lagere inkomsten op het gebied van parkeren en toeristenbelasting, maar ook lagere kosten doordat evenementen niet doorgingen. Met het lokale steunpakket hebben we bewust meer uitgaven gedaan om impulsen te geven aan activiteiten voor jongeren en ondersteuning voor ondernemers. Ook hebben we dit jaar weer regelingen voor het Rijk uitgevoerd, zoals de Tozo en de TONK.

We zijn voor veel van onze extra uitgaven en inkomstenderving gecompenseerd door het Rijk. De financiële gevolgen maken we inzichtelijk in onderstaande overzichten. Eerst laten we de algemene financiële effecten en de rijkscompensatie zien. Daarna volgt een financieel overzicht van het lokale steunpakket corona-aanpak 2021.

ALGEMENE FINANCIËLE EFFECTEN

Op diverse beleidsterreinen heeft corona invloed gehad op onze financiën. In onderstaand overzicht ziet u de gevolgen, de onderwerpen waarvoor we compensatie vanuit het Rijk hebben ontvangen en de hoogte van die compensatie.

Overige effecten corona

Bedragen x € 1 miljoen

Thema	Onderwerp	Resultaat	Dekking bijdrage Rijk	Resultaat na compensatie
1 Opgroeien	Vrijwilligersorganisaties Jeugd; zoals scouting en speeltuinen	-0,03	0,08	0,05
1 Opgroeien	Jongerenwerk jeugd	-0,21	0,15	-0,06
1 Opgroeien	Mentale ondersteuning jeugd		0,13	0,13
1 Opgroeien	Activiteiten en ontmoetingen jeugd		0,09	0,09
1 Opgroeien	Continuïteit van zorg: Meerkosten Jeugd (ivm corona)	-0,03	0,25	0,22
1 Opgroeien	Vergoeding eigen bijdrage peuters, SMI en Voorschoolse educatie	-0,02	0,05	0,03
1 Opgroeien	Jeugd aan zet		0,01	0,01
1 Opgroeien	Nationaal Programma Onderwijs		0,76	0,76
1 Opgroeien	Perspectief Jeugd en jongeren		0,36	0,36
1 Betrokken zijn	Extra begeleiding kwetsbare groepen		0,37	0,37
1 Betrokken zijn	Bestrijden eenzaamheid ouderen	-0,03	0,37	0,33
1 Betrokken zijn	Compensatie quarantainekosten		0,04	0,04
1 Betrokken zijn	Vaccinatieritten collectief vervoer wmo	-0,10		-0,10
1 Betrokken zijn	Continuïteit van zorg: Meerkosten wmo (ivm corona) incl beschermd wonen	-0,14	0,38	0,24
1 Thuis	Meerkosten maatschappelijke opvang	-0,91	1,22	0,31
1 Thuis	Huiselijk geweld (inclusief meerkosten vrouwenopvang)	-0,03	0,20	0,16
1 Thuis	Extra begeleiding dak- en thuisloze mensen	-0,17	0,17	
1 Leren, ontwikkelen en werken	Gemeentelijk schuldenbeleid (schuldhulpverlening)	-0,15	0,57	0,41
1 Leren, ontwikkelen en werken	Tozo	-9,62	9,62	
1 Leren, ontwikkelen en werken	Tozo uitvoeringskosten	-0,90	0,90	
1 Leren, ontwikkelen en werken	Heroriëntatie zelfstandigen	-0,01	0,06	0,06
1 Leren, ontwikkelen en werken	TONK	-1,13	3,23	2,11
1 Leren, ontwikkelen en werken	Re-integratie	-0,62	1,85	1,23
1 Leren, ontwikkelen en werken	Bijzondere bijstand		0,20	0,20
1 Leren, ontwikkelen en werken	Crisisdienstverlening	-0,47	2,10	1,63
1 Leren, ontwikkelen en werken	Participatie: Exploitatietekort Sociale Werkbedrijven (1 jan - 1 okt)	-0,33	0,32	-0,01
1 Ontmoeten	Wijkplatforms, lagere uitgaven	0,16		0,16
1 Ontmoeten	Wijkgericht werken, lagere uitgaven	0,06		0,06
1 Ontmoeten	Breda Begroot, lagere uitgaven	0,04		0,04
1 Ontmoeten	Kwetsbare wijken lagere uitgaven	0,22		0,22
2 Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	Temporeren activiteiten economische visie bij projecten (nieuwe) bedrijventerreinen	0,18		0,18
2 Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	Minder evenementen door kabinetsmaatregelen	0,42		0,42
2 Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	Temporeren (uitsel/afstel) activiteiten economische visie (verrassende stad / ondernemen met lef)	0,31		0,31
2 Dynamische stad	Cultuurpresentatie/lokale ondersteuning cultuur		0,10	0,10

2	Dynamische stad	Lokale ondersteuning cultuur 2e helft 2021 (septembercirculaire 2021)		0,58	0,58
3	Bereikbaar Breda	Inkomstenderving parkeren	-3,30		-3,30
3	Bereikbaar Breda	Lagere lasten parkeren, zoals schoonmaak door lage bezetting			
3	Breda is een duurzame en bestendige stad	Inkomstenderving boerderij Wolfslaar (incl. lagere kosten)			
4	Veilig Breda	Extra toezicht- en handhavingskosten	-0,84	0,51	-0,33
4	Veilig Breda	Inkomstenderving evenementen / lagere kosten evenementen			
4	Veilig Breda	Minder opbrengsten drank- en horecawet	-0,10		-0,10
4	Veilig Breda	Extra uitgaven markten	-0,10		-0,10
4	Dienstverlening	Extra kosten verkiezingen 2021	-0,51	0,51	
4	Beheer van de openbare ruimte	Openen 2e milieustation	-0,09		-0,09
4	Beheer van de openbare ruimte	Omzetting vindingrijk	-0,25	0,25	
4	Beheer van de openbare ruimte	Minder onderhoud evenementkosten en minder kosten verkeer	0,12		0,12
4	Beheer van de openbare ruimte	Reclame opbrengsten	-0,20		-0,20
4	Beheer van het gemeentelijk vastgoed	Huurcompensatie gedurende gedwongen sluiting	-1,03	0,52	-0,52
5	Een toekomstbestendige organisatie	Hogere lasten zoals ICT en schoonmaak, daling opbrengsten catering	-0,10		-0,10
5	Een toekomstbestendige organisatie	Hogere lasten personeelsactiviteiten, cadeaubonnen personeel	-0,25		-0,25
5	Een toekomstbestendige organisatie	Uitvoeren Covid sneltesten	-0,02		-0,02
5	Een toekomstbestendige organisatie	Advieskosten communicatie	-0,17		-0,17
5	Solide financiën	Inkomstenderving toeristenbelasting	-0,40		-0,40
5	Solide financiën	Nagekomen inkomstenderving over 2020 (toeristenbel., parkeerbel. en kwijtsch.avs)		0,82	0,82
5	Solide financiën	Hogere kosten afvalverwerking en lagere inkomsten inzameling textiel 2020		0,30	0,30
5	Solide financiën	Uitstel opschalingskorting		1,63	1,63
Totaal			-20,77	28,69	7,92

Toelichting effecten

Het totale effect van corona op de gemeentelijke financiën is € -20,77 miljoen. Dit effect is opgebouwd uit de volgende onderdelen en is exclusief de aanvullende uitgaven die we hebben gedaan in het kader van het lokale steunpakket corona-aanpak 2021:

1. Beleidsterreinen waar we meer kosten hebben gemaakt, zijn onder andere:
 - De uitvoering van de Tozo en de TONK.
 - De uitvoering van de vaccinatieritten binnen het collectief vervoer.
 - Het binnen de RIVM-richtlijnen uitvoeren van de Jeugdwet.
 - Het veilig laten verlopen van de Tweede Kamerverkiezingen.
 - Het openen van het 2e milieustation.
 - Toezicht en handhaving op de geldende maatregelen.
2. Beleidsterreinen waar we minder kosten hebben gemaakt, zijn onder andere:
 - Evenementen: doordat er minder subsidies zijn verstrekt en minder toezichts- en handhavingskosten zijn gemaakt.
 - Economische zaken: door uitstel of afstel van geplande activiteiten binnen de uitvoeringsprogramma's van de economische visie. Zo waren er geen (internationale) beurzen of netwerkbijeenkomsten én was er een gebrek aan uitvoeringscapaciteit bij digitaliseringsprojecten en de ontwikkeling van werklocaties.

- Cultuur: doordat we later pas in 2021 nog aanvullende rijksmiddelen voor de lokale culturele voorzieningen hebben ontvangen. Deze worden ingezet voor onder meer het herstel en de herstart van de culturele programmering, om te innoveren binnen de culturele sector en om een accommodatiebeleid op te stellen.
 - Wijkaanpak: door minder activiteiten.
3. Beleidsterreinen waarvoor we minder inkomsten hebben ontvangen, zijn onder andere:
- Parkeerinkomsten: door minder bezoekers als gevolg van de sluiting van horeca en winkels.
 - Toeristenbelasting: door minder bezoekers en overnachtingen in de stad.
 - Huurinkomsten van de (sport)accommodaties vanwege gedwongen sluiting.
 - Omzetzendering door de sluiting van Vindingrijk en Parels.

Naast deze effecten hebben we middelen ontvangen vanuit de Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen (SUVIS), te weten € 3,3 miljoen. Deze middelen geleiden we door naar Building Breda en BreedSaam, die met de scholen werken om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs te verbeteren.

Bijdrage Rijk

De totale bijdrage vanuit het Rijk voor 2021 is € 31,66 miljoen. Dit bedrag bestaat voor € 4,54 miljoen uit overgehevelde rijksmiddelen vanuit 2020 en voor € 27,12 miljoen aan rijksmiddelen vanuit 2021. In totaal is hiervan € 2,97 miljoen ingezet voor het lokale steunpakket. Daarmee resteert € 28,69 miljoen voor de overige effecten van corona. Daarnaast hebben we bij de decembercirculaire over 2021 € 1,9 miljoen ontvangen. Dit bedrag hevelen we, in lijn met besluitvorming over deze circulaire, over naar 2022.

Onderwerp	Bedrag
Maatschappelijke opvang	1,41
Lokaal cultuur aanbod	0,49

Naar verwachting ontvangen we een aanvullende compensatie vanuit het Rijk vanwege de inkomstendering in 2021. Meer informatie over dit proces verwachten we in de 1e helft van 2022. In lijn met de uitspraak van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording verwerken we deze compensatie in 2022.

CORONA-AANPAK '21

Effecten corona lokaal steunpakket lange termijn

Bedragen x € 1 miljoen

Thema	Onderwerp	Begroot	Werkelijk	Dekking bijdrage Rijk	Uit algemene reserve	Dekking investering exploitatie
Arbeidsmarkt						
1	Leren, ontwikkelen en werken	Jeugdwerkloosheid & jongerenloket	0,25	0,25	0,25	
1	Leren, ontwikkelen en werken	Werkgeversondersteuning personeel	0,25	0,02	0,02	
1	Leren, ontwikkelen en werken	Voedselbank Heuvel (tijdelijke locatie)	0,01	0,02	0,01	0,01
Ondernemen						
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Ondersteuningsmiddelen start ups / scale ups	0,08	0,07		0,07
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Schrijnende gevallen	0,20	0,16	0,15	0,01
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Specifieke sector Horeca	0,19	0,01		0,01
2	Dynamische stad	Specifieke sector Cultuur	0,19	0,10	0,10	
2	Dynamische stad	Projectsubsidie cultuur	0,16	0,01	0,01	
2	Dynamische stad	Faciliteren cultuurorganisaties	0,10	0,09	0,09	

2	Dynamische stad	Ondersteuning Cultuur vanuit ondernemerschap	0,15	0,02	0,02		
2	Dynamische stad	Subsidieregeling corona 1e en 2e kwartaal 2021	0,55	0,56	0,56		
2	Dynamische stad	subsidieregeling corona 4de kwartaal 2021	0,45	0,12	0,12		
2	Dynamische stad	Ondersteuning lokale cultuur (overig)	0,08				
2	Dynamische stad	Amateurkunst (subsidie)	0,10	0,01	0,01		
2	Dynamische stad	Makersregeling (subsidie)	0,25	0,24	0,24		
2	Dynamische stad	1 jarige subsidies cultuur (subsidie)	0,05	0,05	0,05		
2	Leven	Specifieke sector sport; steunfonds	0,25	0,14		0,14	
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Challenges; nieuwe fase	0,04				
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Ondernemen en locaties	0,25	0,06			0,06
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Randvoorwaardelijke onderst. maatregelen	0,10				
4	Beheer van de openbare ruimte	Stopzetting afvalcontracten	0,10				
2	Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	Studenten binden	0,08	0,08	0,08		
Recreëren							
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Richtlijnen op zwemmen in de stad	0,03	0,03		0,03	
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Zandwinput inrichten als zwemplas (investering)	0,35	0,01			0,01
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Toegankelijk maken tijdelijke parken (investering)	0,43	0,40			0,40
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Voorzieningenniveau parken en plassen	0,55	0,44		0,44	
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Peilen behoefte beweegplekken (extra)	0,20	0,17		0,17	
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Onbekende groene plekken aangeven	0,05	0,05		0,05	
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Inrichten groene straten en pleinen	0,08	0,08		0,08	
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Inrichten groene straten en pleinen (investering)	0,38				
4	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Goede voorzieningen kinderen (extra) (investering)	0,35	0,31			0,31
Ontmoeten							
1	Ontmoeten	Wijk- en dorpscentra	0,40	0,21	0,11	0,10	
1	Ontmoeten	Maatschappelijk initiatief 'omdenken'	0,04	0,03		0,03	
2	Dynamische stad	Jongeren en (internationale) studenten	0,15	0,15	0,15		
2	Dynamische stad	Stadsprogrammering	0,40	0,37	0,37		
2	Dynamische stad	Regeling Kleine initiatieven Breda Buiten	0,10	0,08	0,08		
2	Dynamische stad	Bij ons in Breda	0,05	0,05	0,05		
1	Betrokken zijn	overbelaste mantelzorgers	0,07	0,06		0,06	

1	Betrokken zijn	campagne eenzaamheid	0,05	0,06		0,06	
1	Betrokken zijn	extra begeleiding MOE landers	0,04	0,04		0,04	
1	Betrokken zijn	extra begeleiding zorgwekkende zorgmijders	0,20	0,04		0,04	
1	Betrokken zijn	Vrijwilligers (verenigingen)	0,05	0,02		0,02	
Algemeen							
2	Stimuleren economische ontwikkelingen in Breda	Capaciteit projectleiding & control/financiën	0,40	0,15			0,15
Totaal			8,21	4,73	2,03	1,67	0,30
							0,72

Het bedrag in het oorspronkelijke plan 'lokaal steunpakket lange termijn' bedroeg € 8,63 miljoen. Hiervan is € 0,5 miljoen al in 2020 ingezet om de huurderiving van het 4e kwartaal te dekken. Daarnaast was de rijksbijdrage voor cultuur € 0,08 miljoen hoger dan verwacht. Per saldo was voor het steunpakket corona-aanpak 2021 € 8,21 miljoen beschikbaar. Van dit bedrag is € 4,73 miljoen uitgegeven. Voor een aantal onderwerpen was niet het volledige bedrag nodig:

- Binnen het programma Ondernemend Breda, thema Dynamische stad was er € 2,78 miljoen beschikbaar voor lokale culturele voorzieningen. Eind 2021 was hier € 1,8 miljoen voor uitgegeven, onder andere:
 - € 0,5 miljoen voor Stadsprogrammering / Breda Buiten.
 - € 0,15 miljoen aan extra aandacht voor en ondersteuning van jongeren en (internationale) studenten.
 - € 1,1 miljoen aan subsidies.

Eind 2021 heeft de gemeenteraad besloten om de resterende rijksmiddelen van ruim € 0,9 miljoen over te hevelen naar 2022 voor het coronapakket 1e halfjaar 2022.

- Voor de maatregelen die vallen onder het thema 'Stimuleren economische ontwikkeling' was € 1,25 miljoen beschikbaar gesteld met een verdeling over 7 maatregelen. Uiteindelijk is er € 0,45 miljoen uitgegeven, waaronder:
 - € 0,16 miljoen als voorziening voor de uitstaande leningen aan de horeca.
 - € 0,15 miljoen voor projectondersteuning.
 - € 0,13 miljoen voor 'impact binnenstad en werklocaties' én 'ondersteuningsmiddelen start-ups / scale-ups'.
- Inrichten zandwininput als zwemplas: de zandwinputten zijn niet in eigendom, waardoor het proces vertraging heeft opgelopen. Daarnaast zijn er ook onderzoeken gedaan naar de waterkwaliteit, waardoor dit proces doorloopt in 2022. Daarom is het krediet doorgeschoven.
- Tijdelijk stopzetten afvalcontracten: de extra kosten zijn opgevangen binnen de reguliere budgetten vanuit de begroting 2021.

Uiteindelijk hebben we voor € 1,67 miljoen een beroep gedaan op de algemene reserve. De overige kosten zijn gedekt door de compensatie vanuit het Rijk en vanuit de exploitatie. Voor de onderwerpen 'werkgeversondersteuning personeel', 'wijk- en dorpscentra' en 'extra begeleiding zorgwekkende zorgmijders' - in totaal € 0,26 miljoen - stellen we een onttrekking uit de algemene reserve voor in 2022.

JAARSTUKKEN 2021

Vitaal en sociaal

Vitaal en sociaal

VITAAL EN SOCIAAL BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

In sociaal opzicht was 2021 een jaar van volhouden en veerkracht. Het was het 2e jaar waarin corona haar stempel drukte op de Bredase samenleving. Als gemeente vertrouwden we op de (veer)kracht in de samenleving zelf en we zagen dit vertrouwen opnieuw bevestigd. Ondanks alle tegenslagen hielden de meeste mensen toch stand. Ze bleven naar elkaar omkijken en kwamen teleurstellingen te boven. Als overheid investeerden we in die kracht door extra initiatieven mogelijk te maken, door te investeren in doelgroepen die de klappen van corona het hardste voelden en door de vaste basis van inwoners en ondernemers veilig te stellen met tijdelijke financiering.

Van vangnet tot vraagbaak

Niet iedereen redde het op eigen kracht. Daarom stonden we als gemeente steeds klaar: soms als vangnet, soms als duwtje in de rug en soms gewoon als vraagbaak. Ook in 2021 hebben we vele tienduizenden Bredanaars kunnen helpen om werk te houden of om weer werk te krijgen, om nieuwe kansen te pakken, door hen tijdelijk te ontzorgen of om het hoofd boven water te houden in roerige tijden.

Grote sociale opgaven

De belangrijkste groei die we dit jaar hebben doorgemaakt, is dat onze taak in sociaal opzicht steeds duidelijker werd: bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en een gezond leven makkelijker maken. Dit zijn grote sociale opgaven die vragen om een langetermijnvisie en -aanpak. Daarom zoeken we steeds meer de verbinding tussen Verbeter Breda en de reguliere inzet vanuit het sociale werkveld.

Hokjes afbreken

Die opgaven kunnen we alleen realiseren met inzet vanuit alle maatschappelijke partners en vanuit alle verschillende domeinen. We zien steeds scherper dat we hokjes moeten afbreken en bredere verbanden moeten gaan zien. Bestaanszekerheid gaat over werk en inkomen, maar ook over wonen, economie en onderwijs. Kansengelijkheid gaat over jeugd en onderwijs, maar net zo goed over veiligheid en wijk aanpak. Gezondheid gaat over maatschappelijke ondersteuning, maar ook over de openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling en sport.

Van moeten naar willen

We zitten midden in een transitieproces dat in 2015 begonnen is: van wettelijke sociale taken uitvoeren naar een inhoudelijke visie die gebouwd wordt vanuit mensen en levenslijnen. We leren, stukje bij beetje, om onszelf zó te organiseren dat we beter aansluiten bij wat onze inwoners nodig hebben. Zo hebben we in 2021 flinke stappen gezet op het gebied van integraal werken en denken. In het brede sociale domein doorlopen we een strategisch programma dat is gericht op een betere onderlinge samenwerking en meer integrale dienstverlening aan inwoners. Dit programma loopt nog in heel 2022 door.

Veel incidentele middelen

Binnen het programma Vitaal en Sociaal Breda hebben we deze beweging in 2021 goed kunnen maken binnen de begrote middelen. Daarbij hebben we wel veel incidentele middelen binnengekregen, variërend van subsidies voor specifieke projecten tot extra taakfinanciering en coronasteun. De thema's binnen dit programma verschillen wel in de mate waarin we uitkomen met het begrote budget:

- Binnen het thema 'Opgroeien' komen we dankzij de incidentele extra rijksmiddelen voor jeugd uit op een beperkt tekort.
- Binnen het thema 'Betrokken zijn' zien we duidelijk de financiële gevolgen van de jarenlange toename van het aantal cliënten voor huishoudelijke ondersteuning (als gevolg van het abonnementstarief) en van het aantal cliënten dat begeleiding nodig heeft (onder andere door de extramuralisering van de ggz en door de coronapandemie).
- Het thema 'Thuis' laat een overschot zien, vooral door incidentele mutaties in de rijksbijdragen en door coronacompensatie.
- Het grootste positieve resultaat is zichtbaar binnen het thema 'Leren, ontwikkelen en werken'. Dat komt deels door incidentele extra middelen vanwege corona en deels door positieve resultaten door het gunstige economische klimaat, waardoor er veel werk is.
- Op de thema's 'Leven' en 'Ontmoeten' zien we beperkte positieve resultaten, onder meer doordat bepaalde activiteiten afgelopen jaar niet konden worden uitgevoerd door corona.

Thema Opgroeien

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Jeugd

De kern van wat we willen bereiken op het gebied van jeugd, is opgenomen in het beleidsplan 'Samen voor onze toekomst', dat medio 2020 is vastgesteld. In 2021 zijn we gestart met de eerste volledige jaarschijf van het Uitvoeringsplan jeugd(hulp) 2020-2023. Natuurlijk had de coronapandemie ook hier haar weerslag op; al onze aandacht was gericht op de jeugdigen en hun gezinnen en het voortzetten van het onderwijs, de jeugdhulp en de (nood)opvang. Daarbij was het belangrijk om de kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen in beeld te houden, om hen te kunnen blijven ondersteunen en daarnaast de belangrijkste beleidsonderwerpen op te pakken. Denk aan: de verbetering van de jeugdbeschermingsketen, geweld in afhankelijkrelaties en de problematiek 18-/18+.

We hebben het Uitvoeringsplan jeugd(hulp) gestaag maar minder voortvarend gerealiseerd. Dat kwam onder meer door de toegenomen werkdruk bij de jeugdhulpaanbieders en het voorliggend veld als gevolg van Covid-19. Voor de uitvoering van dit plan hebben we al onze ketenpartners nodig. Door de beperkte mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, hebben we minder samen kunnen leren en ontwikkelen dan we gehoopt hadden. De zorg voor de jeugd is uiteraard gewoon doorgegaan.

Een belangrijke pijler in ons beleid is dat kinderen gezond en veilig op kunnen groeien. Zij moeten hun talenten kunnen ontwikkelen en gebruiken. Zo kunnen ze een waardevolle bijdrage leveren aan de maatschappij, nu en in de toekomst. Vanuit verschillende beleidsterreinen, zoals onderwijs, spelen, cultuur en veiligheid, besteden we hier aandacht aan vanuit het perspectief van de jeugdige. Met onze preventieve aanpak hebben we hier in 2021 extra aandacht aan besteed door activiteiten te organiseren met onze ketenpartners in het voorliggend veld. Onze aanpak is onder meer gericht op het voorkomen van specialistische jeugdhulp, instroom in de criminaliteit en schooluitval. Daarmee zorgen we voor een gezonde basis voor talentontwikkeling.

Binnen onze preventieve aanpak bundelen en verbinden we activiteiten met andere beleidsterreinen. We werken bijvoorbeeld samen met het beleidsterrein Veiligheid. Samen zorgen we ervoor dat kwetsbare jeugdigen niet vatbaar zijn voor criminele carrières. We bieden daarvoor voorlichting, activiteiten en positieve rolmodellen aan. Daarnaast versterken we de jeugdigen, zodat ze beter in staat zijn om zelf de juiste keuzes te maken als het gaat om bijvoorbeeld wapenbezit, sexting en het veroorzaken van overlast. Het beleidskader voor jeugd en het meerjarenprogramma Veiligheid versterken elkaar door deze overlap. Daarnaast hebben we onze krachten gebundeld voor het tegengaan van ongelijkheid in gezinnen en van achterstanden, zodat we een gezonde voedingsbodem creëren waarin de jeugdige kan opgroeien en zijn talenten kan benutten. Daarbij zijn we begonnen met de kwetsbare gebieden. Intussen passen we deze beproefde werkwijze in de hele stad toe. Daarmee leveren we ook een stevige bijdrage aan Verbeter Breda.

Mede dankzij deze activiteiten en maatregelen blijven kinderen zich goed ontwikkelen en kunnen zij meedoen, ondanks de beperkende maatregelen van de afgelopen periode. Als het (even) niet goed gaat, ondersteunen we kinderen en hun opvoeders. Zo hebben we voorkomen dat kleine vragen uitmondten in grotere problemen.

De volgende resultaten hebben we per thema bereikt:

Familie

	2018	2021	Percentueel verschil
Het aantal uithuisplaatsingen (reductie van 5% in 4 jaar tijd)	423	385	-8,9%
Het aantal plaatsingen in crisis, verblijfs- en gesloten jeugdhulp (afname van 5% in 4 jaar tijd)	199	168	-15,6%
De verblijfsperiode binnen verblijfszorg is verkort met 2% t.o.v. het jaar 2018	543	346	-36,3%
Totaal aantal pleeggezinnen in regio WBO	222	295	32,9%

Jeugdhulp

	2018	2021	Percentueel verschil
Instroom in de specialistische jeugdhulp (reductie 5%)	1811	1409	-22,2%
Uitstroom van kinderen uit de specialistische jeugdhulp (toename 10%)	1304	1602	22,9%

Veiligheid

Cijfers bij beleidsdoelstelling	2018	2021	Percentueel verschil
Het aantal kindbeschermingsmaatregelen (reductie 7%)	426	540	26,8%
Het aantal kindbeschermingsmaatregelen langer dan één jaar (reductie 25%)	126	177	40,5%
Het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen (reductie 5%)	119	146	22,7%

Onderwijs

De wettelijk verplichte resultaatafspraken tussen de gemeente, de voorscholen en het basisonderwijs zijn in 2021 op papier gezet. Daarmee hebben we afspraken gemaakt over de schakelmomenten en de doelstellingen van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Extern adviesbureau Sardes heeft een scan uitgevoerd die bevestigt dat VVE op de juiste plaatsen wordt aangeboden. Daarmee is de evaluatie van het spreidingsbeleid afgerond.

Naast het VVE-aanbod in de voorscholen bevat het programma aanvullende interventies op het gebied van taal en laagletterdheid, video home training en peuterspel thuis. Ouders zijn zo nadrukkelijk betrokken bij de VVE. De invoering van de ouderbijdrage heeft overigens niet geleid tot een grote afname van het aantal gezinnen dat deelneemt aan de VVE. Dit is in lijn met de landelijke ervaringen. Verder zien we een toenemende complexiteit bij de VVE-gezinnen. Dit heeft zijn weerslag op de groepen. Thuis-nabij en een zo normaal mogelijke inzet blijven de basis vormen voor de VVE.

Hoewel de cijfers van het schoolverzuim niet zijn verslechterd, vermoeden we dat de gevolgen van de coronapandemie voor het onderwijs de komende jaren zichtbaar worden. Uit onderzoek blijkt dat 2 op de 5 Bredase ouders medio 2021 vonden dat de schoolprestaties van hun jongste kind zijn verslechterd tijdens van de coronacrisis. Hetzelfde geldt voor de contacten die de kinderen met leeftijdsgenoten hebben. Bijna 1 op de 3 ouders geeft aan dat zijn kind zich minder gelukkig voelt. De gemeente en het onderwijs werken samen om de onderwijsachterstanden zo veel mogelijk te beperken. Er is sprake van een constante, licht dalende lijn van schoolverzuim. Landelijk is dit circa 2,1% en voor Breda is dit 1,7%. Vanwege corona zijn de cijfers van de afgelopen jaren echter niet een-op-een vergelijkbaar.

Jongerenparticipatie maakt steeds meer deel uit van ons reguliere werk. We stimuleren goede initiatieven als de Toekomststoel en leergemeenschappen, om jongeren te stimuleren om mee te denken en mee te bouwen aan hun toekomst. Gemeentebreed vragen we de mening van inwoners in het algemeen en van jongeren in het bijzonder.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Jeugd

In het eerste volle jaar van het Uitvoeringsprogramma jeugd(hulp) 2020-2023 zijn we aan de slag gegaan met een groot aantal concrete maatregelen. Hieronder noemen we de belangrijkste.

Thema Familie

Samen met het veld hebben we een plan van aanpak uitgevoerd om samenhangende ondersteuning te verzorgen binnen de projecten 'Doelgroep 18-/18+' en 'Civiel Trajectberaad'. Binnen de projecten 'Pleegzorg' en 'Complexe echtscheidingen' werkten we samen met verwijzers en verbeterden we het aanbod van passende hulp voor deze doelgroep. Het gaat om meerjarige projecten die nu een plan van aanpak hebben en kunnen starten via onze ketenpartners. Voorbeelden zijn een betere coördinatie voor de plaatsing van jeugdigen in de pleegzorg en het bestendigen van de pilot 'Uniform hulpaanbod bij complexe scheidingen', die moet leiden tot een betere samenwerking met onder meer de rechtbank en de Raad voor de Kinderbescherming.

Thema Onderwijs-Zorg

We hebben gewerkt aan een betere ondersteuning, waardoor kinderen niet onnodig thuis komen te zitten en jongeren minstens een startkwalificatie behalen. Daarvoor hebben we binnen de projecten 'Jeugdhulp in het onderwijs' en 'Plein 3'

geïnvesteed in kwaliteit en expertise in het onderwijs. Na het eerste volledige jaar 'Plein 3' zien we dat onze investering een bestendige aanpak oplevert om jongeren aan het werk of op school te houden en daarmee een beter perspectief te bieden. Uit de resultaten blijkt bovendien dat de kosten voor alle betrokken beleidsterreinen afnemen.

Thema Jeugdhulp

We hebben onder meer geïnvesteed in vakmanschap en samenwerking. In de toegang tot de jeugdhulp hebben we verder gewerkt aan een deskundige poortwachterfunctie die bijdraagt aan het normaliseren en versterken van specialistische expertise. De projecten 'Verbeteren toegankelijkheid jeugdhulp' en 'Jeugdzorg en huisarts' hebben daar in 2021 aan bijgedragen. Daarnaast hebben we geïnvesteed in onderzoek naar de transformatie die we in de contracten voor jeugdhulp (en daarmee in ons zorglandschap) willen bereiken. Daarvoor hebben we gekeken naar onze eigen lessen en ervaringen van de afgelopen jaren. Ook hebben we gesproken met alle betrokkenen in de regio WBO, bijvoorbeeld tijdens raadsbijeenkomsten, in gesprekken met collega-jeugdhulpregio's, jeugdhulpaanbieders, onderzoekers van het AEF-rapport 'Stelsel in groei', ouders en jeugdigen, en de partners in het voorliggend veld.

In 2021 hebben we met alle betrokken partners samengewerkt om de significante stijging van het aantal hulpvragen en jeugdhulptrajecten in goede banen te leiden. We hebben daarvoor extra geïnvesteed in onze maatschappelijke partners door middelen beschikbaar te stellen voor extra professionals en aanvullende opdrachten voor activiteiten. Daarnaast zien we een toename van het aantal unieke jeugdigen in zorg. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door de ambulante specialistische jeugdhulptrajecten. Het resultaat daarvan is dat de uitgaven voor jeugdhulp stijgen. Vooral isolement, de sluiting van het onderwijs en het wegvallen van perspectief hebben gezorgd voor een grotere hulpvraag bij jeugdigen. We hebben daardoor nóg meer waardering gekregen voor de inzet van de jeugdhulpprofessionals en de jeugdhulpaanbieders en voor de ondersteuning die zij het afgelopen jaar aan onze jeugdigen hebben gegeven.

Thema Veiligheid

In 2021 hebben we gewerkt aan 2 belangrijke opgaven: het verkorten van de doorlooptijd in de keten en het realiseren van een effectieve en efficiënte samenwerking om de gesignaleerde knelpunten op te lossen. Met het project 'Regionale verbetering samenwerking jeugdbescherming' hebben we gewerkt aan een betere samenwerking bij het toeleiden, het helpen en het afschalen. Ook hebben we geïnvesteed in het project 'Proeftuin ouder in detentie' om te komen tot een samenwerking met onder meer Avans Hogeschool, Exodus en de penitentiaire inrichting binnen het jeugdstrafrecht. Dit gesubsidieerde project loopt in 2022 en 2023. Daarnaast hebben we een plan van aanpak opgesteld dat is gericht op een betere uitvoering van crisisinterventies binnen de regio WBO.

Samen met de deelnemers aan de thematafel Breda Opgroeien hebben we preventieve activiteiten georganiseerd. Dat heeft ook in 2021 voor een belangrijke basis gezorgd in de stad. Daar bovenop hebben we samen met maatschappelijke organisaties diverse activiteiten voor jongeren georganiseerd. Ook zijn we initiatieven gestart vanuit de preventieve aanpak Jeugd. De coronapandemie was een extra drijfveer om dit te doen. Hieronder vindt u een overzicht met een korte beschrijving per onderdeel:

- **Superskillz**
We zijn gestart met het online programma 'Superskillz', dat de sociaal-emotionele ontwikkeling, de veerkracht en de mentale gezondheid van kinderen tussen de 6 en 13 jaar stimuleert. Op 2 basisscholen (De Parel en De Wisselaar) hebben we de eerste ervaringen opgedaan. Jongeren evalueren het programma na afloop. Bij positieve resultaten bekijken we of we nog meer scholen enthousiast kunnen maken om hiermee te gaan werken.
- **Innovatie BUAs**
Vijf vierdejaars studenten van Breda University of applied sciences (BUAs) werken, als onderdeel van de minor Experience Design & Innovations, aan een innovatie voor jongeren in de wijk Heuvel. Het onderwerp van de innovatie is het leren kennen en ontwikkelen van competenties. Ze hebben hier tot februari 2022 aan gewerkt en hebben jongeren, bewoners en maatschappelijke partijen bij hun activiteiten betrokken.
- **Versterking jongerenwerk, wijk sport en jongereninitiatieven**
Wij hebben Breda Actief, Grote Broer Grote Zus en Surplus gevraagd om extra aandacht te geven aan jongerenwerk, (bewegings)activiteiten voor jongeren en eigen initiatieven van jongeren. Zo start Grote Broer Grote Zus in Breda-Zuidwest met hun werkwijze. In andere delen van de stad stimuleert Breda Actief met Citytrainers en Buurtheldenprojecten de organisatie van sportieve, educatieve en culturele activiteiten voor jongeren. Surplus zet extra jongerenwerk in en sluit aan bij activiteiten. We hebben afspraken gemaakt voor een jaar. Na een evaluatie van de activiteiten bepalen we of we voor langere tijd afspraken kunnen maken.
- **Project Comeback**
Project Comeback is een programma met gratis on- en offlineactiviteiten voor jongeren. Deze activiteiten zijn

gericht op het welzijn van de jongeren met de thema's: persoonlijk, werk & opleiding, sociale contacten, en lichamelijke en mentale gezondheid. Bekende topsporters werken hieraan mee, omdat zij een belangrijk rolmodel voor jongeren kunnen zijn. Daarmee probeert het project jongeren te inspireren en een boost te geven aan hun welzijn.

- **Verskillende activiteiten**

Tijdens diverse vakantieperiodes (maar ook daarbuiten) zijn op verschillende plekken in de stad activiteiten georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn:

- Voetbalactiviteiten door de hele stad onder begeleiding van onder andere Grote Broer Grote Zus, Sterren van Morgen en WDS '19. Deze activiteiten hebben ook een maatschappelijk karakter en geven een bijdrage aan de verschillende wijken.
- Suppen onder begeleiding van Sterren van Morgen: een sportieve activiteit op het water. Tussen april en augustus hebben ongeveer 100 jongeren een sup-clinic gevolgd. Daarmee wilden we (kwetsbare) jongeren op een positieve manier in contact brengen met elkaar en met watersport, een activiteit die jongeren vaak niet zelfstandig kunnen financieren. Tijdens deze clinic was er aandacht voor de stad, de natuur, de oevers en het schoonmaken van de singels.
- Muziek maken, kooklessen en creatieve activiteiten verzorgd door La Femme Vitaal.
- Knutsel- en gameactiviteiten door Grote Broer Grote Zus.
- Een bewustwordingsvideo rondom de ramadan in 2021 door Grote Broer Grote Zus, Surplus, Sterren van Morgen en een aantal positieve rolmodellen.

TEJO-huis

TEJO (Stichting Therapeuten voor Jongeren) is een inloophuis voor jongeren. Het biedt jongeren tussen de 10 en 20 jaar on- en offline toegang tot laagdrempelige therapeutische hulp, anoniem en gratis, onmiddellijk, op het moment dat zij het nodig hebben en op een voor hen bereikbare plaats. Professionele therapeuten verlenen de hulp vrijwillig.

JUZT

In 2021 heeft stichting Juzt geprobeerd om zijn laatste locatie te verkopen, zodat we tot een finale vereffening konden komen. Ondanks een aantal serieuze mogelijkheden is dat niet gelukt. Daarom hebben we in december 2021 de uitstaande lening verlengd tot juli 2022. We kijken met stichting Juzt naar alternatieve opties om te komen tot een verkoop en daarmee tot een afwikkeling. Voor de financiële afwikkeling hebben we een voorziening. Op dit moment is er nog geen (voorlopig) koopcontract gesloten voor de locatie.

Jeugdbescherming Brabant (JBB)

In 2021 hebben de problemen rondom Gecertificeerde Instellingen (GI's) in het algemeen en JBB in het bijzonder de nodige aandacht gevraagd en dit duurt nog steeds voort. Ons belangrijkste doel is om jeugdigen te voorzien van de juiste hulp en een verblijfplaats. In 2021 zijn we daar als regio WBO succesvol in geweest. Daarbij stonden we als regio Brabant (met 5 jeugdhulpregio's) onder verscherpt toezicht van de Inspectie Gezondheid en Jeugd (IGJ), omdat niet elke regio daar effectief in is geweest. Dit duurt naar verwachting voort in een deel van 2022. Daarnaast hebben we in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor JBB om de dienstverlening en de zorg voor jeugdigen op peil te houden. Naar verwachting zijn er in 2022 aanvullende bijdragen nodig om de continuïteit van deze zorg te kunnen waarborgen.

Verordening Jeugd

In 2021 is gebleken dat we de vastgestelde 'Verordening jeugdhulp gemeente Breda 2020' moesten aanpassen door een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep. We hebben deze aanpassing voorbereid en hebben de verordening tot eind 2021 geëvalueerd. Dat heeft geleid tot de 'Eerste wijziging van de Verordening jeugdhulp gemeente Breda 2020', die in 2022 wordt behandeld. Ook hebben we de beschikkingen in overleg met de ouders aangepast.

Gemeentelijk Plan Spelen

In september hebben we het gemeentelijke plan Spelen vastgesteld. Op speelplekken kunnen verschillende leeftijdsgroepen elkaar ontmoeten, samen spelen en bewegen.

Onderwijs

- De gemeente, het onderwijs, de kinderopvang en maatschappelijke instellingen hebben in 2021 de doorgaande ontwikkelingslijnen versterkt, zodat peuters en kleuters optimale startkansen hebben.

- Het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld aan scholen en de gemeente (Nationaal Programma Onderwijs). In 2021 hebben we een plan ontwikkeld dat zich de komende 2 jaar richt op hulpverlening, veiligheid en zorg op school, en aanvullende activiteiten.
- In 2021 hebben we een volgende stap gezet voor het verbinden van het onderwijsbeleid, het jeugdbeleid en maatschappelijke organisaties. Zo hebben de thematafel Breda Leert en de thematafel Tegengaan Voortijdig Schoolverlaten ieder vele projecten uitgevoerd. Dit zijn enkele voorbeelden:
 - Het aanbod van VVE voor peuters en kleuters van 2½ tot 4 jaar is uitgebreid en de aansluiting op het basisonderwijs is versterkt.
 - De Nieuwe Veste, het primair onderwijs en andere partners hebben het project 'Ontdek je talent' uitgevoerd.
 - 'Taal 18+' heeft de taalbegeleiding uitgebreid van inwoners die daar behoefte aan hebben.
 - 'Voortijdig schoolverlaten' heeft ondanks corona vele kwetsbare jongeren individueel begeleid, waardoor het percentage schoolverlaten vrijwel gelijk is gebleven.
 - We hebben afspraken gemaakt met bedrijven voor stageplaatsen voor jongeren.
- De Kindertrendrede is uitgesproken en heeft geleid tot vervolgspraken met leden van de gemeenteraad. Er heeft een 3e editie plaatsgevonden van het project Gezond 100 met vo-scholieren en mbo- en hbo-studenten.
- In 2021 hebben we voorbereidingen getroffen voor een nieuwe verordening voor het leerlingenvervoer. We hebben veel aandacht besteed aan de bezwaarschriften van ouders die een beroep deden op leerlingenvervoer. Intensieve gesprekken hebben geleid tot een lager aantal leerlingen in het leerlingenvervoer in het schooljaar 2021-2022. Dat is conform de intentie van de nieuwe verordening: het naar vermogen zelfstandig reizen van de leerling naar de school.
- De gemeente, taalaanbieders en maatschappelijke organisaties hebben in 2021 het Actieplan Taal & Laaggeletterdheid verder uitgevoerd. Een mooie ontwikkeling binnen de NT1-aanpak is de televisieserie Gewone Helden. Daarin laten taalambassadeurs zien dat laaggeletterdheid niets is om je voor te schamen. Op het vlak van digitale inclusie is veel vraag naar Digimaatjes; 1-op-1-ondersteuning in digitale vaardigheden. Taal op de werkvloer is vanwege corona minder aan bod gekomen. Breda Eenvoudig heeft aandacht gevraagd voor eenvoudig communiceren, onder andere tijdens de Huh?-parade. Ook in onze eigen organisatie zijn we aan de slag gegaan om eenvoudig en duidelijk te communiceren. Collega's met direct klantcontact volgen trainingen om helder te communiceren en om laaggeletterdheid te herkennen.
- Niet alle doelstellingen van het actieplan zijn behaald. Door corona konden enkele projecten niet doorgaan en konden minder inwoners taalonderwijs volgen.
- Corona heeft onmiskenbaar gevolgen gehad voor de schoolresultaten van leerlingen en studenten. Het Regionaal Bureau Leren heeft intensief gewerkt aan maatwerk; leerlingen zijn thuis bezocht en via Teams begeleid, en ook de scholen hebben sterk ingezet op individuele begeleiding.
- FIKS is de Bredase en Zundertse variant van het landelijke programma Maatschappelijke Diensttijd (MDT). In 2021 zijn 3 groepen jongeren begeleid met in totaal 38 jongeren.

RISICO'S

De risico's die we binnen dit thema zien, vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Opgroeien

Indicator: Deelname cultuur door kinderen (audit nr 1)

Omschrijving: Percentage kinderen en jongeren van 6 tot en met 17 jaar dat een cultuuractiviteit doet in de vrije tijd.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
		57		41	Zie toelichting

Het percentage in 2021 (41%) is aanzienlijk lager dan in 2020 (57%). Dit kan verschillende oorzaken hebben: allereerst is de vraag dit jaar gesteld aan ouders van kinderen vanaf 4 jaar (eerder onderzoek vanaf 6 jaar); daarnaast kan corona, meer nog dan in 2020 ertoe hebben geleid dat minder kinderen een activiteit konden volgen of hebben gevolgd. In de eerstvolgende herijking van de set (beleids)indicatoren passen we deze indicator aan aan de nieuwe leeftijdsgrens (4 tot 18 jaar in plaats van de huidige 6 tot 18 jaar).

Indicator: Deelname cultuur door kinderen - basisschoolleeftijd (audit nr 2)

Omschrijving: Percentage kinderen van 6 tot en met 11 jaar dat deelneemt aan cultuuractiviteiten.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
		63		44	Zie toelichting

In de basisschoolleeftijd zien we in 2021 een fors lager percentage deelname aan culturele activiteiten dan in 2020. Dit kan verschillende oorzaken hebben: allereerst is de vraag dit jaar gesteld aan ouders van kinderen vanaf 4 jaar (eerder onderzoek vanaf 6 jaar); daarnaast kan corona, meer nog dan in 2020 ertoe hebben geleid dat minder kinderen een activiteit konden volgen of hebben gevolgd. In de eerstvolgende herijking van de set (beleids)indicatoren passen we deze indicator aan aan de nieuwe leeftijdsgrens (4 tot 12 jaar in plaats van de huidige 6 tot 12 jaar).

Indicator: Deelname cultuur door kinderen - middelbare schoolleeftijd (audit nr 3)

Omschrijving: Percentage kinderen van 12 tot en met 17 jaar dat deelneemt aan cultuuractiviteiten.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
		52		35	Zie toelichting

De 35% cultuurdeelname van kinderen in het voortgezet onderwijs (12 tot 18) is in 2021 aanzienlijk lager uitgekomen dan in 2020 (52%). Op dit moment is niet direct duidelijk waardoor dit grote verschil komt. Mogelijk hangt het samen met het lange(re) termijn effect van corona, waardoor minder jongeren konden of wilden deelnemen aan een cultuuractiviteit.

Indicator: Bewegnorm (audit nr 4)

Omschrijving: Percentage kinderen en jongeren van 6 tot en met 17 jaar dat voldoet aan de beweegrichtlijn (7 dagen per week minstens een uur matig intensieve inspanning)

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
27		12	30	42	Zie toelichting

Let op: realisatiecijfers vanaf 2021 zijn niet meer vergelijkbaar met voorgaande jaren in verband met wijzigingen in de landelijke beweegrichtlijnen (in 2020) en de onderzoeksopzet (2021). De streefwaarde in 2021 is behaald, deze streefwaarde is destijds nog wel gebaseerd op de 'oude definitie / onderzoeksopzet'. Deze indicator zal in de eerstvolgende herijkingsronde worden aangepast aan de nieuwe beweegrichtlijnen.

Indicator: Jongeren met jeugdbescherming (audit nr 5)

Omschrijving: Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
0,9	0,9	0,9		0,8	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Er is sprake van een lichte daling vanaf 2015. In de periode 2015 - 2021 ligt het aandeel jongeren met jeugdbescherming in Breda steeds lager dan het aandeel in Nederland en het gemiddelde cijfer van gemeenten van vergelijkbare grootte.

Indicator: Jongeren met ambulante jeugdhulp (audit nr 6)

Omschrijving: Aantal jongeren tot en met 23 jaar met ambulante zorg in natura jeugdhulp (ambulante begeleiding en/of ambulante behandeling).

Bron: Gemeente Breda, Zorgportaal (berichtenverkeer jeugdhulp) Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
3.899	4.139	4.142		4.503	Zie toelichting

Er is geen streefwaarde bepaald. Bij het doorontwikkelen van de monitor Jeugd kijken we of er een geschikter kerncijfer is dat we gebruiken als begrotingsindicator. Daarom is er voor 2021 nog geen streefwaarde bepaald.

Productindicatoren Product Algemene voorzieningen jeugd

Indicator: Kinderen in uitkeringsgezin (audit nr 7)

Omschrijving: Percentage kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezinnen

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7	6	6			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Van 2009 t/m 2012 groeide 6% van de kinderen op in een gezin dat moet rondkomen van een bijstandsuitkering. In de periode 2013 t/m 2018 nam dit toe tot 7% en vanaf 2019 ligt het weer op 6%. De groep kinderen in een uitkeringsgezin in Breda is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde en iets lager (1%-punt verschil) dan gemeenten van vergelijkbare grootte. Realisatiecijfer voor 2021 is nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Indicator: Jongeren met delict voor rechter (audit nr 8)

Omschrijving: Percentage 12 tot en met 21-jarigen met delict voor de rechter van totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1	1	1			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het cijfer voor 2020 is inmiddels wel bekend. Vanaf 2009 is sprake van een daling: van 3% naar 2% in 2012 t/m 2014 en naar 1% vanaf 2015. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare grootte. Realisatiecijfer voor 2021 is nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Indicator: Werkloze jongeren (audit nr 9)

Omschrijving: Percentage 16 t/m 22-jarigen dat werkloos is (=als werkzoekende staat ingeschreven bij het UWV en geen baan heeft volgens de Polisadministratie) ten opzichte van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
2	2	2			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. In de periode 2015-2020 ligt het aandeel werkloze jongeren steeds op 2%, vergelijkbaar met het landelijke cijfer en het gemiddelde cijfer van gemeenten van vergelijkbare grootte. Realisatiecijfer voor 2021 is nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Productindicatoren Product Jeugdhulp maatwerkondersteuning

Indicator: Jongeren met jeugdhulp (audit nr 11)

Omschrijving: Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd (over het hele jaar)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
10,1	10,6	10,9		10,6	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Ter vergelijking: in 2021 is het landelijk gemiddelde uitgekomen op 10,5%.

Productindicatoren Product Jeugdhulp geëscaleerde zorg

Indicator: Jongeren met jeugdreclassering (audit nr 12)

Omschrijving: Percentage jongeren van 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering van het totaal aantal jongeren in deze leeftijd

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
0,4	0,5	0,5		0,4	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het aandeel is de afgelopen jaar redelijk stabiel en vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde en lager dan grote gemeenten.

Productindicatoren Product Primair en voortgezet onderwijs

Indicator: Absoluut schoolverzuim (audit nr 13)

Omschrijving: Aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school (per 1000 leerplichtigen)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
2,9	4,3	3,1	2,6		Zie toelichting

Vanaf 2014 is sprake van een dalende trend. In de periode 2014-2020 is het absoluut verzuim in Breda hoger vergeleken met het landelijk gemiddelde en in de periode 2014-2019 ook hoger dan het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare grootte. In 2020 is laatstgenoemde voor het eerst op hetzelfde niveau. Realisatiecijfer voor 2021 is nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Indicator: Relatief schoolverzuim (audit nr 14)

Omschrijving: Aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1000 leerplichtigen)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
19	22		17		Zie toelichting

In de periode 2014-2019 is het relatief verzuim in Breda lager vergeleken met het landelijke cijfer en het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare grootte (behalve in het jaar 2016). Ten opzichte van 2015 (realisatie: 30 leerlingen per 1000 ongeoorloofd afwezig) is sprake van een dalende trend. Realisatiecijfers voor 2020 en 2021 zijn nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Thema Betrokken zijn

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

- In 2021 hebben we met MOOIWERK en vrijwilligersorganisaties uit de stad samengewerkt aan een plan van aanpak voor 2022-2024, dat in september is vastgesteld door de gemeenteraad. In dit plan zijn de belangrijkste speerpunten voor het vrijwilligerswerk in Breda verwerkt en is beschreven hoe we het vrijwilligerswerk zo goed mogelijk kunnen ondersteunen.
- Steunpunt informele zorg Breda (StiB) heeft verder gewerkt aan de doelen uit het Uitvoeringsplan Zorg voor elkaar Breda, subthema mantelzorg, respijtzorg en dementie (te vinden op Breda.nl).
- In maart 2021 is de tijdelijke opvanglocatie aan de Riethil in gebruik genomen. Door het gebruik van 1- en 2-persoonskamers en de nodige aanpassingen in het gebouw konden we voldoen aan de coronamaatregelen. De doorstroomvoorziening aan de Slingerweg is inmiddels gesloopt. In augustus zijn we gestart met de nieuwbouw van een dag- en nachtopvang.
- Het proces van de klantreis Wmo is verder in gang gezet en is per 1 januari 2022 in de hele stad ingevoerd. De insteek is om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten en vaker oplossingen te vinden die dicht bij mensen liggen, goedkoper zijn en waar mensen net zo tevreden over zijn.
- De naamsbekendheid van Zorg voor elkaar Breda (ZveB) lijkt na een stijging in 2020 weer wat afgenomen in 2021.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

In september hebben we de gemeenteraad uitvoerig inzicht gegeven in de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen binnen de Wmo. We lieten zien dat we in de periode 2018-2021 in totaal zo'n € 7 miljoen hebben bespaard dankzij efficiencywinst en door scherpe keuzes te maken in de maatregelenpakketten. Toch kunnen we daarmee niet de extra kosten opvangen van het voortdurend toenemende aantal cliënten en de fors stijgende tarieven.

Transitiejaar

Omdat we nog onvoldoende duidelijkheid hadden over 2 belangrijke ontwikkelingen in 2021, hebben we besloten om 2022 als transitiejaar te zien. In de eerste plaats was het nog niet duidelijk of het abonnementstarief zou worden afgeschaft. Inmiddels weten we dat dit waarschijnlijk enkel het geval is voor huishoudelijke verzorging. Het is nog onduidelijk hoe dit gaat lopen en hoeveel mensen we hiermee kunnen laten uitstromen. Naar verwachting wordt het wetsvoorstel pas over 2 tot 3 jaar ingevoerd. Daarnaast is er nog geen duidelijkheid over verdere financiële compensatie. Wel heeft de nieuwe staatssecretaris een Wmo-houdbaarheidsonderzoek aangekondigd. De bedoeling is dat dat beeld moet leiden tot een fundamentele discussie over de opgave in de Wmo. Verder zagen we dat het beroep op Wmo Begeleiding onverminderd blijft toenemen. Corona heeft deze ontwikkeling versterkt.

Beweging naar de voorkant

In 2021 hebben we onze beweging naar de voorkant voortgezet. In januari is de klantreis Wmo van start gegaan in Noordoost. Alle Wmo-gerelateerde vragen van inwoners zijn sindsdien opgepakt door het aanmeldpunt en de inlopen van ZveB. Zij

bepalen na een korte uitvraag waar de vraag het beste opgepakt kan worden. Dit kan maatschappelijk werk of een klantmanager Wmo zijn, maar veel vragen kunnen ook door de inwoner zelf worden opgelost met informatie en het juiste advies. In deze klantreis staat de samenwerking tussen de klantmanager Wmo en het maatschappelijk werk van ZveB centraal, met aandacht voor de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plaats en met de klant in de lead. We zagen het aantal maatwerkvoorzieningen voor Wmo Begeleiding in Noordoost stabiliseren, terwijl dit aantal in de andere 3 kwadranten steeg. In januari 2022 hebben we de nieuwe klantreis Wmo daarom in de hele stad ingevoerd. We verwachten dat deze aanpak de groei van het aantal aanvragen voor Wmo Begeleiding dempt. Een daling lijkt op dit moment echter niet reëel.

Huishoudelijke Verzorging

We zagen het aantal aanvragen voor huishoudelijke verzorging in 2021 onverminderd blijven stijgen. Vooral in de tweede helft van 2021 kwamen er dusdanig veel nieuwe cliënten naar de gemeente toe, dat we de aanvragen niet meer binnen de wettelijke termijnen konden afhandelen. Daarom besloten we om te gaan werken met een afgebakende wachtlijst voor specifieke aanvragen voor huishoudelijke verzorging. Daarbij hoorde een zorgvuldige screening vooraf welke mensen wel en niet langer konden wachten op hulp. Op die manier voorkwamen we dat mensen die sneller hulp nodig hadden daar te lang op moesten wachten. En zorgden we juist voor een drempel (langer wachten) voor de gemiddeld wat vermogendere doelgroepen die door het financieel aantrekkelijke abonnementstarief naar de gemeente komen voor een schoon huis. HV3. Inmiddels is duidelijk geworden dat HV3 (een combinatie van huishoudelijke verzorging en lichte begeleiding) niet meer de meerwaarde biedt die we enkele jaren geleden voorzagen. Dit heeft meerdere oorzaken. Allereerst past HV3 niet goed in het gedachtegoed van de beweging naar de voorkant, omdat we voor lichte begeleiding vaak andere oplossingen vinden dan een maatwerkvoorziening. Daarnaast wordt de besparing die we voor ogen hadden bij het uitdenken van HV3 (daardoor) niet meer gehaald. Tot slot blijkt uit een inventarisatie onder de aanbieders en de klantmanagers dat er wel relevante casussen zijn voor HV3, maar dat de aantallen beperkt zijn. Daarom voeren we HV3 niet meer door. Hoewel we HV3 niet gaan invoeren, houden we aandacht voor de doorontwikkeling van huishoudelijke verzorging.

Bewustwording rondom eenzaamheid

Met de campagne '+EEN Breda' hebben we de bewustwording rondom eenzaamheid (mede door corona) vergroot. In het kader van Breda Samen Doen hebben we nieuwe uitvoeringsplannen opgesteld voor 2022. Hierbij hebben we ook rekening gehouden met de coronasituatie. Wanneer reguliere activiteiten niet mogelijk zijn, zetten we een alternatief aanbod in. In 2021 heeft voor het eerst de Dag van de Verantwoording plaatsgevonden. In overleg met de gemeenteraad hebben we gekozen voor 2 momenten: 'Staat van de tafels: de inhoud' en 'Staat van de tafels: het proces'. Beide bijeenkomsten waren constructief en er zijn interessante inzichten gedeeld.

Agenda toegankelijkheid

In 2021 hebben we de actiepunten van de 'Agenda toegankelijkheid 2020' uitgevoerd. We zijn gestart met en voor mensen met een beperking om een 'Agenda toegankelijkheid 2022' op te stellen. Het uitgangspunt blijft 'niets over ons, zonder ons': we betrekken de mensen die het betreft actief bij het formuleren en uitvoeren van activiteiten. De coronamaatregelen vroegen daarbij om meer creativiteit en flexibiliteit in de planning en de uitvoering van de voorgenomen activiteiten.

LHBTIQ+

Samen met de Regenboogpartners hebben we weer diverse activiteiten georganiseerd om de sociale acceptatie, weerbaarheid en veiligheid van de LHBTIQ+-inwoners te vergroten. Dat deden we onder meer met zichtbare uitingen en activiteiten op dagen als Paarse Vrijdag en Coming-out-day, maar ook door een campagne die specifiek was gericht op de aanpak van straatintimidatie.

Senioren

We hebben een projectleider aangesteld voor het project Breda Senior, die intern en extern verkennende gesprekken heeft gevoerd met stakeholders. Op 21 oktober vond een werkconferentie plaats waarbij onder andere senioren, raadsleden en vertegenwoordigers van zorg- en welzijnsorganisaties een eerste aanzet hebben geschreven voor een agenda. Verder hebben studenten van Avans Hogeschool onderzoek gedaan naar de behoeften van senioren in Breda. Via workshops met stakeholders en senioren hebben ze eind december hun advies opgeleverd. Dit gebruiken we bij het bepalen van de speerpunten van Breda Senior. Ook zijn er 2 werkgroepen gevormd: 1 met senioren en 1 met stakeholders waarmee we in gesprek willen blijven.

Gemengd wonen

- Een jaar na het sluiten van het Pact hebben we de eerste tussenrapportage bestuurlijk besproken. Daarin wordt de voortgang van de betrokken projecten geschetst en bewaakt.

- Het gemengd-wonenproject aan de Gageldonksestraat is gestart. Verder zijn we begonnen met de planvorming van tijdelijke sociale woningen. Daarnaast is de eerste paal geslagen voor de nieuwbouw aan de Rijpstraat, waar een gemengd-wonenproject komt.

Mantelzorgers

Mantelzorgers bieden essentiële hulp op het gebied van zorg en welzijn. Daarom willen we hen zo goed mogelijk ondersteunen. Dit doen we door de inzet van het StiB, waar mantelzorgers ondersteuning en informatie kunnen krijgen. Om respijtzorg aan te bieden, zijn we een pilot gestart met logeerszorg. Deze pilot is eind 2021 gestart en loopt door tot en met eind 2022. We willen daarmee respijtzorg bieden aan mantelzorgers die zorgen voor een naaste met dementie. De waardering van mantelzorgers is (nog) niet omgevormd naar een pas of app. Zoals we al schreven in de begroting 2022, bleek uit een voorverkenning dat een stadspas alleen succesvol kan zijn als deze breed wordt opgezet, voor verschillende doelgroepen. Een besparing op de uitvoeringskosten van de mantelzorgwaardering is op korte termijn niet realistisch zonder die omvorming. Wel hebben we in 2021 de VVV-bon vervangen door de Breda Cadeaukaart, zodat de lokale economie gesteund wordt. Het geldbedrag van € 75 is gelijk gebleven.

Wet verplichte ggz

Begin 2022 is de eindrapportage over de gemeentelijke taken bij de Wet verplichte ggz opgeleverd. Het onderzoek kostte meer tijd vanwege de coronacrisis. De aanbevelingen volgen we komende jaren op. Dat betekent onder andere dat we eenmaal per jaar de uitvoering van de gemeentelijke taken evalueren. Dit blijven we doen met de regiogemeenten in West-Brabant.

Samenwerkingsafspraken vanuit het Preventieakkoord

Het Bredaas Lokaal Preventieakkoord bestaat uit 28 samenwerkingsafspraken met diverse partners, verdeeld over de 3 speerpunten: gezond ouder worden, Hoge Vucht en een gezonde werkvloer. In 2021 hebben we voor het eerst uitvoeringsgelden beschikbaar gesteld. Diverse partners hebben hier gebruik van gemaakt. Hierdoor is de uitvoering van deze samenwerkingsafspraken al (deels) in gang gezet. In 2022 verkennen we hoe we deze plannen op een duurzame manier kunnen voortzetten.

Beheersmaatregelen

In het bestuursakkoord Lef en Liefde is afgesproken om met aanvullende plannen te komen om kosten binnen het sociaal domein te beheersen. Binnen de Wmo zijn er op verschillende momenten in de afgelopen jaren beheersmaatregelen ingevoerd. Zo wisten we 1,5 miljoen structureel te besparen door een kapitaallastenregeling in te voeren voor aanbieders, waarbij ze alleen nog daadwerkelijk gemaakte kosten voor eigen kapitaal kunnen declareren. Verder zijn we vanuit 'de juiste zorg op de juiste plek' in gaan zetten op een betere doorstroming van cliënten vanuit de Wmo naar de Wlz. Hiermee hebben we een besparing gerealiseerd van 0,9 miljoen. En we hebben het eerdergenoemde project Beweging naar de Voorkant zowel vanuit inhoudelijke visie, als vanuit kostenefficiëntie in 2021 ingevoerd in één stadskwadrant. En per 1 januari 2022 in de gehele stad. We verwachten (onder andere vanuit een uitgewerkte businesscase) hiermee een besparing te realiseren van 1,5 miljoen euro. Alleen we zien dat er ook andere ontwikkelingen zijn die deze besparing minder zichtbaar maken, omdat het aantal cliënten wel fors is gestegen. Mede door de enorme stijging van aanvragen in 2021 voor huishoudelijke verzorging, gaan we vanaf 2022 aanvragen meer screenen op urgentie.

In 2021 hebben we tenslotte de volgende beheersmaatregelen uitgewerkt:

- **Strakkere regie op het gebruik van de deeltaxi**

Ook in 2021 konden inwoners met een deeltaxipas onbeperkt gebruikmaken van de deeltaxi. Wel zagen we een relatief lager gebruik door de coronacrisis. Daarnaast hebben we een verkenning uitgevoerd onder de gebruikers van de deeltaxi. Hierbij hebben we onderzocht hoe groot de doelgroep is die veel kilometers reist en wat hun vervoersbehoefte is. Bij hen zijn we ook nagegaan wat de noodzaak is van het gebruik van de deeltaxi. Een beperking van het aantal kilometers is echter niet aan de orde geweest vanwege het beperkte gebruik in coronatijd. Ook de verkenning of het reguliere openbaar vervoer een alternatief is, heeft om die reden nog niet plaatsgevonden.

- **Aanpassingen zorgpolis**

Afgelopen jaar konden inwoners met hoge zorgkosten en een relatief laag inkomen weer gebruikmaken van de zorgpolis Gemeenten Extra Uitgebreid. Naast de collectiviteitskorting die onderdeel is van de polis, betaalt de gemeente het volledige eigen risico. Dit betekent in de praktijk dat de bijdrage van de gemeente in 2021 ongeveer € 32 per maand per cliënt was. De uitgaven voor de collectieve ziektekostenverzekering zijn afgenomen door duidelijkere communicatie over wie gebruik kan maken van deze polis (mensen met chronische klachten en/of extra structurele hoge ziektekosten) en door controle daarop bij het aanvragen. In totaal hebben we hiermee zo'n 1,8 miljoen structureel kunnen besparen.

• Technische optimalisaties

In 2021 hebben we nog beter zicht gekregen op onze cliënten en onze zorgaanbieders. Dit inzicht maakte een aantal doorontwikkelingen mogelijk. Zo zijn de pgb-tarieven met ingang van 1 januari 2021 aangepast, zodat ze meer in lijn zijn met onze tarieven voor Zorg in Natura (ZiN). Ook is het pgb-proces geoptimaliseerd, waardoor cliënten nog zorgvuldiger begeleid worden en er door betere voorlichting nog meer sprake is van eigen regie. We zien dat deze optimalisaties ervoor zorgen dat minder mensen uit eigen beweging voor een pgb kiezen. Daarnaast is de tariefopbouw voor geclusterd wonen bij ZiN meer in lijn gebracht met de werkelijke kosten daarvan. Dit is geïmplementeerd bij de nieuwe inkoop voor beschermd wonen, die op 1 januari 2022 van start is gegaan. Met deze technische optimalisaties hebben we zo'n 1,6 miljoen bespaard, waarvan in totaal 1,4 miljoen op PGB-budget (hoewel sommige pgb-houders zijn overgestapt van PGB naar Zorg in Natura, waardoor er slechts sprake is van een verschuiving van budget i.p.v. een besparing). Van de 1,4 miljoen aan structurele besparingen op PGB in de afgelopen jaren is 0,5 miljoen in 2021 gerealiseerd (zie financiële toelichting).

Deze maatregelen hebben in totaal veelal meer besparingen opgeleverd dan begroot. In totaal gaat het om zo'n € 7 miljoen aan structurele besparingen. Deze opbrengsten zijn niet altijd een-op-een terug te zien in de jaarrekening, omdat het resultaat ook door andere ontwikkelingen kan zijn beïnvloed. De gestegen cliëntaantallen in huishoudelijke ondersteuning en begeleiding en fors gestegen tarieven zijn daarbij de grootste factor.

RISICO'S

- Zorgaanbieders hebben door corona meer kosten gemaakt voor de uitvoering van de Wmo. Het Rijk heeft ons als compensatie een bedrag van zo'n € 350.000 gegeven. Zorgaanbieders kunnen tot 1 april 2022 een declaratie voor meerkosten indienen. De verwachting is dat deze compensatie van het Rijk daarvoor voldoende is.
- Het aantal begeleidingstrajecten onder jongvolwassenen (18 t/m 27 jaar) nam in de afgelopen jaren toe. Deze toename komt mede door de coronacrisis, waarbij (kwetsbare) jongeren vastlopen, zoekende zijn naar structuur of terugvallen in ongewenst gedrag. Het beoogde effect van het project Bewegen naar de voorkant (beheersmaatregel) is onder andere door de toename van het aantal begeleidingstrajecten minder goed zichtbaar en leidt slechts tot een demping van de groei in plaats van tot een daadwerkelijke daling van de kosten.
- Inmiddels lijkt duidelijk dat onze claim voor financiële compensatie van de aanzuigende werking van het abonnementstarief niet volledig door het Rijk gehonoreerd wordt. We zien een sterk toegenomen vraag naar huishoudelijke ondersteuning (+20% ten opzichte van 2018) en een (bij wet verplicht) explosief toegenomen tarief (+30% ten opzichte van 2017). Wel wil de nieuwe coalitie het abonnementstarief voor huishoudelijke ondersteuning afschaffen en een eerlijke bijdrage invoeren. Onduidelijk is nog hoe dit er precies uit komt te zien. De (financiële) effecten van deze maatregel zijn dus ook niet te voorspellen. De invoering neemt minimaal 2 tot 3 jaar in beslag.

Meer informatie vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Betrokken zijn

Indicator: Meedoen (audit nr 15)

Omschrijving: Percentage inwoners dat actief meedoet in de samenleving. Dat kan op verschillende manieren: intensief mantelzorg, intensief vrijwilligerswerk, minimaal 12 uur per week aan het werk in loondienst of als zelfstandig ondernemer, deelname aan re-integratietraject, school/opleiding volgen.

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	71			73	Zie toelichting

Er is geen streefwaarde bepaald.

Indicator: Actief in de buurt (audit nr 2201)

Omschrijving: Percentage bewoners dat zich actief heeft ingezet in de buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
-----------------	-----------------	-----------------	-------------------	-----------------	-------------------

	27	30	26	Zie toelichting
--	----	----	----	-----------------

Bandbreedte is 25%- 27%. De streefwaarde is niet behaald. In 2021 bleef de coronacrisis en de daarbij horende maatregelen ook in de buurten impact hebben. Dit maakt dat bewoners minder actief zijn geweest in 2021.

Indicator: Ondersteuning buurtinitiatieven (audit nr 2202)

Omschrijving: Percentage bewoners dat het (helemaal) oneens is met de stelling: De gemeente ondersteunt buurtinitiatieven op het gebied van leefbaarheid en veiligheid voldoende.

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	12		12	10	Zie toelichting

Streefwaarde was dat de groep die de ondersteuning van de gemeente onvoldoende vindt gelijk blijft of kleiner wordt (ten opzichte van 2019). Deze streefwaarde is behaald. In 2021 is er blijvend aandacht geweest voor veiligheid en leefbaarheid in de wijken en buurten. Met name door de aanpak Aandachtswijken was hiervoor extra aandacht.

Productindicatoren Product Maatwerk Wmo

Indicator: Maatwerkarrangementen Wmo (audit nr 16)

Omschrijving: Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 10.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
830	850	840		790	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het voorlopige realisatiecijfer gaat over de eerste helft van 2021 (=790). De cijfers over het hele jaar zijn standaard hoger dan op basis van het halfjaarcijfer te verwachten is. Je kunt dus niet stellen dat er sprake is van een daling in 2021. In de periode 2017-2020 is het aandeel hoger vergeleken met het landelijke cijfer en het gemiddelde cijfer van gemeenten van vergelijkbare grootte.

Thema Thuis

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Voor sommige mensen is een 'thuis' niet vanzelfsprekend. Omdat het daar niet veilig is, bijvoorbeeld. Omdat ze het niet kunnen betalen. Of omdat ze er zelf een rommeltje van maken, waardoor het niet verantwoord is. Daarom hebben we ook in 2021 weer vele inwoners geholpen aan een thuis. Onze inzet varieerde van hulp aan slachtoffers van huiselijk geweld, tot hulp bij dakloosheid en het bieden van een veilige woonomgeving bij psychische problematiek.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Huiselijk geweld en kindermishandeling

- Veilig Thuis en tal van andere organisaties zetten zich dagelijks in voor vroegsignalering en het bieden van de juiste hulp aan slachtoffers van alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA). In 2021 hebben we de afspraken met Veilig Thuis vernieuwd. Vanaf begin 2022 werken we volgens deze afspraken. Voor de aanpak van plegers worden mannelijke ervaringsdeskundigen ingezet (ex-plegers van huiselijk geweld), die samen met een professionele hulpverlener hulp en ondersteuning bieden aan gezinnen waar huiselijk geweld speelt. Dit doen we onder andere bij huisverboden.
- Eind 2021 werden we geconfronteerd met wachtlijsten bij Veilig Thuis. Zij hebben inmiddels actie ondernomen om deze wachtlijsten weg te werken.
- De afspraken over het overdragen van casuïstiek naar lokale teams zijn dit jaar vernieuwd. De implementatie en de monitoring van de uitvoering vinden plaats in 2022.
- Het beleidskader 'GIA en Meldpunt crisiszorg' is gereed en aangeboden aan de gemeenteraad. De financiële bijdrage voor GIA (aan Veilig Thuis) is voor 2022 vastgesteld.
- Het nieuwe regionale programma is vervangen door het regionale beleidskader, waarin we voortbouwen op het programma Geweld Hoort Nergens Thuis. Niet alle activiteiten uit het programma zijn al afgerond. De voorbereidingen voor een grootschalig trainingsprogramma zijn in de tweede helft van 2021 gestart, de uitvoering is

doorgeschoven naar 2022. Ook de incidentele inzet voor de aanpak van schadelijke praktijken pakken we in 2022 op. Het Rijk heeft hier incidenteel extra middelen voor beschikbaar gesteld via de decentralisatieuitkering.

- In het regionale beleidskader GIA staat wat we verwachten van de vrouwenopvang en wat de basis is voor de subsidieverlening aan stichting Safegroup. Bij de vrouwenopvang is sprake van achterstallig onderhoud. Ook zijn er frictiekosten in beeld gebracht door de overgang van Just naar een zelfstandige stichting. Hiervoor hebben we in 2021 extra subsidie verleend, maar een deel van de extra investeringen vindt plaats in 2022.

Integrale crisiszorg

Het landelijke (telefonische) meldpunt Zorgwekkend Gedrag is medio 2021 opengegaan.

Aanpak verward gedrag

- Het scholingsprogramma is succesvol uitgevoerd. De aanpak van verward gedrag is onderdeel van het reguliere werk. In Breda hebben we onze medewerkers, medewerkers van onze partners en alle inwoners de kans geboden om een training over verward gedrag te volgen. In 1,5 jaar hebben we 6 trainingen aangeboden. Hier hebben veel mensen aan deelgenomen. In totaal hebben we 35 trainingen aangeboden en de deelnemers gevraagd wat zij ervan vonden. Een ruime meerderheid was zeer tevreden. Ze misten alleen de inzet van rollenspellen. Dit was vanwege de coronapandemie helaas maar beperkt mogelijk. De deelnemers hoopten wel dat de gemeente deze trainingen nog een keer wil aanbieden.
- Met subsidie is de functie van de wijk-GGD'er ingebed in de reguliere werkzaamheden van de bemoeizorg- en de OGGZ-taken van de GGD.

Beschermd wonen

Per 1 januari 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat niet alleen de 43 centrumgemeenten, maar alle 355 gemeenten zich volledig gaan inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen en daartoe alle regionale samenwerkingsafspraken hebben gemaakt. Eind 2021 zijn deze samenwerkingsafspraken in de regio Breda bekrachtigd. De gemeenschappelijke regeling 'Beschermd wonen regio Breda' is door alle gemeenteraden vastgesteld. Daarin hebben we de gezamenlijke verantwoordelijkheid vastgelegd voor de toegang, de contractering en de financiering van beschermd wonen. De gemeente Breda heeft de opdracht gekregen om dit te organiseren. We hebben afgesproken dat de eerste aanmelding voor beschermd wonen bij de lokale toegangen plaatsvindt. Daarmee geven we invulling aan de gezamenlijke inhoudelijke verantwoordelijkheid. Ook sturen we op de aanmeldingen voor beschermd wonen, doordat eerst wordt gekeken of hulpvragers ook geholpen kunnen worden met een lokale voorziening en/of het aanbod in het voorliggend veld. De regio Breda heeft voldaan aan alle elementen van de Norm voor Opdrachtgeverschap voor Beschermd Wonen.

Vanaf 1 januari 2023 zou er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en een zogeheten woonplaatsbeginsel komen. Daarmee wordt geregeld dat gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor de eigen inwoners en daartoe ook in staat zijn, omdat ze daarvoor ook de middelen ontvangen. Inmiddels is bekend geworden dat de voorgenomen invoering van het woonplaatsbeginsel beschermd wonen door het Rijk per 1 januari 2023 uitgesteld wordt.

We hebben namens de hele regio nieuwe contracten gesloten voor beschermd wonen. De nadruk is nog meer komen te liggen op de tijdelijkheid van beschermd wonen, om het onderscheid met de Wet langdurige zorg (Wlz) duidelijker te maken. Daarnaast leggen we de nadruk op zo veel mogelijk zelfstandig (blijven) wonen, zoals afgesproken in het regionale beleid. In de beschikkingen leggen we een duidelijker verband tussen de gewenste resultaten voor de cliënten en de bijbehorende ureninzet door de aanbieder. Hiermee krijgen we meer sturingsinformatie over de kwaliteit en de kosten. Tot slot heeft de gemeente geïnvesteerd in het gesprek met de zorgaanbieders over de gewenste kwaliteit en de doelen van het beleid.

We hebben een aantal voorbereidende stappen gezet om uiteindelijk te komen tot een regionale uitstroom uit beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. De gemeenten, corporaties en grootste zorgaanbieders in de regio hebben in 2021 een onderbouwde aanname opgesteld van de behoefte aan woningen voor de komende jaren. Die aanname geldt als een streefbeeld om samen naar toe te werken. Tegelijkertijd hebben we de inhoudelijke ambities beschreven in een convenant waarin ieders rol beschreven is. Beide documenten zijn eind november bestuurlijk bekrachtigd. Alle gemeenten en corporaties hebben de kwantitatieve opgave opgenomen in de prestatieafspraken.

Maatschappelijke opvang

- In 2021 hebben we (dreigend) dak- en thuislozen een passend traject aangeboden via Centraal Onthaal. Dit kon een opvangplek zijn bij de doorstroomvoorziening of opvang voor jongeren bij Villa Boerebont. De meer zelfredzame

dak- en thuislozen gaan naar een crisiswoning. Dit kan in Breda, maar ook in het land van Altena. In 2021 hebben we het aanbod aan woon- en opvangplekken uitgebreid op basis van het versterkingsplan tegen dak- en thuisloosheid.

- In het 2e kwartaal van 2021 zijn de sloop- en bouwwerkzaamheden voor de nieuwe dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen gestart. Naar verwachting wordt de nieuwbouw in de zomer van 2022 opgeleverd en kort na de zomer in gebruik genomen.
- Eind 2020 zijn we gestart met de projecten vanuit het versterkingsplan tegen dak- en thuisloosheid. Een externe projectleider voert de regie op dit proces, in samenwerking met de regiogemeenten en de betrokken maatschappelijke partners. De projecten zitten in verschillende stadia; het ene is net gestart, het andere is al in een verder gevorderd stadium. De tussenevaluatie wordt verwacht in juni, waarna de eindevaluatie voor eind 2022 op de planning staat.

Ketenaanpak verslavingszorg

In 2021 hebben we de pilot GHB in de dag- en nachtopvang DSV geëvalueerd. Daarop hebben we besloten om deze activiteiten in de reguliere dienstverlening bij DSV in te bedden. Na een evaluatie van het Casusoverleg GHB Breda is besloten om dit netwerkoverleg onder Maatschappelijk Steunsysteem (MaSS)-coördinatie te brengen voor de hele regio. Na 1 jaar vindt een evaluatie plaats.

RISICO'S

- De VNG heeft afgesproken dat de uitname voor cliënten die naar de Wlz zijn gegaan, overeenkomt met de werkelijke kosten. Voor centrumgemeente Breda is de overgang dus budgetneutraal verlopen.
- Naar verwachting wordt de nieuwe dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen in de zomer van 2022 opgeleverd en kort na de zomer in gebruik genomen.
- Voor de regionale beleidsvelden 'Geweld in afhankelijkheidsrelaties', 'Beschermd wonen' en 'Maatschappelijke opvang' hebben we ons voorbereid op de uittreding van Alphen-Chaam en Baarle-Nassau uit onze (centrum)regiosamenwerking. Deze ontwikkeling heeft invloed op de begroting voor dit begrotingsthema.
- In de praktijk is gebleken dat onze aanbieders van beschermd wonen voldoende flexibiliteit hebben om met noodzakelijke oplossingen te komen. Voor de maatschappelijke opvang hebben zij extra quarantaine- en isolatieplekken geregeld.
- De werkvoorraad bij Veilig Thuis liep eind 2021 behoorlijk op. Er zijn korte en lange termijnacties in gang gezet om de werkvoorraad terug te brengen tot een verantwoord niveau. De verwachting is dat dat in de loop van 2022 het geval is.

Meer informatie hierover vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Thuis

Indicator: Gehuisveste daklozen (audit nr 17)

Omschrijving: Percentage daklozen van de uitgestroomde daklozen dat duurzaam gehuisvest is

Bron: Gemeente Breda, WIZ Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
54	51	44			Zie toelichting

Realisatiecijfer is niet bekend. De benodigde data voor de berekening was niet beschikbaar. In de eerstvolgende herijkingronde van de indicatorenset wordt een aanpassing van deze indicator voorgesteld. Daardoor kan beter worden aangesloten bij de landelijke definitie.

Indicator: Beschermd wonen (audit nr 18)

Omschrijving: Aantal cliënten in Beschermd Wonen; gemiddelde van het aantal op de 1e van de maand

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	793	805	Ongeveer een derde minder cliënten dan in 2019.	618	650

Het aantal cliënten in bescherm wonen is gedaald met 22% ten opzichte van 2020. Er was een grotere daling verwacht (met ongeveer een derde). De lagere daling dan verwacht komt door de overgangsregeling Wet langdurige zorg (WLZ) die december 2020 is aangekondigd. Hierdoor moesten we voor cliënten met een WLZ-toekenning de Wmo voorziening beschermd wonen toch verlengen met minimaal 6 maanden. De overgangsregeling is in het leven geroepen vanwege de achterstanden bij het CIZ en zorgkantoor. Het aantal WLZ aanvragen was hoger dan voorzien. In 2021 gingen er 348 cliënten over naar de Wet Langdurige Zorg.

Thema Leren, ontwikkelen en werken

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

- Ondanks de coronacrisis is het ons gelukt om het aantal uitkeringen af te laten nemen van 4447 naar 4258. De verwachte instroom is voorkomen en we hebben zelfs een daling van de instroom in de bijstand bereikt van zo'n 200 mensen ten opzichte van 2020.
- We hebben ruim 500 mensen laten uitstromen naar werk of zelfstandig ondernemerschap. Dat is fors meer dan in 2020 (369).
- Het aantal baanafspraken blijft regionaal helaas nog steeds behoorlijk achter. Samen met de regiogemeenten stuurden we op een streefwaarde van 3098, eind 2021. Tot en met het 3e kwartaal kwamen we uit op 1793. In 2021 hebben we al de eerste stappen gezet om dit traject te intensiveren. We zijn gestart met het realiseren van werk-leerlijnen. In samenwerking met ons netwerk en de werkleerlijnen hebben we 178 personen geplaatst met een indicatie banenafpraak. Daarmee hebben we het aantal plaatsingen ten opzichte van 2020 bijna verdubbeld. We gaan in 2022 verder op deze ingeslagen weg.
- Eind 2021 hebben we 97 mensen (88 fte) aan het werk op een beschutte werkplek. De landelijk bepaalde streefwaarde voor Breda is 91 fte. Daarmee hebben we de streefwaarde voor 97% behaald.
- We creëerden opnieuw verbindingen van werk-naar-(tijdelijk) werk om mensen uit inactieve sectoren aan het werk te krijgen in sectoren die te kampen hadden met personeelstekorten. Hierdoor was de instroom aan nieuwe bijstandsuitkeringen beperkt en konden we ons blijven richten op het 'zittend bestand'. Onze nauwe samenwerking met ondernemers en het onderwijs heeft hier een grote bijdrage aan geleverd. We houden onze koers vast en hopen volgend jaar – zonder de impact van corona – nóg meer mensen succesvol te kunnen ondersteunen.
- We hebben zo'n 850 mensen opgenomen in de schuldhulpverlening. De verwachte 15% extra instroom door de pandemie is mede dankzij de steunmaatregelen uitgebleven. Andere redenen zijn: onze intensievere preventieve werkzaamheden, de aansluiting op de Nederlandse schuldhulprouwe (waaronder Geldfit.nl) en een hoge instroom door vroegsignalering op basis van de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), die outreachend opgepakt is.
- We hebben meer dan 4000 meldingen door vroegsignalering in behandeling genomen.
- We hebben de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo-regeling) volledig uitgevoerd en bijna 2000 aanvragen afgehandeld. Daarvoor werden we in het klanttevredenheidsonderzoek gewaardeerd met een 9.
- We hebben tussen januari en oktober 2021 in totaal 384 aanvragen ontvangen en afgehandeld voor de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK-regeling).
- In 2021 hebben we (mogelijk) gedupeerden van de toeslagenaffaire waar mogelijk geholpen. Op verzoek van de Rijksoverheid hebben we besloten om vooruit te lopen op de inwerkingtreding van een wetsvoorstel en om gedupeerden hun schulden en vorderingen vanuit (vooral) het sociaal domein kwijt te schelden.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Preventie aan de voorkant

We hebben onze samenwerking met het UWV geïntensiveerd en voeren nu maandelijks overleg over de kortlopende uitkeringen (tot 3 maanden). Hierdoor konden we Bredanaars preventief ondersteunen, zodat zij zo min mogelijk een beroep hoeven doen op een bijstandsuitkering. Mede door de aantrekkelijke arbeidsmarkt en de landelijke steunpakketten is het aantal kortdurende WW-uitkeringen fors afgenomen. Het gaat nu om enkele uitkeringen in plaats tientallen, zoals in 2020. Desondanks blijven we onze intensieve samenwerking voortzetten.

Offline én online dienstverlening

Met 'West-Brabant werkt door' faciliteren we (regionale) ondersteuning bij personele vraagstukken. Dat doen we via het zogeheten Regionaal Mobiliteitsteam (RMT). Daarnaast hebben we een afgeschermd portal gebouwd, waardoor werkgevers en werkzoekenden elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten. Inmiddels staan daarin maar liefst 412 regionale werkzoekenden en 207 werkgevers geregistreerd. Deze aantallen schommelen uiteraard continu. Veel werkzoekenden en werkgevers vinden deze laagdrempelige manier van contact prettig. Inmiddels hebben minstens 46 mensen langs deze weg een nieuwe baan gevonden. Ons streven was 50. (Vaak verlopen deze plaatsingen buiten ons om, waardoor ze niet altijd traceerbaar zijn.) Daarnaast is het platform, vanuit werkgeversoogpunt, een succesvolle leadgenerator. De backoffice en het accountmanagement zijn waardevolle oren en ogen die bij vragen snel en accuraat de juiste contactpersoon koppelen om ondersteuning te bieden.

Nog slimmer werken en leren

We hadden al een gedegen infrastructuur staan, waarbij werken en leren prima samengaan. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in functionele opleidingsmogelijkheden, zoals het Logistiek Paspoort, de Schildersvakopleidingen en de Zorg Academie. Bij al deze trajecten konden kandidaten via 'sprintmodules' deel-accreditaties halen (conform de CREBO-dossiers, gedeeltes van een officieel diploma). Daardoor kwamen ze sneller aan het werk. Kandidaten behaalden praktische kwalificaties voordat ze instroomden bij een werkgever. We hebben daardoor in alle kansrijke sectoren een ruimer keuzepallet aan opleidingstrajecten in combinatie met betaald werk: de traditionele mbo, de niveau 2 (BBL-)leerroutes én geaccrediteerde functionele cursussen. Dit sluit prima aan bij de behoeftes vanuit de markt en de kandidaten.

Werk-leerlijnen

In 2021 hebben we de infrastructuur voor de werk-leerlijnen vormgegeven. De eerste goede resultaten zijn al geboekt: 61 Bredanaars hebben via de werk-leerlijnen een arbeidsovereenkomst gekregen. Daarnaast hebben we van dit project ook iets opgestoken voor nieuwe initiatieven, waarmee we nog meer mensen sneller en duurzaam aan het werk kunnen krijgen en houden.

Tegenprestatie

- Ondanks de lockdowns hebben we in 2021 zo'n 50 nieuwe kandidaten kunnen plaatsen op een tegenprestatieplek. Dat bleef achter bij de doelstelling, maar dat is verklaarbaar: veruit de meeste plaatsen waar mensen een tegenprestatie konden leveren, waren een groot deel van 2021 gesloten. We hebben daarom geïnvesteerd in gesprekken met onze kandidaten. Daaruit bleek dat de mensen betrokken willen zijn bij de Bredase maatschappij. Eenzaamheid, een kwetsbaarder intellectueel vermogen, een gebrek aan financiële mogelijkheden, gezondheid, pech in het leven en niet weten hoe verder zijn vaakgehoorde geluiden. Aandacht blijkt een grote succesfactor te zijn om de kandidaten een stap verder te kunnen brengen. We hebben in 2021 een volledig beeld gekregen van de kandidaten, waarmee ons doel is bereikt.
- Daarnaast hebben we ook het nieuwe team Actief & Ontwikkeling vormgegeven. Zij voeren onder meer de tegenprestatie uit. In 2021 hebben we vooral aandacht besteed aan een betere regievoering op onder meer de tegenprestatie. Het team stimuleert mensen om mee te doen en in beweging te komen. De regisseurs werken met een lagere caseload, hebben kandidaten 100% in beeld en kunnen daardoor meer begeleiding bieden aan deze mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- In 2021 heeft het team Actief & Ontwikkeling de samenwerking met de afdeling Wmo verstrekt. Daardoor kunnen ze mensen met een zorgindicatie beter begeleiden.
- We hebben meer kandidaten toegeleid naar de indicatie doelgroepenregister.
- Er ontstaat een betere samenwerking in de wijk met diverse stakeholders (SMO, Surplus, Wijkzaken, Wmo, Participeer MEE, Zorg voor elkaar Breda en Tientjes).
- In 2021 hebben we de basis versterkt om kandidaten met meer tijd en begeleiding stappen te laten zetten. Punt van aandacht blijft dat we meer aandacht geven aan de organisaties waar deze kandidaten geplaatst worden.

Tozo

De Tozo ondersteunt zelfstandige ondernemers, waaronder zzp'ers, zodat zij een betere kans hebben om hun bedrijf voort te

zetten. De regeling wordt uitgevoerd door de gemeenten. Zelfstandigen kunnen aanvullende inkomensondersteuning krijgen voor hun levensonderhoud en een lening krijgen voor bedrijfskapitaal bij liquiditeitsproblemen. De Tozo is per september 2021 beëindigd. In die 9 maanden hebben we - verdeeld over 3 periodes (Tozo 3-4-5) - in totaal 1980 Tozo-aanvragen behandeld.

Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) light

Ondernemers die na 1 oktober 2021 financiële problemen hebben, kunnen in bepaalde gevallen een beroep doen op het Bbz. Zij kunnen bijvoorbeeld een renteloze lening, een starterskrediet of een aanvulling op het inkomen tot bijstandsniveau krijgen. De gemeenten voeren deze regeling uit. Het Bbz is voor het vierde kwartaal van 2021 op een aantal onderdelen versoepeld. In die periode hebben in totaal 236 Bredase ondernemers zich gemeld voor financiële ondersteuning en/of advies.

Maatwerkfonds Aanvullende Maatregelen (MAM)

Volgens het CBS zijn de vooruitzichten voor de Nederlandse economie gunstig. Toch zijn er ondernemers die moeite hebben om hun bedrijf weer op te starten. Ook in Breda waren er ondernemers die door de pandemie langdurig afhankelijk waren van een inkomen op bijstandsniveau en moesten interen op hun eigen geld. Zij worden nu soms geconfronteerd met liquiditeitsproblemen bij het opstarten van hun bedrijf (of het stoppen daarmee). Via het (tijdelijke) MAM kunnen zij worden geholpen om hun bedrijf en/of hun leven weer op orde te brengen.

Armoede en schulden

- We hebben bij onze maatschappelijke partners input opgehaald voor de beeldvormende fase van het financieel expertisecentrum. Ook richten we de systemen zo in dat de dienstverlening bij de start van het financieel expertisecentrum al zo optimaal mogelijk is. Denk aan de registratie van de klantcontacten. Vanaf 2022 starten we met de eerste doelgroep, de ondernemers. We beginnen met een telefonisch en een digitaal meldpunt.
- Daarnaast zijn in 2021 de voorbereidingen gestart om een virtueel platform in te richten voor professionals.
- In 2021 is Sam& (samenvoorallekinderen.nl) gestart, in samenwerking met het Jeugdfonds Sport & Cultuur Breda en Stichting Leergeld Breda. Sam& is een landelijke organisatie die zich inzet om kinderen te laten meedoen en armoede te bestrijden. Onder de vlag van Sam& is campagne gevoerd om ouders met een laag inkomen attent te maken op de financiële regelingen waar zij aanspraak op kunnen maken voor hun kinderen. Deze campagnes (via social media, brieven en artikelen in huis-aan-huisbladen) hebben gezorgd voor een toestroom van aanvragen voor ondersteuning. De landelijke organisatie ziet Sam& Breda als een goed voorbeeld voor andere gemeenten. We hebben medewerking verleend aan een interview dat landelijk is gepubliceerd.
- Bij de begroting 2020 hebben we voor de periode vanaf 2022 structureel financiële middelen beschikbaar gesteld voor 2 eigen bewindvoerders. In 2021 hebben we verder geen stappen gezet op dit gebied.

Kinderopvangtoeslagaffaire

In 2021 hebben we (mogelijk) gedupeerden van de toeslagenaffaire waar mogelijk ondersteund. Gemiddeld hebben we hier wekelijks 2 fte voor ingezet, verdeeld over 2 trajecten:

- Het eerste traject betreft de ondersteuning van iedereen die zich heeft gemeld bij de Belastingdienst als mogelijk gedupeerde en die heeft aangegeven contact te willen met de gemeente. Deze ondersteuning vindt plaats op een aantal leefgebieden. We hebben gesprekken gevoerd met 167 (mogelijk) gedupeerden. Velen hadden behoefte aan een luisterend oor, anderen hebben we geholpen door hen te verwijzen naar het Werkgeversservicepunt, andere (gemeentelijke) voorzieningen of psychologische hulp. Deze mensen zijn daarnaast (als zij dat wilden) begeleid en ondersteund door medewerkers van de gemeente (nazorg). Verder hebben we materiële ondersteuning geboden op de landelijk afgesproken leefgebieden. Denk aan: laptops en fietsen voor kinderen, medische zorg en cadeaukaarten voor dagjes weg met het hele gezin. In 2021 hebben we hier € 203.000 aan uitgegeven.
- Het tweede traject betreft de kwijtschelding van schulden van erkende gedupeerden. Ook Breda heeft, op verzoek van de Rijksoverheid, besloten om vooruit te lopen op de inwerkingtreding van een wetsvoorstel. Voor 36 gedupeerden hebben we (voor zover dit wetsvoorstel daartoe aanleiding gaf) de schulden en vorderingen vanuit (vooral) het sociaal domein inmiddels kwijtgescholden. Hier hebben we in totaal € 70.509 aan uitgegeven.

Over de schulden en vorderingen die niet onder het concept-wetsvoorstel vallen, hebben wij nog geen beslissing genomen. Daarmee volgen we de lijn die de meeste gemeenten hanteren. Het gaat daarbij om gevallen waarin sprake is van grove opzet en/of schuld bij overtredingen van de Participatiewet en om bepaalde zakelijke schulden. In Breda gaat het om 4 huishoudens. Op basis van het huidige concept-wetsvoorstel komen zij niet in aanmerking voor kwijtschelding, maar wellicht wordt de tekst tijdens de behandeling nog aangepast. Naar verwachting treedt het wetsvoorstel vóór de zomer in werking. Pas daarna nemen we over deze 4 gevallen een besluit.

Landelijk is toegezegd dat alle kosten van de gemeenten, inclusief de uitvoeringskosten, worden vergoed. De verantwoording van deze kosten moeten we medio 2022 bij het Rijk indienen, waarna we eind 2022 uitsluitel krijgen. Voor de ondersteuning op de leefgebieden hebben we inmiddels voorschotten ontvangen van in totaal € 180.619. Voor de kwijtschelding van de gemeentelijke vorderingen en schulden worden geen voorschotten verstrekt. Alle kosten hiervan worden achteraf vergoed.

TONK

Per 1 januari 2021 is de TONK in werking getreden, omdat er dringend behoefte was aan een regeling om huishoudens te ondersteunen die door de coronamaatregelen minder inkomsten hadden, die daardoor hun (woon)kosten niet meer konden betalen en die geen of onvoldoende steun kregen vanuit andere regelingen. De TONK zorgt voor een tegemoetkoming in deze kosten. De gemeente heeft tussen januari en oktober 2021 in totaal 384 aanvragen ontvangen en afgehandeld.

RISICO'S

U vindt de risico's van dit thema in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Leren, ontwikkelen en werken

Indicator: Voortijdig schoolverlaters (audit nr 19)

Omschrijving: Percentage leerlingen tussen 12-23 jaar dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
2	2,2	2	1,8		Zie toelichting

In de periode 2007 - 2015 is sprake van een daling van 4,6% naar 2,1%. Vervolgens stabiliseert het aandeel voortijdig schoolverlaters t/m 2020 tot rond de 2,0-2,2. Deze ontwikkeling is vergelijkbaar met het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare grootte en het landelijk gemiddelde (in Breda ligt het aandeel wel iets hoger dan in Nederland). Realisatiecijfer voor 2021 is nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Indicator: Bijstandsuitkering (audit nr 20)

Omschrijving: Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners van 18 jaar en ouder

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 10.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
425,9	395,6	499		449,3	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. In de afgelopen jaren is het aandeel personen met een bijstandsuitkering lager dan het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare grootte en iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Indicator: Laaggeletterdheid (audit nr 21)

Omschrijving: Percentage laaggeletterden van het aantal totaal inwoners van 16 t/m 65 jaar

Bron: Onderzoeksrapport Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					Zie toelichting

Europees onderzoek naar laaggeletterdheid vindt éénmaal per 4 jaar plaats. De uitkomsten van het uitgestelde Europese onderzoek zijn in 2024 beschikbaar voor elk land. De doorberekening van de gegevens per gemeente zijn in 2024 of 2025 bekend. We spraken met de Raad af om te zoeken naar een andere informatiebron om deze indicator op te baseren. Er blijkt op dit moment geen andere informatiebron voor handen te zijn. Een alternatieve indicator is het aantal inwoners dat in een bepaald jaar meedoet aan een activiteit om de taal- en andere basisvaardigheden te verbeteren. We gaan registreren volgens de landelijke richtlijnen zodra die definitief zijn bepaald.

Productindicatoren Product Participatie

Indicator: Uitstroom naar werk/zelfstandig ondernemerschap (audit nr 22)

Omschrijving: Aantal mensen dat uitstroomt naar werk of zelfstandig ondernemerschap (exclusief TOZO, BBV verkort)

Bron: Gemeente Breda, Suites voor het Sociaal Domein Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
722	613	364	320	516	350

De streefwaarde - destijds lager vastgesteld vanwege corona - is behaald. Door de afbouw van lockdown-maatregelen en een veerkrachtigere economie konden in 2021 meer mensen volledig uitstromen naar betaald werk dan eerder verwacht. In het jaarplan van het Werkgevers Service Punt (WSP) Breda splitsen we de resultaten uit naar fulltime, parttime en preventief. In 60% van de fulltime plaatsingen heeft het WSP Breda een bijdrage geleverd. De andere 40% heeft 'zonder ondersteuning' zelfstandig betaald werk gevonden.

Indicator: Baanafspraken regio West-Brabant (audit nr 23)

Omschrijving: Aantal baanafspraken in de regio West-Brabant ten opzichte van nulmeting eind 2012

Bron: UWV Regionale trendrapportage banenafpraak Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1.274	1.527	1.571	3.098	1.793	3.585

Dit zijn voorlopige cijfers tot en met kwartaal 3. Het totale aantal voor 2021 is nog niet bekend. De streefwaarde wordt naar verwachting niet behaald (nu: 58%). Deze regionale doelstelling is een gezamenlijke resultaatverplichting van werkgevers en overheid. Dat de streefwaarde niet behaald is, komt door meerdere factoren (onder andere bepaling nulmeting, tempo implementatie Participatiewet destijds en gemiddeld minder inzet op praktijkroutes voor deze doelgroep vergeleken met landelijk gemiddelde). Om te zorgen dat we hierin een 'inhaalslag' maken, is er begin 2022 een regionale aanjager (projectleider) Banenafpraak gestart. In Breda zelf hebben we deze doelgroep nu goed in beeld. Middels ons netwerk en de werkleerlijnen zijn er in het afgelopen jaar 178 personen geplaatst met een indicatie banenafpraak. Daarmee hebben we ons aantal plaatsingen ten opzichte van 2020 bijna verdubbeld.

Indicator: Beschut werk (audit nr 24)

Omschrijving: Aantal plaatsen beschut werk (in fte van 31 uur)

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal fte van 31 uur

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
49	62	77	91	88	Zie toelichting

Eind 2021 zijn er 97 mensen aan het werk op een beschutte werkplek. Deze mensen staan samen voor 88 fte van 31 uur. De landelijk bepaalde streefwaarde voor Breda is 91fte. Daarmee is de streefwaarde voor 97% behaald. Let op: cijfers vanaf 2021 zijn niet meer vergelijkbaar met voorgaande jaren. Vanaf 2021 gaat het over het aantal plaatsen in fte (31 uur) in plaats van het aantal personen met beschut werk.

Productindicatoren Product Sociale werkvoorziening

Indicator: Sociale werkvoorziening (personen) (audit nr 26)

Omschrijving: Aantal personen dat begeleid wordt door de sociale werkvoorziening (WSW)

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1.059	1.048	1.015	900	997	Zie toelichting

De genoemde streefwaarde is niet meer van toepassing. Omdat er geen nieuwe instroom meer is, wordt het aantal personen dat begeleid wordt in de sociale werkvoorziening bepaald door de uitstroom.

Productindicatoren Product Reïntegratie

Indicator: Lopende re-integratievoorzieningen (audit nr 2209)

Omschrijving: Aantal inwoners van 15-64 jaar met een lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners). Het zijn voorzieningen die door een gemeente worden ingezet, nadat is vastgesteld dat iemand een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 10.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
361,9	221,2	150,6			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het aandeel lopende re-integratievoorzieningen daalt sinds 2019 in Breda. In 2020 is het aandeel voor het eerst sinds 2015 lager vergeleken met het landelijke cijfer en het gemiddelde cijfer van gemeenten van vergelijkbare grootte. Realisatiecijfer voor 2021 is nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Productindicatoren Product Schuldhelpverlening

Indicator: (Hulp-)vragen geldzorgen en schulden (audit nr 27)

Omschrijving: Aantal hulpvragen in een jaar voor een vorm van dienstverlening bij de afdeling schuldhelpverlening (die worden afgehandeld middels informatie en advies, budgetbeheer, doorverwijzing of een schuldregelingstraject)

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant, Allegro Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1.012	952	790	1.150	963	1.028

De eerder verwachte 15% extra instroom ten gevolge van de pandemie is uitgebleven door steunmaatregelen. Maar ook door intensievere preventieve werkzaamheden, aansluiting op Nederlandse schuldhulprouwe (waaronder Geldfit.nl), hoge instroom vroegsignalering op basis van nieuwe wet WGS (Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening). Zo zien we meer dan 4.000 vroegsignaleringsmeldingen die onder andere hebben geleid tot ongeveer 1.700 brieven en 1.100 huisbezoeken/telefoontjes. De daling in het aantal gemelde hulpvragen is een landelijke trend.

Indicator: Schuldregelingen (audit nr 28)

Omschrijving: Aantal gestarte schuldregelingstrajecten (die kunnen leiden tot schuldbemiddeling, saneringskrediet, WSNP of geen vervolg).

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant, Allegro Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
234	299	255	361	211	329

Voor 2021 was rekening gehouden met een toename van het aantal gestarte schuldregelingen met 15%. De realisatie in 2021 (211) is juist lager dan in 2020 (255). Dit heeft te maken met een lagere instroom van het aantal gemelde hulpvragen op het gebied van armoede en schulden. De verwachte 15% extra instroom ten gevolge van de pandemie is uitgebleven door alle steunmaatregelen; door intensivering van preventieve werkzaamheden; aansluiting op Nederlandse schuldhulprouwe (waaronder Geldfit.nl); hoge instroom vroegsignalering op basis van nieuwe wet WGS.

Indicator: Budgetbeheer (audit nr 29)

Omschrijving: Aantal budgetbeheertrajecten

Bron: Gemeente Breda, Kredietbank West-Brabant Meeteenheid: Aantal trajecten

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
410	383	407	507	391	462

Voor 2021 rekening gehouden met een toename van het aantal budgetbeheertrajecten van 15%. De realisatie in 2021 (391) is juist lager uitgekomen dan in 2020 (407). Dit heeft te maken met een lagere instroom van het aantal gemelde hulpvragen op het gebied van armoede en schulden. De verwachte 15% extra instroom ten gevolge van de pandemie is uitgebleven door alle steunmaatregelen; door intensivering van preventieve werkzaamheden; aansluiting op Nederlandse schuldhulprouwe (waaronder Geldfit.nl) en hoge instroom vroegsignalering op basis van nieuwe wet WGS.

Thema Leven

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Samen met partijen in de stad hebben we verschillende ambities waargemaakt uit het Uitvoeringsprogramma 2017-2022 van Team Breda. Door corona lag ook dit jaar de focus op de ondersteuning van sportaanbieders en het zoeken naar manieren om het aanbod voort te zetten en te versterken. Daarbij hebben we aansluiting gezocht met Verbeter Breda, gezondheid, participatie, cultuur, het onderwijs en het jeugdbeleid. Uit de najaarsenquête blijkt dat ruim 75% van de volwassen Bredenaars ten minste 1 keer per week heeft gesport, ondanks de pandemie.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Sporten en bewegen stimuleren

- De partners aan de thematafel Breda Beweegt hebben hun activiteiten uitgevoerd op alle thema's: 'vitale sportaanbieders', 'bewegen als basis', 'bewegen in de wijk', 'bewegen in de wijk pensioen' en 'inclusief sporten'. Door de coronamaatregelen deden ze dit vaak in aangepaste vorm. Net als in 2020 boden diverse partners gezamenlijk sport- en beweegactiviteiten aan voor kinderen en jongeren via SommerviBes Breda.
- We hebben extra ondersteuning geboden aan sport- en beweegaanbieders. We hadden onder meer intensief contact over de coronamaatregelen. Om verenigingen te compenseren voor de extra kosten die zij daardoor maakten, hebben we eind 2021 een tijdelijke subsidieregeling opengesteld.
- We hadden ook specifiek aandacht voor de brede motorische ontwikkeling van kinderen en jongeren. Op alle basisscholen waar sportcoaches actief zijn, is de beweegvaardigheid van de kinderen gemeten. Diverse sportverenigingen zijn gestart met het opleiden van trainers en coaches, in samenwerking met Curio sport en bewegen en Deltalent. De pilot van het programma Lekker Fit! in de kinderopvang is met ingang van schooljaar 2021-2022 uitgebreid van 4 naar 7 locaties.
- Bij inclusief sporten lag de focus op bewegen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid en volwassenen met overgewicht, via het Maatjesproject en HealthyLife. Beide projecten worden in 2022 voortgezet.
- Samen met BUAs, NAC Maatschappelijk, Breda Actief, Grote Broer Grote Zus en mCon esports hebben we verschillende online toernooien georganiseerd, enkele in combinatie met fysiek sportaanbod. Om de Bredase esports community verder uit te bouwen, hebben we een samenwerkingsovereenkomst gesloten met BUAs. De agenda voor Urban Sports & Culture is verder ontwikkeld.

Gezondheid en preventie

In 2021 hebben we een actieplan opgesteld voor Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) voor de periode 2021-2022. Dit actieplan bevat diverse ambities met verschillende thema's, zoals gezond eten, water drinken, bewegen en rookvrij opgroeien. Daarbij zoeken we verbindingen met onder meer bedrijven, kinderboerderijen, scholen en sportclubs. Ook hebben we verbindingen gelegd met het Lokaal Preventieakkoord en het Sportakkoord Breda. Zo willen we een omgeving creëren waar de gezonde keuze makkelijk en aantrekkelijk is. Een aantal voorbeelden: alle speeltuinen worden rookvrij gemaakt, er is extra aandacht voor water drinken en 2 sportkantines hebben een gezondere omgeving gecreëerd. Gedurende het jaar was er continu aandacht voor deze thema's. Rookvrij opgroeien stimuleren we samen met een Rookvrije Generatie.

Sportaccommodaties

De investeringsregeling voor buitensportaccommodaties is volledig benut. We hebben in 2021 € 1,8 miljoen aan subsidie uitgekeerd aan sportverenigingen voor de vernieuwing van velden, banen en kleed- en wasaccommodaties. De totale investering sinds 2018 bedraagt € 5,4 miljoen.

Herijking tarievennota

Dit jaar hebben we een herijking van de dekkingspercentages uitgevoerd. De nieuwe cijfers laten echter zien dat wijzigingen in de organisatie hebben geleid tot aanpassingen van de dekkingspercentages die niet kunnen worden gerelateerd aan de verenigingen. Het is daarom niet wenselijk om dit verschil te verdisconteren in nieuwe tarieven. Door de verslechterde financiële positie van de sportverenigingen zou een verhoging van de tarieven daarnaast ook veel onrust opleveren. We nemen de huidige cijfers daarom als nieuw uitgangspunt en vergelijken deze in 2023 nogmaals om de dekkingspercentages dan transparant te herijken. Dit betekent dat we de huidige tarieven nog 2 jaar indexeren.

Sport en bewegen in de openbare ruimte

In 2021 hebben we een aantal nieuwe beweegplekken aangelegd in de openbare ruimte, waaronder fitnessplek en

danceground Epelenberg, sportplek Overakker en fitnessplek Haagse Beemden. De pilot voor de SmartMove/rondje singels is gerealiseerd. Daarnaast hebben we voorbereidingen getroffen om de skateplek in Princenhage te vernieuwen en een basketbalplek aan te leggen in de Haagse Beemden. Ook heeft de Sportcontainer weer op verschillende locaties gestaan, waaronder op de tijdelijke sportplek op het Chasséveld.

Talentencentrum en talentontwikkeling

We hebben in 2021 diverse regionale talentprogramma's ondersteund, onder meer op het gebied van atletiek, schaatsen en handbal. Voor het Talentencentrum en de bijbehorende buitenruimte hebben we een definitief ontwerp gemaakt. De omgevingsvergunning is inmiddels verleend en we hebben een uitvoeringsovereenkomst gesloten met de aannemer. De start van de bouw is (vanwege de complexe marktsituatie) doorgeschoven naar het voorjaar van 2022. Medio 2023 is het gebouw klaar.

Sportevenementen

Afgelopen jaar konden maar weinig sportevenementen plaatsvinden. In juni vond het NK Atletiek plaats en in juli het NK King of the Court. Aan dat laatste evenement was een programma voor het primair en voortgezet onderwijs gekoppeld, waardoor leerlingen kennis konden maken met beachvolleybal.

Toen duidelijk werd dat de Vuelta in 2022 alsnog in Nederland van start gaat, hebben we de voorbereidingen voor de organisatie en het activatieprogramma weer opgestart. Ook hebben we samen met Tilburg een bid ingediend voor de organisatie van de Special Olympics Nationale Spelen in 2024.

RISICO'S

U vindt de risico's van dit thema in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Leven

Indicator: Tevreden over het leven (audit nr 30)

Omschrijving: Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid met het leven

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
8	7,8	7,7	>7,8	7,7	> 7,8

De streefwaarde is op 0,1 punt niet gehaald en is hetzelfde als in 2020. Het ligt voor de hand dat de beperkingen en impact van corona hiervan de voornaamste oorzaak zijn.

Indicator: Structureel sporten (audit nr 31)

Omschrijving: Percentage inwoners (16+) dat structureel sport (minimaal 150 minuten matig intensieve inspanning per week)

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
70		75	72	76	Zie toelichting

Let op: cijfers vanaf 2021 zijn niet meer vergelijkbaar met voorgaande jaren in verband met wijzigingen in de landelijk beweegrichtlijnen en de onderzoeksopzet. Met ingang van 2021 is gevraagd naar minstens 150 minuten matig intensieve inspanning per week in plaats van minimaal maandelijks sporten. De streefwaarde - destijds nog gebaseerd op de oude onderzoeksopzet - is voor 2021 gehaald. Dit lijkt er op te wijzen dat de groep die minimaal éénmaal per maand sport (oude definitie) in de regel ook éénmaal per week sport (nieuwe definitie). De beweegnorm is in 2020 vervangen door de beweegrichtlijn(en). In de jaarrekening 2021 konden de inhoudelijke wijzigingen (vanwege BBV richtlijnen) nog niet worden doorgevoerd. Dit gebeurt alsnog bij de eerstvolgende herijkingronde van de indicatorenset.

Indicator: Effect ondersteuning op kwaliteit van leven (audit nr 34)

Omschrijving: Percentage Wmo-cliënten dat het helemaal eens of eens is met de stelling 'Door de ondersteuning die ik krijg heb ik een betere kwaliteit van leven'

Bron: CEO WMO Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
77	79	75	70 tot 80		75 tot 80

Het onderzoek moet nog plaatsvinden.

Productindicatoren Product Volksgezondheid

Indicator: Gezondheidsbeleving (audit nr 35)

Omschrijving: Gemiddeld rapportcijfer voor de lichamelijke gezondheid

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7,6	7,5	7,7	Continueren: 7,3 - 7,7	7,5	continueren: 7,3-7,7

De streefwaarde is behaald. We zien dat mensen door corona enerzijds meer gezondheidsuitdagingen kennen (meer moeite om voldoende te bewegen en gezond te blijven eten), maar ook bewuster bezig zijn met hun gezondheid.

Productindicatoren Product Sportbeleid

Indicator: Niet-wekelijkse sporters (audit nr 36)

Omschrijving: Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat NIET minstens één keer per week aan sport doet

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
		42,3			Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het onderzoek wordt om de 4 jaar uitgevoerd. Voor het laatst in 2020 en in 2024 weer. Voor 2021 is daarom geen realisatiecijfer beschikbaar gesteld door VNG Realisatie. De beweegnorm is in 2020 vervangen door de beweegrichtlijn(en). Deze landelijk verplichte indicator is daar nog niet op aangepast.

Thema Ontmoeten

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Ook in 2021 zagen we weer volop initiatiefkracht, creativiteit en betrokkenheid bij de inwoners en organisaties in Breda. Samen zochten we naar mogelijkheden om veilig gebruik te maken van de openbare ruimte en om elkaar te helpen waar nodig. We hebben veel kunnen betekenen in de behoefte om elkaar te blijven ontmoeten.

Hulp en advies

Tijdens de lockdowns hebben we veel hulp en advies geboden aan inwoners en organisaties binnen de actieve netwerken in de wijken en dorpen. De bestaande netwerken en wijkinstrumenten bleken zeer geschikt om met elkaar in contact te blijven. We bleven op de hoogte van wat er speelde in de wijken en dorpen, konden snel schakelen naar organisaties binnen en buiten het Stadskantoor en kregen de problematiek tijdig in beeld. We hebben vraag en aanbod soepel bij elkaar gebracht en konden vlot reageren op spontane corona-initiatieven van onze inwoners.

Elkaar ontmoeten

Het is belangrijk om elkaar te ontmoeten en juist dat hebben we ook in 2021 gemist. Als gemeente hebben we ontmoeting waar mogelijk gefaciliteerd. We hebben onder meer uitvoeringsplannen gemaakt rondom 'ontmoeten' en hebben meerdere (bewoners)initiatieven ondersteund tijdens de lockdowns. Daarnaast hebben we de wijk- en dorpscentra extra (en nog beter op maat) ondersteund en bewoners opgezocht via digitale kanalen (wijkplatforms).

Gelijke kansen

Alle Bredanaars verdienen gelijke kansen. Om daaraan te werken, zijn we in 2021 gestart met Verbeter Breda. In de eerste helft van het jaar hebben we met diverse bewoners en organisaties gesproken over de kloof waar het Circusvis-rapport en het Rekenkamer-rapport ons op hebben gewezen. De opbrengst van deze gesprekken is in juli 2021 vastgelegd in het Pact van Breda. In deel 1 van het Pact constateren we dat we voor een grote opgave staan om de groeiende tweedeling tegen te gaan. Onder thema 2 'ondernemend Breda' staat Verbeter Breda als één van de grote projecten nader uitgewerkt. We hebben ervoor gezorgd dat de uitvoeringsaanpak 'Een plus op aandachtswijken' goed aansluit op het programma Verbeter Breda op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Samen met onder meer bewoners en wijkprofessionals hebben we gewerkt aan een uitvoeringsorganisatie en een actieplan Verbeter Breda voor 2022-2023. We hebben verbindingen gelegd met bewoners en organisaties rondom beleidsthema's als wonen en de energietransitie. Daarnaast hebben we contact gelegd met andere organisaties, zoals de gemeenten Tilburg en Rotterdam om ervaringen uit te wisselen over het werken met een pact.

Aandachtswijken

Jaarlijks maken we nieuwe wijkfoto's en wijkagenda's voor 'Een plus op aandachtswijken', zodat we blijven werken op basis

van de meest actuele data en signalen uit de stad. De benaming 'kwetsbare wijken' wordt als stigmatiserend ervaren. Daarom noemen we onze uitvoeringaanpak vanaf nu 'Een plus op aandachtswijken'.

- In 2021 zijn ook Epelenberg en Hoogeind opgenomen als aandachtswijk. Het ging toen specifiek om deze 2 straten. We hebben inmiddels geconstateerd dat het gebied waarin interventies nodig zijn groter is dan we aanvankelijk dachten. Ook de problematiek is breder dan gedacht. Zo zien we veel kwetsbare bewoners en in sommige delen van dit gebied weinig sociale samenhang. Bovendien ervaren bewoners overlast van andere bewoners, is er sprake van normvervaging, jeugdoverlast, risico's dat jongeren afglijden naar criminaliteit, drugsoverlast en een toename van afvaldumpingen en zwerfafval.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Wijkzaken

- We hebben snel geschakeld bij spontane initiatieven, zoals activiteiten in de openbare ruimte. Daarnaast signaleerden we wat er speelde in de wijken. We zagen meer eenzaamheid en verward gedrag. Daarnaast merkten we dat inwoners moe werden van de landelijke maatregelen. In sommige buurten was het onrustig, bijvoorbeeld rond de jaarwisseling.
- De wijkdeals hebben geen noemenswaardige belemmeringen ervaren door corona. Er zijn 100 nieuwe deals bijgekomen in 2021, waaronder een aantal bijzondere, zoals stadslandbouw/buurttuin en jeu-de-boulesbanen. Vanwege corona was er juist meer aandacht voor de buitenruimte. De wijkdeals waren al een succes en dat werd door corona extra benadrukt.
- Bij de wijk- en dorpsplatforms zijn 121 subsidieaanvragen ingediend en toegekend.
- Gaandeweg zijn we steeds meer ontmoetingen digitaal gaan doen om toch met elkaar in contact te blijven en waar mogelijk de vaart erin te houden. In de zomermaanden en het vroege najaar konden de fysieke ontmoetingen wél plaatsvinden. Een mooi voorbeeld hiervan is de Buurtcamping in de Hoge Vucht.
- De geplande projecten en activiteiten uit de wijkagenda's zijn grotendeels uitgevoerd. Sommige initiatieven hebben alleen wat vertraging opgelopen en lopen door in 2022. Van andere initiatieven bekijken we komend jaar de haalbaarheid. Het project Binnenste Buiten in de wijk Schorsmolen heeft vertraging opgelopen door corona, maar heeft nu al mooie dingen opgeleverd. Het budget is benut om samen een ontwerp te maken voor een voetgangersgebied. Ook hebben we met bewoners digitale bijeenkomsten georganiseerd en een bijeenkomst fysiek buiten. Het Jeugdplan Heuvel vanuit de aanpak Aandachtswijken hebben we wel kunnen uitvoeren zoals gepland.
- Krypton wordt een centrale plek waar jongeren uit de Hoge Vucht hun talenten kunnen ontwikkelen op het gebied van sport en cultuur. In 2021 hebben de wijkprofessionals, de gemeente en een externe adviseur de knelpunten en uitdagingen in kaart gebracht. Na een eerste verkenning via het project 'Een plus op aandachtswijken' hebben we het project ondergebracht bij Verbeter Breda. Daarbij wordt de keten Jeugd de inhoudelijke trekker. Financieel blijft het project in 2022 vallen onder 'Een plus op aandachtswijken'.
- Vanuit Breda Begroot hebben we in 2021 ook de projecten Bavel 2030, Heusenhouw en de speelplek Keermanslaan voortgezet.
- In 2021 heeft de gemeenteraad gesproken over de toekomstige rol en inzet van de wijk- en dorpsraden. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in het nieuwe Uitvoeringsakkoord 2023-2026.
- De wijk- en dorpscentra hadden het ook in 2021 zwaar. Ze moesten continu omschakelen om te voldoen aan de RIVM-richtlijnen. De gedeeltelijke openstelling en complete sluiting maakten het moeilijk om tot een sluitende exploitatie te komen. Zonder extra steunpakketten vanuit het Rijk en de gemeente waren meerdere wijk- en dorpscentra failliet gegaan. Gelukkig konden we snel reageren op vragen en problemen. We stellen voor om € 130.000 te onttrekken aan de algemene reserve om een aantal verzwakte wijkcentra intensiever te ondersteunen. Het budget is nodig voor ondersteuning van wijkcentrum De Nieuwe Meidoorn, wijkcentrum/ontmoetingscentrum De Vlieren en het faciliteren van overige centra zodat laagdrempelige ontmoetingen in de wijk mogelijk zijn en blijven.
- In elke wijk zijn aantrekkelijke en veilige speelplekken. In september hebben we het gemeentelijke plan Spelen vastgesteld. Op speelplekken kunnen verschillende leeftijdsgroepen elkaar ontmoeten, samen spelen en bewegen.

Dit hebben we vanwege corona extra gedaan

- We hebben bewonersinitiatieven geholpen bij hun keuze om wel of niet door te gaan vanwege de beperkende maatregelen. Ook hebben we spontane hulpacties van bewoners in de buurt ondersteund.

- Waar mogelijk werden (buiten)activiteiten wel doorgezet, vooral om de jeugd in de wijken voldoende uitdaging te bieden. Ook gemeentelijke programma's als Breda Buiten werden goed bezocht. Een mooi voorbeeld van een nieuw wijkinitiatief was de Buurtcamping.
- In 2021 hebben we ook coronamiddelen ingezet om wijkplatforms in de Haagse Beemden en de Hoge Vucht extra te faciliteren en te stimuleren om 'ontmoeten' in de stad een impuls te geven.
- Voor onze meer kwetsbare en oudere inwoners was 2021 veelal een moeilijker jaar. Zij durfden elkaar vaak nog niet te ontmoeten of ze waren veel beperkter voor hun reguliere activiteiten. Eenzaamheid en verward gedrag werden meer zichtbaar. Daarom hebben we de koppeling met hulporganisaties en wijknetwerkers versterkt. Een mooi voorbeeld is de versterking van extra buurtpunten in de wijk.
- We hebben de besturen van de wijk- en dorpscentra actief begeleid tijdens de volledige of gedeeltelijke sluitingen. Daarbij dachten we mee over de vele onduidelijkheden en de wisselende mogelijkheden voor hun doelgroepen. We hebben meerdere communicatiemiddelen ingezet om deze besturen zo goed en snel mogelijk te helpen.
- In Linie en in Prinsenbeek zijn we gestart met de gebiedsgerichte aanpak van de energietransitie. De afdeling Wijkzaken heeft bijgedragen aan de Transitievisie Warmte en de communicatie over het vervolgproces. We hebben een communicatie- en participatieaanpak gemaakt en diverse middelen ontwikkeld, zoals een nieuwsbrief en een mobiel informatiecentrum dat in de wijk als vraagbaak wordt ingezet. Daarnaast zijn we bij huishoudens op bezoek geweest om samen met hen een aanpak te ontwikkelen.

Inburgering

De nieuwe Wet inburgering is uiteindelijk niet per 1 juli 2021 ingevoerd, maar per 1 januari 2022. Dit heeft ons de tijd gegeven om het geheel nog verder uit te werken en pilots uit te voeren om de gekozen weg te testen en zo nodig bij te stellen.

In september 2021 is het beleidsplan Thuiskomen in Breda aan de gemeenteraad voorgelegd. Het college en de gemeenteraad zijn unaniem akkoord gegaan met deze vertaling van de wet Inburgering naar een Bredase aanpak.

Op de 4 onderdelen uit de begroting 2021 hebben we het volgende bereikt:

- **Warme overdracht van het COA naar de gemeente**
Het COA zorgt met een warme overdracht voor een goede start in Breda. Samen met Taalideaal en partners uit de stad zorgen we voor de 8 weken opstartklas. Daarin wordt bepaald in hoeverre nieuwe statushouders geschoold en leerbaar zijn. Op basis van die informatie stelt de regisseur samen met de statushouder het PIP op (Plan inburgering en Participatie). De leerbaarheidstoets geeft aan welk taalonderwijs er gevolgd moet worden: B1, onderwijs of de Z-route. Op verschillende leefgebieden worden doelen afgesproken voor de hele inburgeringstermijn. Daarom hebben we gekozen voor een dynamisch document als grondslag voor de beschikking.
- **Inkoop taalroutes**
In Breda hebben we voor de komende jaren 2 taalaanbieders geselecteerd voor de B1- en Z-route. De aanbesteding voor de onderwijsroute is medio maart afgerond.
- **Ontzorgen**
Met onze werkwijze voldoen we aan de wettelijk verplichte ontzorging. In 2021 heeft de schuldhulpverlening ervaren dat statushouders die in de toekomst gaan starten in de Z-route, meer begeleiding en coaching nodig hebben. Deze ervaringen worden verwerkt in de aanpak voor 2022.
- **Maatschappelijke begeleiding**
Samen met de partners van de ontwikkeltafel Statushouders, de woningbouwcorporaties, het COA en WSP hebben we de klantreis voor inburgering opgesteld. Deze is terug te vinden in het beleidsplan Thuiskomen in Breda.

Om de uitstroom te bevorderen van de mensen die nog moeten inburgeren, hebben we naast de reguliere taaltrajecten in 2021 ook leer-werktrajecten met een extra taalcomponent ingezet (logistiek paspoort, zorg). Vanuit deze leer-werktrajecten zijn statushouders direct doorgestroomd naar betaald werk. Voor deze groep hebben we ook extra nazorg (jobcoaching) geregeld als zij werk hadden aanvaard. Hierdoor blijven zij duurzaam aan het werk en voorkomen we uitval.

Via de thematafel hebben we de begeleiding van statushouders die al langere tijd in Nederland zijn een impuls gegeven. Via buddyprojecten hebben we 80 statushouders gekoppeld aan inwoners van Breda om hun netwerk te vergroten en hen uit hun isolement te halen.

RISICO'S

U vindt de risico's van dit thema in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Ontmoeten

Indicator: Sociale cohesie (audit nr 37)

Omschrijving: Score sociale cohesie

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	6		6	6,1	Zie toelichting

De streefwaarde is behaald. Door middel van diverse bewonersactiviteiten en faciliteiten (wijk - en dorpscentra) in de wijken en dorpen bleven we sociale cohesie stimuleren. Alleen in de oneven jaren zijn realisatiewaarden en streefwaarden beschikbaar, omdat het onderzoek om het jaar in de oneven jaren plaatsvindt.

Productindicatoren Product Wijkaanpak

Indicator: Leefbaarheidsinitiatieven vanuit bewoners (audit nr 38)

Omschrijving: Aantal ingediende leefbaarheidsinitiatieven van bewoners (fysiek, sociaal, overlast en/of veiligheid)

Bron: Gemeente Breda, Wijkzaken Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
222	179	143	200	121	200

De streefwaarde is niet behaald. Er zijn 121 subsidieaanvragen ingediend en toegekend. In 2021 zijn er geen aanvragen ingetrokken of niet gehonoreerd. Vanwege de blijvende coronacrisis waren de mogelijkheden beperkter om bewoners met nieuwe initiatieven te stimuleren en was de uitvoering van geplande bestaande activiteiten niet altijd mogelijk. Ondanks de fysieke beperkingen zijn met name in de zomermaanden activiteiten wel doorgedaan. Richting einde van het jaar werden de activiteiten zo goed als mogelijk aangepast om toch wat te kunnen betekenen in de wijken en dorpen.

Indicator: Wijkdeals (audit nr 39)

Omschrijving: Aantal initiatieven van bewoners(groepen) die zich richten op onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte (opgeteld aantal vanaf 2012). De gemeente biedt hierbij hulp in de vorm van een vergoeding, materiaal of in de organisatie.

Bron: Gemeente Breda, Wijkzaken Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
283	354	407	400	529	425

De streefwaarde is ruimschoots behaald. Wijkdeals hebben ook dit jaar weer een gestage groei laten zien: een toename van ruim 120 wijkdeals ten opzichte van 2020. In de periode 2012-2021 zijn 529 wijkdeals uitgevoerd.

DE KOSTEN VAN DIT PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Lasten				
Opgroeien	87.839	103.461	105.083	-1.622
Betrokken zijn	56.137	56.461	57.689	-1.228
Thuis	51.401	57.085	50.522	6.562
Leren, ontwikkelen en werken	123.312	136.249	130.067	6.182
Leven	9.046	9.566	9.039	527
Ontmoeten	3.859	4.840	3.805	1.035
Totaal Lasten	331.594	367.662	356.204	11.457
Baten				
Opgroeien	36.945	46.507	46.680	-173
Betrokken zijn	5.841	5.991	1.555	4.436
Thuis	6.758	6.504	4.512	1.992

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Leren, ontwikkelen en werken	83.602	91.026	97.192	-6.166
Leven	0	270	110	160
Ontmoeten	0	0	-158	158
Reserve investeringen sportverenigingen	836	836	836	0
Totaal Baten	133.981	151.133	150.727	407
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	197.613	216.528	205.477	11.051

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Het resultaat van het programma Vitaal en Sociaal Breda bedraagt € 11,1 miljoen. Dit positieve resultaat is grotendeels ontstaan door incidentele financiële meevallers. In 2021 hadden we (veel) extra middelen ter beschikking voor de bestrijding van de coronacrisis. Die waren afkomstig uit compensaties vanuit het Rijk en ons eigen pakket aan steunmaatregelen. Deze middelen hoefden niet allemaal ingezet te worden, en leverden daarmee een incidenteel financieel voordeel op. In het hoofdstuk over corona lichten we de incidentele corona-effecten integraal toe. Per thema lichten we de substantiële verschillen ten opzichte van de begroting toe.

De financiële gevolgen voor de (middel)lange termijn zijn nog onzeker. Het nieuwe kabinet stelt structureel extra middelen ter beschikking voor de Jeugdwet. Ook zoeken zij naar een vorm van een eigen bijdrage die recht doet aan de betaalbaarheid voor lage- en middeninkomens en de landelijke normen. De komende tijd moet duidelijk worden wat een nieuw structureel evenwicht is tussen onze beschikbare middelen en het gewenste voorzieningenniveau.

Thema Opgroeien, resultaat € -1,4 miljoen

Dit thema bevat alle onderdelen van de jeugdhulp. Voor het primair en voortgezet onderwijs gaat het daarnaast om de beleidsuitvoering van deelthema's, zoals het leerlingenvoer, de leerplicht, het uitvoeringsprogramma voor- en vroegschoolse educatie en de aanpak van voortijdig schoolverlaten.

Jeugd (resultaat € -2,1 miljoen)

Voor de jeugdhulp ontvingen we in 2021 € 3,4 miljoen meer dan (primitief) begroot. Het Rijk verstrekke deze extra middelen om de acute problematiek in de jeugdzorg op te lossen. Met dit geld kregen we onder andere ruimte om de crisiscapaciteit in de jeugd-ggz uit te breiden en de wachttijden aan te pakken. Hiertegenover stond € 5,5 miljoen aan hogere kosten dan (primitief) begroot. Die werden veroorzaakt door diverse factoren:

- We moesten investeren in extra personele capaciteit bij het toegangsteam om meer grip te krijgen op de jeugdhulp die werd ingezet en de wachttijden voor de gemeentelijke toegang. Dit zorgde voor € 0,8 miljoen aan hogere kosten. Onze focus lag op de inzet van passende zorg, kortere doorlooptijden, een uniforme werkwijze, meer gebruik van de beschikbare data en meer samenwerking met het voorliggend veld en de zorgaanbieders.
- Op de verstrekking van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en maatregelen voor jeugdreclassering lagen de kosten € 4,1 miljoen hoger dan (primitief) begroot. Dit kwam vooral door:
 - Een hoger aantal verstrekkingen van ambulante jeugdhulp. Ten opzichte van 2020 stegen de kosten van zorg in natura met € 1,7 miljoen. De beheersmaatregelen konden deze groei niet ombuigen. We zagen het aantal jeugdigen in zorg oplopen. De kosten voor psychische en psychiatrische hulpverlening vielen hierbij op. Die werden onder meer veroorzaakt door de corona-omstandigheden en het verwijsgedrag van onze partners.
 - Bij de jeugdbescherming, de jeugdreclassering en de crisishulp zagen we een kostenstijging van € 0,6 miljoen ten opzichte van 2020. Dit kwam vooral door prijsstijgingen die met terugwerkende kracht zijn doorgevoerd en doordat er meer crisishulp nodig was.
 - Het aandeel en de omvang van de PGB-verstrekkingen nemen af ten opzichte van Zorg in Natura.
- Met de Jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen (GI's) en de Jeugdautoriteit (JA) hebben we in 2021 een akkoord bereikt over de tarieven voor alle GI's vanaf 2020. Dat gebeurde op basis van een kostprijsonderzoek, en een onderzoek naar de bedrijfsvoering van Jeugdbescherming Brabant (geïnitieerd door de 5 Brabantse jeugdhulpregio's). Daarnaast zijn we voor Jeugdbescherming Brabant een transitievergoeding en een bijdrage in de

huisvesting overeengekomen. Deze ontwikkelingen leverden samen een aanvullende kostenpost op van € 0,3 miljoen.

- Een aantal ontwikkelingen waren bij het opstellen van de begroting nog onvoldoende in beeld, en hebben geleid tot extra kosten. Het gaat dan om hogere lasten door onder meer de gemeentelijke cao-ontwikkelingen, de invulling van de 'norm van opdrachtgeverschap', de organisatie rondom de GI's en de huisvesting bij Advendo. Dit leverde aanvullende kosten op van ongeveer € 0,3 miljoen.

Primair en voortgezet onderwijs (resultaat € 0,3 miljoen)

- We hielden € 0,4 miljoen over van de 5,4 miljoen die we ontvingen om achterstanden weg te werken in het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen. De beschikkingen voor deze Rijkssubsidie zijn gedurende het jaar verschillende keren gewijzigd. Daardoor kwamen meer gelden beschikbaar die we in 2021 niet meer konden verstrekken aan onze samenwerkingspartners. Deze gelden worden nu vanaf 2022 ingezet.
- We hadden een overschot van € 0,1 miljoen vanuit de regionale aanpak laaggeletterdheid. Door corona konden geplande activiteiten niet plaatsvinden. We stellen voor om dit resterende budget over te hevelen naar 2022 zodat de ambities uit het regionaal plan 2020-2040 'Dromen Durven Doen!' kunnen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld met een regionale website in dienst van de regionale aanpak laaggeletterdheid en inzet voor een werkgeversaanpak.
- We hadden een tekort van € 0,2 miljoen op de bekostiging van het leerlingenvervoer. We hebben tijdelijk extra capaciteit ingezet en extra hygiënemaatregelen getroffen vanwege Covid-19. De nieuwe verordening wordt later ingevoerd en we verwachten een positieve effect op de vervoersaantallen.

Corona (resultaat € 0,5 miljoen)

Twee regelingen hadden een substantieel effect op onze financiën:

- Vanuit het 4e en 5e coronapakket van het Rijk ontvingen we € 0,8 miljoen om de problematiek rondom jeugd en jongeren aan te pakken, extra activiteiten en ontmoetingen te organiseren en ondersteuning te bieden. Van dit bedrag resteert nog € 0,52 miljoen, dat we overhevelen naar 2022.
- We ontvingen extra middelen vanuit het Rijk voor onderwijs (Slob-middelen) en het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Van de € 3,6 miljoen aan NPO-gelden was voor 2021 € 0,76 miljoen beschikbaar. Omdat de plannen nog onvoldoende concreet waren, hebben we deze middelen doorgeschoven.

Thema Betrokken zijn, resultaat € -5,7 miljoen

Het thema Betrokken zijn bestaat uit de producten Volwassenen maatwerkondersteuning (de Wmo-voorzieningen huishoudelijke verzorging en begeleiding), Algemene voorzieningen volwassenen (zoals de thematafel Zorg voor elkaar) en Maatwerk Wmo (de Wmo woon- en vervoersvoorzieningen).

- Het resultaat voor Wmo begeleiding en huishoudelijke verzorging bedraagt € -5,9 miljoen. Dit komt door de volgende ontwikkelingen: de aanzuigende werking door het abonnementstarief voor eigen bijdragen, de vergrijzing, de toenemende complexiteit van de zorg, en de begeleidingstrajecten bij jong volwassenen (mede door de coronacrisis). Het negatieve resultaat bestaat uit 3 onderdelen:
 - Bij de verstrekking van huishoudelijke verzorging ontstond een resultaat van € -3,4 miljoen. Door de aanzuigende werking van het abonnementstarief hebben wij een claim van € 3,9 miljoen neergelegd bij het Rijk om ons te compenseren voor de hogere kosten. In een kamerbrief heeft het Rijk aangegeven dat volledige aanvullende compensatie voor de Wmo niet aan de orde is. De verwachte toename van het aantal cliënten bij de huishoudelijke verzorging wijkt (licht) af van de opgestelde begroting/claim. Het tekort op de voorziening voor huishoudelijke verzorging bedraagt € 3 miljoen. Daarnaast zijn de kosten van de bedrijfsvoering met € 0,4 miljoen overschreden. Dit is onder meer veroorzaakt door de inzet van extra inhuurkrachten om pieken op te vangen. Het kabinet heeft wel aangegeven op termijn te werken aan een eerlijke eigen bijdrage van de huishoudelijke voorziening om de aanzuigende werking van aanvragen terug te dringen.
 - De post Begeleiding heeft een resultaat van € -3 miljoen. Dit werd mede veroorzaakt door een toename van het aantal begeleidingstrajecten, waaronder jongvolwassenen (18 t/m 27 jaar). Deze toename wordt versterkt door de coronacrisis, waarbij (kwetsbare) jongeren vastlopen, zoekende zijn naar structuur of terugvallen in ongewenst gedrag. We zien dat het project Bewegen naar de voorkant (beheersmaatregel) in 2021 in het stadskwadrant Noord-Oost heeft geleid tot een stabilisatie van het aantal cliënten, terwijl in de andere drie stadskwadranten waar het project niet draaide een stijging zichtbaar is. Vanaf 1 januari 2022 is het project in de hele stad ingevoerd. We verwachten dat dit leidt tot een demping van de groei van het aantal cliënten in Wmo Begeleiding.

- Door te sturen op het PGB, zien we een resultaat van € 0,5 miljoen. Dit is uit te splitsen naar PGB begeleiding (€ 0,3 miljoen) en PGB huishoudelijke verzorging (€ 0,2 miljoen).
- De verstrekking van Wmo woon- en vervoersvoorzieningen leverde een resultaat op van € -1,4 miljoen. Dit heeft voor € -0,8 miljoen betrekking op de vervoersvoorzieningen. Voor € -0,6 miljoen komt dit door de woonvoorzieningen, waarbij dure aanpassingen nodig waren door de langdurige afwezigheid/beschikbaarheid van passende woonruimte. We zien dat we jaarlijks op deze posten overschrijden en de begroting dus niet reëel is. Daarom is de begroting hierop gecorrigeerd in 2022.
- Op de post Zorgverzekering is een resultaat behaald van € 0,3 miljoen. Minder cliënten maakten gebruik van de collectieve zorgverzekering bij CZ. Deze verzekering is relatief duur, waardoor mensen in veel gevallen kozen voor een goedkopere verzekering.
- Voor het hele programma Vitaal en Sociaal Breda zijn de terugvorderingen van subsidies verantwoord op het product Algemene voorzieningen volwassenen. Het betreft subsidies die niet zijn uitgeven door de subsidieontvangers en daarom zijn teruggevorderd. De terugvorderingen hebben betrekking op voorgaande boekjaren en veroorzaken een resultaat van € 0,55 miljoen.
- In het bestuursakkoord 2018-2022 is voor 2 jaar (2021 en 2022) budget beschikbaar gesteld voor het project Breda Senior. Omdat dit project pas in de 2e helft van 2021 startte, ontstond een resultaat van € 0,15 miljoen. Dit restant wordt overgeheveld naar 2022. Corona was deels oorzaak van de vertraging in de uitvoering van dit project.

Thema Thuis, resultaat € 4,5 miljoen

Onder dit thema vallen de voorzieningen voor volwassenen in het kader van geëscaleerde zorg. De volgende 3 beleidsterreinen staan hierbij centraal: huiselijk geweld, maatschappelijke opvang en beschermd wonen (Wmo). De gemeente voert de taken voor al deze onderwerpen uit als centrumgemeente voor de regio.

- De aanpak van huiselijk geweld had een resultaat van € 1 miljoen. Dit werd vooral veroorzaakt doordat het grootschalige trainingsprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' door corona is doorgeschoven naar 2022. Ook de incidentele inzet op de aanpak van schadelijke praktijken wordt in 2022 opgepakt. De begroting van dit onderwerp is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling (GR) Geweld in afhankelijkheidsrelaties en het Meldpunt Crisiszorg West-Brabant. Hierin hebben we afgesproken dat alle resterende middelen beschikbaar blijven voor de GR. Het resultaat wordt dan ook overgeheveld naar 2022.
- Voor maatschappelijke opvang zagen we een resultaat van € 1,2 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal projecten (die zijn gefinancierd met incidentele middelen vanuit het Rijk) doorlopen in 2022. Het gaat onder meer om het versterkingsplan dak- en thuislozen (€ 0,9 miljoen) en de tijdelijke doorstroomvoorziening (€ 0,3 miljoen). Het positieve resultaat schuift door naar 2022 om de incidentele middelen beschikbaar te houden voor deze lopende projecten.
- Voor Wmo beschermd wonen hebben we een positief resultaat behaald van € 2,3 miljoen. Dit is mede ontstaan door een aantal mutaties in de circulaire, waaronder de indexering van de integratie-uitkering beschermd wonen van € 0,6 miljoen. Daarnaast ontvingen wij € 1,3 miljoen vanuit de septembercirculaire. Dit betrof een bedrag voor:
 - De volledige compensatie van de uitvoeringskosten.
 - De doorbetaling van de zorgkosten in verband met de vertraagde overgang van cliënten naar de Wet langdurige zorg (Wlz).
 - Een nacalculatie op de aanvullende uitname uit het gemeentefonds voor de overgang van cliënten naar de Wlz.
 - Een herverdeling/mutatie van het historisch budget.
 - Het was lang onzeker of we een financiële compensatie zouden ontvangen voor de vertraagde overgang van cliënten naar de Wlz. Dat gold ook voor de definitieve uitname uit het gemeentefonds voor de overgang van cliënten naar de Wlz. Daarom hebben we vooraf besloten om voorzichtig te zijn en € 0,6 miljoen van het budget ambulantisering ggz niet uit te geven.

Corona

In het kader van de compensatieregeling voor meerkosten door corona is er aan beschermd wonen aanbieders € 0,2 miljoen vergoed. Voor deze vergoedingen hebben wij van het Rijk via de decembercirculaire compensatie ontvangen die in programma 5 is verantwoord.

Thema Leren, Ontwikkelen en Werken, resultaat € 12,3 miljoen

Onder dit thema vallen de voorzieningen die verstrekt worden vanuit de Re-integratie, de Wet Buig, het Armoedebeleid, de Sociale Werkvoorziening en andere regelingen. Bij het Armoedebeleid gaat het om bijzondere bijstand, de BredaPas en schuldhulpverlening. Het positieve resultaat heeft meerdere oorzaken:

- We zagen - mede door de landelijke en lokale steunmaatregelen - geen massale instroom in de bijstand. Het aantal Bredanaars dat bijstand ontvangt, is vrij stabiel gebleven en we zien zelfs een lichte daling. In de begroting waren we nog uitgegaan van een gemiddeld aantal uitkeringen van 4500-4600. In werkelijkheid bedroeg dit aantal gemiddeld circa 4400. Dit heeft geresulteerd in een resultaat op de Wet Buig van € 2,0 miljoen.
- De opbrengsten vanuit de post 'terugvordering en verhaal Wet Buig' en de hierbij noodzakelijke mutatie in de voorziening 'dubieuze debiteuren' leveren een resultaat op van € 0,5 miljoen.
- Het product Werk had een resultaat van € 0,18 miljoen. (Dit resultaat is deels opgenomen in programma 1 (€ -0,01 miljoen) en deels in programma 5 (€ 0,19 miljoen)). Een hogere omzet van € 0,96 miljoen en extra loonkosten van € 0,77 miljoen geven een positief resultaat van € 0,19 miljoen. Daarnaast waren er coronakosten (€ 0,33 miljoen), veroorzaakt door extra hygiënemaatregelen voor het groepsvervoer. De compensatie vanuit het Rijk voor deze coronakosten bedraagt € 0,32 miljoen, waardoor een resultaat van € -0,01 miljoen ontstaat.
- De regionale middelen, zoals de regionale samenwerking WerkgeversServicePunt (WSP) en Perspectief op Werk (POW), laten een resultaat zien van bijna € 0,8 miljoen. In 2021 is er op verschillende terreinen samengewerkt, met een focus op crisisdienstverlening voor werkzoekenden en werkgevers. De inzet hiervan is vanuit de tijdelijke middelen voor crisisdienstverlening gefinancierd; het reguliere budget voor de regionale samenwerking is daarbij minder ingezet. We stellen voor om deze middelen over te hevelen naar 2022 en 2023 om de projectdoelen te behalen.
- Gemeenten uit de regio hebben minder fraudeonderzoeken uitgevoerd. Dat leidde tot een resultaat van € -0,16 miljoen. De afgelopen jaren bleven de inkomsten wel vaker achter bij de begroting. Daarom gaan we onderzoeken hoe we deze post in de toekomst kostendekkend kunnen maken.
- Op de post 'toezicht en handhaving kinderopvang' resteert een bedrag van € 0,11 miljoen. Ook in 2021 hebben we het toezicht niet voor 100% kunnen uitvoeren: door corona waren voorzieningen gesloten en kampte de GGD met capaciteitsgebrek.
- Conform het beleidsplan Armoede en Schulden Breda 2020-2023 zijn we in 2020 gestart met een schuldenafkoopfonds. In 2021 hebben we € 0,14 miljoen uitgekeerd. Er resteert nu nog € 0,19 miljoen. We hebben afgesproken dat de gelden van dit fonds automatisch worden overgeheveld naar volgende jaren totdat ze zijn verbruikt.
- Bij de Kinderopvangtoeslagenaffaire worden naast de voorzieningen ook de uitvoeringskosten vergoed. Hiervoor gelden onder andere bepaalde normbedragen per gedupeerde. Pas begin januari 2022 waren de lijsten van de belastingdienst met de werkelijk aantallen 2021 bekend. Op basis van deze aantallen ontvangen we van het Rijk nog een bedrag van € 0,8 miljoen. Gemiddeld hebben we wekelijks 2 fte. voor de ondersteuning ingezet. Deze is voorgefinancierd vanuit de reguliere begroting.
- Sportverenigingen, culturele instellingen en wijkcentra zijn in 2021 veelal dicht geweest. Daardoor zijn er minder vergoedingen verstrekt aan BredaPashouders. Naast het bedrag dat vanuit 2020 was overgeheveld (€ 0,13 miljoen) hebben we ook de reguliere middelen van 2021 niet volledig benut. Dit alles leidt tot een positief resultaat van € 0,24 miljoen.
- We hadden middelen gereserveerd voor de invoering van de nieuwe Wet inburgering (vanaf 1 januari 2022). Mede door corona zijn een aantal activiteiten uitgesteld, wat heeft geleid tot een resultaat van € 0,09 miljoen.

Corona (resultaat € 7,2 miljoen)

- Gemeenten worden door het Rijk volledig gecompenseerd voor de uitkeringslasten én de uitvoeringskosten voor de tijdelijke overbruggingsregeling TOZO (Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers). Voor uitvoeringskosten geldt een vast bedrag per genomen besluit. In 2021 hebben we 1898 aanvragen ontvangen voor levensonderhoud en 82 voor bedrijfskapitaal. We hebben € 9,5 miljoen uitbetaald (€ 9,2 miljoen voor levensonderhoud en € 0,3 miljoen voor bedrijfskapitaal). Het resultaat op de uitvoeringskosten bedraagt € 0,42 miljoen.
- Voor de Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) heeft Breda vanuit het Rijk een bedrag van € 3,2 miljoen ontvangen. Daarmee hebben we 384 aanvragen gehonoreerd en in totaal € 1,2 miljoen uitgegeven. Er resteert een positief resultaat van € 2,0 miljoen. Hiervan wordt een bedrag van € 0,6 miljoen volgens afspraak gestort in een Maatwerkfonds Aanvullende Maatregelen (MAM).
- Voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven heeft het Rijk € 45 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode 1 januari tot 1 oktober 2021. Breda kreeg hiervan € 0,57 miljoen. Het werkelijke tekort bedroeg € 0,58 miljoen, waardoor de compensatie van het Rijk nagenoeg toereikend was.

Het kabinet heeft ook extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden, gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand en crisisdienstverlening arbeidsmarktregio's. Voor 2021 was dit een bedrag van € 4,7 miljoen. Een groot deel daarvan was (nog) niet nodig.

- Doordat de crisis op de arbeidsmarkt is uitgebleven en projecten door corona vertraging hebben opgelopen, zijn de re-integratiemiddelen niet volledig uitgegeven. Dit geldt ook voor de middelen vanuit het lokale steunpakket. Er resteert een bedrag van € 2,5 miljoen.
- De verwachte toename van het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand en schuldhulpverlening is uitgebleven. Waarschijnlijk hebben de landelijke en lokale steunpakketten, de goed draaiende economie en de lagere uitgaven door de lockdowns aan de situatie bijgedragen. Dit levert een resultaat op van € 0,89 miljoen.
- Voor de crisisdienstverlening in de regio hebben we voor 2021 een bedrag van € 2,1 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen ontvangen we als centrumgemeente voor het regionaal bestrijden van de werkloosheid. Het Rijk heeft ons gevraagd om de crisisdienstverlening op te zetten om zo veel mogelijk inwoners van de arbeidsmarktregio aan het werk te houden. Deze dienstverlening is beschikbaar via West-Brabant Werkt Door. De impact op de arbeidsmarkt blijkt minder groot dan gedacht. Daardoor blijft € 1,6 miljoen beschikbaar voor de regionale crisisdienstverlening in 2022 en 2023.

Thema Leven, resultaat € 0,4 miljoen

Het thema Leven bestaat uit de onderdelen volksgezondheid en sportbeleid. Het gaat om de lasten voor onderwerpen als gezondheidsbeleid, sportstimulering, sportevenementen en talentontwikkeling. Dit zijn de belangrijkste oorzaken van dit positieve resultaat:

- Toen duidelijk werd dat de Vuelta in 2022 alsnog in Nederland zou gaan starten, hebben we de organisatie van het evenement en het activatieprogramma weer opgestart. In 2021 hadden we hiervoor € 0,2 miljoen begroot. De verwachting was dat de organisatiebijdrage aan La Vuelta Holanda van € 0,11 miljoen in 2021 vanuit dit projectbudget betaald zou worden, en dat er een aantal sub-evenementen georganiseerd konden worden. Over de organisatiebijdrage hebben we in overleg met La Vuelta Holanda besloten om deze bijdrage in 2022 te betalen. Daarnaast een aantal sub-evenementen, zoals het Vuelta café, door corona niet doorgestaan. Hierdoor is een resultaat van € 0,16 miljoen ontstaan. Het restant schuiven we graag door naar 2022 om onder meer de organisatiebijdrage te dekken.

Corona

- Vanuit het lokale steunpakket hebben we € 0,25 miljoen toegevoegd aan de begroting van sportbeleid. Hiervan is € 0,13 miljoen besteed aan de huurrestitutie voor sportaccommodaties. Het restant van € 0,12 miljoen is niet gebruikt.

Thema Ontmoeten, resultaat € 0,9 miljoen

Onder het thema Ontmoeten vind je alles rondom de wijkaanpak en statushouders. Het positieve resultaat heeft meerdere oorzaken:

Wijkaanpak

- Het onderhoud van de speelvoorzieningen leverde een resultaat op van € 0,18 miljoen. In 2021 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de inclusieve speelplek Wolfslaar. Deze kon afgelopen jaar alleen niet meer aangelegd worden.
- De hoeveelheid aanvragen voor wijkdeals heeft geleid tot een resultaat van € -0,06 miljoen.
- Op de onderdelen wijkplatforms, Breda begroot, wijkgericht werken, kwetsbare wijken en wijk- en dorpsraden hebben we een resultaat behaald van € 0,5 miljoen. Door de coronamaatregelen was er minder interactie in de wijken en dorpen, minder interactie met de wijkbeheerders, en waren er minder mogelijkheden om keuzes te maken.

Statushouders

Dit onderdeel week niet af van de begroting. Zie voor meer informatie over de Wet inburgering (WI) de paragraaf Leren, ontwikkelen en werken.

Corona

Er is minder subsidie aangevraagd vanuit het steunpakket voor wijk- en dorpscentra dan begroot, in totaal € 0,23 miljoen.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2021	Werkelijke uitgaven tm 2021	Vrijval 2021	Nog beschikbaar eind 2021	Geplande investeringen opgenomen in begroting 2022	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal
Vitaal en Sociaal Breda										
Wijkontwikkeling	1.135	900	-13	248	1.500	748	500	500		1.748
Speelvoorzieningen	500	499		1		1				1
Algemene voorzieningen jeugd	90	99		-9		-9				-9
Totaal	1.725	1.498	-13	240	1.500	740	500	500	0	1.740

Wijkontwikkeling

Bij de investeringen van Wijkontwikkeling gaat het om de projecten Driesprong, Linie-Doornboslaan en Linie-Zuid. De realisatie van dat laatste project loopt door in 2022 doordat hier veel in- en externe ontwikkelingen door elkaar lopen en veel afstemming en voorbereiding nodig is.

Speeltoestellen

In 2021 is de geplande vervanging van de speelvoorzieningen volledig uitgevoerd.

Algemene voorzieningen jeugd

Grote Broer Grote Zus gebruikt een pand op het terrein van Sportvereniging Advendo. Het krediet voor deze investering is overschreden met € 9.000 wegens een vooraf ontrecte aannme dat de btw van deze investeringskosten aftrekbaar zou zijn.

RESERVES

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Sociaal Domein	200	-200	0
Investerings sportverenigingen	854	-836	18
Vrouwenopvang	2.100	0	2.100
Totaal	3.154	-1.036	2.118

Dit zijn de belangrijkste mutaties in de reserves:

Reserve Sociaal Domein

De reserve Sociaal Domein is met ingang van 2021 komen te vervallen, conform de afspraken in het coalitieakkoord. Het resterende bedrag van € 0,2 miljoen is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve investeringen sportverenigingen

De mutatie heeft betrekking op onttrekkingen inzake de investeringsregeling die door sportverenigingen zijn aangevraagd en beschikt.

Reserve Vrouwenopvang

Er heeft in 2021 geen mutatie plaatsgevonden. Het bestedingsdoel van deze reserve betreft de noodzakelijke vernieuwing van de vrouwenopvangvoorziening aan de Assumbrugstraat in Breda. De verwachting is dat er in 2022 concrete plannen/scenario's worden uitgewerkt.

VOORZIENINGEN

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Vrz van derden verkregen middelen (progr 1)	111	12	123
Vrz verlies Juzt	820	0	820
Totaal	930	12	943

TOELICHTING VOORZIENINGEN

Voorziening van derden verkregen middelen

De mutatie betreft een ontvangen subsidie van ZonW (Zorg Onderzoek Nederland Medische Wetenschappen) , die wordt ingezet voor de aanpak verward gedrag inzake complexe problematiek. Uitvoering hiervan gaat verder in 2022.

Voorziening verlies Juzt

Er heeft in 2021 geen mutatie plaatsgevonden. De voorziening is getroffen voor de financiële afwikkeling van de opheffing van stichting Juzt die medio 2022 verwacht wordt.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Samen voor onze toekomst, beleid jeugd(hulp) 2020-2023	Kaderstellend	2020
Strategische Onderwijsagenda Breda 2019/2020 - 2023/2024	Kaderstellend	2019
Subsidies Breda samen doen, 2021-2022	Kaderstellend	2020
Beleidskader Participatie	Kaderstellend	2015
"Werken (aan geldzorgen) loont. Beleidsplan Armoede en schulden Breda 2020-2023"	Kaderstellend	2020
Beleidsplan WMO (Goede zorg doen we samen)	Kaderstellend	2015
Team Breda	Kaderstellend	2017
"Thuis in Breda 2019"	Kaderstellend	2019
Alliantie Breda, 2019 tot en met 2022	Uitvoerend	2019
Opvang en bescherming in Regio Breda	Kaderstellend	2017
Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Breda 2021	Kaderstellend	2021
Verordening Jeugdhulp Breda 2020	Kaderstellend	2021
Uitvoeringsplan jeugd(hulp) 2020-2023 Samen voor onze toekomst	Uitvoerend	2021
Beleidskader regionale maatwerkvoorziening Beschermd wonen regio Breda	Kaderstellend	2021

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Opgroeien
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang in verbonden partij in %:	45,7%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De gemeenschappelijke regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten is beter bekend onder de naam Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL). Centraal staat niet de 'leerplicht', maar het 'leren' om uiting te geven aan het belang van een goed opleidingsniveau naar arbeid. Er zijn 16 deelnemende gemeenten. Samenwerken gebeurt op 3 niveaus:

- Alle deelnemende gemeenten kozen voor het gezamenlijk voeren van één leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) administratie;
- Moerdijk, Drimmelen, Alphen-Chaam, Geertruidenberg, Baarle Nassau, Oosterhout en Breda werken intensief samen om alle jongeren van 5 tot 23 jaar te begeleiden naar de juiste opleiding, zorg of werk;
- Minder intensief maar wel praktisch werken Etten-Leur, Rucphen en Zundert samen in de begeleiding van jongeren op het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en de kwalificatieplicht van jongeren van 16 tot 23 jaar.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het RBL heeft een reguliere stijging van uitgaven als gevolg van loon- en prijsontwikkeling. Het RBL is een platte organisatie met bijna uitsluitend kosten voor personeel en bedrijfsvoering. De stijging volgt de landelijke trend. Daarmee is de keuze om af te wijken van de financiële richtlijn om een gelijkblijvende deelnemersbijdrage te vragen voldoende onderbouwd. Gezien de wettelijke ontwikkeling bij leerplicht en toeleiding naar arbeid, en daarmee noodzakelijke extra formatie, is het denkbaar dat de gemeentelijke bijdrage op langere termijn wijzigt.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het belangrijkste risico van deze GR is uittreden van één van de deelnemende gemeenten. Dit risico is klein, want het gaat om uitvoering van verplichte wettelijke regelingen. Uitvoering via deze GR beperkt kosten voor deelnemers en is effectief.

Neovita BV

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leren, ontwikkelen en werken
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Neovita BV is mede opgericht voor begeleiding en re-integratie taken, die niet of niet goed in het publiekelijk domein passen. Gemeente Breda doet de uitvoerende en administratieve taken.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Neovita BV heeft medewerkers in dienst uit de doelgroep van de Participatiewet. Gemeente Breda detacheert hen binnen de eigen organisatie en bij andere werkgevers. Neovita belast de loonkosten door en ontvangt een vaste procentuele bijdrage op de loonsom van gemeente Breda.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Omdat Neovita een vast percentage op de loonsom ontvangt, is er nauwelijks sprake van risico's. Voor het risico van hogere loonkosten als gevolg van een in te voeren CAO voor de doelgroep (Aan de Slag) is al eerder een voorziening gevormd. Deze is onderdeel van aan gemeente Breda doorbelaste loonkosten, en komt niet ten laste van het resultaat van Neovita.

GR GGD West-Brabant

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website GGD West-Brabant:	GGD West-Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	23,3 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) voert in opdracht van de West-Brabantse gemeenten de wet Publieke Gezondheid uit. Het GGD-beleid richt zich op het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners, met name van de meest kwetsbaren. Samenwerking staat centraal: de GGD verbindt haar kennis actief aan partijen in het sociaal- en veiligheidsdomein en openbaar bestuur. In 2021 zag de gemeente zijn speerpunten op gezondheidsgebied terug en kregen inwoners die het moeilijk hebben de aandacht die nodig is, in samenwerking met ketenpartners.

De GGD biedt op basis van cijfers uit onder meer de Gezondheidsmonitor onderbouwing voor en advies over het publieke gezondheidsbeleid (Brabantscan). De GGD sloot goed aan op de lokale aanpak binnen het sociaal domein. De GGD neemt deel aan thematafels in het kader van 'Breda Doet', is betrokken bij de wijkaanpak en heeft aandacht voor gezondheidsbevordering onder kwetsbare groepen. Dan gaat het met name om kwetsbare kinderen en hun ouders (via de JGZ), laaggeletterden, dak- en thuislozen, kwetsbare ouderen en verwarde mensen in de wijk (OGGZ). De GGD coördineert het uitstapprogramma prostituees en sinds 2019 wordt nadrukkelijk ingezet op infectieziektebestrijding en -preventie. Binnen Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) stimuleert de GGD samen met de gemeente een gezonde leefstijl onder kinderen en jeugd. In 2020 hebben GGD en gemeente voorbereidingen getroffen voor een Lokaal Preventie Akkoord en 2021 is hier deels een uitwerking van geweest.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De impact van de coronacrisis was groot. Uit cijfers blijkt dat eind 2021 ruim 104.000 van de Bredase inwoners (58%) volledig gevaccineerd zijn tegen corona (vaccinaties). Extra inzet, via onder meer aanvullende voorlichting en fijnmazig vaccineren in de wijk, hebben hieraan bijgedragen. Gemiddeld nam de GGD onder Bredase inwoners in 2021 3.736 testen per week af, waarvan er gemiddeld 480 per week positief werden bevonden (<https://brabantscan.nl/jive>).

Een andere ontwikkeling is het data-gedreven werken en de digitalisering waardoor de eigentijdse dienstverlening een moderniseringsslag kent. Goede analyses zijn nodig voor het voorspellen en stimuleren van gezondheid. Mede door corona is beeldbellen versneld ingevoerd en transformeert de GGD naar meer digitaal werken. Technologie ondersteunt en biedt de juiste managementinformatie.

Financieel gewijzigd is de inzet GGD voor wat betreft de inzet 'Nu niet zwanger' omdat dit project vanaf heden cofinanciering kent uit de regio zodat de kosten niet alleen door de gemeente Breda hoeven worden gedragen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

In tegenstelling tot 2020 heeft de GGD in 2021 haar reguliere taken niet tot nauwelijks hoeven af te schalen omdat er een robuuste corona organisatie stond die de pandemie aanpakt. In 2021 zijn de reguliere GGD-werkzaamheden, binnen de mogelijkheden van de dan geldende coronamaatregelen, weer hervat. Ook de financiële impact van corona op de GGD West Brabant heeft geen invloed op de gemeentelijke bijdrage. De financiële impact wordt door RIVM (laboratoriumkosten) en VWS (meerkosten en minder opbrengsten) gecompenseerd. Daarnaast is er een risico op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Het is belangrijk dat de gegevens goed beveiligd worden, zodat de persoonsgegevens van de Bredaase burger niet openbaar toegankelijk worden. Tevens heeft de GGD ook last van schaarste op de arbeidsmarkt en een hoog ziekteverzuim. Het risico is dat de goede dienstverlening richting de Bredaase burger in het geding komt. Tot slot is in de controleverklaring 2021 een goedkeurend oordeel gegeven op rechtmatigheid; maar gelet op de bijzondere omstandigheden door corona en de snelle doortastende besluitvorming van de GGD die nodig was om de dienstverlening (efficiënt) te continueren ontstaan er risico's op onrechtmatigheidsfouten bij de GGD in 2022 en verder.

GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website Regionale Ambulancevoorziening:	Regionale Ambulancevoorziening
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	2,4 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Met de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) zijn Bredanaars verzekerd van toereikende ambulancezorg. Dit betekent hulpverlening op de plaats van een ongeval, goed en snel vervoer naar het ziekenhuis, binnen verplichte aanrijtijden. Hierover zijn prestatieafspraken met zorgverzekeraars en de RAV. De gemeente geeft geen financiële bijdrage aan de GR RAV.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In januari 2021 werd de nieuwe Wet ambulancevoorzieningen van kracht. De vergunning tot ambulancezorg is verleend aan bestaande aanbieders, waaronder de RAV Brabant MWN.

De RAV sluit met haar Meerjarenbeleidsplan 2022–2025, op 1 juli 2021 vastgesteld door het Algemeen Bestuur, goed aan op de recent door het ministerie gepresenteerde denkrichting voor de acute zorg op langere termijn. Daarnaast wordt gelet op zorgdifferentiatie. Speerpunten zijn: acute zorg thuis, samenwerking tussen ketenpartners in de vorm van zorgcoördinatie, samenwerking tussen ketenpartners bij het bestrijden van het personeelstekort.

De ambulancesector ontwikkelde een kwaliteitskader met 26 indicatoren. Het zwaartepunt verschuift steeds meer van tijdigheid naar kwaliteit van zorg. Tijdig spoedvervoer is één van de indicatoren. De 15 minutennorm bij de meest urgente, A1 ritten, wordt niet losgelaten. De COVID-crisis had afgelopen jaren wel enige invloed op deze tijd, maar hierin is weer sprake van lichte verbetering.

Samen met de zorgverzekeraars werkt de RAV via verbeterplannen aan uitbreiding van paraatheid. De RAV verwacht in 2022 een dekkingpercentage te halen van minimaal 94,5% voor A1-ritten. Op voorwaarde dat het bestaande knelpunt van tekort aan ambulanceverpleegkundigen en centralisten (op de meldkamer) is opgelost.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Vergunningverlening en financiering van ambulancezorg blijft lopen via de zorgverzekeraars. Dit betekent geen financieel risico voor de gemeente.

JAARSTUKKEN 2021

Ondernemend Breda

Ondernemend Breda

ONDERNEMEND BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

In 2021 bleek hoe belangrijk het is om te blijven investeren in een sterke en weerbare economie. Breda bleef in de alsmaar veranderende en onzekere situaties als eerste zorgen voor adequate dienstverlening en ondersteuning.

Corona had een grote impact op onze ambities voor Breda als vitale en ondernemende stad. We moesten telkens onze focus verleggen naar de knelpunten die speelden in de stad en bij onze partners. De crisisaanpak heeft ook in 2021 veel inzet gevraagd, maar tegelijkertijd grote waarde gehaald om de lokale economie veerkrachtig en weerbaar te houden.

Perspectief

Veel ondernemers hadden hun handen vol om hun bedrijf draaiend te houden. Velen hadden behoefte aan perspectief, terwijl het lastig was om de blik vooruit te richten. Acute personeelstekorten vragen immers om iets anders dan anticiperen op toekomstige tekorten aan professionals. En het wegwerken van schulden staat innovatie in de weg. Vanuit de overtuiging dat technologie en creativiteit ons op weg helpen naar een toekomstbestendige economie, bleef de economische visie ook in 2021 ons kompas.

Culturele sector

Ook van de culturele sector werd veerkracht en flexibiliteit gevraagd. Organisaties en kunstenaars hebben veel inspanningen geleverd om telkens weer om te gaan met de aangepaste maatregelen. Helaas stond ook 2021 in het teken van lege theaterzalen, geannuleerde voorstellingen en afgelaste exposities en helaas is het einde nog niet in zicht. De culturele sector was vooral bezig met overleven en het zoeken van andere werkwijzen om het publiek tóch te bereiken binnen de 1,5 metersamenleving. De steunpakketten leidden er in 2021 toe dat de lokale culturele infrastructuur in stand is gebleven, op professioneel én op amateurniveau. Kunstorganisaties worstelden nog steeds met vragen en onzekerheden en het echte einde is nog niet in zicht. Het publiek liet het deels door onzekerheid afweten en het is nog niet helder hoe zij weer bereikt kunnen worden. Grotere producties werden niet opgepakt en een deel van het personeel zocht een baan buiten de culturele sector.

Aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt

De personeelstekorten maakten de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt nóg belangrijker. We hebben concrete omscholingstrajecten gerealiseerd met mbo- en hbo-instellingen, zoals de Zorgschool, de IT-campus en de Horeca en Hospitality Academy.

Grote projecten

Binnen de grote projecten zijn grote stappen gezet. Met de aankoop van 't Zoet (begin 2021) kunnen we de ambitie voor CrossMark realiseren. De aanmerking van CrossMark als een van de 14 landelijke gebiedsontwikkelingen in het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) van het Rijk is hier ondersteunend aan. Met de rijksimpuls voor de woonagenda bereiden we de Strip in het Havenkwartier voor. Ook projecten als Eureka, 5Tracks en Drie Hoefijzers zijn van start gegaan. Voor de Nieuwe Mark is de aanbesteding van de 1e fase voorbereid.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De coronapandemie stelde de veerkracht van ondernemers en werknemers ook in 2021 flink op de proef. De meest getroffen sectoren hadden na een moeilijk jaar nog maar weinig reserves. Het herstel van de economie gaf macro-economisch weliswaar een positief beeld, maar de werkelijkheid bleef voor veel lokale ondernemers minder rooskleurig. Desondanks bleek de creativiteit en veerkracht van Bredase ondernemers groot.

In december kregen veel ondernemers opnieuw te maken met een lockdown. Met een nieuw steunpakket zorgden we ervoor dat succesvolle initiatieven uit eerdere steunpakketten konden worden voortgezet. Denk aan het aanbieden van coaching en een fonds dat renteloze leningen biedt aan bedrijven en instellingen die tussen wal en schip vallen.

Ondanks de aanhoudend zorgelijke coronasituatie, boekten we in 2021 toch successen bij de uitvoering van onze economische visie. Vasthouden aan deze strategie is de beste weg naar economisch herstel. In 2021 hebben we opnieuw gewerkt vanuit de 3 uitvoeringsprogramma's:

- Kracht van toegepaste innovatie.
- Ondernemen met lef.
- Verrassende stad.

Recente cijfers over de werkgelegenheid scoren boven de doelstelling. Deels is dat natuurlijk te verklaren door de steunpakketten, maar de economie groeide ook flink. De cijfers van de sector Toegepaste Technologie en Creativiteit waren zelfs nog beter. Dit toont opnieuw het belang aan van deze sector en van onze strategie voor Breda. Daarnaast is goed te zien dat ondernemers de dienstverlening van de gemeente enorm hebben gewaardeerd.

Voor de gewenste ontwikkeling heeft Breda per jaar 20 hectare vrij uitgeefbare grond nodig. Op dit moment is de stand 2,5 hectare en laten nieuwe werklocaties nog enige tijd op zich wachten. Het ontbreken daarvan gaat de groei van Bredase ondernemers en nieuwe vestigers remmen.

De afdeling Economie heeft in grote lijnen haar projecten uitgevoerd zoals aangegeven in de begroting. Toch konden niet alle activiteiten worden uitgevoerd, waardoor sommige budgetten niet volledig zijn ingezet. De coronapandemie is daarvoor de belangrijkste oorzaak met beperkende maatregelen als een lockdown en het beperkt ontmoeten van anderen. Daardoor konden beurzen en evenementen niet doorgaan. Daarnaast moesten wij onze capaciteit anders inzetten voor coronagerelateerde activiteiten. Het gebrek aan (uitvoerings)capaciteit beperkte de voortgang op digitaliseringsprojecten en de ontwikkeling van werklocaties.

Binnen het maatregelenpakket voor corona werden niet alle beschikbare middelen aangesproken. De aanpak van de leegstand wordt bijvoorbeeld pas in 2022 uitgevoerd. (Startende) horecaondernemers deden minder dan verwacht een beroep op financiële ondersteuning en een aantal maatregelen werden opgevangen binnen de reguliere begrotingen van de programma's.

Digitalisering

In september 2020 hebben we het masterplan digitalisering vastgesteld: Bredata. Afgelopen jaar zijn we gestart met de uitvoering vanuit de 4 strategische lijnen: hardware, software, mindware en orgware.

- **Hardware**
De gemeenteraad heeft besloten om 65 kilometer glasvezel aan te leggen om de (digitale) dienstverlening veiliger en beter uit te voeren en innovatie mogelijk te maken. Dit netwerk wordt in de toekomst via de BrabantRing ontsloten, zodat de uitwisseling van maatschappelijke digitale diensten in de provincie mogelijk wordt.
- **Software**
Voor mensen met een beperking is een app ontwikkeld, zodat zij zo makkelijk mogelijk de stad kunnen bezoeken. Verder hebben we een project uitgevoerd rond de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie (AI) in de openbare ruimte.
- **Mindware**
In coronatijd was het extra belangrijk dat iedereen mee kon doen met de digitale mogelijkheden. We hebben aansluiting gezocht bij de Huh-formule, de Digimaatjes en de inspiratiebus, waarbij ouderen en zorgbehoevenden kennis kunnen maken met technologie. Door corona konden diverse evenementen niet doorgaan. Deze plannen zijn verschoven naar een volgend jaar.
- **Orgware**
We zijn gestart met een verkenning naar een dataplatform om dynamische data over de stad centraal te organiseren.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Ondersteuning, dienstverlening en uitvoering economische visie

Ondernemers die in 2021 (nog steeds of opnieuw) getroffen werden door de coronapandemie, hielpen we bij knelpunten en vraagstukken. Dat deden we door mee te denken en door gerichte dienstverlening en ondersteuning te bieden. Daarnaast werkten we aan het uitvoeringsprogramma van de economische visie en zorgden we ervoor dat de blik ook op de langere termijn gericht bleef.

- **De kracht van toegepaste innovatie**
 - We bouwden verder aan de innovatieclusters van bedrijven en kennisinstellingen. Deze clusters (robotica, games, AI & Data, IT en circulaire economie) werden robuuster en kregen daarmee meer impact, banen en profiel. Allianties als Breda Game City en Breda Circulair organiseerden (internationale) activiteiten en zetten Breda hiermee op de kaart. De fysieke broedplaats van Breda Robotics kwam na het wegvallen van de beperkende coronamaatregelen tot bloei en bood de ruimte voor opdrachten van bedrijven en studenten. In 2021 hebben 196 bedrijven en 109 studenten meegewerkt met Breda Robotics.
 - De focus op Toegepaste Technologie en Creativiteit heeft geleid tot specifieke acquisitie op bijvoorbeeld gaming. Dit heeft geleid tot contacten met 5 veelbelovende internationale leads.
 - Met de subsidieregeling Toegepaste Technologie en Creativiteit daagden we ondernemers en partijen uit om met nieuwe ideeën te komen en bij te dragen aan de doelen van onze economische visie. De subsidieregeling is maximaal benut.
 - Goede informatievoorziening en nauw contact met ondernemers was cruciaal voor een breed bereik van onze inzet. We lanceerden in september het nieuwe online ondernemersplatform BredaBusiness.com en voegden een YouTube-kanaal, een LinkedIn-kanaal en een eigen BredaBusiness-podcast toe aan onze communicatiemiddelen. Ook hebben we een internationale promotiefilm gelanceerd en de geur van Breda, L'eau de Breda, geïntroduceerd.
 - Om de ontwikkelingen ruimtelijk goed te kunnen faciliteren, hebben we begin 2021 de Ruimtelijk Economische Strategie opgeleverd. Deze vormde de basis om verder te bouwen aan het concept 'Innovatiedistrict Breda'. De realisatie van de B'Wise Startup Incubator in Gebouw C was een eerste mijlpaal en leverde ruim 65 inschrijvingen op. Dit bracht ook andere partijen samen: de ambitie om het klimaat voor startups te verstevigen werd op bestuurlijk niveau bekrachtigd door Breda, REWIN, BUAs, Avans Hogeschool, BOM en Braventure.
- **Ondernemen met lef**
 - Ook in 2021 stonden de coaches van Business Coach Breda klaar voor ondernemers. Zij hielpen hen met perspectievragen, hun strategie en workshops over bedrijfsontwikkeling. Daarnaast was er specifiek voor horecabedrijven de Roadmap Horeca, waarmee advies, ondersteuning en begeleiding op maat werd geboden.
 - Om het mkb te ondersteunen, voerden we vanuit de mkb-deal projecten uit rond innovatie, digitalisering en human capital. Daarnaast startten we nieuwe samenwerkingen op met het onderwijs, bedrijven en experts. Deze richtten zich vooral op digitalisering en verduurzaming.
 - West-Brabant Data-Economie zet datacoaches in bij mkb'ers. Daarnaast is de Digitale Werkplaats opgericht: vanaf 2022 helpen studenten van 3 onderwijsinstellingen ondernemers met digitale vraagstukken. Het programma SustainABLE is in 2021 gestart met studenten van Avans Hogeschool en kijkt met ondernemers naar duurzamere businessmodellen.
 - De dienstverlening van het ondernemersteam stond ook afgelopen jaar vooral in het teken van de gevolgen van de coronamaatregelen. Samen met ondernemers bedachten we oplossingen, zoals het inrichten van horeca-checkpoints voor toegang en de verruiming van de terrassen.
 - Daarnaast hebben we onder meer ingezet op het verhogen van de samenwerkingsgraad op bedrijventerreinen en hebben we ondernemers ondersteund die gehuisvest zijn op gemeentelijke locaties die een andere invulling gaan krijgen.
 - Een onderzoek onder jongeren, afstudeerders en young professionals bood inzicht in de aantrekkingskracht van de stad en onze bedrijven op talenten. Deze resultaten gebruiken we voor een vervolgaanpak van Talentcity.
 - Vanwege de grote vraag naar IT-personeel startten we medio 2021 met een 'aanvalsplan', waarbij samenwerkingspartners uit het bedrijfsleven en het onderwijs aanhaakten.
 - Personeelsvraagstukken liggen op het snijvlak van economie, onderwijs en arbeidsmarkt. In dit complexe speelveld hebben we ons gericht op het verkrijgen van inzicht en het uitwerken van een aanpak rond IT-personeel.
 - Samen met het WSP en onderwijspartners ondersteunden we werkgevers met personeelsvraagstukken. Dit deden we in lokaal en regionaal verband. Daarbij richtten we ons op de korte én de lange termijn (human-capital-strategie).
- **Verrassende stad**
 - Ook in 2021 werden we uitgedaagd om de stad en de ruimte anders te benutten. Ondanks de beperkingen hielden we de stad aantrekkelijk. Ondernemers konden blijven denken in (nieuwe) mogelijkheden. Helaas hadden we ook in 2021 te maken met evenementen die niet door konden gaan en de (gedeeltelijke) sluiting van de detailhandel, horeca en culturele voorzieningen.

- **Vitale stad**
 - Onze visie op de ontwikkelrichting voor de horeca, detailhandel, evenementen en werklocaties is bijna afgerond. Na overleg met onze partners hebben we de besluitvorming over het horecabeleid, de detailhandel en de overnachtingsvisie uitgesteld naar 2022. Waar mogelijk nemen we de langetermijneffecten van corona hierin mee.
 - Breda Marketing heeft haar meerjarenstrategie 2022-2026 opgeleverd op basis van de Omgevingsvisie en het Verhaal van Breda. Op basis hiervan sluiten we een nieuwe uitvoeringsovereenkomst af.
- **Gastvrij en creatief**
 - Samen met het ondernemersfonds en Breda Marketing hebben we bewoners en bezoekers verleid om lokaal te kopen en ook hun vrije tijd dicht bij huis door te brengen en nieuwe, onbekendere plekken in en om Breda te bezoeken. Zo wilden we de lokale economie een impuls geven en zorgen dat bezoekers zich beter over de stad zouden spreiden. Daarnaast hebben we een pilot uitgevoerd met camerabeelden voor druktemeting en 1,5 meter afstand.
 - Eind 2019 hebben het Ondernemersfonds Breda en Breda Marketing het initiatief genomen om een toekomstbeeld voor de binnenstad te schetsen. Dit heeft geleid tot het inspiratiedocument 'Poets de Parel op! De meest gastvrije binnenstad in 2030'. In deze notitie wordt omschreven hoe de binnenstad op weg naar 2030 verbonden kan worden met het rijke verleden, de culturele rijkdom en de ambities van het centrumgebied en de spoorzone rond de binnenstad. Het is nu aan de betrokken partijen om deze ambitie waar te maken. Zij hebben hiervoor een uitvoeringsprogramma opgesteld.
- **Unieke stad met beleving**
 - Voor het Nassauverleden is een belevingsconcept opgezet, dat inwoners en bezoekers het koninklijke verleden en heden op een eigentijdse manier laat beleven. Het Nassauverleden in Breda is onderdeel van de landelijke verhaallijn, die samen met steden als Den Haag, Delft, Leeuwarden en Apeldoorn is uitgewerkt en wordt gepromoot.
 - We hebben onderzocht of er draagvlak was bij ondernemers om collectief de verlichting op de Grote Markt aan te pakken. Mede door de coronacrisis was hier onvoldoende draagvlak voor. De aanlichting van het monumentale stadhuis aan het Stadserf is uitgewerkt en wordt naar verwachting begin 2022 uitgevoerd. In samenwerking met de ondernemers is de sfeerlichting aan de Haven vernieuwd en aangebracht. Daarnaast hebben we een aantal andere historische panden en objecten geselecteerd die het Nassauverhaal van Breda verbeelden. Daarvoor maken we het komend jaar lichtontwerpen. Studenten van Avans Hogeschool en BUas hebben ideeën aangeleverd, die een vernieuwende, interactieve aanvulling op het lichtplan zijn en het verhaal van Breda op een verrassende manier vertellen. Hierbij werken we samen met Breda Marketing om de koppeling te maken naar andere activiteiten rondom het Nassauverhaal. We hebben een concept-lichtprotocol opgesteld om de beoordeling van aanvragen voor lichtscènes te kaderen.
- **Werklocaties**
 - Alle percelen op het Rithmeesterpark waren eind 2021 'bezet': ze zijn verkocht, gereserveerd of onderwerp van intensieve gesprekken met geïnteresseerde bedrijven. Dit geldt ook voor nagenoeg alle percelen op de werklocatie Werkdonken. Op het Rithmeesterpark hebben we mooie bedrijven als de AMT Group en Nobotel mogen verwelkomen.
 - In 2021 is 15,7 hectare bedrijventerrein verkocht. Per 31 december 2021 is nog 7,5 hectare beschikbaar, waarvan 5 hectare is gereserveerd. Het streven om 20 hectare bedrijventerrein beschikbaar te hebben, gaan we niet halen.
 - De strategie voor de werklocaties is verwoord in de Omgevingsvisie 2040. Het tekort aan bedrijventerreinen komt hierin naar voren.
 - We zijn in 2021 verdergegaan met het toekomstbestendig maken van de werklocaties. We hebben onder andere een groenproject opgezet, waarbij we zijn gestart op Emer-Zuid. Op Hazeldonk hebben we een toiletvoorziening voor vrachtwagenchauffeurs gerealiseerd om overlast tegen te gaan. We zijn onderzoeken gestart naar de revitalisering van de Krogten en de Druivenstraat. Daarnaast lopen er op diverse terreinen energie- en digitaliseringsprojecten. We zijn gestart met een traject om te komen tot energielabel C voor de kantoren.
 - We hebben de leegstand van kantoren verder aangepakt door projecten als The Marker (voormalig UWW gebouw) en de voormalige Kadasterlocatie op te starten.
 - We hebben BIZ-trajecten opgestart voor Steenakker en 3BO. De draagvlakmetingen hebben geen positief resultaat opgeleverd. In 2022 wordt op beide terreinen een nieuwe stemming georganiseerd.
 - We hebben een nieuw regionaal afsprakenkader vastgesteld voor bedrijventerreinen.
 - Voor de werklocaties zijn diverse monitoren in ontwikkeling. Voor de kantoren is deze opgeleverd.

- De detailhandelsvisie is opgesteld en wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.
 - De horecavisie is opgesteld en heeft de consultatie doorlopen. Echter na de consultatie bleken de coronacijfers weer te stijgen en hebben we de horecavisie geparkeerd, om deze in 2022 weer op te pakken. We organiseren hiervoor een toetsmoment om te bepalen of de effecten van de coronacrisis zorgen dat het beleidsstuk herzien moet worden. Om dit te toetsen kijken we naar het perspectief voor de branche en de ruimtelijk economische situatie.
 - De overnachtingsvisie heeft vertraging opgelopen door andere prioritering en corona.
 - In 2021 hebben we afspraken gemaakt over de realisatie van Five Tracks en is de realisatie gestart. Voor de Koepel heeft de gemeenteraad een nota van uitgangspunten vastgesteld. Het Rijksvastgoedbedrijf is een markttuitvraag gestart.
- **Internationalisering**
 - In 2021 heeft het college de strategie Internationalisering vastgesteld. Er is een werkgroep samengesteld vanuit verschillende beleidsvelden om cross-overs te maken en de internationale profilering van Breda te versterken.
 - We waren actief in Europese netwerken, zoals Benego, Eurocities, European Week of Cities and Regions en Digitalisering. We legden contacten met binnen- en buitenlandse partners in het kader van onze oriëntatie op samenwerkingskansen in Duitsland.
 - We hielden een pilot rond reshoring om bedrijven te ondersteunen bij het vraagstuk of het interessant is om productie uit Azië terug te halen. The Reshoring Connection en Tilburg University ontwikkelden hiervoor een tool en 3 bedrijven kregen een voucher om deze tool in te zetten.
 - Breda Internationals lanceerde een website voor internationals in Breda. We hebben ingezet op betere (online, meertalige) toegankelijkheid van onder andere de gezondheidszorg en de Bredase organisaties voor internationals. We organiseerden activiteiten voor de expatcommunity, zoals een online event op International Women's Day, workshops over vrijwilligerswerk en rondleidingen tijdens Open Monumentendag (bij het Stedelijk Museum Breda en langs de Blind Walls). Voor internationale studenten zijn de HBO Intro en het Good Mood Festival georganiseerd.
 - Een delegatie uit Wroclaw bracht in oktober 2021 een bezoek aan Breda om de herdenkingsactiviteiten bij te wonen.
 - In Yangzhou is een Breda Van Gogh Garden gerealiseerd tijdens de Horticultural Expo 2021. Ook zijn er online workshops gehouden over de waterprojecten en is de waterspeelplaats aangelegd, het geschenk van Breda voor het 10-jarige jubileum.
- **Digitalisering**
 - In 2021 hebben we verdere stappen gezet om ons voor te bereiden op nieuwe digitale diensten. Van de Bredase huishoudens heeft 49% de mogelijkheid om zich aan te sluiten op glasvezel. We hebben de vragen van de ondernemers op bedrijventerreinen gebundeld. Bij voldoende animo starten we in 2022 met de uitrol van glasvezel. De gemeenteraad heeft in 2021 akkoord gegeven voor de aanleg van een BredaRing en voor deelname aan de BrabantRing. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart.
 - We hebben gewerkt aan de belevingswaarde van de stad via diverse technologische oplossingen. We hebben meerdere innovatieve projecten gerealiseerd op het gebied van de binnenstad en bedrijventerreinen. Daarbij is bekeken hoe oplossingen als AI, drones en digital twins een meerwaarde kunnen bieden. Samen met de gemeente 's-Hertogenbosch hebben we een REACT-subsidie binnengehaald om extra aandacht te besteden aan het bezoeken van de binnenstad in het post-coronatijdperk.
 - Bij al deze nieuwe technologie stond de menselijke maat centraal. Welke ontwikkelingen zijn wenselijk voor inwoners en ondernemers? We zijn een onderzoek gestart naar het digitaal ontkoppelen van jongeren (12-18 jaar) en bekijken welke rol de publieke ruimte daarin speelt. Ook hebben we onderzoek gedaan naar manieren om hierover het gesprek aan te gaan met bewoners en partners. Parallel hieraan hebben we een verkenning uitgevoerd met partners naar een stedelijk ethisch team. Dat is een lerend, stedelijk ecosysteem met belangrijke spelers in de stad die zich bezighouden met digitalisering in de publieke ruimte. Samen met dit team worden ethische vraagstukken uitgewisseld en willen we vooral gaan leren. Zo wordt er een gezamenlijk stedelijk leertraject opgezet op het gebied van ethiek en ethische dialogen.
 - Het is belangrijk dat we transparant zijn over de digitale ontwikkelingen richting onze partners in de stad. We zijn gestart met een pilot SensRnet, die inzicht geeft in welke sensoren er zijn en waar die in de stad hangen.

- De digitale ontwikkelingen in de buitenwereld gaan snel. Het is belangrijk om mee te kunnen bewegen. Omdat we dit niet alleen kunnen, werken we veel samen met partners vanuit de B5-steden, de Citydeal 'Een slimme stad, zo doe je dat', de G40, Het Urban Living Lab en meer. Met deze partners wisselen we veel kennis uit om zo de juiste projecten in te kunnen zetten.
- We hebben samenwerkingsverbanden met glasvezelaanbieders en onze B5-partners voor de ontwikkeling van de BrabantRing. Voor de innovatieve projecten hebben we challenges uitgezet in de vorm van een Europese aanbesteding, waardoor een project na succes herhaalbaar of schaalbaar kan zijn. In het werkveld van Smartcity zitten diverse marktpartijen.
- In Nederland zijn veel steden en de VNG bezig met het vraagstuk rond ethiek. Nieuwe technologie vraagt ook om een andere manier van afweging. Kennisuitwisseling met deze steden en met de universiteit is belangrijk om tot een Bredase manier te komen. Ook een verkenning met partners in Breda en onze inwoners heeft input gegeven.

RISICO'S

Binnen dit thema zien we de volgende risico's:

- In 2022 zijn er onvoldoende werklocaties om te voldoen aan de vraag van bedrijven. We kunnen niet alle bedrijven meer onderbrengen in onze stad. Dit gaat ten koste van (nieuwe) werkgelegenheid en economisch herstel.
- Het tekort aan geschikte arbeidskrachten beperkt de kans op economische groei.

INDICATOREN

Programma-indicatoren

Indicator: Waardering voor de stad (bezoekers) (audit nr 40)

Omschrijving: Rapportcijfer voor de binnenstad van Breda (gegeven door bezoekers)

Bron: Passantenonderzoek Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	7,9		8		geen streefwaarde bepaald

In 2021 is geen bezoekersonderzoek uitgevoerd onder bezoekers van de binnenstad. Wél is aan inwoners gevraagd naar hun mening over de binnenstad. De inwoners geven de binnenstad een rapportcijfer van 7,9. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Indicator: Trots op de stad (inwoners) (audit nr 41)

Omschrijving: Percentage inwoners dat (heel) trots is op de stad Breda

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
69	68	70	71	73	tenminste handhaven huidige aandeel

Het aandeel inwoners dat (heel) trots is op de stad neemt in de afgelopen jaren licht toe tot 73% in 2021. Het streven (tenminste handhaven) is gerealiseerd.

Indicator: Economische Barometer (audit nr 42)

Omschrijving: Stand van de Economische Barometer

Bron: Economische barometer Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7,2	7		5,9	6,4	6,5

De barometerscore is ieder jaar afhankelijk van een groot aantal invloeden. In 2021 was er - gemiddeld genomen - sprake van een groter herstel van de economie dan eerder verwacht. De realisatie waarde is in 2021 uitgekomen op een 6,4. De streefwaarde voor 2021 (medio 2020 bepaald op een 5,9) is daarmee gerealiseerd. Bij het opstellen van de begroting 2022 (medio 2021) is de streefwaarde voor 2022 bepaald op 6,5.

Indicator: Vestigingsklimaat (audit nr 43)

Omschrijving: Waardering van het vestigingsklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7,4			Minimaal 7		minimaal 7

In 2021 is de waardering van het vestigingsklimaat niet gemeten. Er is voorrang gegeven aan meerdere corona-impactmetingen. De resultaten hiervan zijn voortdurend betrokken bij de (corona)dienstverlening aan ondernemers. Het vestigingsklimaat wordt weer gemeten in 2022.

Thema-indicatoren Stimuleren economische ontwikkeling in Breda**Indicator: Werkgelegenheid Focussectoren (absoluut) (audit nr 2203)**

Omschrijving: Aantal werkzame personen in de focus sectoren toegepaste technologie en creatieve industrie (TT&C)

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
20.440	21.281	21.207	tenminste handhaven werkgelegenheid op niveau realisatie 2020	21.800	handhaven niveau realisatie 2021 (bekend eind 2021)

Aantallen 2021 afgerond op 100-tallen. In 2021 is de werkgelegenheid in de focussectoren Toegepaste Technologie en Creativiteit met 2,9% toegenomen ten opzichte van 2020. In 2020 was nog sprake van een lichte daling. Voor de focussectoren streven we - in normale jaren - naar een jaarlijkse groei van 2%. In de loop van 2020 is - vanwege corona - de doelstelling voor 2021 naar beneden bijgesteld, tot het handhaven van het niveau van het voorgaande jaar. Dat bleek achteraf niet nodig: zelfs de oorspronkelijke doelstelling (2% groei) is ruim gerealiseerd.

Indicator: Werkgelegenheid Totaal (absoluut) (audit nr 44)

Omschrijving: Aantal werkzame personen in Breda

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
108.063	109.723	109.839	tenminste handhaven werkgelegenheid op niveau realisatie 2020	112.000	handhaven niveau realisatie 2021 (bekend eind 2021)

Aantallen 2021 afgerond op 100-tallen. De totale werkgelegenheid is in 2021 (jaarlijkse peildatum 1 april) toegenomen met 1,9% ten opzichte van 2020. In 2020 was nog sprake van een stabilisatie. In normale jaren (zonder corona) streven we naar een toename van 1,0% per jaar. In de loop van 2020 is - vanwege corona - de doelstelling voor 2021 naar beneden bijgesteld, tot het handhaven van het niveau van het voorgaande jaar. Dat bleek achteraf niet nodig: zelfs de oorspronkelijke doelstelling (1% groei) is ruim gerealiseerd.

Indicator: Ondernemersklimaat (audit nr 47)

Omschrijving: Waardering van het ondernemersklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
6,9			7		7

In 2021 is de waardering van het ondernemersklimaat niet gemeten. We hebben voorrang gegeven aan meerdere corona-impactmetingen. De resultaten hiervan zijn voortdurend betrokken bij de (corona)dienstverlening aan ondernemers. Het ondernemersklimaat wordt weer gemeten in 2022.

Productindicatoren Product Economische zaken**Indicator: Netto arbeidsparticipatie (audit nr 49)**

Omschrijving: Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
69,7	70,6	69,2	geen streefwaarde bepaald		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar stuurt niet rechtstreeks op deze samengestelde indicator. De netto arbeidsparticipatie (het percentage werkende beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking) ligt in Breda hoger dan landelijk gemiddeld. Na een aantal jaren van stijging is in 2020 een daling zichtbaar. Deze daling - het gevolg van corona - doet zich

vooral voor bij de 15-25 jarigen. Voorlopige cijfers over 2021 laten een herstel zien. De realisatiecijfers over heel 2021 zijn nog niet beschikbaar gesteld op www.waarstaatjegemeente.nl.

Productindicatoren Product Acquisitie en accountmanagement

Indicator: Dienstverlening (audit nr 50)

Omschrijving: Beoordeling van de dienstverlening van de gemeente Breda aan ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
6,7			7		7

De waardering van ondernemers voor de dienstverlening aan ondernemers wordt in de regel éénmaal per 2 jaar gemeten in de even jaren. In 2021 is deze 'brede ondernemerspeiling' niet gedaan. In plaats daarvan zijn: (1) meerdere corona-impactmetingen onder ondernemers uitgevoerd, (2) procesevaluaties uitgevoerd bij de Tozo en TONK steunmaatregelen. De rapportcijfers varieerden tussen de 7,6 (Tozo 2/3) en 9,0 (Tozo 5). (3) specifieke impactmetingen gedaan onder culturele makers.

Productindicatoren Product Evenementen

Indicator: Evenementenbeleid (audit nr 51)

Omschrijving: De gemiddelde waardering van Bredase bezoekers voor de evenementen die ze hebben bezocht

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					geen streefwaarde bepaald

Door de coronacrisis zijn er in 2021 alleen in de zomer (op beperkte(re) schaal) evenementen geweest. Dit onderwerp is in 2021 (net als in 2020) niet gemeten in de jaarlijkse inwonersenquête.

Productindicatoren Product Grondexploitatie bedrijventerreinen

Indicator: ratio vraag/aanbod werklocaties (audit nr 52)

Omschrijving: Verhouding tussen het aantal hectare aan werklocaties dat direct uitgeefbaar is en de vraag naar werklocaties

Bron: team planeconomie Meeteenheid: ratio

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
0,28	0,24	0,1	0,1	0,1	0,1

We streven naar een situatie waarbij vraag gelijk is aan aanbod, ofwel een streefwaarde van 1. Bij een waarde van 1 is de voorraad (direct uitgeefbaar) bedrijventerrein gelijk aan de vraag. De realisatie 2021 is uitgekomen op 0,1. Met het huidige direct uitgeefbare aanbod kan dus niet worden voldaan aan de vraag. Er is in Breda op dit moment nog meer heel beperkt uitgeefbaar bedrijventerrein beschikbaar. In de eerstvolgende herijkingsronde zal de naam van deze indicator worden aangepast naar ratio aanbod / vraag. Daarmee komt de naam van de indicator in lijn met de ratio zelf: aanbod (2 hectare) / vraag (20 hectare)

Indicator: Leegstand (audit nr 53)

Omschrijving: Leegstand (percentage van de voorraad in m2)

Bron: CBS leegstandsmonitor Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7,9	7,8	5,6	0,5 procentpunt lager dan in 2020	5,5	0,5 procentpunt lager dan in 2021

Vanaf de jaarrekening 2021 worden de leegstandscijfers afgeleid uit de jaarlijkse leegstandsmonitor van het CBS. De leegstand van 2018 en 2019 baseerde het CBS op IIS WOZ data (InkomensInformatieSysteem WOZ). Sinds 2020 gebruikt het CBS voor de leegstandsbepaling LV WOZ data (Landelijke Voorziening WOZ). Met deze nieuwe bron kan nauwkeuriger en vollediger het gebruik (of leegstand) van panden worden vastgesteld. Dit zorgt wel voor een trendbreuk tussen de cijfers van 2018/2019 en de cijfers vanaf 2020. Het leegstandspercentage dat wordt gepresenteerd omvat de leegstand (op basis van leegstaande oppervlakte) van kantoren, industrie en winkels. Uiteindelijk is de streefwaarde voor leegstand 5% van de voorraad kantoren, industrie en winkels. Dit is de frictie leegstand die nodig is om voldoende dynamiek in de vastgoed sector te waarborgen. In 2021 is deze leegstandsindicator voor alle drie de sectoren samen uitgekomen op 5,5%. Dit was de leegstand op peildatum 1-1-2021. Daarmee lijkt de eerder vastgestelde streefwaarde voor 2021/2022 op totaalniveau inmiddels grotendeels gerealiseerd. Nu we gebruik maken van de leegstandscijfers van het CBS is de streefwaarde voor 2022 (0,5 procentpunt lager dan in 2021) niet meer relevant. De leegstand is volgens deze cijfers immers al bijna op het gewenste niveau. In het komende begrotingstraject voor de Begroting van 2023 zullen we daarom ook voor 2022 een nieuwe streefwaarde opnemen.

Thema Grote projecten in de stad

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Vergezicht van gebiedsprogramma's naar stedelijke vernieuwing

De grote gebiedsontwikkelingen leveren een belangrijke bijdrage aan de stedelijke ontwikkeling en vernieuwing van Breda. Binnen het programma CrossMark zijn nieuwe projecten in de realisatiefase gekomen (Backer en Rueb). Andere projecten zijn gestart of afgerond (Stationskwartier, Drie Hoefijzers, Eureka). Kenmerkend aan de projecten is dat we hebben gekozen voor een hogere dichtheid dan eerder beoogd en dat ze zijn aangepast naar een groot aandeel middenduur, betaalbaar en sociaal. Daarmee leveren deze projecten ook een belangrijke bijdrage aan een gedifferentieerd en evenwichtig woningaanbod en sluiten ze aan bij de woningbouwimpuls van het Rijk. Met de aankoop van 't Zoet hebben we veel ruimte gevonden om hier nieuwe centrumstedelijke woonmilieus aan toe te voegen. Het Pact van Breda deel 1 geeft richting aan de stedelijke vernieuwing vanuit de aanpak Verbeter Breda. Met de benoeming van 6 thema's hebben we nu een leidraad voor een concrete invulling in 2022.

Nieuwe Mark

In 2021 hebben we het bestek voor fase 1 van de Nieuwe Mark afgerond. Medio 2021 zijn we gestart met de aanbesteding. De gunning aan een aannemer staat gepland voor het 1e kwartaal van 2022, waarna de uitvoering plaatsvindt vanaf het 2e kwartaal.

Binnen het **programma Gasthuisvelden** is onze inzet gericht op de aanbesteding van de 1e fase van de Nieuwe Mark. Daarnaast hebben we afspraken met het Rijksvastgoedbedrijf gemaakt over de randvoorwaarden voor de overname van de Seelig-terreinen - en daarmee voor de realisatie van het nieuwe stadspark.

Programma CrossMark

Door de transformatie van de spoorzone draagt CrossMark bij aan de hoogstedelijke ambitie van de stad, met respect voor de 3 kernwaarden. Die liggen ook ten grondslag aan de laatste uitbreiding van het plangebied ten westen van de Mark, 't Zoet:

- **Groen**
Het Spoorpark bij het gerechtsgebouw is geopend, de Stationslaan is gereed en de planvoorbereiding voor het doortrekken van de Speelhuislaan langs het Backer & Ruebgebied is vergevorderd. In de planontwikkeling voor 't Zoet worden water en groen geïntegreerd met verstedelijking.
- **Gastvrij**
De bouw van het ambitieuze project 5Tracks is gestart en de overeenkomsten zijn getekend met ontwikkelaars in de Strip, de 1e fase van de realisatie van het Havenkwartier. Woningbouw wordt in de Strip afgestemd op functies als cultuur en bijzondere horeca.
- **Grenzeloos**
De gezamenlijke transformaties van de deelgebieden Stationskwartier, Havenkwartier en 't Zoet dragen bij aan het gebruik en de status van het nieuwe station en het internationale karakter van Breda. In het Stationskwartier is ruimte voor de vestiging van internationale kantoren. In het Havenkwartier en 't Zoet worden creatieve en innovatieve bedrijven geïntegreerd.

In het Havenkwartier werken we samen met ontwikkelaars Amvest en CSB voor de realisatie van woningbouw, in afstemming met andere gebruiksvormen in de erfgoedhallen. In Klavers Jansen werken we samen met Podium Bloos, de Nieuwe Veste en het Chassé Theater om cultuur te bestendigen.

Met de provincie werken we aan de samenwerkingsagenda op 3 thema's: mobiliteit, natuur & water en verstedelijking. Dit betreft vooral de hoofdstructuren van de herontwikkeling van het nieuwe stadscentrum, waar de spoorzone deel van uitmaakt. Ook programmering en lobbywerk zijn hier onderdeel van.

Een belangrijke hoofdstructuur wordt gevormd door de Mark, met hydrologische, recreatieve en ecologische betekenis. In de ontwikkelvisie voor 't Zoet kijken we naar toplocaties voor bijzondere functies langs de Mark. Het plan voor het doortrekken van de groene Speelhuislaan langs de Backer & Rueblocatie is gereed.

De haalbaarheidsonderzoeken naar het duurzame energiesysteem voor het Havenkwartier en de parkeerstrategie lopen door, waarbij het uitgangspunt is dat een deel van de auto's op afstand wordt geparkeerd in een hub.

Amphia Molengracht

Amphia heeft een aanvraag ingediend om een extra parkeerdek te bouwen voor zijn personeel. In 2022 leggen we een nieuw tweezijdig fietspad aan langs de Hogeschoollaan.

Thebe

In 2021 hebben BPD, Thebe en de gemeente verder gewerkt om te komen tot een gedragen stedenbouwkundig plan, een voorlopig ontwerp openbare ruimte en een beeldkwaliteitsplan voor de locatie Amphia Langendijk. In dit plan wordt uitgegaan van een grondruil tussen BPD en Thebe. Bij het definitief vaststellen van het bestemmingsplan wordt één scenario vastgesteld. In het 1e halfjaar van 2022 worden de 1e overeenkomsten ondertekend en wordt het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegd. Door onder meer corona konden deze activiteiten niet in 2021 plaatsvinden.

Resultaat grote projecten: € -1,1 miljoen

Het resultaat op bovenstaande grote projecten bedraagt € -1,1 miljoen. Dit resultaat is voor € 0,9 miljoen toe te schrijven aan de grondexploitaties CrossMark en voor € 0,1 miljoen aan hogere uitgaven voor Verbeter Breda. Het resultaat van de grondexploitaties maakt deel uit van het totale resultaat van alle grondexploitaties, zoals opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

Overige grote projecten

Met de vaststelling van de nota van uitgangspunten voor de herontwikkeling van de Koepel heeft de gemeenteraad de basis meegegeven aan het Rijksvastgoedbedrijf om de voorstellen te selecteren. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft het verkoopproces in gang gezet en selecteert in 2022 een kandidaat.

Vanuit de versnellingsaanpak voor wonen zijn de eerste bestemmingsplannen voorbereid en naar de gemeenteraad gestuurd.

De komende jaren wordt verder gewerkt aan de realisatie van de projecten in Sterk West.

Programma Verbeter Breda

Een groep van bewoners (de initiatiefgroep) heeft, ondersteund door de gemeente, gesprekken gevoerd die hebben geleid tot het Pact van Breda deel 1. Hierin kwam kansenongelijkheid naar voren als een belangrijke oorzaak van de groeiende tweedeling. Het Pact bevat 4 principes en 6 thema's als leidraad voor het vervolgproces.

De 4 principes:

- Met en voor bewoners.
- Preventie.
- Buurt-, wijk- en stadsgericht.
- Meerjarig en structureel.

De 6 thema's:

- Het begint bij bestaanszekerheid.
- Investeer in jeugd.
- Er moet iets te doen zijn in buurten.
- Stuur op gemengd wonen.
- Maak ontmoeting mogelijk.
- Werk aan leefbaarheid en veiligheid.

Bewoners en instanties hebben brede steun uitgesproken voor het Pact. We hebben een vervolgtraject opgesteld voor 2022, waarbij de principes en thema's in Pact deel 2 worden uitgewerkt naar doelen. Daarna volgt er een Pact deel 3, dat een voorstel doet voor een meerjarig uitvoeringsplan en een uitvoeringsorganisatie. De regie op dit proces wordt met de stad (bewoners en organisaties) gedeeld.

In de thema's en doelen komen ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken bij elkaar:

- Vraagstukken over de stedelijke programmering van wonen en voorzieningen in de bestaande stad en de nieuwe gebiedsontwikkelingen.
- Het economisch en maatschappelijk vraagstuk van de verbetering van de Noordelijke Rondweg.
- Investeren in kansen voor de jeugd om hen een betere uitgangspositie te geven.
- Het vraagstuk van bestaanszekerheid in relatie tot werkgelegenheid en hoe we eventuele drempels daarbij weg kunnen nemen.

Als resultaat van deze gesprekken zijn er concrete voorstellen gedaan voor een aantal interventies op korte termijn, die in lijn met de principes en thema's worden uitgevoerd in een Actieplan Verbeter Breda. Daarvoor is in het Meerjareninvesteringsprogramma 2 keer € 1,5 miljoen gereserveerd.

Het Rijk heeft een aanvraag van € 26 miljoen gehonoreerd voor een subsidie vanuit het Volkshuisvestingsfonds. Deze subsidie verlaagt de drempel voor particuliere woningeigenaren in Doornbos Linie en de Hoge Vucht om hun huizen te verduurzamen en de algehele kwaliteit ervan te verbeteren. We zijn begonnen met de bemensing en maken een plan van aanpak, zodat de gemeenteraad uiteindelijk een besluit kan nemen over de benodigde cofinanciering.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN?

Onder dit thema vallen diverse gebiedsontwikkelingen:

Programma Verbeter Breda

Het programma Verbeter Breda is begin 2021 gestart op basis van de bevindingen van bureau Circusvis over de tweedeling in Breda. Die bevindingen vielen grotendeels samen met de inhoud van het rapport van de Rekenkamer. Op basis hiervan zijn we in 2021 gestart met het opzetten van het programma. Dat deden we in en met de stad en met goede lijnen richting andere grote steden en de lobby naar Den Haag.

Een groep bewoners (de initiatiefgroep) heeft vele gesprekken gevoerd met inwoners en instanties. Zij namen het initiatief, de gemeente ondersteunde hen. Daarbij ging het over de urgentie en de beleving van de tweedeling, over kansenongelijkheid, over mogelijke oplossingsrichtingen en het vermogen en de bereidheid om daar iets aan te doen. Ook hebben zij verkend welke maatregelen er op korte termijn mogelijk zijn.

Op landelijk niveau heeft Breda actief meegedaan in het netwerk van 15 zogenoemde Manifeststeden. Deze steden voerden een actieve lobby bij het Rijk voor structurele aandacht en steun voor de kwestie van de tweedeling, die zich op grote schaal in Nederland voordoet.

Programma Gasthuisvelden

Dit brede co-creatieproces heeft in maart 2021 de visie van de Bredanaars op de toekomst van het Seeligkwartier opgeleverd. De deelnemers hebben deze op 25 maart in een beeldvormende sessie gepresenteerd aan de gemeenteraad. Het is de bedoeling dat de opbrengst van de co-creatie als richtinggevend kader gaat dienen voor het planproces. In 2021 startte de projectvoorbereiding voor de locatie van het belastingkantoor. Het planproces voor het park heeft nog geen vervolg gekregen, omdat we eerst nog met de Staat moesten onderhandelen over het beschikbaar komen van Seelig-Zuid. Met dit traject gaan we begin 2022 verder.

- In 2021 zijn we verdergegaan met de uitvoering van het project Nieuwe Mark en de vergroening van kades en de direct aangelegen openbare ruimte (Green Quays). We hebben vooral gewerkt aan het bestek en het begeleiden van de aanbestedingsprocedure.
- De ontwikkelaar van The Marker (de voormalige UWV-locatie) is in 2021 gestart met de sloop en de sanering. De bouw van circa 170 woningen start in 2022.
- Het college heeft in 2021 besloten over de ontwikkeling van ongeveer 100 woningen op de voormalige locatie van het Kadaster. In 2022 sluiten we een anterieure overeenkomst en doorlopen we de procedure voor het bestemmingsplan.

Programma CrossMark

Binnen CrossMark hebben we in 2021 veel voortgang geboekt in het Stationskwartier, het Havenkwartier, 't Zoet en Sterk West.

Stationskwartier

Aan weerszijden van het station wordt intensief gebouwd. Het gaat om:

De realisatie van de 3 Hoefijzers-Noord: de grondgebonden woningen zijn klaar en de bouw van de appartementen in de 'Hendric' is vergevorderd.

De bouw van Thes ('Belcrumpoort') is bijna gereed.

De bouw van het ambitieuze, multifunctionele complex 5Tracks is gestart (met het internationale hotel, appartementen, kantoren en diverse voorzieningen).

Tegenover de 3 Hoefijzers-Noord aan de Stationslaan ligt de oude Harley-locatie. Hiervoor maken Alwel en de gemeente een herontwikkelingsplan. Voor Eureka is een bestemmingsplan in procedure gebracht voor ruim 300 woningen tussen de Faam-locatie en het Liniepark. De (voor)verkoop van deze woningen is gestart. Ook voor de herontwikkeling van het Faam-complex is de planvorming gestart.

Havenkwartier

In de Strip, de eerste realisatiefase in het Havenkwartier, zijn 2 overeenkomsten ondertekend met Amvest en het Consortium Spoorzone Breda voor de ontwikkeling van de gebieden 'Backer en Rueb' en 'Klavers Jansen'. Hiermee hebben we de basis gelegd voor de realisatie van in totaal ruim 600 woningen, inclusief een aanvullend creatief en commercieel programma. De procedures om de bestemmingsplannen te wijzigen, zijn gestart. Voor de inrichting van de openbare ruimte in de Strip zijn ontwerpen gemaakt.

Het Rijk draagt in het kader van de Woningbouwimpuls € 10 miljoen bij aan deze ontwikkeling. Hiermee wordt 50% van de publieke investeringen gefinancierd. Voorwaarde is dat de woningen uiterlijk in 2030 zijn opgeleverd en dat 50% van de woningen in het betaalbare segment ligt. De plannen van Amvest en CSB zijn aangepast om aan deze voorwaarde te kunnen voldoen.

In het gebied 'Klavers Jansen' werken we samen met culturele instellingen aan de ambitie om in fases een culturele hub te realiseren. Dit traject loopt door, ondanks de grote effecten van corona op de culturele en creatieve sector. Allereerst worden de Stokvishallen aangepast. In de openbare ruimte is de herinrichting van de Minister Kanstraat begonnen.

De gebiedsontwikkeling met woningbouw en de herontwikkeling van de culturele hotspots Klavers Jansen en Electron kennen elk hun eigen tempo en dynamiek. In 2021 is er aan gewerkt om deze beter op elkaar aan te laten sluiten.

Het tijdelijk gebruik op het Haveneiland (STEK, PIER 15 en Belcrum Beach) was in 2021 van belang als recreatief uitloophoek voor bewoners van de stad.

't Zoet

CrossMark heeft de sprong over de Mark gemaakt naar het oude CSM-terrein. Na de gezamenlijke aankoop met de provincie (begin 2021) heeft het gebied de naam 't Zoet gekregen. De gemeente en de provincie hebben een intentieovereenkomst gesloten en een gezamenlijk plan van aanpak gemaakt voor een ontwikkelperspectief, een haalbaarheidsstudie en een toekomstig samenwerkingsmodel. In 2021 hebben we gewerkt aan de totstandkoming van deze documenten. Ook hebben we tijdelijke initiatieven gefaciliteerd en georganiseerd, zoals de aanleg van het tijdelijke stadspark aan de Mark, de wekelijkse excursies door Breda Promotions en het evenement 'Bij ons in Breda'.

Dankzij een succesvolle lobby door de projectorganisatie is 't Zoet, tezamen met de spoorzone-ontwikkelingen in Tilburg en Den Bosch, opgenomen als 1 van de 14 grote landelijke gebiedsontwikkelingen in het kader van de NOVI (Nationale Omgevingsvisie). In het coalitieakkoord van het kabinet zijn grote bedragen gelabeld aan deze gebieden.

Sterk West

Binnen Sterk West zijn de projecten Blossem en Cosunpark inmiddels aan de raad aangeboden. De komende tijd wordt o.a. gewerkt aan de projecten Borgesius en Tuinzichtlaan 12.

Markoevers

Binnen de samenwerkingsagenda met de provincie lag het accent in 2021 op de planvorming in en om 't Zoet: de integratie van water- en groenstructuren, een HOV-lijn en hoofd fietspaden in het basisconcept voor verstedelijking, met als uitgangspunt dat deze structuren doorlopen in de stad en naar de regio en voor ruimtelijke en functionele samenhang zorgen.

Amphia Molengracht

In 2021 zijn alle resterende afdelingen van Amphia verhuisd van de Langendijk naar de Molengracht. Daarbij heeft het ziekenhuis het parkeren gemonitord. Dat heeft geleid tot een aanvraag voor de bouw van een parkeerdek voor het personeel.

RISICO'S

De gemeenteraad heeft in 2021 een besluit genomen over de regeling Bijzondere projecten. Op basis hiervan worden voortgangsrapportages met een risicoparagraaf aangeboden aan de gemeenteraad.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

Thema Dynamische stad

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Cultuur

In 2021 hebben we verder gewerkt aan het bereiken van de doelen uit ons cultuurbeleid:

- Er ruimte is voor creatieve ontplooiing.
- Alle inwoners van onze stad hebben gemakkelijk toegang tot cultuur.
- Het aanbod is divers en pluriform.
- Kunst komt autonoom tot stand.

De coronapandemie heeft echter een enorme impact gehad op de culturele sector van Breda - en daarmee ook op de doelstellingen. Theaters lagen stil, makers konden minder produceren en kozen soms voor een carrière buiten de sector en het publiek kwam, op de momenten dat het wél mocht, in mindere mate terug.

2021 stond daardoor voor de culturele sector vooral in het teken van overleven en zoeken naar andere manieren om het publiek te bereiken. De steunpakketten zorgden ervoor dat de lokale culturele infrastructuur op professioneel én amateurniveau in stand is gebleven. Deze middelen kwamen boven op de reguliere subsidies. De coronacrisis heeft ook een boost gegeven aan kunst en cultuur in de openbare ruimte en daarmee het betrekken van de inwoners bij cultuur. Zo ontstonden er ook nieuwe initiatieven, zoals Breda Buiten.

Het Rijk stelde in 2020 en 2021 gelden beschikbaar voor cultuur. Deze middelen konden slechts deels worden ingezet om extra activiteiten te financieren doordat de sector voortdurend werd geconfronteerd met beperkende maatregelen. De gemeenteraad heeft daarom in december 2021 besloten om de resterende gelden vanuit het Rijk door te schuiven naar 2022. Deze kunnen onder meer worden ingezet voor het herstarten van de culturele programmering, de innovatie van de culturele sector en het opstellen van een accommodatiebeleid in de komende periode.

In september 2021 hebben we een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor makers, organisaties in het culturele veld en andere stakeholders. Met hen hebben we de ambities en kaders besproken die nodig zijn voor het herstel. Het was de eerste keer dat we op deze manier weer een live ontmoeting konden faciliteren om de dialoog met het veld aan te gaan. In panelgesprekken werden sprekers uitgenodigd op de 3 hoofdthema's van 2022:

- De intrinsieke waarde van cultuur.
- De ruimtelijke/economische waarde van cultuur.
- De sociale/maatschappelijke waarde van cultuur.

Cultureel erfgoed

In 2021 hebben we verder gewerkt aan onze visie op de 4 hoofdoelen. Het versterken van de beleving en het delen van kennis zijn in 2021 minder van de grond gekomen door de coronamaatregelen, waardoor minder live contacten konden plaatsvinden.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Ondersteunen van de lokale culturele infrastructuur

In 2021 ondersteunden we de lokale culturele infrastructuur met gelden die we ontvingen vanuit het Rijk. We realiseerden het programma 'Breda Buiten' en de campagne 'Bij ons in Breda'. Daarmee activeerden we veel organisatoren, culturele makers, buurtbewoners en ondernemers. We faciliteerden ontmoeting, boden een podium aan kunstenaars en artiesten, en zorgden

ervoor dat er werk werd gegenereerd. Dit zomerprogramma en deze campagne bleken een goed middel om al het moois in Breda onder de aandacht te brengen bij inwoners en bezoekers van Breda. Daarnaast verwerkten we de voorstellen die we bij de organisaties hadden opgehaald in een deltaplan met een doorkijk naar de lange termijn: van ondersteunen naar investeren voor een weerbaar en wendbaar Breda. Dat plan bood extra ondersteuning aan organisaties:

- Couplance wat betreft de prestatie-eisen voor de subsidies.
- Afstemming met organisaties over het niet doorgaan of doorschuiven van activiteiten naar latere tijdstippen.
- Ruimte voor creatieve ontplooiing door betere subsidies voor de professionele makers in de stad.
- Verruiming van de subsidiemogelijkheden door de sector ook de mogelijkheid te geven om subsidie aan te vragen voor innovatie, onderzoek en/of experimenten.
- Extra (financiële) ondersteuning aan de lokale culturele infrastructuur op professioneel en amateurniveau.

Algemene ontwikkelingen op het gebied van cultuur

- In 2021 werkten we voor het eerst met de nieuwe subsidieregels voor cultuur. We maakten afspraken voor 4 jaar voor de basisstructuur: de Nieuwe Veste, het Stedelijk Museum, de MEZZ, het Chassé Theater en de partners in BrabantStad.
- Binnen Brabantstad hebben enkele bezwaarschriften ertoe geleid dat de hele provinciale besluitvorming over de toekenning van deze subsidies opnieuw moest worden gedaan. Deze perikelen zijn meegenomen in de evaluatie door een extern bureau.
- Meerdere organisaties kregen een subsidie voor 2 jaar. Daarmee zorgden we voor een betere aansluiting op de landelijke Kunstenplanperiode 2021-2024. In het kader van het coronapakket hebben we daarnaast nog tientallen coronasubsidies verstrekt aan de sector.
- Door de flexibilisering ontstond ook meer financiële ruimte voor overige eenjarige subsidies, de makersregeling en de projectsubsidies.
- Met een nieuwe brochure, duidelijkere aanvraagformulieren en diverse masterclasses bij onder meer Sint Joost informeerden we de sector beter over de mogelijkheden voor subsidies. Ook maakten we 3 mooie portretvideo's van makers aan het werk. Deze zijn gebruikt als content op social media om de verruimde mogelijkheden van de makersregeling onder de aandacht te brengen.
- Ook zetten we stappen om de dialoog tussen de gemeente en de sector te verbeteren. Zo is er een LinkedIn-pagina ingericht van CultuurBreda en startten we met de verbetering van de overlegstructuur tussen de gemeente en de verschillende samenwerkingsverbanden binnen de cultuursector.
- In het Havenkwartier werken we samen met ontwikkelaars Amvest en CSB voor de realisatie van woningbouw, in afstemming op andere gebruiksvormen in de erfgoedhallen.
- In Klavers Jansen werken we samen met Podium Bloos, de Nieuwe Veste en het Chassé Theater om cultuur te bestendigen en het gebied te ontwikkelen tot een culturele hotspot.
- Voor de akoestische maatregelen aan het pand van Podium Bloos hebben we zo'n € 1 miljoen subsidie ontvangen vanuit het Rijk.
- Samen met de initiatiefnemers hebben we een rijkssubsidie aangevraagd voor het op een innovatieve manier opzetten van een gezamenlijke programmering voor het gebied.
- Voor het pand Electron is een haalbaarheidsstudie gestart. De mogelijkheden van het gebouw zijn in kaart gebracht. In opdracht van de gemeente heeft een externe deskundige ook de inhoudelijke aspecten van een broedplaats onderzocht. Samen met verschillende gebruikers en diverse stakeholders heeft dit geleid tot een aantal aanbevelingen. Dit advies wordt begin 2022 verwacht en wordt daarna verder uitgewerkt.
- Voor de gebruikers van 'de Loads' worden de Stokvishallen opgeknapt en aangepast, waardoor deze beter gebruikt kunnen worden. Ook andere makers kunnen deze nu gaan gebruiken.
- Omdat deze makers een belangrijke rol spelen binnen het profiel van het creative district, werd het pand Speelhuislaan 151 gevuld met makers van Breda, waardoor veel culturele ontmoetingen konden plaatsvinden.

Kunst- en cultuureducatie

- De Nieuwe Veste vertaalde haar transitie in een nieuw 4-jarig strategisch plan 'Verbeelding Verbindt' en werkte aan haar veranderende positie en rol.
- De Bredase infrastructuur voor binnenschoolse cultuureducatie bleef steeds in ontwikkeling, in afstemming met de culturele aanbieders en passend bij de behoefte van het onderwijs. Tijdens de najaarsbijeenkomst stonden thema's als kansen(on)gelijkheid, diversiteit en inclusie op de agenda. Binnen het verband van Brabantstad werkten we aan onze gezamenlijke doelen binnen Cultuureducatie met Kwaliteit.

- Tijdens de culturele netwerkbijeenkomst in september 2021 gingen we samen met de kindercultuurburgemeester in op 2 thema's uit de Bredase kindertrendrede:
 - De rol die cultuurbeoefening kan spelen in het ontplooiën van je talent en je zelfvertrouwen.
 - Hoe cultuur een bijdrage kan leveren in het leuk en mooi maken van de buitenruimte.

Amateurkunst

De amateurkunstsector had het zwaar. Zij konden niet of nauwelijks repeteren en nauwelijks uitvoeringen en exposities organiseren. De ledenaantallen daalden iets, maar zijn ook eind 2021 nog steeds op een redelijk niveau. De sector deed er op haar manier alles aan om leden aan zich te binden. Juist door het gebrek aan perspectief in 2021 werd dat voor hen steeds moeilijker. Door de coronamaatregelen konden de doelstellingen niet uitgevoerd worden. Wel ontwikkelden we in 2021 een ondersteuningsregeling. Hiervan maakten maar enkele organisaties gebruik, omdat achteraf bleek dat extra geld op dat moment niet de belangrijkste behoefte was. Ook zijn we in 2021 gestart met een onderzoek naar nieuwe subsidiecriteria om het beschikbare budget voor de amateurkunst evenwichtiger te verdelen over de hele sector. De amateurkunstsector was nog onvoldoende vertegenwoordigd, waardoor we dit onderwerp hebben doorgeschoven naar 2022.

Versterken van de keten: beeldende kunst, muziek en podiumkunsten

- In 2021 verleenden we (na overleg met de afdeling Vastgoedbeheer) een opdracht aan Bureau Buiten om onderzoek te doen naar de culturele accommodaties. We haalden informatie op via een enquête onder culturele makers, gesprekken met vertegenwoordigers uit de cultuursector en CLIB, de verhuurder van culturele accommodaties in Breda.
- Samen met de stad hebben we een aanbesteding opgezet voor de exploitatie van de Kunsthal Breda. Deze aanbesteding is gegund aan Stichting CrossArts Breda. Met hen hebben we een overeenkomst voorbereid voor de exploitatie van de Kunsthal voor de komende 3 jaar. Door corona was het niet mogelijk om in 2021 al activiteiten te laten plaatsvinden. Begin 2022 is de overeenkomst getekend en starten de voorbereidingen voor de activiteiten.
- We verleenden een voorbereidingskrediet aan Poppodium MEZZ voor de verbouwing van de kleine zaal.
- We onderzochten in samenwerking met de afdeling Economie de huidige status van de dj- en dancecultuur in Breda. Hiermee kregen we inzicht in het actieve netwerk in de stad en de waardevolle bijdrage die de dj- en dancecultuur levert aan de herkenbaarheid en aantrekkelijkheid van Breda. In 2022 krijgt dit een vervolg.
- In 2021 leverde Pop Organisatie Breda (POB) in opdracht van de gemeente een onderzoeksverslag op naar 'muzikale samenwerking voor (pop)muziek in Breda'. POB heeft zo een eerste aanzet gegeven voor een bredere samenwerking van (pop)muziekorganisaties in Breda met een bijbehorende agenda om deze sector lokaal te verstevigen.
- Art Rendez Vous Breda werkte aan een verdere professionalisering en versterking van de samenwerking binnen het Bredase beeldende kunstveld. Zo is het online platform artrendezvousbreda.nl verder ontwikkeld en zijn er diverse rondgangen voor beeldende kunst georganiseerd.

Urban sports en culture

- Helaas heeft het NK skateboarden niet plaats kunnen vinden in 2021.
- Eind 2020 voerden we een Urban City Scan uit. Op basis daarvan startten we met Tilburg, Den Bosch en Eindhoven de voorbereidingen voor een City Legends-app om zo de urban community vanuit regionaal perspectief beter te faciliteren. Tevens verkrijgen we daarmee meer inzicht in deze gemeenschap en hoe zij van onze voorzieningen gebruikmaken.
- We waren in gesprek met het Urban Living Lab onder aanvoering van BUAs. Zij gaan verder onderzoek doen naar wat er nodig is om de jongeren in de urban scene zo veel mogelijk in hun ondernemerschap te faciliteren.

Internationalisering

Heel 2021 stond in het teken van de gevolgen van Covid-19. Daardoor kreeg het thema Internationalisering een andere dimensie en invulling.

- We onderzochten de mogelijkheden van Europese subsidies voor de Bredase cultuursector. We startten samen met I-Opener en KEA European Affairs uit Breda met de organisatie van 3 sessies en een begeleidingstraject om de Bredase cultuursector te helpen bij het ontwikkelen van projecten en aanvragen voor Europese subsidieregelingen.
- De Stilte, Blind Walls en AIR platform Brabant ontvingen seed funding en werkten aan een Europese aanvraag.
- We versterkten de banden met landen, steden en regio's waarmee Breda al sterke (historische) connecties heeft:
 - Spanje: sinds er voor het eerst sprake was van de komst van de Vuelta naar Breda, hebben we samen met culturele organisaties in Breda (sterker) ingezet op het ontwikkelen van duurzame culturele, internationale samenwerkingsprojecten met Spaanse partners. Zo ontwikkelden we samenwerkingen

- en/of projecten op het gebied van artist-in-residence (Witte Rook), Blind Walls Gallery, Stedelijk Museum en Instituto Cervantes/Spaanse ambassade en Prado.
 - Wrocław: de jaarlijks terugkerende activiteiten in het kader van de bevrijding van Breda door de Polen droegen bij aan een actieve stedenband met partnerstad Wrocław. In 2021 bezocht een delegatie uit Wrocław Breda. Zij waren aanwezig bij de herdenkingsactiviteiten en de officiële opening van het Maczek Memorial Breda. Daarnaast hebben we overlegd over concrete activiteiten voor de toekomst, zoals de Breda Dag in Wrocław in 2022.
- We breidden onze focus uit naar kansrijke landen, regio's en steden:
 - Italië: dankzij een diner met Nederlandse cultureel attachés werkten Graphic Matters, Blind Walls Gallery, De Stilte en Brabants Internationaal Kinderfestival in 2021 en 2022 intensief samen met de Italiaanse ambassade en partners in Italië. Het BRIK Festival verwelkomde een grote Italiaanse delegatie, naast diverse andere buitenlandse gasten.
 - Italië, Engeland en Zweden: theaterwerkplaats Tiuri maakte grote ontwikkelingsstappen. Op beleidsniveau werkten ze samen met het British Council, de Nederlandse ambassade in Italië en een organisatie in Zweden.
- Culturele missie organiseren: in 2021 startten we met de voorbereidingen om in 2022 het Stedelijk Museum, BRIK, Graphic Matters en BredaPhoto internationale bezoekersprogramma's in Breda te kunnen laten organiseren. Ook werkten we aan de Vuelta om in gesprek met de eerdergenoemde organisaties te komen tot een sterk strategisch geheel met de juiste partners.
- We brachten binnen de werkgroep Internationalisering op het niveau van Brabantstad de lokale sterktes en zwaktes in beeld. Zo hebben we de samenwerking met DutchCulture en haar database versterkt en zijn de resultaten van de proeftuin Internationalisering opgehaald.

Kunst en cultuur in de publieke ruimte

- We pasten de geactualiseerde percentageregeling werkenderwijs toe bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- In samenwerking met andere partijen in Breda zijn we verschillende projecten in de publieke ruimte gestart. Bijvoorbeeld het kunstwerk Artikel 1 in Park Valkenberg, het kunstproject op het Marga Mincoplein, het kunstproject slavernijverleden en 'Breda Breed'.
- Verschillende partijen uit het culturele veld hebben plannen ontwikkeld om cultuuractiviteiten in de publieke ruimte (voorstellingen, kunstroutes, kunstwerken) op een digitale manier toegankelijk te maken en er zo een extra laag aan toe te voegen. Met het bijzondere tweeluik van de Spaanse kunstenaars Reskate is de honderdste Blind Walls gerealiseerd.
- Het Stedelijk Museum Breda en het Stadsarchief Breda hebben in 2021 een pilot afgerond voor het wegwerken van de achterstanden in de registratie van de collectie. Daarmee hebben ze de werkwijze onderzocht voor een meerjarenplan voor de collectieregistratie. Dit heeft door corona wat vertraging opgelopen, omdat de inzet van personeel maar beperkt mogelijk was. Dit heeft vooralsnog geen invloed op het totale traject, dat meerdere jaren duurt.
- Met externe deskundigen hebben we 2 nieuwe standaard bruikleencontracten opgesteld voor de collecties van het Stedelijk Museum Breda en het Stadsarchief Breda. Deze gaan de komende tijd de bestaande, verouderde bruikleencontracten met verschillende collectie-eigenaren vervangen.

Cultureel erfgoed

Ons erfgoed ... een beleving!

- Het jaarthema van 2021 was 700 jaar weekmarkt. Over de geschiedenis van de weekmarkt zijn verschillende artikelen verschenen. Ook de Open Monumentendag Breda heeft een activiteit rond 700 jaar weekmarkt georganiseerd.
- In 2021 hebben we 2 stakeholderbijeenkomsten georganiseerd en 3 interne bijeenkomsten. Daarbij is gesproken over het actieplan dat Breda voor het project WaVE maakt. Dit is in concept afgerond, conform de planning van het project.
- De Nassaudag is in 2021 niet doorgegaan vanwege corona. De Open Monumentendag is wel doorgegaan. De vrije toegankelijkheid van de open monumenten was vanwege corona wel beperkt. Het stadhuis en de Teruggave (het voormalige belastingkantoor) waren onderdeel van het programma. Ook de gemeentelijke archeologen hebben met een programmaonderdeel bijgedragen.
- In 2021 hebben we voor de stelling Breda-Geertruidenberg een stellingvisie opgesteld. Deze richt zich vooral op het zichtbaar maken van de historische objecten en het maken van toeristisch-recreatieve producten. De stellingvisie maakt deel uit van de visie op de hele Zuiderwaterlinie, die in 2021 door het samenwerkingsverband is vastgesteld.

- In 2021 hebben we de ambities van de stichting Grote Kerk verkend. Deze hangen samen met de financiële positie van de stichting. In 2021 hebben we een structurele oplossing gevonden voor de exploitatie van de Grote Kerk. De overige ambities van de stichting worden doorgeschoven naar de nieuwe collegeperiode.

Ons erfgoed ... een bron van kennis!

- Binnen de activiteiten rondom erfgoed hebben we een prioritering aangebracht. Hierbij hebben we besloten om de Lokale Onderzoeksagenda Erfgoed Breda (LOEB) niet in 2021 op te stellen.
- We krijgen vooral meer kennis over Breda's erfgoed door ontwikkellocaties. Er zijn in 2021 41 archeologische onderzoeken uitgevoerd door de gemeente en 28 door andere marktpartijen. Daarnaast zijn er 20 onderzoeken naar de gebouwde omgeving uitgevoerd in opdracht van de ontwikkelende partijen. Ook is er onderzoek gedaan naar de historie van de jaarmarkt (het jaarthema van 2021).
- We hebben geen afspraken gemaakt met het erfgoedveld over erfgoededucatie. De steeds wisselende coronaregels zorgden ervoor dat het onmogelijk was om afspraken te maken. Om diezelfde reden zijn er in 2021 zeer beperkt lessen over archeologie en rondleidingen door het depot gegeven door team Erfgoed.
- Voor de ontwikkeling van een digitaal platform zijn in 2021 de verschillende erfgoedcollecties en de manier van documenteren onderzocht. Daarnaast hebben we gesprekken met Erfgoed Brabant gevoerd om de Brabant Cloud (een provinciaal digitaal platform) hierbij aan te sluiten.

Ons erfgoed ... we zorgen er goed voor!

- Het beheer van het archeologisch depot is ook in 2021 uitgevoerd. Vanwege de coronaregels hebben de vrijwilligers een groot deel van het jaar geen werkzaamheden uitgevoerd. De noodzakelijke werkzaamheden voor actueel onderzoek zijn uitgevoerd, de verwerking van oud onderzoek veelal niet.
- Omdat het Stadsdepot niet op korte termijn klaar is, hebben we ervoor gekozen om de huidige tijdelijke depots te optimaliseren door de fysieke standplaatsen anders te organiseren.
- De 3 heemkundige musea hebben subsidie ontvangen voor hun exposities. Vanwege corona was het bereik voor het publiek niet optimaal. Hiernaast zijn 4 subsidies voor de instandhouding van monumenten verstrekt.
- In 2021 hebben we gewerkt aan de juridische borging van het erfgoed. We hebben een nieuwe erfgoedverordening opgesteld en hebben een parapluplan Erfgoed in voorbereiding. In dit plan worden regels opgenomen voor de erfgoedkaarten, archeologie, bouwhistorie en het beschermde stadsgezicht. De erfgoedverordening en het parapluplan worden in 2022 aan de gemeenteraad voorgelegd.
- In 2021 zijn we gestart met onze visie op religieus erfgoed. In 2021 is de eerste fase van het project afgerond. Alle religieuze gebouwen zijn geïnventariseerd en zijn langs de erfgoedmaatlat gelegd. Ook heeft een eerste ronde (individuele) gesprekken plaatsgevonden met de religieuze organisaties. In 2022 starten we met de stadsgesprekken over de toekomst van het religieus erfgoed.

Ons erfgoed ... altijd in ontwikkeling!

Team Erfgoed is betrokken bij de (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Het gaat hierbij om advisering in (gemeentelijke) projecten en om adviezen bij aanvragen voor een omgevingsvergunning. Denk aan: de herbestemming van de Klokenberg en de Heilig Hartkerk. De betrokkenheid van de erfgoedorganisaties is daarbij minder dan gewenst. De coronaregels maakten het moeilijk om de participatie te organiseren. In 2021 hebben we op objectniveau gewerkt aan duurzaam erfgoed. Het ging hierbij om initiatiefplannen en vergunningaanvragen.

Stadsarchief

Zoals ook aangekondigd in een raadsbrief is een onderzoek gestart naar de vraag of de gemeente een rol speelde bij de gedwongen verkoop van Joods vastgoed tijdens of na de Tweede Wereldoorlog.

RISICO'S

Binnen dit thema zien we de volgende risico's:

- Ons streven om binnen deze kunstenplanperiode meer flexibiliteit te creëren heeft mede door de coronapandemie vertraging opgelopen.
- In 2021 is de loon- en prijscompensatie van 2% nog opgenomen binnen het subsidieplafond van de basisstructuur (de MEZZ, het Chassé Theater, het Stedelijk Museum en de Nieuwe Veste). Halverwege 2021 hebben we besloten om dit voor 2022 niet toe te passen. De betreffende organisaties zijn bereid om een bijdrage te leveren aan de flexibilisering van het cultuurbudget, maar vinden het niet toepassen van de loon- en prijscompensatie daarvoor het verkeerde instrument. Vooral vanwege de cumulatieve doorwerking in de jaren daarna. In het 1e en 2e kwartaal van 2022 voeren we gesprekken met de organisaties om alternatieve mogelijkheden van flexibilisering te verkennen en uit te voeren vanaf 2023 en verder.

- Door alle coronamaatregelen moesten organisaties continu kijken wat er nog wél mogelijk was. Nog steeds zijn de gevolgen voor de lokale culturele infrastructuur zeer ingrijpend. Het is de vraag of we überhaupt wel terug kunnen naar de situatie van voor de coronapandemie.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Dynamische stad

Indicator: Digitalisering (audit nr 2208)

Omschrijving:

Bron: Stadsenquête Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					nader te bepalen

Met ingang van 2020 meet de jaarlijkse Stadsenquête de mate van digivaardigheid van inwoners. In 2021 vindt 89% zichzelf digivaardig. Dit valt onder mindware, één van de vier pijlers van het masterplan digitalisering, Bredata.

Productindicatoren Product Cultuurpresentatie

Indicator: positie Breda op landelijke cultuurindex (audit nr 54)

Omschrijving: Stand van Breda op de cultuurindex van de 50 grootste gemeenten.

Bron: Atlas voor gemeenten Meeteenheid: Ranking (1 t/m 50)

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
34	35	38	38	38	35

Het gaat hier om de positie van Breda op de landelijke cultuurindex zoals gepresenteerd in de Atlas voor gemeenten (50 grootste gemeenten vergeleken op 50 punten). Breda staat op positie 38 van de 50. De rangorde is bepaald op het aantal voorstellingen per 1.000 inwoners en volgt uit een tweetal landelijke bronnen. De inventarisatie om te komen tot een indicatorenset die een meer integraal beeld geeft van de culturele sector in Breda wordt in 2022 afgerond met de vaststelling van nieuwe indicatoren. Deze zullen worden gebruikt met ingang van de begroting 2023.

Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We hebben de Strategische Onderwijsagenda Breda 2021-2024 opgesteld in nauw overleg met onze stedelijke partners op het gebied van onderwijs. Het bestuurlijk overleg voor primair en voortgezet onderwijs, het bestuurlijk overleg voor hoger onderwijs en de thematafel Breda Leert zijn voorbeelden van gezamenlijke aansturing. De jaarschijf 2021 van de Strategische Onderwijsagenda bevat wettelijke en autonome thema's. 'Werkend leren' en 'Taal en laaggeletterdheid' hebben extra aandacht gekregen.

Breda Studentenstad is verder uitgebouwd. Hiervoor werkten we samen met de onderwijsinstellingen, door bijvoorbeeld een verwelkomende introductieperiode te organiseren. Ook in 2021 was dit, ondanks de coronamaatregelen, een geslaagde week. Omdat niet alle evenementen door konden gaan, zijn niet alle gereserveerde financiële middelen ingezet.

De impact van de coronamaatregelen op studenten was groot en is ook nu nog niet voorbij. Er is specifieke aandacht nodig voor hun mentale welzijn, elkaar ontmoeten en de stad leren kennen. Samen met het mbo en hbo hebben we het GoodMood-evenement georganiseerd, waarbij studenten elkaar en de stad (beter) hebben leren kennen. Het is de bedoeling om dit ook de komende jaren te organiseren.

Internationale studenten

Internationale studenten waren tijdens lockdowns vaker eenzaam. Voor hen is het netwerk van Breda Internationals (BI) in 2021 verder uitgebreid met als resultaat een grotere betrokkenheid en deelname. Internationale studenten en expats werden welkom geheten met diverse activiteiten, waaronder stadswandelingen, een pubquiz, comedy nights en webinars (over taal en vrijwilligerswerk). Daarnaast werd er een enquête gehouden over de beschikbaarheid van sport voor internationals en is er een workshop gegeven over mentale gezondheid. Samen met BUAs en Avans Hogeschool zoeken we naar mogelijke activiteiten en oplossingen voor knelpunten. Studenten denken via het Urban Living Lab ook mee over belangrijke thema's en ontwikkelingen van de stad.

Taal en laaggeletterdheid

In 2021 hebben de gemeente, taalaanbieders en maatschappelijke organisaties het Actieplan Taal & Laaggeletterdheid verder uitgevoerd. Een mooie ontwikkeling binnen de NT1-aanpak is de televisieserie Gewone Helden. Daarin laten taalambassadeurs zien dat laaggeletterdheid niets is om je voor te schamen. Op het vlak van digitale inclusie is veel vraag naar Digimaatjes; 1-op-1 ondersteuning in digitale vaardigheden. Taal op de werkvloer is minder aan bod gekomen vanwege corona. Breda Eenvoudig heeft aandacht gevraagd voor eenvoudig communiceren, onder andere tijdens de Huh?-parade. Ook in onze organisatie zijn we aan de slag gegaan met eenvoudig en duidelijk communiceren. Het Taalpanel ondersteunt de stad bij de kennismaking met laaggeletterdheid en laat zien hoe je moeilijke taal kunt vereenvoudigen.

Huisvesting

De huisvesting van het primair onderwijs (po), speciaal onderwijs (so) en voortgezet onderwijs (vo) hebben we verder gedecentraliseerd naar de organisaties BreedSaam (po) en Building Breda (vo). Door dit unieke samenwerkingsmodel zijn de scholen, door de bundeling van geldstromen, tot veel meer in staat dan de partijen (en de gemeente) afzonderlijk.

BreedSaam heeft in 2021 een aanvullende lening ontvangen om de geplande investeringen verder uit te kunnen voeren. Daarnaast hebben zij een verzoek ingediend voor een nieuwe jaarlijkse vergoeding. Om hierover een besluit te kunnen nemen, hebben we een actuele meerjareninvesteringsplanning (MJP of IHP) nodig en een actuele businesscase. Daarover zijn we nog in overleg met BreedSaam. We hebben nu afgesproken dat de jaarlijkse vergoeding voor 2022 ongewijzigd wordt verlengd. Verder heeft BreedSaam in 2021 de problematiek op het gebied van ventilatie voortvarend aangepakt door direct een subsidie vanuit het Rijk aan te vragen (SUVIS-regeling).

Building Breda voert sinds 2008 de zorgplicht van de gemeente uit en ontvangt daarvoor een jaarlijkse vergoeding. Deze vergoeding is niet structureel verhoogd op basis van hun ambities uit het 'Groene boekje'. In 2021 heeft Building Breda daarom geen nieuwe ambities uitgevoerd, maar hebben zij hun opgave geïnventariseerd en de financiële haalbaarheid daarvan doorgerekend. Ook zij hebben een subsidie aangevraagd op basis van de SUVIS-regeling.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

In 2021 hebben we meer gedaan om de doelgroepen met een afstand tot onderwijs en werk te bereiken. Zo'n 200 mensen gaven we een praktijkverklaring, in samenwerking met onder meer het Werkgeverspunt, het regionaal mobiliteitsteam Werkt door, Breda en de beroepsagenda West-Brabant. Het thema Werkend Leren is in 2021 uitgediept tot een belangrijk instrument om mensen aan het werk te krijgen en te houden. We hebben de Zorgschool gerealiseerd, waarin in 2021 meer dan 30 kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn opgeleid tot zorgmedewerker. Vanwege de extra middelen die we vanuit het Rijk kregen, zijn niet alle middelen uit het budget Werkend Leren in 2021 ingezet.

Voor de langere termijn blijven we gezamenlijk kijken naar de juiste aansluiting tussen het onderwijsaanbod en de arbeidsmarkt en de manieren waarop de wederzijdse kennismaking verbeterd kan worden. Projecten als City Deal en Urban Living Lab zijn hier goede voorbeelden van. Urban Living Lab is in 2021 bevestigd als de structurele manier van samenwerking tussen de gemeente, onderwijs- en onderzoeksinstituten en het bedrijfsleven.

Via de Citydeal Kennis Maken is de samenwerking toegespitst op 4 strategische stedelijke thema's: inclusieve samenleving, digitalisering, energietransitie en slimme mobiliteit. Het Urban Living Lab heeft met studenten van de onderwijsinstellingen in 2021 onderzoek gedaan naar onder andere de energietransitie in de wijk Fellenoord, naar gerobotiseerde stadslandbouw en naar klimaatadaptieve oplossingen die wij als gemeente in kunnen zetten.

Logistics Community Brabant (LCB) heeft zijn positie in de provincie verstevigd door samenwerkingen met het Multimodaal Coördinatie- en Adviescentrum en de Logistieke Agenda Brabant. In Breda zijn projecten in uitvoering voor stedelijke distributie (leefbare stad), retourmedicatie (zorglogistiek) en multimodaal transport.

RISICO'S

LCB

De financiële middelen voor LCB zijn in 4 tranches beschikbaar gesteld. In 2021 hebben we de laatste tranche verstrekt. Daarover moet LCB nog verantwoording afleggen. Daarna besluiten we of zij aan de subsidieafspraken hebben voldaan.

Doordecentralisatie coöperaties onderwijshuisvesting

- De coöperaties waaraan wij onze zorgplicht voor de nieuwbouw en renovatie van scholen hebben doorgedecentraliseerd, hebben nog geen meerjarenplannen opgesteld. Dat zorgt voor onduidelijkheid. Daarom onderzoeken we de huidige status van de gemeentelijke zorgplicht en de financiële en juridische status van de doordecentralisatie onderzocht.
- Om de luchtkwaliteit op scholen te verbeteren, zijn extra middelen aangevraagd via een SUVIS-regeling. De gemeente heeft aangegeven dat zij voor 35% bijdraagt aan projecten. Als er meer projecten worden aangevraagd omdat er meer scholen zijn die niet voldoen aan de normen voor luchtkwaliteit, dan kan er een grotere claim bij de gemeente komen te liggen.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Beroepsonderwijs en Huisvesting Onderwijs

Indicator: Aandeel studenten dat woont in Breda (audit nr 55)

Omschrijving: Aandeel studenten dat in Breda woont

Bron: KENCES, Landelijke monitor studentenhuysvesting Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
35,3		36,6	aandeel minimaal 36,6 (waarde 2020)		volgindicator - geen streefwaarde bepaald

Het aantal uitwonende studenten in Breda in studiejaar '20-'21 is 6.900, waarvan 1.000 internationale studenten. (Bron: Kences Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2021). In tegenstelling tot voorgaande jaren geeft deze bron dit jaar niet het totaal aantal studenten in Breda. Het aandeel is dus niet te bepalen. Ter vergelijking: in schooljaar '19-'20 waren er 7.330 uitwonende studenten in Breda. Uit opgave van de onderwijsinstellingen zelf blijkt dat in schooljaar '21-'22 in totaal 21.450 HBO-studenten in Breda studeren. Dat is minder dan in schooljaar '19-'20 (23.200). Het totaal aantal MBO-studenten in Breda is vrij stabiel gebleven en zelfs licht gegroeid. In schooljaar '21-'22 zijn er in totaal 15.700 MBO-studenten.

Thema Verbindend bestuur

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We hebben de mogelijkheden uitgewerkt van een intensievere samenwerking binnen de Baronie. Ook werken we succesvol samen met Tilburg. We hebben verkend waar we deze samenwerking nog kunnen verdiepen en verbreden. Daarnaast hebben we het Verstedelijkingsakkoord voor de stedelijke regio Breda-Tilburg verder uitgewerkt. Ook met onze zustersteden Wroclaw en Yangzhou hebben we gewerkt aan een aantal doelstellingen. Verder hebben we ingezet op een oriëntatie op Duitsland en blijven we ons onverminderd internationaal profileren in netwerken die ertoe doen, zoals Eurocities en Connected Cities and Towns.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Samenwerking SRBT en in de Baronie

- **Stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT)**
In het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van november 2020 is besloten om een verstedelijkingsstrategie en een aantal verstedelijkingsakkoorden uit te werken voor de stedelijke regio's in Brabant. De regio Breda-Tilburg is er daar één van. Samen met het Rijk, de provincie, de waterschappen en 19 gemeenten werken we dit akkoord uit voor de opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, economie, groen/blauw en klimaat/energie. Nog voor de zomer 2022 vindt hierover besluitvorming plaats in het BO Leefomgeving. In het BO MIRT dat plaatsvindt in het najaar van 2022 moet dit akkoord gesloten worden. De regionale investeringsagenda (RIA) voor de regio Breda is daarbij een belangrijke bouwsteen. Onlangs zijn we, in samenspraak met het ministerie van BZK/VRO, gestart met de verkenning van een woondeal voor de stedelijke regio Breda-Tilburg. Deze deal zien wij als ons antwoord op de versnelling van de woningbouwproductie die het Rijk gevraagd heeft. Een woondeal vormt ook een kwalitatieve verdieping en uitwerking van het verstedelijkingsakkoord.
- **Baronie**
De RIA heeft voor veel energie gezorgd in de Baronie. De betrokken gemeenten willen deze energie vasthouden en met elkaar onderzoeken waar deze nog meer gevonden kan worden. Binnen de 10 Baronie-gemeenten hebben we

onderzocht welke meerwaarde we kunnen behalen door intensief samen te werken. Dat heeft een extern rapport met aanbevelingen opgeleverd. Op basis daarvan werken we nu in themateams verder uit waar de kansen liggen, langs de lijnen Bestuurlijk, Fysiek (RIA / SRBT) en Sociaal. De 10 gemeenten willen de samenwerking collectief borgen in de overdrachtsdocumenten voor de aankomende bestuursperiode.

- **BOELM (Breda, Oosterhout, Etten-Leur, Moerdijk)**

BOELM heeft regionale afspraken voorbereid voor nieuwe bedrijventerreinen, voor de RIA regio Breda en om het belang van de logistieke sector voor BOELM en de Regio West-Brabant (RWB) goed onder de aandacht te brengen bij de provincie. Met BUAs en Avans Hogeschool hebben we de verdere samenwerking besproken.

Samenwerking RWB

- In 2021 hebben we de samenwerkingsafspraken uitgevoerd die in december 2020 zijn vastgesteld tussen de provincie en de RWB.
- Eind 2021 heeft de directeur van de RWB de opdracht gekregen om het actieprogramma verder uit te werken. Daarbij wordt per opgave aangegeven:
 - Wat de status is van de uitwerking.
 - Welke rollen de RWB als strategische organisatie blijft vervullen.
 - Welke activiteiten in uitvoering zijn en welke gemeenten hiervoor verantwoordelijk zijn.
 - Waar kansen liggen voor verdergaande boven- en sub-regionale samenwerking.
De uitkomsten van de uitwerking maken deel uit van het overdrachtsdocument van het strategisch beraad.
- Het regionale arbeidsmarktbeleid stond ook in 2021 vrijwel helemaal in het teken van corona en de maatregelen om de effecten voor ondernemers op te vangen.
- De financiële bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling was uiteindelijk lager dan verwacht.

Samenwerking tussen West- en Midden-Brabant

- **Tilburg/Regiodeal Midden- en West-Brabant (RWB/Breda en Hart van Brabant/Tilburg)**
Breda en Tilburg pakken een deel van de nationale opgave voor de (versnelling van de) woningbouw op. Dat doen we samen met de gemeenten binnen Hart van Brabant en de Baronie. Dit moet leiden tot een verstedelingsakkoord tussen beide regio's, de provincie, de waterschappen en het Rijk. Daarnaast werken Tilburg en Breda succesvol samen aan andere grote en urgente maatschappelijke opgaven, zoals mobiliteit en veiligheid. Ook hebben we verkend waar de samenwerking verdiept en verbreed kan worden. Bijvoorbeeld wat betreft de aanpak voor kwetsbare wijken.
- **Regio voor Regionale Energiestrategie (RES) en waterschap**
Zoals afgesproken in het Klimaatakkoord, heeft de regio West-Brabant begin 2021 een zogeheten regionaal bod ingediend bij het Rijk. Dat bod kwam tot stand na overleg tussen de 16 gemeentes, waterschap Brabantse Delta, waterschap Rivierenland, de provincie en Enexis Netbeheer. In het bod is aangegeven wat de regio tot 2030 verwacht op te kunnen wekken aan duurzame energie. Daarnaast zijn binnen deze RES 1.0 de warmtevraag en de warmtebronnen geïnventariseerd. Bovendien hebben we een uitvoeringsprogramma RES vastgesteld dat lokaal en regionaal wordt uitgevoerd. Inmiddels zijn we gestart met het opstellen van de RES 2.0. Deze moet begin 2023 worden vastgesteld. Binnen de RES werken we ook samen met de Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS) Midden-Brabant en de Amer-warmteregio (bovenregionaal warmtenet, aanlanding wind op zee).
- **Provincie**
Met de provincie hebben we gewerkt aan 3 thema's uit de samenwerkingsagenda: mobiliteit, natuur & water en verstedelijking. Het ging daarbij vooral over de hoofdstructuren van het nieuwe stadscentrum, waar de spoorzone deel van uitmaakt. Ook programmering en lobbywerk zijn hier onderdeel van (zie de paragraaf Grote projecten in de stad).
- **BrabantStad**
In 2021 zijn de BrabantStad-partners en de Brabantse waterschappen gestart met het opstellen van de Verstedelingsstrategie. We zijn gestart met een verkenning rondom gezonde verstedelijking. De resultaten daarvan nemen we mee in de strategie. Voor het thema Digitale Stad hebben we stappen gezet op het vlak van governance en financiering, zodat we in 2022 aan de slag kunnen met de uitrol van een Brabantbreed glasvezelnetwerk. De BrabantStad-partners ondertekenden daarnaast de samenwerkingsovereenkomst van de summit Slimme en Duurzame Mobiliteit BrabantStad 2020-2023. Daarin zijn afspraken gebundeld over de financiën en de personele inzet. Op het vlak van cultuur is een structurele samenwerking op gang gekomen op bestuurlijk en ambtelijk niveau.
Daarnaast hebben we in 2021 gewerkt aan een overdrachtsdocument, als voorloper van een nieuwe Stedelijke

Agenda BrabantStad 2022-2026. In het overdrachtsdocument staat op hoofdlijnen wat de meerwaarde van BrabantStad is, op welke manier we willen samenwerken en samenkomen, en wat een toekomstige vorm voor BrabantStad zou kunnen zijn, als we kijken naar de actualiteit, de bestuurlijke behoefte en de relatie tot de regio's, het Rijk en Europa, inclusief een aantal kansrijke thema's. De nieuwe colleges geven zo nieuw elan, vorm en inhoud aan het netwerk en de samenwerking.

- **G40/VNG**

Afgelopen jaar hebben we verschillende sleutelposities ingenomen binnen de VNG en de G40. Zo waren onze bestuurders voorzitter van onder andere de Taskforce Duurzaam Economisch Herstel (Boaz Adank) en de commissie Sociale Impact COVID-19 (Paul Depla) en waren we lid van de VNG-commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs (Miriam Haagh) en de commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit (Lieke Hendrix). Voor het G40-netwerk leverden we de voorzitter van het stedennetwerk zelf (Paul Depla) en de voorzitter van de themagroep Zorg, Jeugd en Onderwijs (Miriam Haagh) binnen de Sociale Pijler. Hiermee hebben we de zichtbaarheid van onze stad vergroot en konden we onze wensen en belangen extra naar voren brengen. Dit leverde ons onder meer extra middelen op, zoals de MKB-deal en € 26 miljoen uit het Volkshuisvestingsfonds.

Internationale samenwerking

Meer over onze internationale samenwerking leest u in de paragraaf Stimuleren economische ontwikkeling in Breda.

Intensiveren externe betrekkingen

Door de ingrijpende sociaal-economische gevolgen van de coronacrisis moesten we in 2021 extra lobbyen richting de provincie en het Rijk. Soms deden we dat alleen en soms samen met partners vanuit verschillende netwerkverbanden. Thema's waarop we actief lobbyden, zijn onder andere: energie en klimaat, stedelijke ontwikkeling, mobiliteit, Verbeter Breda, cultuur, de corona-aanpak en diverse onderwerpen binnen het sociaal domein. Breda is een duurzame en betrouwbare partner van het Rijk en de provincie. Zo realiseren we steeds vaker gezamenlijk onze Bredase ambities en bouwen we aan de stad en onze dorpen. De discussie over het meerschallig samenwerken is in 2021 geïntensiveerd en zal de aankomende jaren verder vorm krijgen.

Door de coronamaatregelen en de kabinetsformatie zijn meerdere geplande (bestuurlijke) werkbezoeken en -ontmoetingen niet doorgegaan of online of op kleinere schaal georganiseerd. Ook in Brussel en Europa waren fysieke evenementen en bijeenkomsten niet mogelijk door corona, zoals de European Week of Regions and Cities, de EU Mobility Week, de EU Green Week en fysieke deelname aan EURO CITIES en het Access City Award Network. Offline en online hebben we wel verder gewerkt aan het onderhouden van onze Brusselse relaties. Ook hebben we met succes REACT-EU-middelen binnengehaald voor Breda. Daarnaast zijn we partner geworden in een Horizon Europe-subsidieproject. We hebben 2021 daarnaast benut om een EU-impactscan en een brede EU-subsidiescan te laten uitvoeren. Beide onderzoeksrapporten bevatten tactische aanbevelingen om in 2022 en verder nog slimmer Europese kansen voor Bredase ambities te benutten.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

DE KOSTEN VAN DIT PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Lasten				
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	21.243	27.264	15.342	11.922
Grote projecten in de stad	6.722	9.777	11.258	-1.481
Dynamische stad	27.433	31.311	28.477	2.834
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	19.584	19.629	19.632	-3
Verbindend bestuur	1.883	1.983	1.819	164
Totaal Lasten	76.865	89.965	76.528	13.436

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Baten				
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	11.008	16.626	7.340	9.285
Grote projecten in de stad	3.999	7.517	7.899	-382
Dynamische stad	223	373	382	-9
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	2.118	2.213	2.439	-226
Totaal Baten	17.348	26.729	18.060	8.669
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	59.517	63.236	58.469	4.767

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Net als in 2020 was er veel ambtelijke inzet nodig voor crisismaatregelen. Bedrijven en instellingen gebruikten de steunmaatregelen van de regering en deden daarnaast een beroep op het lokale ondersteuningspakket. De belangrijkste resultaten van 2021 lichten we hieronder per thema toe. We komen in totaal € 4,8 miljoen voordeliger uit dan geraamd.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda: resultaat € 2,6 miljoen

Dit thema omvat een breed palet aan activiteiten. Denk aan: het stimuleren van de economie en ondernemerschap, financiële vertalingen van activiteiten uit de economische visie en grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Voor de ontwikkeling van het merk 'Breda brengt het samen' investeren we extra in evenementen die hierbij aansluiten én in citymarketing.

- Effecten corona**
 Door alle kabinetsmaatregelen gaven we € 0,4 miljoen minder uit aan evenementen. Uitgestelde activiteiten bij projecten voor (nieuwe) bedrijventerreinen zorgen voor een resultaat van € 0,2 miljoen. Ook werd er € 0,3 miljoen minder uitgegeven aan beurzen, netwerken en door een gebrek aan (uitvoerings)capaciteit binnen digitaliseringsprojecten.
- Inzet steunmaatregelenpakket**
 Binnen dit thema was € 1,25 miljoen beschikbaar voor 7 maatregelen. Eind 2021 bleek dat € 0,8 miljoen niet is aangesproken. De aanpak van leegstand wordt bijvoorbeeld pas in 2022 uitgevoerd. Ook ontvingen we minder aanvragen voor financiële ondersteuning door (startende) ondernemers. De kosten voor een aantal ondersteuningsmaatregelen konden worden opgevangen binnen de reguliere begrotingen van de programma's.
- Overige onderwerpen**
 Het resultaat vanuit de grondexploitaties was € 0,5 miljoen voordeliger door de herziening bij de jaarrekening. Dit resultaat bestaat uit tussentijdse winstnemingen uit 3 grondexploitaties, verminderd met een voorziening voor de grondexploitatie Druivenstraat (zie de paragraaf Grondbeleid). 'Breda brengt het samen' en 'Externe betrekkingen' leverden een positief resultaat van € 0,2 miljoen op door de vertraging van een aantal activiteiten en ontwikkelingen, zoals de 'Week van de Toekomst' en de uitwerking van het concept 'stadsambassade', in combinatie met het niet doorgaan van een aantal Europese subsidies. Tot slot zorgden de lange doorlooptijd van de privacyprocedures en het gebrek aan beschikbare capaciteit voor € 0,1 miljoen overschot op de posten 'Smartcity' en 'digitalisering'.
- Toelichting op de grote afwijking bij de lasten en de baten**
 De werkelijke baten waren € 9,3 miljoen lager dan begroot. Dit is vooral toe te schrijven aan een aantal verkopen bij de grondexploitaties die niet meer in 2021 konden worden afgerond. Deze schuiven door naar 2022. De werkelijke uitgaven waren € 11,9 miljoen lager dan begroot. € 9,9 miljoen hiervan is toe te schrijven aan lagere kosten: € 1,3 miljoen voor kosten die doorschuiven naar 2022 en € 8,6 miljoen vanwege een lagere mutatie aan onderhanden werk bij de grondexploitaties werken. De overige € 2 miljoen bestaat voor € 1,7 miljoen uit lagere uitgaven door coroneffecten en een lagere inzet van het steunmaatregelenpakket.

Thema Grote projecten in de stad: resultaat € -1,1 miljoen

Bij gebiedsontwikkelingen willen we als stad een sprong voorwaarts maken. De financiële inspanningen die dit vraagt, staan onder dit thema.

- **Grondexploitaties**
Het nadelige resultaat binnen dit thema is voor € 0,9 miljoen toe te schrijven aan de grondexploitaties CrossMark en maakt deel uit van het totale resultaat van alle grondexploitaties, zoals opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.
- **Aanvullende expertise**
Daarnaast werd er voor € 0,1 miljoen meer uitgegeven voor Verbeter Breda. Hiermee huurden we aanvullende expertise in op het gebied van participatie.
- **Toelichting op de grote afwijking bij de lasten en de baten**
Ten opzichte van de begroting zijn de werkelijke lasten € 1,5 miljoen hoger. We voegden € 1,1 miljoen toe aan de voorziening voor Klavers Jansen. Daarnaast waren er in 2021 kosten voor de subsidie voor het Stationskwartier (€ 0,4 miljoen). Hier stond een subsidie van € 0,4 miljoen tegenover, wat de hogere inkomsten verklaart.

Thema Dynamische stad: resultaat € 2,8 miljoen

Onder dit thema vallen subsidies voor het ondersteunen van activiteiten en evenementen die passen bij het Verhaal van Breda. Samen met onze partners brengen we het beleid in de praktijk in een gezamenlijk uitgewerkte beleidsvisie kunst en cultuur 2019-2024. Onder dit thema vallen ook de financiële middelen voor het op orde houden van ons (historisch) erfgoed en het stimuleren van de combinatie cultuur, kunst en creativiteit in de stedelijke ontwikkeling.

- **Inzet steunmaatregelenpakket**
We hadden voor € 2,78 miljoen aan middelen vanuit het Rijk opgenomen om lokale culturele voorzieningen te ondersteunen. € 0,9 miljoen werd niet uitgegeven, doordat deze sector lang in lockdown moest blijven. In de komende periode zal blijken in hoeverre deze sector structureel is getroffen. Eind december 2021 heeft de gemeenteraad dan ook besloten om de resterende middelen door te schuiven naar 2022.
- **Effecten corona**
Nadat het hierboven genoemde maatregelenpakket was vastgesteld, kregen we vanuit het Rijk nog € 0,7 miljoen voor die culturele voorzieningen. Ook die middelen worden doorgeschoven naar 2022.
- **Overige onderwerpen**
Afgelopen jaar kwam er € 1 miljoen beschikbaar uit het Bestuursakkoord voor het concept 'realisatie kunsthall'. Inmiddels is het initiatief gegund en wordt het contract uitgewerkt. Na aftrek van de lage initiële kosten in 2021 worden deze middelen de komende jaren ter beschikking gesteld op basis van een activiteitenplan en een meerjarenbegroting. Vanuit de grootschalige projecten bleef er voor cultuur in de openbare ruimte ruim € 0,1 miljoen over, doordat de doorlooptijd van deze projecten afhankelijk is van externe factoren. Niet alle geplande activiteiten uit de Erfgoedvisie konden worden uitgevoerd. Mede door een capaciteitsprobleem binnen deze afdeling werd er in 2021 € 0,1 miljoen minder uitgegeven.

Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs: resultaat € 0,2 miljoen

Dit thema omvat de financiën voor de huisvesting van het onderwijs. De schoolgebouwen zijn eigendom van de stichtingen BreedSaam en Building Breda. Via een overeenkomst hebben we afspraken gemaakt over de instandhouding en de nodige vernieuwing. Hierin zitten ook financiële middelen vanuit de Wet educatie beroepsonderwijs. Breda is als contactgemeente verantwoordelijk voor educatietrajecten in de arbeidsregio West-Brabant. En samen met de provincie investeren we in het logistieke kenniscentrum Logistics Community Brabant.

- Door extra middelen vanuit het Rijk voor het naar werk ondersteunen van mensen hebben we ruim € 0,1 miljoen minder ingezet vanuit het budget van Werkend Leren.
- Omdat niet alle evenementen rondom 'Breda Studentenstad' door konden gaan, bleef ook hier ruim € 0,1 miljoen over.
- Tegenover de extra lasten van bijna € 0,3 miljoen aan noodzakelijke en energiezuinige maatregelen ter verbetering van het binnenklimaat in bestaande schoolgebouwen in 2021 staat een ontvangen bijdrage onder de baten van bijna € 0,3 miljoen vanuit de regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS 2021) door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Thema Verbindend bestuur: resultaat € 0,2 miljoen

De gemeente geeft invulling aan werk vanuit regionaal, nationaal en internationaal perspectief. Daarom hebben we binnen dit thema geld opgenomen om gemeenschappelijke regelingen te stimuleren en om bij te dragen aan landelijke organen, zoals de VNG.

- Dit resultaat wordt vooral verklaard door een voordeel bij de bijdrage aan de gemeenschappelijke RWB (€ 0,1 miljoen) en een voordeel bij de eenmalig beschikbaar gestelde middelen om de Baroniesamenwerking te onderzoeken (€ 0,06 miljoen).

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2021	Werkelijke uitgaven tm 2021	Vrijval 2021	Nog beschikbaar eind 2021	Geplande investeringen opgenomen in begroting 2022	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal
Ondernemend Breda										
CrossMark	12.817	2.013	-436	11.240	5.749	5.899	4.385	4.628	2.078	16.990
Economische zaken	4.851	111		4.740		2.740	2.000			4.740
Musea	727	4		723		18	705			723
Gasthuisvelden	3.930	363		3.567	5.570	1.012	1.250	6.875		9.137
Nieuwe Mark	20.663	1.944		18.719		3.810	3.989	3.905	7.015	18.719
Grondexploitaties	200	4		196	3.300	196		3.300		3.496
Verbeter Breda					3.000	1.000	2.000			3.000
Totaal	43.188	4.439	-436	39.185	17.619	14.675	14.329	18.708	9.093	56.805

TOELICHTING INVESTERINGEN

CrossMark

- In 2021 hebben we € 2 miljoen besteed aan voorbereidingen en investeringen in de infrastructuur en de openbare ruimte. Zo troffen we voorbereidingen voor de gebiedsontwikkeling van 't Zoet (€ 0,3 miljoen) en Klavers Jansen (€ 0,4 miljoen). Ook voor de aansturing van het programma Havenkwartier waren middelen benodigd (€ 0,5 miljoen). We startten met de verbouwing van de Stokvishallen als 1e stap van het transformatiescenario (€ 0,45 miljoen). Ook werkten we aan een internationale wachtruimte en aanpassingen in de openbare ruimte in de Strip (tezamen € 0,35 miljoen).
- In 2021 werd de grondexploitatie Klavers Jansen door de raad vastgesteld en geopend. Omdat het voorbereidingskrediet is bekostigd vanuit het krediet Stedelijke Ontwikkeling, hebben we een bedrag van € 0,4 miljoen overgeheveld naar CrossMark.
- De middelen die nog over zijn vanuit de kredieten voor CrossMark, worden vanaf 2022 ingezet voor investeringen in de openbare ruimte van de Strip en het Stationskwartier en voor de aanleg van de retentie in 't Zoet.

Economische zaken

BredaRing

We hebben een krediet van € 4,35 miljoen beschikbaar gesteld om de BredaRing voor te bereiden en aan te leggen en om een opstappunt te realiseren op de BrabantRing. Vanuit het krediet worden ook de aanloopverliezen in de periode 2021-2025 gedekt, inclusief de kapitaallasten voor het krediet, conform het businessplan, totdat er een break-even-punt is bereikt. In 2021 zijn er nog geen kosten gemaakt.

Masterplan verlichting

Vanaf 2021 worden een aantal gebouwen en standbeelden in de stad voorzien van speciale verlichting. Deze worden daardoor beter zichtbaar en tonen hun historische betekenis voor de koninklijke lijn, het Nassauverhaal van Breda.

Musea

Nieuw Stadsdepot

Het college heeft eind februari 2022 besloten om het besluit over de ontwikkeling van een nieuw Stadsdepot over te laten aan het nieuwe college.

Gasthuisvelden

Deze investeringen hebben betrekking op de aansturing van het programma Gasthuisvelden. Hiervoor was in de begroting 2021 een krediet beschikbaar van € 0,5 miljoen. In 2021 is voor de aankoop van Seelig-Zuid een krediet gevoteerd van € 3,43 miljoen. Naar verwachting worden de middelen in 2024 besteed.

Nieuwe Mark

Het krediet is gevoteerd voor de voorbereiding en realisatie van de Nieuwe Mark. In 2021 hebben we verder gewerkt aan het project Nieuwe Mark, de vergroening van de kades en de direct aangelegen openbare ruimte (Green Quays) en het bestemmingsplan voor de 2e fase. We hebben vooral gewerkt aan het bestek en het begeleiden van de aanbestedingsprocedure.

Grondexploitaties

Voor het project MFA Bavel is een voorbereidingskrediet beschikbaar van € 0,2 miljoen. Dit project is eind 2021 opgestart en de resterende middelen worden in 2022 ingezet.

Verbeter Breda

Voor Verbeter Breda was in 2021 en 2022 € 1,5 miljoen gereserveerd in het strategisch investeringsplan.

De planning voor dit project is geactualiseerd waardoor er middels een raadsvoorstel in Q1 2022 een bedrag van € 1,0 miljoen gevoteerd is voor 2022 en € 2,0 miljoen gereserveerd is voor 2023.

Deze middelen zijn gelabeld voor het Actieplan Verbeter Breda om op korte termijn eerste stappen te zetten met Verbeter Breda.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Economische visie	Kaderstellend	2019
Bestuursakkoord Lef en Liefde 2018-2022	Kaderstellend	2018
Uitgangspuntennotitie Cultuurbeleid Breda 2019-2028	Kaderstellend	2018
Cultuurvisie 'In verband met Cultuur'	Kaderstellend	2019
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Aan tafel	Kaderstellend	2017
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Structuurvisie 2030	Kaderstellend	2012
Omgevingsvisie Breda 2040	Kaderstellend	2021
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2018
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ontwikkelvisie Claudius Prinsenlaan	Kaderstellend	2019
Erfgoedvisie 'Grondstof voor de toekomst'	Kaderstellend	2019
Strategische onderwijs agenda	Kaderstellend	2020
Nota Grondbeleid 2014	Kaderstellend	2014
Aanvullend beleidskader grondbeleid	Kaderstellend	2020
Nota bovenwijkse voorzieningen	Kaderstellend	2020
Nota van Uitgangspunten samenwerking CSM Provincie Noord Brabant Gemeente Breda	Kaderstellend	2020

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Als zelfstandig opererende uitvoeringsorganisatie van de Gemeente Breda was NV BrIM (NV Bredase Investeringsmaatschappij) jarenlang verantwoordelijk voor uitgifte van Bredase bedrijventerreinen. Naast verkoop en opnieuw uitgifte van bedrijventerreinkavels waren acquisitie, promotie en relatiebeheer de belangrijkste taken van de NV BrIM.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Een aantal jaar geleden viel het besluit de NV BrIM hiervoor niet langer in te zetten. We werken aan afbouw en eventuele ontmanteling van de NV.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Website NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant:	REWIN
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Tim van het Hof
Belang Breda in verbonden partij in %:	10,3%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het doel van REWIN is het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de economische structuur van de regio West-Brabant. De 16 West-Brabantse gemeenten en RWB zijn aandeelhouders van de NV REWIN West Brabant.

REWIN richt zich op de regionale speerpuntsectoren (logistiek, agrofood/biobased, maintenance en creatieve dienstverlening), het werven van nieuwe bedrijven naar de regio West-Brabant en het stimuleren van start-ups en groei bij het midden- en kleinbedrijf in West-Brabant.

Voor de speerpuntsectoren is er een programmastructuur. Onder leiding van een Triple Helix stuurgroep werkt REWIN aan innovatie, business development, human capital en acquisitie.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

NV REWIN krijgt inhoudelijk aansturing van de Economic Board West-Brabant. Deze zet inhoudelijke lijnen uit, ziet toe op uitvoering en resultaten en profileert de regio op een hoger schaalniveau.

Er is afgelopen periode vaak gesproken over financiering van het programma Creatieve Dienstverlening en het startup ecosysteem. Vooralsnog gebeurt financiering tot en met 2022 uit incidentele middelen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uiteenlopende zienswijzen over bijdragen vanuit gemeenten Regio West-Brabant zorgt dat op onderdelen ambities misschien niet uitkomen.

Er is steeds meer vraag voor cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit Rijk en EU. In Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

NV Stadsherstel Breda

Ondernemend Breda	Thema Dynamische stad
Website NV Stadsherstel Breda:	Stadsherstel Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenburg
Belang Breda in verbonden partij in %:	13,05 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Gemeente Breda is aandeelhouder van NV Stadsherstel Breda (13,05%). Het doel van Stadsherstel Breda is historische monumentale gebouwen en/of beeldbepalende objecten te kopen, restaureren en exploiteren. Daarmee werkt NV Stadsherstel Breda ook aan gemeentelijke erfgoeddoelen. De Gemeente Breda en NV Stadsherstel Breda hebben een samenwerkingsovereenkomst die de gemeentelijke inzet borgt in projecten van NV Stadsherstel Breda. Deze zal in 2022 worden herijkt.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

NV Stadsherstel heeft een vastgoedportefeuille met enkel monumenten. Veelal in eigendom, de Vishal en Lunet B in erfpacht van de gemeente Breda. Momenteel zijn alle objecten verhuurd.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het Klapkot is verhuurd aan de brouwerij. Sinds het faillissement van restaurant Binnen is dit pand niet in gebruik. Eerdere gesprekken met een nieuwe exploitant zijn niet succesvol afgerond, waardoor er nog steeds sprake is van leegstand. Het huurcontract met de brouwerij is wel verlengd, waardoor het risico op inkomstenderving per eind 2022 is afgewend.

Aan het Klapkot is gebruik van de Vishal als buitenterras gekoppeld. Afgelopen jaren is de Vishal los verhuurd. Hieronder liggen geen goede afspraken tussen gemeente als eigenaar en NV Stadsherstel. Vanwege corona krijgt de horeca ruimte voor terrassen, maar voor de periode daarna moeten we goede afspraken maken over eventueel apart gebruik van de Vishal.

Chassétheater beheer NV

Ondernemend Breda	Dynamische stad
Website NV Stadsherstel Breda:	Chassé theater
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Het Chassé Theater is een maatschappelijke instelling die met film en podiumkunsten wil bijdragen aan het geluk van alle inwoners van Breda. Theater en film laten ons genieten, bieden ons nieuwe inzichten over de zin van het leven en appelleren aan onze relatie tot de ander. De gezamenlijk beleefde (film)theaterervaring nodigt uit tot dialoog en maakt het mogelijk om als mens, en als gemeenschap, te groeien.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De exploitatie van het Chassé Theater is in grote mate afhankelijk van de ontwikkelingen rond corona. Binnen de mogelijkheden doet het Chassé Theater er alles aan om zo veel mogelijk voorstellingen en producties te tonen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Stagnerende kaartverkoop vanwege corona en onderhoud pand en installaties.

GR Regio West Brabant

Ondernemend Breda	Verbindend bestuur
Website Regio West Brabant:	Regio West Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Tim van het Hof
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	26,04 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Regio West-Brabant is een netwerkorganisatie in het hart van de regio. Vanuit deze GR informeert, faciliteert, verbindt, regisseert en adviseert een team van deskundigen de colleges van de West-Brabantse gemeenten. West-Brabant is een belangrijke strategische gesprekspartner voor andere regio's, de provincie Noord-Brabant, het Rijk en Europa voor ontwikkelingen die zich binnen en buiten onze regio afspelen. Het beleid van de Regio West-Brabant krijgt vorm aan de hand van programma's.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Regio West-Brabant (RWB) heeft stevige ambities waarmee ze ook in 2023 vol aan de slag gaan. Dit is in lijn met het actieprogramma 2019-2023 en eind 2020 gemaakte samenwerkingsafspraken met de provincie. RWB zet in op een duurzaam, toekomstbestendig West-Brabant. Voortbouwend op thema's als economie, arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte. Zij pakken deze steeds meer integraal op, met de strategie verbinden, verslimmen en verduurzamen. Versterking van de innovatiekracht en agglomeratiekracht staan centraal.

Er wordt samengewerkt op verschillende schaalniveaus in steeds wisselende samenstellingen. Het managen van deze complexiteit vraagt flexibiliteit, focus en duidelijke keuzes van de deelnemende gemeenten.

Naast deze hoofdlijnen zorgt de betrokkenheid bij projecten voor direct zichtbaar resultaat. Bijvoorbeeld de Regio Deal, het Onderzoek en Ontwikkelingsfonds en West-Brabant werkt met Talent. In de aanpakken van de opgaven is steeds meer sprake van gebieds- en themagericht werken. Richting de realisatie worden steeds vaker allianties gevormd binnen en buiten de regio. Met een belangrijke voortrekkersrol van een aantal inhoudelijke regiegemeenten. Het eigenaarschap ligt bij de betrokken gemeenten zelf. Dit vraagt om duidelijke keuzes over de eigen inzet als gemeente in de gezamenlijke, regionale agenda en een koppeling met de eigen beleidsagenda's en projectportfolio. Door het slim inzetten van bestaande middelen en capaciteit in de regio bereiken we samen meer.

Bestuurlijke en ambtelijke inzet en betrokkenheid van gemeenten zijn harde randvoorwaarden om de gezamenlijke ambities waar te maken.

Vanuit Europa en Rijk ligt er veel geld op de plank. Er zijn miljoenen beschikbaar voor West-Brabant. Daarmee kunnen we de economie een stevige impuls geven. Dat vraagt op voorhand inzet van deelnemende gemeenten zelf, in capaciteit en in financiën. De beschikbare middelen zijn daarvoor niet toereikend. Ambities en middelen moeten met elkaar in evenwicht zijn.

Binnen de RWB staat de vraag centraal waar we voor gaan in de regionale samenwerking en wat we daar voor over hebben. Zowel in geld als in menskracht. Dit krijgt vervolg met de nieuwe colleges en raden in 2022.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- Uiteenlopende zienswijzen omtrent commitment vanuit gemeenten in de Regio West-Brabant zorgt dat de basisfinanciering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er is steeds vaker vraag naar cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit o.a. Rijk en EU. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te krijgen voor onverwachte kansrijke projecten.

Belgisch Nederlands Grensoverleg

Ondernemend Breda	Verbindend bestuur
Website BeNeGo:	BeNeGo
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	9,56 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

In totaal 25 grensgemeenten in de provincies Antwerpen respectievelijk Noord-Brabant vormen samen het Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO). Het totale gebied heeft bijna 1 miljoen inwoners en een oppervlakte van 190.000 ha.

Het samenwerkingsverband werd opgericht in 1968 als een informele associatie van een 11-tal gemeenten die behoren tot de provincies Noord-Brabant respectievelijk Antwerpen. In 1986 werd het samenwerkingsverband geformaliseerd tot een internationale rechtspersoon. BENEGO is juridisch een BGTS (Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking). Doel is het bevorderen van grensoverschrijdend bestuurlijk overleg en grensoverschrijdende samenwerking en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen. Om zo bedreigingen te keren én kansen te pakken, in samenwerking met alle instanties die daarbij kunnen helpen.

De landsgrens die met het Verdrag van Schengen vrijwel onzichtbaar is geworden, vormt in de praktijk vaak nog een obstakel als het gaat om thema's als klimaatverandering, grensarbeid, bestrijding van criminaliteit, milieubescherming en waterbeheersing, rampenpreventie, ambulancevervoer en openbaar vervoer. Daarnaast worden kansen die de nabijheid van het buurland biedt over en weer nog onvoldoende benut.

De samenwerking en afstemming binnen BENEGO richt zich met name op concrete problemen met grensoverschrijdend verkeer.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het netwerk bestaat inmiddels meer dan vijftig jaar en de activiteiten worden bekostigd via de jaarlijkse bijdragen van de deelnemende gemeenten.

BENEGO is in 2020 gestart met een professionaliseringsslag voor betere samenwerking, grotere zichtbaarheid en betere externe communicatie. In het voorjaar van 2022 vindt een evaluatie hiervan plaats.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Voor de continuïteit van het grensgemeenten netwerk is bestuurlijk draagvlak essentieel.

JAARSTUKKEN 2021

Duurzaam wonen

Duurzaam wonen

DUURZAAM WONEN IN BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

De omgevingsvisie die we hebben vastgesteld, vormt een integraal perspectief voor een betere kwaliteit van de fysieke leefomgeving richting 2040. We beschrijven daarin de uitdagingen waar we voor staan, de lokale en regionale belangen, de prioriteiten die we stellen bij de inrichting van Breda en de keuzes die we nog kunnen maken bij de uitvoering daarvan. Deze keuzes hangen samen met toekomstbeelden over de fysieke leefomgeving, de maatschappelijke opgaven en de bijbehorende economische perspectieven. Deze opgaven moeten we in samenhang aanpakken, waarbij we het ontwikkelpotentieel van Breda en de regio optimaal benutten en zorgen voor een duurzame verbinding met alle delen van onze stad en de omliggende regio.

De keuzes die we in de omgevingsvisie maken, zijn voor de periode tot 2040. Daarin blijft Breda groeien: in de stad en in de dorpen. We bouwen meer dan 25.000 woningen en bieden ruimte aan minstens 110.000 banen. We vergroten de kracht van Breda met hoogstedelijke ontwikkelingen in ons centrum en zorgen samen voor krachtige en veilige wijken. We maken een toekomstbestendige stad en investeren in de natuur en ons watersysteem. We zijn een groene stad in een park, met een openbare ruimte waarin ontmoeten en bewegen vanzelfsprekend zijn.

De Omgevingsvisie Breda 2040 geeft aan hoe we deze sterke punten gaan verzilveren, samen met onze partners binnen en buiten de gemeente, en samen met onze inwoners, door te groeien als (inter)nationaal knooppunt, als vestigingsplaats en als ontmoetingsplaats.

We zijn inmiddels volop bezig om de woonopgave te realiseren. De doelstelling van 6000 woningen voor de huidige bestuursperiode ligt nog niet voor alle doelgroepen op koers.

Thema Wonen in Breda

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We hebben onze Versnellingsagenda Wonen verder uitgevoerd. Deze is gericht op het realiseren van de woningbouwopgave. Als we kijken naar de stand van zaken (per 1 januari 2022), dan komen we tot de volgende conclusies:

- De opgave van 6000 woningen die zijn gebouwd of vastgelegd in harde plannen, is gehaald.
- De opgave van 1200 sociale huurwoningen is gehaald, maar nog onvoldoende met de Bredase woningcorporaties.
- De opgave van 1800 middeldure woningen ligt nog niet op schema.
- De opgave van 3000 vrijesectorwoningen is gehaald.
- De opgave van 300 woningen via Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) ligt nog niet op schema.

Wij willen dat de bouw van woningen waarvoor het bestemmingsplan is vastgesteld, zo snel mogelijk begint. We doorlopen planprocessen om ook de opgaven 'middelduur' en 'CPO' te realiseren. Met de Bredase corporaties hebben we aanvullende afspraken gemaakt, zodat zij de gewenste sociale huurwoningen kunnen realiseren of verwerven. Met de Versnellingsagenda Wonen leveren we een bijdrage aan het doel om ruim 25.000 woningen te bouwen, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie Breda 2040.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

- In 2021 hebben we met de woningcorporaties en de huurderskoepels intensief samengewerkt aan diverse thema's uit de alliantie-afspraken 2019-2023. We hebben gewerkt aan:
 - De portefeuilleplannen en volumeafspraken van de corporaties.
 - De verruiming van de goedkope voorraad.
 - Maatschappelijke opvang en beschermd wonen.
 - Het handelingsperspectief van 40% sociale huur in wijken/gebieden.
 - De taakstelling rondom statushouders.
 - Klik voor Wonen.
 - Nieuw convenant Vroeg eropaf.

- Een onderzoek naar de doorstroming op de Bredase woningmarkt (Taskforce Doorstroming).
- De uitbreidingsbehoefte aan woonwagendplaatsen.
- Wijkveiligheid.
- De Omgevingsvisie Breda 2040.
- Met de campagne Wonen met Gemak werken we aan bewustwording van wat mensen kunnen doen om langer plezierig en veilig in hun eigen huis te blijven wonen.
- De Starterslening helpt mensen tot en met 35 jaar bij de aankoop van hun 1e woning, door een extra lening te verstrekken, die zij na 3 jaar gaan betalen. In 2021 zijn 20 leningen toegekend. Daarnaast heeft Breda in augustus 2021 de Toekomstbestendig Wonen Regeling ingevoerd voor mensen die in hun eigen huis en omgeving willen blijven wonen en/of energiemaatregelen willen treffen. De blijverslening en verzilverlening zijn in deze bredere regeling opgegaan. Er zijn in 2021 6 leningen toegekend, waarvan 3 voor levensloopbestendige en energiemaatregelen en 3 alleen voor energiemaatregelen.
- Het programma Wonen en Zorg is in 2021 voortgezet en er is een tussenrapportage gemaakt van het eerder gesloten pact tussen de woningcorporaties, 10 zorgpartijen, CZ en de gemeente Breda.
- Aan de Gageldonksestraat is een nieuw gemengd-wonen-project gestart. Verder is de 1e paal geslagen voor het project aan de Rijpstraat, een samenwerking met Wonen Breburg, Prisma, Sovak, SMO Breda en Zintri-zorggroep. Ook is er een start gemaakt met de bouw van tijdelijke sociale huurwoningen.
- Als basis voor de Taskforce Doorstroming hebben we een verkenning opgesteld die zicht geeft op de kansen voor de doorstroming van diverse doelgroepen.

RISICO'S

Een groot aantal bestemmingsplannen is in voorbereiding voor bestuurlijke besluitvorming. Het aantal woningen dat in aanbouw is, groeit. Tegelijk blijft er sprake van stijgende woningbouwprizen en de marktprijzen voor de realisatie van woningen loopt op. Dit kan op een zeker moment leiden tot een stagnatie.

INDICATOREN

Programma-indicatoren

Indicator: Prettig wonen (audit nr 56)

Omschrijving: Rapportcijfer prettig wonen in de buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	7,6			7,7	Zie toelichting

De streefwaarde is behaald. Realisatie in zowel 2017 als 2019 was een rapportcijfer 7,6. Met een rapportcijfer voor 'prettig wonen in de buurt' van 7,7 in 2021 is de waardering minimaal gelijk gebleven.

Indicator: Duurzaam wonen (audit nr 57)

Omschrijving: % woningen in Breda dat geen gasaansluiting heeft

Bron: Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					Zie toelichting

De onderliggende data voor deze indicator is nog niet beschikbaar.

Indicator: Ontwikkelen Omgevingsvisie (audit nr 2205)

Omschrijving: De ontwikkeling van de indicator loopt gelijk op met het ontwikkeltraject van de Omgevingsvisie.

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022

Ontwikkeling van de indicatoren voor de Omgevingsvisie zelf is in 2021 afgerond en opgenomen in de Omgevingsvisie. Aansluitend zoeken we een passende indicator voor in de begrotingen jaarrekening.

Thema-indicatoren Wonen in Breda

Indicator: Zoektijd woningzoekenden (audit nr 58)

Omschrijving: Zoektijd woningzoekenden alle reactiemodellen in jaren (inschrijfduur en loting)

Bron: Jaarrapportage Klik voor wonen Meeteenheid: Tijdsduur in jaren

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1,8	2	2,3		2,4	Afbuigen van de opwaartse trend

De gemiddelde zoektijd (voor primaire én secundaire doelgroep samen) is in 2021 verder toegenomen tot 2,4 jaar. Dat is ruim een half jaar langer dan in 2018 (1,8 jaar). De streefwaarde is aan het begin van de Alliantieperiode (2019-2023) vastgesteld op 2 jaar. Deze streefwaarde is in 2021 niet gerealiseerd.

Productindicatoren Product Wonen

Indicator: Nieuw gebouwde woningen (audit nr 59)

Omschrijving: Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
6,3	6,2	7,4			Zie toelichting

Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Realisatiecijfers over 2021 zijn nog niet beschikbaar gesteld door VNG Realisatie.

Indicator: Demografische druk (audit nr 60)

Omschrijving: Groene en grijze druk (percentage jongeren tot 20 jaar en ouderen van 65 jaar of ouder ten opzichte van bevolking van 20 tot 65 jaar)

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
66,2	66,4	66,8		66,9	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het percentage voor heel Nederland is in 2021 uitgekomen op 70,1.

Indicator: Woonlasten éénpersoonshuishoudens (audit nr 61)

Omschrijving: Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
647	654	662		691	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Ter vergelijking de waarde voor heel Nederland in 2021 is 733.

Indicator: Woonlasten meerpersoonshuishoudens (audit nr 62)

Omschrijving: Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
744	754	764		804	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Ter vergelijking de waarde van deze indicator voor heel Nederland in 2021 is uitgekomen op 810.

Indicator: Gemiddelde WOZ-waarde (audit nr 63)

Omschrijving: WOZ-waarde woningen in duizend euro

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Bedrag in duizend euro

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
250	271	293		312	Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Ter vergelijking, de waarde van deze indicator voor heel Nederland is in 2021 uitgekomen op 290.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de goedkope klasse (audit nr 64)

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de goedkope prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
3.104	2.749	2.724		2.877	Zie toelichting

De afgrenzing van de huurprijs verandert per jaar, in 2021 ligt deze voor de categorie 'goedkope klasse' op €442. De realisatie ligt boven het minimale aantal van 2.700 woningen dat moet worden bereikt aan het einde van de Alliantie periode 2023.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de betaalbare klasse (audit nr 65)

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de betaalbare prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
15.334	15.363	15.271		14.897	Zie toelichting

De afgrenzing van de huurprijs verandert per jaar, in 2021 ligt deze voor de categorie 'betaalbare klasse' op €679. Door eenmalige huurverlaging in 2021 was de verwachting dat het aantal huurwoningen tot de 2e aftoppingsgrens in 2021 fors zou toenemen. Deze verwachting is niet uitgekomen. Het aantal sociale huurwoningen in de 'goedkope' en 'betaalbare' klasse is in 2021 uitgekomen op 17.774. Dat is 221 lager dan in 2020.

Indicator: Aantal sociale huurwoningen in de bereikbare klasse (audit nr 66)

Omschrijving: Aantal zelfstandige huurwoningen in de bereikbare prijsklasse

Bron: Monitor sociale voorraad Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
3.582	3.800	4.034		4.218	Zie toelichting

De afgrenzing van de huurprijs verandert per jaar, in 2021 ligt deze voor de categorie 'bereikbare klasse' op €752. Het aantal sociale huurwoningen in de 'bereikbare klasse' is in de afgelopen jaren fors toegenomen. Het totaal aantal sociale huurwoningen in de drie klassen samen ('goedkoop', 'betaalbaar' en 'bereikbaar') is sinds 2018 vrijwel constant gebleven en schommelt rond de 22.000.

Thema Verdeling beschikbare ruimte

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In de paragraaf Wonen in Breda leest u wat we binnen dit thema bereikt hebben.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is inmiddels verschoven naar 1 januari 2023. De voorbereiding hierop is onverminderd doorgestaan. De gemeenteraad heeft de Omgevingsvisie 2040 in oktober vastgesteld. Het proces voor de intake van initiatieven is medio 2021 geoptimaliseerd en we zijn gestart met de Intaketafel. We hebben voorbereidingen getroffen om begin 2022 te starten met een zogenaamde Omgevingstafel.

We hebben ons verder voorbereid op het tijdelijke omgevingsplan, dat per 1 juli 2022 de bestaande bestemmingsplannen gaat vervangen, en op de gebiedsgerichte opbouw van het omgevingsplan, dat uiteindelijk het tijdelijke omgevingsplan gaat

vervangen. We zijn gestart met het opstellen van toepasbare regels. Deze worden gebruikt in de snelservice voor vergunningaanvragen. In eerste instantie richten we dit in voor de aanvragen voor dakkapellen.

Met de veiligheidsregio, de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) en de regiogemeenten nemen we deel aan regionale werkgroepen om werkafspraken te maken voor de behandeling van vergunningsaanvragen. De ontwikkeling van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) loopt mee met de landelijke ontwikkeling van het DSO-LV (Digitaal Stelsel Omgevingswet-Landelijke Voorziening). We bereiden ons voor op een periode van oefenen, die start zodra de software daarvoor is vrijgegeven.

De evaluatie van de participatieleidraad heeft geleid tot een aantal procesaanpassingen in 2021. Zo wordt de initiatiefnemer er na de Intaketafel op geattendeerd dat participatie nodig is. Bij gemeentelijke projecten is steeds vaker een participatietraject doorlopen of is participatie een onderdeel van het communicatietraject.

RISICO'S

De ontwikkeling van het DSO-LV was de reden om de wet uit te stellen. De leverancier die we hebben geselecteerd voor het lokale DSO, sluit goed aan op het DSO-LV. De kans dat tijdelijke alternatieve maatregelen genomen moeten worden met ons DSO is klein. Het functioneren van het DSO-LV blijft een risico.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

Thema Grote woonprojecten in de stad

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

In de paragraaf Wonen in Breda leest u wat we binnen dit thema bereikt hebben.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

We hebben de Versnellingsagenda Wonen verder uitgevoerd aan de hand van de 5 pijlers: communicatie, nieuwe projecten, beleid op orde, lopende projecten en procesaanpak. Daarmee hebben we een belangrijke bijdrage geleverd aan de realisatie van de woningbouwopgave. In de huidige bestuursperiode hebben we op 9 versnellingslocaties onder meer zo'n 2700 woningen gebouwd (zie de paragraaf Wonen in Breda).

Het bestedingsplan 'Impuls voor de woonagenda' is verder uitgevoerd. De beschikbare middelen voor locatiegebonden impulsen zijn gekoppeld aan woningbouwprojecten. Hiermee versnellen we de realisatie van zo'n 300 sociale en 400 middeldure woningen.

We hebben als 10 regiogemeenten onze meerjarige ambities voor een gezonde groei in en van de regio gepresenteerd in onze Regionale Investeringsagenda (RIA). De RIA is een belangrijke bouwsteen voor het Verstedelijkingsakkoord stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT), waar 19 gemeenten, de waterschappen, de provincie en het Rijk bij betrokken zijn. Dit akkoord wordt naar verwachting eind 2022 vastgesteld. In 2021 heeft nauwe afstemming plaatsgevonden met het Rijk om de gebiedsontwikkeling van CrossMark een prominente plek te geven.

De nota Bovenwijken is vastgesteld en in uitvoering. Met het vaststellen van de Omgevingsvisie 2040 hebben we ook zicht gekregen op een uitvoeringsparagraaf en een investeringsagenda voor de fysieke leefomgeving.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Grote woonprojecten in de stad

Indicator: Harde planvoorraad woningen (audit nr 2204)

Omschrijving: Het aantal woningen in harde planvoorraad

Bron: Afdeling Ruimte Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	2.700	2.877	3.500	4.050	4.000

Het doel is een versnelling en verhoging van de woningbouwproductie. Daarvoor is een vergroting van de harde planvoorraad nodig. Dit is in 2021 gerealiseerd ten opzichte van 2020 en 2019. In 2019 is deze indicator voor het eerst gepresenteerd.

Indicator: Opleveringen woningen (audit nr 67)

Omschrijving: Gerealiseerde woningbouw (bruto toevoeging)

Bron: Afdeling Ruimte Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
936	1.056	867	1.000 tot 1.250	851	1.500

In 2021 zijn 851 woningen opgeleverd. Het doel van het opleveren, dan wel in harde plannen hebben van 6.000 woningen, is gehaald en dus bereikt voor het verstrijken van de periode eind 2022. De versnelling van de bouw van meer van woningen is daarmee verder ingezet.

Thema Bereikbaar Breda

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We verleiden onze inwoners om bewuster te kiezen voor het vervoer dat past bij hun reisdoel. Dat doen we met diverse campagnes en met (fysieke) ingrepen, zoals fietsstraten, elektrische scooters en geplande mobiliteitshubs. Thuiswerken, buiten de spits reizen en digitaal vergaderen worden steeds meer gemeengoed. Toch blijven mensen terugvallen in hun oude gewoonten en ontstaan er toch steeds weer meer files.

Een bewuste keuze voor het vervoer stimuleren betekent ook dat we het vervoersnetwerk op orde moeten houden. De verstedelijkingsopgave van Breda vraagt om een (nog) betere afstemming van verstedelijking en mobiliteit, waarvan de ambities voor de Noordelijke Rondweg een goed voorbeeld zijn.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

In januari 2021 heeft de gemeenteraad de Mobiliteitsvisie Breda (unaniem) aangenomen. Hierin staat ons mobiliteitsbeleid voor de komende periode. De doelstellingen uit de mobiliteitsvisie zijn geïntegreerd in de Omgevingsvisie 2040, die in oktober 2021 is vastgesteld.

Ook de landelijke Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV is in januari 2021 vastgesteld. Deze agenda is de uitwerking van de Contouren voor het Toekomstbeeld OV uit 2019 en bouwt voort op de regionale toekomstbeelden en agenda's, zoals die van Zuid-Nederland. Met 9 menukaarten schetst de ontwikkelagenda een palet van ingrediënten, bouwstenen en projecten. Deze omvatten ook de meeste Bredase en Brabantse ambities om de internationale en landsdelige verbindingen te verbeteren. Omdat de regering demissionair was, zijn hierover geen verdere besluiten genomen in 2021.

In het verslagjaar zijn verder verdiepende onderzoeken uitgevoerd naar de manier waarop de *daily urban systems* van Breda, Gorinchem en Utrecht via innovatief OV met elkaar verbonden kunnen worden. De conclusie is dat de gewenste kwaliteitsimpuls in 2030 kan worden bereikt, als de ombouw van de A27 klaar is. Dat is de eerste stap op weg naar Bus Rapid Transit (BRT), dat in 2040 op deze corridor moet worden gerealiseerd. Omdat het BO MIRT is uitgesteld naar 2022, is er nog geen besluit genomen over vervolgstappen.

Breda behartigt zijn belangen op het gebied van bereikbaarheid en leefbaarheid door deel te nemen aan ambtelijke en bestuurlijke overleggen over de A27 en de A58. In het MIRT-overzicht 2022 voor de A27 is de realisatie opgenomen voor 2023. De openstelling voor beide tracédelen (Everdingen-Hooipolder en Houten-Everdingen) is voorzien in de periode 2029-2031.

Invloed van stikstof

In het MIRT-overzicht 2022 is opgenomen dat de stikstofproblematiek voor vertraging kan zorgen voor de tracéonderdelen van InnovA58 (Galder-Sint Annabosch en Tilburg-Eindhoven) en Tilburg-Breda. Momenteel wordt per project gezocht naar (aanvullende) maatregelen voor mitigatie of compensatie. Mede daarom neemt de gemeente Breda deel aan de gebiedsgerichte aanpak Ulvenhoutse Bos.

Een extra belemmerende factor wordt gevormd door de vragen die de Raad van State heeft gesteld in de procedure over het Tracébesluit voor Via15. Die vragen gingen over de rekenmethode voor de stikstofberekeningen, omdat de stikstofuitstoot van het wegverkeer op meer dan 5 kilometer afstand van de weg niet wordt meegenomen. Die rekenmethodiek wordt gebruikt bij alle projecten waar wegverkeer deel van uitmaakt. Onder coördinatie van het ministerie van LNV wordt onderzoek gedaan naar de maximale rekenafstanden voor verschillende emissiebronnen in alle sectoren. Totdat de resultaten van dat onderzoek beschikbaar zijn, worden er geen tracébesluiten vastgesteld waarin de maximale rekenafstand van 5 kilometer een rol speelt. Zodra de resultaten van het onderzoek beschikbaar zijn, kan in beeld worden gebracht wat de gevolgen zijn voor de planning van deze projecten.

Dit betekent vertraging voor InnovA58 (tracédelen Galder-Sint Annabosch en Tilburg-Eindhoven) en voor Tilburg-Breda. In het MIRT-overzicht 2022 wordt voor het tracédeel Galder-Sint Annabosch een vertraging verwacht van 3 tot 5 jaar, terwijl het tracédeel Tilburg-Eindhoven naar verwachting 1 tot 2 jaar vertraging oploopt. Voor het tracédeel Tilburg-Breda is de MIRT-verkenning nagenoeg afgerond en wordt naar verwachting in het 2e kwartaal van 2022 de voorkeursbeslissing genomen. Dit is mede afhankelijk van de 'stikstof-oplossing'. Daarna kan de planuitwerking worden opgestart. Als alles conform planning verloopt, wordt het tracébesluit in 2024 genomen.

In 2021 zijn de afspraken uit de mobiliteitdeals met de provincie verder uitgewerkt en is een begin gemaakt met de onderzoeken voor de projecten die in de mobiliteitsdeal zijn opgenomen.

Visie Noordelijke Rondweg

De gemeenteraad heeft in 2021 de Visie Noordelijke Rondweg vastgesteld. Hiermee heeft het college de opdracht gekregen om de haalbaarheid van de visie nader uit te werken. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet in dit haalbaarheidsonderzoek, waarbij de focus in eerste instantie ligt op de verkenning van het speelveld binnen de verstedelijkingsopgave. Daarnaast zijn werkbezoeken gebracht aan al afgeronde tunnelprojecten (onder andere in Maastricht), waarbij we op inhoud, proces, participatie, organisatie en financiën kennis hebben opgedaan over dit soort grootschalige projecten.

Herinrichting infrastructuur

- Door de coronapandemie liepen een aantal vooronderzoeken vertraging op. Daarom is de planning van 3 projecten wat doorgeschoven. De werkzaamheden aan de turborotonde Leursebaan zijn inmiddels begonnen en zijn in oktober 2022 gereed. De werkzaamheden aan de Graaf Hendrik III-laan beginnen in april 2022. De herinrichting van de Marialaan verwachten we in het najaar van 2022 uit te voeren.
- In 2021 is de taxistandplaats op de Adriaan van Bergenstraat/Nieuwe Prinsenkade gerealiseerd.
- De rotonde Heerbaan met de snelfietsroute is in augustus opgeleverd, gelijktijdig met de Tilburgseweg.
- In het buitengebied van Bavel zijn 60 km/uur-maatregelen getroffen.
- Verder is een tweerichtingsfietspad aan de De La Reijweg afgerond en zijn er verkeersplateaus aangebracht in de wijk Wisselaar.
- Op dit moment worden er nog geluidspanelen aangebracht langs de Franklin Rooseveltlaan naar aanleiding van het bestuursvoorstel Zuidelijke Rondweg.
- Vier verkeerslichten op de Ettensebaan en 1 verkeerslicht voor voetgangers in Ulvenhout zijn in het voorjaar vervangen door intelligente verkeerslichten (IVRI). De nieuwste software is hierbij toegepast om het verkeer nog beter af te wikkelen.

Fietsen stimuleren

We hebben verschillende campagnes gevoerd om het fietsen in Breda te bevorderen, zoals Fietsen voor Breda en Groene Voetstappen. Op het gebied van fietsveiligheid hebben we campagnes gevoerd, zoals WeBellen en Spiegeltje Spiegeltje. Het fietspad langs de Heerbaan is opgeleverd. Het ontwerp van de Sint Ignatiusstraat wordt in 2022 definitief gemaakt. Met verschillende scholen hebben we overleg gevoerd en we hebben diverse maatregelen uitgevoerd. De fietsroute/fietsstraat Adriaan van Bergenstraat is opgeleverd en er zijn op diverse plaatsen in de stad fietsnietjes geplaatst. Verder zijn we in 2021 de fietsstimuleringscampagne 'Op de Beek doen we het op de fiets' gestart. Daarnaast zijn er bij basisscholen maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te bevorderen. De gesprekken met de regio en het Rijk zijn gestart om te komen tot een beter alternatief voor het doorgaande verkeer door Prinsenbeek.

Aanbesteding OV

De provincie heeft de aanbesteding van het openbaar vervoer in Breda en West-Brabant uitgesteld tot medio 2025. Als voorbereiding daarop is een onderzoek gestart naar de HOV-structuur in en om Breda, als basis voor het lijnennet en in afstemming met het toeleidende stelsel van Gedeelde Mobiliteit inclusief Flex-vervoer (Breda, provincie, extern bureau). Ook

is in 2021 het voorbereidende traject gestart voor de aanpak van hubs met aanhakende deelmobiliteit. De bereikbaarheid van bedrijventerreinen is in beide studies een aandachtspunt.

Smart Mobility

Op het gebied van Smart Mobility heeft Smartwayz een proef gedaan met 'Slim Sturen' om als weggebruiker meer grip te krijgen op navigatiesystemen. Deze proef is eind 2021 uitgevoerd. Door de coronamaatregelen was de verkeersdruk op het wegennet echter laag, waardoor het effect niet goed gemeten kon worden. Daarom komt er een vervolg in 2022. Daarnaast kunnen alle verkeerslichten in Breda sinds dit najaar communiceren met de fiets-app 'Schwung' om sneller groen te krijgen.

Parkeren

In 2021 hebben we vol ingezet op het reguleren van het parkeren in de ring rond het centrum. We hebben parkeerdrukmetingen uitgevoerd in mei en november, herkomstonderzoeken gedaan, klachten en meldingen geïnventariseerd en gesprekken gevoerd met wijkraden, individuele bewoners en klankbordgroepen. Daarmee wilden we ons voorbereiden op de reguleringen van het Havenkwartier, Linie, 3 Hoefijzers-Noord, Boeimeer, Brabantpark, het Van Sonsbeekpark, Sportpark en de fiscalisering van het Nonnenveld en omgeving.

De digitalisering van onze parkeerdienstverlening is ook in 2021 onverminderd doorgezet. Zo hebben we een *tenantportal* in gebruik genomen, een digitale oplossing om bezoekers en relaties een parkeerrecht op kenteken te geven in de gemeentelijke garages in plaats van fysieke uitrijkaarten. We hebben een parkeermonitor opgezet en een start gemaakt met een digitale parkeerplattegrond voor de gemeentelijke website.

Met de introductie van het barcodesysteem hebben we ook op het terrein van fietsen stallen een digitale en dienstverlenende stap vooruit gezet.

Een belangrijke ontwikkeling in 2021 was de vervlechting met het voormalige ATEA. Daardoor kreeg het Parkeerbedrijf er 55 mensen met een SW-indicatie én een nieuwe taak bij: het verzorgen van de rondvaarten op de singels tussen april en november. Alles is erop gericht geweest om de organisaties te vervlechten en inmiddels is het team Fietsenstallingen, rondvaarten en depot een hechte club waar mensen zich kunnen ontwikkelen en op hun kwaliteiten worden ingezet, ongeacht hun cao. Zij zijn onder meer de gastheren en gastvrouwen van de stad en zetten zich gezamenlijk 18/7 in voor de dienstverlening aan de stad. Dit hechte team is ook de basis voor de werkweerlijn, die in samenwerking met het sociaal domein is opgezet. Binnen de veiligheid van het team zetten op dit moment een aantal jonge mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hun eerste stappen in hun professionele ontwikkeling.

Mede door corona zijn mensen meer gaan fietsen en is de vraag naar goede fietsenstallingen sterk toegenomen. Daarbij zijn er steeds meer fietsen in diverse vormen, maten en prijsklassen - en daarmee worden andere eisen gesteld aan de rekken en vakken. We kijken hoe we de capaciteit tijdelijk kunnen verhogen en volgen de ontwikkelingen in de markt. We overleggen intensief met ondernemers in de binnenstad, de collega's van Toezicht en Handhaving en de veiligheidsdriehoek om oplossingen te bieden voor de overlast van fietsen en om de toegankelijkheid van de binnenstad te waarborgen voor hulpdiensten.

Ook op het gebied van parkeren waren er in 2021 belangrijke mijlpalen. De gemeenteraad stelde onder meer de nieuwe Parkeerverordening 2022 vast, die de oude verordening uit 2013 vervangt. Ook de bijbehorende beleidsregels werden daarbij geactualiseerd. De belangrijkste vernieuwing in de verordening is een experimenteerartikel dat meer flexibiliteit mogelijk maakt om ervaringen op te doen met nieuwe producten vóórdat die definitief in de verordening terechtkomen. We hebben geen nieuw parkeerbeleid opgesteld. De focus lag op de reguleringstrajecten.

RISICO'S

Door alle coronamaatregelen zijn de parkeeropbrengsten voor het 2e jaar op rij negatief. De verwachting is dat dit tekort wordt gedekt uit een extra bijdrage van het Rijk. Mocht deze compensatie er niet komen of lager uitvallen dan berekend, dan bedraagt het risico maximaal € 3,3 miljoen. Dit risico is meegenomen in de buffer voor coronarisico's, zie de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Bereikbaar Breda

Indicator: Bereikbare binnenstad (audit nr 68)

Omschrijving: Tevredenheid over bereikbaarheid binnenstad door Bredanaars

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
72	75	76	70	73	70

De realisatie in 2021 is uitgekomen op 73%. Daarmee is ook in 2021 is de streefwaarde (tenminste 70%) gerealiseerd.

Indicator: Duurzaam vervoer (audit nr 69)

Omschrijving: Aandeel verplaatsingen te voet, met de fiets en het OV (Modal split)

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
58	63	64	Doel is een stijgende lijn	63	Doel is een stijgende lijn

Een stijgende lijn is niet gerealiseerd. De afgelopen 3 jaar was de waarde nagenoeg constant.

Indicator: Verkeersveiligheid (audit nr 70)

Omschrijving: Rapportcijfer door Bredanaars van verkeersveiligheid eigen buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	5,9		Een zo hoog mogelijk rapportcijfer	6	Zie toelichting

De lijn is licht stijgend, maar vrijwel gelijk aan de vorige meting.

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De Transitievisie Warmte wordt begin 2022 vastgesteld. We starten in 3 gebieden om woningen en bedrijven te isoleren en klaar te maken voor een aardgasvrije toekomst. Verder hebben we een subsidie van het Volkshuisvestingsfonds (VHF) binnengehaald om woningen te verduurzamen. Verschillende subsidiestromen geven ruimte om stadsbreed isolerende maatregelen voor woningen te stimuleren. Ook voor mensen met een smalle beurs zijn er mogelijkheden voor financiering.

In 2021 hebben we een pakket maatregelen ingevoerd om te komen tot een financieel duurzame Afvalservice. Inmiddels zien we een voorzichtige positieve lijn. Afgelopen jaar hebben we minder huishoudelijk afval ingezameld dan in 2020. We zien meer gescheiden afvalstromen op de milieustations (grof huishoudelijk afval is ten opzichte van 2020 gedaald van 17,6% naar 11,3%). Ook is het scheidingspercentage verbeterd van 65% in 2020 naar 68% in 2021. Dat past goed bij onze doelstelling om minder restafval op te halen en nog meer kwalitatief goed gescheiden grondstoffen in te zamelen, zoals gft en papier. Zie de afbeelding 'huishoudelijk afval kg per inwoner' in programma 4, thema Beheer van de openbare ruimte.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

De gemeenteraad heeft de (f)actsheets van de Duurzaamheidsvisie 2030 vastgesteld zonder aanpassingen in het beleid. Op dit moment lopen er juridische verkenningen voor de milieuthema's uit het omgevingsplan. De Transitievisie Warmte (TVW) is gereed, maar is nog niet vastgesteld. Dit gebeurt naar verwachting in het 1e kwartaal van 2022. De klimaatbegroting 2022 is gelijktijdig met de gemeentelijke begroting voor 2022 vastgesteld door de gemeenteraad. Graag verwijzen wij u ook naar de duurzaamheidsrapportages in de bijlagen.

In 2021 zijn we gestart met het Uitvoeringsprogramma Regionale Energiestrategie (RES). Het realiseren van grootschalige Zon op Dak-projecten wordt bemoeilijkt door schaarste in de capaciteit van het elektriciteitsnet, waardoor terug leveren van

stroom niet mogelijk is voor nieuwe projecten . Om projecten te programmeren en te realiseren, is de zogeheten Regionale Programmeertafel opgericht. Ook zijn we gestart met het opstellen van de RES 2.0, de zogeheten Regionale Structuur Warmte (RSW). Die moet in 2023 gereed zijn. Binnen de regio werken we intensief samen binnen de RES (Regionale Energiestrategie) en (daaraan gekoppeld) de Amer-warmteregio (verduurzamen Amer-warmtenet). Binnen de RES werken we daarnaast aan de realisatie van een zogeheten burgerforum.

Ondanks de inhaalslag van de laatste jaren, was de CO2-uitstoot in 2019 (volgens de nieuwste beschikbare cijfers) nog steeds 52 kiloton te hoog. (De uitstoot was 756 kiloton, waar we streefden naar 704 kiloton). Er zijn dus extra inspanningen nodig om deze afname sterker door te zetten. We hebben financiële middelen beschikbaar gesteld waarmee we variant 2 uit de klimaatbegroting kunnen uitwerken. Daarmee beperken we onze achterstand in de reductie van onze CO2-uitstoot. De extra bijdragen vanuit het Rijk zijn nog niet vastgesteld, maar lijken meer richting het isolatieprogramma te gaan dan richting de wijkuitvoeringsplannen. Daarnaast is een forse subsidie vanuit het VHF (Verbeter Breda) toegewezen aan Breda: € 26,8 miljoen. Hiermee gaan we huizen in Linie-Doornbos en de Hoge Vught verder isoleren en klaarmaken om aardgasvrij te worden (maatregelen en proceskosten). In 2022 stellen we hier een plan van aanpak voor op.

In 2021 heeft de gemeente een inrichtingsplan opgesteld voor de ecologische verbindingszone Boomkikker. De benodigde procedure is inmiddels doorlopen en de uitvoering vindt plaats in 2022. Ook voor de landgoederenzone Haagse Beemden hebben we een inrichtingsplan opgesteld en ook daar starten we in 2022 met de uitvoering. Dit jaar vindt daarnaast de uitbreiding plaats van het weidevogelgebied Lage Vuchtpolder.

In het Groenkompas is vastgelegd op welke manier de natuur verankerd moet worden in nieuwe ontwikkelingen. In 2022 wordt het paraplubestemmingsplan hiervoor voorgelegd aan de gemeenteraad. Het doortrekken van de Mark is verder vormgegeven en de werkzaamheden worden gestart. De planvorming voor het Seeligterrein is ook opgepakt. Daarnaast zijn er diverse andere initiatieven te noemen, zoals het opbouwen van de community en het realiseren van kleinere natuurgebiedjes rond Ulvenhout en in de Rith. Daarnaast werken we samen met bedrijventerreinen en woningbouwcorporaties om de stedelijke omgeving te vergroenen.

In 2021 heeft Breda de eerste stappen gezet om een afdeling op te zetten voor het overstijgende uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. Met dit programma voor 2022, dat nog in concept is, krijgt Circulaire Economie een eigen plek binnen de organisatie, kunnen projecten samenkomen en kunnen initiatieven sterker worden opgezet. Dit programma beslaat de breedte van het onderwerp en is daarmee een manier om grondstoffen in alle sectoren te besparen. Door aan te sluiten bij netwerken en samenwerkingsverbanden heeft Breda kennis gedeeld, ervaring opgedaan en verbinding gezocht. Met de winkels Parels en Vindingrijk hebben we ons ook dit jaar weer ingezet om spullen zo hoogwaardig mogelijk her te gebruiken en inwoners en ondernemers te inspireren op het gebied van circulariteit.

In 2021 zijn de bestemmingsplannen '150 kV Haagse Beemden' en '150 kV Hoge Vucht' vastgesteld door de gemeenteraad en vervolgens onherroepelijk gemaakt door de Raad van State. Begin 2022 worden de laatste contracten gesloten tussen TenneT en de uitvoerende partners. Met de grondeigenaren lopen gesprekken om tot overeenstemming te komen over de inpassing van de opstijgportalen.

Afgelopen jaar hebben er geen nieuwe ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van duurzaam inkopen. We hebben voorbereidende gesprekken gevoerd om de inkoop binnen onze projecten duurzamer en meer circulair te maken. Hier gaan we in 2022 mee verder.

CO2-reductie per jaar in kton	2019
Duurzaam ondernemen	-48
Gebouwde omgeving	-15
Duurzame mobiliteit	2
Totaal	-60

INDICATOREN

Thema-indicatoren Breda is een duurzame en bestendige stad

Indicator: Energie en klimaat (audit nr 71)

Omschrijving: Klimaatneutraal in 2044, uitstoot CO2 in kiloton per jaar

Bron: CO2 monitor Milieu en Mobiliteit Meeteenheid: Kton

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
821	756		648 kiloton CO2		620

De CO2 realisatiecijfers zijn ongeveer 14 maanden na afloop van het kalenderjaar beschikbaar. De meest recente cijfers op dit moment zijn van 2019. Het doel voor 2019 was maximaal 704 kton CO2 uitstoot. Gehaald is 756 kiloton. We lopen dus nog 52 kton achter op de doelstelling. De lange termijn doelstelling CO2 neutraal in 2044 vraagt een jaarlijkse afname van (tenminste) 28 kton CO2 uitstoot.

Indicator: Fijnstof (audit nr 72)

Omschrijving: Aantal dagen per jaar dat concentratie PM10 meer is dan 50 µg/m3.

Bron: RIVM-meetstation Breda Meeteenheid: Aantal dagen

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7	4,5	1	Maximaal het niveau van de afgelopen drie jaar.		Maximaal het niveau van de afgelopen drie jaar.

De wettelijke norm is dat maximaal 35 dagen per jaar een overschrijding van de grens van 50 µg/m3 PM10 (fijnstof) mag optreden. In 2020 (recentste beschikbare cijfer) is er slechts 1 dag overschrijding gemeten.

Productindicatoren Product Milieubeheer

Indicator: Hernieuwbare elektriciteit (audit nr 73)

Omschrijving: Aandeel hernieuwbare elektriciteit van totale energie

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
6,1	7,6		7,5		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. Deze indicator heeft alleen betrekking op hernieuwbare elektriciteit. De realisatiecijfers over 2021 (en 2020) zijn nog niet beschikbaar gesteld op www.waarstaatjegemeente.nl De gemeente stuurt zelf - in lijn met de doelstellingen uit de klimaatnota - op het verhogen van het aandeel hernieuwbare energie (warmte, koude en elektra).

DE KOSTEN VAN DIT PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Lasten				
Wonen in Breda	5.006	6.492	2.093	4.399
Verdeling beschikbare ruimte	4.979	5.078	5.346	-268
Grote woonprojecten in de stad	21.723	27.176	29.554	-2.377
Bereikbaar Breda	14.738	15.606	15.025	581
Breda is een duurzame en bestendige stad	5.362	9.484	6.167	3.317
Reserve Bodemfonds	0	555	287	268
Reserve Klimaatfonds	274	274	271	3
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	953	953	0
Reserve Toekomst bestendig wonen	0	1.000	1.000	0
Totaal Lasten	52.082	66.619	60.696	5.923

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Baten				
Wonen in Breda	29	126	90	36
Verdeling beschikbare ruimte	2.213	3.053	2.723	330
Grote woonprojecten in de stad	20.022	25.069	31.242	-6.173
Bereikbaar Breda	15.121	15.164	11.172	3.991
Breda is een duurzame en bestendige stad	1.130	3.533	1.202	2.331
Reserve Bodemfonds	783	783	0	783
Reserve Klimaatfonds	1.010	810	243	566
Reserve parkeerbedrijf	333	333	333	0
Reserve Versnellingsopgave Wonen	4.150	5.500	975	4.525
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	50	7	43
Totaal Baten	44.791	54.421	47.987	6.434
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	7.291	12.198	12.709	-511

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Het resultaat voor het programma Duurzaam wonen in Breda is € -0,5 miljoen. Voor specifieke positieve resultaten binnen het programma is voor € 0,2 miljoen opgenomen aan verzoeken voor resultaatbestemming.

Wonen: resultaat € 4,4 miljoen

Het resultaat van het thema Wonen bedraagt € 4,4 miljoen en voor de reserve Versnellingsopgave wonen € -4,5 miljoen.

- Het aantal wooninitiatieven neemt toe en dat is logisch, gezien de ambitie om het aantal wooneenheden te verdubbelen. De kwaliteit blijft echter achter en dit vraagt om advies aan de voorkant om de juiste doelgroepen te bedienen. We onderzoeken manieren om extra capaciteit in te zetten en de wijze van dekking. Met de corporaties hebben we een pakket van maatregelen voor sociale huur afgesproken van € 1,3 miljoen.
- Voor het segment middenduur ligt er een voorstel voor een pakket locatiegebonden versnellingsopties van in totaal € 7 miljoen. Met deze keuzes gaan we deels verplichtingen met corporaties aan en ontstaan concrete reserveringen voor de inzet van middelen voor bouwlocaties. Voor locatiegebonden impulsen zijn we in 2021 verplichtingen aangegaan waarvoor in 2022 de prestatie geleverd wordt als de bestemmingsplannen definitief zijn. Hierdoor verschuift € 4,4 miljoen uit de reserve Versnellingsopgave wonen naar 2022. Dit leidt ook tot een lagere onttrekking uit de reserve Versnellingsopgave wonen.

Verdeling beschikbare ruimte: resultaat € -0,6 miljoen

Het resultaat bestaat uit een resultaat op de lasten van € -0,3 miljoen en op de baten van € -0,3 miljoen en is als volgt te verklaren:

- De kosten van regionale samenwerking, waaronder het Verstedelijkingsakkoord SRBT van € 0,1 miljoen, konden niet worden gedekt uit de beschikbare middelen.
- We hadden onvoorziene personeelskosten van € 0,3 miljoen, onder andere door uitval rond de zomer. Daardoor konden we minder productieve uren maken dan beoogd.
- Niet gedekte kosten voor de dossiers 'moskee Vlaanderenstraat' en 'bestemmingsplan tankstation Trumpi' leidden tot een overschrijding van € 0,1 miljoen.
- We hebben voor € 0,1 miljoen minder ingezet op het actualiseren van bestemmingsplannen en het opbouwen van het tijdelijk omgevingsplan.
- We hadden minder dekking voor faciliterende projecten van € 0,3 miljoen, onder andere door de lange doorlooptijd van een aantal projecten.

Grote woonprojecten in de stad: resultaat € 3,8 miljoen

Het incidentele resultaat van dit thema is voor € 2,6 miljoen toe te schrijven aan de grondexploitaties wonen en voor € 1,2 miljoen aan de panden en gronden.

- Het resultaat van de grondexploitaties wonen maakt deel uit van het totale resultaat van de grondexploitaties, zoals opgenomen in de paragraaf Grondbeleid. Het incidentele resultaat van € 2,6 miljoen is opgebouwd uit een aantal onderdelen. Op basis van de herzieningen voor de jaarrekening bedroeg het resultaat voor de grondexploitaties wonen € 4,8 miljoen. Dit resultaat is grotendeels toe te schrijven aan een verbetering van het eindresultaat van de negatieve grondexploitaties van € 3,5 miljoen. In één grote grondexploitatie behaalden we een hogere opbrengst door goed te onderhandelen en door de gunstige effecten van meerwaarde-clausules in contracten. Daarnaast hebben we bij 2 grondexploitaties, op grond van het BBV, tussentijds verplicht vervroegd winst genomen voor € 1,2 miljoen. Ten slotte sloten we 1 grondexploitatie af met een positief resultaat van € 0,1 miljoen.
- Bij de begroting was een bedrag van € 2,2 miljoen ingeboekt voor alle grondexploitaties onder dit product, op basis van de positieve grondexploitaties (conform het BBV). Dit betrof enkel positieve grondexploitaties die geliquideerd moesten worden. Per saldo resulteert bij de jaarrekening een netto resultaat voor de grondexploitaties wonen (inclusief vrijval van voorzieningen) van € 2,6 miljoen.
- Voor het onderdeel panden en gronden van Vastgoedontwikkeling bedraagt het resultaat € 1,2 miljoen. Dit is toe te schrijven aan incidentele verkopen van strategisch vastgoed van € 1,5 miljoen. Daarnaast waren de kosten van het beheer van panden € 0,3 miljoen hoger, wat grotendeels kwam door de Gasthuisvelden (de voormalige rechtbank en het voormalige belastingkantoor) en het Havenkwartier (gerelateerd aan de toekomstige gebiedsontwikkelingen).
- Ten opzichte van de begroting waren de uitgaven op dit thema € 2,4 miljoen hoger. Dit kwam vooral door hogere uitgaven voor het onderdeel panden en gronden van € 4,3 miljoen. Belangrijkste oorzaken waren de aankoop van vastgoed aan de Sibiliuslaan (€ 4 miljoen) en hogere kosten voor het beheer van panden (€ 0,3 miljoen). Voor de grondexploitaties waren de lasten € 1,9 miljoen lager dan begroot door lagere kosten voor het bouw- en woonrijp maken en een hogere mutatie op het onderhanden werk. De werkelijke inkomsten op dit thema waren € 6,2 miljoen hoger. De belangrijkste redenen waren de incidentele verkopen van vastgoed tot een bedrag van € 5,5 miljoen, onder meer de doorverkoop van het vastgoed aan de Sibiliuslaan van € 4 miljoen. Daarnaast waren de opbrengsten van de grondexploitaties € 0,7 miljoen hoger door meerwaardeclausules.

Bereikbaar Breda: resultaat € -3,4 miljoen

- De inkomsten uit parkeren vallen door de coronacrisis € 4 miljoen lager uit dan begroot (€ 11 miljoen versus € 15 miljoen). De procentuele realisatie van kort parkeren is in 2021 69%, in 2020 was dit 64%. Tegelijkertijd zijn de uitgaven ook € 0,6 miljoen lager. Het resultaat is daarmee € -3,4 miljoen. De lagere kosten worden vooral veroorzaakt door minder inhuur van derden, zoals uitbesteed werk, schoonmaakkosten, beveiligingskosten, transport/koeriersdiensten en advieskosten, in totaal bijna € 0,3 miljoen. De rest van het verschil zit in diverse posten. Het tekort op de opbrengsten zit voor € 3,8 miljoen in het kort parkeren en voor € 0,2 miljoen in de overige opbrengsten, zoals de parkeerabonnementen. Voor de Fietsenstalling, het Depot en de Rondvaart is het resultaat nihil, ondanks de éénmalige bijdrage aan het wagenpark en een tekort op de loonkosten SW. Het Rijk heeft bij de septembercirculaire compensatie toegezegd voor heel 2021. De verwachting is dat we hiervoor € 3,3 miljoen gaan ontvangen.
- Voor de voorziening Onderhoudskosten parkeergarages is een bedrag € 1,3 miljoen niet uitgegeven. Dit wordt onder andere veroorzaakt door parkeergarage De Barones (€ 0,9 miljoen). De werkzaamheden zijn doorgeschoven, samen met andere werkzaamheden vanuit het meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Qua planning zijn deze projectmatige werkzaamheden beter af te stemmen met het werk aan de Nieuwe Mark. De garage is dan tijdelijk niet bereikbaar en dat is dus een goed moment om het onderhoud uit te voeren. Naar verwachting is dit in het 1e kwartaal van 2023. Voor het MJOP betekent dit dat een aantal werkzaamheden vooruit worden geschoven. Andere werkzaamheden worden juist eerder uitgevoerd. Daarnaast zijn er bij de parkeergarages Chassé en Concordia kosten doorgeschoven of niet gemaakt.
- Binnen het product Mobiliteit is het resultaat € 0,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van lagere kapitaallasten, kosten voor de Leursebaan die in 2022 vallen en een overschrijding op het onderhoud van de verkeersregelinstallaties (VRI's).

Thema Breda is een duurzame en bestendige stad: resultaat € 1 miljoen

- Het product Milieubeheer heeft een positief saldo door lagere lasten voor bodem en klimaat vanwege het doorschuiven van projecten en de ontvangen rijks gelden van € 1,1 miljoen. Daartegenover staat een lagere onttrekking uit de reserves Bodem en Klimaatfonds.
- Bij het product Groen en Water is een tekort van € 0,2 miljoen. Dit is ontstaan door een bijdrage aan het dierenasiel, die is gebaseerd op een bijdrage van € 1,17 per inwoner en die daarmee hoger uitvalt dan de begrote bijdrage, wat leidt tot een tekort van € 0,1 miljoen. Daarnaast is er een overschrijding op de kapitaallasten van € 0,1 miljoen.
- Bij het product 'Openbaar groen en (openlucht) recreatie' bedraagt het resultaat € 0,2 miljoen. Door de slechte zomer hebben we een resultaat van € 0,2 miljoen op het voorzieningenniveau parken en plassen uit de corona-aanpak.
- Het resultaat van boerderij Wolfslaar is nihil, ondanks het extreme coronajaar, waarbij we bijna een halfjaar dicht waren. Een belangrijke niet-beïnvloedbare en niet-begrote kostenpost die het resultaat negatief beïnvloedt, is de cao-verhoging per 1 december 2021. Het resultaat komt ook voort uit een andere personeelsinzet voor het tuinhuis van Charlotte. We zijn meer gaan inzetten op een eigen vaste ploeg van oproepkrachten in plaats van relatief dure inhuur. Dat betaalt zich terug in efficiëntie, meer op elkaar ingespeeld zijn, betere dienstverlening en lagere kosten. Dat leidt, samen met een omzetstijging van 40%, tot een betere balans tussen kosten en opbrengsten. Ook het pas in december invullen van de eind maart ontstane vacature heeft bijgedragen aan een positieve post in de bedrijfsvoering. Ten slotte zijn we na de zomer de schoonmaak anders gaan regelen, wat tot een betere kwaliteit en lagere kosten heeft geleid.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Voor de bovenwijkse voorzieningen is het resultaat in eerste instantie € 0,1 miljoen. In 2021 was minder inzet nodig voor de coördinatie van de bovenwijkse voorzieningen, waardoor de kosten € 0,05 miljoen lager uitvallen. Daarnaast zijn er op grond van de afgesloten AOK's meer inkomsten (€ 0,04 miljoen) ontvangen dan begroot. Op grond van het raadsbesluit en de nota Bovenwijkse voorzieningen moet dit bedrag bij de jaarrekening 2021 worden toegevoegd aan de reserve Bovenwijkse voorzieningen.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2021	Werkelijke uitgaven tm 2021	Vrijval 2021	Nog beschikbaar eind 2021	Geplande investeringen opgenomen in begroting 2022	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal
Duurzaam wonen in Breda										
Mobiliteit	20.094	5.270		14.824	16.000	8.828	15.254	4.456	2.286	30.824
Parkeren	574	150		424		225	199			424
Milieubeheer	21	4		17		17				17
Groen, Water en Dierenwelzijn	4.470	1.151		3.319	823	2.710	1.431			4.141
Corona-aanpak recreëren	1.500	718		782		782				782
Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	15.992	10.985		5.007		1.361	1.215	1.215	1.215	5.006
Stedelijke planning en programmering	6.481	366	436	5.679	3.400	1.257	6.961	550	311	9.079
Wonen	1.987			1.987		500	500	500	487	1.987
Totaal	51.119	18.644	436	32.039	20.223	15.680	25.560	6.721	4.299	52.260

TOELICHTING INVESTERINGEN

Mobiliteit

Aan het begin van de huidige collegeperiode was er ruim € 20 miljoen beschikbaar voor investeringen in het mobiliteitssysteem (exclusief eventuele subsidies). In 2021 voerden we verschillende reconstructies uit van wegen, waaronder de rotonde op de Heerbaan met de snelfietsroute Breda - Tilburg en de fietsstraat aan de Adriaan van Bergenstraat. Daarnaast verbeterden we enkele VRI's. We werkten aan fietsprojecten om de inwoners van onze stad (nog) meer op de fiets te krijgen. Sommige situaties maakten we verkeersveilig.

Parkeren

Het rendabel krediet wordt gedekt vanuit de tarieven. Dit betreft een krediet om de ambities voor parkeerregulering uit te voeren in de schil rond het centrum. In 2021 is voor de digitale registratie van de fietsenstallingen een krediet gevoteerd.

Groen, Water en Dierenwelzijn

In 2022 vinden de afrondende werkzaamheden plaats voor de ecologische verbindingzone Boomkikker (€ 0,5 miljoen). Hierbij gaat het om de grondtransacties en de inrichting van de percelen. Verder staan de werkzaamheden gepland voor de inrichting van de landgoederenzone Haagse Beemden (€ 0,8 miljoen) en de inrichting van het weidevogelgebied in de Lage Vuchtpolder (€ 0,75 miljoen). Daarnaast spelen diverse kleine projecten, zoals subsidieregelingen en kleinere inrichtingsprojecten, rond het Ulvenhoutse Bos, de Chaamse Beek en in De Rith. Tot slot wordt in Prinsenbeek een verbinding aangelegd voor langzaam verkeer (€ 0,4 miljoen). Dit is onderdeel van het natuurproject Noordrand-Midden.

Grondexploitaties ten behoeve van woningbouw

Eind 2020 heeft de gemeenteraad een positief besluit genomen over de gezamenlijke aankoop van 't Zoet met de provincie. De raad voteerde een krediet van € 10,95 miljoen voor het gemeentelijke deel. In januari 2021 vond de daadwerkelijke aankoop plaats. In de begroting 2019 is een krediet van € 5 miljoen gevoteerd voor het aankoopprogramma voor strategische gronden. Hiervan resteerde begin 2021 nog € 4,9 miljoen. In 2021 is hier geen gebruik van gemaakt. De uitnutting en fasering van het restant is afhankelijk van de kansen die zich voordoen. Daarnaast resteert eind 2021 nog € 0,1 miljoen voor de aankoop van grond en het bouwrijp maken ervan voor de verenigingsloods Stichting Slotlaan. Dit bedrag is in 2022 nodig.

Stedelijke planning en programmering

De kredieten zijn bestemd voor de investeringen voor de Oostflank 1e fase (de aanpassing van de openbare ruimte en omgeving), de investeringen in Achter de Lange Stallen (ook voor de aanpassing van de openbare ruimte en extra kwaliteit in het gebied) en investeringen in de openbare ruimte om nieuwe projecten van initiatiefnemers te faciliteren. In 2021 zijn vooral uitgaven gedaan voor de laatstgenoemde projecten. De uitgaven in de volgende jaren zijn vooral bestemd voor de Oostflank en Achter de Lange Stallen. In 2021 werd de grondexploitatie Klavers Jansen door de raad vastgesteld en geopend. Omdat het voorbereidingskrediet is bekostigd vanuit het krediet Stedelijke Ontwikkeling, is een bedrag van € 0,4 miljoen overgeheveld naar de kredieten voor CrossMark.

Wonen

Het krediet is bestemd voor de verstrekking van starters-, blijvers- en verzilveringen. Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) voert deze regelingen uit. De gelden worden in tranches ter beschikking gesteld aan SVn.

RESERVES

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Parkeerbedrijf reserve	689	-333	356
Bodemfonds	3.526	287	3.814
Klimaatfonds	1.085	28	1.113
Versnellingsopgave Wonen	7.229	3.471	10.700
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	946	946
Reserve Toekomst bestendig wonen	0	1.000	1.000
Totaal	12.529	5.399	17.928

De mutaties in de reserves:

Reserve Parkeerbedrijf

De reserve bestaat uit het resultaat van het parkeren tot en met 2017. De afspraak is dat we het saldo laten terugvloeien naar de algemene middelen vóór eind 2022.

Reserve Bodemfonds

De reserve vullen we met het resultaat vanuit de exploitatie Bodem. Bodemsanering verwerken we door gebruik; dit is geen investering. In 2021 hebben we € 0,56 miljoen ontvangen vanuit het Rijk (DUB-gelden), hiervan is € 0,3 miljoen gestort in de reserve.

Reserve Klimaatfonds

In 2021 € 0,27 miljoen ontvangen vanuit de Gemeentelijke participatie in project Hazeldonk. Hiervan is een vergoeding betaald aan het grondbedrijf en kosten van de projectleider energietransitie.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

De oorspronkelijke begrote onttrekking in 2021 bedroeg € 4,15 miljoen, de werkelijke onttrekking bedraagt € 1 miljoen, dit is € 3,1 miljoen lager. In 2021 is volop ingezet op het realiseren van harde plancapaciteit, daarnaast zijn voor een aantal projecten locatiegebonden impulsen overeengekomen. Gelet op overeengekomen betalingsystematiek komen deze kosten in volgende jaren. De gelden voor de locatiegebonden subsidies zijn derhalve in 2021 niet volledig benut en worden in 2022 besteed. Voor 2022-2023 is circa € 10,7 miljoen beschikbaar ten behoeve van de versnellingsopgave, hetgeen naar verwachting eind 2023 volledig is uitgenut.

Reserve Bovenwijkse Voorzieningen

Voor de bovenwijkse voorzieningen is het resultaat in eerste instantie € 0,1 miljoen. In 2021 was minder inzet nodig voor de coördinatie van de bovenwijkse voorzieningen, waardoor de kosten € 0,05 miljoen lager uitvallen. Daarnaast zijn er op grond van de afgesloten AOK's meer inkomsten (€ 0,04 miljoen) ontvangen dan begroot. Op grond van het raadsbesluit en de nota Bovenwijkse voorzieningen moet dit bedrag bij de jaarrekening 2021 worden toegevoegd aan de reserve Bovenwijkse voorzieningen.

Reserve Toekomst bestendig wonen

Deze regeling brengt € 1 miljoen kapitaallasten met zich mee. De reserve toekomstbestendig wonen is bestemd ter dekking van deze kapitaallasten. In 2021 is conform besluit bestuursrapportage 2021 zaaknummer 1528103, € 1 miljoen gedoteerd aan de reserve.

VOORZIENINGEN

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Onderhoud parkeerbedrijf	3.550	771	4.321
Planmatig onderhoud Vastgoedontwikkeling	4.181	296	4.477
Voorziening verkeersregelinstanties	53	10	62
Verlieslatende contracten	8.800	-8.800	0
Vrz van derden verkregen middelen (progr 3)	653	-72	581
Totaal	17.237	-7.795	9.442

Mutaties in de voorzieningen verklaren we als volgt:

Voorziening Onderhoud Parkeerbedrijf

Aan de onderhoudsvoorzieningen voor gebouwen vastgoedbeheer is in 2021 € 0,9 miljoen gedoteerd conform de begroting. In 2021 was de aanwending (€ 98.000) lager dan begroot (€ 244.000): als gevolg van corona zijn grote werkzaamheden vooruit geschoven naar volgende jaren en er wordt ook gekeken om onderhoudswerkzaamheden binnen hetzelfde pand te bundelen.

Planmatig onderhoud vastgoedontwikkeling

In 2021 is conform de begroting € 0,3 miljoen gedoteerd aan de voorziening.

Voorziening verkeerregelinstanties

Voor 2021 was een onderhoudsprogramma voorzien van € 1,1 miljoen, het werkelijk uitgegeven bedrag is € 1,2 miljoen.

Voorziening verlieslatende contracten

In 2021 is de voorziening verlieslatende contracten omgezet in een voorziening duurzame waardevermindering van € 8,8 miljoen.

Voorziening Parkeerfonds (maakt deel uit van de Voorziening van derden verkregen middelen)

In 2021 is het werkelijk uitgegeven bedrag € 0,1 miljoen.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Beleidsadvieskaarten Bredaas Erfgoed 2008	Kaderstellend	2008
Grondprijzen Breda 2020	Kaderstellend	2020
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2017
Gebiedsvisie Binnenstad	Kaderstellend	2014
Nota Grondbeleid 2014	Kaderstellend	2014
Aanvullend beleidskader grondbeleid	Kaderstellend	2020
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Structuurvisie Bedrijventerreinen Breda 2020	Kaderstellend	2008
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2013
Omgevingsvisie Breda 2040	Kaderstellend	2021
Structuurvisies Doornbos en Linie	Kaderstellend	2012
Welstandsnota	Kaderstellend	2004
Algemene verklaring van geen bedenkingen (Wabo-Bor; 24-8-2019)	Kaderstellend	2019
Erfgoedverordening	Kaderstellend	2011
Beleidsregels voor het afwijken van een bestemmingsplan	Kaderstellend	2015
Verordening bedrijveninvesteringzone Breda-Oost 2017 (financieel/fysiek)	Kaderstellend	2015
Vigerende bestemmingsplannen (alle)	Kaderstellend	2019
Participatieleidraad bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving	Kaderstellend	2019
Coördinatieverordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Besluit tot het aanwijzen van categorieën gevallen waarin een verklaring van geen bedenkingen niet is vereist	Kaderstellend	2019
Woonvisie Breda: wonen in een dynamische stad	Kaderstellend	2013
Aanvulling op de Woonvisie 2013	Kaderstellend	2016
Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur Breda	Kaderstellend	2019
Aanpak kamerverhuur	Kaderstellend	2014
Arbeidsmigranten afsprakenkader	Kaderstellend	2021
Actieplan studentenhuysvesting	Kaderstellend	2016
Alliantie Breda 2019-2023: afspraken over wonen in Breda	Kaderstellend	2019
Gebiedsprofielen Wonen en perspectief wonen	Kaderstellend	2019
Gebiedsprofielen: beschrijvingen Wonen en Zorg	Kaderstellend	2019
CPO Beleid Gemeente Breda 2020	Kaderstellend	2020
Bestedingsplan Impuls voor de woonagenda	Kaderstellend	2019
Beleidsregel Bezoekersregeling type straat en type garage 2017	Kaderstellend	2017
Nota parkeer en stallingsbeleid Breda (2004, herijking 2013)	Kaderstellend	2004
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016

Actsheets onderdeel van de duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Actualisatie duurzaamheidthema's	Kaderstellend	2021
Bodembeheernota en bodemkwaliteitskaart vaststellen hergebruik grond	Kaderstellend	2017
Bodemmasterplan Breda 2030 Een basis voor duurzame ontwikkeling	Kaderstellend	2017
Impuls ruimtelijk adaptie Breda	Kaderstellend	2016
Stedelijk waterplan 2019-2023; Breda water bewust	Kaderstellend	2019
Groenkompas	Kaderstellend	2021
Geluidskarten Omgevingslawaaï	Kaderstellend	2017
Actieplan geluid	Kaderstellend	2020
Klimaatnota 'Steek positieve energie in het klimaat'	Kaderstellend	2008
Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Breda 2008	Kaderstellend	2008
Ontheffingenbeleid Wet geluidhinder 2007	Kaderstellend	2007
Klimaatbegroting 2021	Kaderstellend	2020
Notitie Recreatie@GalderseMeren	Kaderstellend	2012
Nota bovenwijkse voorzieningen	Kaderstellend	2020

JAARSTUKKEN 2021

Basis op orde

**Basis
op orde**

BASIS OP ORDE IN BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Onze ambities zijn blijven staan, maar de manier waarop we daar invulling aan gaven, was door corona soms anders dan gepland. De coronamaatregelen zorgden ervoor dat we onze capaciteit op het gebied van toezicht en handhaving anders moesten inzetten. Desondanks investeerden we in aandachtswijken door extra wijkboa's in te zetten. Zo waren we zichtbaarder aanwezig dan ooit. Verder werkten we intensief samen met politie en justitie, onder andere bij de aanpak van criminaliteit en ondermijning.

Afgelopen jaar hebben we hard gewerkt om Breda leefbaar, schoon, heel, veilig en bereikbaar te houden, met oog voor de stad, de dorpen en de wijken. We hebben de eerste stappen gezet naar een toekomstperspectief op de openbare ruimte en heel Breda. Daarvoor keken we naar de Omgevingsvisie 2040, de verschillende grote transities die langzaam vorm krijgen en de uitdagingen door de coronacrisis. We werken aan de openbare ruimte in een sterk en veerkrachtig Breda, nu en in de toekomst.

In 2021 is een pakket maatregelen ingevoerd dat bijdraagt aan een circulair afvalbeleid en een financieel duurzaam evenwicht. Met deze maatregelen dragen we bij aan de verlaging van de hoeveelheid restafval en onze circulaire doelstellingen. We hebben intensief gewerkt aan afvalpreventie, afvalreductie, afvalscheiding, circulariteit en een schone stad door de inzet van afvalcoaches, afvalboa's, de circulaire tafel, kringloopwarenhuis Vindingrijk en de reguliere dienstverlening van Afvalservice.

Thema Veilig Breda

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Breda was in 2021 nog veiliger dan het jaar ervoor. De hoeveelheid cybercrime, jeugdoverlast en fraude stabiliseerde, zoals ook te zien is in de veiligheidsindicatoren. Bovendien daalde het aantal misdrijven, branden, geweldsdelicten en diefstallen uit woningen. Verder zorgden de coronamaatregelen, noodverordeningen en nieuwe wetten voor meer productie-uren en dus meer kosten. Deze extra taken dwongen ons tot een andere inzet van onze capaciteit. Andere taken werden soms juist minder noodzakelijk. Zo waren er bijvoorbeeld minder grote evenementen, waardoor hier minder capaciteit voor nodig was. Ondanks de coronapandemie realiseerden we veel van onze doelstellingen uit het meerjarenprogramma.

Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK)

Afgelopen jaar versterkten we onze informatiepositie met het VIK. Zo verrichtten wij in 2021 meer en diepgaandere fenomeenanalyses, bijvoorbeeld op het gebied van jeugd en kwetsbare wijken. Casuïstiek en signalen van ondermijning en woonoverlast hebben we beter kunnen duiden. Verder hebben we de eerste stappen gezet op het gebied van vroegsignalering, zodat we meer aan de voorkant komen.

Aanpak (jeugd)overlast

Sinds het begin van de pandemie constateren we een stijging van het aantal meldingen van (jeugd)overlast. We ondernamen actie bij 3 problematische jeugdgroepen in de wijken Hoge Vucht, IJpelaar en Tuinzigt.

Ondermijning: verstoren van crimineel ondernemingsklimaat

In 2021 optimaliseerden we onze samenwerking met de taskforce, de actiecentra en de Regionale Informatie- en Expertisecentra. We legden daarnaast nieuwe verbindingen met het ondernemersteam Weerbare Stad, het platform Veilig Ondernemen en diverse woningbouwverenigingen. Daardoor werken we beter en sneller met deze partijen samen, waardoor we ondermijning gezamenlijk nog beter konden aanpakken.

Cyberveiligheid: verkennen, bewustwording en handelingsmogelijkheden bieden (cyberbullying en sexting)

De pandemie maakte de samenleving afhankelijker van digitale middelen, waardoor cyberveiligheid nog belangrijker werd. Het aantal misdrijven op dit gebied stabiliseerde echter, ondanks een verwachte toename. We vergrootten de bewustwording onder verschillende doelgroepen door de lancering van diverse projecten.

Handhaving en wijkveiligheid

We pasten cameratoezicht alleen toe waar dat noodzakelijk was. Camera's met ANPR (Automatic Number Plate Recognition),

bestuurlijke boetes en scanauto's zorgden ervoor dat we bij konden dragen aan gedragsverandering. Verder zetten we wijkboa's en jeugdboa's in om meer veiligheid en sociale verbinding in de buurt te stimuleren. Spreekuren in de wijk stonden op een lager pitje door de coronacrisis. Bezwaren behandelden we sneller en efficiënter en we verlengden de betalingstermijn naar 28 dagen, zodat mensen makkelijker digitaal bezwaar kunnen maken. Verder kregen de thema's uitgaan, jeugd, ondermijning en veilig wonen een eigen stadsmarinier. Tot slot investeerden we in het e-securitysysteem. Mensen kunnen hierdoor makkelijker meldingen maken, inzage krijgen in foto's van boetes en eenvoudiger bezwaar maken tegen naheffingen.

Fysieke veiligheid

In 2021 behandelden we 6% meer Wabo-aanvragen dan het jaar ervoor. Dat past binnen de stijgende trend van het aantal aanvragen voor woningbouw van de afgelopen jaren. De toename zorgde voor een netto overschot van zo'n € 4,3 miljoen. We hebben voorgesteld om dit bedrag te storten in een egaliseringsreserve. In de toekomst worden er immers extra kosten gemaakt, aangezien er extra handhavingstaken op ons afkomen. Denk daarbij aan extra toezicht en handhaving op het gebied van brandveiligheid, kabels en leidingen, rioleringen en bouwtoezicht.

Coronasteunmaatregelen 2021

Vanwege de coronamaatregelen stelden we een steunmaatregelenpakket samen op het gebied van:

- Marktgeden.
- Precariobelasting voor terrassen.
- Leges voor evenementen.

Ook gaven we het Horecaherstelplan 2021 vorm, waarbij ondernemers onder andere hun leidinggevendende op hun vergunning gratis konden wijzigen.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK)

We ontwikkelden het VIK verder, waardoor we dit instrument nog beter benutten. De BredA-Aanpak is nog steeds leidend. We zetten hier zo veel mogelijk in op preventie. Dit was onder andere mogelijk door een uitbreiding van de personele capaciteit en het feit dat op technisch vlak de meeste zaken geregeld zijn. Zo is het aantal bronnen dat wij gebruiken toegenomen. Tot slot hebben we veel aandacht besteed aan het waarborgen van de randvoorwaarden via een DPIA (Data Protection Impact Assessment).

Aanpak (jeugd)overlast

We zijn in de Hoge Vucht een uitvoeringsoverleg met partners gestart op het gebied van jeugd en veiligheid. We onderzochten de inzet van het jongerenwerk in de Hoge Vucht, wat heeft geleid tot een voorstel voor extra inzet. Verder stelden we een werkwijze en een convenant 'Bredaas Model Aanpak Jongerenoverlast' op, in samenspraak met diverse ketenpartners. Zeer regelmatig overleggen we met hen over overlastlocaties, waardoor er kortere lijntjes zijn en we dus sneller (gezamenlijk) kunnen optreden.

Personen met verward gedrag: de nodige zorg bieden en overlast en gevaar voorkomen

In samenwerking met de GGD hebben we een wijkpilot uitgevoerd en geïmplementeerd. Verder werkten we nauw samen met ketenpartners, zoals het Zorg- en Veiligheidshuis Baronie Breda en het sociaal domein.

Wet aanpak woonoverlast

Samen met onze ketenpartners hebben we afspraken gemaakt en beleidsregels vastgesteld, wat leidde tot een integrale ketenaanpak om woonoverlast aan te pakken. Daarnaast hebben we een regisseur woonoverlast ingezet om de aanpak verder vorm te geven. Tot slot maakten we binnen de Baronie gebruik van het de-escalatiemodel.

Ondermijning

We stelden een team samen dat zich fulltime bezighoudt met het bestrijden van ondermijning. Zij onderzoeken meldingen over ondermijning, optimaliseren de samenwerking met ketenpartners en voeren gezamenlijk acties uit. Verder huurden we externe juridische ondersteuning in, omdat er meer en complexere casussen binnenkwamen. Ook huurden we extra Bibob-specialisten in met specifieke deskundigheid.

Cyberveiligheid

We sloten ons aan bij de 'Citydeal Cybercrime', waarin we samenwerken met andere gemeenten op het gebied van

cyberveiligheid. Hier wisselden we best practices uit, waardoor we van elkaar leerden. Verder behandelden we dit onderwerp in het buurtpreventienetwerk en gingen we nieuwe samenwerkingen aan. Ook hebben we een nieuwe lichter cyberrambassadeurs geworven. Dat zijn vrijwilligers die zich inzetten om hun kennis en kunde te verspreiden.

Handhaving en wijkveiligheid

De pandemie en de coronamaatregelen vergden ook in 2021 veel inzet van onze boa's en inspecteurs, waardoor we de taken hierop aanpasten. Zo waren er minder handhavingstaken voor de inspecteurs, maar zorgde de handhaving van de coronamaatregelen voor extra inzet. Verder maakten we meer wijkboa's beschikbaar voor kwetsbare wijken, waar we ook extra geld voor vrijmaakten.

Bestuurlijke boete

We zijn pas in maart 2021 gestart met het opleggen van bestuurlijke boetes. We moesten namelijk eerst een aantal juridische en technische zaken regelen. We hadden begroot dat er jaarlijks 2004 bestuurlijke boetes opgelegd zouden worden. Uiteindelijk werden het er in 2021 in totaal 1838 (91% van wat we hadden begroot). Natuurlijk is dit aantal geen doel op zich; een boete is slechts een middel om een doel te bereiken. Als we kijken naar de feiten waarvoor de bestuurlijke boete is opgelegd, dan springen er 3 uit: het foutief aanbieden van huishoudelijk afval, het parkeren van een voertuig in het groen en het doen van de behoefte in de openbare ruimte. Daarbij hadden we rekening gehouden met 240 bezwaarschriften per jaar. In totaal hebben we in 2021 468 bezwaarschriften ontvangen. Dit wil zeggen dat ongeveer 25% van de mensen in bezwaar gaat. Van het aantal afgehandelde bezwaarschriften (373) zijn er 51 gegrond verklaard. Dat is 13% van de ingediende bezwaarschriften en 2,7% van de initieel opgelegde bestuurlijke boetes. In totaal hebben we in 2021 voor € 281.000 aan bestuurlijke boetes opgelegd voor de openbare ruimte.

Fiscale handhaving

In 2021 hadden we begroot dat we 5.200.000 voertuigen zouden scannen. Dit aantal hebben we met 7.082.198 gescande voertuigen ruimschoots gehaald. Dat het aantal hoger is, komt mede door een uitbreiding van de gebieden en de aanschaf van een 3e scanvoertuig. Op basis van het aantal scans hadden we begroot dat er 80.000 naheffingsaanslagen zouden worden opgelegd. Mede door de toename van het aantal scans hebben we ook meer naheffingsaanslagen opgelegd: 103.544. We waren uitgegaan van zo'n 18.000 bezwaarschriften, maar dat werden er uiteindelijk 25.419. Dat is ruim 41% meer dan begroot. Deze stijging is slechts deels te verklaren door het hogere aantal aanslagen. Wel hebben we geconstateerd dat mensen steeds mondiger worden en dat we in onze dienstverlening laagdrempeliger de mogelijkheid bieden om bezwaar te maken. Zo zijn de beschikkingen aangepast met betere informatie over (digitaal) bezwaar maken. We waren voor 2021 uitgegaan van 13.000 gegronde bezwaarschriften. Dat werden er uiteindelijk 15.860, 22% meer dan begroot. Als we kijken naar de aanvankelijk opgelegde aanslagen, dan wordt dus 15,3% uiteindelijk teruggedraaid. Dit cijfer is iets hoger dan voorgaande jaren, maar ligt wel in lijn met landelijke cijfers van gemeenten die scanauto's gebruiken (12 tot 16%). Uit eerdere analyses blijkt dat in ongeveer 70% van de toegekende bezwaarschriften de belanghebbende zelf een fout heeft gemaakt (foute zone, fout kenteken), maar dat deze door jurisprudentie wel toegekend moeten worden.

Experiment gesloten coffeeshopketen

Breda is 1 van de 10 deelnemende experimentgemeenten. Vanwege de landelijke vertraging bij de selectie van de telers startte het experiment nog niet.

Evenementvergunningen

In 2021 berekenden we nieuwe, meer kostendekkende, tarieven voor evenementenvergunningen. Deze zijn medio december 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.

Fysieke veiligheid

De Omgevingswet is opnieuw uitgesteld en treedt waarschijnlijk in werking per 1 oktober 2022 of 1 januari 2023. In 2021 troffen we verdere voorbereidingen voor de inwerkingtreding, wat extra inzet vergde. Verder huurden we een flexibele schil van medewerkers in om de extra Wabo-aanvragen te verwerken.

RISICO'S

De wettelijke grondslag voor het heffen van leges komt vanuit artikel 229 van de Gemeentewet, hierin staat onder andere opgenomen dat de geraamde opbrengsten meerjarig bezien maximaal kostendekkend mogen zijn. De gemeente mag dus over een langere periode gezien geen winst maken op de leges. De jaren 2020 en 2021 waren ruim meer dan kostendekkend. Gezien de versnellingsopgave Wonen en de druk op de woningbouwproductie is het de verwachting dat het aantal grote bouwprojecten van boven de € 5 miljoen de komende jaren hoog blijft en de legesinkomsten dus ook.

Verder hebben we beheersmaatregelen getroffen om de veiligheidsrisico's af te dekken. Die lichten we nader toe in het jaarverslag Veiligheid & Leefomgeving 2021.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Veilig Breda

Indicator: Totaal aantal registraties openbare orde Boa's (audit nr 2206)

Omschrijving: Aantal door de Boa's geregistreerde toezicht- en handavingszaken, met de categorie openbare orde, waarop een interventie volgde per 1.000 inwoners

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1,6	3,6	6,9	Afname t.o.v. 2019	3,9	Toename ten opzichte van 2020

Het aantal registraties openbare orde is gedaald ten opzichte van 2020 en gestabiliseerd ten opzichte van 2019. De streefwaarde 2021 (afname ten opzichte van 2019) is daarmee net niet gehaald.

Indicator: Totaal aantal misdrijven (audit nr 2207)

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: Politie Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
57,3	60,4	56,6	Afname t.o.v. 2019	51,9	Afname ten opzichte van 2020

Het aantal misdrijven in 2021 is gedaald ten opzichte van 2020, maar ligt wel iets hoger dan gemiddeld in de G40.

Indicator: Veiligheid in buurt (audit nr 75)

Omschrijving: Gemiddeld rapportcijfer dat Bredanaars geven aan de veiligheid in eigen buurt

Bron: Buurtenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	6,7		6,9-7,1	6,8	Zie toelichting

Het rapportcijfer is stabiel ten opzichte van 2019. Rapportcijfers zijn vaak stabiel en veranderen in de regel niet zo snel.

Productindicatoren Product Veiligheid openbare ruimte

Indicator: Incidenten jeugdoverlast (audit nr 2213)

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde incidenten melding overlast jeugd per 1.000 inwoners

Bron: Veiligheidsmonitor Meeteenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
2,7	2,8	6		5,8	5-5,5

In de begroting van 2021 werd geen streefwaarde voor deze indicator bepaald. In 2020 steeg het aantal meldingen van jeugdoverlast, mede als gevolg van de coronacrisis, sterk. In 2021 stabiliseerde het aantal meldingen.

Indicator: Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (audit nr 76)

Omschrijving: Aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
6,7	6,9	7,1	6,3-6,5	6,8	6,9-7,1

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Het aantal vernielingen is, na een toename in 2020, in 2021 weer gedaald, tot het niveau van 2019.

Indicator: Gewelddelicten (audit nr 77)

Omschrijving: Aantal gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7	7	6,2	6,5-6,7	5,5	6,0-6,2

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen. Omdat er niet actief wordt gestuurd op deze indicator, streven we naar een afname of stabilisatie. Het aantal gewelddelicten is in 2021 verder gedaald.

Indicator: Harde Kernjongeren (audit nr 81)

Omschrijving: Aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners 12 t/m 24 jaar

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					Zie toelichting

Dit is een van oorsprong verplichte landelijke indicator waarvoor de gemeente Breda geen streefwaarden heeft opgenomen. De indicator is landelijk niet meer verplicht. De meest recente realisatiecijfers dateren van 2016. Met ingang van de volgende begroting zal deze indicator komen te vervallen.

Productindicatoren Product Zichtbare Criminaliteit**Indicator: Misdrijven horizontale fraude en cybercrime (audit nr 2212)**

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde misdrijven horizontale fraude en cybercrime per 1.000 inwoners

Bron: Veiligheidsmonitor Meeteenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
4,5	6,2	8,9	Toename ten opzichte van 2020	7,5	Toename ten opzichte van 2020

In de begroting van 2021 werd verwacht dat het aantal misdrijven horizontale fraude en cybercrime verder zou stijgen, maar er is sprake van stabilisatie. Het aantal misdrijven ligt in Breda rond het gemiddelde van de G40.

Indicator: Diefstal uit woningen (audit nr 78)

Omschrijving: Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
3,1	2,6	2,4	2,4-2,6	1,6	2,2 - 2,4

Het aantal woninginbraken is ten opzichte van 2020 gedaald en ligt in Breda rond het gemiddelde van de G40.

Indicator: Winkeldiefstallen (audit nr 79)

Omschrijving: Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
2,9	3,2	2,7	3,1	2,8	2,8 - 3,1

Het aantal winkeldiefstallen blijft stabiel. Het aantal ligt in Breda iets hoger dan gemiddeld in de G40.

Productindicatoren Product Ondernijning**Indicator: Misdrijven ondernijning (audit nr 2210)**

Omschrijving: Aantal door de politie geregistreerde misdrijven ondernijning (Handel en Productie van drugs, Witwassen, Mensenhandel, Mensensmokkel, Afval drugsfab, Handel en Bezit vuurwapens, Vastgoedfraude, Vals geld aanmaken en Vals geld uitgeven) per 1.000 inwoners

Bron: Veiligheidsmonitor Meeteenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1	1,4	1,1		1	-

In de begroting van 2021 werd voor deze indicator geen streefwaarde bepaald. Het aantal misdrijven is ten opzichte van 2020 gestabiliseerd.

Productindicatoren Product Zorg en Veiligheid

Indicator: Meldingen huiselijk geweld (audit nr 2211)

Omschrijving: Aantal meldingen van huiselijk geweld dat bij Veilig Thuis binnenkomt

Bron: Veilig Thuis West-Brabant Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1.842	1.786	1.769			

De realisatiewaarde 2021 van deze indicator wordt in de loop van 2022 bekend.

Indicator: Personen met verward gedrag (audit nr 80)

Omschrijving: Aantal incidenten door personen met verward gedrag

Bron: Politie Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
6,7	6,8	8,9	6,5-6,7	10,8	8,0-8,6

Het aantal overlastincidenten is in 2021 niet gedaald, maar gestegen ten opzichte van 2020. In 2021 waren bewoners in verband met corona relatief veel thuis, waardoor ze meer overlast konden ervaren en melden. Er is in 2021 extra geïnvesteerd in het Meldpunt Crisiszorg West-Brabant. Het aantal incidenten ligt in Breda hoger dan gemiddeld in de G40.

Indicator: Verwijzingen Halt (audit nr 82)

Omschrijving: Aantal Halt-verwijzingen per 1000 inwoners van 12 - 17 jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
12	22	14	-		Zie toelichting

Dit is een landelijk verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde. Realisatie 2021 is nog niet bekend.

Productindicatoren Product Fysieke veiligheid

Indicator: Branden (audit nr 2214)

Omschrijving: Aantal branden dat de brandweer heeft geregistreerd

Bron: Brandweer Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
475	431	505	400-412	443	450-505

Na de begroting van 2021 is het aantal branden op een nieuwe manier berekend. De streefwaarde voor 2021 is dus met verouderde cijfers bepaald. Het aantal branden is ten opzichte van 2020 gedaald.

Thema Dienstverlening

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We hebben in 2021 weer mooie stappen gezet om onze dienstverlening verder te verbeteren. We werkten onder meer aan digitalisering, de ontwikkeling van onze website, klantcontact, participatie, toegankelijkheid, houding en gedrag, en klanttevredenheid. Ondanks corona en een lastige arbeidsmarkt konden we onze ambities grotendeels waarmaken.

Impact van corona

We hebben de gemeenteraad steeds geïnformeerd over de impact van corona op onze dienstverlening, die grotendeels door kon gaan en coronaproof geregeld was voor inwoners en medewerkers. Vooral rond de zomer liepen de wachttijden voor het aanvragen van (identiteits)documenten en inschrijvingen van arbeidsmigranten op door de enorme vraag en de uitval van medewerkers door ziekte en quarantaine.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Website

We optimaliseerden www.breda.nl en onze formulieren op basis van klantreacties. De waardering is hoog en bezoekers vinden makkelijk hun antwoorden. We herschreven onze Engelstalige website, zodat die meer 'mainstream' Engels is.

Klantcontact

- Bij het Klantcontactcentrum (KCC) verfijnden we ons kennismanagementsysteem. Medewerkers kunnen nu nog makkelijker goede antwoorden geven op vragen van inwoners.
- We optimaliseerden daarnaast onze planning, zodat we steeds het juiste aantal medewerkers inzetten op het juiste moment. Bredanaars die belden, stonden we snel te woord; de gemiddelde wachttijd was 45 seconden.
- Tot slot hebben we de doorlooptijd verkort tussen het indienen van een melding en het oplossen daarvan (handhaving bestaande stad).

Tweede Kamerverkiezingen

Corona had een enorme impact op de organisatie van de Tweede Kamerverkiezingen. Desondanks slaagden we erin om die coronaproof te laten verlopen zonder incidenten.

Participatie

We hebben wijkprocessen en digitale ontmoetingen gefaciliteerd. Bewoners konden zo actief hun bijdrage leveren, ondanks corona. Ook hebben we informatie opgehaald bij inwoners, zodat we onze activiteiten hierop konden afstemmen.

Toegankelijkheid

- We hebben opnieuw enkele tientallen medewerkers opgeleid om op B1-niveau te communiceren. Daarmee verbeterde de toegankelijkheid van onze informatievoorziening via onze website, mail, WhatsApp, telefoon, brieven en social media.
- We traiden daarnaast onze juristen om eenvoudig en toch juridisch correct te schrijven. Ook onze juridische brieven gingen op de schop, zodat ze begrijpelijk zijn en aanvragers attenderen op wat wél kan.
- We voerden de campagne 'Huh, wat bedoelt u?' opnieuw uit om aandacht te vragen voor toegankelijkheid.

Klanttevredenheid

- We hebben een systeem aangeschaft om de tevredenheid over onze dienstverlening te meten. Daarmee willen we zo veel mogelijk ervaringen van klanten direct na de afhandeling van een (aan)vraag ophalen. Zo kunnen we het proces direct verbeteren. Klanten geven via dit systeem ook een waardering voor onze dienstverlening. De invoering van dit systeem vraagt meer tijd dan we dachten. Door corona moesten we ons vooral richten op de basale klantprocessen. We implementeren dit systeem daarom stapsgewijs in 2022 en verder.
- We brachten onze klachtbehandelaars kennis bij over klachtafhandeling door samen met de ombudscommissie een webinar te verzorgen.
- Verschillende afdelingen hebben aandacht besteed aan een snelle en adequate afhandeling van klachten. Waar mogelijk belden zij direct zodra ze de klacht onder ogen kregen. Onze inwoners bleken deze aanpak te waarderen. In 20% van de gevallen ging dit nog niet goed en handelden wij klachten niet snel genoeg af.
- We hebben ook aandacht besteed aan een tijdige afhandeling van terugbelverzoeken en reacties op vragen via andere kanalen.

Digitalisering

We digitaliseerden de volgende zaken:

- Het verlengen van een rijbewijs.
- Het aanvragen van een vergunning voor een ligplaats.
- Het aanvragen van een demonstratie.
- Het aanvragen van een foto bij een bestuurlijke boete, verkeersboete of parkeerboete.

Dat maakt het regelen van deze zaken voor inwoners weer wat makkelijker.

We breidden het gebruik van ons zaakstelsel verder uit. Hierdoor kunnen Bredanaars makkelijk meer (aan)vragen digitaal indienen, zoals coronasteun voor ondernemers. We ontwikkelden en verfijnden diverse dashboards die ons inzicht geven in onze dienstverlening, zodat we die steeds verder kunnen verbeteren:

- Een dashboard voor de keten Stedelijke Ontwikkeling.
- Een dashboard dat inzicht geeft in wat er leeft in de stad en wat er over een bepaald thema wordt gezegd.
- Dashboards voor parkeren en Afvalservice.

Houding en gedrag

- We trainden en coachten onze medewerkers op het gebied van houding en gedrag. Zo versterkten wij een klantvriendelijke en vraaggerichte houding met oog voor noodzakelijk maatwerk.
- We trainden onze boa's op gespreks- en benaderingstechnieken, de-escalierend optreden en omgaan met agressie.
- We trainden onze baliemedewerkers in het omgaan met agressie.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Dienstverlening

Indicator: Tevredenheid inwoners (audit nr 83)

Omschrijving: Algemene waardering (rapportcijfer) dat inwoners geven aan de dienstverlening van de gemeente.

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	6,9	6,9	7	7,1	6,7-7,1

De streefwaarde is behaald.

Indicator: Gegronde WOZ-bezwaarschriften woningen (audit nr 84)

Omschrijving: % Gegronde WOZ-bezwaarschriften van totaal aantal woningen

Bron: WOZ-registratie Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1					

Deze indicator geeft geen inzicht in de tevredenheid van inwoners over de dienstverlening van de gemeente Breda. Het aantal ingediende WOZ-bezwaren is sterk afhankelijk van de markt en andere factoren, waar de gemeente geen grip op heeft. Voor de kwaliteit van dienstverlening wat betreft de WOZ, is het belangrijk wat het oordeel van de Waarderingskamer is. Die toetst op meerdere vlakken de kwaliteit van de uitvoering van de wet WOZ. Interactie met belanghebbenden is daar onderdeel van. De beoordeling is al een aantal jaar **** (4 van de 5 sterren = goed). In de eerstvolgende begroting vervangen we de huidige indicator door een indicator waarmee de beoordeling van de Waarderingskamer tot uitdrukking komt.

Indicator: Gegronde bezwaarschriften sociaal domein (audit nr 85)

Omschrijving: % Gegronde bezwaarschriften sociaal domein

Bron: Gemeente Breda, Suites voor het Sociaal Domein Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
10,2	6,9	7,3	15	16,4	15

Dit zijn de (gedeeltelijk) gegrond verklaarde bezwaren vanuit de WMO (totaal 6) en de Participatiewet (totaal 91), exclusief de Tozo-regeling. Het aandeel gegronde bezwaarschriften op basis van het totaal aantal, ligt hoger dan de streefwaarde van 15%. Vooral het aantal gegronde bezwaren Participatiewet nam toe.

Indicator: Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven (audit nr 86)

Omschrijving: Gegronde WOZ-bezwaarschriften bedrijven van totaal aantal niet woningen

Bron: WOZ-registratie Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
1,3					

Deze indicator geeft geen inzicht in de tevredenheid van bedrijven over de dienstverlening van de gemeente Breda. Het aantal ingediende WOZ-bezwaren is sterk afhankelijk van de markt en andere factoren, waar de gemeente geen grip op heeft. Voor de kwaliteit van dienstverlening wat betreft de WOZ, is het belangrijk wat het oordeel van de Waarderingskamer is. Die toetst op meerdere vlakken de kwaliteit van de uitvoering van de wet WOZ. Interactie met belanghebbenden is daar onderdeel van. De beoordeling is al een aantal jaar **** (4 sterren van de 5 = goed). In de eerstvolgende begroting vervangen we de huidige indicator door een indicator waarmee de beoordeling van de waarderingskamer tot uitdrukking komt.

Productindicatoren Product Vergunningen

Indicator: Tijdige toetsing omgevingsvergunning (audit nr 87)

Omschrijving: % Aangevraagde omgevingsvergunningen dat tijdig wordt getoetst

Bron: SBA Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
98	98	99	95	98	95

De streefwaarde is behaald.

Thema Beheer van de openbare ruimte

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

2021 was opnieuw een bijzonder jaar. Door de coronapandemie waren we nog steeds veel thuis. Daardoor was de directe woonomgeving voor veel mensen een belangrijke uitlaatklep. Om het hoofd leeg te maken, te bewegen, te ontmoeten en te genieten van al het moois dat buiten kan bieden. Dat vroeg een andere focus voor ons reinigings- en onderhoudswerk in de openbare ruimte. We hadden meer en over het jaar gespreide aandacht voor parken, groen, en fiets- en wandelpaden, waar we ons voorheen onder andere richtten op evenementen. De waardering voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is onverminderd hoog gebleven.

Afgelopen jaar keken we ook naar de toekomst. We waren hoopvol dat we konden leren omgaan met corona. Daarnaast hebben we in 2021 de eerste stappen gezet voor een toekomstperspectief op de openbare ruimte en heel Breda. Onze leidraden daarbij waren de Omgevingsvisie 2040, de verschillende grote transitie die langzaam vorm krijgen en de ervaringen uit de coronacrisis. We werken aan de openbare ruimte in een sterk en veerkrachtig Breda, nu en in de toekomst.

Recreatie op en rond het water

Het water is de laatste jaren steeds meer in trek. Steeds meer mensen zoeken verkoeling en vertier aan en op het water in Breda en de omliggende dorpen. We zien meer gebruiksvormen en een grotere menging daarvan, zoals bootje varen, suppen, kanoën en zwemmen. Afgelopen jaar zorgde het weer ervoor dat het water wat minder in trek was dan voorgaande jaren, maar we zien een groeiende trend. Deze druk(te) maakt dat we aandacht moeten besteden aan de gewenste balans in het gebruik. Dit is een onderdeel van de bouwstenen voor het nautisch beheer, die in 2021 zijn vastgesteld.

Groot onderhoud

Ook afgelopen jaar hebben we in de openbare ruimte gewerkt aan (groot) onderhoud en werk-met-werk-projecten. Door de betere samenwerking binnen en buiten de gemeente hebben we kansen verzilverd op het gebied van gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en communicatie. We maken de woon- en leefomgeving voor bewoners, bezoekers en ondernemers in Breda en de omliggende dorpen steeds mooier.

Omgevingsvisie 2040 en Groenkompas

We hebben daarnaast de Omgevingsvisie 2040 vastgesteld. Daarmee hebben we de leidende principes in beeld gebracht voor de (hoog)stedelijke ambities en de schaalessprong die Breda wil maken in de komende decennia. Onze groene ambities rond 'Breda, stad in een park' legden we vast in het Groenkompas. We vertalen dit in 2022 naar een uitvoeringsprogramma en verwerken het in het paraplu-bestemmingsplan Groen en Water.

Klimaatadaptieve ingrepen

De weersomstandigheden in 2021 waren beduidend anders dan de voorgaande jaren. De overvloedige regenval in de zomer heeft bewezen dat klimaatadaptieve ingrepen op het gebied van groen en water nut hebben. Het grootschalig vervangen van bomen is deels doorgeschoven naar 2022 door uitloop in het vergunningenproces en langere doorlooptijden. Deze vertraging is mede ontstaan door een toename van de complexiteit bij integrale en participatieprojecten.

Afval

In 2021 is een pakket maatregelen ingevoerd om te komen tot een financieel duurzame Afvalservice. Inmiddels zien we een voorzichtige positieve lijn.

huishoudelijk afval kg per inwoner

Afgelopen jaar hebben we minder huishoudelijk afval ingezameld dan in 2020. We zien meer gescheiden afvalstromen op de milieustations (grof huishoudelijk afval is ten opzichte van 2020 gedaald van 17,6% naar 11,3%). Ook is het scheidingspercentage verbeterd van 65% in 2020 naar 68% in 2021. Dat past goed bij onze doelstelling om minder restafval op te halen en nog meer kwalitatief goed gescheiden grondstoffen in te zamelen, zoals gft en oud papier en karton (OPK).

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Projecten in de openbare ruimte

- Klimaatverandering zorgt ook voor uitdagingen op het gebied van onderhoud. Uit inspecties die we in 2020 hebben uitgevoerd, bleek dat een aantal wegen dringend onderhoud nodig hadden. Daarom hebben we in 2021 een impuls gegeven aan het asfaltonderhoud. Ook het boomwortelprotocol hebben we verder ontwikkeld, waardoor we minder meldingen van overlast binnenkregen.
- Op diverse plekken zijn integrale groen-verharding-water- en mobiliteitsprojecten gerealiseerd, in samenwerking met de bewoners en met aandacht voor klimaatadaptatie en groen. Voorbeelden zijn de Willem van Oranjelaan, de Vijverstraat en de Julianalaan.
- De plannen voor het Willem Alexanderplein en het Erasmusplein zijn afgerond.
- In samenwerking met woningbouwcorporaties hebben we op plaatsen waar het woningbestand verduurzaamd wordt, meteen samen de openbare ruimte aangepakt, zoals in Linie-Zuid.
- Ondanks corona zijn in de stad veel projecten uitgevoerd om te 'vergroenen' en te 'verblauwen'. We hebben verschillende investeringsprojecten uitgevoerd, zoals klimaatadaptieve parels: de waterspeel- en verkoelplek op de Grote Markt, de Parkstraat en de Nijverheidssingel.
- We zijn gestart met werkzaamheden aan het regenwaterriool rond het Wilhelminapark en het opknappen van het park zelf. Een onderdeel van dit werk is het baggeren van de vijvers. Dat doen we in samenwerking met waterschap Brabantse Delta ook in wateren in de Haagse Beemden en de Linievijver.
- De werkzaamheden aan het rioolinformatiecentrum Oude Vest zijn afgerond. Daarmee hebben bewustzijn over sanitatie, klimaat en cultuurhistorie een centrale plek in de stad gekregen.
- Een uitdagend project was de vervanging van de oude rioleringen rond de Keermanslaan. In nauw contact met 150 bewoners en verschillende partijen hebben we het riool onder de tuinen, schuren en schuttingen vervangen, waarbij de tuinen en opstallen hersteld zijn.
- Afgelopen jaar zijn de subsidie Groene daken en het project Groene buurtjes zeer succesvol gebleken. Dat gold ook voor het NK-tegelwippen, waaraan 80 dorpen en steden deelnamen. Breda is als 6e geëindigd door bijna 80.000 tegels te wippen en op die plekken groen aan te brengen. Een ander voorbeeld van klimaat-bewustwording is de plaatsing van de groene vogeltorens bij het stadskantoor.

- Sinds 2021 voert de gemeente Breda de onkruidbestrijding op verharding weer in eigen regie uit. Het borstelen wordt nog door een aannemer uitgevoerd, maar de gemeente doet het veegwerk. De aansturing en inzet vindt plaats vanuit de gemeente. Daardoor wordt het materieel effectiever ingezet op de plekken waar dit nodig is. Dat heeft op verschillende locaties al geleid tot een verbetering van de onderhoudskwaliteit. De komende jaren streven we naar een verdere verbetering van onze inzet.
- De groene gebieden werden ook afgelopen jaar extra gebruikt tijdens de coronabeperkingen. Dit zorgde voor meer aandacht voor zwerfafval. Samen met actieve, vrijwillige zwerfvuilopruimers hebben we het Actieplan Aanpak Zwerfvuil opgesteld. Het prototype van de nieuwe afvalbakken is geplaatst en beproefd.
- Voor de schermen bij het stadion van NAC Breda hebben we samen met de stakeholders een oplossing gerealiseerd voor de middellange termijn (tot en met 2024). De schermen zijn verstevigd, waardoor de veiligheid van de constructie van de supportersscheiding is gewaarborgd. De calamiteitenpoorten zijn altijd geopend.
- We hebben 8400 lantarenpalen (armaturen) vervangen en verduurzaamd door de uitvoering van businesscase fase I. We hebben ook een begin gemaakt met de vervanging en verduurzaming in fase II. De gemeente heeft opdracht gegeven voor de vervanging en verduurzaming van nog eens 2600 armaturen. Het overige deel van de in totaal 25.000 armaturen volgt na een aanbesteding in 2022.

Afval

- Ondanks corona is de dienstverlening van de Afvalservice doorggegaan, ook in de gemeenten Moerdijk en Etten-Leur.
- We hebben diverse activiteiten ondernomen op weg naar een financieel duurzame Afvalservice, die een licht positief effect hadden op de afvalscheiding en het gedrag van mensen.
 - In maart 2021 zijn 3 afvalcoaches gestart. Zij helpen inwoners om de hoeveelheid afval te verminderen en het afval op de juiste manier te scheiden. Daarnaast pakken zij het bijplaatsen van afval aan. Ondanks de coronamaatregelen hebben we ingezet op een containerdeal met een tuintje, een samenwerking met woningcorporaties en actieve wijkorganisaties, tips van de afvalcoach op Instagram, de inzet van de voorlichtingswagons, de deelname aan markten (STEK-markt) en andere natuurlijke momenten in een wijk of buurt.
 - Op locaties waar nog geen plastic verpakkingen, blik en drinkpakken (PBD) worden ingezameld, regelen we dit. Sorteertanalyses van het restafval laten geen grote verschillen zien tussen hoog- en laagbouw. Gft-afval is overal een aandachtspunt. De afvalcoaches informeren inwoners hierover en we hebben een pilot voorbereid voor meer en schoner gft-afval. Ook staan er tips op onze afvalwijzer en de website van de gemeente.
 - De aanpak van bijplaatsing en illegaal gedumpt afval is door de komst van 2 afvalboa's ook verbeterd. In 2021 hebben we 1157 bestuurlijke boetes uitgedeeld. In samenwerking met de afdeling Uitvoering werd het naast geplaatste afval opgeruimd. Er kwamen 1107 meldingen binnen over afval dat naast ondergrondse containers was geplaatst. In 2020 waren dat er 1050, dus een vergelijkbaar aantal. Als we kijken naar het totale aantal meldingen over illegale stort en bijplaatsingen, dan is dat in dezelfde periode gedaald van 8833 naar 6986. Een mooi beeld, omdat we het tegendeel hadden verwacht.
 - Mensen maakten minder gebruik van de betaalde ophaaldienst voor grofvuil en snoeihout. Het aantal afspraken daalde van 55.000 in 2020 naar 8700 in 2021. Per keer werd in 2021 wel meer aangeboden en er is meer naar het milieustation gebracht. Hierdoor kregen we circa 4,5 miljoen kilo grof huishoudelijk afval minder binnen. Ook werd er beter gescheiden. Zo komen we weer dichterbij onze doelstelling.
 - Het 2e milieustation was in 2021 21 keer open wegens drukte.
- Het platform 'Breda doet mee' is gelanceerd, dat is gericht op duurzaam handelingsperspectief voor inwoners. Afval en circulariteit spelen een belangrijke rol. Afhankelijk van het seizoen besteden we op social media aandacht aan afval. Denk aan het inzamelen van kerstbomen bij het gft-afval, tips van de afvalcoach en een podcast over de vuilnismannen.
- In 2021 bestond kringloopwarenhuis Vindingrijk 20 jaar. Het was ook het 1e jaar dat zij door de vervlechting van de Atea-groep onderdeel waren van de Afvalservice.
- Bij kringloopwarenhuis Vindingrijk en Parels Breda is in 2021 weer zo'n 900.000 kilo aan herbruikbare goederen verwerkt. Door corona waren de winkel en de ontvangst van goederen een aantal keer gesloten. We hebben een begin gemaakt met het registreren van alle inkomende goederen, zodat we zicht krijgen op de soorten ingezamelde goederen.
- We zijn verschillende circulaire initiatieven gestart:
 - Samenwerking met ondernemers op bijvoorbeeld STEK, zoals harde kunststof naar start-up.
 - Ontwikkeling van een technische dienst in samenwerking met de afdelingen Werk, WSP, Uitvoering en Afvalservice.

- In 2021 hebben we samen met de afdeling Werk mensen ingezet bij het milieustation om vooraf afval te selecteren. We voeren dit in 2022 verder uit.
- Op het milieustation worden matrassen nu apart ingezameld.
- We organiseerden bijeenkomsten bij Parels Breda aan een circulaire tafel (workshops, lunchbijeenkomsten).
- Breda heeft kennis gedeeld, ervaring opgedaan en verbinding gezocht door aan te sluiten bij netwerken en samenwerkingsverbanden.
- Met kringloopwarenhuis Vindingrijk en Parels Breda hebben we ons ook dit jaar weer ingezet om spullen zo hoogwaardig mogelijk te hergebruiken en inwoners en ondernemers te inspireren op het gebied van circulariteit.
- We hebben een Europees subsidietraject voor vuilniswagens op waterstof verder uitgevoerd.
- Met de Baronie-gemeenten hebben we in 2021 een plan van aanpak opgesteld om in 2022 onderzoek te doen naar een (regionaal) toekomstbestendig afvalbeleid, waarbij de gemeenten hun autonomie behouden én de kansen voor een circulaire economie zo groot mogelijk zijn.

RISICO'S?

Onze toenemende ambities op het gebied van vergroening staan op gespannen voet met het beschikbare budget, de toenemende omvang van integrale afwegingen en onze participatie in projecten. Ook de beschikbare capaciteit in de markt maakt het lastig om projecten tijdig af te ronden. We onderzoeken nu hoe we tot slimme oplossingen kunnen komen en met combinaties in projecten de vergroening kunnen versnellen. Het is daarnaast een uitdaging om te voldoen aan onze herplantplicht door de vele fysieke uitdagingen in de ondergrond. In 2022 stellen we hiervoor een plan van aanpak op.

Vergroenen en verblauwen staan in de belangstelling door onze klimaatadaptieve ambities. Toch is het bestaande cultuurgroen in veel buurten versleten en aan vervanging toe. Het kan dus gebeuren dat nieuw groen vanuit klimaatadaptieve projecten wordt aangelegd naast versleten cultuurgroen.

De klimaatontwikkelingen vragen om een andere manier van beheer en onderhoud voor onder meer wegverhardingen en bomen. Door verschillen in budget en capaciteit tussen afdelingen raken projecten vertraagd, vindt de uitvoering in delen plaats of worden compromissen afgesproken die een vraagstuk maar gedeeltelijk oplossen. We werken vanuit verschillende disciplines aan een oplossing hiervoor. Een eerste voorbeeld is het boomwortelprotocol. Hier is echter nog een weg te gaan.

Afval

- Tussen 2015 en 2017 heeft de Afvalservice te weinig huishoudelijk restafval aangeboden bij Attero, wat leidde tot een claim. Hierover loopt nog steeds een rechtszaak. De uitspraak van de arbitrage dat de naheffing door de gewesten en gemeenten betaald moest worden, is door het gerechtshof vernietigd. De betaalde naheffing is teruggestort naar de gewesten en gemeenten. Attero heeft cassatie ingesteld bij de Hoge Raad. We wachten de uitspraak af.
- Breda maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling Nazorg Stortplaatsen, die 2 stortplaatsen in beheer heeft. In 2021 heeft technisch onderzoek naar de afdeklaag van de stortplaats Bavel/Dorst aangetoond dat het doelvermogen lager kan worden. De levensduur van de afdeklaag is verhoogd naar 100 jaar. Hierdoor kan de bijdrage van de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling gelijk blijven. Voor de stortplaats Zevenbergen is het doelvermogen in beheer bij het nazorgfonds van de provincie. Een lage rekenrente zou betekenen dat de gemeenschappelijke regeling een aanzienlijk bedrag bij moet storten. Met de provincie en een aantal gewesten hebben we een overeenkomst afgesloten om de komende 7 jaar te onderzoeken op welke manier de kosten verlaagd kunnen worden. Het aanpassen van de Leemtewet maakt hier deel van uit. In deze periode wordt de rekenrente niet verlaagd.
- De ontwikkelingen op de afvalmarkt zijn niet altijd voorspelbaar. Daarom is het belangrijk dat we de voorziening voor de Afvalservice op peil brengen.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Beheer van de openbare ruimte

Indicator: Tevredenheid openbare ruimte (audit nr 89)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat tevreden is over de bruikbaarheid van de openbare ruimte

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
74	81	73	74-78	75	70-80

De tevredenheid is in 2021 vergelijkbaar met 2020 en valt binnen de bandbreedte die in de begroting als streefwaarde was bepaald.

Indicator: Schoon, heel en veilig (audit nr 90)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat de openbare ruimte als schoon, heel en veilig ervaart

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
89	89	89	84-87	90	84-90

De tevredenheid is in 2021 vergelijkbaar met 2020 en valt in positieve zin net boven de bandbreedte van wat in de begroting als streefwaarde was bepaald.

Indicator: Beleving ophalen op afroep (audit nr 91)

Omschrijving: Rapportcijfer over het ophalen door de gemeente van afval op afroep

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
8	8	8,2	7,5-8	7,9	7-8

De tevredenheid is in 2021 iets lager dan in 2020, maar valt nog ruim binnen de bandbreedte van wat in de begroting als streefwaarde was bepaald. In 2021 werd € 25 in rekening gebracht bij het ophalen van groot huishoudelijk afval.

Indicator: Beleving inzameling restafval (audit nr 92)

Omschrijving: Rapportcijfer over de inzameling via minicontainers/ zelf wegbrengen van afval

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7,5	7,7	7,7	7,7	7,8	7,7

De tevredenheid is in 2021 vergelijkbaar met 2020 en ligt in de lijn van wat in de begroting als streefwaarde was bepaald.

Productindicatoren Product Afvalservice

Indicator: Restafval (audit nr 93)

Omschrijving: Maximaal aantal kilo restafval per inwoner per jaar

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: KG per inwoner

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
107	111	146		155	127

Vanwege corona, het thuiswerken, opruimen, verbouwen, is de nagestreefde daling van de hoeveelheid restafval niet gedaald.

Productindicatoren Product Beheer openbare ruimte, groen

Indicator: Openbaar groen (audit nr 94)

Omschrijving: Percentage bomen dat aan de veiligheidsnormen voldoet

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
95	95	95	95	95	95

De veiligheidsnorm is behaald. Wel wordt het steeds lastiger om deze norm te halen, door het ouder worden van het bomenbestand en de klimaatveranderingen.

Indicator: Aantal bomen (audit nr 95)

Omschrijving: Aantal bomen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
93.628	93.960	112.000		109.656	

Dit zijn alle bomen in straten, lanen en parken plus (sinds 2020) bomen in ecologische zones. Het zijn minder bomen dan aangegeven in 2020. In werkelijkheid is het aantal niet afgenomen. De registratie is alleen verbeterd.

Productindicatoren Product Beheer openbare ruimte, wegen**Indicator: Onderhoud wegen (audit nr 96)**

Omschrijving: Percentage van de wegen dat geen ernstige schade vertoont

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
85	86	76	87,5		Zie toelichting

Van 2014 tot 2022 pakken we achterstallig onderhoud aan op bestrating en plaveisel. Doel is deze terug brengen tot een landelijk gehanteerde norm (CROW): 90% van de wegen heeft geen ernstige schade. De inspectie vindt elke 2 jaar plaats, in de even jaren. Er is dus geen realisatiewaarde voor 2021.

Productindicatoren Product Riolering**Indicator: Wateroverlast (audit nr 97)**

Omschrijving: Aantal keer dat waterlast voorkomt in Breda door zware hoosbuien.

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	1	1	1	1	1

Hoosbuien is een niet specifiek gemaakte term. Bij extreme neerslag wordt gesproken over wateroverlast en waterhinder. Waterhinder komt frequent voor, als bijvoorbeeld water tussen de banden staat. Hier wordt gesproken over wateroverlast, waarbij vanuit één bui op enkele locaties eenmalig wateroverlast is voorgekomen in 2021.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Met het gemeentelijke vastgoed hebben we diverse beleidsdoelstellingen ondersteund en mede mogelijk gemaakt.

In 2021 hebben we de voorbereidingen afgerond voor de bouw van de nieuwe doorstroomvoorziening (DSV), de opvang voor dak- en thuislozen. Aansluitend heeft de aanbesteding plaatsgevonden en is eind augustus de bouw van gestart gegaan. De oplevering vindt naar verwachting medio augustus 2022 plaats. Daarnaast hebben we de aannemingsovereenkomst gesloten voor de bouw van het Talentcentrum. Op korte termijn voegen we 2 nieuwe, belangrijke beleidsdragende panden toe aan onze maatschappelijke portefeuille.

Verder hebben we enkele panden verduurzaamd, in lijn met de businesscase. Ook hebben we deze businesscase geëvalueerd. Door stijgende prijzen voor grondstoffen en energie, en het duurder uitvallen van projecten, loopt de huidige businesscase tegen financiële grenzen aan. Daarom zijn we gestart met de voorbereidingen voor een nieuwe businesscase.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Beheer en onderhoud

- In 2021 hebben we diverse werkzaamheden uitgevoerd binnen het project Brand- en dakveiligheid (2020-2024). Enkele panden hebben een link met het project Verduurzaming, waardoor we de werkzaamheden konden combineren.
- Voor alle locaties die onderdak bieden aan kwetsbare groepen, zijn de werkzaamheden uitgevoerd. Sommige werkzaamheden worden in 2022 uitgevoerd. Vaak is hiervoor al een begin gemaakt.

- Ook in 2021 hebben we gewerkt aan het verduurzamen van het vastgoed, zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma Verduurzaming Vastgoed. De werkzaamheden voor de verduurzaming van de zwembaden en het sportcomplex Jeugdland in Ulvenhout zijn afgerond. De laatste projecten binnen dit uitvoeringsprogramma zijn inmiddels opgestart en worden afgerond in 2022.
- Door corona, krapte op de arbeidsmarkt en stijgende materiaalprijzen hebben diverse onderhoudsprojecten vertraging opgelopen. We hebben in ieder geval het onderhoud uitgevoerd dat wettelijk verplicht is.

Bouwprojecten

- Het definitieve ontwerp voor het Talentencentrum is gereed en de omgevingsvergunning is verleend.
- De bouw van de nieuwe DSV is van start gegaan. De nieuwe locatie wordt naar verwachting medio augustus 2022 opgeleverd.

Exploitatie zwembaden en kunstijsbaan

- De exploitatie van de kunstijsbaan en de zwembaden is opnieuw aanbesteed. De nieuwe overeenkomst is op 1 januari 2022 ingegaan.

Gemeentelijke sportaccommodaties, woonwagens en zwarte lijst

- De investeringen voor de gemeentelijke sportaccommodaties zijn voor de lange termijn opgenomen in de planvorming voor de Omgevingsvisie. Daarbij houden we rekening met de afschrijvingstermijnen en investeringen voor de verduurzaming van deze accommodaties. We zijn bezig met onderzoeken naar investeringen in Princenhage en Bavel.
- Aan de Korte Raamstraat zijn standplaatsen ingericht voor de bewoners die nu aan de Rudonk staan. Daarnaast zijn een aantal standplaatsen verkocht conform het beleid. Verder hebben we in 2021 een nieuw woonwagenbeleid vastgesteld, waardoor de gemeente een actueel beleidskader heeft voor dit dossier.
- Voor een aantal panden op de zwarte lijst stellen we verkoopprocedures op. Het huidige gebruik, het beleid, wet- en regelgeving, en afstemming met de omgeving hebben effect op de snelheid van het verkoopproces.

RISICO'S

Binnen dit thema spelen de volgende risico's:

- We onderzoeken of de onderhoudsvoorziening in 2031 nog toereikend is. Door weloverwogen te investeren, kunnen we hiervoor zorgen.
- De aanbesteding voor een nieuwe koelmachine voor de kunstijsbaan is gestart. Door de wereldwijde logistieke problemen en tekorten aan grondstoffen is de kans aanwezig dat deze machine niet beschikbaar is vóór het seizoen 2023.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Beheer van het gemeentelijk vastgoed

Indicator: Bezettingsgraad sportaccommodaties velden (audit nr 321)

Omschrijving: Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties buitenvelden

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
81	80		80		80

Door een lange periode van verplichte sluiting van de binnensportaccommodaties vanwege corona, is het niet realistisch om de bezettingsgraad over 2021 als indicator te gebruiken, omdat het beeld door de maatregelen gedurende het jaar vertroebeld is.

Indicator: Bezettingsgraad sportaccommodaties: onderwijs (audit nr 322)

Omschrijving: Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: onderwijsgebruik binnen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
52	50				50-55

Door een lange periode van verplichte sluiting van de binnensportaccommodaties vanwege corona, is het niet realistisch om de bezettingsgraad over 2021 als indicator te gebruiken, omdat het beeld door de maatregelen gedurende het jaar vertroebeld is.

Indicator: Bezettingsgraad sportaccommodaties: verenigingen (audit nr 323)

Omschrijving: Gemiddelde bezettingsgraad van sportaccommodaties: verenigingsgebruik binnen

Bron: Gemeente Breda Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
68	74				75

Door een lange periode van verplichte sluiting van de binnensportaccommodaties vanwege corona, is het niet realistisch om de bezettingsgraad over 2021 als indicator te gebruiken, omdat het beeld door de maatregelen gedurende het jaar vertroebeld is.

Indicator: Tevredenheid binnensport (audit nr 33)

Omschrijving: Tevredenheid door gebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties over de binnensportaccommodaties

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
7,8		7,8	7,5-8,0	7,9	7,5-8,0

De tevredenheid is in 2021 zelfs iets hoger dan in 2020 en valt ruim binnen de bandbreedte die in de begroting als streefwaarde was bepaald.

Productindicatoren Product Vastgoedbeheer**Indicator: Verduurzaming gemeentelijke gebouwen (audit nr 74)**

Omschrijving:

Bron: Meeteenheid:

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					Zie toelichting

De eerder gebruikte indicator 'labelstappen' is niet meer geschikt, zoals ook in de begroting van 2021 is aangegeven. Inzicht in totaal CO₂/energieverbruik per Bruto Vloeroppervlak is een betere indicator. Omdat door corona veel gebouwen in 2021 dicht waren, is het niet realistisch om het energieverbruik hier weer te geven. Het beeld is door de maatregelen gedurende het jaar vertroebeld. In de eerstvolgende herijkingronde van de indicatorenset wordt voorgesteld om de huidige indicator om te vormen naar een betere indicator, bijvoorbeeld: het gemiddeld CO₂/energieverbruik per bruto vloeroppervlak.

Indicator: Energiezuinigheid (audit nr 98)

Omschrijving: Een energie-index, met bijbehorend label.

Bron: energielabelcertificatie Meeteenheid: Index

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
					Zie toelichting

De eerder gebruikte indicator 'labelstappen' is niet meer geschikt, zoals ook in de begroting van 2021 is aangegeven. Inzicht in totaal CO₂/energieverbruik per Bruto Vloeroppervlak is een betere indicator. Omdat door corona veel gebouwen in 2021 dicht waren, is het niet realistisch om het verbruik hier weer te geven. Het beeld is door de maatregelen gedurende het jaar vertroebeld. Deze indicator komt in de eerstvolgende begroting te vervallen. In plaats daarvan ontwikkelen we een indicator over het gemiddelde CO₂ / energieverbruik per bruto vloeroppervlak.

Thema Open overheid

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

We hebben samengewerkt met de stad en hebben de inwoners betrokken om het gemeentelijke beleid en onze dienstverlening te verbeteren. Zij waren daartoe in staat doordat we transparant zijn en op een zorgvuldige manier verantwoording afleggen.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

De gemeenteraad is het hoogste orgaan binnen de gemeente. De raadsleden staan 4 jaar lang in nauw contact met de inwoners van de stad. Met hun input en die van organisaties en ondernemers nemen zij besluiten over het beleid dat de gemeente uitvoert. De gemeenteraad benoemt een college van burgemeester en wethouders, dat het bestuursakkoord gaat uitvoeren. Gedurende de raadsperiode controleren de raadsleden het college en de burgemeester en nemen zij het initiatief om het beleid aan te passen of nieuw beleid te ontwikkelen. De gemeenteraad wordt in zijn werkzaamheden ondersteund door de rekenkamer, de accountant, de Ombudscommissie en de raadsgriffie. Het is de taak van deze instanties om de informatiestromen richting de gemeenteraad te optimaliseren, zodat zij goede besluiten kunnen nemen.

INDICATOREN

Thema-indicatoren Open overheid

Indicator: Gemeente betreft burgers (audit nr 99)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat vindt dat burgers onvoldoende bij gemeentelijke plannen worden betrokken

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	22	21		26	0

De ontevredenheid neemt (licht) toe. Mogelijk heeft dit te maken met onvrede over coronamaatregelen. Dit is echter niet onderzocht. We zullen daarom dit gegeven blijven monitoren of de onvrede weer afneemt in volgende jaren.

Indicator: Gemeente luistert (audit nr 100)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat vindt dat de gemeente niet luistert naar de mening van de burgers

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
	20	20		22	0

De ontevredenheid neemt (licht) toe. Mogelijk heeft dit te maken met onvrede over coronamaatregelen. Dit is echter niet onderzocht. We zullen daarom dit gegeven blijven monitoren of de onvrede weer afneemt in volgende jaren.

DE KOSTEN VAN DIT PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Lasten				
Veilig Breda	31.521	33.055	34.546	-1.491
Dienstverlening	10.407	9.843	9.032	811
Beheer van de openbare ruimte	84.083	87.569	90.728	-3.159
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	20.562	21.032	23.850	-2.818
Open overheid	4.409	4.475	4.363	111
Totaal Lasten	150.982	155.974	162.519	-6.545

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Baten				
Veilig Breda	14.055	14.103	19.119	-5.017
Dienstverlening	2.933	3.383	3.955	-572
Beheer van de openbare ruimte	62.943	62.938	62.231	706
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	9.684	10.418	12.586	-2.168
Open overheid	0	0	410	-410
Totaal Baten	89.616	90.842	98.301	-7.460
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	61.366	65.132	64.218	915

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Het resultaat van het programma Basis op Orde in Breda is € 0,9 miljoen. Hieronder geven we een toelichting per thema.

Thema Veilig Breda: resultaat € 3,5 miljoen

- **Veiligheid openbare ruimte (€ -1,1 miljoen)**
 - Evenementen: de afgelopen jaren zijn er geen evenementen geweest door corona. Er kwamen wel aanvragen binnen, maar we hebben besloten om hiervoor geen leges te heffen, terwijl de aanvragen wel in behandeling zijn genomen. Dit heeft de gemeente € 0,1 miljoen gekost.
 - Bezwaar en beroep: voor een aantal grote zaken hebben we meer proces- en juridische kosten gemaakt. Hiervoor is ook meer ingehuurd. Daardoor gaven we € 0,3 miljoen meer uit dan begroot.
 - Water en havens: bij de begrotingsbehandeling 2021 is afgesproken dat er € 0,2 miljoen extra opbrengsten worden gerealiseerd, onder meer door het aantal ligplaatsen voor bootjes uit te breiden. Dit is in 2021 niet gelukt (€ -0,2 mln); door corona zijn hiervoor andere werkzaamheden uitgevoerd.
 - Kermissen en markten: we hebben besloten om de kermisexploitanten en standplaatshouders tegemoet te komen door minder of geen leges te heffen. Voor de markten en kermissen die wel doorgingen, zijn meer kosten gemaakt, doordat er meer omheining geplaatst moest worden en doordat er meer controles zijn uitgevoerd. Per saldo zijn de budgetten hierdoor met € 0,3 miljoen overschreden.
 - Fiscaal parkeren: hier zien we een positief resultaat van € 0,4 miljoen. We waren in de begroting al uitgegaan van minder parkeerinkomsten door corona.
 - Drank en horeca: vanwege de lockdowns zijn er geen horecacontroles geweest. Dit leidde tot een financieel nadeel van € 0,1 miljoen doordat er minder baten waren.
 - Bestuurlijke boete: dit proces is half maart opgestart, waardoor er de eerste 3 maanden geen opbrengst was. Een nadeel van € 0,1 miljoen.
 - Algemeen: de coronamaatregelen leidden tot extra werkzaamheden voor de gemeente. Hierdoor zijn de budgetten met € 0,4 miljoen overschreden.
- **Ondermijning (€ 0,2 miljoen)**
 - De post LBB/Bibob heeft een onderschrijding, doordat de formatie - en daaraan gekoppeld de aanpak van zaken - pas halverwege het jaar heeft plaatsgevonden. Daardoor kon het budget niet volledig uitgenut worden.
- **Zorg en veiligheid (€ 0,2 miljoen)**
 - We hadden minder (externe) inzet nodig voor zorg en veiligheid, vooral bij buurtbemiddeling en zorg in en om de stad. In het resultaat zitten 2 bijdragen van derden. Hierdoor gaat € 0,1 miljoen door naar volgend jaar. Het gaat hier om de krachtenveldanalyse anti-discriminatie en een subsidie voor ex-gedetineerden.
- **Fysieke veiligheid (€ 4,2 miljoen)**
 - WABO: het afgelopen jaar was de opbrengst vanuit de leges € 10,5 miljoen. Dat leidde tot een positief resultaat van € 4,7 miljoen. Er waren meer aanvragen dan begroot en er zijn aanzienlijk meer grote plannen vergund, 22 tegen 9 een jaar eerder.
De wettelijke grondslag voor het heffen van leges komt vanuit artikel 229 van de Gemeentewet, hierin staat onder andere opgenomen dat de geraamde opbrengsten meerjarig bezien maximaal kostendekkend mogen zijn. De gemeente mag dus over een langere periode gezien geen winst maken op de leges. De jaren 2020 en 2021 waren ruim meer dan kostendekkend. Gezien de versnellingsopgave Wonen en de druk op de woningbouwproductie is het de verwachting dat het aantal grote bouwprojecten van boven de

€ 5 miljoen de komende jaren hoog blijft en de legesinkomsten dus ook. Daarentegen brengt de komst van de Omgevingswet en het nieuwe legesstelsel nog onzekerheden met zich mee met betrekking tot de hoogte van de te ontvangen leges.

Door de hogere omzet hebben we ook meer uren (afdeling Ruimte) en externe kosten gemaakt, in totaal € 0,4 miljoen. Verder was er een vrijval vanuit de exploitatiereserve van € 1,1 miljoen.

- Veiligheidsregio: het tekort van € 0,8 miljoen wordt veroorzaakt door de overschrijding op de FLO-intekentaak (Functioneel Leeftijdsontslag).
- Omgevingsdienst (OMWB): we zien een positief resultaat bij de bijdrage aan deze verbonden partij over 2020. Deze plus van € 0,23 miljoen valt in 2021 en komt voort uit de afrekening van het werkprogramma 2020 van de OMWB. Door de crisis waren veel horeca en andere bedrijven dicht, waardoor er minder klachten waren, wat leidde tot minder handhaving en juridische afwikkeling, en andere vormen van controle. Het werkprogramma is wel volledig uitgevoerd. Samen met de bedragen die overlopen naar 2022 is het totale positieve resultaat € 0,24 miljoen.
- Algemeen: de afdeling moest meer (tijdelijk) personeel inzetten, wat leidde tot een negatief resultaat van € 0,6 miljoen.
- **Veilig Breda algemeen (€ neutraal)**
 - Er waren extra kosten door de coronapandemie maar hierdoor zijn reguliere andere taken niet uitgevoerd.

Thema Dienstverlening: resultaat € 1,4 miljoen

- **Publiekszaken: resultaat € 1,4 miljoen**
 - Hier zagen we meerdere positieve effecten. De personeelskosten vielen € 0,3 miljoen lager uit. Daarnaast werden niet alle gelden voor het uitvoeren van de Donorwet besteed (€ 0,1 miljoen). Ook vielen de overige exploitatielasten van de Balie en het KCC gunstig uit (€ 0,2 miljoen). Verder waren via een begrotingswijziging de lasten voor de RNI (Registratie Niet-Ingezetenen) opgehoogd, maar hiervoor zijn nauwelijks kosten gemaakt het afgelopen jaar. Dat resulteert in een positief effect van € 0,45 miljoen. Tot slot hadden we meer baten door meer ontvangsten van rijksleges (rijbewijzen, € 0,2 miljoen) en RNI-baten (€ 0,2 miljoen). Nadelige effecten waren de extra kosten voor ICT-systemen (totaal € 0,1 miljoen). In 2021 is er voor € 0,2 miljoen aan rijksleges in rekening gebracht. Hier staan echter ook meer kosten tegenover (€ 0,2 miljoen).

Thema Beheer van de openbare ruimte: resultaat € -3,9 miljoen

- **Afvalservice: resultaat € 0,1 miljoen**
 - In 2021 is binnen het gesloten systeem van huishoudelijk afval een positief resultaat van € 0,4 miljoen behaald. Dit resultaat is op jaareinde gedoteerd aan de egalisatievoorziening van Afvalservice waardoor het uiteindelijke resultaat € 0 is.
Het positieve resultaat is te verklaren door de hogere opbrengst vanuit de afvalstromen (€ 0,9 miljoen), die vooral wordt veroorzaakt door de veel hogere papierprijs.
De afvalstoffenheffing leverde inclusief kwijscheldingen € 0,2 miljoen meer op dan begroot. Een positieve afrekening uit eerdere jaren van Midwaste/Nedvang leverde € 0,25 miljoen op. Daarnaast zijn er lagere kosten gerealiseerd in de afvalverwerking (€ 0,1 miljoen). Totaal positief: € 1,45 miljoen.
Verder waren er hogere formatieve lasten die hebben geleid tot € 0,6 miljoen extra uitgaven, onder andere veroorzaakt door de cao-effecten en een verschuiving tussen (meer) vast personeel en (minder) uitzendkrachten. Ook zijn er hogere brandstof- en onderhoudskosten vanuit het wagenpark doorbelast (€ 0,3 miljoen), waren er additionele huurkosten om minicontainers te stallen (€ 0,1 miljoen) en waren er hogere exploitatielasten (€ 0,05 miljoen), onder meer door ICT-gerelateerde kosten. Totaal negatief: € 1,05 miljoen.
 - Het bedrijfsmatige deel van Afvalservice behaalde een positief resultaat van € 0,1 miljoen. Weliswaar was er € 0,25 miljoen omzetsderving vanwege corona bij Vindingrijk en Parels, maar mede dankzij de bijdrage vanuit het coronamaatregelenpakket is dit opgevangen.
 - Er waren minder lasten bij de inzet op alle regio gebonden activiteiten (€ 0,5 miljoen), maar ook minder baten. Daardoor eindigden we hier kostenneutraal.
- **Beheer openbare ruimte wegen en groen € -4,0 miljoen**
 - Door calamiteiten (asbestsaneringen en drugsdumpingen) zijn extra kosten ontstaan (totaal € 0,48 miljoen). Deze kosten zijn niet op derden te verhalen.

- Op de openbare verlichting is een tekort ontstaan van € 0,35 miljoen door een nagekomen factuur uit 2020, waar geen rekening mee was gehouden in de transitoria (€ 0,23 miljoen) en hogere energielasten (€ 0,08 miljoen).
- Een deel van het tekort op de openbare verlichting wordt opgelost met diverse eenmalige besparingen op verkeer (totaal € 0,13 miljoen).
- Door het winterse weer ontstond een tekort van € 0,33 miljoen op de gladheidsbestrijding.
- Extreme vervuiling van het terrein Hazeldonk heeft geleid tot extra kosten van € 0,07 miljoen om illegale stort en menselijke uitwerpselen op te ruimen.
- We hebben maatregelen genomen om de veiligheidsschermen bij NAC te kunnen blijven gebruiken. De extra kosten bedroegen in 2021 € 0,13 miljoen.
- We hadden een positief resultaat op het stedelijke bestek (groen) van € 0,46 miljoen door meevallende stortkosten, die het gevolg waren van nieuwe contracten en kleinere hoeveelheden afval.
- De waterschapsbelastingen zijn hoger dan begroot door een wijziging in de berekeningssystematiek in 2020 en een tariefstijging (€ 0,1 miljoen).
- Om het tekort door de hogere waterschapslasten op te kunnen vangen, voerden we minder onderhoud uit aan het water. Dit leverde een positief resultaat op van € 0,1 miljoen.
- We hadden extra kosten door bestuurlijke en bewonersvragen (totaal € 0,07 miljoen). Onder deze verzoeken vallen nog oude afspraken met de Plukroute in Princenhage en werkzaamheden rond Landgoed Wolfslaar.
- Ecologie heeft een positief resultaat geboekt van € 0,12 miljoen. Er is minder uitgevoerd door minder beschikbare capaciteit. Daarnaast is er behoudend gewerkt om tekorten te vermijden.
- De onderhoudstoestand van de wegverhardingen blijkt zich anders te ontwikkelen dan we dachten op basis van eerdere inspecties. Om achterstallig onderhoud op te lossen, hebben we een dotatie in de voorziening 'achterstalligheid onderhoud verhardingen' gedaan. Dit leidde tot een overschrijding van € 3,2 miljoen.
- De extra kosten vanuit het wagenpark (€ 0,2 miljoen) worden veroorzaakt door hogere brandstofkosten, schades, meer onderhoud, verzekeringen en de vervlechting met Atea (€ -0,1 miljoen).
- Het overige resultaat betreft het resultaat op de bedrijfsvoering, lagere kapitaallasten en minder kosten voor het onderhoud van evenementkosten (€ 0,18 miljoen). Binnen dit resultaat is een tekort van € 0,12 miljoen opgevangen door de vervlechting van Atea.
- Er is een positief resultaat van € 0,12 miljoen door minder onderhoud aan de evenementkosten en minder gebruik van verkeersmaatregelen.
- Er waren extra kosten voor reclame door een dotatie in de voorziening 'dubieuze debiteuren' en door het niet kunnen innen van reclame-inkomsten. Daarnaast waren er lagere inkomsten door betalingsregelingen (totaal € -0,2 miljoen). Verder vielen door corona reclame-inkomsten weg door de financiële situatie van de contractanten.

Thema Beheer van het gemeentelijk vastgoed: resultaat € -0,7 miljoen

- De panden aan de Riethil zorgden voor tekorten van in totaal € 0,5 miljoen. Het gaat hierbij om een exploitatietekort, leegstand en kosten voor onderhoud en personeel.
- De sloop van een pand leverde € 0,3 miljoen aan extra lasten op vanwege het afboeken van de boekwaarde en de sloopkosten.
- De huurinkomsten vielen € 0,6 miljoen lager uit. De grootste post daarbij was de leegstand van Stadskantoor C (€ 0,3 miljoen). Verder heeft de gemeenteraad het voorstel voor het nieuwe huurcontract van NAC Breda goedgekeurd. Hierin was onder andere opgenomen dat er in 2021 voor een periode van 6 maanden geen kapitaallasten werden doorberekend in de huur (€ -0,2 miljoen). Daar staat tegenover dat de huurovereenkomst met 1 jaar wordt verlengd, waarmee de tegemoetkoming in de kapitaallasten financieel wordt gecompenseerd.
- De advieskosten en advocaatkosten voor het traject Sportbedrijf en de aanbesteding bedragen € 0,1 miljoen.
- We zien een stijging in de energielasten (€ -0,1 miljoen).
- De 'vrijval dubieuze debiteuren' leverde een voordeel van € 0,15 miljoen op.
- De kapitaallasten vielen € 0,3 miljoen voordeliger uit.
- Er is minder uitgegeven aan klein onderhoud dan verwacht, wat € 0,3 miljoen voordeel opleverde.

Thema Open overheid: resultaat € 0,5 miljoen

- College en ondersteuning college: resultaat € 0,4 miljoen
Het voordelige resultaat op de lasten van € 0,04 miljoen wordt verklaard door het niet volledig besteden van het representatiebudget, vooral doordat er door de pandemie minder activiteiten waren. Het resultaat op de baten van € 0,4 miljoen wordt vooral verklaard door hogere niet-beïnvloedbare baten, zoals een vrijval van de pensioenvoorziening voor (ex-)wethouders door een hogere rentestand ten opzichte van eind 2020.
- Raad en griffie: resultaat € 0,05 miljoen
Het resultaat op de lasten wordt verklaard door minder salariskosten.
- Rekenkamer: resultaat € 0,03 miljoen positief
Het resultaat op de lasten wordt verklaard door minder onderzoekskosten.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2021	Werkelijke uitgaven tm 2021	Vrijval 2021	Nog beschikbaar eind 2021	Geplande investeringen opgenomen in begroting 2022	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal
Basis op orde in Breda										
Afvalservice	202	181	21	0	800	200	200	200	200	800
Beheer openbare ruimte, groen	2.514	1.316	128	1.070	3.400	2.382	1.188	900		4.470
Beheer openbare ruimte, wegen	1.701	198	20	1.483	1.400	2.183	700			2.883
Herinrichting pleinen	283	89		194	1.666	1.027	833			1.860
Verduurzaming OV	11.701	2.699		9.002		2.852	3.000	3.150		9.002
Riolering	49.544	15.880		33.664	43.800	16.464	16.200	20.000	24.800	77.464
Klimaatadaptatie	11.147	876		10.271	570	4.461	3.190	3.190		10.841
Vastgoedbeheer	573	419	-62	216	750	966				966
Doorstroomvrz.	4.638	1.585		3.053		2.991	62			3.053
Vastgoedbeheer, sportaccommodatie	66			66		66				66
Verduurzaming vastgoed	2.896	1.312		1.584		1.184	400			1.584
Talentencentrum	22.768	1.560		21.208		16.316	4.892			21.208
Brand-en dakveiligheid	4.039	815	62	3.162		2.714	374	74		3.162
Aankoop Brandweerkazernes	2.855	1.981		874		874				874
Totaal	114.927	28.911	169	85.847	52.386	54.680	31.039	27.514	25.000	138.233

TOELICHTING INVESTERINGEN

Beheer openbare ruimte groen

Vervanging bomen

Dit krediet betreft een grootschalige vervanging van bomen en dit wordt veelal integraal en met een participatietraject uitgevoerd. Door afstemming en het vergunningenproces schuift de overloop door naar 2022.

Klimaatadaptatie hitte

Door werk-met-werk-projecten worden klimaatadaptieve projecten gecombineerd uitgevoerd. Zo worden hittemaatregelen altijd met projecten voor droogteaanpak, wateroverlast en reguliere onderhoudsprojecten gecombineerd. Een aantal werk-met-werk-projecten hebben vertraging opgelopen, waardoor de overloop op klimaatadaptieve projecten doorschuift naar 2022.

Beheer openbare ruimte wegen

Verduurzaming openbare verlichting

Door het wereldwijde chiptekort is de levering van armaturen problematisch. Daarnaast was er sprake van een knelpunt in de personele capaciteit, waardoor de aanbesteding verduurzaming 2021-2024 vertraging heeft opgelopen. Hierdoor schuift de overloop door naar 2022 en wordt de fasering aangepast. In 2022 wordt de 1e tranche van de verduurzaming van de openbare verlichting 2017-2020 opgeleverd.

Herinrichting pleinen

Door participatie en leveringsproblemen door corona schuiven de volgende projecten deels door naar 2022: Oranjeplein, Willem Alexanderplein, Heuvelpark, Erasmusplein en Mgr. Nolensplein.

Doorstroomvoorziening

De bouw van de nieuwe DSV vordert gestaag en verloopt volgens planning. Op basis daarvan is de oplevering voorzien in juli 2022, de ingebruikname volgt in september 2022.

Brand- en dakveiligheid

Voor het project Brandveiligheid hebben we in 2021 conform de planning bij 22 panden werkzaamheden uitgevoerd. Binnen het project Dakveiligheid zijn conform de planning 24 panden voorzien van dakveiligheidsvoorzieningen. In enkele gevallen hebben we de werkzaamheden gecombineerd met het project Verduurzaming Vastgoed. Beide projecten hebben een looptijd van 2021 tot en met 2024.

Verduurzaming vastgoed

In 2021 hebben we verschillende Optisport-panden (verder) verduurzaamd. Daarnaast is de verduurzaming op het Pastoor Pottersplein afgerond. In 2021 zijn we gestart met het verduurzamen van de Viandenlaan en het Jack van Gilsplein.

Vastgoedbeheer, sportaccommodatie

De werkzaamheden aan de gemeentelijke buitensportcomplexen zijn doorgeschoven naar 2022, omdat we ze dan kunnen combineren met andere werkzaamheden.

Vastgoedbeheer

In 2021 is de verbouwing van stadskantoor C afgerond. De uitbreiding van de kleine zaal van de MEZZ, de verbouwing van het Huis van de Heuvel en de aanpassingen voor de toegankelijkheid worden in 2022 afgerond of opgestart.

Aankoop brandweerkazernes

Op basis van de eerder gemaakte afspraken heeft de gemeente op 1 januari 2021 met terugwerkende kracht het eigendom van de brandweerkazernes in Teteringen en Ulvenhout overgenomen van de veiligheidsregio. Deze aankoop is in 2021 financieel afgewikkeld. In 2022 passen we de kazernes in Breda en Prinsenbeek aan volgens de actuele wet- en regelgeving.

Talentencentrum

In 2021 is het definitieve ontwerp van het Talentencentrum vastgesteld en is de uitvoeringsovereenkomst met de aannemer gesloten. De bouw van het Talentencentrum en de bijbehorende buitenruimte start in 2022. Naar verwachting is deze medio 2023 klaar.

VOORZIENINGEN

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Voorziening wet AppA	9.216	-676	8.540
Onderhoud Vastgoedbeheer	20.136	-577	19.559
Voorziening openbare ruimte onderhoud	6.113	-784	5.329
Achterstallig onderhoud verhardingen	2.851	1.299	4.150
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	0	32	32
Voorziening afvalservice	0	360	360
Voorziening riolering	3.165	573	3.739
Totaal	41.481	229	41.710

Hieronder gaan we in op de mutaties in de voorzieningen:

Voorziening Wet Appa

De voorziening bevat pensioenreserveringen en wachtgelden van voormalige politieke ambtsdragers (wethouders). De APPA-voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van de extern opgestelde actuariële berekeningen van de pensioenverplichtingen aan (voormalige) politieke ambtsdragers. Naast de jaarlijkse onttrekking uit de voorziening (€ 0,53 miljoen) is in 2022 per saldo € 0,14 miljoen van de voorziening vrijgevallen. Met name vanwege de hogere rentestand ultimo 2021 ten opzichte van ultimo 2020. Conform de meest actuele berekeningen (eind 2021) bedraagt de pensioenverplichting € 7,9 miljoen en de wachtgeldverplichting ongeveer € 0,6 miljoen, bij elkaar € 8,5 miljoen.

Onderhoud gebouwen vastgoedbeheer

Dit betreft de begrote stortingen en de onttrekking van de werkelijke onderhoudslasten voor het onderhoud van de gebouwen die we in eigendom hebben. Dit is inclusief het binnenonderhoud dat voor onze rekening komt. Onder deze voorziening valt ook de vervanging van de binnensportinventaris en het civiel en cultuurtechnisch onderhoud van de buitensportcomplexen. De onderhoudsvoorziening is tot en met 2030 toereikend.

Voorziening openbare ruimte onderhoud

In totaal was de onttrekking op de voorziening 'Openbare ruimte' begroot op € 7,5 miljoen. We hebben € 6,4 miljoen daarvan gerealiseerd. Door de overloop van projecten naar 2021, was de verwachte onttrekking bijgesteld naar € 9,5 miljoen. Door werk met werk te maken, participatie, capaciteitstekorten, archeologisch onderzoek, minder werkbare dagen en corona zijn een aantal projecten doorgeschoven naar 2022. Het gaat vooral om groot onderhoud aan de verharding.

Achterstallig onderhoud wegverhardingen

Het saldo bedroeg per 31 december 2021 € 4,2 miljoen en is op te splitsen in 2 onderdelen:

- Voor het vastgestelde achterstallige onderhoud aan de verhardingen hebben we een dotatie van € 3,2 miljoen in de voorziening 'achterstalligheid onderhoud verhardingen' gedaan. De uitvoering van deze projecten vindt plaats in 2022 en 2023.
- We hebben de periode afgerond waarin de voorziening 'achterstalligheid onderhoud verhardingen' is ingesteld voor 2,5 miljoen per jaar gedurende 8 jaar (2014-2021). De onttrekking in 2021 is door de overloop van projecten bijgesteld van € 2,1 miljoen naar € 2,8 miljoen. In werkelijkheid is in 2021 € 1,9 miljoen onttrokken en zijn er projecten voor een bedrag van € 1 miljoen doorgeschoven naar 2022 door interne en externe afstemming en minder werkbare dagen.

Voorziening van derden verkregen middelen

Betreft een ontvangen subsidie met betrekking tot zwerfvuil en valt onder reiniging (beheer openbare ruimte wegen). Het opruimen van zwerfafval, waarvan de kosten in 2022 gemaakt zullen worden.

Voorziening afvalservice

Om schommelingen in de kosten of opbrengsten op te vangen is binnen het gesloten systeem van afval een voorziening ingesteld.

De dotatie in de voorziening bedraagt € 0,36 miljoen met name door hogere baten Oud Papier en Karton (OPK).

Riolering

Om schommelingen in de kosten en opbrengsten op te vangen hebben we een voorziening ingesteld binnen het gesloten systeem van de rioolheffing. Naast de begrote dotatie van € 0,15 miljoen bedraagt de aanvullende dotatie in de voorziening € 0,43 miljoen. Dit bedrag wordt vooral veroorzaakt door lagere kapitaallasten door de fasering van projecten en een lagere kwijschelding dan begroot. Daarnaast zijn de opbrengsten lager dan begroot door een hoge leegstand van panden in 2021. Hier was in de begroting geen rekening mee gehouden.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Veiligheid programma 2019-2023	Kaderstellend	2019
Nota herijking harddrugsbeleid	Kaderstellend	2018
Nota herijking softdrugsbeleid	Kaderstellend	2017
Uitwerkingskader Vergunningverlening, toezicht en handhaving Breda	Kaderstellend	2020
Visie openbare ruimte Breda 2020	Kaderstellend	2009
Beleidskader kapitaalgoederen Openbare ruimte	Kaderstellend	2014
Structuurvisie Breda 2030	Kaderstellend	2012
Beleidsregels locatiekeuze centrale verzamelplaatsen voor het aanbieden van inzamelmiddelen van huishoudelijk afval	Kaderstellend	2017
Actualisatie beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte (2018)	Kaderstellend	2018
Het Stedelijk waterplan 2019-2023	Kaderstellend	2019
Afstoffenverordening	Kaderstellend	2016
Aanwijzingsbesluit ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval	Kaderstellend	2017
Duurzaamheidsvisie Breda 2030	Kaderstellend	2016
Bredase uitwerking Van Afval Naar Grondstof	Kaderstellend	2016
Nadere regels afvalstoffen Breda 2016	Kaderstellend	2016
Breda's Waterkompas 2016	Kaderstellend	2016
Visie op vastgoed 2016	Kaderstellend	2016
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Kaderstellend	2017
Nota Sportaccommodaties en financiën	Kaderstellend	2016
Nota Bewegingsruimte	Kaderstellend	2015
Team Breda: Uitvoeringsprogramma 2017-2022	Kaderstellend	2017

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Basis op Orde	Thema Veilig Breda
Website Veiligheidsregio:	VRMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	17,41 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De VRMWB organiseert verschillende taken voor de 24 deelnemende gemeenten. Een van de belangrijkste is het in stand houden van een robuuste brandweerorganisatie. Vanuit de verschillende kazernes in en om Breda leveren zij inzet wanneer dat nodig is. De brandweer wordt vooral ingezet voor redden en blussen, en soms voor algemene hulpverlening. Daarnaast organiseert de VRMWB de multidisciplinaire crisistaakuitvoering, de GHOR-taken (deels) en klein deel van de bevolkingszorgtaken (inclusief crisiscommunicatie). De VRMWB heeft een belangrijke taak op het gebied van risicobeheersing en de advisering over fysieke veiligheid. Hiervoor onderhoudt zij een goede relatie met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB).

De brandweer is een belangrijke adviseur voor de gemeente Breda. Advisering vindt plaats op basis van het Basistakenpakket Brandweezorg Risicobeheersing. De brandweer werkt daarbij met een regionale jaarplanning en niet met een gemeentelijke inzetplanning.

Hierdoor draagt de Veiligheidsregio bij aan een veilig Breda en een veilige regio.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Ook in 2021 heeft de Veiligheidsregio een cruciale rol gespeeld bij de aanpak van het coronavirus. Bij de derde golf van het virus was er een aanzienlijke ziekenhuisbezetting. Na een stevige lockdown periode begin 2021, met zelfs tijdelijk een avondklok, kon de bevolking massaal gevaccineerd worden. De Veiligheidsregio ondersteunde de GGD bij het testen en bij het vaccineren. Stevige centrale regie op de communicatie en op de West Brabantse vertaling van maatregelen pakte goed uit. Het naleefgedrag van burgers en ondernemers werd hiermee gestimuleerd wanneer dit nodig was. Dit resulteerde in meer vrijheden in de zomer van 2021. In het najaar liepen de besmettingscijfers weer op, door de delta variant en tegen de kerst de omicronvariant. De focus tijdens de aanpak in 2021 lag meer dan daarvoor op de impact op de samenleving en mogelijk maatschappelijke onrust. Daardoor werd de coronacrisis een zogenaamde 'Kameleon-crisis', met verschillende fasen en kenmerken in de tijd.

Net als in 2020 had corona zijn weerslag op het opleiding en oefenprogramma van crisisorganisatie als de brandweerorganisatie. Er waren minder fysieke trainingsmomenten, maar er kwamen steeds betere digitale alternatieven.

In 2021 is in opdracht van het bestuur gestart met de takendiscussie voor de Veiligheidsregio. Een bestuurlijke werkgroep is in opdracht van het algemeen bestuur aan de slag gegaan met het uitwerken van taken scenario's. Deze scenario's worden in 2022 uitvoerig besproken om later in 2022 over te gaan tot besluitvorming.

Ook in 2021 kreeg de VRMWB te maken met enkele grote branden met veel impact zoals de grote woningbrand boven een bedrijf aan de haven in Werkendam, de scheepsbrand in Moerdijk en de brand in het hoofdgebouw van vakantiepark De Beekse Bergen. Opvallend dit jaar was ook de wateroverlast in Limburg, waar de veiligheidsregio vanzelfsprekend bijstand verleend heeft.

Behalve op het bestrijden van incidenten en crises lag de focus ook op het voorkomen en beheersen ervan. Er was continue aandacht voor ontwikkelingen, zoals de evaluatie Wet veiligheidsregio's, de omgevingswet, een optimale informatievoorziening en klimaatverandering. Ook had de regio meer aandacht voor de nieuwe crisistypen, zoals cyberaanvallen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Ook in 2021 konden niet alle (praktijk-)opleidingen en oefeningen doorgaan. Gevolgen voor de vakbekwaamheid zijn nog onduidelijk.
- Corona ziekteverzuim had in 2021 impact op de personele bezetting van de VRMWB. Dit heeft echter nooit tot onaanvaardbare risico's geleid, met name dankzij de flexibiliteit van de medewerkers en de organisatie.

- De Veiligheidsregio heeft de ambitie om meer veiligheid te bereiken door te investeren in de ‘voorkant’, in preventie. Door corona was er minder gelegenheid om het goede gesprek te voeren met de verschillende doelgroepen. Het waarmaken van de ambities van de veiligheidsregio ten aanzien van de Redzame Samenleving heeft daardoor vertraging opgelopen.
- Inmiddels staat de VRMWB ruim 2 jaar permanent ‘aan’, in crisisstand, met een afwisselende intensiteit en met permanente scherpste en alertheid.
- Nieuwe crises, heftigere weersextremen en een vergrote kans op maatschappelijk onrust door gegroeide maatschappelijke spanningen maken dat het gebruiken van de crisisstructuur en crisismethodieken vaker voorkomt en meestal ook voor langere periodes.
- Voor de brandweer blijft het een uitdaging om in deze tijd voldoende brandweervrijwilligers te vinden en te binden.

GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant

Basis op Orde	Thema Veilig Breda
Website Omgevingsdienst Midden- en West Brabant:	OMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	7 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB) werkt vanuit het omgevingsrecht aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Noord-Brabant en de 25 gemeenten in Midden- en West-Brabant en in samenwerking met (keten)partners. In heel Noord-Brabant en een deel van de provincie Zeeland doet de OMWB dit ook voor alle risicovolle bedrijven, (milieu) klachten en (milieu)calamiteiten.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het jaar 2021 is voor de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) een druk jaar geweest. De veelheid aan thema's om te komen tot een veilige, schone en duurzame leefomgeving, staan hoog op de politiek-bestuurlijke agenda. De werkdruk is hoog en het feit dat het wederom een COVID-19-jaar was, maakt het ook een stuk complexer. Waar in de loop van het boekjaar 2021 nog rekening werd gehouden met een mogelijk verlies, sluit de OMWB het boekjaar 2021 naar tevredenheid af met een positief financieel resultaat van € 162.000. Een deel van de verklaring ligt aan een zeer productieve decembermaand.

De voornaamste ontwikkelingen zijn als volgt:

- Er heeft transitie plaatsgevonden naar een nieuwe ICT dienstverlener.
- Er is een start gemaakt met de Impuls Informatie Gestuurd Werken (IGW). Door het verzamelen van data kan beter op VTH taken worden gestuurd.
- Het project Intensivering toezicht veehouderijen (ITV) is afgerond.
- De evaluatie van de MWB norm is uitgewerkt.
- Het programma 'Van goed naar beter' is verder uitgewerkt voor de begroting 2022 t/m 2024.
- De verhouding vast personeel en inhuur is beter in balans gekomen maar vormt nog wel een risico door krapte op de arbeidsmarkt en vergrijzing.
- Het spontane naleefgedrag neemt toe.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Inhuur versus vast personeel (is nu beter in balans maar is nog steeds afhankelijk van duurder ingehuurd personeel).
- Transitie mens en systeem (ondanks opleidingen/trainingen is de verwachting dat niet iedereen mee kan groeien in de doorontwikkeling van de organisatie).
- Problematiek arbeidsmarkt (door opleiding/inwerken van trainees en net afgestudeerden is er een tijdelijk declarabel productietekort).
- COVID-19 (onduidelijk is wat dit voor 2022 gaat betekenen).
- Kosteneffectiviteit (de afhankelijkheid van derden maakt een volledige realisatie van de maatregelen onzeker).

Zorg- en Veiligheidshuis Breda

Basis op Orde	Thema Veilig Breda
Website Zorg- en Veiligheidshuis Breda:	ZVH
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenborg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	51,8%
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

Bijdrage verbonden partij aan programma

Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) Baronie Breda is een samenwerkingsverband van justitiële diensten en zorginstellingen onder regie van gemeenten in district De Baronie. Het is gericht op kwetsbare personen die kampen met problemen op meerdere leefgebieden en die als gevolg daarvan in aanraking komen of dreigen te komen met het strafrecht. Het ZVH draagt bij aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie, het voorkomen van recidive, ernstige overlast, criminaliteit en maatschappelijke uitval.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Corona had grote invloed op de problematiek in het Zorg en Veiligheidsdomein, op de partners en op de manier van werken. In 2020 en 2021 bleven coronamaatregelen van kracht. Soms waren er versoepelingen, dan weer werden de teugels stevig aangetrokken. Er was minder sociale steun, meer gevoelens van angst en somberheid en men miste perspectief. Sommige personen konden moeilijk omgaan met wegvallen van structuur door contacten, werk of opleiding. Er was minder sociaal contact en dus minder sociale controle. Het was en blijft voor het ZVH belangrijk om zicht te houden op kwetsbare mensen om op tijd ondersteuning te bieden.

Prioriteiten in het ZVH jaarplan: mensenhandel, radicalisering en extremisme, re-integratie ex-gedetineerden en kwetsbare personen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het personeel van ZVH is in dienst bij Gemeente Breda. Daar ligt ook deels het financiële risico. Dit is voor ziekte en arbeidsongeschiktheid over de deelnemers verdeeld met een convenant. Dit verlaagt het risico van Breda.

Midwaste

Basis op Orde	Thema Beheer van de openbare ruimte
Website Midwaste:	Midwaste
Verantwoordelijke bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Tim van het Hof
Belang Breda in verbonden partij in %:	7,7 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Coöperatieve Vereniging Midwaste Milieu U.A. is begin 2009 opgericht. Het belangrijkste doel van Midwaste is het voor haar leden bereiken van de hoogst mogelijke kwaliteit tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten voor het inzamelen en verwerken van afval. Daarnaast zet Midwaste zich in om een zo groot mogelijke mate van circulariteit te realiseren voor alle grondstofstromen, onder meer door producenten te adviseren over nieuwe scheidingsmogelijkheden voor GFT, luiers en plastics.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In de loop van 2021 is de organisatie aangepast, zodat er meer ruimte is ontstaan voor strategie en innovatie. Hierdoor heeft Midwaste steeds meer de mogelijkheid om stappen te zetten die meerwaarde hebben voor alle of meerdere leden. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met PreZero, HVC Rova en het Afvalfonds.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit.
- Consequentie van te weinig beschikbare verwerkingscapaciteit kan effect hebben op de verwerkingsprijzen.
- Prijsrisico's zijn het grootst in markten die beheerst zijn door wereldmarktprijzen zoals bijvoorbeeld bij papier.

GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen

Basis op Orde	Thema Beheer van de openbare ruimte
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Tim van het Hof
Belang Breda in verbonden partij in %:	39,84 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

Deze gemeenschappelijke regeling is voor blijvende nazorgverplichtingen van 10 deelnemende gemeenten voor de afvalstoffenberging Bavel-Dorst en regionale stortplaats Zevenbergen.

Bijzondere ontwikkelingen bij verbonden partij

Medio 2019 is er een convenant ondertekend, waarbij we met de provincie overeen kwamen dat de overdracht van stortplaats Zevenbergen met 10 jaar is uitgesteld. Binnen deze periode blijft de rekenrente op 5,06%. Het doel is om in deze periode alternatieven te onderzoeken. Hoe gaan we om met de stortplaats, hoe besparen we kosten en welke mogelijke inkomsten zijn er. Voor stortplaats Bavel-Dorst loopt nu materiaalonderzoek naar de kwaliteit van de bovenafdichting.

In 2021 zijn de eerste resultaten van dit onderzoek gedeeld met de GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen. De conclusie van het onderzoek is dat de bovenafdichting op fase 1 van stortplaats Bavel-Dorst een levensduur van ten minste 100 jaar heeft, gerekend vanaf het aanlegmoment 1997. Voor fase 2 en 3 wordt hetzelfde onderzoek uitgevoerd. Na uitvoering van het levensduuronderzoek in 2022, kan de afdichting van fase 2 en 3 mogelijk worden opgehoogd naar eveneens 100 jaar levensduur.

In 2021 is gebleken dat de leidingen ten behoeve van het percolaatwater aan vervanging toe zijn. Momenteel wordt het vervangingsproject vormgegeven. Kosten van deze vervanging zullen aanzienlijk zijn (€ 0,6 tot 0,9 miljoen), maar vallen binnen de doelstellingen waarvoor de voorziening bestaat, en worden bekostigd uit het opgebouwde doelvermogen. De verwachting is dat dit niet leidt tot een hogere deelnemersbijdrage in de komende periode.

De belangrijkste risico's bij verbonden partij

Tot 2024 is de deelnemersbijdrage redelijk zeker. Daarna leidt een aantal factoren mogelijk tot aanpassing. Dit zijn onder meer:

- Mogelijke daling rekenrente (nu 5,06%)
- Verlenging afschrijvingstermijn afdekfolie van 50 naar 100 jaar
- Juridisch kader herbezien (leemtetwet).

JAARSTUKKEN 2021

Organisatie en financiën

Organisatie en financiën

ORGANISATIE EN FINANCIËN VAN BREDA

TERUGBLIK OP ONZE AMBITIE

Breda verdient een betrouwbare overheid die levert wat er is afgesproken en die professioneel werkt. In 2021 hebben we een groot aantal interne processen verbeterd of vernieuwd, zodat de organisatie sneller en rechtmatig kan werken, beter geïnformeerd is en beter ondersteund wordt. Zo verbeteren we stapsgewijs en groeien we structureel in professionaliteit.

Thema Een toekomstbestendige organisatie

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

- We willen een toekomstbestendige organisatie zijn. Daarom hebben we in 2021 veel aandacht besteed aan structurele procesverbeteringen. Die starten binnen de bedrijfsvoering en raken de hele organisatie.
- We hadden lange tijd geen problemen met het werven van nieuwe medewerkers. Op enkele uitzonderingen na lukte het steeds om vacatures in te vullen. Dat is vooral in de 2e helft van 2021 veranderd. Daarom hebben we eind vorig jaar een externe partij ingeschakeld om te onderzoeken hoe we de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd kunnen bieden en toekomstbestendig kunnen zijn. In de eerste maanden van 2022 vertalen we de resultaten van dat onderzoek naar concrete acties. De krapte op de arbeidsmarkt is een van onze grootste uitdagingen. Nieuwe medewerkers waarderen ons indiensttredingsproces nu met een 8.
- 2021 stond op het gebied van verzuim en inzetbaarheid vooral in het teken van corona. Waar nodig werkten medewerkers op locatie. Waar het kon, werkten ze thuis. Dat bleek niet voor iedereen eenvoudig. Medewerkers vonden het lastig om een goede werk-privébalans te vinden. Er ontstond druk op hun mentale welzijn. Ondanks alle extra activiteiten en aandacht om de vitaliteit op peil te houden, lukte het niet om de dalende lijn in het ziekteverzuim door te zetten. Het ziekteverzuim steeg weer in de loop van 2021.
- Het tekort op de interne organisatie is verminderd, maar nog niet structureel opgelost.
- De accountantsverklaring met beperking heeft grote impact gehad in 2021. Met het Verbeterplan Rechtmatigheid werken we toe naar een volwassenheidsniveau van de interne beheersing dat past bij de gemeente Breda.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

- Medio 2021 is onze nieuwe Arbo-dienstverlener gestart. Vanuit de visie 'Zelf doen, samen borgen' hebben we de eerste stappen naar preventief verzuim gezet. Medewerkers kunnen nu zelf de regie nemen over hun vitaliteit en inzetbaarheid. Zo hopen we te bereiken dat de inzetbaarheid van medewerkers stijgt en het ziekteverzuim daalt.
- De spelregels van onze interne vacaturesite, Grote Markt, zijn in 2021 aangepast. De positie van uitzendkrachten en trainees is verbeterd. Zij worden nu gezien als interne kandidaten en komen eerder in aanmerking voor een vast dienstverband. Daarnaast is de talentenmakelaar gestart. Hij beweegt medewerkers naar ander werk op basis van vrijwilligheid, met oog voor ieders talenten, wensen, ervaring en kwaliteiten. Zo stijgt het percentage medewerkers dat echt goed op zijn plek zit.
- In 2021 hebben we een integraal veiligheidsplan opgesteld voor de thema's fysieke beveiliging, informatieveiligheid, arbeidsveiligheid, integriteit, veilige publieke taak en interne crisisbeheersing (bedrijfscontinuïteit). In 2022 werken we de volgende tranche van de planning verder uit.
- We hebben onze risico-inventarisatie & -evaluatie en het bijbehorende plan van aanpak geactualiseerd en volledig gedigitaliseerd. De uitkomsten worden uitgewerkt in 2022. Zo werken we gestructureerd aan een veilige werkomgeving en veilig werken.
- In de uitwerking van regelingen leggen we steeds meer nadruk op de bedoeling en minder op de details. Zo krijgen de medewerkers meer ruimte om te handelen. Tegelijkertijd geven we minder ruimte voor uitzonderingen en sturen we strakker op het juiste proces. Zo kunnen we allemaal meer tijd besteden aan de zaken die echt belangrijk zijn.

Digitalisering organisatie

- Om onze digitalisering op een hoger niveau te brengen, hebben we in 2021 gewerkt aan onze basis en aan experimenten met innovatieve middelen.
- We hebben portfoliomanagement ingevoerd en pilots met agile werken uitgevoerd om de wendbaarheid, het businesspartnership en de integraliteit van het werk structureel te verbeteren.

- We zijn gestart met de robotisering van processen, waardoor medewerkers minder repetitief werk hoeven te doen. Een aantal processen zijn succesvol gerobotiseerd, waaronder onderdelen van het inkoopproces, de basisregistraties en het aanmaken van adresstickers. De pilot heeft ook enkele benodigde verbeteringen in beeld gebracht.
- We gebruiken data steeds meer om inzicht te krijgen voor (het bijsturen van) ons beleid of onze uitvoering. Het gaat dan om data die voorhanden is vanuit de traditionele systemen, maar die in toenemende mate geleverd wordt door Smartcity-toepassingen in de buitenruimte. Deze data is alleen zinvol als ze ook betrouwbaar is. Daarom letten we voortdurend op de kwaliteit.
- Om (digitale) innovatie in het DNA van de organisatie te krijgen, hebben we een proces ontwikkeld om innovatie vorm te geven. Dat wordt in 2022 in de praktijk gebracht. Verder maken we steeds bewuster de keuze om ons aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen als dat waardevol voor ons is. Zo hebben we gekozen voor Sensrnet vanuit de Common Ground-community.

Digitale participatie

Op PlanBreda.nl kunnen belanghebbenden online participeren in planvorming. Daarnaast zetten we ook (project)websites, flitspeilingen, webinars, digitale informatieavonden en social media in. In 2021 is PlanBreda bijna 29.000 keer bezocht, 16.000 bezoekers bezochten meerdere pagina's.

	2020	2021
Totaal aantal plannen	19	31
Initiatiefnemer gemeentelijk	13	27
Initiatiefnemer anders	6	4
Aantal geregistreerde gebruikers (gebruikers die een account hebben aangemaakt, om bijvoorbeeld te kunnen stemmen)	1440	2072

Het aantal reacties op een plan loopt uiteen van 1 tot 800. Een ingreep in de fysieke leefomgeving levert tot nu toe meer reacties op dan bijvoorbeeld een 'challenge'.

In 2021 hebben we de basis gelegd voor een pilot met de wijkplatforms. Daarbij hebben 2 wijkplatforms aangegeven dat ze willen onderzoeken of PlanBreda kan helpen om het draagvlak in beeld te brengen voor de plannen in hun wijken. Deze pilot krijgt een vervolg in 2022.

Basisregistraties

We ontwikkelen de basisregistraties voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), adressen en gebouwen (BAG), grootschalige topografie (BGT) en de dataregistratie beheer openbare ruimte (BOR) verder door naar een samenhangende objectenregistratie. Daar is in 2021 hard aan gewerkt.

- Breda voldeed in 2021 aan de wettelijke eisen voor de uitvoering van de objectgerichte basisregistraties. De Waarderingskamer (die toezicht houdt op de uitvoering van de WOZ) beoordeelt onze uitvoering van de Wet WOZ als goed.
- Het ministerie van BZK houdt toezicht op de uitvoering van de BAG en de BGT. De uitvoering van deze registraties scoort een voldoende.

Werkomgeving

Het Stads kantoor wordt in fases aangepast naar een moderne en flexibele werkomgeving die aansluit bij een nieuwe manier van werken. Door corona is deze ontwikkeling in een stroomversnelling geraakt. In het 2e kwartaal van 2022 ronden we deze herhuisvesting af en is gebouw A ingericht voor activiteit- en teamgericht werken. We werken en archiveren bijna volledig digitaal. Gebouw B hebben we met minimale investeringen aangepast naar een flexibele werkomgeving die we gebruiken om de pieken in de bezetting op te vangen en om in te kunnen spelen op speciale omstandigheden, zoals werken en overleggen op 1,5 meter afstand van elkaar. We faciliteren de thuiswerkplekken conform de Arbo-normen en beschouwen deze als een volwaardig onderdeel van onze manier van werken.

De rol en functie van ons fysieke kantoor is veranderd en meer gericht op samenwerken en ontmoeten. Het is een plek waar we hybride vergadermogelijkheden bieden en flexibel gebruik kunnen maken van verschillende typen werkplekken. Individueel werken doen we naar verwachting vooral thuis. Ons kantoor moet een plek zijn waar we ons welkom voelen en die verbondenheid met het 'Breda-gevoel' uitdraagt. We gaan de komende tijd ervaring opdoen met deze andere manier van

werken, waarbij we gebruikmaken van minder vierkante meters kantoor. In 2021 zijn de teams dan ook intensief met elkaar in gesprek gegaan over de (on)mogelijkheden van werken op kantoor, thuiswerken en hybride werken. Deze zoek- en ontdekkingsreis is pas net gestart.

Integrale veiligheid: AVG

We werken hard om te voldoen aan de minimale wettelijke eisen vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). In 2021 hebben we het ontwerp opgeleverd van de organisatiebrede governancestructuur voor gegevensbescherming. Daarnaast hebben we veel moeite gestoken in het vastleggen van procesafspraken, het opstellen van integraal AVG-beleid en het uitvoeren van meer risico-analyses. Daarnaast hebben we het huidige volwassenheidsniveau van medewerkers gemeten op het gebied van privacy en informatiebeveiliging, zodat we in 2022 kunnen starten met een awareness-campagne op maat. Voor de toekomst verwachten we meer dreigingen op het gebied van cybercrime en strengere wet- en regelgeving. De komende jaren zijn dus forse investeringen nodig in mensen, middelen en capaciteit.

Inkoop, inhuur en subsidies

Bij de jaarrekening 2020 heeft de accountant een verklaring met beperking op het gebied van rechtmatigheid verstrekt. We hebben daarna het Verbeterplan Rechtmatigheid opgesteld voor de onderdelen inhuur, inkoop en subsidies.

Voor het onderdeel inkoop bestaat het verbeterplan uit:

- Een versnelling binnen specifieke onderdelen van het project 'Van inkoopbehoefte tot betalen': werken met inkooporders, werken met een inkoopjaarplan, accountgericht werken en het instellen van een inkooprisico-overleg.
- Het oplossen van de geconstateerde rechtmatigheidsfouten vanuit de jaarrekening 2020.
- Onderzoek doen naar nog onbekende fouten en deze oplossen.

Voor het onderdeel inhuur zijn alle onrechtmatige contracten in beeld gebracht. We hebben afspraken gemaakt over de beëindiging daarvan. We stellen een nieuw inhuurbeleid op en implementeren in 2022 een applicatie voor de registratie en facturering.

Voor het onderdeel subsidies voeren we de volgende verbeteringen door:

- Actualisatie van het subsidieproces.
- Actualisatie ten aanzien van wet- en regelgeving.
- Actualisatie van het uitvoeringskader.
- Digitaliseren van het subsidieproces.
- Vaststellen van oude subsidiedossiers.

In 2021 hebben we grote stappen gezet en hebben we al veel gerealiseerd. Ook in 2022 gaan we daarmee verder. Dan moet ook het resultaat zichtbaar zijn bij de controle van de jaarrekening. We rapporteren de voortgang en de resultaten ieder kwartaal aan de gemeenteraad.

Herijking bezwaarschriftenprocedure

Om juridische geschillen met de gemeente op te lossen, bestaan meerdere bewezen succesvolle alternatieven - naast de formele behandeling van het bezwaarschrift. Om de huidige procedure voor bezwaarschriften te herijken, hebben we meerdere raadssessies met externe sprekers georganiseerd. Op basis daarvan heeft de gemeenteraad input gegeven voor de uitwerking van de vernieuwde bezwaarschriftenprocedure, die in 2021 is vastgesteld.

In deze nieuwe procedure zijn verschillende manieren opgenomen om een geschil te beslechten. Hiermee hebben we gekozen voor een moderne, snellere en oplossingsgerichte procedure, met een hogere kwaliteit van (primaire) besluitvorming én een meer persoonlijke, laagdrempelige dienstverlening. Hierdoor staan onze inwoners nóg meer centraal. In 2022 wordt de nieuwe procedure geïmplementeerd.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) 2021

ENSIA is een landelijk voorgeschreven sturingsinstrument voor informatieveiligheid. Over het jaar 2021 hebben we ons verantwoord over de staat van informatiebeveiliging, op basis van het normenkader vanuit de BIO. We voldoen nog niet helemaal aan de verplichte en aangescherpte maatregelen die de BIO voorschrijft. De verbeterpunten zijn vastgelegd in verbeterplannen en worden opgepakt. Voor het komende jaar hebben de verdere implementatie van de technische en organisatorische BIO maatregelen en het Cybersecurity bewustzijn van medewerkers dan ook een belangrijk deel van de

aandacht. Voor de onderdelen DigiD en Suwinet verantwoorden we het resultaat daarnaast in de Collegeverklaring ENSIA 2021, die een externe audit vereist. De externe auditor heeft in zijn rapport verklaard dat de collegeverklaring juist is en dat deze naar zijn oordeel voldoet aan de normen.

Voor het gebruik van de basisregistraties Basisregistratie Personen (BRP), Reisdocumenten, Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ) hebben we een zelfevaluatie uitgevoerd. Daaruit blijkt dat alle basisregistraties voldoen aan de gestelde normen, behalve de WOZ. Hiervoor hebben we een verbeterplan opgesteld. Voor 2022 besteden we dan ook veel aandacht aan iBewustzijn en de verdere implementatie van de BIO-maatregelen.

Archieftoezicht 2021

De gemeentearchivaris houdt toezicht op de archieven en dossiers van de gemeente Breda die nog niet in het Stadsarchief zitten. Dit toezicht vindt plaats met de Kritische Prestatieindicators voor informatiebeheer van de VNG. Voor Interbestuurlijk Toezicht (IBT) informeren we de provinciale archiefinspectie.

Het verslag over het archieftoezicht in 2021 (inclusief verbeterplan) wordt met een raadsbrief naar de gemeenteraad gestuurd. Daarin beschrijven we alles SMART per actie, zodat de gemeenteraad voldoende geïnformeerd is. Daarmee volgen we het oordeel van het IBT uit 2020. In het verbeterplan zijn de aanbevelingen uit het verslag archieftoezicht opgenomen. Drie belangrijke verbeterpunten zijn:

- Completeer het papieren archief (taak team Documentmanagement) en breng dit over naar het Stadsarchief. Hierdoor archiveert gemeente Breda alleen nog maar digitaal (Besluit digitaal archiveren per 1-1-2021) zoals besloten door het College van Burgemeester en Wethouders.
- Richt het digitaal archiveringsproces verder in waardoor de digitale informatieobjecten opgenomen kunnen worden in het digitaal archief (e-depot) van gemeente Breda en stem dat af met de gemeentelijke organisatie. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van team Documentmanagement en Stadsarchief Breda.
- Communiceer jaarlijks (naast de adviestrajecten) over de hoofdlijnen betreffende het Besluit digitaal archiveren naar de gemeentelijke organisatie met als doel om de digitale archivering te realiseren. Hierdoor kan de gemeente Breda zich verantwoorden in de steeds meer digitaliserende wereld van nu. Dit is een verantwoordelijkheid voor team Documentmanagement.

RISICO'S?

Prioritering

In de aanpak en uitwerking van het Verbeterplan rechtmatigheid en in andere verbetertrajecten sturen we zo strak mogelijk op prioriteiten, voortgang en afwijkingen. Zo blijven de projecten op koers en is de totale werklast behapbaar. Omdat er voortdurend nieuwe wensen en uitdagingen opkomen, blijft dit een permanente uitdaging.

Langetermijneffecten van corona

De langetermijneffecten van corona op de werkdruk en inzetbaarheid van onze medewerkers blijven een risico.

Financiering van de organisatie

Het knelpunt in de financiering van de organisatie is nog niet (structureel) opgelost. Nieuwe taken, zoals privacy en gegevensbescherming, vragen om extra investeringen. Het risico is dat de werkdruk verder toeneemt, dat taken niet uitgevoerd kunnen worden en dat we niet voldoen aan de wettelijke eisen.

INDICATOREN

Productindicatoren Product Bedrijfsvoering

Indicator: Formatie (audit nr 101)

Omschrijving: Formatie in Fte per 1.000 inwoners

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
9,42	9,62	9,83		10,42	Zie toelichting

De formatie nam in 2021 toe. Vooral door toevoegingen als gevolg van de regionale samenwerking van afvalservice (Etten-Leur) en de extra inzet bij participatie en veiligheid/leefomgeving (BOA's). Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Apparaatskosten (audit nr 102)

Omschrijving: Kosten per inwoner

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Bedrag

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
868	871,3	914,13		973,89	Zie toelichting

De stijging van de apparaatskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de salariskosten met bijna 10%. Redenen hiervan zijn de formatieuitbreiding en de nieuwe CAO. Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Externe inhuur in % (audit nr 103)

Omschrijving: Kosten als % van de totale loonsom

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
18,39	17,83	16,44		16,01	Zie toelichting

De kosten van de externe inhuur stegen met 4,5%. Aangezien de loonsom veel harder steeg (zie toelichting bij apparaatskosten), is de inhuur als percentage van de loonsom afgenomen. Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Indicator: Ziekteverzuim (audit nr 104)

Omschrijving: Verzuimdagen als % van het aantal beschikbare dagen per jaar

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: %

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
5,69	6,07	5,13	5	5,64	4,5

De combinatie van een relatief hoog aandeel langdurig verzuim én een stijgend verzuim als gevolg van de voortdurende coronapandemie, heeft ertoe geleid dat het verzuimpercentage in 2021 is toegenomen.

Indicator: Bezetting (audit nr 105)

Omschrijving: Bezetting in Fte per 1.000 inwoners

Bron: Vensters voor bedrijfsvoering Meeteenheid: Aantal per 1.000

Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Streefwaarde 2021	Realisatie 2021	Streefwaarde 2022
8,92	9,08	9,4		9,87	Zie toelichting

In 2021 nam het personeelsbestand met 51 personen toe. Vooral door toevoegingen als gevolg van de regionale samenwerking van afvalservice (Etten-Leur) en de extra inzet bij participatie en veiligheid/leefomgeving (BOA's). Dit is een landelijke verplichte indicator. De gemeente volgt de ontwikkelingen, maar bepaalt hierop geen streefwaarde.

Thema Solide financiën

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Het resultaat van de jaarrekening 2021 is voor resultaatbestemming € 15,9 miljoen. We doen voorstellen voor resultaatbestemmingen voor in totaal € 12,7 miljoen. Dit doen we onder andere voor uitkeringen die we van het Rijk hebben ontvangen die we in 2022 inzetten voor onze activiteiten. Na de besluitvorming over deze voorstellen voegen we € 3,2 miljoen toe aan de algemene reserve.

De financiële huishouding is op orde. Dat is terug te zien in het positieve resultaat van de jaarrekening, het positief oplopende meerjarenperspectief en de financiële kengetallen, zoals de netto-schuldquote en het weerstandsvermogen. De solvabiliteit heeft onze aandacht en is dit jaar toegenomen.

Door de prima financiële huishouding was het mogelijk om de steunpakketten voor corona (voor de lange termijn) uit te voeren. De financiering hiervan komt vanuit de algemene reserve, naast de steun vanuit het Rijk. Van de beschikbare € 8,21 miljoen was in 2021 € 4,73 miljoen nodig, mede vanwege de ruime financiële steun vanuit het Rijk.

De lokale tarieven voor onze inwoners en ondernemers lagen in 2021 in lijn met de afspraken uit de begroting.

WAT HEBBEN WE ERVOOR GEDAAN ?

Breda is financieel solide. Om dit zo te houden, hebben we de koers uit 2020 verder doorgezet. We hebben in 2021 de financiële maandrapportages verder ontwikkeld en hebben financiële keuzes gemaakt bij de begroting voor 2022. Dit heeft geleid tot een structureel sluitende begroting voor 2022 met een positief oordeel van de provincie.

We hebben in 2020 meer werk gemaakt van de leesbaarheid van de teksten van de planning- en controlcyclus. Die verbetering begon met de begroting 2021 en is doorgezet in de jaarrekening 2020, de bestuursrapportage 2021 en de begroting 2022.

Voor de inwoners en ondernemers van Breda is de lastendruk voorspelbaar gebleven. De lokale lasten lagen in lijn met de uitgangspunten voor 2021:

- De OZB voor woningen daalde met 1%.
- De OZB voor niet-woningen steeg met 2%.
- De rioolheffing steeg met 2%.
- De afvalstoffenheffing steeg met 11%.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

DE KOSTEN VAN DIT PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Lasten				
Een toekomstbestendige organisatie	68.443	71.409	75.198	-3.789
Solide financiën	5.617	10.221	10.681	-461
Algemene reserve	2.378	3.247	3.247	0
Exploitatiereserve	225	255	255	0
Begrotingsreserve	10	196	196	0
Investeringsreserve	62	1.068	1.068	0
Totaal Lasten	76.735	86.396	90.646	-4.250

	Primaire begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021	Afwijking 2021
Baten				
Een toekomstbestendige organisatie	5.782	5.600	8.104	-2.504
Solide financiën	394.300	418.701	425.122	-6.422
Algemene reserve	300	5.345	3.946	1.399
Exploitatiereserve	1.102	12.547	9.066	3.481
Begrotingsreserve	141	399	399	0
Investeringsreserve	897	897	779	118
Totaal Baten	402.523	443.490	447.416	-3.927
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-325.788	-357.094	-356.770	-323

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Het saldo van baten en lasten van dit programma komt € 0,3 miljoen lager uit dan geraamd. Hieronder geven we per thema een nadere toelichting.

Een toekomstbestendige organisatie: resultaat € -1,3 miljoen

Dit resultaat bestaat uit meerdere onderdelen:

- **Ombuigingstaakstelling: resultaat € -3 miljoen**

Om het evenwicht tussen de kosten en inkomsten van de organisatie te herstellen, is een ombuiging van € 5,5 miljoen nodig, die in 2 jaar en ook in 2 delen gehaald moet worden. Van het eerste deel van € 2,75 miljoen is in 2021 € 0,4 miljoen niet gerealiseerd. Het tweede deel van de ombuigingstaakstelling (€ 2,6 miljoen) vullen we in 2022 in.

- **Overige afwijkingen: resultaat € 1,7 miljoen**

Dit onderdeel bestaat uit diverse plussen en minnen binnen de overhead, die per saldo hebben geleid tot een resultaat van € 1,7 miljoen. Dit zijn de belangrijkste plussen en minnen:

- Vanaf 2021 heeft de organisatie een zogeheten impulsbudget van € 1,8 miljoen ontvangen. Dit is bedoeld om enkele personele knelpunten op te lossen, de beweging van medewerkers te stimuleren en de (digitale) innovatie aan te jagen. Van dit geld is in 2021 € 0,8 miljoen niet besteed. Het plan om innovatie aan te jagen, is in 2021 opgesteld. De uitgaven volgen vanaf 2022. De talentenmakelaar is in juli gestart en andere uitgaven waren lager dan begroot of volgen in latere jaren.
- De nieuwe cao (inclusief eenmalige uitkering) leidt in 2021 tot een extra last van € 1,6 miljoen, waarvan € 1,1 miljoen als directe kosten is opgenomen binnen diverse thema's binnen programma 1 tot en met 4. Voor € 0,5 miljoen gaat het om aanvullende lasten binnen de overhead.
- Het bedrag van € 0,7 miljoen dat dit jaar beschikbaar was voor het verbeterplan voor rechtmatigheid, is niet volledig gebruikt. Dit resulteert in een resultaat van € 0,3 miljoen.
- Door lagere investeringen is de doorbelasting van de overhead naar de projecten lager uitgevallen. Dit zorgt voor een resultaat van € -0,6 miljoen.
- Detacheringen en de doorbelastingen naar de producten resulteren in een meeropbrengst van € 0,8 miljoen.
- We zagen een hogere opbrengst vanuit de WAO-gedifferentieerde premies en de fee van Flex West-Brabant (€ 0,4 miljoen).
- Uit de centrale personeelsvoorziening viel € 0,2 miljoen vrij, doordat voormalige medewerkers eerder een nieuwe baan hebben gevonden en daardoor geen aanspraak meer maken op hun begrote WW-uitkering.
- Diverse onderschrijdingen en overschrijdingen op de overige bedrijfsvoeringsonderdelen zorgden voor een plus van € 0,3 miljoen, waaronder de hieronder genoemde corona-effecten.

- **Gevolgen corona**
 - Doordat het overgrote deel van de medewerkers in 2021 thuis heeft gewerkt, hebben we extra kosten gemaakt voor thuiswerklicenties en datagebruik (€ 0,2 miljoen). De kosten voor koffie en repro waren door de lagere bezetting € 0,2 miljoen lager dan begroot. De opbrengsten van de catering zijn € 0,1 miljoen lager uitgevallen.
 - In lijn met andere overheden hebben we onze medewerkers een kleine extra beloning toegekend in de vorm van in Breda te besteden cadeaubonnen. Dit betreft een totaalbedrag van € 0,2 miljoen.
 - Vanwege corona hebben we extra communicatieadviseurs ingehuurd om het college en de organisatie te ondersteunen (€ 0,17 miljoen).

Solide financiën: resultaat € 6,0 miljoen

- Het positieve saldo van het meerjarenperspectief jaarschijf 2021 is niet ingezet. Dit leidt tot een positief resultaat van € 3,2 miljoen.
- Door de decembercirculaire namen de uitkeringen uit het gemeentefonds toe met € 5,1 miljoen.
- Landelijk zijn er middelen gereserveerd om overheden te compenseren voor hun inkomstenderving in 2020. De verdeling van dit bedrag is bepaald op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers over 2020 en is in 2021 verwerkt. Het gaat hierbij om een bedrag van € 0,8 miljoen voor parkeerbelasting, toeristenbelasting en kwijtscheldingen.
- Door de coronacrisis zijn de opbrengsten vanuit de toeristenbelasting € 0,4 miljoen lager dan begroot. Over 2020 hebben we nog een afrekening ontvangen, waardoor er per saldo € 0,2 miljoen minder is ontvangen dan begroot. De inkomstenderving over 2021 wordt (deels) gecompenseerd door het Rijk. Het uiteindelijke compensatiebedrag wordt pas in 2022 vastgesteld en is daarom nu nog niet in de cijfers verwerkt.
- We zagen extra opbrengsten vanuit de OZB voor woningen (€ 0,7 miljoen). Dit wordt vooral veroorzaakt door een hogere waardeontwikkeling van de woningen. Hiertegenover staat een hogere bijdrage aan de BWB van € 0,2 miljoen door de toegenomen kosten van bezwaren tegen de WOZ-waarde.
- Door een hogere doorbelasting van de rente aan grondexploitaties en activa is het treasury-resultaat € 0,4 miljoen positiever dan geraamd.
- De stelpost onvoorzien is in 2021 niet volledig benut; er resteert € 0,4 miljoen.
- In 2021 hebben we suppleties voor de btw ingediend over 2015 tot en met 2017. Aanleiding hiervoor was de afhandeling van de facturatie rondom Nedvang. Door deze suppleties hebben we heffingsrente betaald (€ 0,2 miljoen).
- Gemeenten zijn met ingang van 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Breda is belastingplichtig voor de Afvalservice, de grondexploitaties en parkeren. Tot op heden zijn we uitgegaan van compensabele verliezen; we voeren hier al sinds 2016 gesprekken over met de Belastingdienst. In 2021 heeft de Belastingdienst een naheffingsaanslag opgelegd voor de vennootschapsbelasting over 2016. Deze aanslag is gericht op ons standpunt rondom de clustering van parkeeractiviteiten en het niet opnemen van de reclame-inkomsten in de aangifte vennootschapsbelasting. Op dit moment loopt de bezwaarprocedure. Vooruitlopend op de uitspraak is de volledige last opgenomen in de exploitatie, wat leidt tot een last van € 4,1 miljoen in 2021. Tot op heden was hiervoor een bedrag opgenomen in het risicoprofiel. Dit is komen te vervallen.

Algemene reserve: resultaat € -1,4 miljoen

Door lagere bestedingen op het langere maatregelenpakket voor corona (€ 1,1 miljoen) en het Verbeterplan Rechtmatigheid (€ 0,3 miljoen) is € 1,4 miljoen minder onttrokken uit de algemene reserve. Dit leidt in de andere programma's tot een positief saldo, waardoor het gemeentebreed geen resultaat oplevert.

Exploitatiereserve: resultaat € -3,5 miljoen

Door lagere bestedingen op diverse budgetoverhevelingen vanuit de jaarrekening 2019 en 2020 is € 3,5 miljoen niet onttrokken uit de exploitatiereserve. Het gaat vooral om meeropbrengsten vanuit de leges, perspectief op werk Regio West-Brabant, de verbouwing van de Riethil, werkzaamheden aan de Bolbergseweg en klimaatmiddelen. Dit leidt in de andere programma's tot een positief saldo, waardoor het gemeentebreed geen resultaat oplevert.

Investeringsreserve: resultaat € -0,1 miljoen

Door lagere kapitaallasten vanwege latere investeringen is € 0,1 miljoen niet onttrokken uit de investeringsreserve. Het gaat daarbij om de kredieten voor brand- en dakveiligheid en voor de huisvesting van de afdeling Vastgoed.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2021	Werkelijke uitgaven tm 2021	Vrijval 2021	Nog beschikbaar eind 2021	Geplande investeringen opgenomen in begroting 2022	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal
Organisatie en financiën van Breda										
Servicebedrijf	6.771	5.294		1.477	7.340	3.017	2.900	2.900		8.817
Bedrijfsvoering Beheer	4.079	1.988	47	2.044	5.085	3.739	1.695	1.695		7.129
Totaal	10.850	7.282	47	3.521	12.425	6.756	4.595	4.595	0	15.946

TOELICHTING INVESTERINGEN

Bedrijfsvoering Beheer

Eind 2021 is er nog € 2,0 miljoen over voor de aanschaf van (vervangende) voertuigen en materieel. Het grootste deel van de bestellingen is hier inmiddels voor geplaatst. De levering vindt plaats in 2022 of 2023. Voor bestellingen die nog niet zijn geplaatst, starten we in 2022 met de aanbestedingen om bestaande en afgeschreven voertuigen en materieel te vervangen.

Servicebedrijf

Enkele investeringen zijn eerder uitgevoerd dan gepland, andere schuiven juist door naar 2022. Alle resterende middelen zijn hard nodig om in 2022 de voorgenomen investeringen en verplichtingen uit te voeren.

Dit waren de belangrijkste investeringen in 2021:

- We hebben flink geïnvesteerd in de huisvesting van de stadskantoren. Van de beschikbare € 2,6 miljoen is ruim € 1,3 miljoen uitgegeven aan onder andere thuiswerkvoorzieningen en de vernieuwde huisvesting van verschillende verdiepingen van gebouw A. Het restant schuift door naar 2022. De planning is dat het project dan wordt afgerond.
- Door corona en het hybride werken hebben we in 2021 € 1,5 miljoen geïnvesteerd in het moderniseren van de werkplekken. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in het serverpark, de vervanging van netwerkcomponenten en de implementatie van het E-depot.
- In 2021 hebben we € 0,65 miljoen geïnvesteerd in de digitale Samenwerkingsruimte RED/Omgevingswet, datagedreven werken, data-architectuur, applicaties en koppelingen.
- Voor het project 'Van Inkoopbehoefte tot Betalen' hebben we € 0,4 miljoen uitgegeven. Dit project leidt onder meer tot rechtmatige uitgaven, minder administratieve lasten en een snellere betaling van facturen. Eind 2021 is er nog € 0,05 miljoen budget over. Dit zetten we in 2022 in voor de afronding van het project.

RESERVES

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Algemene reserve	93.248	840	94.088
Exploitatiereserve	6.052	219	6.271
Begrotingsbeeld	1.055	-203	852
Investeringsreserve	6.266	289	6.555
Totaal	106.621	1.146	107.766

TOELICHTING RESERVES

Dit zijn de belangrijkste mutaties in de reserves:

- **Algemene reserve**
Het gaat hierbij vooral om de resultaatbestemming 2020, de rentetoevoeging, extra dotaties om de reserves op peil te houden, de energietransitie, het lange maatregelenpakket voor corona en het Verbeterplan Rechtmatigheid.
- **Exploitatiereserve**
Hierbij gaat het om budgetoverhevelingen van 2020 naar 2021.
- **Begrotingsreserve**
Het gaat hierbij om onttrekkingen en stortingen omtrent de afspraken inzake de business case van de NS-fietsenstalling en de onttrekking van in het verleden gestorte winstuitkeringen, welke door middel van jaarlijkse onttrekkingen vrijvallen.
- **Investeringsreserve**
Hierbij gaat het vooral om de dekking voor het omkatten van de kapitaallasten en de kapitaallasten voor de koelmachine van de ijsbaan.

Een toelichting op deze reserves vindt u in de jaarrekening onder de balans, eigen vermogen en voorzieningen.

VOORZIENINGEN

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Bedrag mutaties 2021	Stand 31-12-2021
Centrale personeelsvoorziening	836	-244	593
Totaal	836	-244	593

TOELICHTING VOORZIENINGEN

Dit is de belangrijkste mutatie in de voorzieningen:

Centrale personeelsvoorziening

Deze voorziening is gevormd voor de kosten die we nog verwachten voor voormalig personeel. Als een medewerker onvrijwillig wordt ontslagen (dus niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid), dan heeft hij op basis van de Werkloosheidswet recht op een uitkering zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de ontslaggrond kan deze wettelijke uitkering aanvullend en aansluitend worden verhoogd en/of verlengd op basis van onze eigen rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de totale uitkeringslast is vooraf globaal in te schatten, maar is wel afhankelijk van de vraag of (en zo ja, hoe snel) de betreffende medewerker elders werk kan vinden. Daarnaast wordt de hoogte van de uitkering ook beïnvloed door de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Hoeveel uitkeringen we per jaar toekennen, is vooraf niet in te schatten, tenzij het ontslag wordt veroorzaakt door een reorganisatie. De afgelopen jaren is gebleken dat het volume niet jaarlijks gelijk blijft. De gemeente kiest er daarom voor om de WW-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen. Jaarlijks maken we een analyse van onze toekomstige verplichtingen. Tot en met eind 2024 is de voorziening voldoende voor het afwickelen van de bestaande verplichtingen. Daarom is in 2021 € 0,2 miljoen hiervan vrijgevallen.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam document	Soort document	Jaar
Mandaatbesluit 2019	Kaderstellend	2019
Financiële Verordening gemeente Breda	Kaderstellend	2019
Financieel Beleid gemeente Breda	Kaderstellend	2020

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's)

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website Enexis:	Enexis
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenburg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,016 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma omvat:

- Het in stand houden, beheren, exploiteren (uitbaten) en uitbreiden van distributie en transportnetten.
- Het distribueren (verdelen) en het transporteren van energie.
- Het uitvoeren van alle taken van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Essent splitste in 2009 in een productie- en leveringsbedrijf en een netwerkbedrijf. Het productie- en leveringsbedrijf is verkocht aan Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het leveringsbedrijf Enexis BV blijft in handen van de vorige aandeelhouders van Essent. Voor het splitsingsproces zijn 6 besloten vennootschappen (BV's) opgericht die een rol hebben in het verkoopproces, de zogenaamde Special Purpose Vehicle (SPV's). Deze staan niet apart in de paragraaf verbonden partijen. Er resteren nog 2 SPV's: Publiek belang Elektriciteitsproductie BV en CSV Amsterdam BV. Bij deze BV's verwachten we bij liquidatie geen einduitkeringen.

In 2020 plaatste Enexis een converteerbare hybride lening van € 500 miljoen bij haar aandeelhouders (provincies en gemeenten). Dit deed Enexis om stijgende investeringen in de energietransitie te bekostigen. Daarnaast zorgt deze converteerbare lening voor goede rating bij de ratingbureaus en behoudt Enexis goede toegang tot de kapitaalmarkt tegen gunstige condities. De lening is achtergesteld en loopt maximaal 60 jaar. In 2030, en iedere 10 jaar daarna, heeft Enexis Holding recht om de lening vervroegd af te lossen. De lening kan onder bepaalde voorwaarden ook in zijn geheel omgezet worden in eigen vermogen. De Gemeente Breda participeerde naar rato van haar aandelenkapitaal in deze lening.

Enexis blijft werken aan oplossingen voor duurzame energievoorziening. Met het oog op excellent netbeheer en versnellen van de energietransitie heeft Enexis 4 prioriteiten:

- Veilig werken.
- Klant gedreven werk.
- Verbeterprojecten voor de klant.
- Versnellen energietransitie.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tekort aan netwerkcapaciteit voor de energietransitie.
- Effecten energietransitie en reguleringsmethodiek op de financiële positie.
- Ongeautoriseerd gebruik van data en/of systemen.

Brabant Water NV

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website Brabant Water:	Brabant Water
Verantwoordelijk bestuurder:	Tim van het Hof
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenburg
Belang Breda in verbonden partij in %:	8,6 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

Brabant Water is belast met de winning, productie en distributie van drink- en industriewater in Noord-Brabant.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Geen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- De veranderende klimatologische omstandigheden.
- De kwaliteit van het grondwater.
- De veroudering van het netwerk.
- Informatie- en fysieke beveiliging.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website BNG:	BNG
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenborg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,46 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk (sociaal) belang. Met speciale financiële diensten draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De aandelen van de BNG Bank zijn voor de helft van de Staat. De andere helft valt onder gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De langdurige lage en negatieve rente hebben een invloed op het business model van het bankwezen (veilig bankierproces).

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Debiteurenrisico.
- ICT.
- Toenemende regelgeving en de impact op de organisatie.
- Lage rentestanden.

GR Belasting Samenwerking West-Brabant

Organisatie en financiën in Breda	Thema Solide financiën
Website BWB:	BWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenborg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	19,9 % van de bijdragen aan de BWB is voor rekening van Breda
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage verbonden partij aan programma

De Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB) verzorgt heffing en inning van algemene belastingen voor de Gemeente Breda, door een aanslag opgelegd. Zij verzorgt ook waardering van WOZ-objecten, afhandeling van bezwaar- en beroepsprocedures tegen WOZ-beschikkingen en beleidsadvisering van gemeentelijke heffingen. De gemeente is lid van het Algemeen en het Dagelijks Bestuur van de BWB.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

In veel opzichten gaf het jaar 2021 voor het BWB hetzelfde beeld als 2020. Net als het voorgaande jaar had de BWB te maken met de impact van de coronacrisis. De bedrijfsvoering werd beheerst door de implementatie van het nieuwe belastingsysteem en er werd voor het eerst volledig gewaardeerd op gebruiksoppervlakte. De groei van het aantal waardebezwaren heeft doorgezet. Deze omstandigheden samen zorgen voor een hoge werkdruk die door de overspannen arbeidsmarkt niet ondervangen kunnen worden. Dit levert productie achterstanden op bij de BWB.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

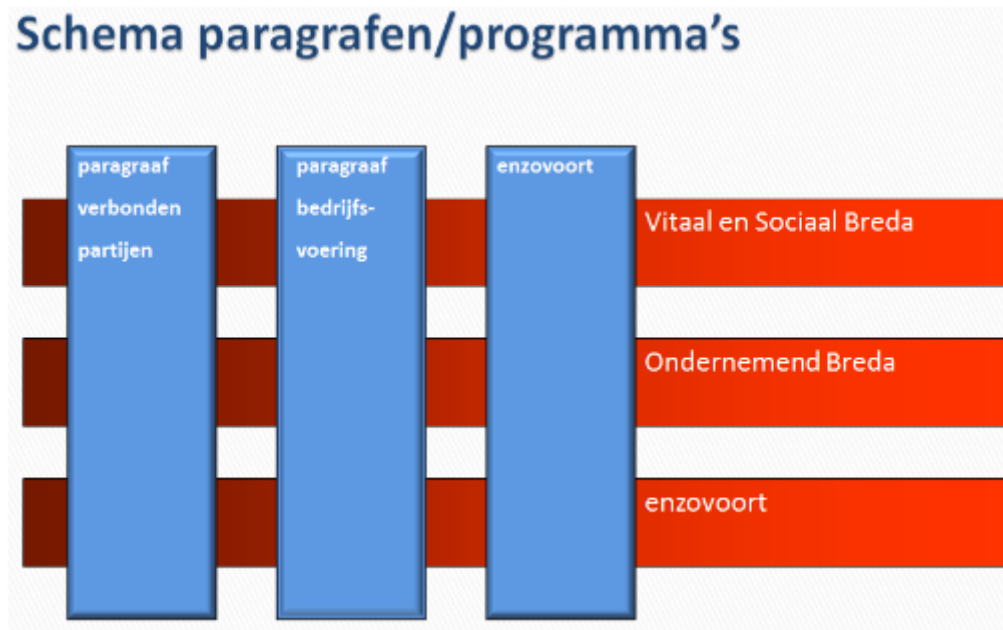
- Vanaf 1 januari 2022 moeten woningen getaxeerd worden op gebruiksoppervlakte. Dit is omvangrijk en arbeidsintensief wat het risico meebrengt dat het niet tijdig wordt afgerond. Het berekend risico is € 50.000.
- De economie zorgt voor krapte op de arbeidsmarkt. Dat maakt het moeilijker en vraagt meer tijd om cruciale functies in te vullen. Er is een berekend risico van € 100.000.
- Veranderende werkzaamheden binnen de BWB zorgen voor andersoortige functies dan wel een flexibele invulling hiervan in de toekomst. Het berekend risico is € 15.000.
- De belangrijkste applicatie van de relatief complexe informatie-architectuur van de BWB is geïmplementeerd. Dit zorgt voor onzekerheden in uitvoering en brengt risico's met zich mee. Berekend risico is € 100.000.
- De hiervoor genoemde nieuwe applicatie kan mogelijk nog voor onjuiste data-aanlevering en koppelingen zorgen doordat er in deze fase nog kinderziektes zijn. Het hiervoor berekende risico is € 45.000.
- Uitvoering van de AVG is extra risicogevoelig voor een data gestuurde organisatie als de BWB. Ondanks getroffen maatregelen blijft het risico aanwezig van bijvoorbeeld een datalek. Berekend risico is € 75.000.

JAARSTUKKEN 2021

Paragrafen

PARAGRAFEN

Inleiding paragrafen

Volgens de verslaggevingsregels voor gemeenten (BBV) zijn er 7 verplichte paragrafen in de jaarstukken: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, grondbeleid, kapitaalgoederen, verbonden partijen, financiering en bedrijfsvoering. Hieraan heeft Breda de paragraaf rechtmatigheid toegevoegd. Elke paragraaf start met een korte inleiding en gaat in op de betekenis van de paragraaf en de aandachtspunten, aangevuld met eventuele financiële informatie. Paragrafen zijn van invloed op de programma's en andersom. Dit is weergegeven in bovenstaande matrix.

Paragraaf Lokale heffingen

ALGEMEEN

In deze paragraaf verantwoorden we het beleid rondom de heffingen en tarieven in 2021. Hieronder leest u meer over:

- De algemene ontwikkelingen.
- Het beleid voor de lokale heffingen.
- De gerealiseerde inkomsten per heffing.
- De ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten.
- De gerealiseerde mate van kostendekkendheid van de tarieven.
- Specificatie leges.
- Informatie over kwijtschelding.
- Lokale lastendruk.

ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Op 17 december 2020 heeft de gemeenteraad alle tarieven voor het belastingjaar 2021 vastgesteld. Net als in 2020 hebben we een vrijstelling voor Covid-19 opgenomen in de verordeningen leges, precariobelasting en markt- en reclamegelden voor 2021.

BELEID LOKALE HEFFINGEN

In het Bestuursakkoord 2018-2022 staan de volgende afspraken over de lokale heffingen:

- Een voorspelbare ontwikkeling van de lastendruk voor de komende jaren.
- De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen daalt tot en met 2022 jaarlijks met 1%. Daarna indexeren we jaarlijks met 2%.
- De OZB voor niet-woningen wordt jaarlijks geïndexeerd met 2%.
- De rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn 100% kostendekkend en worden jaarlijks geïndexeerd met 2%. Hierbij houden we rekening met maatregelen voor klimaatadaptatie binnen het rioleringsprogramma en een doorontwikkeling in de uitvoering Van Afval naar Grondstoffen (VANG).
- Voor de afvalstoffenheffing zijn we afgeweken van de afspraken in het Bestuursakkoord 2018-2022. Deze heffing is in 2021 met 11% verhoogd in plaats van met 2%. Vanaf 2022 is de jaarlijkse stijging weer 2%. Hiermee houden we vast aan het uitgangspunt dat de heffing 100% kostendekkend is.
- Het uitgangspunt voor de overige lokale heffingen is een indexering van 2%.
- De indexering van 2% geldt niet voor bestemmingsbelastingen als reclamebelasting en BIZ. Daar vindt indexering plaats als dit expliciet is opgenomen in de meerjarige verordening per BIZ of Ondernemersfonds. De gemeente stelt een subsidie ter beschikking die gelijk is aan de opgelegde belasting om de gezamenlijke doelstellingen te realiseren.

Algemeen

Naast de algemene belastingen die ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente (zoals de OZB en de toeristenbelasting) heft de gemeente ook bestemmingsbelastingen en retributies.

- Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.
- Retributies heffen we van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor diensten die de gemeente levert, zoals het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Berekening van tarieven van heffingen

- Rioolheffing**
 Volgens de BBV voorschriften is er op basis van de begroting evenwicht in de lasten en baten in het gesloten systeem van riolering. Uitgangspunt voor het opstellen van de begroting is het Stedelijk Waterplan 2019-2023 en dit is de basis voor het tarief wat we hanteren voor bewoners en bedrijven. Jaarlijks wordt de begroting geactualiseerd op basis van actuele ontwikkelingen. In de uitvoering kunnen jaarlijks schommelingen plaatsvinden in de kosten en opbrengsten en dit kan voor- of nadelig zijn. Om schommelingen in de kosten of opbrengsten op te vangen is binnen het gesloten systeem een voorziening ingesteld.
- Afvalstoffenheffing**
 Volgens de BBV voorschriften is er op basis van de begroting evenwicht in de lasten en baten in het gesloten systeem van afval. Uitgangspunt voor het opstellen van de begroting is het coalitieakkoord 2019 t/m 2022 aangevuld met de verwachte meerjaren ontwikkeling van huishoudens in relatie tot de opbrengsten, en autonome ontwikkelingen zoals personeelslasten en afvalverwerkingskosten in relatie tot de lasten; dit is de basis voor de tariefstelling die we hanteren voor een- en meerpersoonshuishoudens. Jaarlijks wordt de begroting geactualiseerd op basis van actuele ontwikkelingen. In de uitvoering kunnen jaarlijks schommelingen plaatsvinden in de kosten en opbrengsten en dit kan voor- of nadelig zijn. Om schommelingen in de kosten of opbrengsten op te vangen is binnen het gesloten systeem een voorziening ingesteld.
- Parkeerbelasting**
 De gemeentelijke kosten ter zake van het opleggen van een naheffingsaanslag als bedoeld in artikel 234, vijfde lid, van de Gemeente wet kunnen ten hoogste bestaan uit de volgende componenten, voor zover deze samenhangen met de inning van niet betaalde parkeerbelastingen:
 - o Vaste informatieverwerkingskosten.
 - o Variabele informatieverwerkingskosten.
 - o Kosten van afschrijving.
 - o Kosten van interest.
 - o Personeelskosten.
 - o Overheadkosten, die ten hoogste 50% van de personeelskosten mogen bedragen.

Op basis van een raming van het jaarlijkse totaal van deze kosten stelt de raad, in verhouding tot het geraamde jaarlijkse aantal aaneengesloten parkeerperioden binnen een kalenderdag waarover wordt nageheven, het bedrag vast dat per nageheven aaneengesloten parkeerperiode binnen een kalenderdag aan de belastingschuldige in rekening wordt gebracht. De raming kan een gemiddelde betreffen over een periode van ten hoogste vier jaren. Dit staat in het besluit gemeentelijke parkeerbelasting.

GEREALISEERDE INKOMSTEN

De inkomsten per heffing staan in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Begroting 2021 na wijziging	Realisatie 2021	Verschil B/W 2021	Verschil 2021- 2020
Algemene belastingen							
OZB	35.350	36.086	36.130	36.893	37.634	741	1.504
Parkeerbelasting	15.442	16.859	14.567	19.334	15.746	-3.588	1.179
Precariobelasting	1.137	1.074	753	1.085	956	-129	203
Toeristenbelasting	638	738	275	950	771	-179	496
Hondenbelasting	1.102	1.209	-3	0	0	0	3
Bestemmingsbelastingen							
Afvalstoffenheffing	21.296	21.990	22.236	25.058	25.436	378	3.200
BIZ-bijdrage	376	573	604	600	603	3	-1
Reclamebelasting Ondernemersfondsen	348	446	423	405	479	74	56
Rioolheffing	17.184	19.812	19.889	21.123	20.658	-465	769
Retributies							

Havengelden	97	97	79	75	98	23	19
Leges	11.199	8.247	9.231	9.362	13.514	4.152	4.283
Markt- en reclamegelden	204	214	209	201	173	-28	-36
Totaal	104.373	107.345	104.393	115.085	116.067	981	11.674

In 2021 waren onze inkomsten zo'n € 1 miljoen hoger dan begroot. Door de coronamaatregelen lagen de inkomsten uit vooral de parkeerbelasting en toeristenbelasting € 3,7 miljoen lager dan verwacht. Daarnaast waren er meer aanvragen voor omgevingsvergunning voor grote projecten, waardoor we voor € 4,1 miljoen meer inkomsten uit leges haalden.

Ten opzichte van 2020 zijn de inkomsten met bijna € 11,7 miljoen gestegen. Dit zijn de belangrijkste oorzaken:

- € 1,9 miljoen op de inkomsten parkeerbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting.
- De naheffing voor parkeren steeg ten opzichte van 2020 met € 1,2 miljoen door de inzet van de scanauto's.
- Ten opzichte van 2020 ontvingen we voor € 4,3 miljoen meer aan leges doordat er meer aanvragen binnenkwamen voor een omgevingsvergunning.
- De OZB is gestegen met 1,5 miljoen door een jaarlijkse toename van het aantal panden en door waardeinstijgingen.
- De afvalstoffenheffing steeg met € 3,2 miljoen door een tariefsverhoging van 11%.
- De rioolheffing steeg met € 0,8 miljoen door een uitbreiding van het aantal woningen.

Meer toelichting vindt u bij de diverse programma's in deze jaarrekening.

Rioolheffing

De opbrengsten zijn lager dan begroot door een hoge leegstand van panden in 2021. Hier was in de begroting geen rekening mee gehouden.

ONTWIKKELING GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Ter vergelijking staan de tarieven van 2018 tot en met 2021 in onderstaande tabel. De OZB is een percentage van de WOZ-waarde.

Tarieven OZB	2018		2019		2020		2021	
Eigenaar woning (waarde € 240.000,=)	€ 219,84	0,9160%	€ 201,12	0,8380%	€ 186,72	0,7780%	€ 184,85	0,0732%
Eigenaar woning (waarde € 200.000,= één pers. Hh)	€ 183,20	0,9160%	€ 167,60	0,8380%	€ 155,60	0,7780%	€ 154,04	0,0732%
Eigenaar niet-woning		0,2243%		0,2282%		0,2118%		0,2228%
Gebruik niet-woning		0,1788%		0,1831%		0,1724%		0,1824%

Rioolheffing	2018	2019	2020	2021
Waterverbruik 1- 500 m3	€ 212,76	€ 217,08	€ 221,40	€ 225,84
Waterverbruik 501- 1.001 m3	€ 233,64	€ 238,32	€ 243,12	€ 248,04
Waterverbruik 1.001- 10.000 m3	€ 0,45 per m3	€ 0,46 per m3	€ 0,47 per m3	€ 0,48 per m3

Afvalstoffenheffing	2018	2019	2020	2021
Eenpersoonshuishoudens	€ 203,28	€ 207,36	€ 211,56	€ 234,72
Meerpersoonshuishoudens	€ 300,96	€ 307,08	€ 313,20	€ 347,52

Totale belastingdruk eigenaar/gebruiker meer-persoons hh	€ 733,56	€ 725,28	€ 721,32	€ 758,21
Stijging/Daling lastendruk absoluut	€ -20,52	€ -8,28	€ -3,96	€ 36,89
Stijging/Daling lastendruk %	-2,72%	-1,13%	-0,55%	5,11%

Totale belastingdruk eigenaar/gebruiker eenpersoons hh	€ 599,24	€ 592,04	€ 588,56	€ 614,60
Stijging/Daling lastendruk absoluut	€ -14,28	€ -7,20	€ -3,48	€ 26,04
Stijging/Daling lastendruk %	-2,33%	-1,20%	-0,59%	4,43%

Totale belastingdruk huurder/gebruiker meerpersoons hh	€ 513,72	€ 524,16	€ 534,60	€ 573,36
Stijging/Daling lastendruk absoluut	€ 2,52	€ 10,44	€ 10,44	€ 38,76
Stijging/Daling lastendruk %	0,49%	2,03%	1,99%	7,25%

Totale belastingdruk huurder/gebruiker eenpersoons hh	€ 416,04	€ 424,44	€ 432,96	€ 460,56
Stijging/Daling lastendruk absoluut	€ 4,92	€ 8,40	€ 8,52	€ 27,60
Stijging/Daling lastendruk %	1,20%	2,02%	2,01%	6,37%

KOSTENDEKKENDHEID TARIEVEN

Voor de bestemmingsbelastingen en retributies rekenen we de volgende kosten toe aan de tarieven:

- **Directe lasten**
De kosten voor de activiteiten die een direct verband hebben met de geleverde dienst.
- **Overhead**
De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn toe te rekenen aan de tarieven. We werken met een uniforme opslag voor overhead. Voor de naheffingsaanslagen parkeren mag wettelijk gezien alleen gerekend worden met een opslagpercentage van 50%.
- **Btw**
Binnen het Btw Compensatiefonds hebben gemeenten voor bepaalde prestaties recht op een compensatie van de btw die bij hen in rekening is gebracht. Toch mag die btw ook als kostenpost worden aangemerkt en worden doorberekend in de tarieven.
- **Niet-toerekenbare kosten**
Dit zijn kosten voor de voorbereiding van beleid en algemene inspraakprocedures, de kosten van handhaving, toezicht en controle (behalve de eerste controle) en de kosten van bezwaar- en beroepsprocedures.

De werkelijke kostendekking in 2021 vindt u in onderstaande tabellen.

Bedragen x € 1.000

	Bestemmingsbelastingen		Retributies		Leges	Totaal
	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Havengelden	Markt- en reclamegelden		
Directe lasten +/- baten	18.110	18.863	106	300	7.889	45.267
Overhead	1.119	4.450	12	93	2.982	8.656
BTW	1.468	2.123	-	-	316	3.907
Totaal lasten	20.697	25.436	117	393	11.187	57.830
Totaal baten heffingen/leges	20.658	25.436	98	173	13.275	59.640
Kostendeckendheid	100%	100%	84%	44%	119%	103%

SPECIFICATIE LEGES

Bedragen x € 1.000

	Titel 1 Algemene dienstverlening	Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2
Directe lasten +/- baten	2.049	4.563	1.276
Overhead	575	1.634	773
BTW	21	295	-
Totaal lasten	2.645	6.492	2.049
Totaal baten heffingen/leges	2.477	10.584	214
Kostendekkendheid	94%	163%	10%

Rioolheffing

Om schommelingen in de kosten en opbrengsten op te vangen, hebben we een voorziening ingesteld binnen het gesloten systeem van de rioolheffing. De dotatie in de voorziening bedraagt € 0,57 miljoen. Dit bedrag wordt vooral veroorzaakt door lagere kapitaallasten door de fasering van projecten en een lagere kwijtschelding dan begroot. Daarnaast zijn de opbrengsten lager dan begroot door een hoge leegstand van panden in 2021. Hier was in de begroting geen rekening mee gehouden.

Afvalstoffenheffing

Om schommelingen in de kosten en opbrengsten op te vangen, hebben we een voorziening ingesteld binnen het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing. De dotatie in de voorziening bedraagt € 0,36 miljoen. Dit bedrag wordt vooral veroorzaakt door hogere baten voor de afvalstoffenheffing, hogere opbrengsten voor oud papier en karton (OPK) en hogere formatieve lasten.

KWIJTSCHELDING

In de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Breda staat wie onder welke voorwaarden in aanmerking komt voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Bij het vaststellen van dit beleid is de gemeenteraad gebonden aan de regels vanuit de Invorderingswet. Gemeenten kunnen op een paar punten afwijken van deze regeling. Zo kunnen zij uitgaan van hogere kosten om te leven dan landelijk is toegestaan. De gemeente Breda heeft de normbedragen voor bestaanskosten gesteld op 100% in plaats van 90%. Voor belastingbetalers van 65 jaar en ouder zijn de kosten van bestaan in Breda gesteld op 100% van de netto AOW-bedragen in plaats van 100% van de normbedragen voor bestaanskosten. Daarnaast zien we in Breda de bedoelde nettokosten van kinderopvang ook als uitgaven. De Bredase normen voor kwijtschelding voldoen aan de maximaal toegestane normering. In de belastingenverordeningen is geregeld of er voor de heffing kwijtschelding mogelijk is.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

INLEIDING

Beleid maken en uitvoeren is risico nemen. Er komen veel maatschappelijke uitdagingen op ons af die vragen om nieuwe oplossingen. De uitkomst hiervan is onzeker. Ook veranderen de omstandigheden waaronder de beleidsplannen worden uitgevoerd. Hierdoor kan het ingezette beleid andere uitkomsten opleveren dan verwacht. Daarom is risico-intelligentie nodig; een nauwkeurige inschatting van de kansen en bedreigingen. Dit is cruciaal, omdat risico's ook groter kunnen zijn dan de gemeente aankan. Een belangrijke indicator hiervoor is het weerstandsvermogen. Dit laat zien of de gemeente voldoende geld heeft om financiële tegenvallers en schade op te vangen. We berekenen het weerstandsvermogen als volgt: vrij besteedbaar bedrag (de weerstandscapaciteit) min het bedrag dat nodig is om de risico's op te vangen (de risicopositie).

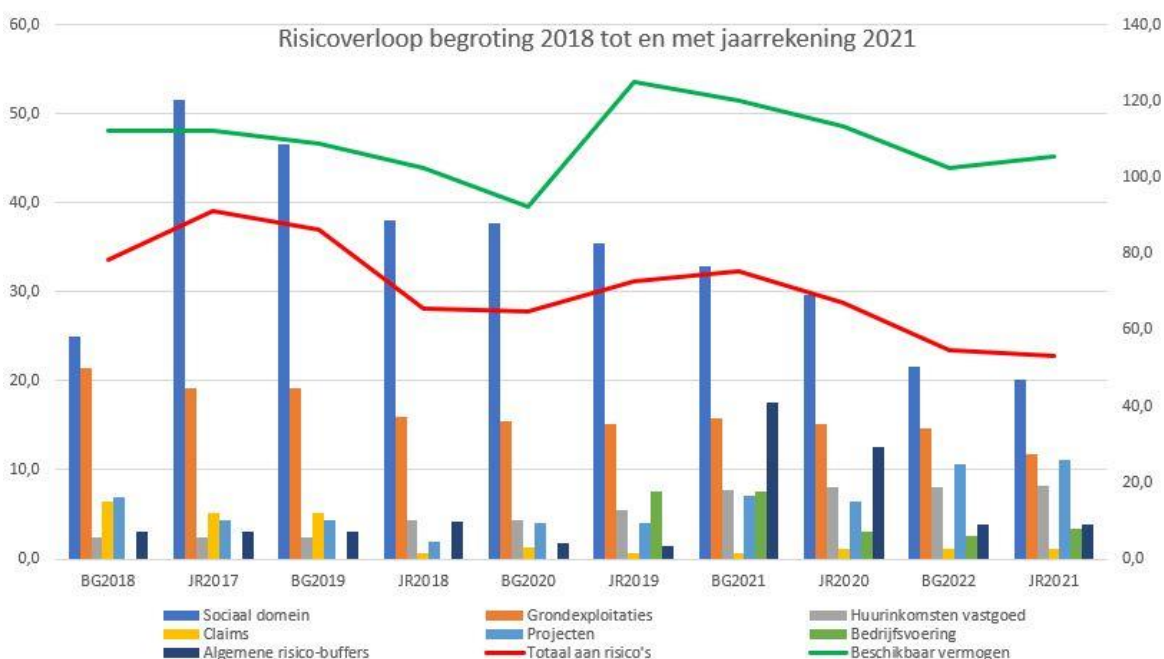
WEERSTANDSVERMOGEN

Risico's belemmeren ons in het bereiken van onze doelen. Daarom willen we de risico's in beeld hebben en zo goed mogelijk inschatten. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (de reserves) om financiële risico's op te vangen.

Het risicoprofiel in de begroting 2022 was € 54,6 miljoen. In deze jaarrekening kunnen we dit bedrag op basis van de meest actuele cijfers verlagen met € 1,3 miljoen door het toewijzen van extra budgetten of het nemen van risicobeperkende maatregelen. Het gaat daarbij onder meer om extra rijksmiddelen en maatregelen om tekorten terug te dringen. Het geactualiseerde risicoprofiel komt daarmee uit op € 53,3 miljoen.

Om de risico's van € 53,3 miljoen af te dekken, heeft de gemeente in 2025 € 105,3 miljoen beschikbaar. Het weerstandsvermogen is dan € 52,0 miljoen (€ 105,3 miljoen min € 53,3 miljoen). Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten. (Bij de begroting 2022 bedroeg het weerstandsvermogen € 47,7 miljoen.)

De ontwikkeling van het risicoprofiel ziet er als volgt uit:

- De verticale as toont de bedragen x € 1 miljoen per risicogroep.
- De horizontale as toont het totaal aan risico's (de rode lijn) en het beschikbare vermogen x € 1 miljoen (de groene lijn). Het verschil tussen beide lijnen is het weerstandsvermogen.

Hoe we omgaan met het weerstandsvermogen is hieronder grafisch weergegeven:

De rode streep is het minimale bedrag dat we aan buffers nodig hebben. Als er meer vermogen is dan dit bedrag, bepalen we hoeveel geld we nodig hebben om de financiële positie op orde te krijgen of te houden (het grijze vakje). Dit meten we met financiële kengetallen (zie hieronder), zoals de netto schuldquote, de solvabiliteit, de grondexploitatie, de belastingcapaciteit en de structurele exploitatieruimte. Het kan dus betekenen dat de inzet van de algemene reserve ervoor zorgt dat de kengetallen onder de vereiste waarde komen.

Vervolgens bepalen we hoeveel geld er nodig is voor de uitvoering van eerdere besluiten. Bijvoorbeeld voor uitgaven die volgen uit de Structuurvisie of de Omgevingsvisie. Als dat allemaal gedekt is, zijn de overige middelen vrij in te zetten.

BELEID: UITGANGSPUNTEN EN PROCES

Ons beleid voor risicomanagement ziet er als volgt uit:

Ons vertrekpunt zijn de gemeentelijke doelen. Die willen we met zo min mogelijk tegenslagen bereiken. Dat doen we in 4 lijnen.

1e lijn: risico's inventariseren

We hebben te maken met risico's en kansen die ontstaan door niet te beïnvloeden externe ontwikkelingen. De gemeente neemt risico's om het maximale uit haar beleid te halen. Deze strategische risico's zijn dus niet ongewenst, integendeel. Verder zijn er te voorkomen risico's, het directe gevolg van min of meer regulier werk. Hieronder vallen ook de zogenoemde compliancerisico's als we niet voldoen aan wet- en regelgeving. Ook zijn er schades en incidenten (zoals fraude) die bij de dagelijkse gang van zaken kunnen optreden.

2e lijn: top risico's selecteren

Het aantal risico's in de 1e lijn is te groot om optimaal te beheersen. Halfjaarlijks maken we daarom een selectie van maximaal 30 risico's met de grootste impact. Die noemen we top risico's, de 2e lijn.

3e lijn: maatregelen nemen

Om de geselecteerde risico's te beheersen, stellen we een strategie op voor het treffen van maatregelen. Dat is de 3e lijn.

4e lijn: audits uitvoeren

Om de werking van het proces vast te stellen, voert Concerncontrol jaarlijks gesprekken met de ketenmanagers en afdelingshoofden. Dit kan ertoe leiden dat we het proces aanscherpen of het systeem aanpassen.

BENODIGDE WEERSTANDSCAPACITEIT

De risico-inventarisatie levert honderden risico's op. De gemeenteraad wil alleen een toelichting op de belangrijkste. Deze top risico's zijn opgenomen in onderstaande tabel. Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, voeren we een Monte Carlo-simulatie uit. Deze geautomatiseerde simulatie is een veelgebruikte statistische techniek die verschillende scenario's doorrekent. De bedragen van 'Vastgoedontwikkeling', 'Huurinkomsten en leegstand gemeentelijk vastgoed' en 'Sociaal Domein' hebben we op die manier berekend. De andere risicobedragen hebben we berekend door de kans te vermenigvuldigen met het gevolg. Een voorbeeld: stel dat het gevolg van een risico € 20 miljoen is. De kans dat het risico voorkomt, is geschat op 50%. Dan is in onderstaande tabel € 10 miljoen opgenomen (€ 20 miljoen x 50%). Hierdoor zijn de bedragen in onderstaande tabel hoger dan het aandeel in de benodigde weerstandscapaciteit.

Bedragen x € 1 miljoen

Nr.	Risico's	Begroting 2021	Jaarrekening 2020	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Grondexploitaties					
1	Vastgoedontwikkeling	15,8	15,1	14,7	11,8
2	Claims	0,6	1,1	1,1	1,1
Sociaal Domein					
3	Sociaal Domein	32,8	29,6	21,6	20,1
Derden					
4	Huurinkomsten en leegstand gemeentelijk vastgoed	7,8	8,1	8,1	8,2
5	Verbonden partijen (GR'en)	1,9	1,9	1,3	1,3
Projecten					
6	Projecten	7,1	6,4	10,7	11,1
Overige risico's					
7	Implementatie omgevingswet	0,9	0,1	p.m.	p.m.
8	Klimaatrisico's	1,5	0,8	1,0	0,8
9	Achterstand verharding	-	-	-	1,8
10	Bedrijfsvoering	7,5	3,0	2,6	3,4
11	Cyberrisico's	p.m.	0,8	0,8	0,8
12	Fiscale risico's	0,6	1,0	0,9	0,3
13	Fluctuaties gemeentefondsuitkering	1,4	1,4	1,4	1,4
14	Buffer risico's corona	15,0	12,5	3,8	3,8
15	Garantstellingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Toelichting op de toprisico's

1. Vastgoedontwikkeling (€ 11,8 miljoen, was € 14,7 miljoen)

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op onze nota 'Risicobereidheid en weerstandsvermogen' uit 2018. De risico's die zijn verbonden aan grondexploitaties, zijn onderdeel van de totale risicopositie van de gemeente. Ze worden gedekt uit de totale weerstandscapaciteit. De verwachte positieve resultaten uit grondexploitaties vormen een extra buffer voor de risico's. Omdat we in het financieel meerjarenperspectief een groot deel van die positieve resultaten al meenemen, is het effect van deze buffer inmiddels beperkt. Het totale risico dat is verbonden aan het taakveld grondexploitatie bepalen we door te kijken naar de volgende risico's:

1. Risico's in individuele grondexploitaties. We houden die bij op risicokaarten.
2. Een scenario voor projectoverstijgende risico's. Dat scenario heet 'stagnerende economie'. In dit scenario stijgt de rente, ligt de kostenstijging structureel 2% hoger en de opbrengstenstijging structureel 2% lager dan de standaardparameters in onze grondexploitaties. Bovendien treedt 100% vertraging op bij het afwikkelen van de grondexploitatie. Onder dit scenario vallen de mogelijke effecten van bijvoorbeeld de stikstofcrisis.
3. Risico's verbonden aan onze portefeuille panden en gronden.

Deze 3 soorten risico's brengen we apart in beeld, waarna we via een Monte Carlo-simulatie bepalen hoeveel weerstandscapaciteit er nodig is om deze risico's af te dekken. De risicokaarten tellen op tot een gewogen risico van € 5,3 miljoen. Het scenario 'stagnerende economie' komt uit op een gewogen risico van € 4,4 miljoen. Het gewogen risico dat is verbonden aan onze voorraad gronden en panden bedraagt € 1,6 miljoen. Met deze input berekent de Monte Carlo-simulatie een benodigde weerstandscapaciteit van in totaal € 11,8 miljoen. Dat is € 2,9 miljoen minder dan in de begroting 2022 en € 3,3 miljoen minder dan in de jaarrekening 2020.

Het totale risico is behoorlijk afgenomen. Dat komt in de eerste plaats doordat het merendeel van de grondexploitaties in de afrondende fase zit. Ook is het aantal grondexploitaties inmiddels zo gering dat fluctuaties een groter effect hebben, puur door de kleine aantallen.

2. Claims (blijft € 1,1 miljoen)

Dit zijn risico's voor claims vanwege bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen, of als gevolg van handhaving.

3. Sociaal Domein (€ 20,1 miljoen, was € 21,6 miljoen)

Dit risico is de optelsom van verschillende risico's binnen het sociaal domein. Deze risico's zijn licht afgenomen met € 1,5 miljoen. De economie en de werkgelegenheid herstellen zich rooskleurig, zoals we al verwachtten bij het opstellen van de begroting 2022. Toch kunnen er nog gevolgen zijn voor armoedebestrijding, schuldhulpverlening en extra capaciteit om mensen weer naar werk te leiden. Speciale aandacht is nodig voor de verwachte extra instroom in de BBZ na afloop van de Tozo-regeling. We werken aan een goede overgang tussen de huidige (tijdelijke) ondernemersregelingen en nieuwe businessmodellen.

Voor de uitvoering van de Jeugdwet komt vanaf 2022 structureel een extra bedrag beschikbaar op basis van het nieuwe regeerakkoord. Hierdoor ontstaat in 2022 een financieel overschot op onze (beleids)uitvoering, en ontstaan er (meer) mogelijkheden om onze rol in het stelsel duurzaam en kwalitatief beter te borgen. Het afremmen of afbuigen van de olopende kosten van de Jeugdhulp kost meer tijd en staat onder druk, gelet op de gevraagde en beschikbare (personele) capaciteit.

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal Wmo-hulpaanvragen gestegen. Deze stijging veroorzaakt structureel hogere uitvoeringskosten en voorzieningskosten voor de huishoudelijke verzorging. Voor 2022 wordt dit risico afgedekt door de inzet van de algemene reserve. Het is nog niet duidelijk of deze aanzuigende werking tijdelijk is, of dat we rekening moeten houden met een structureel hogere klantvraag. Daarnaast is het onzeker in hoeverre we deze hogere klantvraag kunnen ombuigen, dan wel kunnen opvangen in ons voorliggend veld. We monitoren het effect van het abonnementstarief volgens de landelijke afspraken tussen het Rijk en de VNG. In het nieuwe regeerakkoord is afgesproken om op zoek te gaan naar een nieuwe vorm van een eigen bijdrage, die recht doet aan de betaalbaarheid voor lage en middeninkomens en de landelijke normen.

De impact en de maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis zijn groot. Vanuit het Rijk ontvingen we afgelopen jaren grote sommen geld om financiële compensatie en ondersteuning te bieden aan onze kwetsbare inwoners. Diverse nieuwe sociale regelingen, projecten en afspraken zijn op touw gezet om de extra gelden (vanuit het Rijk) ook rechtmatig en doelmatig uit te geven. Dit doet een groot beroep op de capaciteit van onze (uitvoerings)organisatie en dat geeft risico's in de uitvoering, op onderbesteding en/of bij de realisatie van de doelstellingen.

4. *Huurinkomsten en leegstand gemeentelijk vastgoed (€ 8,2 miljoen, was € 8,1 miljoen)*
Er is onzekerheid over de huurinkomsten van het gemeentelijke vastgoed. Daarnaast zijn er risico's op leegstand bij de panden van ATEA en Stadskantoor C.
5. *Verbonden Partijen (blijft € 1,3 miljoen)*
Voor gemeenschappelijke regelingen (GR'en) reserveren we vermogen. Een aantal GR'en bouwen geen eigen vermogen op en vallen bij tegenvallers direct terug op het vermogen van de deelnemende gemeenten, waaronder Breda. Wij steunen nu op het risicomanagement van de GR'en.
6. *Projecten (€ 11,1 miljoen, was € 10,7 miljoen)*
Onder deze post vallen projecten als de Nieuwe Mark, het Havenkwartier/de Strip, het Talentencentrum, de doorstroomvoorziening en claims uit oude wijkontwikkelingsprojecten. Het gaat om claims, verdragingsrisico's en mogelijke budgetoverschrijdingen door meerwerk en subsidierisico's. Voor al deze projecten zijn de risicoanalyses en de beheersmaatregelen nu geactualiseerd. Dit betekent dat we reële inschattingen beschikbaar hebben van de gekwantificeerde risico's op de afzonderlijke projecten. Het totale gewogen risicobedrag voor het project Nieuwe Mark bedraagt € 6,8 miljoen, voor het project Havenkwartier/de Strip € 2,8 miljoen, voor het project Talentencentrum € 0,5 miljoen en voor het project Doorstroomvoorziening € 0,2 miljoen.
7. *Implementatie Omgevingswet (blijft p.m.)*
De inwerkingtreding van de wet is opnieuw uitgesteld, ditmaal naar 1 januari 2023. Inmiddels is de impact van de wet duidelijk en hebben we stappen gezet om al volgens de Omgevingswet te gaan werken. Hierdoor is de structurele impact van de Omgevingswet op de diverse werkprocessen nu goed in te schatten. Dit heeft geleid tot het beschikbaar stellen van extra middelen bij de begroting 2022.
8. *Klimaatrisico's (€ 0,8 miljoen, was € 1,0 miljoen)*
We hebben acties ondernomen om de klimaatrisico's te beperken, waaronder extra structurele middelen voor onderhoud van het groen en het bestrijden van de eikenprocessierups vanaf 2021. Daarnaast voerden we op het gebied van klimaatadaptief handelen de volgende activiteiten uit:
 - Klimaatadaptieve wijkdeals.
 - Het project 'Groene Buurtjes'.
 - De verbreding van de subsidieregeling voor groene daken.
 - Stresstesten en risicodialogen.
 - De Europese projecten Cooltowns en Upsurge (maatregelen hittestress).

In 2021 hebben we projecten gerealiseerd en voorbereid vanuit Groene pleinen en parken 2.0. Deze maatregelen dragen bij aan de hitteproblematiek in de binnenstad. Binnen het cluster 'Openbare ruimte wegen' is de openbare verlichting verder verduurzaamd.
9. *Achterstand verharding (€ 1,8 miljoen (nieuw))*
Na de weginspecties is gebleken dat de toestand van de wegverhardingen zich anders ontwikkelt dan we hadden verwacht op basis van eerdere inspecties. De effectiviteit van de huidige onderhoudsstrategie voor wegverhardingen blijkt af te nemen. Dit komt vooral door deze 3 oorzaken:
 - De toenemende complexiteit van het gebruik van de openbare ruimte.
 - De theoretische versus praktische onderhoudssystematiek.
 - De klimaateffecten als katalysator.

Dit merken we bij het op peil houden van de kwaliteit van de wegverhardingen. Dit betekent 2 dingen:

 - Oplopende achterstanden leiden tot achterstalligheid in het onderhoud.

- Op de middellange termijn leidt dit tot kapitaalvernietiging en stijgende kosten voor onderhoud en herstel. Op langere termijn neemt de kans op onveilige situaties toe.

We kiezen ervoor om de achterstalligheid van de wegverhardingen weg te werken en hebben daarvoor een dotatie van € 3,2 miljoen gedaan in de 'voorziening achterstallig onderhoud verhardingen'. De aanpak van deze achterstanden wordt meegenomen bij de actualisatie van de kapitaalgoederen in 2022. Het risico dat achterstanden leiden tot achterstalligheid wordt op dit moment ingeschat op € 1,8 miljoen.

10. *Bedrijfsvoering (€ 3,4 miljoen, was € 2,6 miljoen)*

Een analyse van al langer bestaande knelpunten in de begroting liet zien dat we jaarlijks minder middelen beschikbaar hebben dan we uitgeven. De omvang en oorzaak van de tekorten zijn bekend en de oplossingsrichtingen zijn in beeld. Het oorspronkelijke tekort in de begroting (€ 5,5 miljoen) is inmiddels teruggebracht naar € 2,6 miljoen. We hebben vervolgacties uitgezet. Daarnaast zijn de loonkosten door de nieuwe cao sterker gestegen dan de begrotingsindexatie. Voor 2022 wordt dit meegenomen als een risico. Voor 2023 en verder worden de gevolgen meegenomen in het meerjarenperspectief.

11. *Cyberrisico's (blijft € 0,8 miljoen)*

Het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (IBD) geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen, en adviseert over prioriteiten. In het dreigingsbeeld voor 2021-2022 concludeert de IBD opnieuw dat de beveiliging van informatie onvoldoende op de (politieke) agenda's staat en dat het inzicht in risico's onvoldoende integraal is. Cyberrisico's hebben impact en kunnen leiden tot reputatie- en imagoschade. Recente gebeurtenissen laten zien dat de risico's voor de lokale overheid groot zijn en dat de gevolgen zich niet beperken tot de digitale wereld. Ook de gemeente Breda heeft waardevolle informatie te verliezen en kan schade lijden als informatie niet meer beschikbaar is. We integreren de cyberrisicoanalyses in een intern controlesysteem, waarbij de sturing op deze risico's het uitgangspunt vormt. De kans dat we te maken krijgen met cybercrime is hoog. De kans dat dit leidt tot een grote uitval van applicaties is aanwezig.

12. *Fiscale risico's (€ 0,3 miljoen, was € 0,9 miljoen)*

De last voor de vennootschapsbelasting is tot en met 2021 nog niet zeker. We hebben nog enkele lopende discussies met de Belastingdienst over parkeeractiviteiten en de opbrengsten uit reclamecontracten. In 2021 heeft de Belastingdienst over 2016 een naheffingsaanslag opgelegd voor deze activiteiten. Op dit moment loopt de bezwaarfase en vinden er landelijk procedures plaats voor de opbrengsten uit reclamecontracten. Voor de zekerheid hebben we in 2021 de last voor de vennootschapsbelasting over 2016-2021 opgenomen conform het standpunt van de Belastingdienst. Daarmee is het risico komen te vervallen. Daarnaast blijven we stappen zetten om de fiscale beheersing binnen onze organisatie te verbeteren. We voeren de interne monitoring uit en laten een externe deskundige jaarlijks een steekproef uitvoeren om eventuele hiaten op te sporen.

13. *Fluctuaties gemeentefondsuitkering (blijft € 1,4 miljoen)*

De gemeentefondsuitkering vanuit het Rijk varieert flink binnen een begrotingsjaar. Het is goed om hiervoor een risicobuffer op te nemen. Zo kunnen we beheerst het beleid aanpassen bij onverwachte fluctuaties.

14. *Buffer risico's corona (blijft € 3,8 miljoen)*

Veel effecten van de coronacrisis zijn moeilijk te kwantificeren voor de komende jaren. Denk aan de gevolgen voor onze inkomsten, zoals de parkeerinkomsten en de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Ook bestaat er nog onzekerheid over eventuele Rijkscompensatie in de toekomst. We hebben niet voor elk afzonderlijk risico een buffer gevormd, maar 1 algemene buffer.

15. *Garantstellingen (p.m.)*

Garanties verlenen aan derden en achtervangposities innemen bij waarborgfondsen leidt tot risico's. Als de verplichtingen op gegarandeerde leningen niet worden nagekomen, wordt de gemeente aangesproken. Bij een achtervangpositie in een waarborgfonds gebeurt dit pas als het garantievermogen van de waarborgfondsen onvoldoende is. We schatten dit risico laag in. Bij een aanspraak zorgen de hypothecaire zekerheden in ons voordeel ervoor dat het financieel verlies gering of nihil is. De gemeente Breda heeft bij 2 waarborgfondsen een achtervangpositie:

- Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

- Het Waarborgfonds Eigen Woningen dat de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) verstrekt.
Bij beide waarborgfondsen verwachten we de komende jaren geen aanspraak op de achtervangpositie.

BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

Bedragen x € 1 miljoen

Onderdeel weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve (per 1-1)	94,1	85,0	93,0	101,2
Saldo perspectief	0,9	0,3	0,5	3,1
Onvoorzien	1,0	1,0	1,0	1,0
Vermogen om bezuinigingen door te voeren	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	96,0	86,3	94,5	105,3

Met een risicopositie van € 53,3 miljoen is de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende om de risico's af te dekken.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welk vermogen we beschikbaar hebben om de risico's af te dekken. Dit bestaat uit de algemene reserve, de post onvoorzien en het vermogen om bezuinigingen door te voeren.

Algemene reserve

De gemeentebrede algemene reserve behoort tot de weerstandscapaciteit, voor zover deze vrij beschikbaar is. Vanaf 2021 is deze volledig vrij beschikbaar met uitzondering van een blokkering van € 16,5 miljoen voor de Noordelijke Rondweg.

Onvoorzien

De post onvoorzien is € 1 miljoen per jaar.

Vermogen om bezuinigingen door te voeren

De beschikbare ruimte in de meerjarenbegroting is bestemd voor nieuw beleid en toekomstige investeringen. Daarom rekenen we deze niet toe aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

FINANCIËLE KENGETALLEN

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Daarnaast is het van belang, dat de Gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om een stootje op te vangen. Naast een evenwichtige begroting geeft inzicht in de financiële positie een integraal beeld van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën. Belangrijke aspecten hierbij zijn stabiliteit, wendbaarheid, weerbaarheid en voldoen aan wettelijke kaders.

Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting, de balans en de exploitatie. Ze helpen bij het beoordelen van de financiële positie.

Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de solvabiliteitsratio exclusief doorleningen, de ratio weerstandsvermogen en de onbenutte belastingcapaciteit zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Noord-Brabant, in haar rol van financieel toezichthouder, voor een aantal kengetallen zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie.

De kengetallen zijn nader ingedeeld naar vier aspecten:

- **Stabiliteit:** de mate waarin de Gemeente haar financiële positie in evenwicht weet te houden.
- **Wendbaarheid:** de mate waarin de Gemeente snel kan reageren op veranderingen in de behoeften, ambities en doelstellingen van de gemeente op korte en lange termijn.

- Weerbaarheid: de mate waarin een Gemeente financiële tegenvallers en financiële risico's op kan vangen zonder grote beleidswijzigingen.
- Wettelijke kaders: de mate waarin de Gemeente voldoet aan de wettelijk gestelde normen met betrekking tot financiering.

	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Signaalwaarde
Stabiliteit					
Solvabiliteitsratio *	18,35%	17,56%	18,41%	18,54%	< 20%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	24,06%	23,00%	23,84%	23,52%	< 20%
Structurele exploitatieruimte *	-3,88%	-2,60%	-2,53%	-0,97%	< 0%
Wendbaarheid					
Belastingcapaciteit *	102,73%	101,53%	99,05%	97,81%	> 105%
Netto schuldquote *	68,86%	71,51%	61,52%	60,84%	> 130%
Gecorrigeerde netto schuldquote *	42,96%	46,25%	39,90%	40,59%	> 130%
Weerbaarheid					
Grondexploitaties *	5,95%	6,23%	5,07%	3,85%	> 35%
Ratio weerstandsvermogen	1,6	1,2	1,7	2,2	< 1,0
Onbenutte belastingcapaciteit	19,48%	23,67%	35,22%	39,78%	> 0%
Wettelijke kaders					
Rente risiconorm (ruimte onder risiconorm * € 1 miljoen)	51	31	50	110	< 0
Kasgeldlimiet: onderschrijding (+) of overschrijding (-) per kwartaal	--++	--++	---+	++++	> --
EMU-saldo (* € 1.000)	12.700	-31.882	12.003	-10.684	< - € 23.459

* deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven

Toelichting financiële kengetallen

Stabiliteit

- *Solvabiliteitsratio*
De solvabiliteit drukken we uit in een percentage van het eigen vermogen tegenover het totaal vermogen. Dit geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit kengetal wordt gedempt doordat we grote geldleningen hebben verstrekt aan woningcorporaties en in het kader van onderwijshuisvesting voor de doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting. In 2021 is de solvabiliteitsratio iets verbeterd ten opzichte van 2020. Deze verbetering is vooral te danken aan het positieve resultaat over 2021. Een solvabiliteitsratio onder de signaalwaarde van 20% wordt door de Provincie als risicovol beschouwd.
- *Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen*
Omdat Breda in verhouding tot andere gemeenten grote leningen heeft verstrekt aan woningcorporaties en in het kader van onderwijshuisvesting, geeft dit een dempend effect op de solvabiliteitsratio. Daarom wordt hier ook de solvabiliteitsratio weergegeven zonder deze leningen. Dit kengetal geeft een realistischer beeld van onze financiële positie.
- *Structurele exploitatieruimte*
Dit kengetal geeft informatie over de mate waarin we structurele lasten kunnen afdekken met structurele baten. Vanuit het BBV is de norm, dat de structurele exploitatieruimte in evenwicht dan wel positief is.

Wendbaarheid

- *Belastingcapaciteit*
De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de Gemeente Breda zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage. De Provincie beschouwt een belastingcapaciteit hoger dan 105% als risicovol.
- *Netto schuldquote*
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast tegenover de eigen middelen. Het geeft een indicatie over hoeveel de rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatie. Signaleringswaarden van de provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, >130% is meest risicovol.
- *Gecorrigeerde netto schuldquote*
Bij de berekening van de gecorrigeerde netto schuldquote houden we rekening met doorgeleende gelden. Zowel de netto schuldquote als de gecorrigeerde netto schuldquote laten zien dat de lasten die samenhangen met onze netto schuld passen binnen een acceptabele bandbreedte.

Weerbaarheid

- *Grondexploitaties*
Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de Gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De Provincie hanteert als signaleringswaarden: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol. Dit kengetal laat zien dat we voor de baten van de organisatie niet erg afhankelijk zijn van de opbrengsten uit grondverkoop. In het verleden zijn er flinke afboekingen geweest op de grondposities. De kans op een herhaling van een risico met deze omvang is klein.
- *Ratio weerstandsvermogen*
Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de Gemeente loopt. Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen het weerstandsvermogen en de risico's. Het laat zien in hoeverre we voldoende weerstandsvermogen hebben om risico's af te dekken. Een ratio hoger dan 1 geeft een indicatie, dat er voldoende weerstandsvermogen is om risico's af te dekken.
- *Onbenutte belastingcapaciteit*
Bij de onbenutte belastingcapaciteit kijken we naar de 3 belangrijkste inkomsten voor de gemeente: de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. Dit kengetal geeft weer hoeveel ruimte de Gemeente heeft om extra belastingen te heffen.

Wettelijke kaders

- *Renterisiconorm*
De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen. De renterisiconorm is uitgebreid toegelicht in de paragraaf Financiering. In 2021 is aan de renterisiconorm voldaan.
- *Kasgeldlimiet*
De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen. In het overzicht is met een +plusteken aangegeven, als de Gemeente in het kwartaal onder de limiet is gebleven. Ingeval de limiet in een kwartaal is overschreden is dit met een -teken aangegeven. In 2021 is bij dit kengetal ++++ aangegeven, hetgeen aangeeft, dat de Gemeente in 2021 in alle kwartalen onder de limiet is gebleven.

- *EMU-saldo*

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de Septembercirculaire Gemeentefonds 2020 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2021 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Breda bedraagt - € 23,5 miljoen. De Gemeente Breda zat hier in 2021 ruim boven.

Paragraaf Grondbeleid

INLEIDING

In deze paragraaf leggen we verantwoording af over het grondbeleid. We geven een beeld van de herzieningen van de grondexploitaties, eind 2021. Daarbij beschrijven we de ontwikkelingen van de planresultaten, de voorziening voor grondexploitaties, de resultaten van afgesloten projecten en de tussentijdse winstnemingen. Daarnaast leest u meer over de ontwikkelingen in de voorraad gronden en panden. We sluiten af met onze risicopositie en het benodigde weerstandsvermogen.

VISIE GEMEENTELIJK GRONDBELEID

Ons grondbeleid staat in dienst van het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief (Omgevingswet 2040). Per locatie of gebiedsontwikkeling wegen we af welk instrumentarium we toepassen. De Nota Grondbeleid 2014 zegt hier het volgende over:

"De grondpolitiek van de Gemeente Breda is maatwerk, oftewel per project maakt de Gemeente Breda een expliciete keuze welk grondbeleid instrumentarium zij wil hanteren, op welke wijze zij de grondexploitatie wil (laten) voeren en welke samenwerkingsvorm daarbij het meest geschikt is. Het grondbeleid instrumentarium zet de gemeente in om de regie te kunnen voeren over gebiedsontwikkelingen om daarmee haar ruimtelijke en maatschappelijke doelen te bereiken. Ongeacht welke samenwerkingsvorm gekozen wordt, wil de gemeente de risico's die bij haar keuze naar voren komen beperken en beheersen via risicomanagement."

In de vorige jaarrekening wezen we op het teruglopende aantal grondexploitaties, het daaraan verbonden risico en het teruglopende resterende verdienvermogen. Inmiddels heeft deze trend zich verder doorgezet, waarbij inmiddels 5 nieuwe grondexploitaties zijn opgestart (2 in 2021 en 3 begin 2022).

In 2021 was het aankoopkrediet € 5 miljoen. Dit krediet hebben we afgelopen jaar niet gebruikt. Wel hebben we aankopen in voorbereiding boven het maximale aankoopkrediet. Het krediet is daarvoor niet te gebruiken. Voor de kredietvotering voor grotere aankopen komen separate raadsvoorstellen. Vanwege de termijnen van besluitvorming is een hoger aankoopkrediet aan te bevelen.

Het positieve saldo op de post panden en gronden komt door incidentele opbrengsten. De structurele lasten en opbrengsten zijn nu niet in balans. Dit komt door de extra kosten voor beheer en onderhoud van objecten (waaronder noodzakelijke kosten voor correctief en planmatig onderhoud). Deze kosten houden rechtstreeks verband met de doelen van de programma's Gasthuisvelden en Havenkwartier. Voor het planmatig onderhoud bestaat een onderhoudsvoorziening.

Voor de panden uit de portefeuille (onder meer gelegen in het Havenkwartier en de Gasthuisvelden) is een langetermijnvisie vastgesteld die het moment van ontwikkelen van vastgoed vastlegt. Op basis van die visie komt er een meerjarige onderhoudsplanning op basis waarvan de onderhoudsvoorziening wordt ingezet.

ONTWIKKELINGEN

De afgelopen jaren zijn de opbrengsten van het Grondbedrijf sterk positief uitgevallen door de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt. Voor het komend jaar bestaat die verwachting niet. Recente nationale en internationale ontwikkelingen maken de ontwikkeling van de vastgoedmarkt voor de komende jaren onzeker. Stijgingen van de inflatie, de grondstofprijzen, de bouwkosten en de rente hebben naar verwachting een negatieve invloed op de woningbouw en op bedrijven.

RESULTAAT GRONDBEDRIJF

Het totale resultaat van het Grondbedrijf bestaat uit het resultaat op de grondexploitatie en op de voorraad panden en gronden. In het programma Ondernemend Breda staan de resultaten van de 'grondexploitaties werken' en de 'grondexploitaties Cross Mark/grote projecten'. In het programma Duurzaam wonen in Breda zijn de resultaten van de 'grondexploitaties wonen' opgenomen. Het resultaat over 2021 bedroeg € 4,4 miljoen en is incidenteel van aard. Als we rekening houden met het resultaat van € 2,2 miljoen dat al bij de begroting was ingeboekt, dan was het netto resultaat € 2,2

miljoen (incidenteel). In onderstaande tabel is de opbouw van het resultaat weergegeven en ziet u de resultaten uitgesplitst naar de programma's.

Bedragen x €1.000

Resultaat grondbedrijf 2021	Totaal	Werken programma Ondernemend Breda	Cross Mark programma Ondernemend Breda	Wonen programma Duurzaam wonen in Breda
Liquidatie van positieve grondexploitaties	97			97
Tussentijdse winstnemingen in positieve grondexploitaties	2.010	780		1.230
Vrijval voorziening voor negatieve grondexploitaties	2.295	-212	-935	3.442
Subtotaal resultaat grondexploitaties 2021	4.402	568	-935	4.769
Ingeboekt resultaat bij begroting 2020 jaarschijf 2021	-2.200			-2.200
Totaal resultaat jaarrekening 2021	2.202	568	-935	2.569

Het resultaat is hoofdzakelijk opgebouwd uit tussentijdse winstnemingen vanuit positieve grondexploitaties en vrijval van de voorziening voor negatieve grondexploitaties. Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) waren we verplicht om vervroegd winst te nemen bij een aantal grondexploitaties (werken en wonen) met een verwacht positief eindresultaat. Dit leverde een resultaat op van € 2 miljoen. Wijzigingen in de grondexploitaties met een verwacht negatief eindresultaat betekenden mutaties in de voorziening grondexploitaties. De flinke verbetering van één negatieve grondexploitatie wonen leidde tot een forse vrijval in de voorziening. Daartegenover moesten we voor enkele andere grondexploitaties (CrossMark en Werken) de voorziening ophogen. Per saldo bedroeg de vrijval uit de voorziening grondexploitaties € 2,3 miljoen.

De afsluiting van één positieve grondexploitatie leverde slechts een marginale bijdrage van € 0,1 miljoen aan het totale resultaat. Bij de begroting 2020 was voor 2021 een bedrag van € 2,2 miljoen aan positief resultaat ingeboekt op basis van de positieve grondexploitaties (conform BBV). Dit betrof enkel positieve grondexploitaties die geliquideerd werden. Per saldo bleef bij de jaarrekening 2021 een netto resultaat voor de grondexploitaties over van € 2,2 miljoen (incidenteel).

In juli 2020 stelde de raad de Nota Bovenwijkse Voorzieningen (BOVO) vast. Vanaf dat moment zijn bijdragen BOVO verschuldigd voor nieuwe bouw mogelijkheden in grondexploitaties waar de planologische bouwtitel (het bestemmingsplan of omgevingsplan) nog moet worden vastgesteld. Deze bijdragen mogen we vanwege BBV-regelgeving niet opnemen in de betreffende grondexploitaties, maar die betalen we vanuit het totale jaarresultaat van de grondexploitatie in het jaar waarin de planologische titel wordt vastgesteld. Dat betekent dat bijdragen Bovenwijks in voorkomende gevallen in mindering moeten worden gebracht op het resultaat van het Grondbedrijf bij de resultaatbestemming. In 2021 was dit niet aan de orde, omdat binnen de grondexploitaties geen nieuwe planologische titels zijn vastgesteld. De prognose voor de komende jaren staat hieronder beschreven bij Bovenwijks.

HERZIENING GRONDEXPLOITATIES

Na afloop van het boekjaar hebben we de gemeentelijke grondexploitaties voor de jaarrekening 2021 herzien. Indien nodig herzien we de grondexploitaties medio 2022 opnieuw. Substantiële wijzigingen in onze verwachtingen verwerken we dan in de prognoses, als input voor de begroting 2023 en de bestuursrapportage 2022.

Om de rente in grondexploitaties te bepalen, gelden de BBV-regels. Daarom houden we rekening met het werkelijke rentepercentage en de verhouding tussen schulden en eigen vermogen. De werkelijke rente, die we volgens BBV-voorschrift aan grondexploitaties moeten toerekenen, is over 2021 1,52%. In de grondexploitaties wordt dit voor de komende jaren afgerond op 1,5%. Voor deze herzieningsronde gelden de volgende parameters:

Parameters grondexploitaties	2022	2023 t/m 2024	vanaf 2025
Rente	1,5%	1,5%	1,5%
Opbrengstenstijging	3,0%	2,5%	2,0%
Kostenstijging	4,0%	3,0%	2,0%

Bij het vaststellen van de parameters voor de stijging van kosten en opbrengsten gebruiken we de jaarlijkse publicatie Outlook Grondexploitaties van bureau Metafoor. Dit rapport zet de meest recente jaarcijfers en prognoses van toonaangevende instanties op een rij. Zo ontstaat een goed beeld van de ontwikkelingen van de kosten en de waarde van grond in de komende jaren. Dat doet ook recht aan lokale omstandigheden; er zijn verschillende bandbreedtes voor de diverse kostensoorten en opbrengstcategorieën. Eén voor de top-gebieden Randstad plus de beste wijken van centrumsteden, één voor de matige gebieden aan de randen van Nederland en één voor de middencategorie, het grootste deel van het land. Dit jaar gaan we voor Breda uit van het gemiddelde van de cijfers voor top-gebieden en de middencategorie. Dat sluit het beste aan bij de lokale omstandigheden van de Bredase markt. De cijfers van Metafoor zijn geijkt door ze aan te passen aan de verhouding tussen de verschillende kostensoorten en opbrengstcategorieën in Bredase grondexploitaties.

RESULTATEN GRONDEXPLOITATIES

Grondexploitaties met een verwacht positief planresultaat dragen bij aan de toekomstige verdien capaciteit van het Grondbedrijf. Hieronder vindt u een overzicht.

Bedragen x €1.000

Positieve planresultaten op eindwaarde	Jaarrekening 2020	Mutatie	Jaarrekening 2021 voor resultaatneming	Tussentijdse winstneming	Liquidatie	Rente effect winstneming	Jaarrekening 2021 na resultaatneming
WERKEN	3.375	650	4.025	-780		-36	3.209
Verzamelcomplex Bedrijventerrein	699	173	872	-80		-4	788
Werkdonken	1.421	299	1.720	-20		-1	1.700
Rithmeesterpark	1.254	178	1.432	-680		-31	721
WONEN	3.106	852	3.958	-1.230	-97	-28	2.603
Verzamelcomplex Woningbouw	1.002	7	1.010	-40		-1	968
Eikberg	731	133	864	70		2	936
Waterdonken	220	511	731	-660		-20	51
Hoge Gouw	731	194	925	-600		-9	316
Westerhagelaan-Muizenberglaan	394	-63	331				331
Vijverstraat 3	28	69	97		-97		liquidatie
Totaal positieve grondexploitaties	6.481	1.502	7.983	-2.010	-97	-64	5.812

De geprognostiseerde verdien capaciteit, het totaal aan resterende positieve planresultaten op eindwaarde, is op 31-12-2021 € 8 miljoen (voor winstneming). Dat is € 1,5 miljoen meer dan een jaar geleden. De grootste wijzigingen zijn:

- Waterdonken: een verbetering van € 0,5 miljoen. Bij de laatste grondverkoop voor appartementen werd een hogere opbrengst behaald dan eerder geraamd, terwijl bovendien de meerwaarderegeling gunstig werkte.
- Werkdonken: een verbetering van € 0,3 miljoen. We kregen hogere grondprijzen voor de bedrijfskavels omdat we indexering toepasten op de bestaande reserveringen, en door het effect van de nieuwe grondprijzenbrief op toekomstige grondverkoppen. De kosten van bouw- en woonrijp maken liepen iets op.
- Hoge Gouw: een verbetering van € 0,2 miljoen. De grondexploitatie is vrijwel afgerond. Daardoor kon een restbudget voor bouw- en woonrijp maken vrijvallen.
- Rithmeesterpark: een verbetering van € 0,2 miljoen. We behaalden hogere grondopbrengsten bij de verkoop van bedrijfskavels. Ook vielen de kosten van periodiek onderhoud (tijdelijk beheer) aan onverkochte percelen lager uit.
- Verzamelcomplex Bedrijventerrein: een verbetering van € 0,2 miljoen. We kregen hogere grondprijzen voor de bedrijfskavels omdat we indexering toepasten op een bestaande reservering, en door het effect van de nieuwe grondprijzenbrief op toekomstige grondverkoppen.

De genoemde verdien capaciteit van € 8 miljoen komt deels eind 2021 al vrij. Er komt afgerond € 2,1 miljoen beschikbaar door tussentijdse winstnemingen en het beëindigen (liquideren) van afgeronde grondexploitaties. De tussentijdse winstnemingen zijn verplicht volgens het BBV. Ze vinden plaats in 7 grondexploitaties voor samen € 2 miljoen. De grondexploitatie Vijverstraat 3 is afgerond en geliquideerd. Daarmee valt € 0,1 miljoen vrij.

Door deze tussentijdse winstnemingen en liquidaties komt eind 2021 € 2,1 miljoen (26%) van de verdien capaciteit vrij. Voor 2022 en verder resteert afgerond € 5,8 miljoen op eindwaarde. Dit is een prognose. Toekomstige ontwikkelingen blijven van invloed op de omvang van de verdien capaciteit.

In het overzicht staan de resultaten van de grondexploitaties met een verwacht negatief planresultaat. Deze negatieve resultaten zijn afgedekt met een voorziening (zie de toelichting verderop).

Bedragen x €1.000

Negatieve planresultaten Voorziening grondexploitaties op eindwaarde	Jaarrekening 2020	Mutatie	Jaarrekening 2021 voor liquidatie	Liquidatie	Jaarrekening 2021 na liquidatie
CROSSMARK	3.368	935	4.303		4.303
Stationskwartier	3.368	-165	3.204		3.204
Klavers Jansen	nieuwe grex	1.100	1.100		1.100
WERKEN	1.492	212	1.704		1.704
Markpark	1.492	54	1.546		1.546
Druivenstraat	nieuwe grex	158	158		158
WONEN	15.942	-3.442	12.501		12.501
Wisselslag	2.000	30	2.031		2.031
Adriaan K. landgoed	758	-27	731		731
Bouwerijen	12.451	-3.512	8.939		8.939
Meulenspie	733	67	800		800
Totaal negatieve grondexploitaties	20.802	-2.295	18.507		18.507
Totaal Voorziening Grondexploitaties					

De negatieve grondexploitaties verbeterden in 2021 met in totaal € 2,3 miljoen ten opzichte van 2020. De grootste wijzigingen:

- Bouwerijen: een verbetering van € 3,5 miljoen. Bij de grondverkoop voor woningen behaalden we hogere opbrengsten dan eerder geraamd, terwijl bovendien de meerwaarderegeling gunstig werkte. Aan de kostenkant zorgden looptijdverlenging, rente-effecten en kostenstijging voor een negatief effect op het planresultaat.
- Klavers Jansen: een nieuwe grondexploitatie met een negatief resultaat van € 1,1 miljoen. Dit is geen verslechtering van het project zelf, maar omdat we deze grondexploitatie voor het eerst opnamen in de lijst van actieve grondexploitaties, komt het negatieve saldo eenmalig ten laste van het resultaat op grondexploitatie.
- Druivenstraat: een nieuwe grondexploitatie met een negatief resultaat van € 0,2 miljoen. Dit is geen verslechtering van het plan zelf, maar omdat we deze grondexploitatie voor het eerst opnamen in de lijst van actieve grondexploitaties, komt het negatieve saldo eenmalig ten laste van het resultaat op grondexploitatie.
- Stationskwartier: een verbetering van € 0,2 miljoen. We behaalden een rentevoordeel, omdat een grote grondverkoop 2 jaar eerder werd gerealiseerd. Bovendien namen de kosten voor bouw- en woonrijp maken licht af.

VOORZIENING GRONDEXPLOITATIES

Conform de BBV-vereisten dekten we het saldo van de negatieve grondexploitaties af met een voorziening, de Voorziening Grondexploitaties. Daarmee dekken we geprognoseerde verliezen in negatieve grondexploitaties af bij afsluiten. De Voorziening Grondexploitaties is per definitie even groot als het totale saldo van de negatieve grondexploitaties. Bovenstaande tabel van de negatieve grondexploitaties beschrijft dus ook de stand van de voorziening.

De Voorziening Grondexploitatie was begin 2021 € 20,8 miljoen. Omdat de negatieve grondexploitatie zich financieel voorspoedig ontwikkelden, verlaagden we de voorziening met € 2,3 miljoen tot € 18,5 miljoen, eind 2021. In het verslagjaar hebben we geen grondexploitatie met een negatief saldo afgerond, waarvoor de voorziening nodig was. Daardoor is de Voorziening Grondexploitatie begin 2022 nog steeds € 18,5 miljoen.

OVERZICHT EINDWAARDEN

In onderstaand overzicht ziet u de resultaten van alle grondexploitatie op eindwaarde en het verwachte jaar van afronding. De cijfers houden geen rekening met toekomstige tussentijdse winstnemingen vanaf 2022. De omvang daarvan kunnen we steeds pas na de afronding van een boekjaar bepalen. Wel hebben we de gerealiseerde winstnemingen eind 2021 verwerkt in de eindwaardes van de 7 grondexploitatie waarin winstneming van toepassing was. Belangrijk is dat we voor verwachte negatieve planresultaten een voorziening hebben getroffen. Deze hebben daarom geen gevolgen voor het toekomstige resultaat.

Bedragen x €1.000

Planresultaten op eindwaarde	Realisatie 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Totaal 2022-2026
CROSSMARK							
Stationskwartier						-3.204	-3.204
Klavers Jansen (nieuw)					-1.100		-1.100
WERKEN							
Markpark		-1.546					-1.546
Verzamelcomplex Bedrijventerrein				788			788
Werkdonken				1.700			1.700
Rithmeesterpark				721			721
Druivenstraat (nieuw)		-158					-158
WONEN							
Verzamelcomplex Woningbouw			968				968
Eikberg			936				936
Wisselslag		-2.031					-2.031
Adriaan K. landgoed			-731				-731
Waterdonken			51				51
Bouwerijen					-8.939		-8.939
Meulenspie		-800					-800
Hoge Gouw		316					316
Westerhageln - Muizenberglin				331			331
Vijverstraat 3 (liquidatie)	97						
TOTALEN	realisatie 2021	prognose 2022	prognose 2023	prognose 2024	prognose 2025	prognose 2026	Totaal 2022-2026
planresultaten negatief per jaar	0	-4.534	-731	0	-10.039	-3.204	-18.507
planresultaten positief per jaar	97	316	1.956	3.540	0	0	5.812

Noot

De winstnemingen van € 2,0 mln eind 2021 zijn reeds in de eindwaardes van de betreffende grondexploitatie verwerkt.

BOVENWIJKS

Onderstaand overzicht laat zien wanneer volgens de huidige prognose een bijdrage Bovenwijken (BOVO) verschuldigd is door het vaststellen van een planologische maatregel (bestemmingsplan of omgevingsplan) in een actieve grondexploitatie. Dit is momenteel aan de orde in 2 gemeentelijke grondexploitatie, voor in totaal € 0,16 miljoen. Deze bijdragen komen ten laste van het resultaat van de grondexploitatie in het betreffende jaar.

Bedragen x €1.000

Te betalen bijdragen bovenwijks voor lopende grondexploitaties	Realisatie 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Totaal 2022-2026
Klavers Jansen		107					107
Westerhageln - Muizenbergl'n			50				50
Totale bijdrage Bovenwijks ten laste van resultaat grondexploitatie		107	50				157

VOORRAAD GRONDEN EN PANDEN

In de voorraad gronden en panden zitten alle bezittingen van het Grondbedrijf die niet in de grondexploitaties zijn ondergebracht. De totale waarde nam in 2021 af met € 1,5 miljoen en was op 31 december 2021 € 44,1 miljoen.

In de strategische bezittingen zitten de objecten die horen bij locaties in de omgevingsvisie en locaties met een strategische ligging. De waardering wordt jaarlijks beoordeeld en aangepast aan de marktwaarde. Wanneer de marktwaarde lager is dan de boekwaarde, vormen we een voorziening duurzame waardevermindering om de boekwaarde te verlagen. Als er in het verleden een voorziening duurzame waardevermindering is gevormd, valt de voorziening (gedeeltelijk) vrij wanneer de marktwaarde is toegenomen. De bezittingen in de categorie 'af te stoten' worden op korte termijn in exploitatie genomen om te ontwikkelen en / of te verkopen in de huidige staat. De categorie 'erfpacht en langdurig verhuurd' bevat gronden die in erfpacht zijn uitgeven of die langdurig verhuurd zijn aan derden.

Bedragen x € 1 miljoen

Mutatieoverzicht voorraad gronden en panden	Waarde 1-1- 2021	Correcties	Aankoop	Verkoop	Afschrijving	Totaal mutaties	Mutatie voorziening	Waarde 31-12-2021
Af te stoten bezittingen	5,8			-1,7	-0,2	-1,9	-0,5	4,4
Erfpacht en langdurig verhuurd	10,8	-0,1		-0,3		-0,4	-0,1	10,5
Strategisch bezit	29,0	0,1	11,0	-1,9	-0,3	8,9	8,7	29,2
Totaal	45,6	0,0	11,0	-3,9	-0,5	6,6	8,1	44,1

Een groot deel van de boekwaarde van de strategische voorraad zit in het Havenkwartier, de Gasthuisvelden en het terrein 't Zoet. De andere objecten zijn agrarische percelen en verspreid liggende percelen en panden in de stad. Ze zijn getoetst aan de huidige bestemming en de daarbij behorende marktwaarde. We schrijven jaarlijks af op de gebouwen die in gebruik zijn, waardoor de boekwaarde afneemt.

In 2021 nam de voorraad toe met € 11 miljoen door aankoop van 't Zoet. Daartegenover is een voorziening gevormd van € 8,8 miljoen voor de afwaardering van dit terrein naar marktwaarde. In 2021 nam de boekwaarde van de voorraad af met € 3,9 miljoen door grondverkoop (Eikberg-West, Willem-Alexanderplein) en de overdracht van panden en gronden naar de grondexploitaties (kavels Sprundelsebaan en panden Klavers Jansen). Verder vond er in 2021 een periodieke afschrijving van € 0,5 miljoen plaats op panden. De marktwaardetoets van 2021 leidde tot een netto vrijval van de voorziening duurzame waardevermindering met € 0,6 miljoen.

RISICO'S EN WEERSTANDSVERMOGEN

De huidige methodiek van risicomanagement is gebaseerd op de Nota Risicobereidheid en weerstandsvermogen uit 2018. De risico's van grondexploitaties zijn onderdeel van de totale risicopositie van de gemeente Breda. Ze worden gedekt vanuit onze totale weerstandscapaciteit. Voor de jaarrekening 2021 bedraagt het saldo van de gewogen (kans x impact) risico's € 11,8 miljoen. Dat is € 2,9 miljoen minder dan berekend werd bij de begroting 2022, en € 3,3 miljoen minder dan berekend werd bij de jaarrekening 2020. We lichten dit verder toe in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

INLEIDING

Kapitaalgoederen vormen de hoofdonderdelen van de openbare ruimte in Breda en in de omliggende dorpen. Met het beleidskader 'Kapitaalgoederen openbare ruimte' hebben we vastgelegd om welke zaken het gaat:

- Wegverhardingen.
- Civieltechnische kunstwerken.
- Bomen.
- Verlichting.
- Waterwegen en -voorzieningen.
- Riolering.*

* De riolering voldoet aan bijzondere wettelijke eisen en heeft een aparte financiering. Daarom hanteren we daarvoor een eigen systematiek, die is opgenomen in een aparte paragraaf.

Kapitaalgoederen hebben een langdurig economisch of maatschappelijk nut. Ze worden in stand gehouden via een onderhoudscyclus van regulier onderhoud, groot onderhoud en uiteindelijk vervanging.

Kapitaalgoederen van de openbare ruimte

De openbare ruimte bestaat naast de kapitaalgoederen uit veel verschillende onderdelen met een belangrijke functie en een waarde. Denk aan het cultuurgroen, ecologie, straatmeubilair, kunst en sierende elementen, reclame en watertappunten. De kapitaalgoederen zijn maatschappelijk de meest relevante onderdelen en hebben een hoge functionele en financiële (vervangings)waarde.

Het onderhoudsniveau (en daarmee het kwaliteitsniveau van onze kapitaalinvesteringen) is verdeeld in categorieën:

- Beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
- Beheer en onderhoud van de riolering.
- Beheer en onderhoud van de accommodaties.
- Beheer en onderhoud van de voertuigen.

BEHEER EN ONDERHOUD VAN DE OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte is de fysieke ruimte in de stad en de omliggende dorpen die voor iedereen vrij toegankelijk is. Daarin vinden veel dagelijkse activiteiten plaats, zoals verplaatsingen van A naar B, ontmoeten, bewegen, verblijven en recreëren. Voorzieningen die onder de openbare ruimte vallen, zijn onder andere: straten, parken, pleinen, speeltuinen en de singels. Met de kapitaalgoederen faciliteren we het gebruik hiervan.

In de (gemeentelijke) beleidsplannen staat hoe het beheer van de voorzieningen in de openbare ruimte doeltreffend wordt uitgevoerd. In 2018 is het beleidskader 'Kapitaalgoederen openbare ruimte' geactualiseerd. Voor 4 van de 5 kapitaalgoederen (openbare verlichting uitgezonderd) stond het budget op gespannen voet met de afgesproken onderhoudsniveaus. In het bestuursakkoord Lef en Liefde (2018) hebben we vanaf 2019 jaarlijks € 2,1 miljoen extra beschikbaar gesteld voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen.

In 2020 hebben we het beleidskader geëvalueerd. Deze evaluatie is in 2021 besproken in de gemeenteraad. De belangrijkste aandachtspunten daarin waren de achterstanden in de wegverhardingen, het onderhoud en de vervanging van bomen, het onderzoek voor de vervangingsaanpak van civieltechnische kunstwerken en de verduurzamingsslag voor de openbare verlichting. In 2022 werken we aan een actualisatie van het beleidskader. Deze wordt naar verwachting aan het eind van het jaar aangeboden aan de gemeenteraad.

Wegverhardingen

Uit de evaluatie in 2017 en de actualisatie in 2018 bleek dat 'B-min' het juiste onderhoudsniveau is voor het effectief onderhouden van wegverhardingen in de gemeente. Het beschikbare budget was echter te beperkt om de gestelde doelen in 2020 te behalen. Om de achterstand in te lopen en de kwaliteit op peil te houden, maakten we € 1,1 miljoen per jaar extra vrij.

Bij de wegininspectie in 2020 hebben we een trendbreuk geconstateerd in de kwaliteit van de wegverhardingen. De afgelopen jaren was juist een stijgende lijn zichtbaar, na jaren van afnemende kwaliteit. Deze stijging is verleden tijd. In de evaluatie van 2021 hebben we dit opgenomen als aandachtspunt. We hebben een aanpak opgesteld om de achterstalligheid weg te werken. Dat leidt tot een overschrijding op de jaarrekening 2021 van € 3,2 miljoen door een dotatie in de voorziening achterstalligheid verhardingen. Bij de actualisatie van het beleidskader besluiten we over de aanpak van de geconstateerde achterstanden. Het geactualiseerde kader wordt in de 2e helft van 2022 aangeboden aan de gemeenteraad.

Civieltechnische kunstwerken

Vanuit het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte is gekozen om de civieltechnische kunstwerken op C-kwaliteit te onderhouden. Dat komt overeen met de kapitaalvernietigings- en veiligheidsnormen van de CROW. Civieltechnische kunstwerken kunnen daarmee optimaal gebruikt worden. We sturen op de ondergrens van de normering. Dit betekent dat we enige vorm van kapitaalvernietiging aanvaarden, dat we het onderhoud niet proactief uitvoeren, maar dat de gebruiksveiligheid niet in het geding komt. We voeren het onderhoud reactief uit op basis van inspecties en meldingen.

Uit de evaluatie in 2017 en de actualisatie in 2018 bleek dat het budget voor het onderhoud te beperkt was. Met het bijgestelde budget (actualisatie kapitaalgoederen 2018) hebben we financiële ruimte gemaakt voor onderhoud op C-niveau. Het streven is om in 2024 een betrouwbaar en actueel beeld te hebben van de onderhoudstoestand van de kunstwerken. Vanuit deze basis zetten we vervolgstappen naar meer planmatig en meer risico-gestuurd beheer, met inzicht in hoe we een optimale (rest)levensduur voor de kunstwerken kunnen realiseren.

Openbare verlichting

Veel van onze 40.000 verlichtingsarmaturen en lantaarnpalen zijn toe aan onderhoud of vervanging. Met reguliere onderhoudswerkzaamheden en de businesscases voor verduurzaming werken we deze achterstand weg. Afgelopen jaar werkten we vooral aan businesscase fase I en zijn 8400 armaturen verduurzaamd, waarbij we versleten palen meteen vervangen hebben. In 2022 volgt een nacalculatie, waarbij naar verwachting blijkt dat de businesscase effectiever is uitgevoerd. Het voornemen is om deze middelen in te zetten voor fase II. Hier zijn we in 2021 al mee gestart. We hebben opdracht gegeven voor de vervanging en verduurzaming van nog eens 2600 armaturen. Het overige 25.000 armaturen volgen na een aanbesteding in 2022. De totale openbare verlichting is vóór eind 2030 verduurzaamd.

Bomen

Veel van de bijna 114.000 bomen in Breda zijn aan vervanging toe. Een grote vervangingsgolf dient zich aan. De afgelopen periode was er onvoldoende budget beschikbaar binnen de exploitatie voor kleinschalige vervanging. Daarom zijn alleen de gevaarlijke oude en zieke bomen gekapt. Herplant vond niet op de gewenste manier plaats. In bestaande boomstructuren zijn bijvoorbeeld kleine of geen bomen herplant. Boomstructuren kalven hierdoor af en verliezen hun maatschappelijke, landschappelijke, verkeersgeleidende werking en ecologische waarde. Hiervoor zijn in 2022 middelen vrij gemaakt om de achterstand in te halen.

Het regulier onderhoudsplan (op B-minniveau) gaat ervan uit dat de bomen zó worden onderhouden dat ze hun aantrekkelijkheid als decor behouden, hittestress helpen tegengaan en de landschappelijke, ecologische en (verkeers)geleidende waarde optimaal waarmaken. Waardevolle bomen, boomgroepen en boomstructuren worden op tijd en doorlopend beheerd, onderhouden en vervangen om afkalving te voorkomen. Vanaf 2021 is er voor de grotere vervangingen meer budget beschikbaar binnen de investeringen. Door de opstart van de projecten en vertraging in de uitvoering zijn deze investeringen niet geheel uitgenut.

Een ander probleem is wortelopdruk op plaatsen waar bomen te krappe groeiplaatsen hebben. We maken in combinatie met de wegverhardingen inzichtelijk wat de financiële consequenties zijn voor het wegwerken van de wortelopdruk in de komende jaren. Verder hadden ziekten en plagen een grote invloed op het beheer van de bomen. Naast de eikenprocessierups hadden we ook te maken met de kastanjabloedingsziekte en essentaksterfte.

Waterwegen en watervoorzieningen

Breda heeft honderden kilometers waterlopen en vele duikers, vijvers, plassen, havens en overige watervoorzieningen, zoals watertappunten, bluswatervoorzieningen en waterspeelplekken. In het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte is voor waterwegen en -voorzieningen afgesproken dat deze worden beheerd en onderhouden op C-kwaliteit. De beheeractiviteiten bestaan uit dagelijks of jaarlijks onderhoud, inspecties en vervanging. Waar mogelijk werken we daarbij samen met waterschap Brabantse Delta. Een gemiddeld C-niveau betekent dat de voorzieningen een slechte onderhoudsstaat mogen hebben. Ze moeten wel bruikbaar en veilig blijven.

Vanuit het coalitieakkoord Lef en Liefde en de begroting 2019 is € 0,3 miljoen beschikbaar om op C-niveau te beheren en te onderhouden. Daarmee leveren we een positieve bijdrage aan een duurzame, herkenbare en gedeelde openbare ruimte. Afgelopen jaar hebben we een grote inhaalslag gemaakt, waarbij inmiddels de helft van de opgelopen achterstand is ingelopen. We houden een grote achterstand bij het op peil houden van de kwaliteit van de oeverbeschoeiingen en het baggeren. Het streven is om de resterende achterstand weg te werken in 2022 en 2023.

BEHEER EN ONDERHOUD RIOLERING

Breda heeft ongeveer 1300 kilometer aan rioolleidingen. Het afvalwater wordt via 570 kleinere drukrioolpompen, 7 grote en 126 kleinere rioolgemaal verpompt naar rioolwaterzuiveringsinstallatie Nieuwveer. 22 tunnelgemalen zorgen er bij regen voor dat de tunnels begaanbaar blijven. In het Stedelijk Waterplan 2019-2023 hebben we beschreven hoe dit systeem in stand wordt gehouden en wordt verbeterd, en welke middelen daarvoor nodig zijn. De kosten worden gedekt vanuit de rioolheffing. Gemiddeld is in de planperiode jaarlijks ongeveer € 14,5 miljoen nodig voor rioolvervanging en rioolverbetering. Dit budget is voldoende om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Door de levensduur van riolen op te rekken via (deel)reparaties en te streven naar een wijkwijze rioolvervanging, maken we werk met werk om binnen de beschikbare middelen te kunnen bijdragen aan de gedeelde waarden. In 2021 zijn gemalen gereviseerd, is onderhoud uitgevoerd aan het riool van de Oude Vest en zijn riolen vervangen. Ook is divers onderhoud uitgevoerd aan voorzieningen in bijvoorbeeld Linie-Zuid, Princenhage-West, Ulvenhout, Ginneken en IJpelaar.

In het Stedelijk Waterplan is € 250.000 per jaar opgenomen voor klimaatadaptatie en € 3 miljoen per jaar voor verbeteringsinvesteringen voor wateroverlast en droogte. Vanuit dit budget dragen we (binnen de reikwijdte van onze zorgplicht) bij aan klimaatadaptatieve maatregelen. In 2021 hebben we de verbinding gezocht met projecten aan de riolering en daarnaast hebben we een aantal klimaatadaptatieve projecten uitgevoerd, zoals een waterspeelplek op de Grote Markt en het Nelson Mandelaplein. Bij het Stads kantoor zijn vogeltorens geplaatst en we hebben bijdragen geleverd aan de projecten Nijverheidsingel en Parkstraat. Daarnaast hebben we een aantal initiatieven opgepakt, zoals het NK Tegelwippen, Groene Buurtjes Belcrum, groene bedrijventerreinen en een samenwerking met de woningbouwcorporaties. Door mee te werken aan projecten en intensief samen te werken in de water- en klimaatkring De Baronie hebben we ook regionaal groen en blauw met elkaar verbonden. Dit bevordert de leefbaarheid in de openbare ruimte.

BEHEER EN ONDERHOUD ACCOMMODATIES

We hebben bepaald in hoeverre de onderhoudsvoorzieningen voor de periode 2021-2030 toereikend waren. Deze voorzieningen hebben betrekking op:

1. Het onderhoud aan alle gemeentelijke gebouwen die eigendom zijn van de afdeling Vastgoedbeheer. Dit is inclusief het binnenonderhoud dat voor rekening van de gemeente komt.
2. De vervanging van de binnensportinventaris.
3. Het civiel- en cultuurtechnisch onderhoud van de buitensportcomplexen.

De basis voor onze berekening wordt gevormd door de meerjarenonderhoudsramingen van Planon, de dotaties in de begroting en de stand van de voorzieningen per 31 december. We concludeerden dat de onderhoudsvoorziening toereikend is voor 10 jaar.

Onderhoud

- Voor het bouwkundig onderhoud werken we met de methode 'conditieafhankelijk onderhoud' (NEN 2767). In 2012 stelde het college het minimale onderhoudsniveau vast op niveau 3 (redelijk). Hiermee borgen we waardebehoud en de bedrijfsvoering.
- Daarnaast voeren we jaarlijks serviceonderhoud, keuringen, controles en correctief onderhoud uit. De meerjarenonderhoudsplannen actualiseren we minimaal 1 keer in de 5 jaar.
- Voor het civiel- en cultuurtechnisch onderhoud van de buitensportcomplexen (exclusief de opstallen) gaan we uit van sober en doelmatig. Hierbij sluiten we aan bij het groenbeheersysteem dat uitgaat van de wettelijk verplichte BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en IMGeo (Informatiemodel Geografie).
- Voor de sportaccommodaties zijn de normeringen van NOC*NSF en overkoepelende sportbonden van toepassing. Kiwa Isa Sport beschrijft dit in het handboek voor sportaccommodaties.

Wet- en regelgeving

Het gemeentelijke vastgoed moet voldoen aan alle wettelijke verplichtingen. In het kader van de veiligheid hebben we 4 aandachtsgebieden gekozen waarvoor we de benodigde maatregelen inventariseren en uitvoeren: elektra, legionellabeheersing, brandveiligheid en asbest. Het aandachtsgebied dakveiligheid (valbeveiligingen) is daar bijgekomen. De aandachtsgebieden elektra, legionellabeheersing en asbest zijn opgenomen in de reguliere beheersprocessen. De borging en het gedrag van de gebruiker/huurder speelt hierin ook een rol. De gemeente treedt hierbij niet op als overheid maar als rechtspersoon.

Elektra

Gebouwwgebonden installaties worden geïnspecteerd aan de hand van het Programma van Eisen Veiligheidsinspecties voor elektrische installaties, Uneto-VNI, 2015. Het doel van de inspectie is om te beoordelen of de installatie voldoet aan de eisen van NEN 1010. De inspecties en noodzakelijke herstellingen worden uitgevoerd door de gecontracteerde aannemers. Het doel is het verkrijgen van een veilige gebouwgebonden elektrische installatie. Elektraveiligheid maakt deel uit van de reguliere beheersprocessen.

Legionellabeheersing

Volgens het Drinkwaterbesluit en de regeling 'Legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater' zijn er 2 soorten installaties:

- Prioritaire: gebouwen met logiesfuncties, badinrichtingen, kampeerterrainen, truckstops en jachthavens in verband met aerosolvormende tappunten. De gemeente voert als eigenaar van gebouwen met prioritaire installaties de verplichte beheersmaatregelen uit.
- Niet-prioritaire installaties: van niet-prioritaire installaties worden jaarlijks de keerkleppen en watertemperatuur gecontroleerd. Legionellabeheersing maakt deel uit van de reguliere beheersprocessen.

Brandveiligheid

Gebouwen moeten voldoen aan de brandveiligheidseisen. Binnen het project Brandveiligheid hebben we voor diverse panden brandscans uitgevoerd. De maatregelen die hieruit naar voren kwamen, voeren we naar urgentie uit, waarbij we zo veel mogelijk aansluiten bij de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen. Door deze koppeling storen we de gebruikers zo min mogelijk en behalen we efficiëntie. Het project Brandveiligheid loopt nog tot en met 2024. In 2021 hebben we conform de planning bij 20 panden werkzaamheden uitgevoerd. Bij enkele panden was een combinatie mogelijk met het project Verduurzaming.

Dakveiligheid

De gemeente heeft als vastgoedeigenaar een zorgplicht. Als opdrachtgever van aannemers hebben we vanuit de Arboret ook een taak voor het veilig werken op daken. Om dit mogelijk te maken, hebben we een risico-inventarisatie opgesteld. Het project Dakveiligheid loopt nog tot en met 2024. De dakveiligheidsvoorzieningen die voor 2021 op de planning stonden, zijn allemaal aangebracht. In enkele gevallen was een combinatie mogelijk met het project Verduurzaming. Het onderhoud en de wettelijke keuringen worden opgenomen in de reguliere onderhoudsprocessen.

Asbest

In 2017 hebben we een asbestinventarisatie uitgevoerd voor alle panden met een bouwjaar vóór 1994. Waar nodig hebben we asbest verwijderd. Waar dat technisch niet mogelijk was, hebben we het asbest laten zitten en hebben we een asbestbeheersplan opgesteld. Deze plannen delen we met de eigenaar, de gebruiker, de uitvoerende aannemers en de brandweer. Asbest maakt deel uit van de reguliere beheersprocessen.

Duurzaamheid

Breda wil in 2044 een energieneutrale gemeente zijn. Een speerpunt is het verduurzamen van het gemeentelijke gebouwenbestand. Hiervoor hebben we de volgende doelen vastgesteld:

1. We zetten gemiddeld 2 labelstappen in 2020 over het totale gebouwenbestand.
2. We bereiken gemiddeld label A (energie-index < 1,05) in 2030 over het totale gebouwenbestand.
3. Alle gebouwen zijn gemiddeld energieneutraal in 2044.

Met een kosteneffectieve aanpak, (grotendeels) rendabele investeringen en de inzet van onderhoudsmiddelen voerden we 53% van de geplande verduurzamingsmaatregelen uit. Voor 15% hebben we voorbereidingen getroffen, die we in 2021 hebben uitgevoerd. Van de resterende maatregelen moet ongeveer de helft nog opgestart worden. De andere helft staat in de wacht vanwege verdere strategische keuzes die buiten het verduurzamingsproject vallen.

Beleidskaders

- Visie op Vastgoed (februari 2017).
- Robuuste aanpak verduurzaming van de Bredase vastgoedportefeuille.
- Nota Sportaccommodaties en financiën.
- Nota Bewegingsruimte.
- Team Breda Uitvoeringsprogramma 2017-2022.

Kerncijfers

	Aantal m2 bvo	Aantal objecten
Afvalservice	6.004	18
ATEA	21.065	4
Bibliotheken/Nieuwe Veste	12.767	4
Binnensport	32.684	21
Buitensport	6.135	24
Cultureel erfgoed	2.950	5
Cultuur (museum, theater, atelierruimten)	12.012	7
Diversen	30.817	13
Kinderopvang	2.664	5
Maatschappelijke opvang	6.718	3
MFA's/Bredescholen	24.881	6
Onderwijs/educatief overig	2.364	5
Stadskantoren/gemeentehuis	36.336	4
Uitvoering (District)sposten	4.327	6
Veiligheid	8.438	7
Wijkcentra	8.337	12
Wijkzaken (Speeltuinen/zwemplassen)	340	12
Zwembad/ijsbaan	25.434	4
	249.340	1.589

BEHEER EN ONDERHOUD VOERTUIGEN

De voertuigen die we aanschaffen, zijn zo duurzaam mogelijk. Elektrische varianten en/of andere technieken zijn nog niet voor alle werkzaamheden beschikbaar. We stappen over zodra dit technisch mogelijk is en de huidige voertuigen zijn afgeschreven. Tot die tijd gebruiken we voor die werkzaamheden de meest milieuvriendelijke diesels. Eind 2019 hebben we het convenant 'Zero-emissie reinigingsbranche' ondertekend. Daarmee committeren we ons aan de aanschaf van emissievrije reinigingsvoertuigen vanaf 1 januari 2030 of zo veel eerder als mogelijk. Dit convenant heeft betrekking op al onze reinigingsvoertuigen, zoals inzamelvoertuigen, veegmachines en afvalbakkenwagens.

Eind 2021 hebben we na de integratie van ATEA een integrale hertelling van ons huidige wagenpark gehouden. We hebben:

- 36 afvalinzamelwagens, 5 kraan/perswagens en 2 waswagens (1 op waterstof, 2 vol hybride, 20 diesel met elektrische opbouw en 20 volledig diesel).
- 14 haakarm-kraanwagens volledig op diesel.
- 4 lichte vrachtwagens volledig op diesel.
- 4 zware aanhangwagens.
- 158 bedrijfswagens, waarvan 32 volledig elektrisch, 3 cng (aardgas) benzine, 18 benzine, 104 volledig diesel en 1 hybride.
- 49 rijdende machines volledig op diesel.
- 84 items voor de winterdienst.

Daarnaast gebruiken we zo'n 6000 andere items (zoals boormachines, bladblazers, ladders, verlengsnoeren, meters, aggregaten, kettingzagen).

De indeling naar aandrijving van de wagens is als volgt:

- 1 waterstofvoertuig.
- 32 volledig elektrische voertuigen.
- 3 cng (aardgas) benzinevoertuigen.
- 191 volledig dieselveertuigen.
- 2 vol hybride voertuigen.
- 20 dieselvrachtwagens met elektrische opbouw.
- 18 benzinevoertuigen.

Onderhoud

De onderhoudstoestand van ons wagenpark is over het algemeen goed. Jaarlijks voeren we een onderhoudsprogramma uit aan de hand van de technische staat van de voertuigen. Achterstand in vervangingsinvesteringen leidt ertoe dat het moeilijker is om voertuigen tegen acceptabele kosten te laten rijden. Dit komt onder meer door hogere onderhouds- en reparatiekosten.

Vervanging

De vervanging van alle tractiemiddelen voor de komende jaren staat in een vervangingsplan, met de insteek om te blijven voldoen aan de normen voor luchtkwaliteit en de landelijke milieueisen. Op het moment van afroep kijken we onder andere naar de beschikbaarheid en toepasbaarheid (bijvoorbeeld in de bedrijfsvoering) van hybride, low-emissie en elektra, en houden we rekening met de duurzaamheidscriteria van het ministerie van IenW. Ook handelen we naar de ambities van het convenant 'Duurzame Voertuigen en Brandstoffen in de Reinigingsbranche'. Vooral bij de reinigingsvoertuigen hebben we te maken met een achterstand in de vervangingen, zie ook hierboven.

In 2021 schaften we aan:

- 1 waswagen diesel.
- 2 bakwagens diesel.
- 5 elektrische auto's.
- 1 elektrische bus.
- 1 hybride auto.
- 3 auto's diesel.
- 7 bussen diesel.

Eerder bestelden we onderstaand voertuig, waarvan de levering in 2022 plaatsvindt:

- 1 BAB-wagen (Binnenstad Afval Beheer) waterstof.

In 2021 investeerden we voor een bedrag van € 2 miljoen. De exploitatielasten (onderhoud, brandstof, afschrijving, rente en verzekering) bedroegen € 6,9 miljoen.

Paragraaf Verbonden partijen

INLEIDING

Een verbonden partij is een instelling buiten de eigen organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Het is één van de vormen voor de gemeente om haar taken uit te (laten) voeren: eigen activiteiten, door een commerciële partij of door een verbonden partij.

Verbonden partijen zijn in elk geval alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente deelneemt en alle NV's en BV's waarvan ze aandeelhouder is.

Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder en klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De Gemeente Breda is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant. Zij moet haar bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van de andere deelnemers. Dit maakt de aansturing soms complex.

Voordelen van verbonden partijen zijn de grotere schaal en de regionale aanpak van een regionaal onderwerp. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nemen we sinds de Begroting 2017 informatie over een verbonden partij op bij het programma waaraan de verbonden partij bijdraagt. In deze paragraaf leest u het totaaloverzicht van de verbonden partijen.

VISIE EN BELEID

In navolging van de Tweede Kamer heeft de Eerste Kamer op 14 december 2021 het wetsvoorstel 'Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen' aangenomen. Deze wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022 richt zich onder andere op een betere positie voor raadsleden, een meer actieve informatieplicht aan de raad, een versterkende controlerende rol voor de raad en verankering van de burgerparticipatie. Daarnaast is de evaluatie van de regionale nota Verbonden Partijen in 2021 afgerond.

Beide zaken zullen leiden tot een actualisatie van de nota Verbonden Partijen. We pakken dit tegelijkertijd en regionaal op, waarbij aandacht blijft voor de Bredase belangen. Waar het kan maken we verschil tussen de verschillende soorten partijen. Een verbonden partij die zich enkel richt op bedrijfsvoering vraagt een andere betrokkenheid van de raden dan een verbonden partij waarin beleidsvoorbereiding of zelfs het maken van (strategische) beleidskeuzes aan de orde is.

DE VERBONDEN PARTIJEN

Totaalbeeld verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Naam verbonden partijen	Soort verbonden partij	Verbonden partij	Bijdrage aan Breda	Bijdrage van Breda
Neovita BV	Vennootschappen en coöperaties	Vitaal en Sociaal Breda		
GR GGD West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Vitaal en Sociaal Breda		4.535
GR Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord	Gemeenschappelijke regeling	Vitaal en Sociaal Breda		
GR programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten	Gemeenschappelijke regeling	Vitaal en Sociaal Breda		778
NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
Chassétheater beheer NV	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
NV Stadsherstel Breda	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)	Vennootschappen en coöperaties	Ondernemend Breda		
GR Regio West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Ondernemend Breda	330	4.787
Belgisch Nederlands Grensoverleg	Overige verbonden partijen	Ondernemend Breda		
GR Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Gemeenschappelijke regeling	Basis op Orde in Breda		349
GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Basis op Orde in Breda		13.223
GR Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Basis op Orde in Breda		1.910
Zorg-en Veiligheidshuis Breda	Overige verbonden partijen	Basis op Orde in Breda		155
Midwaste	Vennootschappen en coöperaties	Basis op Orde in Breda		7
Enexis Holding NV (inclusief overige NV's/BV's) (belang 0,016 %)	Vennootschappen en coöperaties	Organisatie en financiën in Breda	14	
Brabant Water NV	Vennootschappen en coöperaties	Organisatie en financiën in Breda		
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	Vennootschappen en coöperaties	Organisatie en financiën in Breda	465	
GR Belastingssamenwerking West-Brabant	Gemeenschappelijke regeling	Organisatie en financiën in Breda		3.901

Voor een uitgebreidere toelichting over de inhoudelijke activiteiten van de hieronder genoemde verbonden partijen verwijzen wij u graag naar het onderdeel verbonden partijen bij de betreffende programma's.

NEOVITA BV

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leren, ontwikkelen en werken
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Marianne de Bie
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Omdat Neovita een vast percentage op de loonsom ontvangt, is er nauwelijks sprake van risico's. Voor het risico van hogere loonkosten als gevolg van een in te voeren CAO voor de doelgroep (Aan de Slag) is al eerder een voorziening gevormd. Deze is onderdeel van aan gemeente Breda doorbelaste loonkosten, en komt niet ten laste van het resultaat van Neovita.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	1.047	Niet beschikbaar	942
Vreemd vermogen	263	Niet beschikbaar	329
Resultaat voor bestemming	8	Niet beschikbaar	-105
Weerstandvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-38,0	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	80,0	Niet beschikbaar	74,1

GR GGD WEST BRABANT

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website GGD West-Brabant:	GGD West-Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	23,3 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

In tegenstelling tot 2020 heeft de GGD in 2021 haar reguliere taken niet tot nauwelijks hoeven af te schalen omdat er een robuuste corona organisatie stond die de pandemie aanpakt. In 2021 zijn de reguliere GGD-werkzaamheden, binnen de mogelijkheden van de dan geldende coronamaatregelen, weer hervat. Ook de financiële impact van corona op de GGD West Brabant heeft geen invloed op de gemeentelijke bijdrage. De financiële impact wordt door RIVM (laboratoriumkosten) en VWS (meerkosten en minder opbrengsten) gecompenseerd. Daarnaast is er een risico op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Het is belangrijk dat de gegevens goed beveiligd worden, zodat de persoonsgegevens van de Bredaase burger niet openbaar toegankelijk worden. Tevens heeft de GGD ook last van schaarste op de arbeidsmarkt en een hoog ziekteverzuim. Het risico is dat de goede dienstverlening richting de Bredaase burger in het geding komt. Tot slot is in de controleverklaring 2021 een goedkeurend oordeel gegeven op rechtmatigheid; maar gelet op de bijzondere omstandigheden door corona en de snelle doortastende besluitvorming van de GGD die nodig was om de dienstverlening (efficiënt) te continueren ontstaan er risico's op onrechtmatigheidsfouten bij de GGD in 2022 en verder.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	4.384	4.589	4.535
Eigen vermogen	5.717	4.851	6.017
Vreemd vermogen	21.827	11.059	19.394
Resultaat voor bestemming	797	137	133
Ratio weerstandsvermogen	0,62	0,78	0,85
Netto schuldquote in %	7	15	2
Solvabiliteit in %	21	30	20

GR REGIONALE AMBULANCE VOORZIENING BRABANT MIDDEN-WEST-NOORD (RAV)

Vitaal en Sociaal Breda	Thema Leven
Website Regionale Ambulancevoorziening:	Regionale Ambulancevoorziening
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	2,4 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Vergunningverlening en financiering van ambulancezorg blijft lopen via de zorgverzekeraars. Dit betekent geen financieel risico voor de gemeente.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	13.738	13.664	14.180
Vreemd vermogen	25.744	27.771	32.686
Resultaat voor bestemming	174	0	489
Weerstandsvermogen	13.738	13.664	14.180
Netto schuldquote in %	11,9	22,5	8,89
Solvabiliteit in %	34,1	33,6	30,3

GR PROGRAMMA SCHOOLVERZUIM EN VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

Vitaal en Sociaal Breda	Opgroeien
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	45,7%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het belangrijkste risico van deze GR is uittreden van één van de deelnemende gemeenten. Dit risico is klein, want het gaat om uitvoering van verplichte wettelijke regelingen. Uitvoering via deze GR beperkt kosten voor deelnemers en is effectief.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	904	730	778
Eigen vermogen	0	0	0
Vreemd vermogen	525	1.350	675
Resultaat voor bestemming	131	0	14
Ratio weerstandsvermogen	Geen	Geen	Geen
Netto schuldquote in %	-7,1	0,0	-1,6
Solvabiliteit in %	0,0	0,0	0,0

NV WERKGELEGENHEIDSINSTITUUR WEST-BRABANT

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Website Rewin:	Rewin
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	Tim van het Hof
Belang Breda in verbonden partij in %:	10,30 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Uiteenlopende zienswijzen over bijdragen vanuit gemeenten Regio West-Brabant zorgt dat op onderdelen ambities misschien niet uitkomen.

Er is steeds meer vraag voor cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit Rijk en EU. In Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	1.431	Niet beschikbaar	1.548
Vreemd vermogen	1.158	Niet beschikbaar	1.178
Resultaat voor bestemming	529	Niet beschikbaar	117
Weerstandsvermogen	1.431	Niet beschikbaar	1.548
Netto schuldquote in %	-32,8	Niet beschikbaar	-37,4
Solvabiliteit in %	55,3	Niet beschikbaar	56,8

CHASSÉTHEATER BEHEER NV

Ondernemend Breda	Dynamische stad
Website Chassé:	Chassé Theater
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	100 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Stagnerende kaartverkoop vanwege corona en onderhoud pand en installaties.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	4.645	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	14.200	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	350	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	24,6	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV STADSHERSTEL BREDA

Ondernemend Breda	Dynamische stad
Website Stadsherstel:	Stadsherstel Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Marianne de Bie
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenburg
Belang Breda in verbonden partij in %:	13,05 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het Klapkot is verhuurd aan de brouwerij. Sinds het faillissement van restaurant Binnen is dit pand niet in gebruik. Eerdere gesprekken met een nieuwe exploitant zijn niet succesvol afgerond, waardoor er nog steeds sprake is van leegstand. Het huurcontract met de brouwerij is wel verlengd, waardoor het risico op inkomstenderving per eind 2022 is afgewend.

Aan het Klapkot is gebruik van de Vishal als buitenterras gekoppeld. Afgelopen jaren is de Vishal los verhuurd. Hieronder liggen geen goede afspraken tussen gemeente als eigenaar en NV Stadsherstel. Vanwege corona krijgt de horeca ruimte voor terrassen, maar voor de periode daarna moeten we goede afspraken maken over eventueel apart gebruik van de Vishal.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	2.507	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	5.520	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	96	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	2.507	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	967,2	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	31,2	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV BREDASE INVESTERINGSMAASCHAPPIJ (NV BRIM)

Ondernemend Breda	Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Boaz Adank
Bestuurlijk vervanger:	
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	0	0
Eigen vermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR REGIO WEST-BRABANT

Ondernemend Breda	Verbindend bestuur
Website RWB:	Regio West Brabant
Verantwoordelijk bestuurder:	Tim van het Hof
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	26,04 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- Uiteenlopende zienswijzen omtrent commitment vanuit gemeenten in de Regio West-Brabant zorgt dat de basisfinanciering van de gemeenschappelijke regeling onder (toenemende) druk staat.
- Er is steeds vaker vraag naar cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit o.a. Rijk en EU. In de Regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te krijgen voor onverwachte kansrijke projecten.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	4.599	4.945	4.457
Eigen vermogen	1.240	650	1.312
Vreemd vermogen	7.669	7.669	5.382
Resultaat voor bestemming	423	-247	231
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0
Netto schuldquote in %	-5,7	-2,3	-6,1
Solvabiliteit in %	14,0	12,0	20,0

BELGISCH NEDERLANDS GRENSOVERLEG

Ondernemend Breda	Verbindend bestuur
Website Benego:	Benego
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	9,56 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partij

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Voor de continuïteit van het grensgemeenten netwerk is bestuurlijk draagvlak essentieel.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	3	4	0
Eigen vermogen	188	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	0	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	-3	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Ratio weerstandsvermogen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	-604,4	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	100	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

GR NAZORG GESLOTEN STORTPLAATSEN BAVEL-DORST EN ZEVENBERGEN

Basis op Orde in Breda	Beheer van de openbare ruimte
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Tim van het Hof
Belang Breda in verbonden partij in %:	39,84 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Tot 2024 is de deelnemersbijdrage redelijk zeker. Daarna leidt een aantal factoren mogelijk tot aanpassing. Dit zijn onder meer:

- Mogelijke daling rekenrente (nu 5,06%).
- Verlenging afschrijvingstermijn afdekfolie van 50 naar 100 jaar.
- Juridisch kader herbezien (leemtetwet).

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	264	264	349
Eigen vermogen	1.083	1.047	998
Vreemd vermogen	26.264	26.251	26.594
Resultaat voor bestemming	-143	-68	-86
Weerstandvermogen	1.083	1047	998
Netto schuldquote in %	-3.721,2	-2.598,3	-2.666,9
Solvabiliteit in %	3,96	3,84	3,62

GR VEILIGHEIDSREGIO MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website VrMWB:	VRMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	17,41 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Ook in 2021 konden niet alle (praktijk-)opleidingen en oefeningen doorgaan. Gevolgen voor de vakbekwaamheid zijn nog onduidelijk.
- Corona ziekteverzuim had in 2021 impact op de personele bezetting van de VRMWB. Dit heeft echter nooit tot onaanvaardbare risico's geleid, met name dankzij de flexibiliteit van de medewerkers en de organisatie.
- De Veiligheidsregio heeft de ambitie om meer veiligheid te bereiken door te investeren in de 'voorkant', in preventie. Door corona was er minder gelegenheid om het goede gesprek te voeren met de verschillende doelgroepen. Het waarmaken van de ambities van de veiligheidsregio ten aanzien van de Redzame Samenleving heeft daardoor vertraging opgelopen.
- Inmiddels staat de VRMWB ruim 2 jaar permanent 'aan', in crisisstand, met een afwisselende intensiteit en met permanente scherpte en alertheid.
- Nieuwe crises, heftigere weersextremen en een vergrote kans op maatschappelijk onrust door gegroeide maatschappelijke spanningen maken dat het gebruiken van de crisisstructuur en crisismethodieken vaker voorkomt en meestal ook voor langere periodes.

- Voor de brandweer blijft het een uitdaging om in deze tijd voldoende brandweervrijwilligers te vinden en te binden.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	11.990	12.397	13.223
Eigen vermogen	18.832	14.392	18.703
Vreemd vermogen	43.130	53.837	47.802
Resultaat voor bestemming	3.326	-1.086	2.829
Ratio weerstandsvermogen	0,33	0,54	0,32
Netto schuldquote in %	34,0	52,0	36,0
Solvabiliteit in %	30,0	22,0	28,0

GR OMGEVINGSDIENST MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website OMWB:	OMWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	7 %
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Inhuur versus vast personeel (is nu beter in balans maar is nog steeds afhankelijk van duurder ingehuurd personeel).
- Transitie mens en systeem (ondanks opleidingen/trainingen is de verwachting dat niet iedereen mee kan groeien in de doorontwikkeling van de organisatie).
- Problematiek arbeidsmarkt (door opleiding/inwerken van trainees en net afgestudeerden is er een tijdelijk declarabel productietekort).
- COVID-19 (onduidelijk is wat dit voor 2022 gaat betekenen).
- Kosteneffectiviteit (de afhankelijkheid van derden maakt een volledige realisatie van de maatregelen onzeker).

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	1.986	2.070	1.910
Eigen vermogen	2.325	1.843	2.918
Vreemd vermogen	3.480	3.955	3.285
Resultaat voor bestemming	482	0	164
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0
Netto schuldquote in %	-3,8	-3,2	-5,5
Solvabiliteit in %	40,1	31,8	47,0

ZORG- EN VEILIGHEIDSHUIS BREDA

Basis op Orde in Breda	Veilig Breda
Website Zorg- en Veiligheidshuis Breda:	ZVH
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenburg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	51,8 %
Soort verbonden partij:	Overige verbonden partijen

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het personeel van ZVH is in dienst bij Gemeente Breda. Daar ligt ook deels het financiële risico. Dit is voor ziekte en arbeidsongeschiktheid over de deelnemers verdeeld met een convenant. Dit verlaagt het risico van Breda.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	110	112	155
Eigen vermogen	353	Niet beschikbaar	467
Vreemd vermogen	585	Niet beschikbaar	552
Resultaat voor bestemming	-64	Niet beschikbaar	114
Weerstandvermogen	353	Niet beschikbaar	467
Netto schuldquote in %	-52,5	Niet beschikbaar	-56,1
Solvabiliteit in %	37,7	Niet beschikbaar	45,8

MIDWASTE

Basis op Orde in Breda	Beheer van de openbare ruimte
Website Midwaste:	Midwaste
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars
Bestuurlijk vervanger:	Tim van het Hof
Belang Breda in verbonden partij in %:	7,7 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Prijzen, debiteuren en beschikbare verwerkingscapaciteit.
- Consequentie van te weinig beschikbare verwerkingscapaciteit kan effect hebben op de verwerkingsprijzen.
- Prijsrisico's zijn het grootst in markten die beheerst zijn door wereldmarktprijzen zoals bijvoorbeeld bij papier.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	71	71	7
Eigen vermogen	1455	Niet beschikbaar	1.700
Vreemd vermogen	32460	Niet beschikbaar	42.473
Resultaat voor bestemming	230	Niet beschikbaar	246
Weerstandvermogen	1.455	Niet beschikbaar	1.700
Netto schuldquote in %	-1,17	Niet beschikbaar	-1,37
Solvabiliteit in %	4,29	Niet beschikbaar	3,85

ENEXIS HOLDING NV (INCLUSIEF OVERIGE NV'S/BV'S)

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Enexis:	Enexis
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenburg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,016 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Tekort aan netwerkcapaciteit voor de energietransitie.
- Effecten energietransitie en reguleringsmethodiek op de financiële positie.
- Ongeautoriseerd gebruik van data en/of systemen.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	14	Niet beschikbaar	14
Eigen vermogen	4.116.000	Niet beschikbaar	4.241.000
Vreemd vermogen	4.635.000	Niet beschikbaar	5.154.000
Resultaat voor bestemming	109.000	Niet beschikbaar	199.000
Ratio weerstandsvermogen	4.116.000	Niet beschikbaar	4.241.000
Netto schuldquote in %	Niet van toepassing	Niet beschikbaar	Niet van toepassing
Solvabiliteit in %	47,03	Niet beschikbaar	45,14

BRABANT WATER NV

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website Brabant Water:	Brabant water
Verantwoordelijk bestuurder:	Tim van het Hof
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenburg
Belang Breda in verbonden partij in %:	8,6 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Veranderende klimatologische omstandigheden.
- Kwaliteit van het grondwater.
- Veroudering van het netwerk.
- Informatie- en fysieke beveiliging.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	0	Niet beschikbaar	0
Eigen vermogen	674.183	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Vreemd vermogen	523.444	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Resultaat voor bestemming	16.662	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Weerstandsvermogen	674.183	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Netto schuldquote in %	Niet van toepassing	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Solvabiliteit in %	56	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar

NV BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN (BNG BANK)

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BNG:	BNG
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenburg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	0,46 %
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Debiteurenrisico.
- ICT.
- Toenemende regelgeving en impact op de organisatie.
- Lage rentestanden.

Financiële informatie:*Bedragen x € 1.000*

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	328	Niet beschikbaar	465
Eigen vermogen	5.097.000	Niet beschikbaar	5.062.000
Vreemd vermogen	155.262.000	Niet beschikbaar	143.995.000
Resultaat voor bestemming	221.000	Niet beschikbaar	236.000
Weerstandsvermogen	5.097.000	Niet beschikbaar	5.062.000
Netto schuldquote in %	Niet van toepassing	Niet beschikbaar	Niet van toepassing
Solvabiliteit in %	3,2	Niet beschikbaar	3,4

Organisatie en financiën in Breda	Solide financiën
Website BWB:	BWB
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenburg
Bestuurlijk vervanger:	Arjen van Drunen
Belang Breda in verbonden partij in %:	19,9 % van de bijdragen aan de BWB is voor rekening van Breda
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Vanaf 1 januari 2022 moeten woningen getaxeerd worden op gebruiksoppervlakte. Dit is omvangrijk en arbeidsintensief wat het risico meebrengt dat het niet tijdig wordt afgerond. Het berekend risico is € 50.000.
- De economie zorgt voor krapte op de arbeidsmarkt. Dat maakt het moeilijker en vraagt meer tijd om cruciale functies in te vullen. Er is een berekend risico van € 100.000.
- Veranderende werkzaamheden binnen de BWB zorgen voor andersoortige functies dan wel een flexibele invulling hiervan in de toekomst. Het berekend risico is € 15.000.
- De belangrijkste applicatie van de relatief complexe informatie-architectuur van de BWB is geïmplementeerd. Dit zorgt voor onzekerheden in uitvoering en brengt risico's met zich mee. Berekend risico is € 100.000.
- De hiervoor genoemde nieuwe applicatie kan mogelijk nog voor onjuiste data-aanlevering en koppelingen zorgen doordat er in deze fase nog kinderziektes zijn. Het hiervoor berekende risico is € 45.000.
- Uitvoering van de AVG is extra risicogevoelig voor een data gestuurde organisatie als de BWB. Ondanks getroffen maatregelen blijft het risico aanwezig van bijvoorbeeld een datalek. Berekend risico is € 75.000.

Financiële informatie:

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
Financiële bijdrage	3.203	3.594	3.901
Eigen vermogen	560	0	155
Vreemd vermogen	3.958	2.485	6.070
Resultaat voor bestemming	560	0	155
Ratio weerstandsvermogen	1,0	1,0	1,0
Netto schuldquote in %	3,4	11,7	2,4
Solvabiliteit in %	12,3	0,0	2,5

Paragraaf Financiering

TREASURYFUNCTIE: TAKEN EN BELEID

Treasury zorgt voor de financiering, het cashmanagement en het renterisicobeheer binnen de gemeente Breda. Het doel is om vreemd vermogen aan te trekken tegen zo laag mogelijke kosten en om de organisatie te beschermen tegen ongewenste financiële risico's. Ons financieringsbeleid schrijft voor dat we maximaal financieren met kortlopende leningen. Het rentetarief op kortlopende leningen (geldmarkt) is bijna altijd lager dan op langlopende leningen (kapitaalmarkt). We volgen de wettelijke kaders voor het renterisicobeheer (kasgeldlimiet en renterisiconorm). Deze staan in de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO).

De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) publiceerde in 2016 de notitie Rente 2017. Het doel is om realistisch te ramen en te komen tot een transparante rentetoerekening. De toegestane rentevergoeding over de reserves en voorzieningen (bespaarde rente) is gemaximeerd. De werkelijke rentelast wordt verdeeld via het renteomslagpercentage over de investeringen. Dit percentage is voor 2021 1%.

RENTEONTWIKKELING

De coronapandemie zorgde in 2020 wereldwijd voor een enorme terugval in economische activiteit. Overheden leenden enorme bedragen om de economie draaiende te houden en tegenvallende belastinginkomsten te compenseren. De Europese Centrale Bank vergrootte in 2020 haar opkoopprogramma PEPP (Pandemic Emergency Purchase Programme). Mede daardoor bleef de rente laag, op de geldmarkt (leningen met een looptijd tot 1 jaar) en op de kapitaalmarkt (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar). Op de geldmarkt bleef de 1-maands euribor-rente ook in 2021 laag (van -0,57% op 1 januari naar -0,58% aan het eind van het jaar). Op de kapitaalmarkt steeg de 10 jaar swaprente (de benchmarkrente) van -0,26% naar +0,30%. De oplopende inflatie in vooral de tweede helft van 2021 is hier debet aan.

FINANCIERINGSBELEID

In 2021 hebben we vooral kort gefinancierd via 1-maands kasgeldleningen, binnen de kaders van de kasgeldlimiet. De rentetarieven lagen tussen de -0,48% en de -0,53%. Gemiddeld hebben we € 27 miljoen aan kortlopende leningen aangetrokken tegen -0,49% rente. Door de negatieve rente was er geen rentelast, maar een renteopbrengst van ruim € 132.000. De omvang van de kortlopende schuld was op 1 januari 2021 € 50 miljoen. Eind 2021 was deze nihil.

De gemeentelijke langlopende leningenportefeuille (opgenomen geldleningen) bestaat uit 2 deelportefeuilles. Een deel van de opgenomen geldleningen is voor de financiering van gemeentelijke investeringen. Een ander deel is doorgeleend aan Bredase woningbouwcorporaties. In 2021 is € 40 miljoen aan langlopende leningen aangetrokken voor gemeentelijke investeringen. € 27,5 miljoen aan langlopende leningen is afgelost. De gemiddelde rente van dit deel van de portefeuille is afgenomen van 1,86% tot 1,75%. Dit werd mede veroorzaakt door een renteherziening eind 2020 op een opgenomen lening die is doorgeleend aan Chassé Theater Beheer. De renteherziening leidde in 2021 tot bijna € 450.000 aan lagere rentelasten binnen deze portefeuille.

De opgenomen leningen voor de woningbouw dateren uit het verleden en zijn onder dezelfde condities doorgeleend aan de woningbouwcorporaties. Dit deel van de portefeuille neemt jaarlijks af door reguliere aflossingen. De gemiddelde rente blijft hoog, omdat leningen uit het verleden hogere rentetarieven hebben. Deze deelportefeuille nam in omvang af met € 2,5 miljoen. De totale omvang van de langlopende schuld (beide deelportefeuilles) steeg in 2021 met € 10 miljoen.

De portefeuille uitgegeven leningen daalt in omvang door reguliere aflossingen. De gemiddelde rente op de portefeuille is in 2021 met bijna 0,5% gedaald doordat de lening aan Chasse Theater Beheer eind 2020 een renteherziening had. De rentecoupon is toen verlaagd van 5,5% naar 1,67%. Daardoor komt de te ontvangen rente over 2021 bijna € 450.000 lager uit dan begroot.

We hebben 2 leningen verstrekt aan sportverenigingen tot een totaalbedrag van € 580.000.

De netto langlopende schuld nam in 2021 toe met € 12,4 miljoen. De kortlopende schuld nam af met € 50 miljoen. In onderstaande tabel ziet u de ontwikkeling van de opgenomen en uitgegeven geldleningen.

Portefeuille langlopende leningen (> 1 jaar)	Restant hoofdsom 1 januari 2021	Gem. rente	Nieuw opgenomen/ uitgegeven leningen	Aflossingen op leningen	Restant hoofdsom 31 december 2021	Gem. rente	Mutaties
Opgenomen leningen tbv Gem. Breda	355.978.018	1,86%	40.000.000	25.006.380	370.971.638	1,75%	14.993.620
Opgenomen leningen tbv woningbouw	60.363.553	3,33%	0	2.504.131	57.859.422	3,32%	-2.504.131
Totaal opgenomen langlopende leningen	416.341.571	2,06%	40.000.000	27.510.512	428.831.059	1,97%	12.489.488
Uitgegeven leningen tbv derden	95.023.273	3,83%	580.000	3.242.134	92.361.139	3,35%	-2.662.134
Uitgegeven leningen tbv woningbouw	60.782.366	3,25%		2.561.616	58.220.750	3,32%	-2.561.616
Totaal uitgegeven langlopende leningen	155.805.639	3,60%	580.000	5.803.750	150.581.889	3,34%	-5.223.750
Netto langlopende schuld (totaal opg. - uitg. leningen)	260.535.932		39.420.000	21.706.762	278.249.170		17.713.238
Portefeuille kortlopende leningen (< 1 jaar)	50.000.000	-0,41%	pm	pm	0	-0,49%	- 50.000.000
Totaal kortlopende en netto langlopende schuld	310.535.932				278.249.170		- 32.286.762

VERSTREKTE GELDLENINGEN EN GARANTIES

De gemeente Breda heeft per 31-12-2021 een portefeuille aan verstrekte geldleningen van € 150,5 miljoen.

Het overgrote deel hiervan is voor:

- Breedsaam: € 72 miljoen (€ 74,2 miljoen).
- De woningbouwcorporaties: € 58,2 miljoen (€ 60,8 miljoen).
- Chassé Theater Beheer NV: € 13,5 miljoen (€ 14,2 miljoen).

De kredietrisico's op deze leningen zijn minimaal. De leningen aan de woningbouwcorporaties zijn gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Bij de overige leningen hebben we bijna overal hypothecaire zekerheid verkregen. Op alle leningen is regulier afgelost en bleven de effecten van de coronapandemie in 2021 op dit punt uit.

De omvang van direct verleende garanties aan rechtspersonen is bijna € 96 miljoen. Bijna overal hebben we hypothecaire zekerheid verkregen. Ondanks de coronapandemie is regulier afgelost op gegarandeerde leningen. We hebben een garantie van € 37,5 miljoen verstrekt voor de overeenkomst 'doordecentralisatie onderwijshuisvesting' met Breedsaam. De in 2008 verstrekte garantie van € 35 miljoen aan Building Breda is nu ook onder deze categorie verantwoord. Dit verklaart de forse toename in 2021.

De gemeente is achtervang bij 2 waarborgfondsen: WSW en Waarborgfonds Eigen Woningen. We staan indirect garant voor de leningen die het waarborgfonds garandeert. De gemeente wordt aangesproken als het waarborgfonds niet aan haar verplichtingen kan voldoen. De zekerheidsstructuur en de financiële positie van deze waarborgfondsen zijn goed. Daardoor loopt de gemeente weinig risico. De omvang van de uitstaande leningen waarvoor we garant staan bij het WSW nam licht toe met bijna € 5 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke- en rechtspersonen	Oorspronkelijke hoofdsom	31 december 2020	31 december 2021
Waarborgfonds sociale woningbouw	747.725	579.577	584.268
Gegarandeerde geldleningen voor het verkrijgen/ verbeteren van woningen	493	385	322
Overige gegarandeerde leningen	45.200	24.457	95.878
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke- en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	793.418	604.419	680.468

RENTERISICOBEBEER

Renterisico is het risico dat de rentelast van een gemeente ineens fors stijgt. Dit kan gebeuren als veel lopende schulden vervallen en opnieuw gefinancierd moeten worden tegen een fors hogere rente. De wetgever stelt daarom een grens aan het maximale jaarlijkse renterisico voor een gemeente (wet FIDO). Deze grens bestaat uit de kasgeldlimiet (norm voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (norm voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze twee normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren. Beide normen zijn gekoppeld aan (een percentage van) de omvang van de begroting.

KASGELDLIMIET

Met de kasgeldlimiet voorkomt het Rijk dat een gemeente te veel financiert met kortlopende leningen (met een looptijd tot 1 jaar) en zo te veel renterisico loopt. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van de totale begrotingsomvang en maximeert de omvang van de opgenomen kortlopende geldleningen. Breda mocht in 2021 gemiddeld niet meer dan € 58 miljoen aan kortlopende geldmiddelen aantrekken.

Omdat de inkomsten en uitgaven in de tijd niet altijd gelijk lopen, mag een gemeente de kasgeldlimiet 2 aaneengesloten kwartalen overschrijden. Daarna moet de omvang van de kortlopende leningen weer onder de kasgeldlimiet komen, bijvoorbeeld door kortlopende leningen om te zetten naar langlopende leningen. De tabel hieronder laat zien dat de kasgeldlimiet in 2021 geen enkel kwartaal is overschreden.

Bedragen x € 1 miljoen

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang begroting per 1 januari 2021 - de grondslag	688	688	688	688
Toegestane kasgeldlimiet:				
- in % van de grondslag	8,5%	8,50%	8,50%	8,50%
- omvang kasgeldlimiet	58	58	58	58
Toets kasgeldlimiet:				
Gemiddeld overschot vlottende middelen	-	-	-	-
Gemiddeld opgenomen vlottende schuld	50	8	-25	-37
Toegestane kasgeldlimiet	58	58	58	58
Overschrijding (+) / overschrijding (-) van kasgeldlimiet	8	50	83	95

RENTERISICONORM

De renterisiconorm voorkomt dat een te groot deel van de totale gemeentelijke schuld (met een looptijd langer dan 1 jaar) in eenzelfde jaar vervalt en opnieuw gefinancierd moet worden tegen een mogelijk fors hogere rente. Het Rijk stelt de renterisiconorm op 20% van de gemeentelijke begroting. Dat dwingt een spreiding van minimaal 5 jaar af van de schuld in de vervalkalender. Breda mocht in 2021 maximaal € 138 miljoen aan langlopende schulden opnieuw financieren en/of aan een renteherziening onderhevig laten zijn.

De tabel laat zien dat we in 2021, net als de laatste jaren, voldeden aan de norm. De gemeentelijke schuldportefeuille heeft een gemiddeld lange looptijd. Daardoor zijn de jaarlijkse aflossingsbedragen relatief laag en overschrijden we de renterisiconorm niet. De schuldportefeuille heeft genoeg spreiding om het renterisico te beperken. De kapitaalmarktrente is

uitermate laag en de netto rentelast in de begroting is zeer beperkt. In Breda is de netto-rentelast minder dan 0,5% van de begroting.

Bedragen x € 1 miljoen

	2018	2019	2020	2021
Begrotingsomvang	654	642	595	688
Renterisiconorm (20% van de begroting)	131	128	119	138
Aflossingen op de vaste schuld	80	97	69	28
Ruimte (+) onder risiconorm	51	31	50	110

SCHATKISTBANKIEREN

Sinds eind 2013 is schatkistbankieren verplicht voor decentrale overheden. Gemeenten mogen niet meer beleggen, maar moeten overtollige middelen bij de schatkist afstorten. Een drempelbedrag is vrijgesteld om het dagelijkse betalingsverkeer niet te verstoren. Dit drempelbedrag was tot 1 juli 2021 0,75% van de begroting (tot € 500 miljoen) plus 0,2% van het meerdere. De drempelwaarde is per 1 juli 2021 gewijzigd naar 2% van de begroting (tot € 500 miljoen) plus 0,2% van het meerdere. Voor Breda was de drempel de eerste 2 kwartalen € 4,126 miljoen en de laatste 2 kwartalen € 10,376 miljoen.

De gemeente heeft geen structurele overtollige middelen en stort tijdelijke overschotten af. Dat gebeurt automatisch als het saldo van de gemeentelijke rekeningenstructuur bij de BNG bank de € 2 miljoen (credit) overschrijdt. Het drempelbedrag is in 2021 in geen van de kwartalen overschreden.

Bedragen x € 1.000

Berekening en benutting drempelbedrag schatkistbankieren	Drempel	Drempel	Drempel	Drempel
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag 2021 is 0,75% van Begroting over eerste € 500M + 0,2% over het meerdere, per 1 juli 2% over de eerste € 500M + 0,2% over het meerdere,	4.126	4.126	10.376	10.376
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.272	1.239	1.232	933
Ruimte onder het drempelbedrag	2.854	2.887	9.144	9.443
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

TREASURYRESULTAAT

Het treasuryresultaat is het verschil tussen de netto rentelast en de doorbelasting daarvan naar de taakvelden en grondexploitaties. Het resultaat was in 2021 € 748.943. Dat is bijna € 370.000 meer dan geraamd. Het verschil bestaat vooral uit hogere rentelasten over de reserves en voorzieningen, een lagere rente op kortlopende financiering en een lagere rentetoerekening aan de activa.

Werkelijke rentelasten en -baten	Jaarrekening 2020 gem rente %	Jaarrekening 2020 bedrag	Begroting 2021 rente %	Begroting 2021 bedrag	Jaarrekening 2021 rente %	Jaarrekening 2021 bedrag
Rente vaste schulden: OG-gemeente	1,85%	6.790.284	2,03%	6.773.000	1,75%	6.350.196
Rente vaste schulden: OG-woningbouw	3,33%	2.048.293	3,26%	1.973.000	3,32%	1.964.827
Rente nieuwe kortlopende schulden (2021)	-0,45%	-232.273	-0,40%	-200.000	-0,49%	-132.879
Overige financieringslasten (saldo)		-179.959				-76.131
Totaal werkelijke rentelasten		8.426.345		8.546.000		8.106.013

Externe rentebaten UG/gemeente	3,25%	3.709.716	3,87%	3.602.000	3,35%	3.137.717
Externe rentebaten UG/woningbouw	3,83%	2.048.394	3,26%	1.974.000	3,32%	1.974.069
Totaal werkelijke rentebaten		5.758.110		5.576.000		5.111.786
Saldo werkelijke rentelasten minus -baten		2.668.235		2.970.000		2.994.227
Bij: Rente over eigen vermogen (reserves)	1,25%	1.671.413	1,00%	1.300.000	1,00%	1.371.200
Bij: Rente over voorzieningen	1,25%	635.675	1,00%	406.000	1,00%	604.840
Saldo rentelasten over eigen vermogen en voorzieningen		2.307.088		1.706.000		1.976.040
Totaal toe te rekenen rentelast		4.975.323		4.676.000		4.970.267
Toe te rekenen aan grondexploitaties	1,47%	1.045.933	1,35%	405.000	1,52%	852.623
Resteert toe te rekenen aan taakvelden (vaste activa)	0,86%	3.929.390	0,92%	4.271.000		4.117.644
De toegerekende rente aan taakvelden via renteomslag ad	1,25%	5.720.147	1,00%	4.650.000	1,00%	4.866.587
Resultaat treasury		1.790.757		379.000		748.943
Saldo werkelijke rentelasten minus - baten / omvang van de begroting 2021				0,43%		0,44%

Paragraaf Bedrijfsvoering

BEDRIJFSVOERING

De bedrijfsvoering van de gemeente gaat over mensen, middelen en processen. Zorgen dat we de mensen hebben om het werk te doen, zorgen dat we de middelen hebben om ons werk te kunnen doen en zorgen dat de processen op orde zijn, zodat we ons werk goed kunnen doen.

Vanuit dat perspectief kende het jaar 2021 drie overkoepelende speerpunten: huisvesting en hybride werken, financiën in balans en rechtmatigheid.

Huisvesting en hybride werken gaat niet alleen over de verbouwing van onze werkruimtes en digitale middelen. Het gaat vooral over de manier waarop we samenwerken, hoe we leidinggeven en sturen, werken vanuit de bedoeling en over de volwassenheid van de organisatie. En dan blijkt dat er veel meer mogelijk is, dan we voor de coronapandemie dachten.

De ontwikkelingen in onze omgeving en de komst van nieuwe taken leidden er in de afgelopen jaren toe dat de begrote organisatiekosten werden overschreden. Die balans is in 2021 nog niet structureel hersteld.

2020 sloten we af met een accountantsverklaring met beperkingen. Het startschot voor een rechtmatigheidsoffensief, te beginnen op de processen inhuur, inkoop en de administratieve uitvoering van subsidies. 2021 werd zo het jaar van het verbeterplan rechtmatigheid. In 2021 zijn grote stappen in verbetering gezet, de echte resultaten worden in 2022 zichtbaar.

Alle acties en resultaten op deze punten zijn uitgewerkt als onderdeel van programma 5 'Organisatie en Financiën.'

RECHTMATIGHEID

In deze paragraaf is een proeve van de rechtmatigheidsverantwoording 2021 opgenomen. De rechtmatigheidsverantwoording beoogt bij te dragen aan het debat tussen college en raad over de verantwoording en de kwaliteit van het financiële beheer. Bij het opstellen van deze rechtmatigheidsverantwoording zijn de kaders toegepast zoals ze vanaf 2022 gelden conform kadernota rechtmatigheid en de te actualiseren Financiële verordening van de gemeente Breda. We spreken van een proeve, omdat gemeenten nog niet wettelijk verplicht zijn een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen. Aanvankelijk zouden gemeenten met ingang van 2021 verplicht zijn tot het opnemen van deze verantwoording. Corona en de kabinetsformatie leidden in het parlement tot een andere prioritering, waardoor behandeling van het betreffende wetsvoorstel werd uitgesteld, waardoor de verplichting naar alle waarschijnlijkheid geldt vanaf 2022.

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Algemeen

Met de rechtmatigheidsverantwoording legt ons college zelf verantwoording af over de financiële rechtmatigheid in het afgelopen jaar. Daarmee loopt het college vooruit op het oordeel over rechtmatigheid van de accountant. Hun oordeel richt zich, conform nog voorgeschreven wettelijke kaders 2021, op de getrouwheid van de jaarrekening én rechtmatigheid van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties. Als gevolg overlapt de controleverklaring van de accountant daardoor gedeeltelijk met hiernavolgende verantwoording.

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreft het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. Toepassing van deze criteria betekent dat inzicht wordt gegeven in afwijkingen van de lasten ten opzichte van door uw raad goedgekeurde budgetten, inzicht in afwijkingen van de toepassing van wet- en regelgeving (met financiële consequenties) en of financiële afwijking het gevolg zijn misbruik of oneigenlijk gebruik.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties (exclusief SISA-regelingen) het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten,

alsmede de balansmutaties (exclusief SISA-regelingen) in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 23 december 2021 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 7,5 miljoen.

Bevindingen

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens met uitzondering van de hierna gerapporteerde afwijkingen.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Bedragen x € 1 miljoen

Onderdeel	Criterium	Onrechtmatigheden	Onduidelijkheden
Inkoop/aanbesteding	Voorwaarden	8,6	
Inhuur Derden	Voorwaarden	3,4	
Kosten Jeugdhulp	Voorwaarden		3,8
Kosten Participatie	Voorwaarden		0,9
Subsidies	Voorwaarden	0,2	1,1
Totaalbedrag		12,2	5,8

Hierna worden de afwijkingen verder toegelicht waarbij ook wordt ingegaan op de ondernomen acties om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting

Inkoop/aanbesteding

De geconstateerde onrechtmatigheden bij inkoop/aanbesteding hangen samen met de in 2020 gesignaleerde risico's op onjuiste aanbestedingen in het verleden. Naar aanleiding van deze risico's heeft het college, in opdracht van de gemeenteraad, in 2021 het verbeterplan Rechtmatigheid opgesteld. Dit verbeterplan richt zich enerzijds op het opsporen en herstellen van aanbestedingsfouten uit het verleden en anderzijds op het voorkomen van nieuwe fouten. Over de voortgang en de uitkomsten van dit verbeterplan Rechtmatigheid is periodiek aan de gemeenteraad gerapporteerd.

De organisatie heeft in 2021 en 2022 een behoorlijke inspanning geleverd om alle in het verleden gemaakte aanbestedingsfouten op te sporen en tot een oplossing te komen. Op basis van de analyse van de totale uitgaven over de periode 2018 – 2021, is bij 62 dossiers vastgesteld dat zich onrechtmatigheden hebben voorgedaan met effect op de rechtmatigheid van de kosten 2021 (€8,6 miljoen). De onrechtmatigheden betreffen vooral het initieel niet Europees aanbesteden van de dossiers en het uitbreiden of verlengen van de initiële opdracht waardoor alsnog de aanbestedingsgrenzen worden overschreden. Het betreft, met uitzondering van 1 dossier, initiële opdrachten uit 2014 tot en met 2020.

Naast het opsporen en herstellen van de in het verleden gemaakte aanbestedingsfouten is geïnvesteerd in het versterken van de keten van Inkoopbehoefte tot en met Betalen (ITB) om daarmee nieuwe onrechtmatigheden te voorkomen. De inrichting en implementatie van een nieuw systeem voor het registreren van alle inkooporders en de factuurafhandeling in 2021 vormt een belangrijke bouwsteen in het uiteindelijk te realiseren stelsel van sturing en beheersing op inkoop/aanbesteding en het in control komen op dit proces. Andere belangrijke bouwstenen waaraan in 2021 is gewerkt binnen het cyclisch inkoopproces vormen de centrale inkoopfunctie, de inkoopjaarplannen van de organisatieonderdelen, de inkoopordercontrole, de managementinformatie en de interne kwaliteitsbewaking. Daarnaast is in 2021 veel aandacht besteed aan verbetering van communicatie en het bewustzijn binnen de organisatie over inkoop/aanbesteding.

Het verbeterplan Rechtmatigheid gaat ook in 2022 door. Doelstelling is om eind 2022 de ITB-keten op orde te hebben en onrechtmatigheden vroegtijdig te signaleren, te monitoren en waar mogelijk te herstellen. Zowel de realisatie van het verbeterplan als het vaststellen van nieuwe afwijkingen wordt nadrukkelijk gevolgd door de afdeling concerncontrol en de

externe accountant. Over de voortgang van het verbeterplan wordt ook in 2022 periodiek gerapporteerd aan de gemeenteraad.

Inhuur derden

De geconstateerde onrechtmatigheden bij inhuur derden hangen ook samen met de in 2020 gesignaleerde risico's op onjuiste aanbestedingen in het verleden. Ook voor dit proces is door het college, in opdracht van de gemeenteraad, in 2021 een verbeterplan *Rechtmatigheid* opgesteld. Dit verbeterplan richt zich enerzijds op het opsporen en herstellen van aanbestedingsfouten uit het verleden en anderzijds op het voorkomen van nieuwe fouten. Over de voortgang en de uitkomsten van dit verbeterplan *Rechtmatigheid* is periodiek aan de gemeenteraad gerapporteerd.

De organisatie heeft in 2020 en 2021 alle in het verleden gemaakte fouten ten aanzien van inhuur derden opgespoord en een plan van aanpak opgesteld om tot een oplossing te komen. Op basis van de analyse van de kosten voor inhuur 2021, is bij meer dan 100 dossiers vastgesteld dat zich onrechtmatigheden hebben voorgedaan met effect op de rechtmatigheid van de kosten 2021 (€3,4 miljoen). De onrechtmatigheden betreffen het niet via het reguliere proces en systeem inhuren van derden voor tijdelijke uitbreiding van capaciteit (piek in werkzaamheden, vervanging bij ziekte) of gedurende langere tijd inhuren van specifieke expertise.

Naast het opsporen en herstellen van onrechtmatige inhuur zijn in 2021 in het kader van het verbeterplan *Rechtmatigheid* voorbereidingen getroffen voor de versterking van het reguliere proces en het systeem. Nieuwe onrechtmatigheden kunnen hiermee worden voorkomen of zoveel mogelijk vooraf worden gesignaleerd en na signalering worden hersteld. Belangrijke beheersmaatregelen vormen de begin 2022 vast te stellen leidraad inhuur, de inkoopordercontrole, de implementatie van de modules voor urenregistratie en facturering, de doorontwikkeling van management informatie en de interne kwaliteitsbewaking. De realisatie van het verbeterplan *Rechtmatigheid* moet er toe leiden dat in 2022 het inhuurproces op orde is en onrechtmatigheden vroegtijdig worden gesignaleerd, gemonitord en waar mogelijk hersteld. Zowel de realisatie van het verbeterplan als het vaststellen van nieuwe afwijkingen wordt nadrukkelijk gevolgd door de afdeling concerncontrol en de externe accountant. Over de voortgang van het verbeterplan wordt ook in 2022 periodiek gerapporteerd aan de gemeenteraad.

Kosten jeugdhulp

De onduidelijkheden bij de kosten jeugdhulp betreffen de onzekerheden ten aanzien van rechtmatigheid van de verleende jeugdhulp door zogenaamde kleine jeugdhulpaanbieders (€ 3,2 miljoen) en het vooralsnog ontbreken van controleverklaringen bij de productieverantwoordelingen van grote jeugdhulpaanbieders (€ 0,6 miljoen). De zekerheid omtrent het recht op zorg, voor zover het verwijzingen betreft door anderen dan de gemeente Breda, wordt in het stelsel van jeugdhulp Breda ontleend aan achteraf ontvangen controleverklaringen. Aangezien de kleinere jeugdhulpaanbieders (< 125k) conform het landelijk verantwoordings- en controleprotocol niet verplicht zijn een controleverklaring aan te leveren resteert onzekerheid ten aanzien van recht op zorg en levering zorg.

Met behulp van een projectmatige aanpak met alle betrokkenen in het proces kan deze onzekerheid worden weggenomen. In dit kader en in samenhang met de verbetering van het proces van de jaarrekening(controle) wordt onderzocht welke mogelijkheden binnen de huidige werkwijze bestaan én welke aanvullende instrumenten kunnen worden ingezet om deze onzekerheden weg te werken rekening houdend met kosten/baten. Hierbij kunnen ook kwaliteitscontroles worden ingezet.

Kosten Participatie

De onzekerheid bij Participatie (€ 0,9 miljoen) betreft de inschatting van de financiële omvang van de uitkeringen met ontbrekende/onvolledige uitkeringsdossiers uit 2020. De beperkte onzekerheid zal worden weggenomen door de ontbrekende bewijsvoering aan te vullen en als onderdeel van de reguliere processen rechtmatigheidsonderzoeken uit te voeren.

Subsidies

De geconstateerde afwijkingen bij subsidies worden veroorzaakt door de bestaande onduidelijkheden over de uitleg en toepassing van de regelgeving rondom reservevorming en reserveposities bij het verstrekken van subsidies. Deze onduidelijkheden zijn in 2020 gesignaleerd en zijn als aandachtspunt benoemd in het verbeterplan *Rechtmatigheid* wat zich grotendeels richt op de administratieve inrichting van het proces *Verstrekke subsidies*. In dit kader wordt gewerkt aan structurele verbetering én de afwikkeling van (oude) openstaande dossiers. Over de voortgang van het verbeterplan *Rechtmatigheid* wordt periodiek aan de gemeenteraad gerapporteerd.

Om bij het proces subsidies in control te komen wordt als basis de Algemene Subsidie Verordening aangepast/aangescherpt voordat het proces van subsidieverlening 2023 van start gaat. De ASV wordt medio 2022 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarnaast krijgt de verbetering van het (administratieve) subsidieproces in 2022 nog een vervolg

met het optimaliseren en borgen van het proces van subsidieverlening en subsidievaststelling, de inrichting van interne kwaliteitsborging en managementinformatie. Zowel de realisatie van het verbeterplan als het vaststellen van nieuwe afwijkingen wordt nadrukkelijk gevolgd door de afdeling concerncontrol en de externe accountant. Over de voortgang van het verbeterplan wordt ook in 2022 periodiek gerapporteerd aan de gemeenteraad.

ARTIKEL 213A ONDERZOEKEN

Het college heeft in 2021 besloten om jaarlijks onderzoeken uit te voeren naar bestuurlijke doelmatigheid en doeltreffendheid. De programmering van voorgenomen onderzoeken wordt opgenomen in de begroting. De voortgang en de uitkomsten van deze art.213a-onderzoeken wordt in deze paragraaf Bedrijfsvoering beschreven.

Onderwerp 1	Gesubsidieerde instellingen
Beschrijving/Scope	Onderzoek naar de wijze van sturen van, beheersen en toezicht houden op gesubsidieerde instellingen. Instellingen worden door de gemeente gesubsidieerd om de gemeentelijke doelen efficiënt en effectief te realiseren. Met dit onderzoek wordt de wijze waarop instellingen verantwoording afleggen aan de gemeente en de wijze waarop ze vanuit de gemeentelijke organisatie worden gestuurd om tot de juiste inzet/activiteiten te komen, onder de loep genomen.
Doelstelling	Borging van een goede governance van gesubsidieerde instellingen.
Planning uitvoering	Q4 van 2021, Q1 2022
Status 31 januari 2022	<i>Rapportage aan de directie is in concept gereed. Na goedkeuring door de directie wordt de rapportage naar verwachting in Q2 in het college geagendeerd. Vervolgens zullen op basis van dit rapport conclusies en aanbevelingen aan de Raad worden opgesteld.</i>
Onderwerp 2	Verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen)
Beschrijving/Scope	Onderzoek naar de wijze van sturen van, beheersen en toezicht houden op Verbonden Partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het deelnemen aan verbonden partijen brengt financiële en bestuurlijke risico's met zich mee. Centraal staat in het onderzoek hoe en met welke doelen de gemeente deelneemt in gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen en of sprake is van adequate invulling van de governance van deelnemingen.
Doelstelling	Bij het opstellen en uitvoeren van het gemeentelijk beleid voor verbonden partijen is een drietal aspecten van belang: <ol style="list-style-type: none"> 1. De governance van de verbonden partij(en). 2. De doeltreffendheid van de verbonden partij(en). 3. De risico's van de verbonden partij(en). Deze drie aspecten zullen in het onderzoek naar voren komen om op basis daarvan te komen tot aanscherpingen te komen in de doelmatigheid van de gemeentelijke werkwijze bij gemeentelijke deelnemingen.
Planning uitvoering	Q2 2022 en Q4 2022
Status 31 januari 2022	<i>Bij de vaststelling van de Nota verbonden partijen hebben de gemeenten de afspraak gemaakt de nota na vier jaar te evalueren. Deze evaluatie is halverwege 2021 afgerond. Uit de conclusies en aanbevelingen blijkt dat de Nota Verbonden Partijen een prima basis is en dat aanpassing van de</i>

nota op korte termijn niet voor de hand ligt. Wat wel nodig is, is het gesprek aangaan over onderdelen van de nota die nu niet duidelijk zijn en nadere concrete invulling behoeven. Er is een Raadsvoorstel in de maak met een voorgenomen besluit tot verlenging van de huidige Nota Verbonden Partijen met een jaar (van 1 juli 2022 tot 1 juli 2023). In die periode wordt de Nota Verbonden partijen geactualiseerd, rekening houdend met de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen (treedt in werking per 1-7-2022), de adviezen en aanbevelingen van de uitgevoerde "Evaluatie kaderstellende spelregels verbonden partijen" en het rapport van Berenschot "Grip en sturing op gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant". Vervolgstappen hiervoor zullen worden gezet in regionaal verband West- en Midden-Brabant.

Onderwerp 3	Evaluatie opgave gestuurd werken
Beschrijving/Scope	In 2017 is gestart met 'opgave gericht werken', gericht op de aanpak van complexe en dynamische maatschappelijke uitdagingen die we niet binnen 1 of meerdere dienstverleningsketens kunnen oppakken. De drie opgaven Wonen, Onderwijs en Economie zijn afgerond of ronden we binnenkort af. Daarom evalueren we deze opgaven nu.
Doelstelling	Het in beeld brengen van de resultaten en effecten van de opgaven, bepalen of de werkwijze volgens betrokkenen succesvol is en een toegevoegde waarde heeft en tot slot komen tot een advies over opgave gericht werken in de toekomst.
Planning uitvoering	Q4 van 2021
Status 31 januari 2022	<i>Afronding van de evaluatie in februari 2022. Vervolgens zullen op basis van dit rapport conclusies en aanbevelingen aan de Raad worden opgesteld.</i>
Onderwerp 4	Evaluatie/actualisatie beleidskader Kapitaalgoederen
Beschrijving/Scope	Medio 2021 is de 2e evaluatie (1e evaluatie/actualisatie in 2018) voor het beleidskader kapitaalgoederen verschenen. Deze biedt input voor c.q. vormt de opmaat naar de actualisatie van het kapitaalgoederenbeleid in 2022. Zoals die bestuurlijk is afgesproken tussen college en gemeenteraad in 2014.
Doelstelling	Voor de kapitaalgoederen van de openbare ruimte in Breda (wegverhardingen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting, bomen, waterwegen- en voorzieningen en cultuurgroen) is in 2014 door college en gemeenteraad een beleidskader vastgesteld. Elke twee jaar wordt daarover een beperkte evaluatie uitgevoerd. Elke 4 jaar vindt een evaluatie en actualisatie van het beleidskader plaats. De doelstelling met de tweejaarlijkse evaluaties is de beleidsafspraken over kwaliteitsniveaus voor het onderhoud en de bijbehorende budgetten voor de verschillende kapitaalgoederen te beschouwen. Elke vier jaar worden deze bij de actualisatie zo nodig bijgesteld. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022, kan het nieuwe stadsbestuur het geactualiseerd beleidskader kapitaalgoederen vaststellen.
Planning uitvoering	Q4 2021 en Q1 2022
Status 31 januari 2022	<i>Eind 2021 is met de gemeenteraad de evaluatie van het beleidskader kapitaalgoederen openbare ruimte gedeeld en besproken. Daarbij is toegezegd en toegelicht dat voor het kapitaalgoed wegverhardingen vervroegd bij de raad terugkomen wordt met een voorstel. Naar verwachting wordt dit voorstel in het eerste kwartaal van dit jaar aangeboden. Het actualisatie proces van het gehele beleidskader kapitaalgoederen wordt in de loop van 2022 gestart. Deze wordt tweede helft van 2022 aan de raad aangeboden.</i>

Onderwerp 5	Evaluatie digitale strategie
Beschrijving/Scope	Het huidige Informatiebeleid dat is vastgesteld in 2018 wordt geëvalueerd en vervolgens geactualiseerd.
Doelstelling	De evaluatie van het huidige beleid dient als input voor de nieuw vast te stellen digitale strategie.
Planning uitvoering	Q1 - Q3 2022
Status 31 januari 2022	<i>De digitale strategie 2018-2020 is in 2021 geëvalueerd. Deze evaluatie is samen met de ontwikkelingen in maatschappij en techniek input voor de nieuwe digitale strategie. Waar de vorige strategie zich vooral richtte op het invullen van randvoorwaarden om klaar te zijn voor de toekomst is de nieuwe strategie gericht op het doorpakken en daadwerkelijk inzetten van de techniek ten behoeve van de organisatie van de toekomst.</i>

JAARSTUKKEN 2021

Jaarrekening

JAARREKENING

Balans

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Activa		
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	3.568	3.316
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	909	767
Totaal Immateriële vaste activa	4.477	4.084
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met economisch nut	249.848	256.471
Investerings economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	128.351	138.086
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	69.742	69.535
Totaal Materiële vaste activa	447.941	464.093
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	2.267	2.267
Leningen aan woningbouwcorporaties	60.782	58.221
Leningen aan deelnemingen	15.227	14.522
Overige langlopende leningen	93.571	91.193
Totaal Financiële vaste activa	171.847	166.202
Totaal Vaste activa	624.265	634.379
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>		
Overige grond- en hulpstoffen	4.517	3.082
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	32.433	25.560
Gereed producten en handelsgoederen	71	84
Totaal Voorraden	37.022	28.726
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	2.900	5.224
Overige vorderingen	23.515	52.392
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	26.415	57.617
<i>Liquide middelen</i>		
Liquide middelen	1.779	1.129
Totaal Liquide middelen	1.779	1.129
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen	329	506
Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk	3.498	4.883
Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.921	1.774
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	48.400	45.939
Totaal Overlopende activa	55.148	53.103
Totaal Vlottende activa	120.364	140.573
Totaal Activa	744.629	774.952
Recht op verliescompensatie vennootschapsbelasting	2.876	0

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Passiva		
Eigen Vermogen		
<i>Reserves</i>		
Algemene reserve	93.448	94.088
Bestemmingsreserves	28.856	33.724
Totaal Reserves	122.304	127.813
<i>Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van de baten en lasten in de jaarrekening</i>		
Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	14.816	15.898
Totaal Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van de baten en lasten in de jaarrekening	14.816	15.898
Totaal Eigen Vermogen	137.119	143.711
Voorzieningen		
Voorzieningen	60.484	52.687
Totaal Voorzieningen	60.484	52.687
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	416.342	428.831
Waarborgsommen	577	933
Overige langlopende verplichtingen	0	6.725
Totaal Vaste schulden	416.918	436.489
Vlottende passiva		
<i>Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Overige kasgeldleningen	50.000	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	17.651	27.205
Totaal Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	67.651	27.205
<i>Overlopende passiva</i>		
Verplichtingen	45.882	56.624
Voorschotten van Europese overheidslichamen	135	495
Voorschotten van het Rijk	11.817	53.763
Voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.956	1.452
Overige vooruitontvangen bedragen	1.665	2.526
Totaal Overlopende passiva	62.455	114.860
Totaal Vlottende passiva	130.106	142.065
Totaal Passiva	744.629	774.952
Totaal gewaarborgde geldleningen	604.419	680.468
EMU-saldo	12.003	-11.328

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet (de Financiële Verordening Gemeente Breda).

De cijfers van deze jaarrekening gaan over alle bij de Gemeente Breda behorende organisatieonderdelen.

De waarderingsgrondslagen zijn vergelijkbaar met het voorgaande jaar.

Waardering

Vaste activa

De activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- en vervaardigingsprijs. Deelnemingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Immateriële vaste activa

Investerings als onderdeel van een nog door de raad in te stellen grondexploitatie worden met ingang van 2017 geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Daarbij wordt rekening gehouden met een aftrek van specifiek gerelateerde bijdragen van derden. Eventuele bijdragen uit bestemmingsreserves worden aangewend ter dekking van de kapitaallasten van genoemde type investeringen. Zodra de grondexploitatie bij raadsbesluit is ingesteld worden de geactiveerde investeringen ingebracht in de grondexploitatie.

Materiële vaste activa

Voor materiële vaste activa geldt dat de verkrijgingsprijs, waar van toepassing, is verminderd met ontvangen bijdragen van derden die in directe relatie met het actief staan, en subsidies.

Met ingang van 2017 is het uitgangspunt, dat de materiële vaste activa altijd worden geactiveerd. Tot 2017 werden investeringen met maatschappelijk nut alleen dan geactiveerd als er onvoldoende dekking is uit reserves of via de exploitatierekening. Bij een duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats, dan wel wordt een voorziening voor duurzame waardevermindering gevormd.

In de financiële verordening is bepaald dat het college nadere uitvoeringsregels vastlegt voor waardering en afschrijving van de vaste activa. In het financieel beleid zijn de afschrijvingstermijnen vastgelegd. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en in principe lineair bepaald. Voor gebouwen gaan we uit van een annuïtaire afschrijvingsmethodiek. Investerings met een aanschafwaarde onder de € 50.000 worden niet geactiveerd.

Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van 1e uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen en verstrekte leningen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, zondig verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde als deze lager is dan verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Vlottende activa

Voorraden

De grondvoorraden en onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met al ontvangen verkoopopbrengsten. Voor verliesgevende grondcomplexen bestaat een voorziening. Op het moment dat we een tekort verwachten op een grondexploitatie treffen we een voorziening.

De gemeente heeft extracomptabel inzichtelijk gemaakt welke winstpotentie er is voor de complexen die naar verwachting afsluiten met een positief saldo. Winstneming gebeurt op basis van de POC-methode (Percentage of Completion). Tussentijds kan ook al winst worden genomen. In dat geval gaan we ervan uit dat het deel van de winst is gerealiseerd, dat we onttrekken aan de exploitatie. We bepalen de hoogte van de tussentijdse winstneming op basis van Percentage of Completion methode (POC). De berekeningswijze is als volgt: het percentage gerealiseerde kosten x het percentage gerealiseerde opbrengsten x het geprognosticeerde resultaat (rekening houdend met onzekerheden) = tussentijdse winstneming. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Overige kortlopende activa

De overige kortlopende activa, zoals debiteuren, overige vorderingen en liquide middelen, zijn opgenomen tegen de nominale waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Eigen vermogen

De algemene reserves dienen als algemeen financieel weerstandsvermogen. In bestemmingsreserves zijn bedragen gereserveerd voor (specifiek) benoemde toekomstige uitgaven of bijdragen aan budgetten.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde, met uitzondering van de pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers (Voorziening APPA). Deze is gewaardeerd tegen contante waarde op basis van actuariële grondslagen. Voorzieningen voor planmatig onderhoud zijn onderbouwd met een meerjarenperspectief. Voor afvalstoffen en riolering zijn er voorzieningen, waarin we de jaarlijkse resultaten egaliseren.

Vaste schulden

De langlopende schulden hebben een looptijd van één jaar of langer. Deze zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen.

Flottende passiva

Kortlopende passiva, zoals crediteuren en overige schulden zijn ook opgenomen tegen nominale waarde.

Overig

Op bijzondere waarderingsgrondslagen van specifieke balansonderdelen gaan we in bij het betreffende onderdeel in de toelichting op de balans.

Resultaatbestemming

De mutaties in reserves waarover de gemeenteraad bij begroting (swijziging) al besloot, worden verantwoord na de bepaling van het saldo van baten lasten volgens het overzicht van baten en lasten. Het saldo volgens het overzicht van baten en lasten leidt, samen met de mutaties in de reserves waarover de gemeenteraad al besloot, tot een nog te bestemmen resultaat. Het resultaat staat als afzonderlijke post op de balans. De gemeenteraad besluit over de resultaatbestemming bij de behandeling van de jaarrekening.

Toelichting vaste activa

VASTE ACTIVA

Vaste activa zijn zaken die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze zaken worden geactiveerd en hierover wordt gedurende de gebruiksduur afgeschreven. Er is onderscheid in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk van aard; bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa zijn geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Immateriële vaste activa</i>		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	3.568	3.316
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	909	767
Totaal Immateriële vaste activa	4.477	4.084

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling betreffen voorbereidingskosten voor 3 ontwikkelingsgebieden (Havenkwartier,

Gasthuisvelden en Markoevers). De geactiveerde kosten worden afgeschreven in 5 jaar. In 2021 is een bedrag van € 1,4 miljoen geactiveerd en € 1,7 miljoen afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreffen in het kader van monumentenzorg bijdragen aan restauraties op monumentale panden in de binnenstad. De geactiveerde bijdragen worden afgeschreven over een periode van 25 tot 30 jaar. In 2021 hebben er geen nieuwe bijdragen plaatsgevonden. Op de boekwaarde van het beginsaldo van € 0,91 miljoen is in 2021 € 0,14 miljoen afgeschreven, zodat de boekwaarde ultimo 2021 € 0,77 miljoen bedraagt.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de economische levensduur. Er is onderscheid in:

- Investerings met een economisch nut: investeringen die verhandelbaar zijn of die een bijdrage leveren aan het productieproces.
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven: de investeringslasten worden door middel van heffingen in rekening gebracht bij de gebruiker. Dit zijn specifiek de investeringen voor afvalstoffen en riolering.
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut: investeringen in de openbare ruimte (wegen, parken, viaducten et cetera) zijn niet verhandelbaar en leveren geen bijdrage aan productieprocessen. Vanaf het begrotingsjaar 2017 worden ook deze (nieuwe) investeringen geactiveerd en gelden ook over deze (nieuwe) investeringen de gebruikelijke afschrijvingstermijnen.

Onderstaand een overzicht van de wijzigingen van de boekwaarde van deze materiële vaste activa in 2021.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met economisch nut	249.848	256.471
Investerings economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	128.351	138.086
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	69.742	69.535
Totaal Materiële vaste activa	447.941	464.093

Verloop materiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2020	Bij: Investerings afgelopen jaar	Af: Des- inves- tering en	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	Bijdragen van derden	Voorziening duurzame waardever- mindering	Boekwaarde 31-12-2021
Investerings met economisch nut:							
Gronden	49.578	11.488	-445		-57	8.661	52.907
In erfpacht uitgegeven gronden	11.369		1.715		283		9.371
Woonruimten	59			11			48
Bedrijfsgebouwen	143.056	7.572	310	6.141	60		144.117
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.925	324		681	27		3.541
Vervoermiddelen	7.892	1.988		1.227	58		8.595
Machines, apparaten en installaties	9.102	1.794	-2.675	1.101			12.470
Overige mva	24.867	5.189	91	4.417	126		25.422
Subtotaal	249.848	28.355	-1.004	13.578	497	8.661	256.471

Investerings met economisch nut gedekt door heffing							
Investerings waarvoor heffingen kunnen worden geheven	128.350	16.906	2	6.891	277		138.086
Subtotaal	128.350	16.906	2	6.891	277	0	138.086
Investerings met een maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken t/m 2016	35.724			5.863			29.861
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017	34.019	14.124	3.015	1.546	3.907		39.675
Subtotaal	69.743	14.124	3.015	7.409	3.907	0	69.536
Totaal	447.941	59.385	2.013	27.878	4.681	8.661	464.093

Investerings met economisch nut

In 2021 is aan investeringen met economisch nut in totaal € 28,4 miljoen geïnvesteerd (2020: € 13,1 miljoen).

Bij de gronden betrof de grootste investering de verwerving van het voormalige CSM-terrein voor € 10,95 miljoen. Eind december 2020 heeft de raad ingestemd met de aankoop van het voormalige CSM-terrein samen met de provincie voor € 21,9 miljoen (ieder voor 50%). De feitelijke levering heeft eind januari in 2021 plaatsgevonden.

Bij de eigendomsoverdracht van het voormalige CSM-terrein is een voorziening duurzame waardevermindering van € 8,8 miljoen gevormd. Dit bedrag is het verschil tussen de vigerende waarde (bedrijventerrein) en de koopsom van € 21,9 miljoen, oftewel € 17,6 miljoen, waarmee voor de gemeente de voorziening 50%, oftewel € 8,8 miljoen bedraagt. Om een tweetal redenen is het noodzakelijk om deze voorziening te treffen. Enerzijds is het beoogde programma, bestaande uit een functiemix van wonen, bedrijven en leisure, nog niet verder onderzocht en uitgewerkt. Aanpassingen aan het programma kunnen omvangrijke positieve, maar ook negatieve consequenties hebben op het resultaat. Anderzijds moet het casco voor het terrein nog verder uitgewerkt worden, oftewel de ontsluiting van het terrein richting het station, centrum en de Noordelijke Rondweg. Ook de Zoete Delta dient verder uitgewerkt worden. Dit kan effecten hebben op het ruimtegebruik en de ontwikkelingsmogelijkheden van het terrein. Op basis van het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) wordt derhalve een voorziening getroffen ter hoogte van het verschil gebaseerd op de huidige bestemming versus de bestemming die voorzien is.

In de bedrijfsgebouwen is vooral geïnvesteerd in nieuwbouw doorstroomvoorziening aan de Slingerweg (€ 1,6 miljoen), ontwerp en bouw van het talentencentrum (€ 1,5 miljoen), verbouwingswerkzaamheden aan de brandweerkazernes aan de Chaamse Baan en Laarakker (€ 1,5 miljoen), en de verduurzaming van zwembad Wisselaar (0,6 miljoen).

Bij vervoermiddelen is voor een bedrag van € 2,0 miljoen geïnvesteerd (2020: € 1,7 miljoen), waaronder voor afvalservice een nieuwe waswagen (€ 0,36 miljoen), een mobiele kraan (€ 0,17 miljoen) en een veegmachine (€ 0,17 miljoen). De investeringen bij machines, apparaten en installaties betrof voornamelijk bestede uren aan de verduurzaming armaturen bij de openbare verlichting (€ 1,5 miljoen). De negatieve vermindering van € 2,6 miljoen bij machines, apparaten en installaties is een verschuiving van Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017 voor verduurzaming armaturen, dat in 2020 abusievelijk onder Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017 was opgenomen.

Bij de overige materiële vaste activa zijn grote investeringen geweest investeringen in het kader van een flexibele organisatie (€ 1,6 miljoen), vernieuwing huisvesting en inventaris Stadskantoren A en B (€ 1,1 miljoen), en een investering in de implementatie van het ITB-systeem, Proactis (€ 0,4 miljoen).

Onder de investeringen met economisch nut is ultimo 2021 voor een bedrag van € 40,5 miljoen aan activa (gronden en opstallen) opgenomen dat bestemd is voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling, dit betreft gronden en opstallen in het Havenkwartier, Gasthuisvelden, voormalig CSM-terrein en agrarische gronden op diverse locaties. Samen met de boekwaarde op de balanspost Overige grond- en hulpstoffen onder voorraden is dit de boekwaarde van de af te stoten en strategische bezittingen uit de voorraad panden en gronden. In de paragraaf grondbeleid is onder de voorraad panden en gronden een toelichting over deze activa opgenomen.

Investeringsen waarvoor heffingen kunnen worden geheven

Dit betreffen de investeringen in riolering. In 2019 is het Stedelijk Waterplan 2019-2023 vastgesteld wat de basis vormt voor de uit te voeren investeringen. In 2021 is in de riolering € 16,9 miljoen geïnvesteerd (€ 2020: 13,1 miljoen). In 2021 is op deze investeringen € 6,9 miljoen afgeschreven (2020: € 6,5 miljoen). De boekwaarde van deze investeringen bedraagt ultimo 2021 € 138 miljoen (2020: € 128 miljoen).

Investeringsen met maatschappelijk nut

Dit betreffen de investeringen in onze openbare ruimte op het gebied van wegen, parken, viaducten en dergelijke ter grootte van € 14,1 miljoen (2020: € 14,4 miljoen). De grootste investeringen in 2021 waren investeringen in het kader van Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (€ 4,6 miljoen), Gasthuysvelden: 3e fase Mark (€ 1,9 miljoen), hoogspanningsverbinding 150kV (€ 1,3 miljoen) en verduurzaming lichtmasten openbare verlichting (€ 1,2 miljoen). De vermindering van € 3,0 miljoen is onder meer een verschuiving € 2,6 miljoen van Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017 naar machines, apparaten en installaties voor verduurzaming armaturen, dat in 2020 abusievelijk onder Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017 was opgenomen.

De onder deze post opgenomen bijdragen van derden (€ 3,9 miljoen) bestaat onder meer uit een Europese subsidie voor het project Green Quays voor de natuur inclusief ontwikkeling van te realiseren kades en omliggende (groene) openbare ruimte (€ 0,7 miljoen), een subsidie van de Provincie Noord-Brabant voorproject Leursebaan IABC turbo rotonde inclusief fietstunnel (€ 0,6 miljoen), en diverse kleinere subsidies.

Afschrijvingen

De jaarlijkse afschrijvingslast is bepaald conform de afschrijvingstabel in het financieel beleid. Op basis van levensduur wordt de jaarlijkse afschrijvingslast bepaald. Voor gebouwen schrijven we annuïtair af, wat wil zeggen een jaarlijks gelijkblijvende kapitaallast van rente plus afschrijving. Voor de overige activa schrijven we lineair af, waarbij de afschrijvingslast gelijk blijft, maar de rentelast gedurende de looptijd afneemt. Jaarlijks wordt beoordeeld of zich bijzondere waardeverminderingen hebben voorgedaan.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De financiële vaste activa zijn deelnemingen en verstrekte leningen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, zonodig verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde als deze lager is dan verkrijgingsprijs. Er wordt geen afwaardering wegens oninbaarheid noodzakelijk geacht.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	2.267	2.267
Leningen aan woningbouwcorporaties	60.782	58.221
Leningen aan deelnemingen	15.227	14.522
Overige langlopende leningen	93.571	91.193
Totaal Financiële vaste activa	171.847	166.202

Kapitaalverstrekingen

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen</i>		
Aandelen/ beleggingen Brabant Water NV	735	735
Deelneming afwikkeling Essent	24	24
Aandelen / beleggingen Bank Nederlandse Gemeenten	644	644
Aandelen Neovita BV	191	191
Kapitaalverstreking Stadsherstel NV	204	204
Kapitaalverstrekingen Chasse Theater Beheer NV	227	227

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Kapitaalverstrekk. Bredase Investeringsmij NV BrIM	227	227
Kapitaalsverstrekking Rewin	16	16
Totaal Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	2.267	2.267

De nominale waarde van de aandelenbelangen in betreffende deelnemingen zijn in 2021 niet gewijzigd.

Leningen aan woningbouwcorporaties

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Leningen aan woningbouwcorporaties</i>		
U/G doorgeleend woningbouwcorp	60.364	57.859
U/G woningbouwleningen	419	361
Totaal Leningen aan woningbouwcorporaties	60.782	58.221

Het gaat hier om leningen aan WonenBreburg (boekwaarde € 6,4 miljoen), Alwel (boekwaarde € 46,9 miljoen) en Laurentius (boekwaarde € 4,9 miljoen). Er worden geen nieuwe leningen meer verstrekt aan woningbouwcorporaties. Afbouw van de portefeuille vindt plaats door de contractuele aflossingen.

Leningen aan deelnemingen

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Leningen aan deelnemingen</i>		
Chassé Theater Beheer NV	14.171	13.504
Stadsherstel NV	977	939
Enexis Holding NV	79	79
Totaal Leningen aan deelnemingen	15.227	14.522

Er zijn in 2021 geen nieuwe leningen verstrekt aan de deelnemingen. Op de leningen aan deelnemingen vinden de contractuele aflossingen plaats.

Overige langlopende vorderingen en leningen

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Overige langlopende leningen</i>		
Hypotheekfonds Nederl.gemeente	0	0
Vordering SVn startersleningen	7.005	6.983
Vordering Nationaal Restauratie Fonds	1.159	1.090
Leningen gemeentelijke kredietbank	3.127	2.578
Leningen sociale zaken	2.279	2.235
BreedSaam	74.219	72.029
Synchroon B.V.	0	0
Leningen U/G Woonwagenerpelen	720	675
Leningen U/G Verduurzaming particuliere woningen	31	28
Leningen U/G Klimaatfonds Breda	363	329
Leningen U/G Sportverenigingen	807	1.315
Leningen U/G Wilko Fruit NV	0	0

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Leningen U/G Starterslift Investment BV	250	250
Leningen U/G Horecabedrijven schrijnende gevallen	0	276
Leningen U/G Cultuur	3.612	3.404
Totaal Overige langlopende leningen	93.571	91.193

Startersleningen

De gemeenteraad heeft voor de startersleningen Breda kredieten beschikbaar gesteld van in totaal € 5,7 miljoen in de jaren 2009, 2013, 2014 en 2017. In 2019 heeft de gemeenteraad, naast de al bestaande Blijverslening, ook de Verzilverlening beschikbaar gesteld. € 0,7 miljoen van de eerder € 0,95 beschikbaar gestelde krediet voor de Blijverslening is overgeheveld naar de Verzilverlening. Tevens is voor alle drie de leningen in totaal € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld die naar behoefte wordt verdeeld over de drie leningen. De uitvoering van de Startersleningen, Blijversleningen en Verzilverleningen zijn grotendeels uitbesteed aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Het verschil tussen beginsaldo en eindsaldo 2021 betreft de beheersvergoeding over 2021.

Vordering Nationaal Restauratie Fonds:

De gemeente Breda heeft bij het Nationaal Restauratie Fonds een rekening-courant en revolving fund van oorspronkelijk € 1,37 miljoen. De lening loopt af in 2037.

Leningen Sociale Zaken

In 2020 is voor bijna € 1 miljoen aan zogenaamde TOZO-leningen verstrekt. In 2021 is nog eens € 0,3 miljoen verstrekt. TOZO is een tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers die door de corona in de problemen zijn gekomen. TOZO kent twee soorten voorzieningen, namelijk inkomensondersteuning (een tegemoetkoming) en leningen voor bedrijfskapitaal. Hier gaat het om laatstgenoemde voorziening. Verder zijn onder deze post verstrekte bedrijfskredieten in het kader van Participatiewet opgenomen.

Leningen BreedSaaM

De gemeente Breda heeft in 2014 de overeenkomst doordecentralisatie onderwijshuisvesting voor het primair en speciaal onderwijs ondertekend. In het kader daarvan zijn de onderwijsgebouwen tegelijkertijd met het verstrekken van leningen overgedragen aan BreedSaaM. Aan de doordecentralisatieovereenkomst ligt een business case ten grondslag met een aantal kaderstellende voorwaarden. Op basis daarvan wordt het risico op oninbaarheid van deze leningen nihil geacht.

Leningen u/g woonwagenercelen

Voor bewoners op woonwagenercelen, waarvoor het lastig is om een koop van het perceel van de gemeente te financieren, biedt de gemeente Breda de mogelijkheid om het perceel in eigendom te verkrijgen door middel van huurkoop. Middels deze financieringsvorm is het gelukt om 32 percelen te verkopen (in 2021: 2, in 2020: 8, in 2019: 20, 2018: 2).

Leningen u/g Klimaatfonds Breda

Het Klimaatfonds verstrekt leningen tegen een lage rente om projecten te realiseren die bijdragen aan de klimaatdoelstelling van de stad. Het gaat om projecten op het gebied van energiebesparing, duurzame energieopwekking, mobiliteit en klimaatadaptatie. In 2021 zijn geen nieuwe leningen verstrekt.

Leningen u/g sportverenigingen

In 2021 is aan twee sportverenigingen nieuwe leningen vertrekt van in € 280.000 en € 300.000 verstrekt voor de aanleg van sportvelden (waaronder padelbanen). In 2020 en 2019 waren ook al leningen verstrekt aan drie andere sportverenigingen.

Leningen u/g Starterslift Investment BV

In 2020 is een lening van € 250.000 verstrekt aan Starterslift Investment BV. Het geleende bedrag wordt gestopt in een noodfaciliteit om veelbelovende kennisintensieve startups, die getroffen zijn door de corona en die niet in aanmerking komen voor de getroffen overheidsmaatregelen, financieel te kunnen ondersteunen. De looptijd van de lening eindigt in 2024, wanneer ook het leningsbedrag volledig terugontvangen moet zijn.

Leningen u/g horecabedrijven schrijnende gevallen:

In 2021 zijn ingevolge het noodfonds Covid-19 aan 26 horecabedrijven leningen verstrekt om tijdelijk acute financiële nood op te kunnen vangen.

Leningen u/g Cultuur

Het betreft hier leningen aan culturele instellingen, waaronder Stichting Nieuwe Veste (boekwaarde € 2.850.000) en Stichting Mezz (boekwaarde € 525.000).

Toelichting vlottende activa

VOORRADEN

Vlottende activa zijn bezittingen waarin het vermogen in principe voor een periode korter dan een jaar is vastgelegd bijvoorbeeld voorraden, vorderingen en liquide middelen.

De voorraden zijn hoofdzakelijk grondexploitaties. In de paragraaf Grondbeleid in deze jaarstukken wordt ingegaan op deze ontwikkeling en is toegelicht welke aanpassingen in dit kader zijn verwerkt. In deze paragraaf wordt ook inzicht gegeven in de planresultaten per exploitatie, de voorraad gronden en panden en de risico's.

Het BBV specificeert het bezit van grond naar de volgende activa:

- Bouwgrond in exploitatie (BIE);
- Voorraad grond.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
<i>Vorraden</i>		
Overige grond- en hulpstoffen		
Overige grond- en hulpstoffen	5.372	3.415
Voorziening overige grond- en hulpstoffen	-854	-333
Totaal Overige grond- en hulpstoffen	4.517	3.082
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	53.235	44.068
Voorziening onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-20.802	-18.507
Totaal Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	32.433	25.560
Gereed producten en handelsgoederen		
Gereed producten en handelsgoederen	71	84
Totaal Gereed producten en handelsgoederen	71	84
Totaal Voorraden	37.022	28.726

Bedragen x €1.000

	Stand per 31-12-2020	mutaties	Stand per 31-12-2021	nog te maken kosten	nog te realiseren opbrengsten
Totaal onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	53.235	-9.167	44.068	22.919	54.789

De gronden in exploitatie hebben betrekking op 17 grondexploitaties; deze nemen in waarde af van € 53,2 miljoen naar € 44,1 miljoen. De mutaties betreffen de gerealiseerde baten, met name verkoopopbrengsten en lasten, zoals kosten voor bouw- en woonrijpmaken in 2021.

In de onderstaande tabel is de boekwaarde per grondexploitatie weergegeven, het jaar van afronding en het geraamd resultaat op eindwaarde:

Bedragen x €1.000

Planresultaten op eindwaarde	Stand 1-1-2021	Mutaties 2021	Stand 31-12-2021	Eindwaarde jaar	Bedrag eindwaarde
CrossMark					
Stationskwartier	14.363	-6.895	7.468	2026	-3.204
Klavers Jansen	0	2.183	2.183	2025	-1.100
Totaal CrossMark	14.363	-4.712	9.651		-4.304
Werken					
Markpark	1.941	-188	1.753	2022	-1.546
Verzamelcomplex Bedrijventerrein	1.186	201	1.387	2024	788
Werkdonken	2.984	110	3.094	2024	1.700
Rithmeesterpark	10.847	-3.393	7.454	2024	721
Druivenstraat	0	6.085	6.085	2022	-158
Totaal Werken	16.958	2.815	19.773		1.505
Wonen					
Verzamelcomplex Wonen	-398	867	469	2023	968
Eikberg	-777	-19	-796	2023	936
Wisselslag	1.694	189	1.883	2022	-2.031
Adriaan K. landgoed	-817	294	-523	2023	-731
Waterdonken	2.072	-1.903	169	2023	51
Bouwerijen	19.531	-7.646	11.885	2025	-8.939
Meulenspie	626	66	692	2022	-800
Hoge Gouw	-614	749	135	2022	316
Westerhageln - Muizenbergl	711	19	730	2024	331
Vijverstraat 3	-120	120	LIQ	2021	
Totaal Wonen	21.908	-7.264	14.644		-9.899
Totaal	53.229	-9.161	44.068		-12.698

De belangrijkste mutaties in de boekwaardes van de grondexploitaties worden hieronder toegelicht.

- De boekwaarde van de grondexploitatie Stationskwartier nam af met € 6,9 miljoen. De mutaties zijn toe te schrijven aan verkopen van gronden voor een bedrag van € 7,3 miljoen en subsidie-opbrengsten van € 0,4 miljoen; dit zorgde voor een flinke afname van de boekwaarde. Daarnaast nam de boekwaarde toe door kosten voor bouw- en woonrijpmaken van € 0,5 miljoen en rentekosten van € 0,2 miljoen.
- De grondexploitatie Klavers Jansen is in 2021 geopend. De boekwaarde is opgebouwd uit € 1,6 miljoen aan inbrengwaarde van opstallen en € 0,5 miljoen aan plan- en sloopkosten.
- Voor de grondexploitatie Rithmeesterpark nam de boekwaarde af met € 3,4 miljoen. De afname is toe te schrijven aan verkopen van gronden voor € 4,8 miljoen. Daarnaast nam de boekwaarde toe met € 1,4 miljoen als gevolg van plankosten, kosten bouw- en woonrijpmaken, rente en tussentijdse winstnemingen.
- De grondexploitatie Druivenstraat is nieuw; de boekwaarde bestaat met name uit kosten aankoop grond.
- De boekwaarde van de grondexploitatie van het verzamelcomplex wonen nam toe met ruim € 0,8 miljoen. Verwervingskosten van € 1,3 miljoen en overige kosten van € 0,2 miljoen zorgden voor een toename van de boekwaarde, verkoop van grond leidde tot een afname van € 0,7 miljoen.
- De toename van de boekwaarde van de grondexploitatie Adriaan Klaassen Landgoed met € 0,3 miljoen bestaat hoofdzakelijk uit kosten voor bouw- en woonrijpmaken.
- Voor de grondexploitatie Waterdonken is de afname van de boekwaarde met € 1,9 miljoen te verklaren door verkoop van grond van € 2,6 miljoen en tussentijdse winstneming van afgerond € 0,7 miljoen.
- De boekwaarde van de grondexploitatie Bouwerijen neemt af met € 7,6 miljoen. Verkopen van gronden zorgden voor een sterke afname van de boekwaarde met € 9,4 miljoen; kosten voor bouw- en rijpmaken (€ 1,3 miljoen), plankosten en rente (0,5 miljoen) leidden toe een toename van € 1,8 miljoen.
- De boekwaarde van de grondexploitatie Hoge Gouw nam toe met € 0,7 miljoen; de mutaties zijn toe te schrijven aan kosten woonrijpmaken van € 0,1 miljoen en tussentijdse winstneming van 0,6 miljoen.
- De grondexploitatie Vijverstraat 3 werd eind 2021 afgesloten, de boekwaarde bedroeg -/- € 0,1 miljoen.

De grondexploitaties worden in de komende jaren afgerond, de laatste grondexploitatie naar verwachting eind 2026. In 2021 zijn er twee nieuwe grondexploitaties geopend, te weten Klavers Jansen en Druivenstraat, een grondexploitatie werd eind 2021 geliquideerd (Vijverstraat 3).

Het geraamde totale resultaat van de grondexploitaties op eindwaarde bedraagt € 12,7 negatief. Acht grondexploitaties hebben tezamen een negatief resultaat op eindwaarde van € 18,5 miljoen; dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de grondexploitaties Bouverijen en Stationskwartier. Acht grondexploitaties hebben een positief resultaat op eindwaarde, het totaalbedrag bedraagt € 5,8 miljoen.

Winstnemingen op bouwgronden

Rekening is gehouden met een tussentijdse winstneming van € 2,0 miljoen in zeven grondexploitaties. De winstneming is gebaseerd op de Percentage of Completion (POC) methode. De winst moet worden genomen bij grondexploitaties ongeacht een negatieve of positieve boekwaarde. Als winstnemingsformule geldt het percentage in de voortgang in de kosten, vermenigvuldigd met het percentage in de voortgang van de opbrengsten, vermenigvuldigd met het verwachte positieve resultaat op eindwaarde, gecorrigeerd voor projectspecifieke risico's. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties vanaf 2022 bedragen in totaal € 22,9 miljoen. Deze kosten zijn opgebouwd uit:

Bedragen x €1.000

	Bedrag	%
Bouw- en woonrijp maken	17.641	77%
Honoraria	2.638	12%
Verwervingen	0	0%
Overige kosten	2.640	12%
Totaal	22.919	100%

De post bouw- en woonrijp maken vormt met een aandeel van 77% de grootste kostenpost. Honoraria (dit zijn de kosten voor ambtelijke inzet) is een post die hiermee direct samenhangt; deze post bedraagt 12% van het totaal.

Kijkend naar de afzonderlijke grondexploitaties dan is 2/3 deel van de nog te maken kosten opgenomen in de grondexploitaties Bouverijen (€ 8,6 miljoen), Rithmeesterpark (€ 3,6 miljoen) en Klavers Jansen (€ 3,0 miljoen).

De nog te realiseren opbrengsten vanaf 2022 bedragen in totaal € 54,8 miljoen, bestaande uit de volgende categorieën:

Bedragen x €1.000

	Bedrag	%
Grondopbrengst woningbouw	23.514	43%
Grondopbrengst bedrijventerrein	27.115	49%
Grondopbrengst kantoren	2.886	5%
Grondopbrengst overige categorieën	483	1%
Overige opbrengsten en subsidies	791	1%
Totaal	54.789	100%

De grondopbrengst woningbouw en bedrijventerreinen zijn de grootste posten, tezamen vormen deze 92% van het totaal. Voor kantoren bedraagt het aandeel 5% van het totaal.

Als wordt gekeken naar de afzonderlijke categorieën, dan is het beeld als volgt:

De grondopbrengsten voor woningbouw zijn voornamelijk nog te realiseren in de grondexploitatie Bouverijen (€ 12,2 miljoen) en Stationskwartier (€ 3,6 miljoen). De grondopbrengsten voor bedrijventerreinen zijn grotendeels nog te behalen in de grondexploitatie Rithmeesterpark (€ 11,6 miljoen) en Werkdonken (5,4 miljoen). Voor kantoren zijn de grondopbrengsten voornamelijk te realiseren in de grondexploitatie Stationskwartier (€ 2,5 miljoen).

Voorziening onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
Voorziening onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-20.802	2.295	-18.507

Voor verliesgevende grondexploitaties moet conform het BBV direct een voorziening worden getroffen. Het is een keuze van de gemeente om deze voorziening te waarderen tegen eindwaarde of tegen contante waarde. De gemeente heeft gekozen voor de waardering op eindwaarde.

De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de herzieningen van de grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat. De herzieningen bevatten aannames ten aanzien van de verwachte kosten en opbrengsten. Uitgangspunt voor de berekeningen is het zogenaamde "midcase-scenario". Daarmee is de huidige waardering tot stand gekomen op basis van de beste inschatting van het tijdstip van het opstellen van de herziening. De waardering is dus een inschatting, de realisatie kan afwijken van de verwachting.

In onderstaande tabel zijn de mutaties in de voorziening per grondexploitatie weergegeven:

Bedragen x €1.000

	Voorziening jaarrekening 2020	Mutatie 2021	Voorziening Jaarrekening 2021 voor inzet	Inzet voorziening	Voorziening Jaarrekening 2021 na inzet
CrossMark					
Stationskwartier	3.368	-165	3.204		3.204
Klavers Jansen	0	1.100	1.100		1.100
Totaal CrossMark	3.368	935	4.303	0	4.303
Werken					
Markpark	1.492	54	1.546		1.546
Druivenstraat	0	158	158		158
Totaal Werken	1.492	212	1.704	0	1.704
Wonen					
Wisselslag	2.000	30	2.031		2.031
Adriaan K. landgoed	758	-27	731		731
Bouwerijen	12.451	-3.512	8.939		8.939
Meulenspie	733	67	800		800
Totaal Wonen	15.942	-3.442	12.501	0	12.501
Totaal	20.802	-2.295	18.507	0	18.507

De voorziening nam af van € 20,8 miljoen met € 2,3 miljoen naar € 18,5 miljoen. De grootste wijzigingen vonden plaats in de volgende grondexploitaties:

- Bouwerijen: het resultaat van deze grondexploitatie verbeterde met € 3,5 miljoen, waardoor dit bedrag in de voorziening kon vrijvallen. De verbetering in het resultaat komt doordat bij grondverkoop voor woningen hogere opbrengsten werden behaald dan eerder geraamd, terwijl bovendien de meerwaarderegeling gunstig werkte. Aan de kostenkant zorgden looptijdverlenging, rente-effecten en kostenstijging voor een negatief effect op het planresultaat.
- Klavers Jansen: dit is een nieuwe grondexploitatie die in 2021 is geopend; voor het negatief resultaat van € 1,1 miljoen troffen we bij de jaarrekening een voorziening.
- Druivenstraat: ook dit is een nieuwe grondexploitatie in 2021 geopend. Voor het negatieve resultaat van € 0,2 miljoen troffen we eveneens een voorziening.

- Stationskwartier: het resultaat van deze grondexploitatie liet een verbetering zien van € 0,2 miljoen, waardoor dit bedrag in de voorziening kon vrijvallen. De verbetering van het resultaat is toe te schrijven aan een rentevoordeel dat werd behaald, omdat een grote grondverkoop twee jaar eerder werd gerealiseerd. Bovendien namen de kosten voor bouw- en woonrijp maken licht af.

Overige grond- en hulpstoffen

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
<i>Overige grond- en hulpstoffen</i>			
Voorraad verspreidliggende gronden	5.372	-1.957	3.415
Totaal Overige grond- en hulpstoffen	5.372	-1.957	3.415

Onder de voorraad overige grond- en hulpstoffen zijn opgenomen de af te stoten objecten gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of huidige marktwaarde. De voorraad is eind 2021 in waarde afgenomen met € 2,0 miljoen als gevolg van verkopen van een aantal gronden.

Voorziening overige grond- en hulpstoffen

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
<i>Voorziening overige grond- en hulpstoffen</i>			
Vrz duurzame waardevermindering voorraad gronden	-854	521	-333
Totaal Voorziening overige grond- en hulpstoffen	-854	521	-333

Als de boekwaarde hoger is dan de huidige marktwaarde, treffen we een voorziening (duurzame waardevermindering). De waardering wordt jaarlijks beoordeeld en aangepast aan de marktwaarde. Wanneer de marktwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt een voorziening duurzame waardevermindering gevormd om de boekwaarde te verlagen. Als er in het verleden een voorziening duurzame waardevermindering is gevormd, valt de voorziening (gedeeltelijk) vrij wanneer de marktwaarde is toegenomen.

De voorziening is in 2021 met € 0,5 miljoen afgenomen. Deze afname heeft een directe relatie met de hiervoor genoemde verkopen van gronden. De voor deze gronden gevormde voorziening duurzame waardevermindering is komen te vervallen.

Gereed producten en handelsgoederen

Onder deze post staan de voorraden per balansdatum van de catering, eigen verklaringen en de voorraden van de Afdeling Werk.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
<i>Gereed producten en handelsgoederen</i>			
Gereed producten en handelsgoederen	71	12	84
Totaal Gereed producten en handelsgoederen	71	12	84

VORDERINGEN

Hieronder zijn de vorderingen met een looptijd korter dan een jaar gerubriceerd. De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, dit is de verwachte opbrengst bij incassering.

Conform de wettelijke eisen zijn de voorzieningen wegens oninbaarheid op de openstaande vorderingen in mindering gebracht.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>			
Vorderingen op openbare lichamen			
Debiteuren openbare lichamen	2.900	2.325	5.224
Totaal Vorderingen op openbare lichamen	2.900	2.325	5.224
Overige vorderingen			
Debiteuren	18.550	-52	18.498
Voorziening dubieuze debiteuren	-6.173	-430	-6.603
Debiteuren verhaal en terugvorderingen Wwb/BUIG	17.012	-869	16.143
Voorziening debiteuren verhaal en terugvordering Wwb/BUIG	-10.416	1.185	-9.231
Vordering schatkistbankieren	3.228	29.044	32.272
Overige vorderingen	1.313	0	1.313
Totaal Overige vorderingen	23.515	28.877	52.392
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	26.415	31.202	57.617

Ingevolge de regelgeving worden de debiteuren op openbare lichamen apart getoond op de balans. Het hogere saldo ultimo 2021 ten opzichte ultimo 2020 betreft voor het grootste deel de afrekening 2015, 2016, 2017 Jeugdhulp met Stichting Juzt van € 1,6 miljoen.

De post debiteuren is ultimo 2021 nagenoeg hetzelfde dan ultimo 2020. De voorziening dubieuze debiteuren is € 0,4 miljoen toegenomen. Ten opzichte van de totaal openstaande debiteuren wordt een hogere debiteurenvoorziening noodzakelijk geacht dan een jaar eerder.

De debiteurenvorderingen ingevolge de Wwb/BUIG eind 2021 € 0,9 miljoen lager zijn ten opzichte van een jaar eerder. Voor deze debiteurenvorderingen wordt ook een lagere voorziening van € 1,2 miljoen noodzakelijk geacht.

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (w.o. de gemeenten) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Dit is een rekening-courant verhouding met het Rijk. Eind 2021 bedroeg het saldo op deze rekening-courant rekening € 32 miljoen. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de financieringsparagraaf.

Onder de overige vorderingen zijn eind 2019 aan Juzt verstrekte leningen van € 2,6 miljoen en € 1,6 miljoen, in totaal € 4,2 miljoen, opgenomen. De leningen zijn verstrekt om de tijdelijke liquiditeitsproblemen bij Juzt het hoofd te kunnen bieden en de aangeboden zorg duurzaam kan worden geborgd. In 2020 heeft de gemeente Breda nog aanvullend leningen verstrekt voor een bedrag van € 8,5 miljoen (na aftrek van de bijdragen van WBO-gemeentes), en is er inmiddels door Juzt een bedrag van € 11,4 miljoen afgelost, zodat van deze leningen eind 2021 nog een saldo van € 1,3 miljoen resteert. Ter zekerstelling van de leningen heeft de gemeente Breda het recht van 1ste hypotheek gevestigd op Krabbebossen. Dit is het laatste pand, dat nog moet worden afgestoten. De transactie is afhankelijk van bestuurlijke goedkeuring (lees maatschappelijk draagvlak) van de gemeente Zundert. Alles is erop gericht om de transactie uiterlijk Q2 van 2022 te realiseren.

LIQUIDE MIDDELEN

Onder de liquide middelen worden de kas- en banksaldi alsmede kruisposten opgenomen. Deze middelen zijn vrij besteedbaar.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
<i>Liquide middelen</i>			
Kasgelden	22	-4	18
Banktegoeden	1.753	-651	1.102

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
Kruisposten	4	4	8
Totaal Liquide middelen	1.779	-650	1.129

OVERLOPENDE ACTIVA

De overlopende activa zijn vooruitbetaalde kosten of nog te ontvangen baten, waarvan de afwijking in het komende boekjaar plaatsvindt

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Mutaties balans 2021	Balans 31-12-2021
<i>Overlopende activa</i>			
Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen			
Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen	329	176	506
Totaal Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen	329	176	506
Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk			
Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk.	3.498	1.385	4.883
Totaal Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk	3.498	1.385	4.883
Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen			
Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.921	-1.147	1.774
Totaal Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.921	-1.147	1.774
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen			
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	47.560	-2.288	45.271
Verhaalbare kosten faciliterende grondexploitaties	727	-283	444
Nog te verrekenen kosten faciliterend grondexploitaties	113	111	224
Totaal Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	48.400	-2.460	45.939
Totaal Overlopende activa	55.148	-2.045	53.103

De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen per ultimo 2021 (€ 45,9 miljoen) zijn ten opzichte van ultimo 2020 (€ 48,4 miljoen) iets lager. Deze post bestaat onder meer uit de nog te ontvangen declaratie btw-compensatiefonds over 2021 van € 27,4 miljoen (2020: 26,1 miljoen), nog te ontvangen rente op uitgeleende gelden van € 3,8 miljoen (2020: 3,9 miljoen), nog te ontvangen gemeentefondsuitkering van € 3,5 miljoen (2020: € 1,1 miljoen), en nog te verrekenen posten in het kader van jeugdzorg in de regio van € 2,8 miljoen (2020: € 3,6 miljoen).

Conform gewijzigde regelgeving worden verhaalbare kosten, nog te verhalen kosten en nog te verrekenen kosten inzake de faciliterende grondexploitaties vanaf boekjaar 2019 apart getoond in de toelichting onder de post overlopende activa.

De nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen, van het Rijk en van overige Nederlandse overheidslichamen, zijn in onderstaand verloopoverzicht gespecificeerd per regeling weergegeven.

NOG TE ONTVANGEN VOORSCHOTTEN

Dit betreffen toegezegde subsidies met een specifiek bestedingsdoel, waarvoor in de jaren tot en met het verslagjaar wel prestaties zijn geleverd, maar die pas achteraf met de subsidieverstrekker kunnen worden afgerekend. De nog te ontvangen voorschotten worden uitgesplitst naar nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen, van het Rijk, en van overige Nederlandse overheidslichamen. Deze worden in onderstaand verloopoverzicht gespecificeerd per regeling weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balans 31-12-2020	Bij subsidies 2021	Af subsidies 2021	Balans 31-12-2021
<i>Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen</i>				
Health & Greenspace	4	35	4	35
Wave	68	44	67	45
ESF 2020-2023	0	64		64
AirQon EU		182		182
Smart City Monitor		2		2
Cool Towns	225	124	225	124
Subsidie Triple A	2	52	2	52
Subsidie BISEPS	23		23	0
Sel Interreg Vlaanderen	7	3	8	2
Totaal Nog te ontvangen voorschotten van Europese overheidslichamen	329	506	329	506
<i>Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk.</i>				
Subsidie Woningbouwimpuls	155		155	0
TOZO		1.007		1.007
De circler is rond (SPUK GHNT)	32		32	0
Subsidie BIRK Breda Stationskwartier	560		560	0
Spuk SLA		7		7
Regeling Statushouders	192		192	0
Regeling Subsidie NSP1 SKW	2.508	2.879	2.508	2.879
Regeling BBZ 2004 75% (SISA)	51	117		168
Toeslagenproblematiek		823		823
Totaal Nog te ontvangen voorschotten van het Rijk	3.498	4.833	3.447	4.884
<i>Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Subsidie internationale wachtruimte		7		7
EVZ Rudonk	5	10	5	10
EVZ Boomkikker				0
Graaf Engelb+Graaf Hendrik III laan	38		38	0
Nijverheidssingel	14		14	0
Subsidie BIRK Breda Stationskwartier				0
Subsidie Ulvenhoutse Bos	107	97	107	97
Gebiedsontw. Boomkikker	1.448	1.594	1.448	1.594
Heuvelbrink-Scharenburgstraat	36		36	0
Educatieve maatregelen		31		31
Maatschappelijke diensttijd (ZonMw)		35		35
Lage Vuchtpolder	1.273		1.273	0
Totaal Nog te ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.921	1.774	2.921	1.774

De vorderingspositie van de van overheidsinstellingen nog te ontvangen voorschotten van 2021 (€ 7,2 miljoen) ten opzichte van 2020 (€ 6,7 miljoen) is iets hoger. Hieronder worden de nog te ontvangen voorschotten groter dan € 0,1 miljoen per balansdatum nader toegelicht.

- *AirQon EU (€ 182.011).*
AirQon is een duurzaam project, waarbij dieselaggregaten, die gebruikt worden op evenementen voor stroomvoorziening, worden vervangen door elektrische auto's, liefst van bezoekers. Op die manier wil AirQon de CO2-uitstoot terugdringen. Het project wordt gedekt middels een Europese subsidie. Subsidie wordt in 2022 ontvangen.
- *Cool Towns (€ 124.237).*
Dit betreft een Europese subsidie ten behoeve van onderzoek naar hitte(stress), de aanpak van hitte(stress) en het toepassen van hitte gerelateerde maatregelen in stedelijk gebied en het onderzoeken van het effect van de maatregelen.
- *TOZO (€ 1.007.075).*
Dit betreft de afrekening met het Rijk met betrekking tot de ontvangen voorschotten voor de TOZO-regeling: de afrekening is een nog te ontvangen bedrag, omdat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn geweest dan de ontvangen voorschotten.
- *Regeling Subsidie NSP1 SKW (€ 2.878.748).*
Subsidie voor het NSP-project Breda Stationsgebied. Het OV_Terminalcomplex is enkele jaren geleden afgerond. Voor de openbare ruimte zijn alle onderdelen afgerond, met uitzondering van (het woonrijp maken van) een gedeelte van de Stationslaan. Van de subsidie is 80% aan voorschot ontvangen; de resterende 20% wordt op basis van de eindverantwoording uitgekeerd.
- *Regeling BBZ 2004 75% (€ 167.640).*
M.i.v. 1 januari 2020 is er een nieuwe financieringsystematiek voor het BBZ 2004. In het jaar volgend op de feitelijke BBZ-kapitaalverstrekking ontvangt de gemeente 100% financiering van het Rijk. Echter, in de daaropvolgende vijf jaren vordert het Rijk 75% van die financiering terug van de gemeente. Van de baten uit vóór 1 januari 2020 verstrekt bedrijfskapitaal mogen gemeenten 25% zelf houden; de overige 75% van die baten vloeit terug naar het Rijk. De afrekening met het Rijk vindt plaats via de SiSa-verantwoording G2 BBZ.
- *Toeslagenproblematiek (€ 822.633).*
Dit betreft de regeling "Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek". Op basis van de regeling ontvangen gemeenten eenmalig een specifieke uitkering met het oog op ondersteuning van gedupeerden in hulpvragen op de vijf primaire leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk. Deze specifieke uitkering stelt de Gemeente in staat gedupeerden van de toeslagenproblematiek te ondersteunen en te helpen. De Gemeente kan de uitkering tot en met 2023 besteden.
- *Gebiedsontwikkeling boomkikker (€ 1.593.940).*
In het kader van biodiversiteit wordt met een subsidieregeling van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV inzake ons Project "EVZ Boomkikker" faunapassages voor kleine zoogdieren en amfibieën aangelegd. De kosten zijn gemaakt, maar de subsidie nog niet ontvangen.

Toelichting eigen vermogen en voorzieningen

PASSIVA

Aan de passiva kant van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente gerangschikt. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende bestanddelen.

EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat.

NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT

Het resultaat bedraagt € 15,9 miljoen positief. Voor een bedrag van € 12,7 miljoen wordt voorstellen voor resultaatbestemming gedaan.

Bedragen x € 1 miljoen

Programma	Onderwerp	Voorstel resultaatbestemming
1	Schuldenafkoopfonds	191.000
1	Onderuitnutting coronamiddelen Jeugd en Onderwijs	526.163
1	Subsidie HiBO (Hulp in Bijzondere Omstandigheden)	35.000
1	Restantmiddelen TONK	600.000
1	Regionale aanpak huiselijk geweld	859.496
1	Versterkingsplan dak-thuislozen	919.805
1	Regio West-Brabant (regionale middelen)	2.400.000
1	WEB regio gelden Laaggeletterdheid	116.000
1	Breda Senior	157.711
1	Vuelta	157.463
2	Ondersteuning lokale cultuur	1.625.156
2	Realisatie Kunsthal	979.420
3	Bosweelde	200.000
5	Decemercirculaire 2021	3.978.306
Totaal		12.745.520

Per saldo leidt dit tot een storting in de algemene reserve van € 3,2 miljoen.

RESERVES

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2020	Balans 31-12-2021
<i>Reserves</i>					
Algemene reserve	93.448	3.247	-3.946	1.339	94.088
Bestemmingsreserves	28.856	4.030	-12.638	13.477	33.724
Totaal Reserves	122.304	7.277	-16.584	14.816	127.813

De kolom resultaatbestemming betreft de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2020.

Algemene reserves

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2020	Balans 31-12-2021
Algemene reserve	93.448	3.247	-3.946	1.339	94.088

Algemene reserve

De Algemene reserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen. De reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Het is de financiële buffer van de begroting. Jaarlijks wordt een deel van het treasuryresultaat (bespaarde rente) aan de reserve toegevoegd. De rekening resultaten vloeien in principe naar de algemene reserve. In de reserve is een bedrag van € 16,5 miljoen geblokkeerd ten behoeve van de Noordelijke rondweg. Dit geblokkeerde bedrag wordt niet meegerekend in de weerstandscapaciteit.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2021, naast de resultaatbestemming 2020 ad € 1,3 miljoen (cf besluit 1242379) de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de algemene reserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging (cf. besluit vaststelling begroting 2021 zaaknr. 1022793)		2.197
Extra middelen cultuur (cf besluit plan van aanpak corona lange termijn zaaknr. 1153405)		600
Restitutie voorfinanciering bestemmingsreserve sportinvesteringen (cf. besluit in bestuursakkoord 2018-2022)		450
Voorfinanciering dotatie voorziening VRI's (cf. besluit 2019-2861)	300	
Energie transitie toekomstbestendig wonen (cf besluit zaaknummer 1351018)	1.000	
Verbeterplan 2021 (cf besluit zaaknummer 1614344)	373	
Lokaal steunpakket corona 2021(cf besluit plan van aanpak corona lange termijn zaaknr. 1153405_	2.273	
Totaal	3.946	3.247

Bestemmingsreserve

Bedragen x €1.000

	Stand 1-1-2021	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2020	Stand 31-12-2021
780100 Begrotingsreserve	1.055	196	-399	0	852
780104 Reserve parkeerbedrijf	689	0	-333	0	356
780200 Exploitatiereserve	6.052	255	-9.066	9.031	6.271
780210 Investeringsreserve: algemeen	6.266	1.068	-779	0	6.555
780230 Reserve Bodemfonds	3.526	287	0	0	3.814
780231 Reserve Klimaatfonds	1.085	271	-243	0	1.113
780232 Reserve investeringen sportverenigingen	854	0	-836	0	18
780233 Reserve versnellingsopgave wonen	7.229	0	-975	4.446	10.700
780234 Reserve vrouwenopvang	2.100	0	0	0	2.100
780235 Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	953	-7	0	946
780243 Reserve Toekomstig bestendig wonen	0	1.000	0	0	1.000
Totaal Bestemmingsreserves	28.856	4.030	-12.638	13.477	33.724
Totaal Reserves	28.856	4.030	-12.638	13.477	33.724

Begrotingsreserve

De begrotingsreserve is in het verleden gevoed uit winstuitkeringen en afkoopsommen en wordt aangewend om het wegvallen van jaarlijks grote winstuitkeringen geleidelijk in de begroting op te vangen. Het betreft resultaten die over meerdere jaren zijn gereserveerd voor specifieke doelen. Jaarlijks vindt rentetoevoeging plaats om met behulp van dit extra volume de afloop van de bijdrage aan de exploitatie zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. De begrotingsreserve wordt, conform het door de raad vastgestelde meerjarig beleidskader reserves, vanaf 2016 ook ingezet voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de NS-fietsenstallingen. Het saldo op de begrotingsreserve (€ 0,9 miljoen eind 2021) betreft de beschikbare middelen voor de

exploitatie van de NS-Fietsenstallingen. De basis voor deze stortingen en onttrekkingen vormen de afspraken die hierover aan de hand van de business case met de NS zijn gemaakt voor de periode tot en met 2027. De bijdrage van de gemeente Breda bedraagt in totaal maximaal € 6 miljoen gedurende de gehele looptijd. In hoeverre de gereserveerde middelen in de begrotingsreserve beschikbaar moeten blijven voor de NS-fietsenstallingen wordt bekeken tijdens de voorziene evaluatie in 2023 van de business case. Conform het vaststellingsbesluit van de begroting 2021 (besluit zaaknummer 1022793) zijn in de jaarrekening € 0,2 miljoen aan toevoegingen en € 0,4 miljoen aan onttrekkingen verwerkt.

Reserve parkeren

De reserve parkeerbedrijf betreft een in het verleden ingestelde bestemmingsreserve met als doel de tarieven te egaliseren. Vanaf 2018 is vanwege de positieve resultaten afgezien van dotaties. Bij de begroting 2020 is besloten de reserve in de periode 2020 t/m 2022 tot nul af te bouwen ten gunste van de exploitatie. Conform het vaststellingsbesluit van de begroting 2021 (besluit zaaknummer 1022793) is in de jaarrekening de begrote onttrekking van € 0,3 miljoen verwerkt, zodat er ultimo 2021 nog een bedrag van € 0,4 miljoen op deze reserve staat. Dit bedrag wordt in 2022 verder afgebouwd naar nul.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve worden geoordeelde bedragen zoals budgetoverhevelingen tijdelijk vastgehouden om in volgende jaren te worden ingezet. Bij de bestuursrapportage wordt aangegeven welke bedragen voor overheveling in aanmerking komen. Vooruitlopend op de resultaatbestemming neemt het college hierover een besluit. De definitieve bedragen worden bij de jaarrekening en resultaatbestemming vastgesteld. Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2021 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de exploitatiereserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Resultaatbestemming 2020 (cf. besluit zaaknummer 1242379)		9.031
Inzet voor verkiezingen (cf. besluit vaststelling begroting 2021 zaaknummer 1022793)		225
Waterschapsverkiezingen (cf. besluit bestuursrapportage 2021 zaaknummer 1070733)		30
Maatschappelijke opvang / dak- en thuisloosheid (cf. besluit bestuursrapportage 2021 zaaknummer 1070733)	1.643	
Uitvoeringskosten Tozo (cf. besluit resultaatbestemming 2020 zaaknummer 1242379)	900	
Perspectief op Werk Regio West Brabant (cf. besluit resultaatbestemming 2020 zaaknummer 1242379)	722	
Rijkscompensatie cultuur corona 2020 (cf. besluit resultaatbestemming 2020 zaaknummer 1242379)	704	
Overige vrijval budgetoverhevelingen voorgaande jaren (cf. diverse besluiten)	5.097	
Totaal	9.066	9.286

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de exploitatiereserve ultimo 2021 € 6,3 miljoen. Als gevolg van lagere bestedingen op diverse budgetoverhevelingen vanuit de jaarrekening 2019 en 2020 is € 3,5 miljoen niet onttrokken uit de exploitatiereserve. Het betreft met name meeropbrengsten leges, perspectief op werk regio West Brabant, verbouwing Riethil, werkzaamheden Bolbergseweg en klimaatmiddelen. Dit leidt in de andere programma's tot een positief saldo, waardoor het gemeentebreed geen resultaat oplevert. Verder is de reserve volledig geoordeeld voor onder meer geluidsmaatregelen HSL-Zuid (€ 2,2 miljoen), verkiezingen (€ 1,0 miljoen), en budgetoverheveling 2019 sociale woningbouw (€ 0,4 miljoen).

Investeringsreserve

Deze reserve dient ter financiering van kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Bij besluitvorming is het van belang dat bij aanvang van de kredietvoting voor het specifieke project het volledige bedrag van de investering dat gedekt wordt uit de reserve in de reserve beschikbaar moet zijn. Onttrekking aan de reserve vindt daarmee gedurende de gehele afschrijvingsperiode plaats. Bij Voorjaarsnota en/of Begroting worden middelen beschikbaar gesteld voor dekking kapitaallasten van toekomstige investeringen. Daarnaast wordt aan deze reserve rente toegevoegd in verband met de door deze reserve te dekken rentelasten van de meerjarige kapitaallasten.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2021 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de investeringsreserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging (cf. besluit vaststelling begroting 2021 zaaknr. 1022793)		63
Dotatie tbv dekking kapitaallasten voor vervangingsinvestering (cf. besluit 1249812)		915

Dotatie tbv dekking kapitaallasten voor huisvesting Grote Broer Grote Zus (cf. besluit 1725090)		90
Dekking kapitaallasten investeringen (cf besluit vaststelling begroting 2021 zaaknummer 1022793)	779	
Totaal	779	1.068

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de investeringsreserve ultimo 2021 € 6,6 miljoen. Dit bedrag is grotendeels geoormerkt voor dekking van de kapitaallasten van kredieten voor doorstroomvoorziening, Heilig Hartkerk, faunapassages, Claes Persoonsstraat, brand- en dakveiligheid, de vervangingsinvestering ingevolge besluit 1249812, de aanpassing van het stadskantoor en huisvesting voor Grote Broer Grote Zus. In de investeringsreserve wordt een vrije ruimte aangehouden van € 0,9 miljoen voor het moment dat er sprake is van benodigde exploitatiemiddelen in plaats van investeringsmiddelen, om het tijdeffect in lasten op te kunnen vangen.

Reserves bodemfonds

Het bodemfonds is een reserves ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Bodemsanering wordt via de exploitatie verwerkt, omdat dit niet is aan te merken als een investering. De ontwikkelingen in de stad zijn onzeker, de inzet is maatwerk en is niet elk jaar hetzelfde. Met het vormen van deze reserve worden de pieken en dalen in de uitgaven opgevangen. De reserve is in het verleden gevormd middels de doeluitkering-gelden tot en met 2021. Vanaf 2022 wordt de reserve afgebouwd met onttrekkingen ter dekking van tekorten van exploitatielasten in het kader van bodemsaneringen.

De reserve is in 2021 conform besluit 1481732 gevoed met het de doeluitkering 2021 van € 0,3 miljoen. Na verwerking van deze dotatie bedraagt de reserve bodemfonds ultimo 2021 € 3,8 miljoen. Voor de jaren 2022-2025 zijn onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van € 2,6 miljoen.

Reserve klimaatfonds

Ook het klimaatfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma klimaat opgesteld, dat deel uitmaakt van de gemeentelijke begroting. Er wordt een register bijgehouden van de inkomsten en uitgaven uit de reserve Klimaatfonds, onder verwijzing naar de overeenkomsten die zijn gesloten. Jaarlijks wordt door het college een evaluatie van het uitvoeringsprogramma klimaat vastgesteld en ter kennisname aan de raadscommissie voorgelegd. Hierin wordt de evaluatie van het investeringsprogramma klimaat opgenomen. In 2016 is gestart wordt met energiezuinige projecten.

De reserve Klimaatfonds wordt gevoed door de Gemeentelijke participatie in project windturbines Hazeldonk. Hieruit ontvangt de gemeente Breda éénmalig een bijdrage van € 225.000 in 2014 (waarvan € 75.000 voor bedrijvenvereniging LCHM) en vervolgens 20 jaar lang jaarlijks € 247.500, door indexering in het bedrag in 2021 € 271.068 (waarvan € 43.500 voor het grondbedrijf). Met eventuele inkomsten uit toekomstige revolverende projecten kan de reserve een groter investeringsvolume genereren, wat ingezet kan worden voor de grote investeringsopgave op het gebied van klimaat.

Conform eerdere besluitvorming (besluit 42845) is in de jaarrekening 2021 de jaarlijkse bijdrage toegevoegd aan de reserve en is in totaal € 243.500 onttrokken aan de reserve op basis van de gerealiseerde exploitatiekosten integratie projecten klimaat. Hierna bedraagt de reserve klimaatfonds ultimo 2021 € 1,1 miljoen. Naast de jaarlijkse dotaties aan de reserve uit de jaarlijkse bijdragen uit project windturbines Hazeldonk, worden voor de jaren 2022-2025 onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van € 0,5 miljoen .

Reserve investeringen sportverenigingen

Conform besluitvorming in het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' is er een bestemmingsreserve van € 1,8 miljoen ingesteld om een bijdrage te kunnen leveren aan sportvoorzieningen via de investeringsregeling (zogenoemde 1/3-regeling). Hierbij doet de gemeente een bijdrage (van 1/3-deel) aan sportverenigingen die investeren in sportvoorzieningen. De onttrekking aan de reserve is afhankelijk van de aanvragen van sportverenigingen. In 2021 is de volledige reserve uitgenut. Vooruitlopend op de resultaatbestemming is in de jaarrekening, conform besluit vaststelling begroting 2021 zaaknummer 1022793, reeds een onttrekking van € 835.536 verwerkt. Bij de resultaatbestemming 2021 wordt voorgesteld het restant van € 18.473 te onttrekken uit deze reserve.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Bij het Coalitieakkoord zijn incidentele middelen voor de Versnellingsopgave wonen beschikbaar gesteld (€ 14 miljoen). Deze middelen worden voor € 13,2 miljoen gedekt uit incidentele winstnemingen van het Grondbedrijf. De rest uit het meerjarenperspectief en de algemene reserve. Het doel van de bestemmingsreserve is om de te realiseren middelen

beschikbaar te houden voor de Versnellingsopgave Wonen. De winstnemingen van het grondbedrijf worden in deze reserve gestort, de bestedingen worden uit de reserve onttrokken.

Op basis van deze uitgangspunten is bij resultaatbestemming 2018 een bedrag van € 9,6 miljoen aan de reserve toegevoegd. In 2019 is voor de versnellingsopgave wonen € 0,9 miljoen uitgegeven, zodat begin 2020 € 8,7 miljoen in de reserve beschikbaar was. Bij resultaatbestemming 2020 is nog €4,4 miljoen toegevoegd aan deze reserve. De oorspronkelijke begrote onttrekking in 2021 bedroeg € 4,15 miljoen, de werkelijke onttrekking bedraagt € 1 miljoen, dit is € 3,1 miljoen lager. In 2021 is volop ingezet op het realiseren van harde plancapaciteit, daarnaast zijn voor een aantal projecten locatiegebonden impulsen overeengekomen. Gelet op overeengekomen betalingsystematiek komen deze kosten in volgende jaren. De gelden voor de locatiegebonden subsidies zijn derhalve in 2021 niet volledig benut en worden in 2022 besteed. Voor 2022-2023 is circa € 10,7 miljoen beschikbaar ten behoeve van de versnellingsopgave, hetgeen naar verwachting eind 2023 volledig is uitgenut.

Reserve vrouwenopvang

Bij de bestuursrapportage 2020 (besluit 981381) is besloten een reserve vrouwenopvang in te stellen. De reserve is bestemd voor een noodzakelijke vernieuwing van de vrouwenopvangvoorziening aan de Assumburgstraat in Breda. De reserve is eenmalig gevoed met een bedrag van € 2,1 miljoen vanuit restanten van verleende subsidies voor vrouwenopvang (rijksmiddelen DUVO) over de jaren 2015-2017. In 2021 zijn verschillende scenario's uitgewerkt door het bestuur van Safegroep, die worden besproken met desbetreffende Wethouder. Daarna worden de plannen concreet gemaakt.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

In juli 2020 is door de raad naar aanleiding van de vastgestelde Nota bovenwijkse voorzieningen een reserve bovenwijkse voorzieningen ingesteld. Doel van de reserve is om werkelijk ontvangen bijdragen te bestemmen voor de realisatie van minimaal één van de bovenwijkse voorzieningen uit de nota bovenwijkse voorzieningen. De reserve wordt gevoed door bijdragen bij alle nieuwe bouwplannen een bijdrage te vragen aan de partij die de grondexploitatie voert.

De ontvangen exploitatiebijdragen worden in de reserve gestort. De kosten van beheer van de reserve en de bestedingen aan de projecten worden onttrokken aan de reserve. In 2021 is van de ontvangen bijdragen het begrote bedrag ad € 952.807 reeds als dotatie verwerkt in de reserve. Voor het bedrag dat in 2021 daadwerkelijk meer is ontvangen aan bijdragen ad € 41.638 wordt bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2021 voorgesteld dit bedrag toe te voegen aan de reserve. Begroot was een onttrekking van € 50.000, maar vanwege minder benodigde inzet voor coördinatie is een lager bedrag van € 6.716 onttrokken aan de reserve.

Reserve toekomstbestendig wonen

De Toekomstbestendig Wonen Regeling is een brede, integrale, regeling met als hoofddoel de bestaande particuliere woningvoorraad in zoveel mogelijk opzichten kwalitatief duurzaam te verbeteren. Er wordt integraal naar woningaanpassingen gekeken, om waar mogelijk en gewenst door de eigenaar-bewoner maatregelen op het gebied van energie en levensloopbestendigheid optimaal te combineren. Doordat de regeling breed is opgezet is één aanvraag voor de diverse aanpassingen voldoende. Concreet betekent dit dat de voorgestelde nieuwe Toekomstbestendig Wonen Regeling een raamwerkregeling is die inwoners van Breda de mogelijkheid biedt om via één lening zowel levensloopbestendige als energetische maatregelen te kunnen (laten) uitvoeren. Deze regeling brengt € 1 miljoen kapitaallasten met zich mee. De reserve toekomstbestendig wonen is bestemd ter dekking van deze kapitaallasten. In 2021 is conform besluit bestuursrapportage 2021 zaaknummer 1528103, € 1 miljoen gedoteerd aan de reserve.

VOORZIENINGEN

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Stortingen voorzieningen	Onttrekkingen voorzieningen	Balans 31-12-2021
<i>Voorzieningen</i>				
Onderhoudsvoorzieningen	36.884	16.584	15.568	37.899
Personeelsvoorzieningen	10.052	441	1.360	9.133
Overige voorzieningen	13.548	1.023	8.917	5.655
Totaal Voorzieningen	60.484	18.047	25.845	52.687

De post voorzieningen op de balans bestaan uit drie groepen, te weten voorzieningen voor groot onderhoud aan vastgoed en kapitaalgoederen, voorzieningen voor personeel en overige voorzieningen. Hieronder worden deze drie groepen nader toegelicht.

Onderhoudsvoorzieningen

Deze onderhoudsvoorzieningen bestaan uit voorzieningen voor groot onderhoud aan de openbare ruimte en gebouwen. Het verloop van de onderhoudsvoorzieningen was in 2021 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 1-1-2021	Verminderingen	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2021
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer	20.136	915	5.000	5.338	19.559
Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen	3.551		98	869	4.322
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling	4.181		25	321	4.477
Onderhoudsvoorziening openbare ruimte	6.113		6.440	5.656	5.329
Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties	52		1.190	1.200	62
Onderhoudsvoorziening verharding achterstallig onderhoud	2.851		1.901	3.200	4.150
Totaal	36.884	915	14.654	16.584	37.899

- **Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer**

De voorziening heeft tot doel de meerjarige kosten planmatig onderhoud van de gebouwen die onder de afdeling Vastgoedbeheer vallen te egaliseren. Hieronder vallen onder andere gebouwen op het gebied van Sport, Welzijn, Brede Scholen, Bedrijfsvoering, Welzijn en Cultuur, het centraal Busstation, de vervanging van binnensportinventaris, het civiele- en cultuurtechnisch onderhoud buitensport. De basis voor de vorming en het beheer van de voorziening voor de gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren-onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op een schaal van 1 tot 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd, accommodaties worden maximaal om de 5 jaar geherinspecteerd. Op basis van de beschikbare toereikendheidsberekening wordt bij de begroting bepaald welk niveau van dotaties benodigd is om over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het groot onderhoud. Aan de onderhoudsvoorzieningen voor gebouwen vastgoedbeheer wordt gedoteerd conform de begroting. De voorziening is dekkend t/m 2029. Risico's zijn de panden van ATEA en het verouderende gebouwenbestand.

In het boekjaar is conform de begroting € 5,3 miljoen toegevoegd. Voor de dekking van kapitaallasten van een vervangingsinvestering in 2022 conform besluit 1249812 is in 2021 uit deze voorziening een bedrag van € 0,9 miljoen vrijgevallen ten gunste van de exploitatie en als dotatie toegevoegd aan de investeringsreserve.

Op basis van de meerjarenonderhoudsplannen was voor 2021 een jaarplan vastgesteld. Uit de analyse op het jaarplan 2021 is gebleken dat een bedrag van € 3,9 miljoen minder is besteed dan gepland. Als belangrijkste oorzaken voor die afwijking kunnen worden genoemd het ontbreken van een technische noodzaak om het planmatig onderhoud in 2021 uit te voeren en de vertraging op verduurzamingsprojecten en verbouwing- of renovatieprojecten waarbinnen tevens planmatig onderhoud was voorzien. Voorts is in afwachting van ontwikkelingen en bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot diverse panden terughoudend is omgegaan met het onderhoud van die panden.

- **Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen**

De voorziening heeft tot doel de meerjarige groot onderhoudskosten van de gebouwen van de afdeling Parkeren te egaliseren. Het gaat hierbij om de parkeergarages en de fietsenstallingen. De basis voor de vorming en het beheer van de voorzieningen voor deze gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en vormen de basis voor de jaarlijkse dotatie aan de voorziening teneinde over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het (projectmatig) groot onderhoud. De voorziening is toereikend tot en met 2031.

Aan de onderhoudsvoorzieningen voor gebouwen vastgoedbeheer is in 2021 € 0,9 miljoen gedoteerd conform de

begroting. In 2021 was de aanwending (€ 98.000) lager dan begroot (€ 244.000): als gevolg van corona zijn grote werkzaamheden vooruit geschoven naar volgende jaren en er wordt ook gekeken om onderhoudswerkzaamheden binnen hetzelfde pand te bundelen.

- **Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling**

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de voorraad panden van het grondbedrijf. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan. De doorberekening is gemaakt tot en met 2031. Hierbij wordt uitgegaan van een doorlopende exploitatie, waarbij aanvullend rekening wordt gehouden met inmiddels genomen besluiten voor sloop en / of herontwikkeling. In 2021 is conform begroting € 0,3 miljoen gedoteerd aan de voorziening. In de meerjarenbegroting vanaf 2022 zijn geen dotaties aan de voorziening begroot. Zonder jaarlijkse dotatie is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplan tot en met 2029 toereikend om het geplande groot onderhoud uit te kunnen voeren. Om tot en met 2031 voldoende middelen te hebben om het geplande onderhoud uit te kunnen voeren is vanaf begrotingsjaar 2022 een jaarlijkse dotatie nodig is van € 0,02 miljoen. Dit is nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting 2022, maar zal bij de bestuursrapportage aan de gemeenteraad worden voorgelegd ter besluitvorming. De stijging van het benodigd bedrag voor de komende 10 jaar heeft een relatie met het beschikbaar komen van de Vastgoedstrategie Havenkwartier en aanpassing van het prijsniveau.

In 2021 is voorzichtig omgegaan met planmatig onderhoud, omdat er nog onduidelijkheid was over de strategie. Jaarlijks zal worden onderzocht of, afhankelijk van de vastgoedportefeuille op dat moment, aanpassing nodig is.

- **Onderhoudsvoorziening openbare ruimte**

De onderhoudsvoorziening openbare ruimte betreft het groot onderhoud van verharding, civieltechnische kunstwerken, bomen, openbare verlichting en waterwegen. De basis voor de voorziening voor het onderhoud aan de openbare ruimte ligt vast in periodiek te actualiseren beleidskaders en beheerplannen. De berekeningen van de benodigde dotaties zijn gebaseerd op meerjarenplanningen van 10 jaar. In 2021 is conform begroting € 5,7 miljoen toegevoegd aan de voorzieningen .

In 2021 was een onttrekking begroot van € 7,5 miljoen voor groot onderhoud . Als gevolg van overloop van projecten naar 2021 vanuit 2020 werd de verwachte onttrekking bijgesteld naar € 9,5 miljoen. Er is € 6,4 miljoen aan onderhoud gerealiseerd. Als gevolg van integraal werken, participatie, capaciteitstekort, archeologisch onderzoek, minder werkbare dagen en corona zijn in 2021 projecten doorgeschoven naar 2022. Het betreft hierbij met name projecten groot onderhoud verharding.

- **Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties**

Voor het in stand houden van verkeersregelinstanties is in 2015 besloten tot het instellen van een specifieke onderhoudsvoorziening. Het meerjaren onderhoudsplan verkeersregelinstanties wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van uitgevoerde inspecties en gerealiseerde projecten, afhankelijk van de ouderdom, vervanging, reparatie en noodzaak van de onderdelen van de verkeersregelinstanties in Breda. Bij het jaarlijks opstellen van de planning wordt ook goed gekeken naar infrastructurele projecten en werkzaamheden vanuit de afdeling Uitvoering om de werkzaamheden gelijktijdig op te pakken (werk met werk maken).

In verband met de aanpassing van de software van de regeltoestellen van de verkeersregelinstanties moeten al deze regeltoestellen op 1 januari 2024 zijn vervangen. Mochten deze verkeersregelinstanties na 1 januari 2024 nog aanwezig zijn en uitvallen, kunnen deze verkeersregelinstanties niet meer worden gerepareerd. Dit zorgt direct voor verkeersonveilige situaties op de wegen van Breda, wat ten alle tijden moet worden voorkomen. Het gevolg hiervan is dat een aantal verkeersregelinstanties eerder moeten worden gerenoveerd, maar omdat het niet toegestaan is dat de bestaande voorziening een negatieve stand vertoont, dient de dotering aan de voorziening verkeersregelinstanties voor de periode 2020-2026 te worden geherprogrammeerd. De totale onderhoudslasten blijft over de totale periode gelijk, maar in de jaren 2020 tot en met 2023 worden extra stortingen gedaan in de voorziening, die in de jaren 2024 tot en met 2026 worden gecompenseerd door de verlaging van de geplande stortingen. In 2021 heeft dit geleid tot een extra dotatie van € 0,3 miljoen bovenop de reguliere dotatie van € 0,9 miljoen.

Voor 2021 was een onderhoudsprogramma voorzien voor € 1,1 miljoen. Eind 2021 is voor een bedrag van € 1,2 miljoen uitgevoerd.

- **Onderhoudsvoorziening verharding achterstallig onderhoud**

Het saldo bedraagt per 31 december 2021 € 4,2 miljoen en is op te splitsen in twee onderdelen:

- Als gevolg van vastgestelde achterstalligheid op het onderhoud verhardingen is een dotatie van € 3,2 miljoen in de voorziening achterstalligheid onderhoud verhardingen gedaan. Uitvoering van deze projecten zal plaatsvinden in 2022 en 2023.
- Afronding van de periode waarin de voorziening achterstalligheid onderhoud verhardingen is ingesteld voor 2,5 miljoen per jaar gedurende 8 jaar (2014-2021). De onttrekking in 2021 is door overloop van projecten bij de jaarrekening 2020 bijgesteld van € 2,1 miljoen naar € 2,8 miljoen. Werkelijk is in 2021 € 1,9 miljoen onttrokken en zijn er projecten voor een bedrag van € 1,0 miljoen doorgeschoven naar 2022 als gevolg van interne en externe afstemming en minder werkbare dagen.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen omvatten een voorziening voor nog te verwachten kosten voor voormalig personeel en een voorziening voor de zogenaamde APPA-voorziening (voorziening voor Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers). Het verloop van de personeelsvoorzieningen was in 2021 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 1-1-2021	Verminderingen	Aanwendingen	Toevoegingen	Stand 31-12-2021
Voorziening voormalig personeel	836	200	234	191	593
Voorziening Wet APPA	9.216	391	535	250	8.540
Totaal	10.052	591	769	441	9.133

- **Voorziening voormalig personeel**

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de nog verwachte kosten voor voormalig personeel. Het gaat om voormalige medewerkers waarvan om diverse redenen voortijdig afscheid is genomen, maar waarvan nog kosten doorlopen. Om de diverse afdelingen niet meerjarig met deze kosten te belasten worden deze in het jaar van uitdiensttreding in een keer ten laste van de afdeling gebracht en later vanuit deze voorziening afgewikkeld. Indien een medewerker onvrijwillig wordt ontslagen (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) ontstaat er op basis van de werkloosheidswet recht op een uitkering zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de ontslaggrond kan deze wettelijke uitkering aanvullend en aansluitend worden verhoogd/verlengd op basis van onze eigen rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de totale uitkeringslast is vooraf wel globaal in te schatten. Maar is uiteindelijk wel afhankelijk van de vraag of, en zo ja hoe snel de betreffende medewerker elders werk kan vinden. Daarnaast wordt de hoogte van de uitkering ook beïnvloed door de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Of, en zo ja hoeveel uitkeringen per jaar worden toegekend is vooraf niet in te schatten. Dit kan wel indien het ontslag wordt veroorzaakt door de uitvoering van een reorganisatieplan. Uit historisch verloop komt naar voren, dat het volume jaarlijks niet gelijkblijvend is. De Gemeente Breda kiest er derhalve voor om de ww-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen.

Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Tot en met eind 2024 is de voorziening voldoende voor het afwickelen van de bestaande verplichtingen. Omdat de voorziening de komende jaren voldoende toereikend blijkt te zijn, is in 2021 € 0,2 miljoen van de voorziening vrijgevallen.

- **Voorziening Wet APPA**

De voorziening bevat pensioenreserveringen en wachtgeld van voormalige politieke ambtsdragers (wethouders). De APPA-voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van de extern opgestelde actuariële berekeningen van de pensioenverplichtingen aan (voormalige) politieke ambtsdragers. Naast de jaarlijkse onttrekking uit de voorziening (€ 0,53 miljoen) is in 2022 per saldo € 0,14 miljoen van de voorziening vrijgevallen. Met name vanwege de hogere rentestand ultimo 2021 ten opzichte van ultimo 2020. Conform de meest actuele berekeningen (eind 2021) bedraagt de pensioenverplichting € 7,9 miljoen en de wachtgeldverplichting ongeveer € 0,6 miljoen, bij elkaar € 8,5 miljoen.

Overige voorzieningen

De groep overige voorzieningen bestaat uit een voorzieningen voor riolering, afvalservice, verlieslatende contracten, verlies Juzt en van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel. Het verloop van de overige voorzieningen was in 2021 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 1-1- 2021	Verminderen	Aanwendingen	Toevoegingen	Stand 31-12- 2021
Voorziening riolering	3.165			573	3.738
Voorziening afvalservice	0			360	360
Voorziening verlieslatende contracten	8.800	8.800			0
Voorziening verlies Juzt	820				820
Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel	763	45	71	89	736
Totaal	13.548	8.845	71	1.022	5.654

- **Voorziening riolering**
De voorziening riolering is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven voor rioolheffing en opvangen van financiële tegenvallers. De voorziening wordt betrokken in het Stedelijk Waterplan 2019-2023. Er worden dotaties of onttrekkingen begroot met als doel om aan het eind van de periode van het Stedelijk Waterplan 2019-2023 uit te komen op een stand van 0. Daarnaast wordt aan het eind van ieder jaar het resultaat riolering ten laste of ten gunste van de voorziening gebracht ter egalisatie. De toevoeging in 2021 van € 0,6 miljoen betreft het resultaat op het product riolering in 2021.
- **Voorziening afvalservice:**
De voorziening afvalservice is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven van afvalservice en opvangen van financiële tegenvallers. De toevoeging in 2021 van € 0,4 miljoen betreft het resultaat op het product afvalservice in 2021.
- **Voorziening verlieslatende contracten**
Met het raadsbesluit 1096863 van eind 2020 heeft de raad besloten om samen met de provincie Noord-Brabant het voormalige CSM-terrein 't Zoet te kopen (ieder voor een aandeel van 50%). De eigendomsoverdracht heeft in januari 2021 plaatsgevonden. In de jaarrekening 2020 is voor het gemeentelijk aandeel een voorziening verlieslatende contracten gevormd van € 8,8 miljoen, zijnde 50% van het verschil tussen de vigerende waarde (bedrijventerrein) en de koopsom van € 21,9 miljoen, oftewel € 17,6 miljoen. In 2021 is de voorziening verlieslatende contracten omgezet in een voorziening duurzame waardevermindering van € 8,8 miljoen. Deze voorziening duurzame waardevermindering is onder de materiele vaste activa aan de actiefzijde van de balans in mindering gebracht op de gronden.
- **Voorziening verlies Juzt**
Uit een business case komt naar voren, dat voor de gemeente Breda in het kader van de opheffing van Juzt een verlies is te verwachten van € 0,8 miljoen. Voor het te verwachten verlies is in de rekening van 2020 een verliesvoorziening gevormd.
- **Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel**
Deze voorziening is, ingevolge het BBV, bestemd voor van derden (niet zijnde andere overheidsinstellingen) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden en die beschikbaar zijn voor het volgende begrotingsjaar. Onder deze voorziening zijn middelen toegevoegd voor van derden ontvangen afkoopssommen ten behoeve van parkeervoorzieningen, bijdrage project wind A16, bijdrage social return, bijdrage ZonMw en bijdrage afvalfonds Nedvang.

Toelichting vaste schulden en vlottende passiva

VASTE SCHULDEN

Onder de vaste schulden zijn schulden opgenomen met een looptijd van meer dan één jaar. De vaste schulden zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	416.342	428.831
Waarborgsommen	577	933

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Overige langlopende verplichtingen	0	6.725
Totaal Vaste schulden	416.918	436.489

Onder de vaste schulden worden de schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer opgenomen. De vaste schulden zijn als volgt verder te specificeren:

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Vaste schulden		
<i>Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>		
Leningen ten behoeven van de eigen financiering	355.978	370.972
Leningen ten behoeve van woningbouw	60.364	57.859
Totaal Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	416.342	428.831
<i>Waarborgsommen</i>		
Waarborgsommen	577	933
Totaal Waarborgsommen	577	933
<i>Overige langlopende verplichtingen</i>		
Overige langlopende verplichtingen	0	6.725
Totaal Overige langlopende verplichtingen	0	6.725
Totaal Vaste schulden	416.918	436.489

- **Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen**

De totale langlopende schuldportefeuille bestaat uit 2 deelportefeuilles. De portefeuille langlopende leningen die voor gemeentelijke investeringen zijn aangetrokken en een deelportefeuille van leningen die zijn doorgeleend aan de woningbouwcorporaties. Deze lening portefeuilles zijn respectievelijk € 370,9 miljoen en € 57,8 miljoen groot. De vaste schuld waarmee gemeentelijke activa (zowel materiële als financiële activa) zijn gefinancierd is in 2021 met € 12,5 miljoen toegenomen. In 2021 is voor een bedrag van € 40 miljoen aan nieuwe leningen aangetrokken. Op de leningportefeuille is in 2021 een bedrag van € 27,5 miljoen afgelost. De langlopende schuld is in grotendeels in handen van de BNG Bank (€ 248 miljoen, 57,7%) en de Nederlandse Waterschapsbank (€ 163,8 miljoen, 38,2%). De overige schuld is in handen van de Triodosbank (€ 9 miljoen, 2,1%) en de gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen (€ 8 miljoen, 1,9%). De lening aan Triodosbank is in 2018 aangetrokken voor de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. De gemiddelde rente van de totale schuldportefeuille bedraagt 1,96% (2020: 2,06%, 2019: 2,12%, 2018: 2,55%). De rentelast van de vaste schuld bedraagt € 8,4 miljoen en is daarmee € 0,4 miljoen lager dan in 2020.

Een nadere toelichting op de schuldpositie en financieringsactiviteiten wordt gegeven in de paragraaf financiering.

- **Waarborgsommen**

De post waarborgsommen bestaat uit ingehouden koopsommen op aangekochte percelen, waarvan de feitelijke levering nog moet plaatsvinden, waarborgsommen op huurpanden, en onderhoudsgelden voor begraafplaatsen.

- **Overige langlopende verplichtingen**

Deze post de uitgestelde betaling voor de aankoop van het CSM-terrein. Dit bedrag zal volgens een afgesproken betaalschema in 2030 volledig zijn afgelost.

KORTLOPENDE SCHULDEN

Onder de kortlopende schulden zijn de betalingsverplichtingen opgenomen die de gemeente binnen één jaar moet voldoen. In de balans staan onder deze posten de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar: de kasgeldleningen, de creditbanksaldi en de overige schulden.

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige kasgeldleningen	50.000	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	17.651	27.205
Totaal Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	67.651	27.205

- **Overige kasgeldleningen en banksaldi**

De omvang van de kasgeldleningen en de banksaldi per ultimo van het jaar varieert elk jaar en is mede afhankelijk van het uitgevoerde cashmanagement en de omvang van de benodigde liquiditeiten rondom de jaarwisseling. Een nadere toelichting op de schuldpositie en de financieringsactiviteiten inclusief cashmanagement wordt gegeven in de paragraaf financiering.

Met de kasgeldlimiet voorkomt het Rijk dat een gemeente te veel financiert met kortlopende leningen (met een looptijd tot 1 jaar) en zo te veel renterisico loopt. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van de totale begrotingsomvang en maximeert de omvang van de opgenomen kortlopende geldleningen. Breda mocht in 2021 gemiddeld niet meer dan € 58 miljoen aan kortlopende geldmiddelen aantrekken.

- **Overige schulden**

De overige schulden met een korte looptijd bestaan voor het grootste deel uit de schulden aan leveranciers voor € 14,6 miljoen (2020: € 14,5 miljoen).

Verder is onder deze post de af te dragen belastingen voor € 10,2 miljoen (2020: € 2,6 miljoen). De reden, dat eind 2021 de af te dragen belastingen zoveel hoger is als eind 2020, zijn te verwachten aanslagen vennootschapsbelasting over de jaren 2017 - 2021 van € 3,9 miljoen, een nog te verwachten extra afdracht van € 1,4 miljoen over 2018 - 2019 omdat vergoedingen voor inzameling, sortering en/of verwerking van verpakkingsafval met terugwerkende kracht worden belast met btw, en een hoger saldo aan nog af te dragen btw ultimo boekjaar.

Tot slot is onder deze post eind 2021 een onverwachtse extra last aan de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant van € 0,6 miljoen in het kader van FLO-overgangsrecht opgenomen.

OVERLOPENDE PASSIVA

De overlopende passiva zijn vooruitontvangen bedragen of nog te betalen lasten waarvan de afwikkeling in het komende boekjaar plaatsvindt. De overlopende activa worden als volgt gespecificeerd.

Bedragen x €1.000

	Balans 31-12-2020	Balans 31-12-2021
Overlopende passiva		
Verplichtingen	45.882	56.624
Voorschotten van Europese overheidslichamen	135	495
Voorschotten van het Rijk	11.817	53.763
Voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.956	1.452
Overige vooruitontvangen bedragen	1.665	2.526
Totaal Overlopende passiva	62.455	114.860

De verplichtingen bestaan uit af te wikkelen leveringen en diensten voor € 18,1 miljoen (2020: € 14,2 miljoen), nog te betalen rente voor € 5,3 miljoen (2020: € 5,5 miljoen), nog uit te betalen subsidies voor € 6,1 miljoen (2020: € 5,3 miljoen), nog te betalen uitkeringen voor € 5,0 miljoen (2020: € 5,6 miljoen), nog af te dragen belastingen en sociale lasten voor € 10,5 miljoen (2020: € 11,7 miljoen), verplichtingen Kredietbank voor 3,1 miljoen (2020: 3,8 miljoen), afrekeningen in het kader van de Jeugdzorg voor de regio voor € 6,6 miljoen, en ontvangen waarborgsommen bij verkochte percelen voor € 1,1 miljoen (2020: € 0,9 miljoen).

De voorschotten van Europese overheidslichamen, van het Rijk en van overige Nederlandse overheidslichamen, zijn in onderstaand verloopoverzicht gespecificeerd per regeling weergegeven.

Onder de post overige vooruitontvangen bedragen staan onder meer de waarborgsommen voor werkterreinen, in-/ en uitritten en aansluitingen riolering, die nadat de werkzaamheden zijn afgerond, worden terugbetaald voor € 0,9 miljoen (2020: € 0,7 miljoen) en de nog te verhalen kosten voor de facilitaire grondexploitaties voor € 1,2 miljoen (2020: € 0,5 miljoen).

Voorschotten van overheidslichamen

Dit betreffen ontvangen subsidiegelden met een specifiek bestedingsdoel, waarvoor in de jaren na het verslagjaar de prestaties zullen worden geleverd en de kosten worden gemaakt. De voorschotten worden uitgesplitst naar voorschotten van Europese overheidslichamen, van het Rijk, en van overige Nederlandse overheidslichamen. Deze worden in onderstaand verloopoverzicht gespecificeerd per regeling weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Balans	Balans 31-12-2020	Bij subsidies 2021	Af subsidies 2021	Balans 31-12-2021
<i>Voorschotten van Europese overheidslichamen</i>				
GreenQuays		117		117
Wave		188		188
AirQon EU	55		55	-
Upsurge Linie Zuid		110		110
Subsidie waterstofvoertuigen	80			80
Totaal Voorschotten van Europese overheidslichamen	135	415	55	495
<i>Voorschotten van het Rijk</i>				
Subsidie aanpak HIC	176	134	176	134
Tussenvoorz. 1 statushouders Baronie		1.962		1.962
SPUK tijdelijke woningen	1.071			1.071
Subsidie Woningbouwimpuls		9.959	257	9.702
SPUK Volkshuisvestingsfonds Verbeter Breda		26.234		26.234
Subsidie Reductie Energieverbruik (RRE) BZK	235	49	235	49
Subsidie Onderwijskansenbeleid t/m 2018	815		815	-
Subsidie Zoet/zuur/zout/bitter-soc. weerbaarheid	590	726	590	726
Voortijdig schoolverlaten 2020-2024 (reg aanp)		11	48	-37
Versterken werken aan veiligheid (SPUK GHNT)	12	3	12	3
Slachtoffers seksueel geweld (SPUK GHNT)	17		17	-
RMC middelen	251	109	251	109
Subsidie OCW-Educatie SISA	69	177	69	177
Extra RMC regeling (corona)	166	119	166	119
TOZO	5.240	308	4.100	1.448
SPUK sportakkoord	16	313	16	313
Subsidie Voortijdig schoolverlaten 2017	93			93
Complexe scheidingen (SPUK GHNT)	22		22	-0
Subsidie RREW (Klimaat)		2.119		2.119
Rijksmonument Wolfslaar		14		14
Subsidie SIM		14		14
RMC (nieuwe regeling 2021-2024)		507		507
SUVIS-regeling		3.020		3.020
Nat. Programma Onderwijs		760		760
Subsidie Onderhoud verkeerregelinstantaties	33		3	30
Bijdrage Fort Oranje	124		124	-

Lokaal Preventie akkoord		46		46
Regeling BBZ 2004 75% (SISA)		28		28
SPUK Verkeersveiligheidsmaatregelen	1.953	1.670	1.953	1.669
MKB deal	356	87	356	87
SPUK circulaire ambachtscentra		50		50
SPUK Sport	66	2.611	724	1.953
SPUK Bodem PFAS en Lood tm 2024		640		640
Subsidie versnellen woningbouw		182		182
Subsidie Onderwijskansenbeleid (OAB) 2019-2022	400	101		501
Projectenpool Van-Denk-Naar-Doen	34		34	-
Toeslagenproblematiek	78		78	-
SPUK IJZ		38		38
Totaal Voorschotten van het Rijk	11.817	51.992	10.046	53.763
<i>Voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Subsidie energiebesparende maatregelen OMWB	30	9	29	10
Subsidie internationale wachtruimte	80		80	-
Landstad de Baronie	50	60	50	60
Fauna passages 3e serie	19	5	19	5
GreenQuays	814		814	-
Subsidie WarmingUp/Icoonproject Aquathermie	2		2	-
Velsgoed fietsstroken	3		3	-
Burgemeester de Manlaan	71		71	-
Subsidie Landstad de Baronie	82		82	-
Haagsebeemden Fietsoversteek	-	50		50
Bijdrage Lithos - Zonnebloemstraat 2	118		5	113
Subsidie Willem van Oranjelaan	-	67		67
Gebiedsontw. Boomkikker	411		411	-
Subsidie Onderhoud verkeerregelinstanties	12		4	8
Green Deal / Snellaadinfra	50			50
Craenlaer - Kraaienberg	-	593		593
Educatieve maatregelen	27		27	-
Bomenfonds	38	42	38	42
Rotonde Heerbaan	362		69	293
Corridor A16	65		4	61
Weidehek-Rietdijk Fietsstraat	43		43	-
Landgoederen zone Haagse Beemden	151		137	14
Ruimte voor ruimte kavels	159		159	-
Subsidie Faunapassages	93		93	-
Zuidwaterlinie	60	5	9	56
Maatschappelijke diensttijd (ZonMw)	216		216	-
Wisselaar	-	30		30
Totaal Voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	2.956	861	2.365	1.452

De balanspositie van de van overheidsinstellingen vooruitontvangen bijdragen van 2021 (€ 56,2 miljoen) ten opzichte van 2020 (€ 15,7 miljoen) is toegenomen met € 40,5 miljoen. Hieronder worden de vooruitontvangen bijdragen groter dan € 0,1 miljoen per balansdatum nader toegelicht.

- Greenquays (€ 117.097).*

Dit is een Europese subsidie gericht op de ontwikkeling van groenstructuren in urbane omgevingen met als focuspunt de positieve gezondheidseffecten die hierdoor optreden, concreet gemaakt in een actieplan. De middelen worden tot en met augustus 2022 ingezet voor investering real life pilot GreenQuays, participatie, monitoring, exploitation en roll-out van het innovatieve idee.
- Wave (€ 188.266).*

Dit is een Europese subsidie ten behoeve van watergebonden erfgoedvalorisatie door het ontwikkelen van een ecosysteembenadering. Inmiddels is een actieplan is opgesteld waarin staat hoe Breda inhoud geeft aan beleid van watergebonden erfgoed bij alle transformaties. De vooruitontvangen subsidie heeft Breda als lead partner ontvangen ten behoeve van de overige deelnemende partners. Het bedrag wordt in 2022 doorbetaald aan deze partners. De subsidie loopt tot augustus 2023.
- Upsurge Linie Zuid (€ 109.172).*

Betreft Europese subsidie met een looptijd van 5 jaar ten behoeve van Linie Zuid. In september 2021 is het project formeel opgestart. In 2022 zullen met name voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd, zoals opzet monitoringsplan, ontwerp- en planuitwerking, participatie, inkoop monitoring en sensoren. In 2023 (mogelijk uitloop naar 2024) staat de uitvoering van Linie Zuid gepland, waarbij het grootste deel van het Upsurge budget ingezet zal worden.
- Subsidie aanpak HIC (€ 133.996).*

HIC staat voor High Impact Crime en betreft een subsidieregeling van het Ministerie van Justitie en Veiligheid met een looptijd van 3 jaar tot en met 2022. De gelden zijn bestemd voor doelgroep gerichte aanpak (extra inzet).
- Tussenvoorziening 1 statushouders Baronie (€ 1.962.364).*

Deze subsidie is ontvangen voor de huisvesting van statushouders voor de regionale samenwerking tussen de Baronie gemeenten. Deze subsidie is eind december 2021 toegekend waardoor er nog geen kosten zijn gemaakt. De verwachting is dat de subsidie in 2022 benut zal worden, conform de subsidie regeling kan deze subsidie t/m 2024 ingezet worden.
- SPUK tijdelijke woningen (€ 1.071.525).*

Specifieke uitkering voor het versneld realiseren van (flexibele) huisvesting kwetsbare doelgroepen. Beschikking en subsidiebedrag zijn op 30 november 2020 vooruit ontvangen. Subsidie is door tekort ambtelijke capaciteit niet in 2021 van start gegaan. In februari 2022 is een start gemaakt met dit project en planning is om middelen in 2022 te gebruiken voor huisvesting kwetsbare doelgroepen.
- Subsidie Woningbouwimpuls (€ 9.701.698).*

Specifieke uitkering van het rijk voor het leveren van een bijdrage aan het inlopen van het woningtekort en meerjarig hoog houden van de bouwproductie. Er dienen in de subsidieperiode 634 woningen te worden toegevoegd met de voor de woningbouw noodzakelijke maatregelen. Het woningbouwprogramma dient tenminste 326 betaalbare woningen te bevatten. De uitkering bedraagt 50 % van de subsidiabele kosten. Begin 2021 is het volledige bedrag ad € 9,95 miljoen ontvangen. Tot en met 2021 is € 257.172 aan kosten verantwoord.
- SPUK Volkshuisvestingsfonds Verbeter Breda (€ 26.234.161).*

In verschillende gebieden in Nederland staat de leefbaarheid onder druk. Daarom heeft het kabinet het Volkshuisvestingsfonds in het leven geroepen. Gemeenten en regio's kunnen met geld uit dit fonds investeren in leefbaarheid en verduurzaming van de woningvoorraad in de meest kwetsbare gebieden. In 2021 heeft de Gemeente Breda € 26, 2 miljoen ontvangen uit dit fonds. De specifieke uitkering eindigt in 2031.
- Subsidie zoet/zuur/zout/bitter sociale weerbaarheid (€ 726.096).*

Het ontvangen subsidiebedrag wordt in 2022 ingezet voor diverse wijkversterkingsprojecten in de stad.
- RMC-middelen (€ 108.995).*

De RMC middelen zijn bedoeld voor het begeleiden van jongeren richting een opleiding of een leerwerktraject. De RMC-wet geeft de ruimte aan de gemeenten om jonge voortijdig schoolverlaters te begeleiden. Met deze middelen wordt door bij exitgesprekken aanwezig te zijn en vanaf het moment dat de student school verlaat de jongere meteen in begeleiding te nemen voortijdig schoolverlaten voorkomen.

- *Subsidie OCW-Educatie SISA (€ 176.542).*
SISA-regeling; vaststelling door ministerie in 2022.
- *Extra RMC-regeling (corona) (€ 118.896).*
De RMC middelen zijn bedoeld voor het begeleiden van jongeren richting een opleiding of een leerwerktraject. In verband met corona zijn hiervoor in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld.
- *TOZO (Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers) (€ 1.447.654).*
Deze post in het kader van de regeling TOZO (SiSa G4) op de balans betreft de te verwachten aflossing kapitaalverstrekking voor de komende jaren.
- *SPUK sportakkoord (€ 312.600).*
Met deze specifieke uitkering in het kader van het Sportakkoord willen we bereiken dat iedereen plezier in sport kan hebben. Nu en in de toekomst. Ongehinderd, in een veilige en gezonde omgeving. Een leven lang. Als sporter, vrijwilliger of toeschouwer.
- *Subsidie RREW (€ 2.118.730).*
Dit betreft de Sisa-regeling reductie energiegebruik woningen. Met deze specifieke uitkering stimuleert de Gemeente om huishoudens te ondersteunen bij het reduceren van hun energiegebruik door het treffen van eenvoudige energiebesparende maatregelen in de woningen en het geven van advies over energiebesparing aan de bewoners. Dit leidt tot reductie van het energiegebruik bij huishoudens en daarmee tot CO2-reductie.
- *RMC (nieuwe regeling 2021-2024) (€ 506.653).*
De RMC middelen(2021-2024) zijn bedoeld voor het begeleiden van jongeren richting een opleiding of een leerwerktraject. De RMC-wet geeft de ruimte aan de gemeenten om jonge voortijdig schoolverlaters te begeleiden. Met deze middelen wordt door bij exitgesprekken aanwezig te zijn en vanaf het moment dat de student school verlaat de jongere meteen in begeleiding te nemen voortijdig schoolverlaten voorkomen.
- *SUVIS-regeling (€ 3.020.563).*
Deze specifieke uitkering is bestemd voor de verbetering van het binnenklimaat en ventilatie op scholen. In 2021 zijn 19 vergoedingsaanvragen bij de Rijksdienst voor ondernemend Nederland via de gemeente Breda voor de onderwijshuisvestingscoöperaties BreedSaam, Building Breda én Curio ingediend.
- *Nationaal Programma Onderwijs (€ 760.221).*
Met deze subsidie is extra geld beschikbaar om in samenwerking met scholen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, bibliotheken en andere partijen aanvullend activiteiten aan te bieden om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, sociaal emotioneel vlak te stimuleren. De Gemeente zorgt hierbij voor een lokale, integrale en meerjarige aanpak.
- *SPUK Verkeersveiligheidsmaatregelen (€ 1.669.502).*
Betreft SISA-regeling, vastgesteld door het Rijk in 2021 voor deel II, en loopt door tot en met 2024 voor deel III. De middelen zijn bestemd ter stimulering van diverse verkeersveiligheidsmaatregelen in de stad.
- *SPUK Sport (€ 1.952.772).*
Betreft Sisa-regeling, waarbij ieder jaar een aanvraag moet worden ingediend en er ieder jaar verantwoording moet worden afgelegd.
- *SPUK Bodem PFAS en Lood tm 2024 (€ 640.288).*
Betreft SPUK subsidie voor Humane en verspreidingsrisico's PFAS in bodem en Humane risico's diffuus Lood. Deze regeling is miv 2021 van start gegaan, toekenning 29 oktober 2021. De uitvoering zal grotendeels plaats vinden 2022 t/m 2024.
- *Subsidie versnellen woningbouw (€ 182.000).*
Betreft subsidie voor flexibele inzet ondersteuning woningbouw voor de 14 NOVI-gebieden. Breda-Tilburg-Den Bosch zijn aangemerkt als één van de gebieden. Eind 2021 is een voorschot van € 182.000 verstrekt. In 2021 zijn nog geen kosten gemaakt.

- *Subsidie Onderwijskansenbeleid 2019-2022 (€ 501.181).*
Dit betreft een Sisa-regeling voor de periode 2019-2022, waarbij vanuit thematafel Leert subsidies worden verstrekt aan onze partners.
- *Subsidie Lithos (€ 112.546).*
Deze subsidie is bestemd voor de sanering aan de Zonnebloemstraat.
- *Craenlaer - Kraaijenberg (€ 592.800).*
Dit betreft een Provinciale subsidie ten behoeve van natuur Noord-Brabant Natura2000 / PAS met een looptijd tot en met 2023.
- *Rotonde Heerbaan (€ 293.277).*
Met deze subsidie van de Provincie Noord-Brabant (snelfietsroute) wordt aan de Heerbaan een 2 richtingsfietspad gerealiseerd. De gemaakte kosten zijn lager dan begroot, subsidie moet nog afgerekend worden.

Toelichting niet uit de balans blijvende verplichtingen

Het Besluit Begroting en Verantwoording verplicht de gemeente om in de toelichting op de balans inzicht te geven in de financiële verplichtingen waaraan de gemeente is verbonden, voor zover die verplichtingen financiële consequenties hebben voor de toekomstige jaren en deze niet zijn opgenomen in een balanspost.

Bedragen x € 1.000

Borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke- en rechtspersonen	Oorspronkelijke hoofdsom	31 december 2020	31 december 2021
Waarborgfonds sociale woningbouw	747.725	579.577	584.268
Gegarandeerde geldleningen voor het verkrijgen/ verbeteren van woningen	493	385	322
Overige gegarandeerde leningen	45.200	24.457	95.878
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke- en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	793.418	604.419	680.468

Bij het Waarborgfonds sociale woningbouw is de helft van het bedrag verantwoord waarvoor de Gemeente Breda en het Rijk gezamenlijk garant staan. De gemeente Breda en het Rijk staan bij elke lening allebei voor 50% garant (de achtervang). Bij de overige leningen die gegarandeerd zijn staat de gemeente Breda voor 100% garant.

Met ingang van 2017 wordt in de jaarrekening de achtervang positie bij het WSW voor de helft opgenomen van het totale bedrag waarvoor de Gemeente Breda en het Rijk gezamenlijk garant staan. De omvang van deze gegarandeerde leningen waarvoor de gemeente Breda garant staat is in 2021 met bijna € 5 miljoen toegenomen. De leningen die de gemeente rechtstreeks heeft verstrekt aan de woningbouwcorporaties zijn in de balans verantwoord en vallen ook onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

De post overige gegarandeerde leningen betreffen de leningen die de gemeente zelf gegarandeerd heeft via een apart garantiebepaling. Deze post is tot 2021 beperkt in omvang. Dit komt mede door landelijk opererende garantiefondsen die op specifieke beleidsterreinen garantiestellingen verlenen en daarmee een goed alternatief zijn voor directe gemeentegaranties. Voorbeelden zijn het Waarborgfonds Sociale Woningbouw, Stichting Waarborgfonds Sport, Waarborgfonds Eigen Woningen, Waarborgfonds voor de Zorgsector en het Nationaal Restauratie Fonds. In 2021 is de omvang met ruim € 71 miljoen toegenomen. Deze toename is het gevolg van de verleende garantie aan Breedsaam in 2021 (ad € 38 miljoen) en het verantwoorden van de doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting overeenkomst met Building Breda uit 2008 (ad € 35 miljoen) onder deze post. De stichting Internationale School Breda is eind 2021 opgeheven (overname door SKVOB/Libréon en PCPO). De aan de stichting ISB verleende garantie is daarmee vervallen. De zekerheden die onder de verleende garanties liggen zijn van uitstekende kwaliteit waardoor het risico voor de gemeente Breda verwaarloosbaar is. De in omvang grootste posten bij de overige gegarandeerde leningen zijn nu:

Bedragen x € 1.000

	31 december 2020	31 december 2021	% borgstelling
Stichting Elisabeth	4.141	3.767	100%
Internationale School Breda	1.138	0	100%

Breedzaam	0	38.000	100%
Building Breda	17.431	51.067	100%
Overige garanties	1.747	3.044	100%
Totaal	24.457	95.878	

BELANGEN BIJ DERDEN

Verkoop Essent

Met de verkoop in 2009 van het Productie- en leveringsbedrijf van Essent aan RWE kreeg de gemeente Breda een belang in een aantal BV's als zekerheid voor mogelijke claims, die voortvloeien uit de transactie of rechtshandeling van de verkoop. Er resteren nog 2 BV's: Publiek belang Elektriciteitsproductie BV en CSV Amsterdam BV. De eventuele financiële opbrengsten en risico's bij deze BV's zijn nagenoeg nihil.

Langlopende contracten

De gemeente heeft een groot aantal contracten met een meerjarig karakter:

- *Contracten voor de zorg.*
Voor een belangrijk deel van deze contracten geldt dat het of een raamovereenkomst of een zogenoemde opneindregeling is. Deze contracten kennen geen budgetafspraken, maar worden afgerekend op basis van feitelijk geleverde zorg (PxQ). Dit gebeurt in uren, trajecten, cliënten etcetera. De onderdelen waar wel vaste budgetafspraken voor gemaakt zijn, bestrijken een verplichting van € 0,3 miljoen per jaar.
Voor de aangegane verplichtingen zijn de financiële middelen in de (meerjaren) begroting beschikbaar.
- *Contracten voor de bedrijfsvoering.*
Voor de bedrijfsvoering resteerde per 31-12-2021 € 6,4 miljoen aan contractuele verplichtingen in 2021. Contracten die doorlopen na 2021 zijn voornamelijk licentiekosten, accountantskosten, verzekeringen en kopieerkosten.
- *Overige contracten.*
Door de lijnafdelingen is in totaal een waarde van € 16,4 miljoen aan contracten en verplichtingen voor het jaar 2022 aangegaan.
Voor alle aangegane verplichtingen zijn middelen opgenomen in de meerjarenramingen.

Vennootschapsbelasting

De belastbare winst van gemeente Breda in 2021 bedraagt op basis van de berekende fiscale positie € 8.458.012 positief. Het resultaat is bepaald op basis van de volgende vennootschapsbelastingplichtige activiteiten:

- Grondexploitaties € 8,4 miljoen positief.
- Afvalservice € 0,3 miljoen negatief.
- Reclame € 0,4 miljoen positief.
- Algemene kosten € 0,03 miljoen negatief.

Op basis van de geldende tarieven is het bedrag aan verschuldigde vennootschapsbelasting bepaald en bedraagt € 2.090.003. In 2021 is door de belastingdienst over 2016 een naheffingsaanslag opgelegd voor wat betreft parkeren (niet instemmen met clustering) en reclame. Het is bekend dat de Belastingdienst een ander standpunt inneemt ten aanzien van zowel de clustering ten aanzien van het parkeerbedrijf als de reclameactiviteiten. We zijn in overleg met Belastingdienst. Ter voorkoming van extra belastingrente, dienden we in 2021 de aangifte over 2019 in op basis van de standpunten van de belastingdienst (waartegen bezwaar wordt gemaakt). In de jaarrekening 2021 is ook de vennootschapsbelastinglast over de jaren 2017 tot en met 2020 verwerkt volgens het uitgangspunt van de Belastingdienst. De totale last over deze jaren bedroeg € 1.796.766.

De fiscale positie 2021 is daarmee ook op basis van deze uitgangspunten opgesteld. In 2022 zal de aangifte over 2020 en 2021 verder worden uitgewerkt.

Brandweerkazernes Ulvenhout en Teteringen

Eind 2013 zijn, in het kader van btw-aspecten, de brandweerkazernes Ulvenhout en Teteringen overgedragen aan de Veiligheidsregio. In deze overdracht is geregeld dat de kazernes na de fiscale herzieningstermijn van maximaal 10 jaar weer worden teruggeleverd aan de gemeente Breda. In 2021 heeft deze teruglevering plaatsgevonden en daarmee komt deze verplichting te vervallen.

Reclame inkomsten

In Breda treft u op diverse locaties in de gemeente halte-inrichtingen (abri's) of vrijstaande reclamedragers (mupi's) aan met gemeentelijke en/of niet commerciële uitingen gericht aan onze burgers en/of bezoekers aan de gemeente. Op de achterzijde van de mupi's worden reclame-informatie geplaatst. Daarnaast zijn er sinds 2018 digitale billboards aan de invalswegen, daar wordt een deel van de schermtijd voor niet commerciële uitingen benut door de Breda Marketing. Tussen de gemeente en de eigenaar/beheerders van deze abri's, billboards en mupi's ligt contractueel vast dat zij een deel van hun reclame-inkomsten afdragen aan de gemeente voor het gebruik van de openbare ruimte.

Als gevolg van corona bestaat het risico, dat we niet alle inkomsten ontvangen en tevens stellen we betalingsregelingen op met een aantal contractanten. Dit zien we terug in het jaarrekeningresultaat en in de risicoparagraaf.

Toelichting EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo	31-12-2020	31-12-2021
EMU-saldo Gemeente Breda	12.003	-10.684
Referentiewaarde Gemeente Breda	-24.236	-23.459
Verschil EMU-saldo en referentiewaarde	36.239	12.775

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden van de gemeente op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig. Een structureel negatief EMU-saldo is echter wel reden tot zorg; dit geeft aan dat de gemeente jaar-op-jaar meer geld uitgeeft dan de gemeente ontvangt. Andersom kan het ook onwenselijk zijn dat het EMU-saldo enkele jaren op rij een flink positief saldo vertoont. Dit geeft immers aan dat de gemeente mogelijk onnodig geld opspoot, terwijl het geld besteed kan worden aan voorzieningen in de gemeente.

Het EMU-saldo vervult een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort ervan op nationaal niveau om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. In Nederland geldt een macro EMU-tekort voor de decentrale overheden van +/- 0,4 procent van het bruto binnenlands product per jaar voor de periode van 2019 tot en met 2022. Voor elke individuele gemeente geldt een referentiewaarde: dit betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Voor de Gemeente Breda geldt voor 2021 een referentiewaarde van - € 23,5 miljoen.

Bij de gemeente kunnen zich vier scenario's voordoen. Hierbij wordt benadrukt dat het bij het beoordelen van de scenario's vooral gaat om de meerjarige ontwikkeling van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo is positief:

- De gemeente krijgt via reële transacties meer geld binnen dan dat ze uitgeeft. Dit schept ruimte om schulden af te lossen, te sparen en de reservepositie te verhogen. Daarmee draagt de gemeente positief bij aan het EMU-saldo van Nederland. Dit is in 2020 bij de Gemeente Breda het geval.

Het EMU-saldo grenst aan 0:

- De gemeente krijgt via reële transacties ongeveer evenveel geld binnen als dat er wordt uitgegeven.

Het EMU-saldo is negatief:

- De gemeente geeft via reële transacties meer geld uit dan dat er binnen komt. De gemeente zal schulden moeten maken, leningen moeten aantrekken, of het gespaarde geld moeten aanspreken. Ook kan het zijn dat het eigen vermogen (reserves) afneemt. Hierdoor draagt de gemeente negatief bij aan het EMU-saldo van Nederland.
 - Maar blijft onder de referentiewaarde: aangezien het EMU-saldo onder de referentiewaarde valt, is de bijdrage van de gemeente aan het EMU-saldo geen aandachtspunt mits de andere overheden zich ook aan hun referentiewaarden houden. Dit is dus bij de gemeente Breda in 2021 het geval.

- En overschrijdt de referentiewaarde: aangezien het EMU-saldo boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

Het EMU-saldo van de gemeente Breda is eind 2021 negatief (- € 10,8 miljoen), maar wel boven de referentiewaarde van - € 23,5 miljoen. Dit betekent, dat de bijdrage van de Gemeente Breda aan het landelijk EMU-saldo niet een specifiek aandachtspunt zal zijn.

Het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten is hieronder weergegeven. De grootste mutaties zijn op programmaniveau per thema verantwoord en toegelicht in de programmaverantwoording na de managementsamenvatting. In dit overzicht is het resultaat van de begroting afzonderlijk gepubliceerd. In de programma's maakt dit saldo onderdeel uit van programma Organisatie & Financiën. In de overzichten in de bijlage is dit ook als zodanig opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht baten en lasten per programma	Primitieve begroting 2021		Begroting 2021 incl. wijzigingen		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma's						
Vitaal en Sociaal Breda	331.594	133.145	367.662	150.298	356.204	149.891
Ondernemend Breda	76.865	17.348	89.965	26.729	76.528	18.060
Duurzaam wonen in Breda	51.808	38.515	63.837	46.945	58.185	46.429
Basis op orde in Breda	150.982	89.616	155.974	90.842	162.519	98.301
Totaal programma's 1 t/m 4	611.249	278.624	677.437	314.814	653.436	312.681
Overhead	68.443	5.782	71.409	5.600	75.198	8.104
Algemene uitkeringen		350.406		374.536		380.551
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	652	37.843	2.721	37.843	3.123	38.518
Onvoorzien	1.000		385			
Overige algemene dekkingsmiddelen	-546		-54		310	90
Saldo van de financieringsfunctie	3.591	5.676	3.591	5.947	2.767	5.484
Dividend		375		375		479
Vennootschapsbelasting	400		400		4.481	
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	684.791	678.706	755.890	739.115	739.316	745.907
Mutaties Reserves	2.949	9.552	7.548	27.501	7.277	16.584
Begrotingssaldo	687.740	688.259	763.438	766.615	746.593	762.492
Resultaat Jaarrekening					15.898	
Resultaat Begroting		519		3.177		

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief.

Bij een negatief incidenteel begrotingssaldo wordt een deel van de incidentele lasten ook afgedekt door structurele baten, wat goed is voor het structureel begrotingsevenwicht. Bij een positief incidenteel begrotingssaldo daarentegen worden incidentele baten ingezet om structurele lasten af te dekken, wat leidt tot een negatief structureel begrotingsevenwicht.

In onderstaand overzicht worden alle incidentele baten en lasten groter dan € 100.000 opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Nr. Programma/Thema/Product	Begroting 2021 ná wijziging		Jaarstukken 2021		Toelichting
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
1 Vitaal en Sociaal Breda					
1.1 Opgroeien					
Algemene voorzieningen jeugd	804		248		Compensatiepakket corona (maartbrief)
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd	322		446		Inzet transformatiefonds - pilot jeugdprofessionaal bij de huisarts - eenmalig
Primair en voortgezet onderwijs	471		451		Enmalige extra middelen t.b.v. aanpak laaggeletterdheid
Primair en voortgezet onderwijs	125		125		Dekking van het subsidieplafond TT-VSV uit Werkend Leren
Primair en voortgezet onderwijs	743	743	780	780	Beschikking VSV 2020-2024
Primair en voortgezet onderwijs	333	333	333	333	Extra RMC gelden ivm corona
Primair en voortgezet onderwijs	140	140		140	Enmalige bijdrage INOS
Primair en voortgezet onderwijs	760	760			SPUK impuls aanpakpreventie jongeren
Jeugdhulp en maatwerkondersteuning	2.180		2.180		Meicirculaire 2021: verdringing + lichte jeugdzorgproblematiek GGZ
Jeugdhulp en maatwerkondersteuning	1.913		1.913		Meicirculaire 2021: wachttijden specialistische jeugdzorg
Jeugdhulp en maatwerkondersteuning	1.300	1.300			Vorming voorziening voor wettelijke taak archivering en consultatie van dossiers
Jeugdhulp en maatwerkondersteuning	495		495		Septemercirculaire 2021: restant middelen aanpak problematiek jeugdzorg
1.2 Betrokken zijn					
Algemene voorzieningen volwassenen	400		212		Lokaal coronasteunpakket
Volwassenen maatwerkondersteuning	738		19		Extra middelen ten behoeve van eenzaamheid en kwetsbare groepen inzake corona
1.3 Ontmoeten					
Wijkaanpak	440		241		Enmalig budget voor corona-aanpak 2021 in de wijken
Statushouders	481		389		Budgetoverheveling 2019 en 2020 t.b.v. implementatie nieuwe wet Inburgering
1.4 Thuis					
Volwassenen geëscaleerde zorg	1.153		1.153		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. regionale middelen huiselijk geweld en maatschappelijke opvang
Volwassenen geëscaleerde zorg	933		933		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. versterkingsplan dak en thuislozen
Volwassenen geëscaleerde zorg	1.220		906		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. corona voor maatschappelijke opvang
Volwassenen geëscaleerde zorg	115	115	115	115	Betreft SPUK uitkering
Volwassenen geëscaleerde zorg	222		222		Budgetoverheveling 2020 t.b.v vrouwenopvang

					(Huiselijk geweld)
Volwassenen geëscaleerde zorg	-518	-518	-518	-518	Enmalige aanpassingen bijdrage huiselijk geweld van regio gemeenten
Volwassenen geëscaleerde zorg	172		172		Enmalige ontvangen compensatie inzake corona voor maatschappelijke opvang
Volwassenen geëscaleerde zorg	635		484		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. regionale inzet voor huiselijk geweld
1.5 Leren, ontwikkelen en werken					
Sociale werkvoorziening	163		163		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. frictiekosten ATEA
Reintegratie	500		272		Corona-aanpak 2021
Reintegratie	408		408		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. aanvullend pakket re-integratiekosten
Reintegratie	939				Aanvullend pakket re-integratiekosten decembercirculaire 2020
Reintegratie	502				Tijdelijk impuls re-integratie decembercirculaire 2020
Reintegratie	476		475		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. crisisdienstverlening
Reintegratie	1.627				Crisisdienstverlening decembercirculaire 2020
Reintegratie	1.145		722		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. perspectief op Werk Regio West Brabant
Reintegratie	167				Implementatie wetsontwerp breed offensief
Reintegratie	733	733	948	948	ESF subsidies ten behoeve van VSO/PRO scholen
Wet BUIG en overige regelingen	8.490	8.490	10.303	10.724	Uitvoeringskosten TOZO (voorschot 2021)
Wet BUIG en overige regelingen	900		900		Uitvoeringskosten TOZO (budgetoverheveling 2020)
Schuldhulpverlening	186		151		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. gemeentelijk schuldenbeleid
Schuldhulpverlening	231		140		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. schuldenafkoopfonds
Schuldhulpverlening	566				Extra middelen voor gemeentelijk schuldenbeleid decembercirculaire 2020
Kindertoelagenproblematiek	79	79	204	1.003	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek
Bijzonder bijstand	197				Extra middelen voor bijzondere bijstand decembercirculaire 2020
Bijzonder bijstand	3.234		1.126		TONK (tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten) 1e en 2e tranche 2021
Bredapas	134				Budgetoverheveling 2020 t.b.v. Bredapas
1.6 Leven					
Sportbeleid	836		836		Coalitie-akkoord 18-22: sportaccommodatie investeringen derden
Sportbeleid	250		250		Corona-aanpak 2021
Sportbeleid	200		42		Organisatie evenement Vuelta in 2022
1.7 Mutaties reserves					
Reserve sportinvesteringen		836		836	Inzet vanuit reserve voor subsidie 1/3 regeling sportinvesteringen
1.8 Overige incidentele lasten en baten programma 1					
	376	158	376	158	Overige incidentele posten kleiner dan € 100.000
Subtotaal programma	37.916	13.169	28.615	14.519	
2 Ondernemend Breda					
2.1 Stimuleren economische ontwikkeling in Breda					
Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	9.464	15.275	8.036	5.789	Kosten en opbrengsten grondexploitaties bedrijventerreinen
Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	5.811		-2.815		Mutatie onderhanden werk grondexploitaties bedrijventerreinen

Economische Zaken	280	280	269	269	Rijkssubsidie MKB-deal 2021
Economische Zaken	1.250		446		Coronamaatregelen, capaciteit/cofinanciering
Economische Zaken	100		65		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. internationalisering
2.2 Grote projecten in de stad					
Cross Mark	4.130	7.289	3.972	7.748	Kosten en opbrengsten grondexploitaties Cross Mark
Cross Mark	3.159		4.712		Mutatie onderhanden werk grondexploitaties Cross Mark
2.3 Dynamische Stad					
Cultuurpresentatie	1.000		21		Realisatie kunsthall (2021-2023)
Cultuurpresentatie	704		704		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. corona cultuur
Cultuurpresentatie	200		51		Eenmalig werkbudget cultuur t.b.v. kunst in openbare ruimte
Cultuurpresentatie	2.768		1.247		Rijksmiddelen corona cultuur 2021 t.b.v. corona-aanpak 2021
2.4 Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs					
HBO	100		22		NJV17; speerpunt 5, laatste jaar impuls gelden internationaal onderwijs
HBO	330		330		Laatste subsidiebedrag in 2021 van in totaal € 3 miljoen aan Logistics Community Brabant.
Volwassenen educatie	2.213	2.213	2.140	2.140	Specifieke uitkering t.b.v. Educatie WEB (SISA)
2.5 Verbindend bestuur					
Samenwerking	100		57		Eenmalige middelen voor de verkenning samenwerking De Baronie
2.6 Overige incidentele lasten en baten programma 2					
	304	188	304	188	Overige incidentele posten kleiner dan € 100.000
Subtotaal programma	31.913	25.245	19.561	16.134	
3 Duurzaam wonen in Breda					
3.1 Wonen in Breda					
Wonen	5.400		975		Coalitie-akkoord 18-22: versnellingsopgave wonen
Wonen	261		252		Huisvesting Statushouders (o.a. Koetshuis)
3.2 Verdeling beschikbare ruimte					
Stedelijke planning en programmering	115	115	151	107	Dit is een Europees subsidietraject dat loopt tot en met 2022
Ruimtelijke Ordening	800		824		Bij begroting 2021 eenmalig beschikbaar gestelde middelen voor implementatiekosten Omgevingswet.
3.3 Grote Woonprojecten in de stad					
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	5.055	13.740	2.334	14.368	Kosten en opbrengsten grondexploitaties woningbouw
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	6.485		7.265		Mutatie onderhanden werk grondexploitaties woningbouw
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		2.200		1.230	Winstnemingen grondbedrijf
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		450		2.167	Verkopen panden en gronden
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw	8.800		8.800		Dotatie voorziening duurzame waardevermindering voormalig CSM-terrein
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		8.800		8.800	Vrijval voorziening verlieslatende contracten t.b.v. aankoop voormalig CSM-terrein
Grondexploitaties ten behoeve van de woningbouw		440		191	Resultaatbestemming 2020 t.b.v werkzaamheden Bolbergseweg
3.4 Bereikbaar Breda					
Mobiliteit	300		300		Aanpassing voorziening verkeerregelinstanties; Door

					het komen te vervallen van de fabricage van de regeltoestellen VRI's moet er ter voorkoming van verkeersonveilige situaties versneld een aantal VRI's gerenoveerd worden. Om deze reden zijn de kosten in de eerste jaren hoger en is in 2021.
Mobiliteit	170		175		Impuls langzaam verkeer om bestaande snelle fietsroutes te verbeteren en nieuwe snelle fietsroutes te realiseren is voor 2021 incidenteel € 170.000 extra beschikbaar gesteld.
3.5 Breda is een duurzame en bestendige stad					
Milieubeheer	345				Uitvoeringsprogramma bodem
Milieubeheer	215	215	118	118	AirQon is een duurzaam project, waarbij dieselaggregaten, die gebruikt worden op evenementen voor stroomvoorziening, worden vervangen door elektrische auto's, liefst van bezoekers. Op die manier wil AirQon de CO2-uitstoot terugdringen. Het project wordt gedekt middels een Europese subsidie.
Milieubeheer	776		200		Eenmalige extra middelen ten behoeve van kosten voor energietransitie
Milieubeheer	161		161		Betreft doorbetaling RES gelden van het gemeentefond aan het Waterschap
Milieubeheer	200		151		Betreft eenmalige omzetting van investeringsgeld in exploitatiegeld voor het neerzetten van E-laadpalen
Milieubeheer	2.148	2.148	76	29	Betreft ontvangen subsidie voor energietransitie
Milieubeheer	228		236		Betreft ontvangen bijdrage vanuit het ministerie voor gesprongen explosieven
Openbaar groen en openlucht recreatie	905		761		Eenmalige middelen ten behoeve van corona-aanpak 2021
3.6 Mutaties reserves					
Reserve parkeerbedrijf			333	333	Uitbreiding handhavingsgebied en verder afbouw parkeerreserve
Reserve bodemfonds	555		287		Eénmalige gelden vanuit Rijk voor de dekking van de kosten van Bodem in 2021
Reserve bodemfonds			783		Onttrekking uit reserve ten behoeve van uitvoeringsplan bodem
Reserve klimaatfonds			243	243	Onttrekking uit reserve ten behoeve van energietransitie en bijdrage aan afdeling vastgoed ontwikkeling en begrote projecten
Reserve klimaatfonds	274		271		Dotatie opbrengsten klimaatprojecten aan reserve klimaatfonds
Reserve klimaatfonds			566		Onttrekking uit reserve ten behoeve van energietransitie
Reserve versnellingsopgave wonen			5.500	975	Dotatie ten behoeve van versnellingsopgave wonen
Reserve versnellingsopgave wonen	1.000		1.000		Betreft toevoeging aan reserve voor kapitaallasten voor het verstrekken van leningen aan woningbezitters
Reserve bovenwijkse voorzieningen			953	994	Ontvangen bijdragen ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen
Reserve bovenwijkse voorzieningen	953		953		Dotatie ontvangen bijdragen ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen
Reserve bovenwijkse voorzieningen			50	7	Onttrekking in verband met inzet en coördinatie bovenwijkse voorzieningen

3.7 Overige incidentele lasten en baten programma 3						
		316	94	316	94	Overige incidentele posten kleiner dan € 100.000
Subtotaal programma		35.462	36.630	25.606	29.656	
4 Basis op orde in Breda						
4.1 Veilig Breda						
Veilig Breda algemeen		140				Experiment gesloten coffeeshops
Veiligheid openbare ruimte				200		Extra kosten in verband met handhaving coronamaatregelen
Ondermijning		375	375			Subsidie Rijk (zoet/zuur/zout/bitter) sociale weerbaarheid
Fysieke veiligheid		-200		-211		Resultaat Veiligheidsregio Midden- en West- Brabant
4.2 Dienstverlening						
Publieksservice		281		281		Extra budget vanuit septembercirculaire 2020 ivm verkiezingen 2021
Publieksservice		232		232		Extra budget vanuit decembercirculaire 2020 ivm verkiezingen 2021
4.3 Beheer van de openbare ruimte						
Afvalservice		100		150		Corona-aanpak 2021: stopzetting afvalcontracten
Afvalservice		200		87		Tijdelijke meerkosten van extra opening tweede milieustation vanwege langere lange wachtrijen ivm coronamaatregelen
Beheer van de openbare ruimte, wegen				3.200		Enmalige extra dotatie voorziening achterstalligheid wegverhardingen
4.4 Overige incidentele lasten en baten programma 4						
		163	-28	163	-28	Overige incidentele posten kleiner dan € 100.000
Subtotaal programma		1.291	347	4.102	-28	
5 Organisatie en financiën van Breda						
5.1 Een toekomstbestendige organisatie						
Overhead		137		137		Betreft eenmalige middelen ter realisatie in 2021 van de taakstelling bedrijfsvoering van de afdeling Vastgoedontwikkeling
Overhead		127		127		Frictiekostenbudget Atea t.b.v. integratie medewerkers Atea (loon/inhuurkosten)
Overhead		700		372		Uitvoeringskosten ten behoeve van verbeterplan rechtmatigheid
Overhead		137		137		Betreft de BGW van de éénmalige realisatie in 2021 van de taakstelling bedrijfsvoering van de afdeling V&L
Overhead		700		700		Extra budget 2021 ter voorkoming begrotingsonrechtmatigheid
Overhead		250		14		Enmalig budget in 2021 voor het aanjagen van innovatie.
Overhead		133		133		Budgetoverheveling 2020 t.b.v. investeren in het vergaderen op afstand
5.1 Solide financiën						
Algemene uitkeringen			1.640		1.640	eenmalig uitstel opschalingskorting door corona Septemercirculaire 2020
Algemene uitkeringen			170		170	eenmalig DU/IU aanpak laaggelettertheid Septemercirculaire 2020
Algemene uitkeringen			-182		-182	eenmalig taakmutatie wmo Septemercirculaire 2020
Algemene uitkeringen			928		928	eenmalig DU/IU dak en thuislozen Septemercirculaire 2020
Algemene uitkeringen			125		125	eenmalig DU/IU geweld hoort nergens thuis

				meicirculaire 2019
Algemene uitkeringen		2.184		2.184 Eenmalige cultuurmiddelen corona
Algemene uitkeringen		232		232 Eenmalig corona verkiezingen 2021
Algemene uitkeringen		3.580		3.580 Eenmalig corona participatie 2021
Algemene uitkeringen		296		296 Eenmalig corona AVS maartcirculaire tgv saldo begroting
Algemene uitkeringen		910		910 Eenmalig corona mrt-mei circ WMO
Algemene uitkeringen		809		809 Eenmalig corona Maartbrief 2021 gemeentefonds TONK
Algemene uitkeringen		853		853 Eenmalig corona Maart brief 2021 Jeugd
Algemene uitkeringen		216		216 Eenmalig Meicirculaire DU/IU participatie
Algemene uitkeringen		4.257		4.257 Eenmalig taakmutatie Meircir21 Jeugd
Algemene uitkeringen		228		228 Eenmalig Milieubeheer/Meircir21 DU/IU Bommenregeling bijdrage bzk 68% 2016-2020
Algemene uitkeringen		555		555 Eenmalig Milieubeheer/Meircir21 DU/IU Bodembescherming 2021
Algemene uitkeringen		2.426		2.426 Eenmalig corona Tonk Sept circ 21 participatie
Algemene uitkeringen		584		584 Eenmalig Septembercirculaire corona cultuur 2021
Algemene uitkeringen		495		495 Eenmalig taakmutatie Sept circ 21 jeugd
Algemene uitkeringen		167		167 Eenmalig taakmutatie Sept circ 21 participatie
Algemene uitkeringen		120		120 Eenmalig corona Vergoeding controles quarantaineplicht
Algemene uitkeringen		161		161 Gemeentefonds DU - Sept.circ. - RES gelden 2021 eenmalig
Algemene uitkeringen		110		110 Eenmalig corona Septembercirculaire Buurt en dorpshuizen terugvloeiing naar alg.res.
Lokale heffingen	100		122	Eenmalige middelen voor project Waarderen op gebruiksooppervlak
5.2 Mutaties reserves				
Algemene reserve		300		300 Betreft eenmalige voorfinanciering VRI's cf raadsbesluit
Algemene reserve	450		450	Eenmalige dotatie reserve sportverenigingen cf raadsbesluit
Algemene reserve		1.000		1.000 Eenmalige onttrekking tbv reserve toekomstbestendig wonen cf raadsbesluit
Algemene reserve		500		272 Eenmalig corona-aanpak Reïntegratie
Algemene reserve		150		150 Eenmalig corona-aanpak Economische zaken
Algemene reserve	600	600	600	600 Eenmalige correctie cultuur corona-aanpak
Algemene reserve		250		136 Eenmalig corona-aanpak Sportbeleid
Algemene reserve		100		Eenmalig corona-aanpak Economische zaken
Algemene reserve		100		Eenmalig corona-aanpak Afvalservice
Algemene reserve		905		763 Eenmalig corona-aanpak Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Algemene reserve		330		128 Eenmalig corona-aanpak Wijkaanpak
Algemene reserve		350		195 Eenmalig corona-aanpak Algemene voorzieningen volwassenen
Algemene reserve		700		373 Eenmalige onttrekking verbeterplan rechtmatigheid cf raadsbesluit
Exploitatiereserve	254	225	254	225 Verkiezingen
Exploitatiereserve		12.068		8.841 Bijdragen aan de exploitatie uit budgetoverhevelingen voorgaande jaren
Begrotingsreserve	186	399	186	399 Bijdrage in fietsenstalling NS

Investeringsreserve	1.005		1.005		Enmalige dotatie ten behoeve van dekking toekomstige kapitaallasten diverse investeringen
5.3 Overige incidentele lasten en baten programma 5					
	87	37	87	37	Overige incidentele posten kleiner dan € 100.000
Subtotaal programma	4.866	38.878	4.324	34.284	
Totaal	111.448	114.269	82.208	94.565	
Incidenteel begrotingssaldo		2.821		12.357	

Het overzicht incidentele baten en lasten geeft inzicht in de kosten en opbrengsten met een incidenteel karakter hebben. Dit inzicht is van belang voor de beoordeling welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel, hetgeen laat zien in welke mate de begroting structureel en reëel in evenwicht is en in hoeverre de lasten van de activiteiten in de jaarrekening met structurele baten zijn gerealiseerd.

De Gemeente Breda hanteert hierbij als richtlijn, dat kosten en opbrengsten die minder dan vier achtereenvolgende jaren in de begroting c.q. jaarrekening staan, in beginsel incidenteel zijn, waarbij het incidentele karakter van zo'n post nog op zichzelf wordt beoordeeld.

Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo negatief. Bij een negatief incidenteel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo wordt een deel van de incidentele lasten ook afgedekt door structurele baten, wat goed is voor het structureel begrotingsevenwicht. Bij een positief incidenteel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo daarentegen worden incidentele baten ingezet om structurele lasten af te dekken, wat leidt tot een negatief structureel evenwicht.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO C.Q. EXPLOITATIESALDO

De (meerjaren-)begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Dit betekent dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten (bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de OZB) en de ramingen volledig en realistisch zijn.

Om vast te stellen of sprake is van een structureel evenwicht, corrigeren we het saldo van baten en lasten met de incidentele baten en lasten en reservemutaties.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2021 ná wijziging	Jaarstukken 2021
Saldo baten en lasten	3.177	15.898
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-19.953	-9.307
Saldo na bestemming	-16.776	6.591
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	2.821	12.357
Structureel begrotingssaldo c.q. exploitatiesaldo	-19.597	-5.766

Een positief structureel saldo betekent, dat structurele lasten volledig worden afgedekt door structurele baten.

Een negatief structureel saldo daarentegen betekent, dat structurele lasten niet worden afgedekt door structurele baten.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen x € 1.000

Nr. Programma/Thema/Product	Begroting 2021 ná wijziging		Jaarstukken 2021		Omschrijving
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
5 Organisatie en financiën van Breda					
5.3 <i>Mutatie reserves</i>					
Algemene reserve	2.197		2.197		Bijdrage vanuit bespaarde rente
Begrotingsreserve	10		10		Bijdrage vanuit bespaarde rente
Investeringsreserve	63		63		Bijdrage vanuit bespaarde rente
Investeringsreserve		700		700	Dekking kapitaallasten als gevolg van omkatting
Investeringsreserve		197		79	Dekking kapitaallasten diverse overige investeringen
Totaal	2.270	897	2.270	779	

Wet Normering Topinkomens

De WNT is van toepassing op de gemeente Breda. Het voor de gemeente Breda toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000, het algemene bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Bedragen x € 1

Gegevens 2021	L. Hendrix		P. Piket	
	Gemeentesecretaris		Griffier	
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2021	08/02 - 31/12		01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00		1,00	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 127.867,26		€ 114.406,52	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.204,84		€ 21.694,32	
Subtotaal	€ 148.072,10		€ 136.100,84	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 187.241,10		€ 209.000,00	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.		n.v.t.	
Bezoldiging	€ 148.072,10		€ 136.100,84	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.		n.v.t.	

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Bedragen x € 1

Functiegegevens	P. Buijtels	
	Gemeentesecretaris a.i.	
Kalenderjaar	2021	2020
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 - 12/02	01/09 - 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1,43	4
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	133	369
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 199	€ 193
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 39.611,00	€ 107.200,00
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 39.611,00	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 19.285,00	€ 53.505,00
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 19.285,00	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	
Bezoldiging	€ 19.285,00	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Bedragen x € 1

Gegevens 2020	C. Vermeer	P. Piket
	Gemeentesecretaris	Griffier
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/08	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 90.931,21	€ 113.146,27
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.063,68	€ 20.454,36
Subtotaal	€ 104.994,89	€ 133.600,63
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 134.000,00	€ 201.000,00
Bezoldiging	€ 104.994,89	€ 133.600,63

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris. In bovenstaande tabellen zijn de bezoldigingsgegevens van de topfunctionarissen opgenomen.

Topfunctionarissen in dienst van de gemeente mogen niet meer verdienen dan de voor 2021 wettelijk vastgestelde norm ad € 209.000 naar rato van de omvang van het dienstverband. Het genoemde bezoldigingsmaximum is inclusief de belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen en de beloningen betaalbaar op termijn. Voor de uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband geldt een maximum van € 75.000 naar rato van de omvang van het dienstverband.

Bij een leidinggevende topfunctionaris zonder dienstbetrekking, geldt er een specifieke normering voor de eerste twaalfkalendermaanden waarin de functie wordt vervuld. Het maximum is voor de eerste twaalf kalendermaanden gelijk aan de som van € 27.700 per kalendermaand voor de eerste gewerkte zes maanden in 2021 en € 21.000 per gewerkte kalendermaand voor de volgende maanden.

De bezoldiging van de topfunctionarissen blijft onder de wettelijk vastgestelde norm.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen, met een dienstbetrekking, die in 2021 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Tevens zijn er in 2021 geen beëindigingsuitkeringen betaald aan overige functionarissen met een dienstbetrekking die op grond van de WNT dienen te worden vermeld.

Overzicht aanwending Onvoorzien

Bij de Begroting 2021 is een post onvoorzien opgenomen van € 1 miljoen. Hiermee krijgt het college de bevoegdheid van de gemeenteraad om snel en adequaat te kunnen handelen ingeval van uitgaven, die onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. In 2021 is voor 5 onderwerpen een beroep gedaan op de post onvoorzien, te weten:

- € 200.000 Tweede milieustation.
- € 10.000 Generaal Maczek Memorial.
- € 200.000 Bosweelde.
- € 55.000 Terreinbeheer en placemaking 't Zoet.
- € 150.000 Grote kerk.

Eind 2021 resteert daarom een bedrag van € 385.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

OEKRAÏNE

De recente inval van Rusland in Oekraïne heeft geleid tot een oorlog met veel slachtoffers en veel menselijk leed. De vrede en veiligheid in Europa zijn geschonden. De oorlog in Oekraïne heeft grote consequenties, waarvan de impact nog niet goed kan worden overzien. Duidelijk is dat veel inwoners van Oekraïne zich genoodzaakt zien om het land te verlaten en naar het buitenland te vluchten. Het is lastig te voorspellen hoeveel vluchtelingen zullen kiezen voor een verblijf in Nederland en in de gemeente Breda. Duidelijk is wel dat de vluchtelingenstroom, ook voor de gemeenten, tot extra kosten zal leiden. Er moet onderdak, financiële bijstand, zorg en maatschappelijke ondersteuning worden verleend. Aangenomen wordt dat het Rijk deze directe kosten zal compenseren. Daarnaast heeft de oorlog in Oekraïne ook een macro-economisch effect. Dit vertaalt zich in hogere prijzen van grondstoffen, materialen en energie en leidt mogelijk tot een opwaartse druk op rentetarieven. Dit kan naast direct hogere kosten voor de gemeente Breda ook leiden tot meer inwoners met financiële problemen die een beroep moeten doen op de armoederegelingen. De omvang van de meerkosten die de gemeente als gevolg hiervan ondervindt en de mate waarin de gemeente hiervoor – soms met vertraging – financieel wordt gecompenseerd laten zich niet goed ramen. Met deze onzekerheden kon, omdat de gebeurtenissen van zo recente datum zijn en zo ongewis, in het gemeentelijk risicoprofiel nog geen rekening worden gehouden. Net als bij de coronacrisis zullen de gevolgen voor onze gemeente gevolgd worden en zal, als daartoe aanleiding is, de raad daarover geïnformeerd worden.

JAARSTUKKEN 2021

Bijlagen

Trends en ontwikkelingen: vergrijzen, vergroenen, verslimmen en verbinden

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2021, in relatie tot de 8 trends uit de begroting 2021?

1. DEMOGRAFISCHE TREND: DE BREDASE BEVOLKING BLIJFT GROEIEN, VERGRIJST EN WORDT ETNISCH MEER DIVERS

Volgens de prognose groeit de bevolking van Breda de komende jaren: van ruim 184.000 inwoners in 2021 naar ruim 210.000 in 2038. Dit is een stijging van 14%. De voorgaande jaren signaleerden we juist een daling van de bevolkingsgroei. De groei verschilt per buurt en per leeftijdsgroep. De groei wordt vooral bepaald door binnenlandse en buitenlandse migratie en minder door natuurlijke aanwas. De verwachting is dat het geboortecijfer de komende jaren licht zal stijgen en daarna stabiliseert. De groep ouderen stijgt in omvang en in leeftijd. Rond 2030 wonen er in Breda meer 65+'ers dan jongeren tot 20 jaar.

Het aantal huishoudens in Breda stijgt, vooral door een toename van het aantal eenpersoonshuishoudens. Breda heeft nu 43% 1-persoonshuishoudens. Dat is meer dan 20 jaar geleden (37%). Bijna 75% van de verwachte groei van het aantal eenpersoonshuishoudens in Breda komt voor de rekening van het toenemend aantal ouderen. Ook het percentage inwoners met een migratieachtergrond neemt verder toe. Meer in detail zien we het volgende:

- Naar verwachting blijft het aantal Bredanaars in een aantal leeftijdsgroepen vrijwel gelijk: 0-17 jaar (+3%); 45-54 jaar (-1%) en 55-64 jaar (0%).
- Andere leeftijdsgroepen stijgen flink in omvang: 18-29 jaar (+11%); 30-44 jaar (+27%) en 65-74 jaar (+21%). De groep 75+'ers stijgt de komende jaren het hardst: +57%.
- Deze bevolkingsprognose is om diverse redenen niet evenredig verdeeld over de buurten. Dit komt bijvoorbeeld door woningbouwplannen en de leeftijdsverdeling van de bevolking die er nu woont. In 11 buurten stijgt de bevolking de komende jaren sterk, onder meer door grote woningbouwplannen. Emer en Krogten worden de nieuwe woonbuurten van Breda. In beide buurten wonen nu minder dan 100 personen. De verwachting is dat Emer uitkomt op ruim 8.000 inwoners en Krogten op bijna 4.000. De sterke groei van het aantal inwoners in buurten heeft effect op de voorzieningen, het verkeer en het gebruik van de openbare ruimte in deze gebieden. Daarnaast zien we buurten waar het inwoneraantal zal dalen. Dat gebeurt naar verwachting het meest in Prinsenbeek (-700), IJpelaar, Zandberg (-400) en Gageldonk (-300).

2. SOCIALE TREND: KAN IEDEREEN BLIJVEN MEEDOEN?

Tweedeling

De kloof tussen wel en niet kwetsbare groepen wordt groter. De oorzaken hiervan zijn onder meer de globalisering, technologische ontwikkelingen en een verdere flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Ook uit het Rekenkamer-onderzoek van begin 2021 blijkt dat de verschillen toenemen tussen de wijken waar het goed gaat en de wijken die onder het gemiddelde scoren. Met veel Bredanaars gaat het goed en steeds beter, maar de bewoners in 16 buurten (waaronder de kwetsbare- en vroegsignaleringswijken) hebben vaker te maken met slechtere omstandigheden dan met betere.

Welbevinden en impact corona

Het rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven aan de sociale verbondenheid in hun buurt ligt al jaren rond de 6, zo ook in 2021. Een jaar na de start van de coronacrisis hebben Nederlanders gemiddeld genomen nog steeds een hoge kwaliteit van leven (volgens het SCP). Dit geldt ook voor Bredanaars: de meesten geven aan tevreden te zijn met hun leven. 95% geeft een voldoende, 64% zelfs meer dan een 8. Gemiddeld geven mensen een 7,7. 78% voelt zich (erg) gelukkig in 2021. Dat is vergelijkbaar met 2020.

Daarbij moeten we wel een kanttekening plaatsen. In de eerste 2 kwartalen van 2021 was 15% van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder psychisch ongezond. Dit percentage is nog niet zo hoog geweest sinds 2001, het jaar waarin het CBS

begon met de monitoring van de mentale gezondheid. De GGD zag in Brabant een positieve én (zelfs vaker) een negatieve impact van corona. Het raakt vooral de mentale gezondheid: er was meer eenzaamheid en stress, en minder eigen regie dan vóór de coronacrisis. Er is ook - in mindere mate - sprake van negatieve gevolgen voor participatie en inkomen. Recente cijfers laten zien dat de eenzaamheid in Breda is toegenomen. Waar in eerdere jaren ongeveer 1 op de 5 Bredanaars zich (weleens) eenzaam voelde, was dat in het najaar van 2021 ruim 1 op de 4.

Verdere tweedeling door corona

De hoge kwaliteit van leven geldt volgens het SCP niet voor jongvolwassenen, mensen met een migratieachtergrond, mensen met een laag opleidingsniveau en zelfstandigen. De verschillen tussen groepen worden door corona groter. Ook in Breda zien we dat corona de tweedeling versterkt; tussen wijken en tussen bepaalde groepen:

- In de onderzoeken onder mensen met een Wmo-maatwerkvoorziening en mensen in de bijstand zagen we dat zij vaker last hebben van de coronasituatie dan andere inwoners. In deze groepen voelden meer mensen zich gespannen, verdrietig, bang of boos. Bij het merendeel (76%) was de ondersteuning overigens hetzelfde. Bij de anderen was bij 3 op de 10 een alternatief en in hun ogen meestal passend aanbod beschikbaar. Een kleine groep die te maken heeft met gewijzigde ondersteuning, ervaart (grote) negatieve gevolgen van de coronacrisis. Het zorgde voor meer druk op de thuissituatie en voor stress.
- Corona had ook invloed op de jongeren in Breda. Twee op de vijf Bredase ouders vonden medio 2021 dat de schoolprestaties van hun jongste schoolgaande kind zijn verslechterd tijdens de coronacrisis. Hetzelfde geldt voor de contacten die de kinderen met leeftijdsgenoten hadden. Bijna 1 op de 3 ouders gaf aan dat hun kind zich minder gelukkig voelde.
- In 2020 hadden 9.330 huishoudens in Breda een laag inkomen (tot 110% van het sociaal minimum). Dit is een toename van 6% na een vrij stabiele ontwikkeling tussen 2015 en 2019. Tegelijkertijd ligt het gemiddeld besteedbaar inkomen boven het landelijk gemiddelde, en dat neemt verder toe. Ook dat wijst op grotere verschillen tussen rijk en arm.
- Eind 2020 bleek al dat mensen die niet zo gelukkig zijn, zich vaker ongelukkig voelen door de crisis dan andere Bredanaars. Corona lijkt dus het geluksgevoel van Bredanaars die toch al niet zo gelukkig waren meer te raken.

Inwoners van Breda onderschrijven deze kansenongelijkheid en zien een tweedeling in armoede en in de wijken. Zij noemen dit als 1 van de 6 hoofdproblemen in Breda. Verder maken ze zich zorgen over de toenemende tegenstellingen in de samenleving over onderwerpen als vaccinatie, de coronapas en vluchtelingen (meting onder inwoners via Digipanel, najaar 2021).

Informele en gemeentelijke ondersteuning

Eén op de vijf Bredanaars verleent in 2021 mantelzorg. Door de veranderende bevolkingsopbouw neemt de vraag naar mantelzorg toe. De oudere generatie (65 jaar en ouder) groeit relatief het hardst en wordt groter dan de jongere generatie (0-20 jaar). De groep die mantelzorg verleent (20-65 jaar) groeit ook, maar veel minder hard.

De gemeente ondersteunt 22% van de huishoudens vanuit de Jeugdwet, de Participatiewet en/of de Wmo. Dat is iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 20,8% (1e helft van 2020). Het gaat om ongeveer 19.500 huishoudens die vooral ondersteuning vanuit de Wmo krijgen. Bij ruim 2% van de huishoudens is sprake van gemeentelijke ondersteuning vanuit ten minste 2 van de genoemde wetten. Dat is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Gedurende 2021 is het aantal mensen met een Wmo-maatwerkvoorziening toegenomen, vooral voor hulp in het huishouden. Het aantal mensen in de bijstand is afgenomen (exclusief Tozo) en het aantal jongeren met jeugdhulp is toegenomen. De inschatting is dat het aantal Wmo-gebruikers toeneemt tot bijna 18.500 in 2025 (+19% ten opzichte van 2020, inclusief deeltaxi).

Zowel landelijk als in de regio West-Brabant zien we voor nagenoeg alle diagnoses een stijging van de wachttijden in de ggz.

3. ECONOMISCHE TREND: DE VERWACHTE FORSE ECONOMISCHE KRIMP IN 2020 BLEEK GEMIDDELD GENOMEN MEE TE VALLEN; WE ZIEN EEN TERUGKEREND HERSTEL IN 2021; TEGELIJKERTIJD WORDEN DIVERSE KWETSBARE GROEPEN HARD GERAAKT

Corona beïnvloedde het leven van iedereen. Niet alleen wat betreft gezondheid en maatschappelijke impact, maar ook in economisch opzicht. De landelijke en lokale steunmaatregelen hebben veel ondernemers - vooralsnog - behoed voor een faillissement of bedrijfsbeëindiging. Toch is de impact van inmiddels 2 jaar corona groot, vooral bij kwetsbare groepen ondernemers. Hetzelfde geldt voor bepaalde groepen werknemers. Eerdere (zware) voorspellingen konden gedurende de 2

coronajaren steeds positiever worden bijgesteld. Zo kopt het CPB in het persbericht bij de publicatie van de Macro Economische Verkenning 2022 (september 2021):

Krachtig herstel Nederlandse economie, maar onzekerheid corona blijft.

Volgens berekeningen van het CBS (24 december 2021) is het bruto binnenlands product (bbp) in het 3e kwartaal van 2021 met 2,1% gegroeid ten opzichte van het 2e kwartaal van 2021. Bij de eerste berekening, die is gepubliceerd op 16 november, kwam de groei uit op 1,9%. Deze opwaartse bijstelling komt door de extra consumptie door huishoudens (vooral in het buitenland) en de toegenomen overheidsconsumptie. Een meer gedetailleerde analyse van de situatie in Breda is opgenomen in de Economische Barometer Breda 2022, die eind mei 2022 verschijnt.

4. RUIMTELIJKE TREND: VERSCHILLEN TUSSEN STEDEN EN REGIO'S NEMEN TOE, NET ALS VERSCHILLEN BINNEN STEDEN

De krapte op de woningmarkt houdt aan. Onze ambitie is dan ook om in Breda in de periode tot 2040 25.000 woningen te bouwen. We verhogen de productie, zodat we de komende jaren structureel 1.500 woningen per jaar bouwen. In Breda zijn in 2021 in totaal 851 woningen gerealiseerd. De verwachting is dat we met (de versnelling van) de woningbouwopgave de Bredase woningmarkt weer aantrekkelijk maken voor groepen die nu geen geschikte woning kunnen vinden. Breda kenmerkt zich door grote concentraties sociale woningbouw (de lijn van noordoost naar zuidwest). Dit zorgt voor grote verschillen tussen buurten.

Over het algemeen waarderen Bredanaars hun woning en woonomgeving met een ruime voldoende. In de meeste buurten gaat het goed, maar sommige hebben (op termijn) een grotere kans op een achterstand.

Het tekort aan woningen stuwt de prijzen op: de verkoopprijs van woningen in Breda steeg in 2021 met 20,3% (bron: Van der Sande Makelaars), terwijl het aanbod van koopwoningen sterk daalde. Landelijk waren bestaande koopwoningen in 2021 gemiddeld 15,2% duurder dan in 2020 (bron: CBS). De snel stijgende huizenprijzen versterken de kansongelijkheid tussen mensen met en zonder vermogen.

Al jaren is de landelijke trend dat mensen steeds langer in hun huis blijven wonen. Voor de groeiende groep ouderen is het belangrijk dat er woningen zijn die passen bij hun woonwensen. Daarmee ontstaat doorstroming en komen meer woningen vrij voor andere groepen, zoals gezinnen met kinderen. Bij het bepalen van de gewenste woningvoorraad gaat het dus niet alleen over aantallen, maar zeker ook over het type woningen.

De verkeersintensiteit op het stedelijke hoofdwegenet stijgt. De verkeersintensiteit op de Zuidelijke Rondweg en (vooral) de Noordelijke Rondweg groeit al jaren gestaag en redelijk constant. Opvallend is dat daarnaast alleen de intensiteit op de stadsontsluitingswegen groeit. Alle andere wegen in Breda laten gemiddeld genomen al jaren geen groei zien. Er lijkt alleen groei te zijn op plekken waar gebouwd wordt, waarbij de Noordelijke Rondweg (en Zuidelijke Rondweg) meegroeien, omdat daar alles samenkomt.

Naar verwachting neemt het autogebruik verder toe en daalt het gebruik van het openbaar vervoer. Alleen op de Hoogwaardig Openbaar (streek)Vervoer lijnen (HOV-lijnen) met veel reizigers zal het busvervoer verder groeien. Het treinverkeer zal na een tijdelijke afname door corona weer toenemen. De elektrische fiets eist steeds meer haar plek op in de stad en de regio. Hetzelfde geldt voor elektrische deelscooters. Dit heeft gevolgen voor de infrastructuur, de verkeersveiligheid en de openbare ruimte. Technologische ontwikkelingen hebben de komende jaren grote invloed op het vervoer van personen. Misschien wel de grootste ontwikkeling is die van de zelfrijdende auto.

5. DUURZAME TREND: TRANSITIE NAAR EEN DUURZAME ECONOMIE EN SAMENLEVING

Verduurzaming is de grootste opgave voor de komende 10 jaar. Het Klimaatakkoord werd in juni 2019 gepresenteerd en heeft als centraal doel om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. In de 1e jaarlijkse Klimaat- en Energieverkenning 2019 signaleerde het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat er nog veel moet gebeuren om dit doel te halen. In 2018 had Nederland een reductie van iets minder dan 15% bereikt ten opzichte van 1990. In ruim 10 jaar moeten we dus meer dan 2 keer zo veel bereiken als in de afgelopen 28 jaar.

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om te komen tot een haalbare, betaalbare en uitvoerbare overgang voor gemeenten en inwoners. Zo moeten vanaf 1 januari 2021 alle vergunningen voor nieuwe woningen en nieuwe utiliteitsbouw

voldoen aan de eisen voor Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG). In de Transitievisie Warmte spreken we de ambitie uit om al in 2044 (in plaats van 2050) geen aardgas meer te gebruiken voor koken en stoken. Deze visie heeft eind 2021 ter inzage gelegen en geeft inzicht in welke (12) gebieden voor 2030 het makkelijkst over kunnen schakelen op alternatieve energie. Uiterlijk 2030 moeten de eerste gebieden daadwerkelijk aardgasvrij zijn, of klaar zijn voor afkoppeling van het aardgasnet en voor aansluiting op een alternatieve energie-infrastructuur.

De verduurzaming van bestaande woningen kan in de praktijk hoge kosten met zich meebrengen. Aardgasvrije woningen lijken minder makkelijk te realiseren dan een aantal jaren geleden werd gedacht. Huiseigenaren zijn enthousiast over zonnepanelen, maar zijn teleurgesteld als blijkt dat zij de opgewekte elektriciteit op piekmomenten niet aan het net terug kunnen leveren. Dubbelglas en isolatie zijn eveneens maatregelen die huiseigenaren willen uitvoeren. Maar in voor- én naoorlogse woningen is méér nodig om een hoog duurzaamheidsniveau te bereiken.

Uit het rapport van de Rekenkamer Breda (december 2019) blijkt dat de klimaatambities in Breda vrij hoog zijn. Zo steven we ernaar om in 2044 CO₂-neutraal te zijn. Wat betreft het percentage CO₂-reductie scoort Breda vooralsnog echter gemiddeld. De totaal bekende CO₂-uitstoot in Breda nam de afgelopen jaren af van 892 kiloton in 2015 naar 756 kiloton in 2019. Ondanks een inhaalslag was de uitstoot in 2019 (laatst beschikbare cijfers) nog steeds 52 kiloton te hoog ten opzichte van de streefwaarde van 704 kiloton. Extra inspanningen zijn nodig om deze afname sterker door te zetten.

Het aandeel hernieuwbare energie (energie uit constante natuurlijke bronnen zoals wind en zon) in Breda is de afgelopen jaren weliswaar licht gestegen, maar het is bescheiden als we kijken naar het gemiddelde van de 40 grootste gemeenten.

De afspraken in het Klimaatakkoord zijn aan 5 sectortafels gemaakt: Elektriciteit, Mobiliteit, Landbouw en landgebruik, Gebouwde omgeving en Industrie.

De verwevenheid tussen deze sectoren zal toenemen. Dit maakt het belangrijk om, ook over de sectoren heen, regelmatig samen de voortgang te bespreken en op zoek te gaan naar samenhang en koppelkansen.

In 2021 zagen we de prijzen van vooral gas en olie sterk stijgen. Naarmate de geopolitieke onrust verder toeneemt, zullen de prijzen naar verwachting langer op dit hoge niveau blijven. Daardoor zullen mensen eerder de noodzaak ervaren om over te stappen op meer duurzame energie. Aan de andere kant leiden hoge(re) energieprijzen voor een groeiende groep mensen tot zogeheten energiearmoede.

Het gebruik van de (openbare) ruimte verandert en neemt verder toe. Corona heeft deze ontwikkeling versneld. In de zomer van 2021 was er een grote behoefte aan buiten recreëren. De verwachting is dat dit een blijvende ontwikkeling zal zijn.

6. VEILIGHEIDSTREND: VERSCHILLENDE MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN LEIDEN TOT NIEUWE VEILIGHEIDSVRAAGSTUKKEN

De coronacrisis leidde tot verschuivingen in het veiligheidsbeeld. De klassieke vormen van criminaliteit, zoals woninginbraak, namen af, terwijl diverse vormen van overlast juist toenamen. In 2021 daalde het totaal aantal geregistreerde misdrijven verder. Deze ontwikkeling is gedeeltelijk toe te schrijven aan veranderingen in ons gedrag. Zo werkten we door corona bijvoorbeeld meer thuis. Ook het aantal geregistreerde toezichts- en handhavingzaken is gedaald. Alle soorten misdrijven daalden in aantal of stabiliseerden, met uitzondering van fietsendiefstal.

Cybercriminaliteit blijft het grootst van alle misdrijven, maar is wel licht gedaald. De overlast door personen met verward gedrag en woonoverlast is verder gestegen. De overlast door jeugd is gestabiliseerd.

7. BESTUURLIJKE TREND: LOKAAL BESTUUR GAAT STEEDS MEER SAMENWERKEN MET PARTNERS BINNEN ÉN BUITEN DE STAD; DE GEMEENTE VERSCHUIFT VAN REGISSEREN NAAR FACILITEREN

Steeds meer beleidsthema's worden bepaald en uitgevoerd op lokaal niveau. Afhankelijk van het beleidsveld werken we samen met partners in de stad, in de regio of met andere overheden. Waar nodig gaan we samenwerkingsverbanden aan met buurgemeenten.

De Omgevingswet is een instrument om de samenwerking te organiseren voor het fysieke domein. Daarbij krijgen ook andere, meer sociale en maatschappelijke aspecten van de fysieke leefomgeving een plaats. De beoogde invoeringsdatum van de

Omgevingswet is inmiddels verschoven naar 1 januari 2023. Steeds meer gemeenten gebruiken de Crisis- en herstelwet om alvast te werken met de mogelijkheden van de Omgevingswet.

Diverse landelijke onderzoeken naar de impact van corona laten zien dat het vertrouwen in de overheid landelijk en lokaal in de afgelopen jaren afneemt. Dit vertrouwen is inmiddels (februari 2022) lager dan ooit. Voor een deel komt dit door de corona-aanpak. Ook de toeslagenaffaire en de manier waarop de (landelijke) overheid daarmee omgaat, leidt tot een verminderd vertrouwen in de (vooral landelijke) overheid.

8. TECHNOLOGISCHE TREND: FYSIEKE EN DIGITALE WERELDEN KOMEN SAMEN ; DE DIGITALE WERELD WORDT STEEDS 'ECHTER'

Technologische ontwikkeling is niet iets nieuws. De moderne mens innoveert en ontwikkelt zich al zijn hele bestaan. Daarbij hebben technologische ontwikkelingen altijd hun impact op sociaal-maatschappelijke, economische en politieke structuren gehad. Die ontwikkelingen gaan vandaag de dag wel steeds sneller, omdat nieuwe technologie ons nu eenmaal in staat stelt om sneller te kunnen vernieuwen. Dat vraagt ook om een sneller aanpassingsvermogen van de mens, de maatschappij, de economie en de politiek. Het is belangrijk om aangehaakt te blijven, omdat de kloof steeds groter en wellicht uiteindelijk onoverbrugbaar kan worden wanneer technologie slechts voor een steeds kleiner wordende groep toepasbaar is. De huidige trends die ons dagelijks leven het meest (gaan) beïnvloeden, liggen op het gebied van digitalisering, robotisering en verduurzaming.

Digitalisering en robotisering

Binnen de digitalisering vinden onder meer snelle veranderingen plaats op het gebied van kunstmatige intelligentie (AI), internet of things (IoT), virtual reality (VR), augmented reality (AR), robotisering, blockchain, web 3.0 en big data. Deze trends staan niet los van elkaar. Zo is de verwachting dat robots door AI aangestuurd worden. Daarnaast stelt de combinatie tussen IoT en AR ons in staat om onze fysieke wereld een digitale laag te geven. Ook wordt ons leven online steeds belangrijker en zal de digitale economie zich verder ontwikkelen door blockchain en web 3.0.

Deze ontwikkelingen brengen echter ook serieuze uitdagingen met zich mee. Denk aan robots die worden aangestuurd door AI en die banen overnemen, maar ook nieuwe banen creëren. Ons werk verandert daardoor. Maar denk ook aan mensen die met een AR-bril of -lens de binnenstad zien. Onze beleving van de omgeving en de werkelijkheid verandert en kan steeds verder van die van een ander af komen te staan. Hoe mensen de werkelijkheid beleven loopt nu ook al steeds verder uiteen door wisselende belevingen van de digitale wereld. Denk aan internetbubbels, de 'fabeltjesfuik' en 'fake news'. Al deze ontwikkelingen werken polarisatie in de hand.

Om te zorgen dat mensen niet vervreemden van de samenleving en zelfredzaam blijven, is het belangrijk dat zij digitaal mee kunnen blijven doen. In 2021 vond 89% van de Bredanaars zichzelf digitaal vaardig⁽¹⁾.

Onze digitale voetafdruk neemt toe; we laten online steeds meer informatie achter. Dit heeft invloed op onze veiligheid. Individuen, bedrijven en overheden zijn op digitaal gebied afhankelijker en daarmee ook kwetsbaarder geworden. Terwijl er in 2017 nog 677 gevallen van cybercrime waren, is dat aantal in 2021 opgelopen tot maar liefst 1.382⁽²⁾.

9. TREND: VERDERE VERDUURZAMING EN DIGITALISERING/INFORMATISERING BIJ MOBILITEIT

De trends op het gebied van mobiliteit bestaan vooral uit verduurzaming, digitalisering en informatisering. Het aandeel elektrische auto's neemt snel toe. Ook is er steeds meer aandacht voor waterstof. Dat laatste is vooral relevant voor zwaarder vervoer, omdat dit zich (momenteel) minder goed leent om puur elektrisch te gaan rijden. De verwachting is dat binnen afzienbare tijd het merendeel van de auto's elektrisch is. Dit is een positieve ontwikkeling voor de CO₂-uitstoot in de stad. Het brengt echter ook uitdagingen met zich mee. Zo is de elektriciteitsvoorziening op veel plaatsen nog niet op orde om alle benodigde laadpalen te kunnen voorzien van elektriciteit. Ook moeten we nadenken over hoe de openbare ruimte er straks uitziet.

Via open data is veel informatie beschikbaar over verkeersstromen. De verwachting is dat deze informatie steeds meer wordt toegepast. Daarnaast komt de zelfrijdende auto steeds dichterbij. Ook dat heeft een grote impact op hoe mensen zich door de stad bewegen. Digitalisering heeft verder grote invloed op de mogelijkheden voor deelmobiliteit (deelscootergebruik met apps) en parkeren (digitaal betalen en/of parkeerplaatsen reserveren).

BRONNEN

Belangrijkste bronnen:

Diverse gemeentelijke bronnen:

¹ Stadsenquête 2021 (geraadpleegd op 28-1-2022)

² Veiligheidsmonitor Breda (geraadpleegd op 28-1-2022)

- Diverse gemeentelijke monitoren / O&I-producten (inwonersenquêtes, ondernemers- en studentenpeilingen, integrale/economische (corona-impact)monitor, Economische Barometer, Veiligheidsmonitor Breda, Leefbaarometer, Vroegsignalering, factsheets per thema, Breda in cijfers).

Diverse landelijke bronnen:

- CBS, CPB, Platform 31, Brabantatlas.

Toelichting financiële begrippen

Begrip	Omschrijving
Actuele begroting	De laatste door de raad vastgestelde begroting inclusief alle tussentijdse begrotingswijzigingen.
Algemene reserve	Reserve als buffer voor risico's die de gemeente loopt. Deze reserve hoort bij het weerstandsvermogen.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds. Financiering vanuit het Rijk aan gemeenten op basis van maatstaven. De uitkering is gebaseerd op de financiële verhoudingswet en is niet geoormerkt.
Baten	Inkomsten/opbrengsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	Stelsel voor uitgaven en ontvangsten in de periode waarin verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (baten ontstaan). Dit begrip is verderop toegelicht.
Begroting	De begroting geeft op hoofdlijnen het beleid van de gemeente weer, ingedeeld naar programma's en thema's. Per programma of thema geeft de begroting inzicht in doelstelling van het beleid, benodigde activiteiten en hiermee samenhangende lasten en baten. De gemeenteraad stelt de begroting vast. Dit gebeurt uiterlijk 15 november van het voorafgaande jaar.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. De aanpassing gebeurt door de raad.
Berap	Bestuursrapportage met tussentijdse verantwoording en nieuwe ontwikkelingen. De rapportage maakt het voor de gemeenteraad mogelijk om tussentijds bij te sturen.
Bestemmingsreserve	Reserves voor een bepaald bestedingsdoel, dat de raad bepaalt. Deze reserves horen in beginsel bij het weerstandsvermogen.
Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)	Wettelijke voorschriften voor verslaggeving bij gemeenten en provincies. Hierin staan ook inrichtingsvoorschriften voor programmabegroting en –verantwoording.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een geleverde prestatie is uitgevoerd tegen de minimale inzet van middelen. Verbeteringen op dit vlak zijn vaak verbeteringen van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	De mate waarin een product/prestatie bijdraagt aan de uitvoering van de doelstellingen. Verbeteringen verhogen vaak het resultaat.
Doeluitkering	Specifieke uitkering van het Rijk aan gemeenten voor specifieke taken. Doeluitkeringen zijn geoormerkt en niet vrij besteedbaar.
Dotatie voorziening	Een dotatie is een toevoeging aan een voorziening ten laste van de exploitatie ten behoeve van uitgaven in latere jaren, bijvoorbeeld om later grote kosten van groot onderhoud te kunnen betalen. Aangezien dan nog geen sprake is van een daadwerkelijke uitgave wordt dit bedrag opzij gezet (toevoegen) in een voorziening.
Incidenteel	Uitgaven of inkomsten die eenmalig zijn en niet terugkeren.
Inkomstenderving	Economische schade kan bestaan uit geleden omzetverlies of misgelopen winst (winstderving).
Invasieve exoten	Dit zijn dienen, planten en micro-organismen die door menselijk handelen in een nieuw gebied terechtkomen (zoals Nederland) en die door vestiging en verspreiding schade kunnen veroorzaken. Daarbij worden exoten ook wel uitheemse soorten genoemd. Invasieve soorten kunnen een bedreiging vormen voor de biodiversiteit.

Investering	Uitgaven voor zaken met een meerjarig nut. Dit begrip is verderop toegelicht.
Lasten	De uitgaven/kosten van de gemeente.
Omzetsderving	De hoeveelheid omzet die wordt misgelopen als gevolg van derving (verlies van omzet die je gewoonlijk wel hebt).
Onttrekken voorziening	Een onttrekking uit de voorziening is het betalen van de uitgaven, waarvoor in voorgaande jaren is 'gespaard' in de voorziening, bijvoorbeeld de uitgaven voor het schilderwerk, dat om de zoveel jaar wordt uitgevoerd. De lasten uit de voorziening halen (onttrekken) op het moment dat de daadwerkelijke uitgave zich voordoet, deze lasten komen dan niet in de kosten terecht.
Onrendabele investering	Investeringen die plaatsvinden dankzij een bijdrage uit algemene middelen.
Rendabele investering	Een investering die volledig gedekt is uit opbrengsten en waarvoor geen bijdrage vanuit de algemene middelen nodig is.
Reserves	Reserves zijn het vrij te besteden vermogen van de gemeente. Dit begrip is verderop toegelicht.
SPUK-regeling	Regeling specifieke uitkering stimulering sport. Dit betreft een regeling voor de subsidiëring van gemeentelijke uitgaven voor de gerealiseerde bestedingen in verband met activiteiten in het kader van sport.
Stelpost	Een begrotingspost die niet specifiek hoort bij programma's of projecten in de begroting. Toerekening kan op een later moment plaatsvinden.
Structureel	Jaarlijks terugkerende lasten en baten. Uitgangspunt is dat de structurele baten structurele lasten dekken.
Verantwoording (jaarrekening)	De jaarrekening laat het op hoofdlijnen uitgevoerde beleid van de gemeente zien, ingedeeld naar programma's en projecten. Per programma en project geeft de jaarrekening inzicht in doelstelling van het beleid, welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat het dat jaar per saldo kostte. De gemeenteraad stelt de jaarrekening vast, uiterlijk 15 juli na het afgelopen begrotingsjaar.
Voorzieningen	Voorzieningen zijn posten op de balans, waaruit toekomstige voorwaardelijke uitgaven kunnen voortvloeien. Vaak zijn plannen en gedegen inschattingen nodig om het voorwaardelijk karakter en de dekkendheid te kunnen invullen. Dit begrip is verderop toegelicht.
Weerstandscapaciteit	De elementen waarmee de gemeente tegenvallers opvangt. De weerstandscapaciteit heeft een incidenteel en een structureel deel. Het vrij besteedbare deel van de reserves bepaalt deels de omvang van de weerstandscapaciteit.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen is het verschil tussen weerstandscapaciteit en de inschatting van de risico's. Het is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van de begroting en het beleid. Dit begrip is verderop toegelicht.

Stelsel van baten en lasten

De financiële wereld maakt onderscheid in inkomsten en uitgaven versus baten en lasten.

Inkomsten zijn de inkomende geldstromen, uitgaven de uitgaande geldstromen. De daadwerkelijke financiële stroom is leidend. Lasten en baten zijn inkomsten en uitgaven in een bepaald jaar. Het jaar waarop de betaling betrekking heeft bepaalt, niet de betaling zelf. Een voorbeeld van een last die geen uitgave is, is de afschrijving van een gebouw. Het gebouw is eerder neergezet en leidde in die tijd tot een uitgave. De lasten horen bij de jaren waarin het gebouw gebruikt wordt. Dit doet recht aan het feit dat het gebouw op meerdere jaren betrekking heeft en dus meerdere jaren tot last is. Een ander voorbeeld is een factuur die na 1 januari binnenkomt voor een cursus die vóór 31 december is gevolgd. De last drukt op het jaar dat de cursus is gevolgd, de betaling (de uitgave) gebeurt in het nieuwe jaar.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen verschillen van elkaar op het gebied van vrije besteding. Een voorziening is voor een onderliggend doel. Geld in een reserve kan de raad voor een ander doel inzetten.

In principe zijn reserves vanuit bedrijfseconomisch perspectief vrij te besteden. Er zijn algemene en bestemmingsreserves. Een algemene reserve is een buffer om risico's op te vangen. Voor deze risico's is geen verzekering, bestemmingsreserve of voorziening. Daarnaast vangen algemene reserves niet structurele begrotings- en rekeningstekorten op. Deze buffer noemen we vaak weerstandsvermogen. We kunnen niet objectief vaststellen hoe hoog de buffer moet zijn. Inzicht in de verplichtingen en risico's is belangrijk, om de minimale hoogte van de algemene reserve te bepalen.

Er zijn algemene reserves (zonder bepaald doel) en bestemmingsreserves (met een bepaald doel). De gemeenteraad stelt een reserve in, bepaalt het doel en wijzigt dit eventueel. Voor gebruik van de reserves is een raadsbesluit nodig, vanwege de besteding voor een bepaald doel.

Voorzieningen zijn onderdelen van het vermogen. Ze geven een schatting van te voorziene lasten voor risico's en verplichtingen. De omvang en/of het tijdstip dat ze optreden zijn niet of niet helemaal aan te geven. Het doel is dus om zo goed mogelijk de omvang in te schatten van vooraf te nemen risico's en verplichtingen. Als het risico of de verplichting zich voordoet, is er dus al rekening mee gehouden. Anders dan bij reserves zijn risico's en verplichtingen bij voorzieningen wel in te schatten. Een voorziening moet de omvang van de verplichting of het risico hebben. Daarom moet deze regelmatig getoetst zijn aan de omvang. Om dit goed te beoordelen is een beheersplan voor voorzieningen nodig. De besteding van een voorziening is dan niet vrij.

Belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen reserves en voorzieningen

	Reserves	Voorzieningen
Instelling door:	Gemeenteraad	College/Gemeenteraad
Bevoegd tot dotaties:	Gemeenteraad	College/Gemeenteraad
Wijziging bestemming:	Mogelijk door gemeenteraad	Niet mogelijk
Aanwending vrij:	Ja, met een raadsbesluit	Nee, alleen voor het benoemd doel
Financieel onderbouwd:	Niet nodig, wel gewenst	Ja, onderbouwing met (beheers)plannen

Investerings

Investerings zijn grote uitgaven om zaken voor meerdere jaren te ontwikkelen. Het gebruiken de lasten zijn over meerdere jaren verdeeld. Deze manier van verdelen over jaren heet afschrijven.

Financiële positie/weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het verschil tussen vrij besteedbare reserves (weerstandscapaciteit) en de inschatting van de risico's. Het weerstandsvermogen is de buffer om risico's op te vangen, zonder aanpassing van begroting en beleid. Hoe groter het totale weerstandsvermogen, hoe beter de financiële positie.

Financieel totaaloverzicht

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2018		Jaarrekening 2019		Jaarrekening 2020		Begroting 2021		Begroting 2021 na wijziging		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Vitaal en Sociaal Breda	343.802	151.830	350.925	146.041	377.170	170.644	331.594	133.981	367.662	151.133	356.204	150.727
Opgroeien	95.688	43.910	99.245	44.859	100.274	42.861	87.839	36.945	103.461	46.507	105.083	46.680
Algemene voorzieningen jeugd	6.588	162	6.941	192	6.468	0	6.770	45	7.143	45	6.526	53
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen jeugd	2.105	174	2.803	173	3.542	93	1.976	100	2.298	100	3.038	100
Jeugdhulp maatwerkondersteuning	68.112	33.465	67.008	33.004	72.478	34.673	63.041	30.200	72.561	34.748	73.679	35.389
Jeugdhulp geëscaleerde zorg	7.668	4.052	10.257	5.224	4.545	1.289	4.261	950	7.501	4.078	8.575	3.886
Primair en voortgezet onderwijs	11.215	6.057	12.236	6.267	13.241	6.805	11.791	5.650	13.959	7.536	13.266	7.252
Betrokken zijn	49.453	3.071	53.973	2.056	56.461	1.671	56.137	5.841	56.461	5.991	57.689	1.555
Algemene voorzieningen volwassenen	10.861	15	10.671	20	10.285	91	10.499		11.205		10.185	2
Toeleiding tot maatwerkvoorzieningen volwassenen	1.482											
Volwassenen maatwerkondersteuning	29.045	2.433	36.636	1.383	39.265	1.262	39.727	5.249	39.501	5.399	40.372	1.223
Maatwerk Wmo	8.066	623	6.666	653	6.911	318	5.911	592	5.755	592	7.132	330
Thuis	50.689	2.927	55.443	6.795	58.034	7.789	51.401	6.758	57.085	6.504	50.522	4.512
Volwassenen geëscaleerde zorg	50.689	2.927	55.443	6.795	58.034	7.789	51.401	6.758	57.085	6.504	50.522	4.512
Leren, ontwikkelen en werken	134.993	93.441	126.693	87.324	147.908	116.390	123.312	83.602	136.249	91.026	130.067	97.192
Participatie	867		996		116		283		493		420	
Sociale werkvoorziening	32.343	12.512	30.022	11.592	26.756	8.013	26.638	9.151	17.785	6.239	18.961	7.536
Reïntegratie	10.370	2.487	8.932	927	11.022	3.748	8.603	69	14.848	802	10.362	1.363
Wet BUIG en overige regelingen	79.351	75.119	75.015	71.698	99.590	101.915	77.238	72.908	87.728	82.434	87.840	85.420
Bijzondere bijstand	7.263	1.110	6.873	966	6.458	772	7.262	825	10.764	825	8.330	977
BredaPas	211		240		124	0	294	32	428	32	157	1
Schuldhelpverlening	4.529	2.153	4.614	2.141	3.422	1.507	2.993	616	4.202	695	3.997	1.894
Kwetsbare groepen	60	60	1	1	419	434					0	
Leven	8.685	352	9.547	1	8.591	169	9.046		9.566	270	9.039	110
Volksgezondheid	3.534	18	3.872	0	4.050	110	4.108		4.188	80	4.057	34

Sportbeleid	5.152	335	5.674	1	4.541	59	4.937		5.377	190	4.982	76
Ontmoeten	4.293	173	4.225	48	3.802	50	3.859		4.840		3.805	-158
Wijkaanpak	3.172	-16	3.551	59	3.389	43	3.804		4.333		3.474	21
Statushouders	1.121	189	674	-11	413	7	55		508		331	-179
Reserve Wijkontwikkeling	0	3.078		527								
Mutatie reserve wijkontwikkeling	0	3.078		527								
Reserve Sociaal Domein		4.877		3.659			1.541					
Mutatie reserve sociaal domein		4.877		3.659			1.541					
Reserve investeringen sportverenigingen			1.800	773	0	173		836		836		836
Mutatie reserve investeringen sportverenigingen			1.800	773	0	173		836		836		836
Reserve vrouwenopvang							2.100					
Mutatie reserve vrouwenopvang							2.100					
Ondernemend Breda	62.182	12.301	64.835	11.845	62.389	12.558	76.865	17.348	89.965	26.729	76.528	18.060
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	14.184	9.580	13.452	8.542	15.830	8.926	21.243	11.008	27.264	16.626	15.342	7.340
Economische zaken	4.684	602	5.632	787	6.998	718	8.117	665	8.539	945	6.950	997
Acquisitie en accountmanagement	1.256	398	1.956	564	2.126	432	2.039	405	2.270	405	2.332	479
Externe betrekkingen	87		68	0	58		116		116		65	
Evenementen	1.155	14	1.058		434		976		976		558	
Grondexploitaties voor bedrijventerreinen	7.002	8.566	4.738	7.191	6.214	7.777	9.994	9.937	15.363	15.275	5.438	5.865
Grote projecten in de stad	-231	495	5.311	973	-939	674	6.722	3.999	9.777	7.517	11.258	7.899
CrossMark	-474	438	4.931	896	-1.403	665	5.780	3.999	8.774	7.489	10.096	7.862
Gasthuisvelden	235	58	373	77	441	9	888		642	28	643	37
Amphia	8		7		23		54		27		25	
Verbeter Breda									335		495	
Dynamische stad	24.158	188	24.843	328	25.928	583	27.433	223	31.311	373	28.477	382
Cultureel erfgoed	1.421	15	1.737	12	1.744	238	1.618	18	1.860	18	1.748	52
Cultuurpresentatie	18.799	1	19.152	26	19.981	108	21.613		25.149	20	22.400	20
Media	113		113		116		120		120		120	
Musea	3.682	55	3.713	122	3.890	57	3.975	60	3.963	60	3.932	58
Historische waarde	144	117	128	167	197	180	109	145	220	275	277	252
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	22.272	2.038	19.192	2.003	19.931	2.357	19.584	2.118	19.629	2.213	19.632	2.439

HBO	1.133		1.195		1.316	28	916		866		634	0
Volwasseneneducatie	2.038	2.038	2.081	2.003	2.384	2.299	2.201	2.118	2.296	2.213	2.226	2.140
Onderwijshuisvesting	19.101		15.916		16.231	29	16.467		16.467		16.771	298
Verbindend bestuur	1.799		2.037		1.639	18	1.883		1.983		1.819	
Samenwerking	1.799		2.037		1.639	18	1.883		1.983		1.819	
Duurzaam wonen in Breda	54.137	45.257	40.377	37.046	61.701	42.674	52.082	44.791	66.619	54.421	60.696	47.987
Wonen in Breda	1.761	115	1.854	96	2.303	47	5.006	29	6.492	126	2.093	90
Wonen	1.761	115	1.854	96	2.303	47	5.006	29	6.492	126	2.093	90
Verdeling beschikbare ruimte	9.656	672	4.860	1.967	5.012	2.437	4.979	2.213	5.078	3.053	5.346	2.723
Ruimtelijke ordening	7.203	190	1.840	300	2.022	336	2.278	390	2.278	390	2.217	354
Stedelijke planning en programmering	2.453	481	3.020	1.667	2.991	2.101	2.701	1.823	2.800	2.663	3.129	2.369
Grote woonprojecten in de stad	23.918	27.150	13.048	15.122	33.532	26.533	21.723	20.022	27.176	25.069	29.554	31.242
Grondexploitatie ten behoeve van de woningbouw	23.918	27.150	13.048	15.122	33.532	26.533	21.723	20.022	27.176	25.069	29.554	31.242
Bereikbaar Breda	14.297	15.990	15.880	17.152	13.520	10.417	14.738	15.121	15.606	15.164	15.025	11.172
Mobiliteit	5.383	279	5.668	165	5.712	156	6.310	158	5.853	134	5.863	197
Openbaar vervoer	57		57		49		42		42		42	
Parkeren	8.857	15.711	10.155	16.987	7.758	10.260	8.386	14.963	9.711	15.030	9.120	10.976
Breda is een duurzame en bestendige stad	3.937	976	4.079	1.251	6.640	1.301	5.362	1.130	9.484	3.533	6.167	1.202
Milieubeheer	2.675	714	2.535	688	4.429	774	3.773	689	6.841	3.092	3.472	739
Natuur- en milieueducatie	650	59	900	315	802	178	896	356	896	356	785	216
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	385	145	418	106	650	100	244	85	1.289	85	1.102	85
Groen en water	227	58	227	141	760	250	449		458		808	161
Reserve Bodemfonds	310	1	394	12	427			783	555	783	287	
Mutatie reserve Bodemfonds	310	1	394	12	427			783	555	783	287	
Reserve Klimaatfonds	257	354	262	-79	266	44	274	1.010	274	810	271	243
Mutatie reserve Klimaatfonds	257	354	262	-79	266	44	274	1.010	274	810	271	243
Reserve parkeerbedrijf				100		433		333		333		333
Mutatie reserve parkeerbedrijf				100		433		333		333		333
Reserve parkeerfonds				565								
Mutatie reserve parkeerfonds				565								
Reserve Versnellingsopgave Wonen				860		1.464		4.150		5.500		975

Mutatie reserve Versnellingsopgave Wonen				860		1.464		4.150		5.500		975
Reserve bovenwijkse voorzieningen									953	50	953	7
Mutaties reserve bovenwijkse voorzieningen									953	50	953	7
Reserve Toekomst bestendig wonen									1.000		1.000	
Mutaties reserve Toekomst bestendig wonen									1.000		1.000	
Basis op orde in Breda	146.133	82.326	152.795	82.999	154.486	84.584	150.982	89.616	155.974	90.842	162.519	98.301
Veilig Breda	19.821	1.845	26.924	8.786	30.763	13.448	31.521	14.055	33.055	14.103	34.546	19.119
Veiligheid openbare ruimte	3.771	574	5.217	1.082	7.864	5.468	7.775	6.382	7.490	6.720	8.789	6.938
Zichtbare Criminaliteit	6.131	1.270	433	39	461	60	516	108	345	108	365	155
Ondermijning	9.919		1.274	83	1.587	153	1.963	458	1.595	375	1.355	346
Zorg en Veiligheid			995	337	854	275	791	207	648	0	672	195
Fysieke veiligheid			17.763	4.844	18.247	6.649	18.449	5.815	20.250	5.815	20.770	10.494
Veilig Breda Algemeen		1	1.242	2.401	1.750	843	2.027	1.085	2.727	1.085	2.594	992
Dienstverlening	16.898	14.564	10.930	4.031	9.695	3.171	10.407	2.933	9.843	3.383	9.032	3.955
Administratie en basisregistratie	1.915	0	2.259		2.451		2.821		1.196		1.136	
Publieksservice	9.435	5.420	8.671	4.031	7.244	3.171	7.587	2.933	8.647	3.383	7.896	3.955
Vergunningen (vervallen vanaf 2020)	5.548	9.144	0	0	0		0		0			
Beheer van de openbare ruimte	77.958	55.727	83.310	57.224	85.109	58.223	84.083	62.943	87.569	62.938	90.728	62.231
Afvalservice	29.962	35.811	29.053	33.959	29.841	33.404	29.206	37.174	31.031	37.102	32.058	38.244
Beheer openbare ruimte, groen	11.974	49	13.584	42	13.736	94	13.401	198	14.089	184	13.594	152
Beheer openbare ruimte, wegen	21.295	2.335	23.501	2.975	24.287	4.078	23.566	4.080	24.539	4.160	27.607	2.746
Riolering	14.727	17.532	17.171	20.247	17.245	20.646	17.910	21.492	17.910	21.492	17.469	21.089
Beheer van het gemeentelijk vastgoed	27.590	10.173	26.077	12.953	23.692	9.710	20.562	9.684	21.032	10.418	23.850	12.586
Vastgoedbeheer	27.590	10.173	26.077	12.953	23.692	9.710	20.562	9.684	21.032	10.418	23.850	12.586
Open overheid	3.865	17	5.554	5	5.227	33	4.409		4.475		4.363	410
College en ondersteuning college	1.473	17	2.487	1	2.400	18	1.501		1.501		1.457	400
Raad, commissies en griffie	2.234		2.888	4	2.653	15	2.717		2.782		2.747	10
Rekenkamer	157		180		174		191		191		159	
Organisatie en financiën van Breda	86.760	392.888	74.915	412.934	112.054	472.155	76.735	402.523	86.396	443.490	90.646	447.416
Een toekomstbestendige organisatie	66.364	7.395	67.789	6.645	70.606	11.608	68.443	5.782	71.409	5.600	75.198	8.104
Overhead	66.364	7.395	67.789	6.645	70.606	11.608	68.443	5.782	71.409	5.600	75.198	8.104

Solide financiën	3.944	365.911	1.717	391.041	3.933	412.485	5.617	394.300	10.221	418.701	10.681	425.122
Algemene uitkeringen		321.853		346.781		369.523		350.406		374.536		380.551
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	545	35.987	522	36.825	1.154	36.574	652	37.843	2.721	37.843	3.123	38.518
Onvoorzien							1.000		385			
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.477	86	1.517	140	777		-27		3.123		310	90
Saldo van de financieringsfunctie	923	6.696	-323	6.487	2.002	6.041	3.591	5.676	3.591	5.947	2.767	5.484
Dividend		1.289		807		346		375		375		479
Vennootschapsbelasting	0						400		400		4.481	
Algemene reserve	5.412	7.162	3.708	4.810	32.913	11.692	2.378	300	3.247	5.345	3.247	3.946
Mutatie algemene reserve	5.412	7.162	3.708	4.810	32.913	11.692	2.378	300	3.247	5.345	3.247	3.946
Exploitatiereserve	4.731	5.654	225	8.258	2.291	5.889	225	1.102	255	12.547	255	9.066
Mutatie Exploitatiereserve	4.731	5.654	225	8.258	2.291	5.889	225	1.102	255	12.547	255	9.066
Begrotingsreserve	48	606	37	520	221	522	10	141	196	399	196	399
Mutatie Begrotingsreserve	48	606	37	520	221	522	10	141	196	399	196	399
Investeringsreserve	6.261	6.161	1.440	1.660	2.090	29.959	62	897	1.068	897	1.068	779
Mutatie Investeringsreserve	6.261	6.161	1.440	1.660	2.090	29.959	62	897	1.068	897	1.068	779
Totaal	693.014	684.602	683.846	690.866	767.800	782.615	688.259	688.259	766.615	766.615	746.593	762.492

Reserves en voorzieningen

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Reserves	Stand	Stand	Stand	Stand	Bij	Af	Resultaatbestemming	Stand
	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021				31-12-2021
Algemene reserve	108.691	103.876	75.601	93.448	3.247	3.946	1.339	94.088
Begrotingsbeeld	2.397	1.839	1.356	1.055	196	399	0	852
Bodemfonds	2.407	2.716	3.099	3.526	287	0	0	3.814
Exploitatiereserve	969	4.420	1.915	6.052	255	9.066	9.031	6.271
Investerings sportverenigingen	0	0	1.027	854	0	836	0	18
Investeringsreserve	31.265	33.237	33.017	6.266	1.068	779	0	6.555
Klimaatfonds	619	521	862	1.085	271	243	0	1.113
Parkeerbedrijf reserve	1.222	1.222	1.122	689	0	333	0	356
Parkeerbonds	545	545	0	0	0	0	0	0
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	0	0	0	953	7	0	946
Reserve Toekomst bestendig wonen	0	0	0	0	1.000		0	1.000
Versnellingsopgave Wonen	0	0	8.693	7.229	0	975	4.446	10.700
Vrouwenopvang	0	0	0	2.100	0	0	0	2.100
Wijkontwikkeling	440	431	0	0	0	0	0	0
Totaal	148.555	148.808	126.693	122.304	7.277	16.584	14.816	127.813

VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Stand	Stand	Stand	Stand	Bij	Af	Vrijval	Stand
	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021				31-12-2021
Achterstallig onderhoud verhardingen	9.733	6.360	4.241	2.851	3.200	1.901	0	4.150
Centrale personeelsvoorziening	1.861	1.496	1.344	836	191	234	200	593
Onderhoud parkeerbedrijf	2.656	2.852	2.873	3.550	870	98	0	4.321
Onderhoud Vastgoedbeheer	22.679	23.504	22.716	20.136	5.338	4.999	915	19.559
Planmatig onderhoud Vastgoedontwikkeling	3.349	3.585	3.864	4.181	321	25	0	4.477
Planschade	0	5.062	0	0	0	0	0	0
Verlieslatende contracten	4.796	4.796	0	8.800	0	0	8.800	0
Voorziening afvalservice	488	0	0	0	360	0	0	360
Voorziening openbare ruimte onderhoud	754	1.724	4.590	6.113	5.656	6.440	0	5.329
Voorziening riolering	0	282	1.527	3.165	573	0	0	3.739
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	440	408	849	764	89	72	45	736
Voorziening verkeersregelinstallaties	1.067	852	124	53	1.200	1.190	0	62
Voorziening wet AppA	8.544	8.172	8.726	9.216	250	535	391	8.540
Vrz verlies Juzt	0	0	0	820	0	0	0	820
Totaal	56.368	59.094	50.854	60.484	18.047	15.494	10.351	52.687

Voor een toelichting op de diverse reserves wordt verwezen naar de programma's. De toelichting op de algemene reserve, de begrotingsreserve, de exploitatiereserve en de investeringsreserve wordt verwezen naar programma 5.

De reserve investeringen sportverenigingen is toegelicht in programma 1. De reserve parkeerbedrijf, het bodemfonds, het klimaatfonds en de reserve versnellingsopgave wonen zijn toegelicht in programma 3.

Voor de toelichting op de voorzieningen wordt tevens verwezen naar de afzonderlijke programma's. De centrale personeelsvoorziening is opgenomen in programma 5.

De voorziening onderhoud parkeerbedrijf, planmatig onderbouw VO, onderhoud bodemsanering VO en mobiliteit zijn opgenomen in programma 3. De voorzieningen vastgoedbeheer, openbare ruimte onderhoud, achterstallig onderhoud verhardingen, voorziening afvalservice, riolering en de voorziening wet AppA zijn opgenomen in programma 4.

Overzicht beschikbare kredieten

GERAAMDE INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbare investeringen 2021	Werkelijke uitgaven tm 2021	Vrijval 2021	Nog beschikbaar eind 2021	Geplande investeringen opgenomen in begroting 2022	Verwachte uitgaven 2022	Verwachte uitgaven 2023	Verwachte uitgaven 2024	Verwachte uitgaven 2025	Totaal
1. Vitaal en Sociaal Breda										
Wijkontwikkeling	1.135	900	-13	248	1.500	748	500	500		1.748
Speelvoorzieningen	500	499		1		1				1
Algemene voorzieningen jeugd	90	99		-9		-9				-9
Subtotaal	1.725	1.498	-13	240	1.500	740	500	500		1.740
2. Ondernemend Breda										
CrossMark	12.817	2.013	-436	11.240	5.749	5.899	4.385	4.628	2.078	16.990
Economische zaken	4.851	111		4.740		2.740	2.000			4.740
Musea	727	4		723		18	705			723
Gasthuisvelden	3.930	363		3.567	5.570	1.012	1.250	6.875		9.137
Nieuwe Mark	20.663	1.944		18.719		3.810	3.989	3.905	7.015	18.719
Grondexploitaties	200	4		196	3.300	196		3.300		3.496
Verbeter Breda					3.000	1.000	2.000			3.000
Subtotaal	43.188	4.439	-436	39.185	17.619	14.675	14.329	18.708	9.093	56.805
3. Duurzaam wonen in Breda										
Mobiliteit	20.094	5.270		14.824	16.000	8.828	15.254	4.456	2.286	30.824
Parkeren	574	150		424		225	199			424
Milieubeheer	21	4		17		17				17
Groen, Water en Dierenwelzijn	4.470	1.151		3.319	823	2.710	1.431			4.141
Corona-aanpak recreëren	1.500	718		782		782				782
Grondexploitatie tbv de woningbouw	15.992	10.985		5.007		1.361	1.215	1.215	1.215	5.006
Stedelijke planning en programmering	6.481	366	436	5.679	3.400	1.257	6.961	550	311	9.079
Wonen	1.987			1.987		500	500	500	487	1.987
Subtotaal	51.119	18.644	436	32.039	20.223	15.680	25.560	6.721	4.299	52.260
4. Basis op orde in Breda										
Afvalservice	202	181	21	0	800	200	200	200	200	800
Beheer openbare ruimte, groen	2.514	1.316	128	1.070	3.400	2.382	1.188	900		4.470
Beheer openbare ruimte, wegen	1.701	198	20	1.483	1.400	2.183	700			2.883

Herinrichting pleinen	283	89		194	1.666	1.027	833			1.860
Verduurzaming OV	11.701	2.699		9.002		2.852	3.000	3.150		9.002
Riolering	49.544	15.880		33.664	43.800	16.464	16.200	20.000	24.800	77.464
Klimaatadaptatie	11.147	876		10.271	570	4.461	3.190	3.190		10.841
Vastgoedbeheer	573	419	-62	216	750	966				966
Doorstroomvrz.	4.638	1.585		3.053		2.991	62			3.053
Vastgoedbeheer, sportaccommodatie	66			66		66				66
Verduurzaming vastgoed	2.896	1.312		1.584		1.184	400			1.584
Talentencentrum	22.768	1.560		21.208		16.316	4.892			21.208
Brand-en dakveiligheid	4.039	815	62	3.162		2.714	374	74		3.162
Aankoop Brandweerkazernes	2.855	1.981		874		874				874
Subtotaal	114.927	28.911	169	85.847	52.386	54.680	31.039	27.514	25.000	138.233
5. Organisatie en financiën van Breda										
Servicebedrijf	6.771	5.294		1.477	7.340	3.017	2.900	2.900		8.817
Bedrijfsvoering Beheer	4.079	1.988	47	2.044	5.085	3.739	1.695	1.695		7.129
Subtotaal	10.850	7.282	47	3.521	12.425	6.756	4.595	4.595		15.946
Totaal	221.809	60.774	203	160.832	104.153	92.531	76.023	58.038	38.392	264.984

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 10-2-2022							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020)	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld
			<i>Aard controle R</i> Indicator: A7/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: A7/02	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A7/03	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A7/04	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A7/05
			€ 3.489	€ 242.507	Ja	Nee	
JenV	A10	Regeling financiële impuls huisvesting grote gezinnen vergunninghouders Gemeenten	Besteding aan beleidsdoelstelling (jaar T)?	Cumulatieve besteding aan beleidsdoelstelling (t/m jaar T)	Huisvesting gerealiseerd in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting als bij één van de vorige indicatoren "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i> Indicator: A10/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: A10/02	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A10/03	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A10/04	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A10/05
			€ 7.702	€ 7.702	Ja		Ja
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A12B/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: A12B/02	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A12B/03	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A12B/04	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A12B/05
			Veiligheidsregio Midden- West-Brabant	€ 259.911	Ja	€ 259.911	Ja
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3)
			<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/04	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/05
			€ 0	395	395	€ 204.029	€ 204.029
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/06	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/07	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/08		
			Ja	Ja	Nee		

			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: B2/09</i>	Reeks 1 Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/10</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/12</i>		
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/14</i>				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/16</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/18</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/20</i>
			€ 150.100	€ 150.100	€ 471.648	€ 471.648	€ 0	€ 0
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde, indien nog niet eerder opgegeven (jaar T)) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde, indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T)) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/22</i>				
			€ 120.000	€ 120.000				
BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/01</i>	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/02</i>	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/03</i>			
			Ja	3.600	2.446			
			Projectnaam/nummer per project <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/04</i>	Besteding (jaar T) per project <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C1/05</i>	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/06</i>	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C1/07</i>		
			1 Buurtinformatie campagne	€ 0	Ja			
			2 Energiecoaches	€ 0	Ja			
			3 Energie advies Verenigingen van Eigenaars (VVE's)	€ 30.930	Ja			
			4 Energy Party's Buurkracht	€ 12.500	Ja			
			5 Digitaal Energieloket	€ 18.000	Ja			

			6	Kleine energiebesparende maatregelen	€ 124.248	ja				
				Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting op afwijkingen	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/11			
			1	Buurtinformatie campagne	€ 5.000		Ja			
			2	Energiecoaches	€ 20.000		Ja			
			3	Energie advies Verenigingen van Eigenaars (WE'S)	€ 41.520		Ja			
			4	Energy Party's Buurkracht	€ 25.000		Ja			
			5	Digitaal Energieloket	€ 23.000		Ja			
			6	Kleine energiebesparende maatregelen	€ 124.248		Ja			
BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls		Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T) gerealiseerd	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht	Totale besteding (jaar T)	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht	
		Tranche 1 t/m 3 Gemeenten		Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04	Aard controle R Indicator: C9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/06	
			1	De Strip Havenkwartier	Ja	0	Nee	€ 203.418	Nee	
				Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Realisatie afwijkingen in (jaar T)	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T)	Cumulatieve opbrengsten uit grondverkoop en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/09	Aard controle R Indicator: C9/10	Aard controle R Indicator: C9/11	Aard controle R Indicator: C9/12	
			1	De Strip Havenkwartier	In 2021 heeft de voorbereiding van een aantal maatregelen plaatsgevonden. De uitvoering van de Minister Kanstraat en de Verlengde Speelhuuslaan 1e fase vindt in 2022 plaats.	€ 514.345				
				Kopie projectnaam/ nummer	Actualisatie financieel tekort project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee)	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T)	Project afgerond (ja/nee)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C9/13	Aard controle R Indicator: C9/14	Aard controle R Indicator: C9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/16	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/17	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/18	
			1	De Strip Havenkwartier	Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen	Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen				
				Eindverantwoording (Ja/Nee)			Ja	0	Nee	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C9/19						
				Nee						

BZK	C12	Nieuwe Sleutel Projecten (NSP) Wet Ruimtelijke Ordening Besluit Ruimtelijke Ordening Gemeenten	Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing	Aantal gerealiseerde projecten	Aantal gerealiseerde projecten	
			Aard controle R Indicator: C12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C12/03	Aard controle R Indicator: C12/04	Aard controle R Indicator: C12/05	Aard controle R Indicator: C12/06	
			€ 370.876	€ 24.598.746	Nee				
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/05		
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee		
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06	
			1	SUVIS21-00743880	€ 0	€ 0	Nee	Volgens opgave BreedSaam/Drakenburgh wordt deze ingetrokken	Nee
			2	SUVIS21-00743282	€ 210.000	€ 210.000	Ja		Ja
			3	SUVIS21-00743796	€ 72.922	€ 72.922	Ja		Nee
			4	SUVIS21-00743640	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			5	SUVIS21-00744638	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			6	SUVIS21-00743961	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			7	SUVIS21-2-02191845	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			8	SUVIS21-2-02191859	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			9	SUVIS21-2-02192084	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			10	SUVIS21-2-02192089	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			11	SUVIS21-00746981	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			12	SUVIS21-00746803	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			13	SUVIS21-00747235	€ 15.397	€ 15.397	Ja		Ja
			14	SUVIS21-2-02210660	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			15	SUVIS21-2-02210830	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			16	SUVIS21-2-02210941	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			17	SUVIS21-2-02210955	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			18	SUVIS21-2-02210967	€ 0	€ 0	Ja		Nee
19	SUVIS21-01741991	€ 0	€ 0	Ja		Nee			
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Aard controle R Indicator: C43/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06
			RREW2020-00449049	€ 52.573	€ 52.573	0		Nee
BZK	C47	Volkshuisvesting Gemeenten	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/04	Aard controle R Indicator: C47/05	Aard controle R Indicator: C47/06
			1 Hoge Vucht	0	0	0	€ 0	€ 0
			2 Doornbos-Linie	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/07	Aard controle R Indicator: C47/08	Aard controle R Indicator: C47/09	Aard controle R Indicator: C47/10		
			1 Hoge Vucht	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Doornbos-Linie	€ 0	€ 0	€ 0		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/12				
Ja	Nee							
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle R Indicator: C62/02	Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04		
			179	€ 26.850	€ 19.900	Nee		
BZK	C64	Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouwgebieden	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: C64/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C64/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C64/03			
			€ 0	€ 0	Nee			
BZK	C68	Specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de huisvesting van vergunninghouders	Projectnaam	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Besteding (jaar T) van het project – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (jaar T) per project – inclusief uitvoering door derden	Totale opbrengsten (jaar T) per project – zelfstandige uitvoering
			Aard controle n.v.t. Indicator: C68/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C68/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C68/03	Aard controle R Indicator: C68/04	Aard controle R Indicator: C68/05	Aard controle R Indicator: C68/06

			1	Tussenvoorziening 1 Statushouders Baronie	0	0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tussenvoorziening 2 Statushouders Baronie	0	0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie projectnaam	Cumulatieve totale opbrengsten (jaar T) per project – inclusief uitvoering door derde	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				<i>Aard controle R</i> Indicator: C68/07	<i>Aard controle R</i> Indicator: C68/08	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: C68/09	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: C68/10		
			1	Tussenvoorziening 1 Statushouders Baronie	€ 0	Ja	Nee		
			2	Tussenvoorziening 2 Statushouders Baronie	€ 0	Ja	Nee		
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2020 Contactgemeenten		Correctie besteding 2020 Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)				
				<i>Aard controle R</i> Indicator: D1/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: D1/02				
				€ 93.265	€ 1.014.926				
OCW	D1A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten		Correctie Besteding 2020 Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen	Correctie Besteding aan contactschool 2020 Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen	Totale besteding (jaar T) (automatisch)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
				<i>Aard controle R</i> Indicator: D1A/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: D1A/02	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D1A/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: D1A/04		
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 93.401		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
				<i>Aard controle R</i> Indicator: D8/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: D8/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: D8/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: D8/04		
				€ 2.059.339	€ 2.019.881	€ 123.264	€ 399.817		
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
				<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D8/05	<i>Aard controle R</i> Indicator: D8/06	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: D8/07	<i>Aard controle R</i> Indicator: D8/08		
			1						
OCW	D10	Volwasseneneducatie		Verstrekke uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)		

		Contactgemeenten						
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/04</i>		
			€ 2.212.999	€ 2.105.054	€ 107.945	€ 0		
OCW	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D11/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D11/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D11/03</i>			
			€ 213.704	€ 213.704	Nee			
OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/01</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12/03</i>			
			€ 1.391.226	€ 0	Nee			
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/01</i>	Besteding aan contactschool (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/02</i>	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/03</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/05</i>	
			€ 315.885	€ 408.170	€ 724.055	€ 0	Nee	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/01</i>	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/02</i>	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/03</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/05</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/06</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/07</i>	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/08</i>		
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i>	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i>		

			Indicator: E20/01	Indicator: E20/02	Indicator: E20/03	Indicator: E20/04		
			€ 890.313	€ 1.178.683	€ 379.582	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E20/05	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E20/06	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E20/07	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E20/08		
1		115 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom	Nee					
2		108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW	Ja	8				
3		106 Aanleg van een drempel op fietskruispunt gebiedsontsluitingsweg / erftoegangsweg	Ja	12				
4		117 Het volwaardig afwaarderden van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur	Ja	225				
5		105 Verbreden van fietspaden	Ja	4				
6		113 Saneren van langsparkeren of parkeerstroken langs de rijbaan	Ja	328				
7		215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom	Nee					
8		215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom	Nee					
9		215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom	Nee					
10		106 Haagdijk-Fietsstraat	Ja	4				
lenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022 Gemeenten en GR'en	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> Indicator: E21/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E21/02	Cofinanciering (jaar T) <i>Aard controle R</i> Indicator: E21/03	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E21/04	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E21/05	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E21/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja
			Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)en niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: E21/07					
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingnummer / naam <i>Aard controle n.v.t.</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i>	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i>	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) <i>Aard controle n.v.t.</i>	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) <i>Aard controle n.v.t.</i>	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) <i>Aard controle n.v.t.</i>

			Indicator: E53/01	Indicator: E53/02	Indicator: E53/03	Indicator: E53/04	Indicator: E53/05	Indicator: E53/06
			1 SPUKSLA-21-01245415	€ 47.955	€ 47.955	1-3-2021	31-3-2022	Nee
			Kopie beschikingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08				
			1 SPUKSLA-21-01245415	2021/2022				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09					
			Ja					
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01	Aard controle R Indicator: E58/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04	Aard controle R Indicator: E58/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06
			1 Humane en verspreidingsrisico 's PFAS in bodem	€ 219	€ 219	Ja	€ 0	Nee
			2 Humane risico's diffuus Lood	€ 694	€ 694	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07					
			Nee					
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle R Indicator: F9/01	Aard controle R Indicator: F9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05	
			1 EAW-20-01621936	€ 20.660	€ 20.660	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F9/06					
			Ja					
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar Sisa 2021	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting

			Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F11/01</i>	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F11/02</i>	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F11/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F11/04</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: F11/05</i>	Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F11/06</i>
			€ 268.584	€ 268.584	€ 93.368	Nee	Ja	Het project MKB-deal is in juli 2020 gestart en zou een looptijd hebben tot april 2022. Op 1-9-2021 heeft het ministerie van Economische zaken en klimaat de einddatum verlengt tot 1 januari 2023.
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (Jaar T), ongeacht of de gemeente in (Jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (Jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	Baten (Jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	Besteding (Jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	Baten (Jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	Besteding (Jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	Baten (Jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>
			€ 62.093.771	€ 816.627	€ 4.005.252	€ 17.464	€ 167.343	€ 797
			Besteding (Jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Baten (Jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Baten (Jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Besteding (Jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Baten (Jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (Jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 948.436	€ 228.153	€ 0	€ 2.194.975	€ 0	€ 8.071
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (Jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>				
€ 0	Ja							
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (Jaar T), ongeacht of de gemeente in (Jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (Jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	Baten (Jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	Besteding (Jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	Baten (Jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	Besteding (Jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 37.954	€ 31.015	€ 27.886	€ 0	€ 0	€ 25.973
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 3.971	€ 3.819	€ 171.611	€ 239	€ 3
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 1.022	€ 9.435	€ 115.264	€ 719	€ 7
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 4.593.768	€ 220.253	€ 539.193	€ 15.816	€ 167
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 2.936.644	€ 70.080	€ 77.116	€ 5.032	€ 53
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 1.654.261	€ 28.800	€ 29.931	€ 2.157	€ 23
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	556	67	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	848	15	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	494	0	Ja		
			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in (jaar T)			
<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/13</i>						
€ 4.661	€ 0	€ 0						
Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)				
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/18</i>				
		4						

			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)							
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)							
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)							
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)							
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)							
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)					
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03					
			€ 14.548	€ 0	202					
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie						
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02						
			€ 3.122.421	€ 1.235.284						
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08		
			1. Onroerende zaken - Nieuwbouw	€ 624.745	€ 624.745					
			2a. Exploitatie	€ 70.370		€ 70.370				
			3. 2b. Exploitatie dienstverlening door derden	€ 10.929			€ 10.929			
			4. Optisport	€ 383.067	€ 383.067					
			5. Mengpercentage	€ 146.173			€ 146.173			
VWS	H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling Gemeenten	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting			
				Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SISA 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H7/01	Aard controle R Indicator: H7/02	Aard controle R Indicator: H7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/05			
			1 330765 Complexe scheidingen	€ 60.715	€ 64.913	Ja				
		2 330775 De cirkel is rond	€ 2.052	€ 55.052	Ja					
		3 330770 Versterken Veiligheid	€ 27.757	€ 28.858	Ja					

			4	330769 Beschikbaarheid eerstelijnsaanbod slachtoffers seksueel geweld	€ 41.600	€ 41.600	Ja		
				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: H7/06	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/07				
				Ja	Nee				
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022		Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1	1016967	€ 50.000	€ 0	€ 15.868	€ 0	€ 50.000
			2	1033247	€ 370.569	€ 0	€ 57.969	€ 0	€ 57.969
				Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
			1	1016967	Nee				
			2	1033247	Nee				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken		Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
				Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
				€ 34.177	Ja	Nee			
VWS	H14B	SPUK expertisecentra jeugdhulp SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting	
				Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/01	Aard controle R Indicator: H14B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H14B/05	
			1	060772 Gemeente Eindhoven	€ 0	€ 0	Nee		
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden		Betreft jaar	Beschikingsnummer / naam	Totale besteding			
				Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02	Aard controle R Indicator: H16/03			
			1	2020	SPUKIJZ21057	€ 898.193			
			2	2021	SPUKIJZ1R2081	€ 662.655			
				Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding per locatie	Verskil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?	

		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H16/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H16/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H16/08</i>
1	Kunstijsbaan Breda	€ 267.095	€ 267.095	€ 267.095	€ 0	2020
2	Wolfslaar	€ 100.367	€ 100.367	€ 100.367	€ 0	2020
3	Wisselaar	€ 138.079	€ 138.079	€ 138.079	€ 0	2020
4	Zwembad Sonsbeeck	€ 392.652	€ 392.652	€ 392.652	€ 0	2020
5	Kunstijsbaan Breda	€ 263.926	€ 263.926	€ 263.926	€ 0	2021
6	Wolfslaar	€ 19.789	€ 19.789	€ 19.789	€ 0	2021
7	Wisselaar	€ 50.213	€ 50.213	€ 50.213	€ 0	2021
8	Zwembad Sonsbeeck	€ 328.727	€ 328.727	€ 328.727	€ 0	2021

Landelijke taakvelden en indicatoren

INLEIDING

In deze bijlage zijn de landelijk verplichte indicatoren opgenomen. Deze maken onderdeel uit van het hoofdstuk indicatoren op programma- thema en productniveau. De landelijk verplichte indicatoren zijn gekoppeld aan de landelijk verplichte taakvelden. In deze bijlage is deze koppeling weergegeven.

LANDELIJKE TAAKVELDEN

Bedragen x €1.000

	Primaire begroting 2021			Begroting 2021 na wijziging			Jaarrekening 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur	6.491	18	6.473	6.458	0	6.458	6.183	410	5.773
Mutaties reserves	2.949	9.552	-6.603	7.548	27.501	-19.952	7.277	16.584	-9.307
Burgerzaken	7.587	2.933	4.654	8.647	3.383	5.264	7.896	3.955	3.941
Beheer overige gebouwen en gronden	4.389	1.788	2.600	4.606	1.950	2.655	4.775	1.945	2.830
Overhead	68.451	5.782	62.669	71.418	5.600	65.817	75.198	8.104	67.095
Treasury	3.594	6.051	-2.457	3.594	6.322	-2.728	2.770	5.964	-3.194
OZB woningen	3.148	19.010	-15.862	2.636	19.010	-16.374	2.767	19.762	-16.994
OZB niet-woningen	308	17.883	-17.575	1.271	17.883	-16.612	1.473	17.986	-16.513
Parkeerbelasting	2.370	12.775	-10.404	986	12.912	-11.926	1.241	12.501	-11.261
Belastingen overig	405	1.490	-1.085	521	1.490	-969	616	1.435	-819
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	350.406	-350.406	0	374.536	-374.536	0	380.551	-380.551
Overige baten en lasten	965	0	965	3.500	0	3.500	186	90	96
Vennootschapsbelasting (VpB)	400	0	400	400	0	400	4.481	0	4.481
Crisisbeheersing en brandweer	12.792	150	12.642	12.778	150	12.628	13.559	158	13.401
Openbare orde en veiligheid	11.037	2.256	8.781	16.775	1.965	14.809	17.329	1.988	15.341
Verkeer en vervoer	31.258	4.238	27.020	31.779	4.294	27.485	34.805	2.921	31.884
Parkeren	8.411	6.510	1.901	9.711	6.577	3.134	9.120	3.625	5.495
Economische havens en waterwegen	-162	96	-258	2	296	-294	5	98	-93
Openbaar vervoer	42	0	42	42	0	42	42	0	42
Economische ontwikkeling	4.611	0	4.611	5.635	10	5.625	4.469	29	4.440
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11.984	11.270	713	17.147	16.386	761	7.234	6.791	443
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.243	806	437	1.217	806	412	1.385	778	607
Economische promotie	4.085	1.015	3.070	3.576	1.295	2.281	3.199	1.138	2.062
Onderwijshuisvesting	18.648	831	17.817	18.645	831	17.815	18.996	1.107	17.889
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	13.717	7.768	5.949	15.996	9.749	6.246	15.034	9.392	5.642
Sportbeleid en activering	3.734	0	3.734	4.174	190	3.984	3.770	76	3.694

	Primaire begroting 2021			Begroting 2021 na wijziging			Jaarrekening 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Sportaccommodaties	9.682	3.326	6.356	9.906	4.241	5.665	11.716	6.223	5.493
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	27.471	1.421	26.049	31.095	1.441	29.653	28.086	1.356	26.730
Musea	428	205	223	561	335	226	584	310	274
Cultureel erfgoed	1.499	2	1.497	1.925	33	1.892	1.820	107	1.714
Media	613	1.176	-563	613	1.176	-563	605	1.109	-504
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	16.116	547	15.570	17.918	533	17.385	16.992	601	16.391
Samenkracht en burgerparticipatie	19.371	46	19.325	19.889	46	19.843	17.800	-92	17.892
Wijkteams	1.976	100	1.876	2.298	100	2.198	3.038	100	2.938
Inkomensregelingen	87.452	73.675	13.777	101.778	83.351	18.427	99.204	86.417	12.787
Begeleide participatie	35.242	9.221	26.021	32.871	6.907	25.965	30.378	9.121	21.257
Arbeidsparticipatie	283	0	283	493	0	493	402	0	402
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	24.848	1.941	22.907	24.881	1.941	22.940	29.051	1.448	27.603
Maatwerkdienstverlening 18+	21.912	4.516	17.396	23.086	4.595	18.491	21.478	1.894	19.584
Maatwerkdienstverlening 18-	61.159	30.200	30.959	70.680	34.748	35.932	71.797	35.389	36.407
Geëscaleerde zorg 18+	51.343	6.758	44.585	57.085	6.504	50.581	50.522	4.512	46.010
Geëscaleerde zorg 18-	4.261	950	3.311	7.501	4.078	3.423	8.575	3.886	4.688
Volksgesondheid	8.562	0	8.562	8.560	80	8.480	8.422	105	8.316
Riolering	17.910	21.492	-3.582	17.910	21.492	-3.582	17.469	21.089	-3.621
Afval	27.669	37.174	-9.505	29.444	37.102	-7.658	30.268	38.246	-7.978
Milieubeheer	6.104	729	5.375	8.834	3.132	5.702	5.187	763	4.424
Begraafplaatsen en crematoria	119	106	13	119	106	13	113	77	36
Ruimtelijke ordening	7.703	2.213	5.489	7.583	3.271	4.312	7.920	2.871	5.048
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	25.581	24.021	1.560	34.331	32.358	1.973	38.237	38.990	-753
Wonen en bouwen	8.498	5.812	2.686	8.194	5.910	2.284	3.121	10.581	-7.460
Gerealiseerd resultaat	688.259	688.259	0	766.615	766.615	0	746.593	762.492	-15.898

LANDELIJKE INDICATOREN

Taakveld Omschrijving 0. Bestuur en ondersteuning

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
1	Formatie	Vensters voor bedrijfsvoering	Aantal per 1.000	9,42	9,62	9,83	10,42
2	Bezetting	Vensters voor bedrijfsvoering	Aantal per 1.000	8,92	9,08	9,4	9,87
3	Apparaatskosten	Vensters voor bedrijfsvoering	Bedrag	868	871,3	914,13	973,89
4	Externe inhuur in %	Vensters voor bedrijfsvoering	%	18,39	17,83	16,44	16,01
5	Overhead	Vensters voor bedrijfsvoering	%	9,76	10,23	9,91	10,4

Taakveld Omschrijving 1. Veiligheid

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
6	Verwijzingen Halt	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	12	22	14	
8	Winkeldiefstallen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	2,9	3,2	2,7	2,8
9	Gewelddelicten	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	7	7	6,2	5,5
10	Diefstal uit woningen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	3,1	2,6	2,4	1,6
11	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	6,7	6,9	7,1	6,8

Taakveld Omschrijving 3. Economie

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
14	Funciemenging	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	56,4	56,7	56,6	
16	Vestigingen van bedrijven	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	154,3	163,6	171	

Taakveld Omschrijving 4. Onderwijs

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
17	Absoluut schoolverzuim	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	2,9	4,3	3,1	
18	Relatief schoolverzuim	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	19	22		
19	Voortijdig schoolverlaters	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	2	2,2	2	

Taakveld Omschrijving 5. Sport, cultuur en recreatie

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
20	Niet-wekelijks sporters	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%			42,3	

Taakveld Omschrijving 6. Sociaal domein

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
21	Aantal banen per 1.000 inwoners	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	887,4	900,9	908,6	
22	Jongeren met delict voor rechter	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	1	1	1	
23	Kinderen in uitkeringsgezin	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	7	6	6	

24	Netto arbeidsparticipatie	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	69,7	70,6	69,2	
26	Werkloze jongeren	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	2	2	2	
27	Bijstandsuitkering	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 10.000	425,9	395,6	499	449,3
28	Lopende re-integratievoorzieningen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 10.000	361,9	221,2	150,6	
29	Jongeren met jeugdhulp	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	10,1	10,6	10,9	10,6
30	Jongeren met jeugdbescherming	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	0,9	0,9	0,9	0,8
31	Jongeren met jeugdreclassering	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	0,4	0,5	0,5	0,4
32	Maatwerkarrangementen Wmo	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 10.000	830	850	840	790

Taakveld Omschrijving 7. Volksgezondheid en milieu

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
33	Restafval	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	KG per inwoner	107	111	146	155
34	Hernieuwbare elektriciteit	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	6,1	7,6		

Taakveld Omschrijving 8. Volkshuisvesting, RO en sted vernieuwing

Taakveld Nr	Indicator Naam	Bron	Meeteenheid	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
35	Gemiddelde WOZ-waarde	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Bedrag in duizend euro	250	271	293	312
36	Nieuw gebouwde woningen	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Aantal per 1.000	6,3	6,2	7,4	
37	Demografische druk	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	%	66,2	66,4	66,8	66,9
38	Woonlasten éénpersoonshuishoudens	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Bedrag	647	654	662	691
39	Woonlasten meerpersoonshuishoudens	www.waarstaatjegemeente.nl BBV	Bedrag	744	754	764	804

VERDELING TAAKVELDEN OVER PROGRAMMA'S

Landelijke taakveld	Verdeling	Programma
0.0 Bestuur en ondersteuning		
0,1 Bestuur	30%	2 Ondernemend Breda
	70%	4 Basis op orde in Breda
0,2 Burgerzaken	100%	4 Basis op orde in Breda
0,3 Beheer overige gebouwen en gronden	100%	4 Basis op orde in Breda
0,4 Overhead	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,61 OZB Woningen	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,62 OZB Niet woningen	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,63 Parkeerbelasting	100%	4 Basis op orde in Breda
0,7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,8 Overige baten en lasten	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
0,9 Vennootschapsbelasting	100%	5 Organisatie en financiën van Breda
1.0 Veiligheid		
1,1 Crisisbeheer en brandweer	100%	4 Basis op orde in Breda
1,2 Openbare orde en veiligheid	100%	4 Basis op orde in Breda
2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat		
2,1 Verkeer en vervoer	21%	3 Duurzaam wonen in Breda
	79%	4 Basis op orde in Breda
2,2 Parkeren	100%	3 Duurzaam wonen in Breda
2,4 Economische havens en waterwegen	100%	4 Basis op orde in Breda
2,5 Openbaar vervoer	100%	3 Duurzaam wonen in Breda
3.0 Economie		
3,1 Economische ontwikkeling	100%	2 Ondernemend Breda
3,2 Fysieke bedrijvenstructuur	100%	2 Ondernemend Breda
3,4 Economische promotie	100%	2 Ondernemend Breda
4.0 Onderwijs		
4,1 Openbaar basisonderwijs	100%	1 Vitaal en sociaal Breda
4,2 Onderwijshuisvesting	90%	2 Ondernemend Breda
	10%	4 Basis op orde in Breda
4,3 Onderwijsbeleid en leerling zaken	77%	1 Vitaal en sociaal Breda
	23%	2 Ondernemend Breda
5.0 Sport, cultuur en recreatie		
5,1 Sportbeleid en activering	100%	1 Vitaal en sociaal Breda
5,2 Sportaccommodaties	15%	1 Vitaal en sociaal Breda
	85%	4 Basis op orde in Breda
5,3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	100%	2 Ondernemend Breda

5,4	Musea	100%	2	Ondernemend Breda
5,5	Cultureel erfgoed	100%	2	Ondernemend Breda
5,6	Media	100%	2	Ondernemend Breda
5,7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	100%	4	Basis op orde in Breda

6,0 Sociaal Domein

6,1	Samenkracht en burgerparticipatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,2	Wijkteams	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,3	Inkomensregelingen	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,4	Begeleide participatie	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,6	Maatwerkvoorzieningen WMO	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	100%	1	Vitaal en sociaal Breda

7,0 Volksgezondheid en milieu

7,1	Volksgezondheid	100%	1	Vitaal en sociaal Breda
7,2	Riolering	100%	4	Basis op orde in Breda
7,3	Afval	100%	4	Basis op orde in Breda
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	100%	4	Basis op orde in Breda

8,0 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8,1	Ruimtelijke ordening	53%	2	Ondernemend Breda
		46%	3	Duurzaam wonen in Breda
8,3	Wonen en bouwen	100%	3	Duurzaam wonen in Breda

Klachten

OVERZICHT KLACHTEN 2020

Onderwerp	Resultaat								
	Totaal klachten	Houding en gedrag	Waarvan gegrond	Procedure	Waarvan gegrond	Communicatie	Waarvan gegrond	Overlast	Waarvan gegrond
Werk en Inkomen	64	20	6	32	11	10	4	2	1
Zorg	29	9	5	16	3	4	0	0	0
Onderwijs	13	3	1	7	3	3	2	0	0
Veiligheid (vergunning en handhaving)	158	44	8	92	14	14	2	8	0
Wonen (woningopgave, vergunning en toezicht)	14	2	2	4	1	7	2	1	0
Fysieke leefomgeving (openbare ruimte, parkeren,afval)	297	63	38	161	73	61	34	12	6
Persoonlijke dienstverlening (adres, paspoort, klantvragen, bezwaar, Wob)	49	5	2	29	8	13	5	2	0
Totaal	624	146	62	341	113	112	49	25	7

OVERZICHT KLACHTEN 2021

Onderwerp	Resultaat								
	Totaal klachten	Houding en gedrag	Waarvan gegrond	Procedure	Waarvan gegrond	Communicatie	Waarvan gegrond	Overlast	Waarvan gegrond
Werk en Inkomen	65	26	14	24	11	15	10	0	0
Zorg	31	11	7	13	7	6	2	1	0
Onderwijs	15	1	0	8	3	6	1	0	0
Veiligheid (vergunning en handhaving)	122	36	3	57	6	23	6	6	0
Wonen (woningopgave, vergunning en toezicht)	32	4	1	11	6	16	9	1	0
Fysieke leefomgeving (openbare ruimte, parkeren,afval)	275	54	23	143	46	59	26	19	8
Persoonlijke dienstverlening (adres, paspoort, klantvragen, bezwaar,wob)	95	14	8	47	24	33	8	1	1
Totaal	635	146	56	303	103	158	62	28	9

JAARSTUKKEN 2021

Duurzaamheid

Duurzaamheid

DUURZAAMHEID

Stoplichtenschema Uitvoeringsprogramma 2021

EVALUATIE 2021 PER THEMA UITVOERINGSPROGRAMMA'S KLIMAAT, BODEM EN LUCHT/GELUID/EXTERNE VEILIGHEID

De uitvoeringsprogramma's Klimaat, Bodem, Lucht, Externe veiligheid en Geluid bevatten vele projecten, waar we samen met partners uit de stad aan werken. Hiervan maken we jaarlijks een evaluatie, mede op verzoek van de gemeenteraad.

Onderstaand hebben we per thema de evaluatie van 2021 opgenomen.

Dit is thematisch per project via onderstaand stoplichtenschema met een korte toelichting.

Verder is per thema een uitgebreide tekstuele toelichting opgenomen van de voortgang per project.

Tenslotte is in de duurzaamheidsmonitor per thema in beeld gebracht in hoeverre de doelen zijn gerealiseerd.

Legenda

	doelstelling 2021 niet bereikt
	doelstelling 2021 deels bereikt (bij elk volgend evaluatiemoment actuele stand van zaken)
	doelstelling 2021 bereikt

Details en activiteiten	SvZ Toelichting
1. UPK Klimaat	
1.1 Schone en zuinige mobiliteit	
1.1.1 Waterstof afleverpunt	 Waterstoftankstation is eind 2021 operationeel geworden.
1.1.2 Verduurzaming gemeentelijk wagenpark	 PvA Convenant Reinigingsvoertuigen gereed in 2021. In 2022 worden hier keuzes in verwacht.
1.1.3 Opstellen mobiliteitsvisie	 Mobiliteitsvisie Breda is in januari 2021 vastgesteld door de raad
1.2 Duurzame energieproductie	
1.2.1 Solar Atlas	 Doorlopend
1.2.2 SEL	 Plan van aanpak is in 2020 Q2 opgesteld. omgevingsvergunning is verleend Q4, SDE is aangevraagd
1.2.3 Overige warmte	 Het project loopt, er is interesse in één warmtenet met WKO met aquathermie. Aanbesteding kan gestart worden na ondertekende overeenkomsten (begin 2022 plan vastgesteld).
1.2.4 Geothermie	 De GD geothermie is inmiddels landelijk gesprekspartner. Het werkelijk op gang komen van projecten blijft lastig.
1.2.5 Wind	 Wind A16: provinciaal inpassingsplan afgerond, focus in 2021 op sociale en financiële participatie en uitwerking project slimme stappen met aanpak collectief zon en verduurzamen van woningen
1.2.6 Biseps	 Communicatie loopt nu via Stichting Breda energie / Platform BV Breda over lopende projecten zon op bedrijfdaken zijn Bavelse Berg, Wind Hoogend zijn respectievelijk in uitvoering en in onderzoek. De uitdaging dit jaar is de duurzame energie lokaal op te wekken en lokaal te verkopen.
1.2.7 Amer warmteregio	 Het project loopt, er wordt gekeken naar verschillende bronnen, infrastructuur en draagvlak ivm verdere verduurzaming van het Amerwarmtenetwerk.
1.2.8 RES	 Concept RES vastgesteld en voorgelegd aan landelijke overheid. Door transportschaarste loopt de grootschalige opwekking zonnestroom op daken vertraging op.
1.2.9 Energieopslag	 Energie-opslag krijgt extra aandacht komende jaren

1.3 Duurzame overheid		
1.3.1	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Alle verduurzaming binnen budget gerealiseerd.
1.3.2	Circulaire economie	Bewustwording vergroot, opstellen uitvoeringsprogramma 2022
1.3.3	Energiecoaching huurders maatschappelijk vastgoed	Ligt stil wegens corona, in principe later voortzetting.
1.3.4	Verduurzamen openbare verlichting	Veel stappen gemaakt en gerealiseerd, maar project nog steeds in uitvoering.
1.4 Gebouwde omgeving		
1.4.1	Verduurzaming particuliere woningen	Energie-advies aan particuliere woningeigenaren is samen met BRES wederom opgepakt, maar door beperkende maatregelen door covid zijn o.a. de informatie-avonden en huisbezoeken maar beperkt kunnen worden uitgevoerd.
1.4.2	Stimuleren verduurzaming bestaand vastgoed	De Bredase Toekomstbestendig Wonen regeling is van start gegaan.
1.4.3	Greenhopper Woonwijs en Triple A	Het Europese project Triple A liep van 2017 t/m 2021. Voornaamste instrumenten die daaruit zijn ontwikkeld zijn de Greenhopper en Woonwijsbreda.nl. Door de coronamaatregelen is de Greenhopper slechts 3 maanden ingezet worden in 2021, van september t/m november. In die tijd zijn 6 buurten bezocht, waarbij we 484 bezoekers hebben geteld.
1.4.4	Transitievisie warmte	Er zijn verschillende voorbereidingen getroffen, dit krijgt een vervolg in 2022. We werken daarin stap voor stap en proefondervindelijk. De Transitievisie Warmte heeft ter visie gelegen en is gereed en is in het 1e kwartaal van 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.
1.4.5	Transitievisie warmte (sociale energietransitie)	Vanuit pilotprojecten zijn inzichten opgedaan voor de verdere opschaling en voor de ontwikkeling van instrumenten zoals een nieuwe groen lening van de Kredietbank Breda
1.4.6	Gebiedsuitvoeringsplannen	Er zijn verschillende voorbereidingen getroffen, dit krijgt een vervolg in 2022. We werken daarin stap voor stap en proefondervindelijk.
1.4.7	CO2 reductie woningvoorraad corporaties	Verduurzaming wordt in de breedte ingevuld door de cooperaties zoals CO2 reductie/energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulaire economie
1.5 Duurzaam ondernemen		
1.5.1	Green Deal zorg	15% van de gezondheidszorg in Breda zit op niveau zilver en 80% heeft brons of is daar mee bezig. Zij voldoen via de Milieuthermometer aan de wettelijke norm en zetten extra stappen richting duurzame zorg.
1.5.2	Verduurzamen evenementen	Gezien alle perikelen door COVID-19 is het aantal evenementen dat kon worden voorzien van stroom uit EV-auto's in 2021 zeer beperkt gebleken. Wel hebben we binnen de gemeente kunnen samenwerken door het verduurzamen van de voorlichtingstruck inzake afval en veiligheid. Ook de greenhopper is dit jaar weer van stroom voorzien en wij zijn gestart met de eerste bouwprojecten waarbij de auto als energiebron wordt ingezet. Daarnaast zijn we bezig met het verduurzamen van locaties door het aanleggen van vaste stroompunten. Hierbij wordt gestart met de Galderse Meren.
1.5.3	Milieubarometer	Spin off is niet op het wenselijke niveau.
1.5.4	Voorstel intensivering energietoezicht	Tien geselecteerde achterblijvende bedrijven uit het adviestraject van Klimaatroute zijn gecontroleerd door de toezichthouder.
1.5.5	Verduurzaming bedrijven	Er zijn in 2021 in totaal 81 nieuwe scans uitgevoerd en er is verder voortgang gemaakt met de activatie van maatregelen. In totaal zijn er nu nu 23 bedrijven geactiveerd en 15 bedrijven worden nog begeleid in een activatietraject gedurende 2022.
1.5.6	Bedrijvendag duurzaamheid	Duurzame Bedrijvendag is niet doorgedaan vanwege Covid-19 maatregelen. Het project wordt naar 2022 verplaatst.
1.5.7	Duurzame bedrijventerreinen	In 2021 was het lastiger om bedrijven te stimuleren om te investeren in duurzame energie, o.a. door netwerkcongestie. Dit heeft ertoe geleid dat, naast de problematiek van het organiseren van bijeenkomsten/werkgroepen in coronatijd, Platform BV Breda haar activiteiten heeft moeten uitstellen en de accenten binnen dit project heeft moeten verleggen.
1.6 Klimaatadaptatie		
1.6.1	Klimaatadaptatie	Aandacht geweest in 2021 binnen openbare ruimte, wijkdeals en vele projecten.

1.7 Monitoring e.a.		
1.7.1	Monitoring UPK	Jaarlijks doel gerealiseerd, achterstand t.o.v. doelen 2030 deels ingelopen; monitoring doorontwikkelt via klimaatbegroting en jaarrekening
1.7.2	Communicatie UPK	Webinars klimaat goed bezocht, start communicatie "iedereen doet mee in Breda", communicatie over financiële instrumenten
1.7.3	Financiële instrumenten	Al veel gebruik subsidies. Beschikbare capaciteit en co-financiering aandachtspunt t.b.v. meer gebruik subsidies.

2. UVP Bodem

2.1 Spoedlocaties

2.1.1	50100 Spoedlocaties verspreiding	Doelstelling: verspreidingsrisico's beheerst voor 2021, nog enkele resultaten van onderzoeken en monitoringsrondes af te wachten.
2.1.2	50100 Spoedlocaties humaan	Humane risico's zijn beheerst in 2015

2.2 Thema's uit bodemmasterplan: ruimte, energie en bodem

2.2.1	50104 WKO beleid AmvB bodemwarmte	Integreren en publiceren WKO beleidsregels via Provinciaal portaal in 2021. Inzet WKO en Geothermie als onderdeel van de energietransitie.
2.2.2	50105 Bodemvisie langere termijn	Invulling geven aan thema's 'ruimte' (advies ondergrond,) en 'bodemenergie' (implementatie en afspraken vergunningverlening). Aandachtspunt zijn nieuwe taken a.g.v. aanvullingswet bodem en omgevingswet
2.2.3	50106 Advies bodem algemeen	Aantrekkelijke economie genereert nieuwe ontwikkelingen en meer adviesvragen.
2.2.3	50110 Advies grondstromen	Diverse mogelijkheden voor hergebruik van grond worden onderzocht en zoveel mogelijk benut.
2.2.5	50111 GIS advies	Alle bodemdossier vanaf 2012 zijn gedigitaliseerd en worden in 2021 beschikbaar gesteld via het BIS
2.2.6	Taken 50114 - 50118 Ongerechtvaardigde verrijking, bodemsaneringen Haagweg en Christian Huygensstraat, Zonnebloemstraat, Slingerweg	Lopende projecten, saneringen met biologische afbraak duren wat langer dan op voorhand gepland

2.3 Wettelijke taken

2.3.1	50112 Coördinatie OMWB-taken	Doorlopende taak
2.3.2	50113 Coördinatie wettelijke taken bodem	Is volledig gemandateerd aan de OMWB.

3. UVP Lucht, Geluid en Externe Veiligheid

3.1 Externe veiligheid

3.1.1	Beleidsadvisering Externe veiligheid	Externe veiligheid wordt aan de voorkant van het ruimtelijk proces meegenomen. Voor wat betreft het groepsrisico is er voor de spoorzone gekozen om meer uit te gaan van een kwalitatieve benadering in plaats van een kwantitatieve en rekenkundige benadering. Deze aanpak sluit aan bij de sytematiek van de Omgevingswet.
-------	--------------------------------------	---

3.2 Geluid

3.2.1	Richtlijn Omgevingslawaai	We voldoen momenteel aan de richtlijn Omgevingslawaai.
3.2.2	Sanering A-lijst woningen	Zoals de regeling er nu uit ziet, geldt het snelheidsregime van 30 km/uur niet als saneringsmaatregel. Hierdoor moet de A lijst opnieuw worden beoordeeld.
3.2.3	Bevoegd gezag zonebeheer Industrielawaai	Geen bijzonderheden
3.2.4	Beleidsadvisering	We zijn nog niet klaar voor de juiste implementatie van geluid in de Omgevingswet.

3.3 Lucht

3.3.1	Milieuozonering	In 2021 is toegewerkt naar de aanscherping van de milieuzone die op 1 januari 2022 plaats heeft gevonden. Met name het ICT proces heeft veel aandacht gevraagd. Verder in 2021 stappen gezet naar de inzet van camerahandhaving van de milieuzone (uierlijk 1 januari 2023).
-------	-----------------	--

3.3.2 Stadsdistributie	Aandacht voor nul-emissie-stadslogistiek middels het Klimaatakkoord, start met SPES-traject en verdere uitwerking heeft plaatsgevonden in 2021.
3.3.3 Gezondheid	Het project Gezonder Brabant (voorheen: Brabantse Health Deal) heeft geen hoge prioriteit vanwege beperkte capaciteit. In 2021 is binnen de gemeente Breda het landelijke Schone Lucht Akkoord verder uitgewerkt. Daarmee staat gezondheid centraal in het luchtkwaliteitsbeleid.
3.3.4 E-oplaadpunten	De doelstelling van het project wordt gehaald.

Voortgang uitvoeringsprogramma's milieu 2021

1. UITVOERINGSPROGRAMMA KLIMAAT

De doelstelling van het uitvoeringsprogramma Klimaat is een CO₂-neutraal Breda in 2044. Daarnaast bevorderen we duurzaamheid en werken we op stedelijk niveau toe naar een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. Dit doen we uiteraard in samenwerking met partners in de stad.

1.1 SCHONE EN ZUINIGE MOBILITEIT

Mobiliteit heeft een grote impact op het milieu. Het verkeer in en rond Breda blijft de komende tijd toenemen. Om het milieu zo min mogelijk te belasten, moet deze groei zo veel mogelijk worden opgevangen met duurzame mobiliteit. Daarbij zetten we in op de 3 v's: 'veranderen van vervoerswijze', 'voorkomen van mobiliteit' en 'verschonen van voertuig'.

1.1.1 Waterstofafleverpunt

Samen met (private) stakeholders werken we aan de realisatie van een waterstoftankstation. Hiervoor is in 2016 onder andere een Interreg-subsidie toegekend. In 2019 is de vergunning verleend voor een locatie aan het Minervum. Het station is eind 2021 opgeleverd.

1.1.2 Verduurzaming gemeentelijk wagenpark

In 2021 hebben we stappen gezet voor de verduurzaming van het gemeentelijke wagenpark. We hebben het wagenpark geïnventariseerd en een marktverkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor verduurzaming. Bij vervanging zoeken we naar duurzame alternatieven. Verder hebben we in 2021 het convenant 'Duurzame reinigingsvoertuigen' ondertekend, wat betekent dat alle nieuwe voertuigen geen uitstoot mogen hebben. We onderzoeken de mogelijkheden om de verduurzaming te versnellen. In 2022 maken we hier keuzes in. Tot slot hebben we 2 vuilnisauto's op waterstof aangeschaft. Hiervoor is (al in 2018) een Europese subsidie toegekend vanuit het project REVIVE.

1.1.3 Mobiliteitsvisie

In januari 2021 heeft de gemeenteraad de Mobiliteitsvisie Breda vastgesteld. Daarin staan ook de beleidsuitgangspunten beschreven op het gebied van verduurzaming van de mobiliteit. Dit gebeurt volgens de bovengenoemde 3 v's. Daarnaast zetten we in op slimmere stedelijke logistiek om de hoeveelheid vrachtverkeer te verminderen.

1.2 DUURZAME ENERGIEPRODUCTIE

1.2.1 Solarscan

Solarscan is een online tool waarmee inwoners van Breda kunnen zien in hoeverre hun dak geschikt is voor zonnepanelen en/of een groen dak. In 2021 hebben 1253 unieke bezoekers gebruikgemaakt van de solarscan (voor zonnepanelen). Het totale aantal bezoekers was 1653. Dit is een toename ten opzichte van 2020.

1.2.2 Smart-Energy-Link

In 2019 zijn 12 SDE-subsidieaanvragen ingediend voor Zon op Dak. Hiervan zijn er 7 toegekend, waarvan 5 op Hazeldonk. Bij het realiseren spelen 2 zaken een rol:

1. De draagkracht van de meeste daken is te beperkt om de gangbare zonnepanelen te plaatsen. Alternatieven zijn in ontwikkeling, maar hebben nog niet geleid tot investeringen.

2. Congestie zorgt ervoor dat er geen aansluitingen mogelijk zijn voor terugstorten op het net.

Mede in het kader van het EU-project Smart-Energy-Link (slimme energiesamenwerking) hebben we afgelopen jaar een plan van aanpak opgeleverd en een samenwerking ontwikkeld om ondanks de congestie toch een uitbreiding van de zonne- en windenergie op Hazeldonk mogelijk te maken.

1.2.3 Overige warmte

In 2020 heeft het pilotproject Warmtenet Havenkwartier een vervolg gekregen om de ontwikkeling zo veel mogelijk CO₂-neutraal te laten plaatsvinden. We onderzoeken samen met de ontwikkelaars en met waterschap Brabantse Delta de mogelijkheid van een collectief warmtenet via WKO met aquathermie. De voorraad en de potentie van de bodem zijn nader onderzocht, net als de haalbaarheid van het collectieve warmtenet. Begin 2022 is dit plan vastgesteld.

1.2.4 Geothermie (Amer + Green Deal geothermie Brabant)

In 2012 en 2014 is er (Brabantbreed) onderzoek gedaan naar de geothermische potentie in de Trias-aardlaag ten noordoosten van Breda. Daaruit bleek dat er weliswaar geothermische potentie is, maar dat de warmte door de ondiepe(re) ligging beperkt is. In 2017 is er aanvullend onderzoek gedaan naar onder meer de dieper gelegen Carbonische aardlagen. Daarbij is geconstateerd dat er aanvullend onderzoek nodig is.

Ook in het kader van de Regionale Energiestrategie West-Brabant en de verduurzaming van het Amer-warmtenet kijken we naar geothermie als een potentiële warmtebron in de transitie naar een aardgasvrije samenleving. Nader onderzoek is nodig; zeker voor wat betreft de 'blinde vlekken' waarvoor slechts beperkte gegevens beschikbaar zijn. Eind 2020 is Energie Beheer Nederland (EBN) met de voorbereidingen gestart voor dit nadere onderzoek voor de regio West-Brabant. Dit is in 2021 uitgevoerd. Het onderzoek omvatte een zogenoemde seismische campagne en bewerkt bestaande data met de nieuwste technieken. Daarnaast is er in 2020 een provinciale potentiekaart geothermie opgeleverd. In 2022 starten de voorbereidingen om een aanvullende onderzoekslijn in de regio Moerdijk – Breda te onderzoeken.

Binnen de Green Deal zijn een aantal wijzigingen opgetreden. De uitvoerende partij (Hydreco Geomec) is overgenomen door Engie Energy Services en is daarmee geen partij meer in de Green Deal. De Green Deal richt zich meer op de Brabantse RES's en de Amer-warmteregio.

1.2.5 Strategisch cluster windenergie

Het provinciaal inpassingsplan Wind A16 (PIP) is op 28 september 2018 vastgesteld door Provinciale Staten. Er zijn vergunningen verstrekt voor 28 windmolens in de A16-zone tussen de Belgische grens en het Hollandsch Diep, waaronder 7 windmolens op Bredaas grondgebied (nabij rioolwaterzuivering Nieuwveer, knooppunt Galder en Hazeldonk). De beroepsprocedure voor het PIP en de vergunningen is afgerond. Op 22 juli 2020 was er een tussenuitspraak. Na een herstelbesluit van Provinciale Staten op 11 september 2020 heeft de Raad van State definitief een positieve uitspraak gedaan over Wind A16. Dit betekent dat de bouw van de windmolens langs de A16 doorgaat. Daarmee is er sprake van een onherroepelijk inpassingsplan en zijn ook de vergunningen onherroepelijk geworden. In 2021 zijn de voorbereidingen voor de bouw gestart. Dat betekent dat er verschillende gemeentelijke vergunningen zijn aangevraagd voor (tijdelijke) voorzieningen, kabels en leidingen, en dergelijke. De verwachting is dat de windmolens in 2022 en 2023 worden gebouwd.

Voor de uitvoering van lokale participatie heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het Energiefonds Brabant. De afspraken over lokale participatie uit de Green Deal Wind A16 zijn in private overeenkomsten met ontwikkelaars vastgelegd voordat de vergunningen waren verstrekt. We hebben een werkeenhed Energie A16 opgericht om de energietransitie in de A16-zone te versnellen. In dit informele samenwerkingsverband werken de volgende partijen samen: vertegenwoordigers van de A16 wijk- en dorpsraden (Haagse Beemden, Prinsenbeek, Princenhage en Buitengebied Zuidwest), energietransitie-stichtingen (Drimmelen, Moerdijk en Zundert), de A16-gemeenten (Breda, Drimmelen, Moerdijk en Zundert), de provincie en het Energiefonds Brabant.

De kaders voor de 'burenregeling A16-zone' zijn door de stuurgroep Wind A16 vastgesteld. Bewoners op circa 160 adressen in de directe omgeving van de windmolens kregen in 2019 een privaat aanbod in de vorm van een woninggebonden budget voor een energiescan, maatwerkadvies en de uitvoering van energiemaatregelen. In 2019 hebben de bijeenkomsten voor deze bewoners plaatsgevonden. De regeling is goed ontvangen. Inmiddels is er een selectie gemaakt van 13 woningen die vooruitlopend op de uitspraak van de Raad van State al starten met verduurzamen. Deze pilot van 13 woningen is in 2020 gestart. In 2021 is dit project verder doorgezet en is met enkele woningeigenaren om verschillende redenen nog geen contact geweest. De verwachting is dat dit zo snel mogelijk wordt afgerond.

Daarnaast is 25% van de windmolens in lokaal eigendom, waarvan de winst ten goede komt aan nieuwe energieprojecten van de lokale gemeenschap. In 2019 zijn vanuit de wijk- en dorpsraden concepten voor lokale energieagenda's opgesteld. Deze LEA's geven aan hoe de betreffende wijken en dorpen verder verduurzaamd kunnen worden. Deze LEA van Breda is op 10 juli 2020 aangeboden aan wethouder Bos. Inmiddels is het project 'Slimme stappen' gestart. Vanuit dit project worden de projecten vanuit het 25%-aandeel van de molens (de LEA's) gestart.

Verder is in 2020 ook een financiële werkgroep gestart, die de mogelijkheden voor financiële participatie in de vorm van crowdfunding heeft onderzocht. In 2021 is dit verder opgetuigd om middelen naar voor te halen om projecten op te starten. Dit wordt in 2022 verder uitgevoerd.

In 2021 is het project Landschapsinvesteringen gestart. Omdat windmolens lastig aan het zicht te ontnemen zijn, is ervoor gekozen om bij particulieren met zicht op de windmolens bomen aan te planten. Het projectplan is afgestemd tussen de 4 gemeenten in Energie A16, de wijk- en dorpsraden en de stichtingen. Hiermee is het een breedgedragen plan. De daadwerkelijke uitvoering van het project vindt naar verwachting plaats in 2022.

Op deze manier is een unieke vorm van samenwerking ontstaan en bovenwettelijk geborgd met alle private ontwikkelaars van windmolens in de A16-zone.

1.2.6 BISEPS

Het Europese project BISEPS staat voor Business Clusters Integrated Sustainable Energy PackageS. Breda is een van de Europese partners die de krachten bundelen om bedrijven aan te zetten tot een vermindering van de CO₂-uitstoot. Door koolstofarme technologieën maken bedrijven meer energiewinst en ze dragen zo bij aan de klimaatdoelstellingen. Het Europese project BISEPS is afgerond, de doelen van het totale project in Nederland, België, Frankrijk en Engeland zijn gehaald. Voor Nederland geldt dat een Green Deal voor bedrijven is gesloten en dat de stichting Breda Energie is opgericht. Deze stichting heeft tot doel om energie te besparen en deze lokaal duurzaam op te wekken en te gebruiken bij bedrijven. De tool om verbruiksprofielen per bedrijventerrein in te voeren en te bekijken, is opgeleverd.

1.2.7 Amer-warmteregio

Het project loopt. We kijken naar verschillende bronnen, infrastructuur en draagvlak.

Bronnen

- We zetten erop in om het Amernet op termijn met andere (duurzame) bronnen te voeden.
- Biomassa Made, Restwarmte Agristo/Eneco, Geothermie Made en zonneweide Breda zijn opgestart.
- Er is sprake van vertragingen door de stikstofcrisis, maar ook door verschillende belangen, hoge investeringen en uitgebreide afstemming.
- Uitdagingen zijn: de eerste projecten realiseren, haalbare businesscases, draagvlak en participatie.

Infrastructuur

- Grote projecten die in ontwikkeling zijn: warmtesingel Breda, aardgasloze wijken en warmtesamenwerking AWLTT-Breda-Tilburg-Ennatuurlijk.
- Nationale wetgeving, RES'en en Warmtetransitievisies zorgen voor urgentie.
- Uitdagingen zijn: de financiering (rijksbijdragen helpen, maar bieden geen garanties), imago/communicatie rond het warmtenet, de stap naar nieuwe generatie netten met lage temperatuur.

Draagvlak en participatie

- In samenwerking geven we aandacht aan draagvlak voor en participatie bij stadsverwarmingsprojecten. De eigen posities worden vooral door de publieke partners opnieuw bepaald.
- Het zijn veel ongelijksoortige projecten, niet fysiek maar ondersteunend aan het programma.
- Er is een snelle doorlooptijd van (vaak kleinere) projecten, maar dit is nog te weinig zichtbaar bij afnemers.

1.2.8 Regionale Energiestrategie

- In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de 30 landelijke regio's een bod doen aan de landelijke overheid voor de grootschalige opwek van elektriciteit. Zij brengen ook de warmtebronnen in beeld voor de periode tot 2030. De afspraak is om in 2030 ten minste 35 TWh grootschalig hernieuwbare energie gerealiseerd te hebben. Het Rijk beoordeelt of het totale aanbod deze 35 TWh dekt.

- Breda participeert in de regio West-Brabant. Breda is bestuurlijk voorzitter van de Kop- en Stuurgroep.
- In 2019 zijn de Startnotitie en het Plan van Aanpak vastgesteld.
- In 2020 is de concept-RES door de gemeenteraden vastgesteld en is het 'RES-bod' voorgelegd aan de landelijke overheid. In 2021 zijn de definitieve RES en het Uitvoeringsprogramma RES vastgesteld en is gestart met de uitvoering. Daarbij lopen we tegen de netwerk- en transportschaarste aan, waardoor het grootschalig terugleveren aan het elektriciteitsnet niet meer mogelijk is. Enexis (en TenneT) werken aan plannen om het net te verzwaren. Inmiddels zijn we ook gestart met de RES 2.0 (Regionale Structuur Warmte), die begin 2023 moet worden vastgesteld.

Door transportschaarste loopt de grootschalige opwekking van zonnestroom op daken vertraging op.

1.2.9 Energieopslag

Energieopslag krijgt de komende jaren extra aandacht. Dit is een instrument dat mede een oplossing kan bieden voor de transportschaarste.

1.3 DUURZAME OVERHEID

De gemeente heeft een voorbeeldrol wat betreft duurzaamheid. Dit wordt ook benadrukt in het Klimaatakkoord. Door het goede voorbeeld te geven en onze inkoopkracht te gebruiken, versterken we de transitie naar een klimaatvriendelijkere toekomst.

1.3.1 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

In 2021 hebben we het gemeentelijk vastgoed verder verduurzaamd en hebben we de doelen van het jaar behaald. Dat gebeurde binnen het budget.

1.3.2 Circulaire economie

In 2021 is de circulaire economie meer onder de aandacht gebracht. Alle initiatieven komen samen in een uitvoeringsplan in 2022. De Citydeal 'Circulair en conceptueel bouwen' is ondertekend en er is een subsidie aangevraagd voor een circulaire hub en een gemeentelijk materialendepot.

1.3.3 Energiecoaching huurders maatschappelijk vastgoed

Dit onderwerp hebben we door corona niet verder opgepakt. We gaan hier later mee verder.

1.3.4 Verduurzaming openbare verlichting

We hebben al veel stappen gezet. Het project is nog steeds in uitvoering.

1.4 GEBOUWDE OMGEVING

Gas past als fossiele brandstof niet in een CO₂-neutraal Breda. Gelukkig is er sinds 2018 wetgeving van kracht die ervoor zorgt dat nieuwbouw in principe aardgasloos gerealiseerd moet worden. Om de CO₂-uitstoot van bestaande gebouwen te verlagen, voeren we een aantal projecten uit.

1.4.1 Verduurzaming particuliere woningen

Dit project is uitgevoerd door energiecoöperatie Bres, met een subsidie vanuit het UPK. Bres richt zich op het begeleiden van inwoners bij hun hele 'klantreis' richting een duurzame en energiezuinige woning. Het zwaartepunt ligt bij het organiseren van informatiebijeenkomsten in de buurt en het vervolgens individueel voeren van een keukentafelgesprek, waarbij een vrijwillige energiecoach thuis voorlichting en tips komt geven. Door de pandemie en de beperkende maatregelen hebben we in 2021 maar zeer beperkt invulling aan deze activiteiten gegeven, waarbij telkens wel de voorbereidingen en afspraken werden gemaakt. De inspanningen zijn daardoor wel grotendeels geleverd, maar de verwachte output is helaas achtergebleven.

1.4.2 Stimulering verduurzaming bestaande bouw

Onder dit project vallen verschillende (vooral interne) activiteiten om de verduurzaming van woningen te versnellen. In 2021 is de Toekomstbestendig Wonen-regeling van start gegaan, waarbij particuliere eigenaren een aantrekkelijke lening kunnen afsluiten voor energiebesparende maatregelen. Hiervoor is een speciaal fonds ingericht. Vanaf de start in juli 2021 tot het einde van het jaar zijn zo'n 15 aanvragen in behandeling genomen. Ook is er een maatwerklening voor mensen met een smalle beurs ingericht. Door problemen bij de uitvoerder, SVn, zijn hiervoor nog geen leningen verstrekt.

1.4.3 Greenhopper Woonwijs en Triple A

Het Europese project Triple A liep van 2017 tot en met 2021. De voornaamste instrumenten die daaruit zijn ontwikkeld, zijn de Greenhopper en Woonwijsbreda.nl. De Greenhopper is een duurzaam gebouwd tiny house, dat fungeert als ons fysieke energieloket, dat verplaatsbaar is en dat van buurt naar buurt trekt. Tijdens de inloopspreekuren kunnen mensen met al hun vragen over verduurzaming van hun eigen woning hierbij terecht. Woonwijsbreda.nl is ons digitale energieloket. Ook daar zijn (online) vragen te stellen en is veel informatie te vinden. Na de afronding van het Europese project, worden beide initiatieven nu voortgezet vanuit de eigen begroting. Door de coronamaatregelen is de Greenhopper slechts 3 maanden ingezet in 2021, van september tot en met november. In die tijd zijn 6 buurten bezocht, waarbij we 484 bezoekers hebben geteld.

1.4.4 Transitievisie Warmte

De grootste opgave moet in bestaande wijken gerealiseerd worden. Dat vergt een goede strategie met slimme keuzes. Hier werken we sinds 2018 aan via het project Wijkenergieplannen, waarbij we in 2019 samen met maatschappelijke partners de trajecten voor 2 wijken hebben doorlopen: Hoge Vught en Fellenoord/Gasthuisvelden. Deze pilots zijn afgerond. Daarnaast hebben we in Prinsenbeek ervaring opgedaan als voorbereiding op de gebiedsenergieplannen. Mede op basis van deze leertrajecten zijn we gestart met het proces rond de Transitievisie Warmte, die begin 2022 door de gemeenteraad is vastgesteld.

1.4.5 Transitievisie Warmte (sociale energietransitie)

Vanuit dit project hebben we begin 2021 een pilotproject in Geeren-Zuid uitgevoerd, om inzicht te krijgen in hoe woningeigenaren met een smallere beurs aankijken tegen duurzaamheid en de verduurzaming van hun woning. Daarvoor zijn we langs de deuren gegaan met een kleine cadeautas en hebben vragen gesteld aan inwoners. Dit heeft veel inzichten opgeleverd in de beweegredenen van mensen om al dan niet hun woning aan te pakken. Deze inzichten worden gebruikt bij het ontwikkelen van nieuwe instrumenten, zoals een nieuwe groene lening voor klanten van de Kredietbank Breda.

1.4.6 Gebiedsuitvoeringsplannen (ontwikkelen en opstellen)

Bij het opstellen van de Transitievisie Warmte hebben we ook de uitvoering vormgegeven. In 2021 hebben we gekeken wat we al konden doen om de gebiedsgerichte uitvoering te intensiveren. Zo hebben we onder andere een algemeen proces ontwikkeld om toe te werken naar een gebiedsuitvoeringsplan. Ook zijn het thema participatie en de communicatie breder belegd in de organisatie, waarbij we ook in de stad hebben geëxperimenteerd. Bewoners zijn op verschillende manieren actief betrokken bij wat het voor hun straat of huis zou betekenen (Enpuls-pilot in Prinsenbeek en een initiatief in Linie). Tot slot zijn er meerdere voorbereidende werkzaamheden gestart, die een vervolg krijgen in 2022. Denk aan de energietransitie in een meerjarig programmeerproces, de (on)mogelijkheden bij de inpassing in de openbare ruimte, juridische mogelijkheden van bewonersinitiatieven, een spijtvrij stappenplan per type woning, en een communicatie- en participatieplan.

Voor delen van Doornbos-Linie en de Hoge Vucht hebben we € 26,2 miljoen subsidie ontvangen voor energiematregelen aan woningen, in het kader van het Volkshuisvestingsfonds. Hiervoor moet de gemeente nog € 9,4 miljoen co-financiering verzorgen, naast de al gereserveerde 1,9 miljoen.

1.4.7 CO₂-reductie woningvoorraad corporaties

Samen met de woningcorporaties hebben we invulling gegeven aan de afspraken over het verduurzamen van hun woningen. De corporaties hebben verschillende projecten in voorbereiding en in uitvoering om hun bezit te verduurzamen, bijvoorbeeld met startmotorsubsidie van de Rijksoverheid. In samenwerking met de corporaties hebben we de Transitievisie Warmte opgesteld. Zij hebben verduurzaming in de breedte verder ingevuld, met naast CO₂-reductie ook klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit.

1.5 DUURZAAM ONDERNEMEN

Ondernemers moeten qua duurzaamheid aan landelijke regelgeving voldoen. De gemeente Breda heeft het afgelopen jaar een stimulerende, faciliterende en controlerende rol aangenomen om bedrijven te helpen om deze doelen te realiseren. Als vervolg op voorgaande jaren zijn er ook in 2021 gratis energiescans vergeven, waarbij bedrijven inzicht en begeleiding kregen om daadwerkelijk energie-efficiënte maatregelen te nemen. Door de coronapandemie hebben er helaas geen bijeenkomsten en workshops kunnen plaatsvinden, maar hebben we wel verdere stappen gezet in het verduurzamen van evenementen en in de zorg. Een van de belangrijkste uitdagingen voor de toekomst is het vraagstuk rondom netwerkcongestie.

1.5.1 Green Deal zorg

In 2016 hebben de gemeente Breda, de OMWB, het milieuplatform Zorg en 10 zorginstellingen (9 intramurale zorginstellingen en 1 ziekenhuis) de Green Deal Zorginstellingen 2016-2018 ondertekend. 9 van de 10 zorginstellingen hebben de afgelopen 3

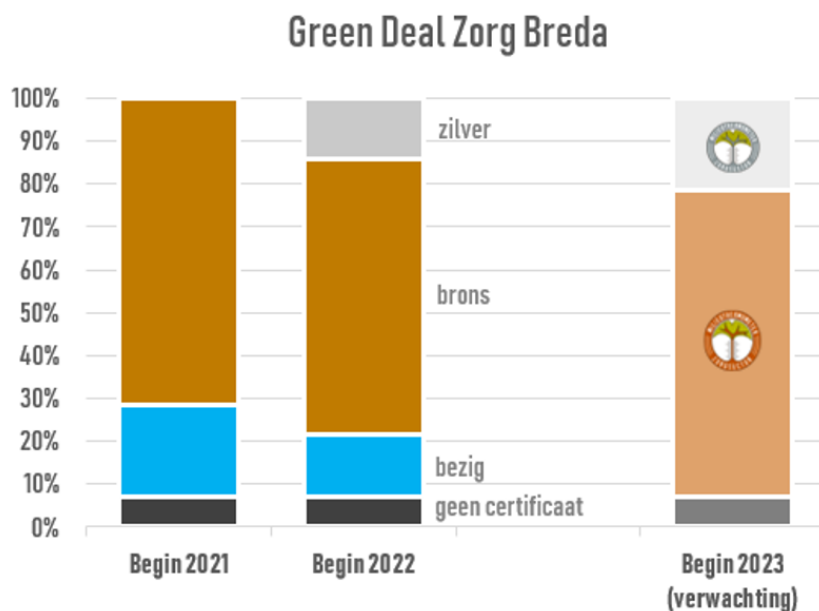
jaar het certificaat brons van de Milieuthermometer behaald op de Bredase locaties. Enkele zorginstellingen hebben de Milieuthermometer verder uitgerold op locaties buiten Breda of de Milieuthermometer op organisatieniveau behaald. Met 1 instelling hebben we besloten om het reguliere spoor in te gaan. Een prachtig resultaat.

Dit initiatief heeft gezien de goede resultaten tot een nieuwe Green Deal geleid. Deze is eind 2018 gestart met 6 nieuwe deelnemende instellingen, nu vooral uit de geestelijke gezondheidszorg. Bij 4 van de 6 zijn inmiddels certificaten voor de Bredase locaties behaald. De overige 2 verwachten in 2022 het certificaat te behalen.

De prioriteiten lagen in 2021 nog steeds deels bij de bestrijding van de coronapandemie. Desondanks is er veel werk verzet. Van de instellingen uit de eerste Green Deal hebben inmiddels 2 instellingen het niveau zilver behaald. Een derde zit in de afronding van de audit op zilver. Hiermee laten ze zien dat ze verder kijken dan alleen de directe impact op de instelling. Ze hebben een duurzaam inkoopbeleid opgesteld en prikkelen daarmee ook andere partijen in de keten.

Beide groepen komen 2 keer per jaar bijeen om de stand van zaken door te nemen en duurzaamheid op de agenda te houden. De Bredase zorginstellingen zijn koplopers in de landelijke routekaartaanpak en laten daarmee zien dat ze nadenken over hun vastgoedstrategie tot 2030 en 2050. Ook afval, inkoop, medicijnresten in afvalwater, mobiliteit et cetera worden meegenomen. Milieuzorg is door deze manier van werken in het DNA van de instellingen gaan zitten.

Dit wil zeggen dat zo'n 15% van de gezondheidszorg in Breda op niveau zilver zit en 80% heeft brons of is daarmee bezig. Zij voldoen via de Milieuthermometer aan de wettelijke norm en zetten extra stappen richting duurzame zorg.

1.5.2 Verduurzamen evenementen

Het project AirQon heeft als doel: het verduurzamen van evenementen op het gebied van stroomvoorziening. In 2021 heeft de subsidiegever ingestemd met een verlenging van 1 jaar, waardoor dit project doorloopt tot en met oktober 2022. Door alle perikelen rond corona is het aantal evenementen dat kon worden voorzien van stroom uit EV-auto's in 2021 zeer beperkt gebleken. Wel hebben we binnen de gemeente kunnen samenwerken door het verduurzamen van de voorlichtingstruck voor afval en veiligheid. Ook de Greenhopper is dit jaar weer van stroom voorzien via een elektrische auto. Daarnaast zijn we gestart met de eerste bouwprojecten waarbij de auto als energiebron wordt ingezet. Verder zijn we bezig met het verduurzamen van locaties door het aanleggen van vaste stroompunten. Hierbij wordt gestart met de Galderse Meren.

Meerdere afspraken zijn uitgewerkt naar aanleiding van de evenementennota. Er zijn bepalingen in de APV voorbereid of opgenomen, vooral met betrekking tot afvalvermindering. We houden ook rekening met de natuur en de leefomgeving. Ook hebben we een kopgroep geformeerd, waarin wordt samengewerkt door alle partijen (organisatoren, locatie-exploitanten en gemeentelijke diensten) om de verduurzaming te versnellen. Tot slot is een projectteam bezig met het optimaliseren van de fysieke stroompunten in de stad. Organisatoren kunnen - tegen vergoeding - gebruikmaken van deze voorzieningen.

1.5.3 Milieubarometer

In 2021 heeft er meer communicatie plaatsgevonden over de Milieubarometer, onder andere via Breda Business. Ook het accountmanagement heeft hier richting ondernemers meer aandacht aan besteed. Toch wordt er nog relatief weinig gebruikgemaakt van dit instrument. Met deze ervaring houden we rekening in nieuwe keuzes voor instrumenten.

1.5.4 Intensivering energietoezicht

Begin 2021 heeft Breda bij de OMWB een lijst aangeleverd van bedrijven die niet deelnemen aan het adviestraject van de Klimaatroute of te weinig voortgang laten zien bij de uitvoering. Uit deze lijst heeft de OMWB in overleg met de gemeente 10 bedrijven geselecteerd die in 2021 allemaal op energie gecontroleerd zijn door een toezichthouder.

1.5.5 Verduurzaming bedrijven

Dit onderdeel bestaat uit nieuwe energiescans en een verdieping van bestaande scans, waarbij de nadruk lag op de activatie van maatregelen, waaronder energiebesparende maatregelen en zonnepanelen. In 2021 zijn in totaal 81 nieuwe scans uitgevoerd bij bedrijven. Daarnaast zijn de activatietrajecten uit 2020 vervolgd en zijn er boven op de 7 bedrijven uit 2020 nog eens 16 bedrijven geactiveerd in 2021. In totaal is er de afgelopen 2 jaar 115 ton CO₂-reductie behaald (62 ton in 2020 en 53 ton in 2021). De begeleiding van een aantal bedrijven loopt door in 2022. De verwachting is dat hiermee nog 296 ton CO₂ wordt gereduceerd wanneer ze compleet geactiveerd zijn. Dit gebeurt in samenwerking met Platform Breda BV en de bedrijvenverenigingen.

1.5.6 Duurzame Bedrijvendag

De Duurzame Bedrijvendag is niet doorgedaan vanwege corona. De dag is uitgesteld naar 2022.

1.5.7 Duurzame bedrijventerreinen

In 2021 was het lastiger om bedrijven te stimuleren om te investeren in duurzame energie, onder andere door netwerkcongestie. Daardoor krijgen bedrijven, zelfs met een SDE+-subsidie, geen toestemming om op het net te leveren. Dit heeft ertoe geleid dat Platform Breda BV haar activiteiten heeft moeten uitstellen en de accenten binnen dit project heeft moeten verleggen. Wel worden er kansen onderzocht en uitgewerkt voor eigen of gezamenlijk gebruik van de opgewekte duurzame energie.

1.6 KLIMAATADAPTIE

Het klimaat verandert. In 2018, 2019 en 2020 was het elke zomer warm en droog. Daarnaast zijn er de afgelopen jaren diverse regenbuien gevallen die lokaal voor wateroverlast zorgden. We zien al jaren de biodiversiteit afnemen. Tegelijkertijd zien we een trend dat de openbare ruimte (water en groen) steeds meer gebruikt wordt voor het zoeken van verkoeling en ontmoeten. Het creëren van een veerkrachtige en klimaatbestendige stad biedt kansen om de kwaliteit van Breda te versterken. Klimaatadaptatie gaat hierbij hand in hand met andere thema's, zoals gezondheid en de ambitie om in 2030 de eerste Europese 'stad in een park' te zijn.

In 2021 hebben we onder andere een waterspeelplaats aangelegd op de Grote Markt. Ook zijn er bomen geplant op bedrijventerrein Emer-Zuid en hebben we deelgenomen aan het NK Tegelwippen. Daarnaast zijn er meerdere wijkdeals met inwonergroepen afgesloten om samen de openbare ruimte te ontharden en te vergroenen. Het project Groene Buurtjes in de Belcrum is afgelopen, waarbij 100 groenvakken zijn aangelegd. In Baroniekring-verband hebben we risicodialogen gevoerd, hebben we een Klimaatportaal ontwikkeld en hebben we een concept-uitvoeringsplan opgesteld. Binnen het Europese project Cool Towns worden maatregelen tegen hittestress onderzocht en gerealiseerd in het centrumgebied. Er is meetapparatuur geplaatst om de waterkwaliteit van de singels te meten. Bovendien is binnen de subsidieregeling Groene Daken ongeveer 1 hectare dakgroen gerealiseerd.

Breda is ook bestuurlijk vertegenwoordigd in diverse overleggen en netwerken, zoals de Stuurgroep Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en het RBOM/DHZ/DPRA (Regionaal Bestuurlijk Overleg Maas). Het doel is om de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen regionaal versneld aan te pakken.

Momenteel werken we een plan uit om een goede, zinvolle monitor te maken die inzicht geeft in klimaatadaptatie. Het is namelijk nog best lastig om de volgende zaken zinvol te kunnen beantwoorden:

1. Er is steeds minder hittestress in de stad.
We stellen een hitteknelpuntenkaart op, waarop deze punten worden weergegeven met de verwachting dat deze jaarlijks een daling laten zien.
2. Bewoners zijn steeds bewuster met klimaatverandering bezig.
We hebben net fase 1 van het onderzoek naar gedrag afgerond. Dit wordt doorvertaald naar een monitor.
3. Er is voldoende groen per buurt in de stad.
Er is geen norm en ook nog geen goede berekening.

Ook liggen er veel vragen over de monitoring van de realisatie van een klimaatbestendige 'stad in een park'. Om echt goed te monitoren, moeten we nog een paar stappen zetten.

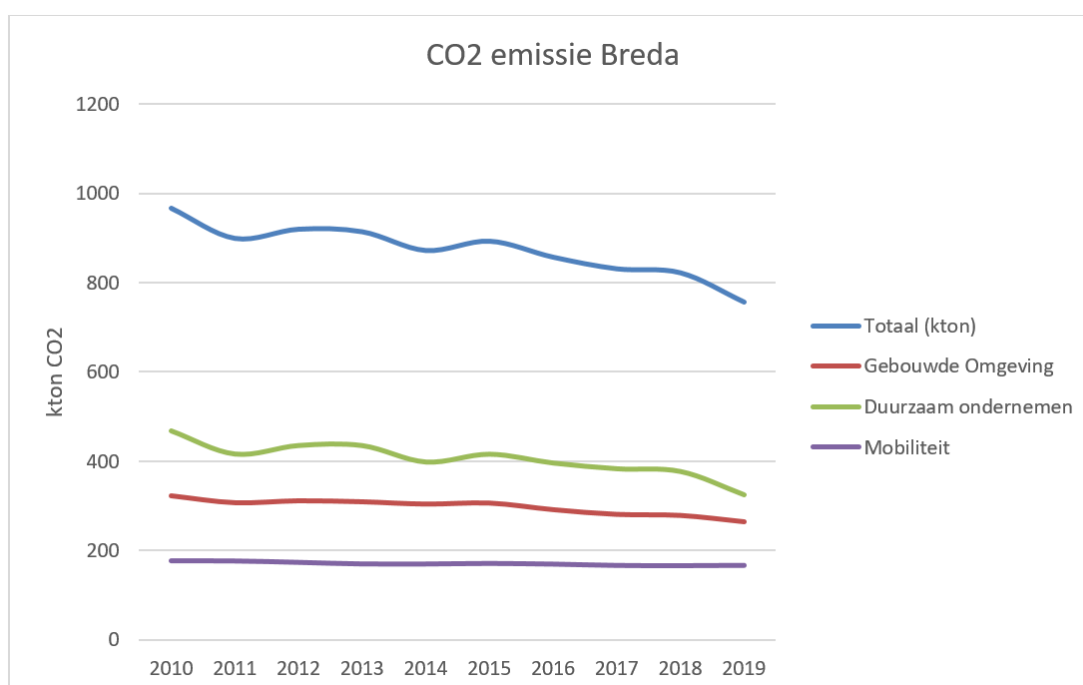
1.7 MONITORING

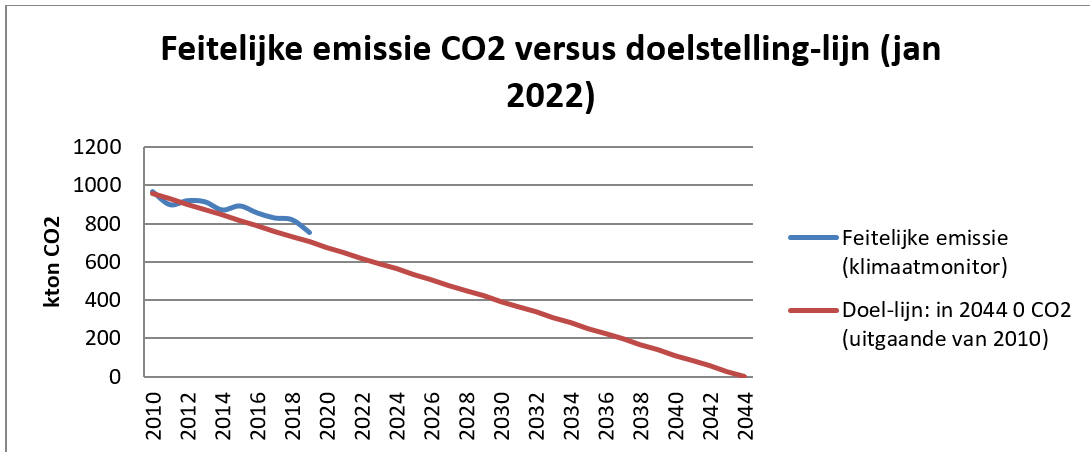
1.7.1 Monitoring

CO₂-emissiecijfers krijgen we via de Klimaatmonitor. Hier zit echter een vertraging van ruim een jaar op, waardoor we in het voorjaar van 2022 de cijfers kregen over 2020 - en de cijfers van 2021 dus pas volgend voorjaar bekend zijn.

Stand van zaken CO₂-Monitor Gemeente Breda (bron: www.klimaatmonitor.databank.nl)

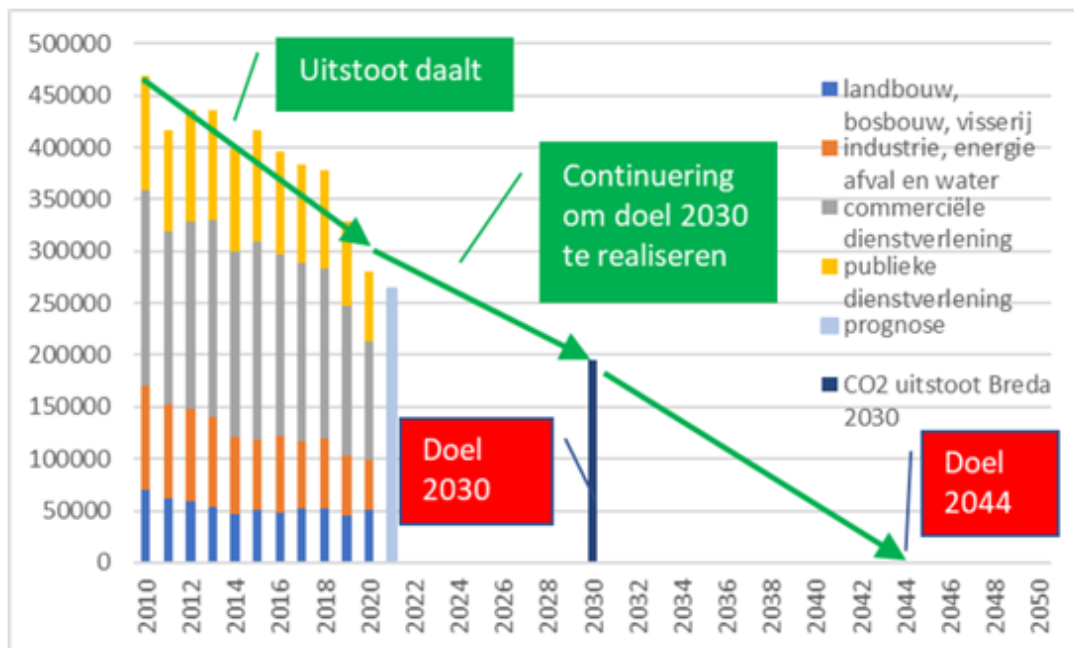
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
doelomvang in <u>kton</u> CO ₂ /jaar	958	930	902	873	845	817	789	761	733	704
doelomvang van 100% naar 0%	100	97,1	94,1	91,2	88,2	85,3	82,4	79,4	76,5	73,5
jaarlijkse doelafname in %		2,94	2,94	2,94	2,94	2,94	2,94	2,94	2,94	2,94
jaarlijkse doelafname in <u>kton</u>		28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2
Stand per 18 januari 2022	966	899	919	914	871	892	856	830	821	756

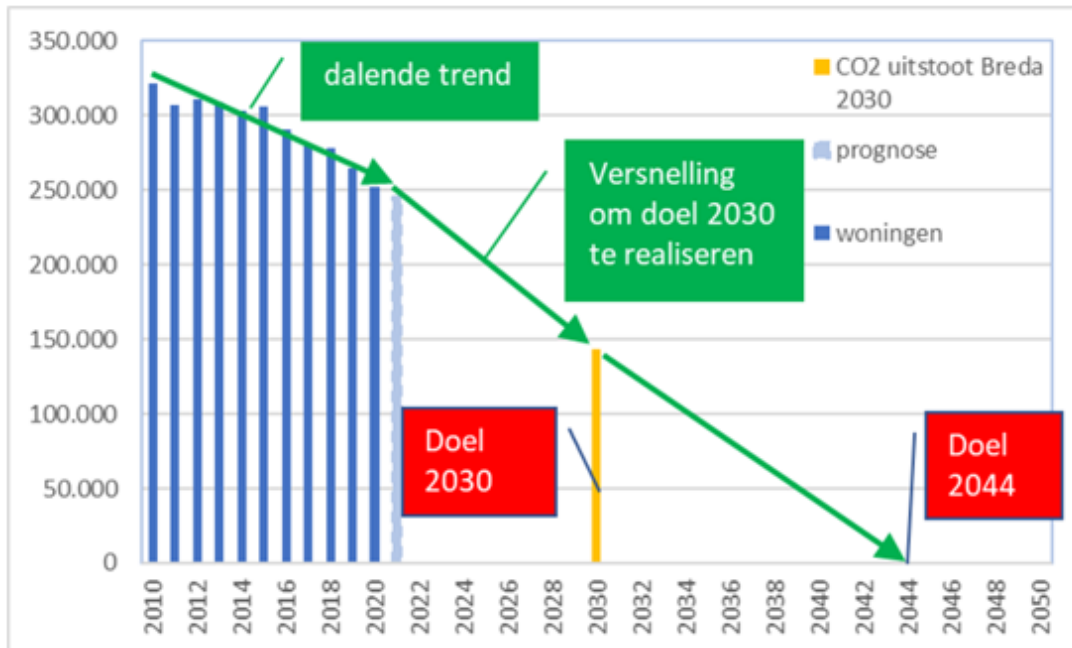
Toelichting

- RWS stelt de waarden periodiek bij. De verklaring daarvoor is de aanpassing van een aantal landelijke uitgangspunten in de toerekening van CO2. De hier gepresenteerde data is van 18 januari 2022.
- Ten opzichte van de cijfers van 2017 zien we in 2019 een CO2-reductie van 75 kiloton (9 kiloton in 2018 en 66 kiloton in 2019). Dat komt neer op gemiddeld 37,5 kiloton per jaar, waarmee de beoogde CO2-reductie van 28 kiloton per jaar (tot en met 2044) gerealiseerd wordt. Deels lopen we zelfs de achterstand in. In de vorige klimaatbegroting (2021) is immers becijferd dat er de komende jaren minimaal 36,4 kiloton CO2-reductie per jaar gehaald moet worden om de achterstand in te lopen en zo de doelstelling van -49% in 2030 te halen. Ook deze doelstelling is (de afgelopen 2 jaar) gehaald.
- De daling is in 2 sectoren zichtbaar:
 - Duurzaam ondernemen (DON): 2018: -6 kiloton , 2019: -52 kiloton.

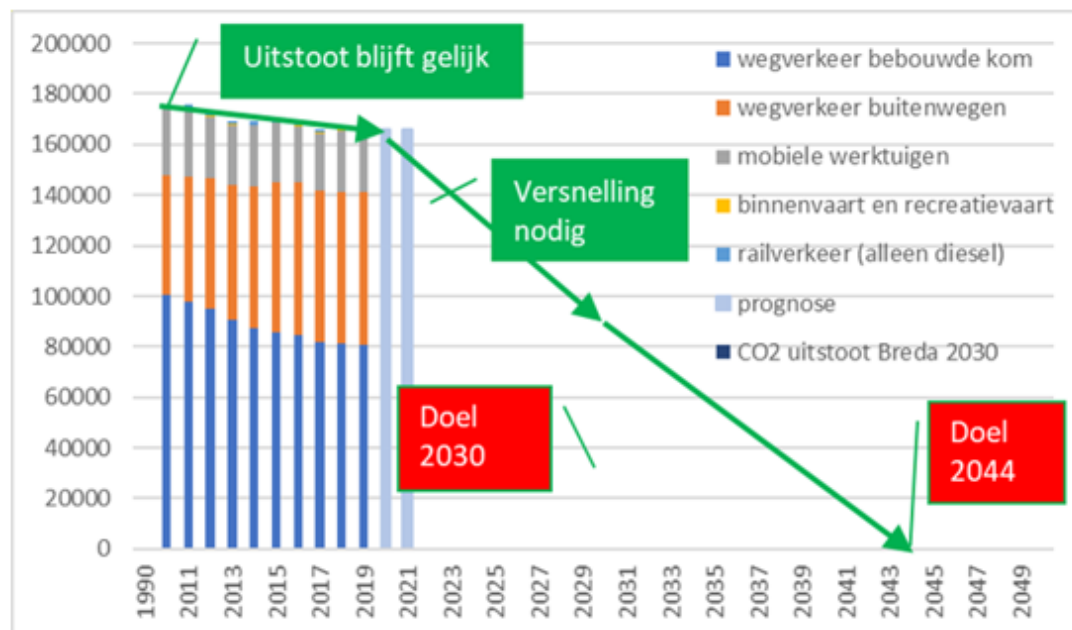
CO2-uitstoot duurzaam ondernemen.

- Gebouwde omgeving (GO): 2018: -2 kiloton, 2019: -14 kiloton.

CO2-uitstoot gebouwde omgeving (alleen woningen).

Bij duurzame mobiliteit (MO) is de afname van de CO2-uitstoot in 2018 1 kton. In 2019 zagen we een toename van 1 kton.

CO2-uitstoot verkeer en vervoer. Uitstoot is exclusief verkeer op snelwegen.

- In 2019 is hiermee sprake van een achterstand van 52 kiloton op het beoogde emissieniveau, op basis van indexjaar 2010.
- De achterstand ten opzichte van de doelen voor CO2-reductie is een punt van aandacht.
- Mede op basis van de Transitievisie Warmte en de wijkenergieplannen beogen we een versnelling van de gasloze wijken en de CO2-reductie.

1.7.2 Communicatie UPK 2021

De websites Woonwijs Breda en Breda Business bieden voor bewoners en bedrijven informatie over energiebesparing en duurzame energieopwek. Hiernaast zijn we gestart met een grote activeringscampagne rondom verduurzaming in 2021: Iedereen doet mee in Breda. Ook hebben we via diverse webinars over onder andere de klimaataanpak en de Transitievisie Warmte informatie gedeeld en reacties en ideeën opgehaald. Voor de Transitievisie Warmte hebben we daarnaast

gebruikgemaakt van een klankbordgroep met 15 inwoners uit de gemeente Breda. Rond de RES West-Brabant heeft regionaal een inspraaktraject plaatsgevonden.

1.7.3 Financiële instrumenten

- We hebben gemeentelijk een financieringsarrangement opgezet om (vooral) huiseigenaren met een smalle beurs te ondersteunen met de laagdrempelige financiering van verduurzamingsmaatregelen. Zie ook 1.4.2.
- In 2021 zijn geen nieuwe aanvragen ingediend voor het Klimaatfonds Breda. Dit hangt onder andere samen met onzekerheden door corona en onmogelijkheden vanwege netwerkcongestie.
- Europees en landelijk wordt stevig ingezet op subsidiëring en financiering van de energie-aanpak van woningen en bedrijven en de opwek van duurzame energie. Bij de klimaatprojecten is hier ook in 2021 gebruik van gemaakt. Via de gemeente is hier subsidie voor aangevraagd, die naar de partners in de stad is doorgezet, zoals:
 - Landelijk:
 - RRE, looptijd 2019-2020, € 288.000 (3200 huishoudens).
 - RREW: looptijd 2020-2021, € 2,1 miljoen (25.750 huishoudens).
 - VHF: looptijd 2021-2030, € 26,2 miljoen (nog € 9,4 miljoen gemeentelijke co-financiering nodig).
 - Warmte-studie: looptijd 2021, € 23.667.
 - Gemeentelijke uitkering aanpak energie-armoede: looptijd 2021-2023, € 1.4 miljoen.
 - Europees:
 - Triple A, looptijd 2017-2021, € 261.000.
 - AirQon, looptijd 2018 -2022, € 2,6 miljoen (10 partners).
 - SEL, looptijd 2018 -2022, € 162.500 (10 partners).
 - LECsea, looptijd 2020 -2023, € 510.000 (9 partners).
 - BISEPS, looptijd 2017-2021, € 300.000 (8 partners).

Anderzijds hebben woningeigenaren en bedrijven advies gekregen over te nemen maatregelen en aan te vragen subsidies. Hierdoor is meer en gericht gebruikgemaakt de vele beschikbare subsidies en financieringen met lage rente.

De beschikbare capaciteit en co-financiering is een aandachtspunt om maximaal van de subsidiemogelijkheden gebruik te kunnen maken.

2. UITVOERINGSPROGRAMMA BODEM

2.1 SPOEDLOCATIES

2.1.1 Spoedlocaties

De gemeente Breda voert volgens de Wet bodembescherming taken uit voor bodem en ondergrond. Ook in 2021 zijn we verdergegaan om de laatste verontreinigde locaties met onaanvaardbare verspreidingsrisico's aan te pakken. In totaal resteren er nog 8 bekende spoedlocaties met bodem- en grondwaterverontreiniging. De voortgang hiervan wordt ook gerapporteerd via de landelijke monitoring Voortgang Spoedlocaties. Drie van deze 8 locaties zijn gecombineerd met ontwikkelingen, zodat de verspreidingsrisico's daarmee opgepakt gaan worden. Twee locaties worden al gesaneerd en zijn nog gaande. Bij nog eens 2 locaties hebben we als gemeente in 2021 zelf nader onderzoek laten doen. Hiervan verwachten we binnenkort de resultaten, zodat we een plan van aanpak kunnen gaan maken voor het saneren en/of monitoren van de grondwaterverontreinigingen. En 1 locatie zit in een juridische impasse. Het betreft de volgende spoedlocaties: Aardenhoek, Fatimastraat, Halstraat, Lijndonk, Magnoliastraat, Speelhuislaan, Teteringsedijk en Zonnebloemstraat.

2.1.2 Aanpak ernstige bodemverontreinigingen

Daarnaast hebben we in 2021 ook weer de nodige ernstige verontreinigingen onderzocht en gesaneerd. Het betreft onder andere kleinere en grotere inbreidingslocaties voor de verdichtende stad. Logischerwijs gaat het hierbij om locaties die gekenmerkt worden door een industrieel gebruik in het verleden en de daarbij ontstane verontreinigingen. Door hier de bodemonderzoeken vroeg in het proces uit te voeren, krijgen we tijdig zicht op de omvang, de kosten en de (on)mogelijkheden van eventuele rijkssubsidies als de bedrijvenregeling. Dit verbetert de haalbaarheid van de ontwikkeling en verkleint de kans

van latere vertraging in het proces. Ook kan bij de ontwikkeling van het terrein dan vooral rekening gehouden worden met een afgestemde inrichting en bodemstrategie.

Via goed bodembeheer, een afgestemde grondbalans en vooral ook een slimme omgang met de bodem en ondergrond, kunnen bodemrisico's voorkomen worden. Bovendien kan met een goede ondergrondstrategie de kans op extra graafwerk en concurrente gebruiksfuncties (energiesystemen, kabels en leidingen, bomen, et cetera) verkleind en meer geoptimaliseerd worden, waardoor we kosten kunnen besparen. Grotere projecten waarin dit plaatsvindt, zijn bijvoorbeeld: 't Zoet, Tuinen van Genta, Hero-terrein, Ettensebaan en Magnoliastraat, de 2e fase van de Nieuwe Mark, het Havenkwartier en de Acaciastraat.

Saneringen, afgerond in 2021, saneringsverslag goedgekeurd:

- Acaciastraat.
- Spinveld 37.
- Tinstraat 1a.
- Cartier van Disselstraat 9.
- Wilhelminasingel 40-44.

Besluit uniforme sanering (BUS = kleinere saneringen):

- Digit Parc Lageweg, Teteringen.
- Abeelstraat 8a.
- De La Reijweg 95.
- Polderweg ongenummerd, Prinsenbeek.

Goedgekeurde saneringsplannen in 2021 (sanering loopt nog):

- Tuinen van Genta.
- Hazeldonk-West.
- Steenen Hoofd 32.
- Speelhuislaan 173-175 (Havenkwartier).

2.1.3 Diffuus lood en PFAS

Voor een aanvullend budget hebben we in 2021 bij het Rijk 2 aanvragen gedaan voor een Specifieke Uitkering (SPUK), die bedoeld zijn voor bodemverontreinigingen met een mogelijk gezondheids- en/of milieurisico door diffuus lood of PFAS. Deze extra middelen worden 3 jaar lang ingezet voor de inventarisatie, het onderzoek en zonodig een sanering van de verontreinigingen. In 2022 starten we met de onderzoeken.

2.2 THEMA'S UIT BODEMMASTERPLAN: RUIMTE, ENERGIE EN BODEM

2.2.1 Energie uit de bodem

Het pilotproject Warmtenet Havenkwartier kreeg ook in 2021 een vervolg om de ontwikkeling zo veel mogelijk CO₂-neutraal plaats te laten vinden. We onderzoeken samen met de ontwikkelaars en met waterschap Brabantse Delta de mogelijkheid van een collectief warmtenet via WKO met aquathermie. De voorraad en potentie van de bodem zijn nader onderzocht. De vaststelling van het bodemenergieplan en de aanbesteding van het eerste collectieve warmtenet vinden begin 2022 plaats.

Verder zijn we in 2021 gestart met vergelijkingsonderzoek van de warmtenetten van 3 grote Brabantse gemeenten (Eindhoven, Tilburg en Breda). Op dit moment zijn er nog geen boekhoudregels vastgelegd voor de aanleg en het gebruik van warmtesystemen. Doel van het project is om te komen tot die boekhoudregels, zodat de kosten voor warmte voor de eigenaren/gebruikers zo laag mogelijk blijven. De input van het eerst aan te leggen warmtenet van het Havenkwartier, de Strip, gebruiken we om de kostprijs te kunnen vergelijken met de projecten van de 2 andere steden.

2.2.2 Bodemvisie langere termijn

De nieuwe Omgevingswet geeft ons de opgave om ons in te zetten voor een meer integrale benadering van het beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving. Uitgangspunt hierbij is het beschermen en benutten van de bodem bij de forse maatschappelijke opgaven waar we als stad voor staan. Denk aan woningbouw, klimaat en energie. Rode draden daarvoor zijn het bewaken van de wettelijke vangnetrol voor de gezondheid en de inzet op bronaanpak op natuurlijke momenten bij ontwikkelingen in de verdichtende stad. In de Omgevingsvisie zijn daarvoor de haakjes gelegd en deze werken we nu verder uit in het omgevingsplan.

In 2020 zijn we gestart met een meer integrale visie op de ondergrond, die als input kan dienen voor omgevingsplannen. De waarde van de ondergrond willen we optimaal benutten, maar ook beschermen. Daarvoor moeten we weten wat er zich allemaal onder onze voeten afspeelt, en hoe we dat moeten structureren, prioriteren en regisseren. Tegelijkertijd zijn de vervangingsopgaven groot en moeten er ook nieuwe energienetwerken worden aangelegd. Dat is een flinke puzzel die niet zomaar gelegd is en waar we ook in 2022 gezamenlijk mee verdergaan.

Het regioproject 'Samen de diepte in' is overgegaan in een structureel regio-overleg 'Bodem en ondergrond West-Brabant' waar Breda voorzitter van is. Lokale overheden zijn gezamenlijk aan de slag gegaan met het verwerken van bodem en ondergrond in de Omgevingswet. Daarnaast worden de kennis en de geleerde lessen uit die projecten ontsloten. Hiervoor is een regionale pilot gestart om, samen met onze partners, te komen tot een kennisnetwerk Bodem.

2.2.3 Advies grondstromen

Het hergebruik van grondstromen wordt meer algemeen. Zo is in 2021 de Europese aanbesteding afgerond voor een lokaal gecertificeerde grondbank van J. van Esch B.V. in Breda. Hierdoor zijn er minder vervoersbewegingen nodig en is er minder afvoer van grond, wat de duurzaamheid ten goede komt. De pilot op de Nijverheidssingel waarin gebiedseigen grond is opgewaardeerd, is afgerond. De evaluatie van de toepassing van de verrijkingsmix leidde tot een aantal leerpunten, die in toekomstige projecten worden meegenomen. Voor meerdere projecten wordt de optie tot opwaarderen verkend, zodat deze ervaringen kunnen leiden tot een standaard werkwijze waarin grondstromen zo circulair mogelijk worden toegepast. De algemene tendens is dat het hergebruik van milieutechnisch geschikte grond steeds meer gemeentebreed wordt toegepast. In 2021 zijn we gestart met een regionale bodemkwaliteitsnota waarin het toepassen van grondstromen is uitgewerkt binnen de regio. De verwachting is dat deze medio 2022 wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

2.2.4 Bodeminformatiesysteem / BIS-advies

We zijn in 2021 verdergegaan met het digitaliseren van bodemdossiers. Inmiddels zijn er ruim 5000 dossiers gedigitaliseerd en toegevoegd aan ons bodeminformatiesysteem. Begin 2022 hopen we dit project helemaal af te ronden en het bodeminformatiesysteem verder te actualiseren en te verbeteren. Hierdoor kan iedereen de informatie over bodemonderzoeken, saneringen en de kwaliteit van de bodem direct downloaden en vertalen naar zijn eigen percelen.

2.2.5 Niet gesprongen explosieven (NGE)

Het gemeentebrede historisch onderzoek naar de risico's op niet gesprongen explosieven (NGE) is in 2020 vertaald in een kaart. We hebben geïnventariseerd waar in theorie explosieven in de grond kunnen zitten. Om vast te kunnen stellen in welke bodemlagen en gebieden sprake is van een verlaagde kans op NGE is ook daarvan een inventarisatie gedaan en zijn gebieden afgebakend die niet meer verdacht zijn. De beleidskaart NGE geeft inwoners en initiatiefnemers van ruimtelijke plannen bij grondroerende werkzaamheden een handelingsperspectief voor het omgaan met NGE. In 2021 is in de verdachte gebieden op de volgende locaties nader onderzoek gedaan:

Vanwege natuurontwikkeling:

- Noordrand Midden – aangetroffen: een vliegtuigbom en 2 brisantpantsergranaten.
- Bolbergseweg Bavel - aangetroffen: een brisantpantsergranaat.
- Gilzeweg 9a Bavel - verdacht op geschutmunitie, niets aangetroffen.

Voor bouwontwikkelingen:

- De Hoven – Spoorstraat (onderzoek nog niet afgerond).
- 't Zoet – (onderzoek nog niet afgerond).
- Duivelsbruglaan - subkaliber antitankwapen.
- Schapenweide - oefenscherfhandgranaat, brisantgranaat, brisant-brandgranaatpatroon en pantserbrandgranaat.

Spontaan aangetroffen (geen ontwikkeling):

- Cadettenkamp – 2 brisantgranaten en rookgranaat.

Spontaan aangetroffen (geen verdacht gebied):

- Bavelseparklaan Bavel – schokbuis M52, leeg.
- Boeimeersingel kruising met Julianalaan - oefenbrisantgranaat.
- Kluisstraat Bavel – pantsergranaat, 17-ponder.

- Galderseweg - brisantpantsergranaat.
- Overkroetenlaan - huls, 7 cm.
- Houtmarkt passage - brisantgranaat.
- Kraanstraat – werpgewicht en scherfhandgranaat.
- Rijsbergseweg - scherfhandgranaat.
- Steenen Hoofd - rookgranaat.

3. UITVOERINGSPROGRAMMA LUCHT / EXTERNE VEILIGHEID / GELUID

Voor lucht, externe veiligheid en zeker ook geluid onderzoeken we hoe deze thema's te zijner tijd in de Omgevingsvisie en de omgevingsplannen kunnen worden verankerd.

3.1 EXTERNE VEILIGHEID

Externe veiligheid (EV) wordt bij ontwikkelingen en bestemmingsplannen zo vroeg mogelijk in het proces betrokken. Vooral voor het uitvoeren en toetsen van EV-berekeningen doen we steeds vaker een beroep op de OMWB. Voor de spoorzone heeft de OMWB enige tijd geleden een model gemaakt en gevuld; de verschillende scenario's binnen en wijzigingen in het ontwikkelprogramma kunnen in dit model eenvoudig worden doorgerekend. Voor het groepsrisico geldt dat de waarde per gemeente verschillend berekend is. De waarde geldt als een voorkeurswaarde. In Breda passen we de systematiek in de spoorzone toe via een kwalitatieve benadering. Dit sluit ook aan bij de systematiek van de Omgevingswet.

3.2 GELUID

- Voor het thema Geluid zoeken we in het kader van het actieplan Geluid aansluiting bij de Omgevingswet. Binnen dit taakgebied gaan veel zaken veranderen. Het accent bij de aanpak van geluidhinder ligt bij de aanpak van de bron. De focus lag op inhaalslagen bij wegvlakken met een achterstand in het onderhoud.
- Het thema Geluid heeft geen budget. Maatregelen worden uitgevoerd in projecten of in de beheeraanpak. Tegen ASO-geluid treden we handhavend op. Een lawaafplitser is een innovatief idee dat momenteel nog niet bestaat.
- Het maatschappelijk doel (artikel 1.3) van de Omgevingswet is de woonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:
 - Bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur.
 - Doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften in te vullen. Voor het thema Geluid betekent de Omgevingswet een nog meer geïntegreerd omgevingsbeleid.

3.3 LUCHT

In september 2021 heeft de WHO haar normen aangescherpt; de waarden voor luchtverontreiniging moeten flink omlaag om schadelijke gezondheidseffecten en sterfte bij mensen te voorkomen. De Europese Commissie wil een herziening van de luchtkwaliteitsrichtlijnen. Volgens planning komt de Commissie in het derde kwartaal van 2022 met een voorstel voor nieuwe normen.

In Breda proberen we de luchtkwaliteit verder te verbeteren door het nemen van luchtkwaliteitsmaatregelen zoals bijvoorbeeld doorstromingsmaatregelen, voorlichting rondom houtstook, deelname aan het AirQon-project, het aanscherpen van de milieuzone naar Emissieklasse 6, het voorbereiden van de invoering van een nul emissie zone logistiek en het realiseren van fiets- en wandelvoorzieningen.

De uitrol van de e-oplaadpunten, de inzet van vuilniswagens op waterstof en het realiseren van een waterstoftankstation in Breda zijn eveneens ambities binnen het luchtkwaliteitsbeleid, die in 2021 zijn gerealiseerd of waar stappen voor zijn gezet. Daarnaast zal het thema luchtkwaliteit geïntegreerd worden in het omgevingsbeleid zoals de beoogde Omgevingswet dat ook verwacht. Het blijft de nodige inzet en aandacht vragen om te kijken welke mogelijkheden er zijn om luchtkwaliteit te betrekken bij de verbetering van de fysieke leefomgeving.

Voorwoord

Voor u ligt de Duurzaamheidsmonitor 2021 als bijlage bij jaarrekening 2021. Dit betreft de monitoring van de doelen zoals verwoord in de Duurzaamheidsvisie en nader geformuleerd in de actsheets Duurzaamheid.

In maart 2021 heeft de Raad de actualisatie van de actsheets Duurzaamheid vastgesteld. Hierbij zijn de actsheets Windhinder Gebouwde Omgeving en Dierenwelzijn toegevoegd, welke daarom ook zijn toegevoegd aan de duurzaamheidsmonitor.

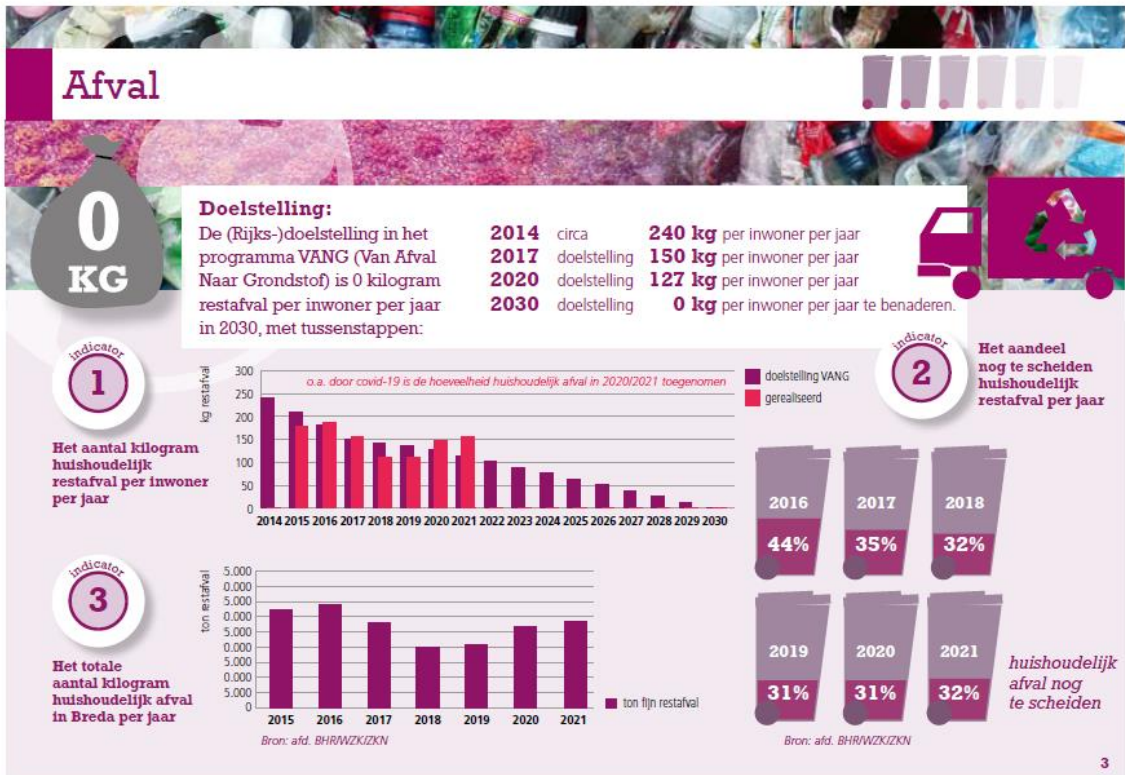
Voor een aantal actsheets zoals Bedrijven, Circulaire Economie en Duurzame Overheid wordt ook gewerkt aan een jaarlijkse monitoring, maar die is voor dit jaar nog niet gereed.

De meest recente cijfers zijn gebruikt. In de voorliggende monitor is dat de data per half maart 2022. Van een aantal indicatoren zijn de jaarcijfers nog niet beschikbaar. Zo zijn de meest recent beschikbare cijfers van bijvoorbeeld luchtkwaliteit de cijfers van 2020 en van CO₂ de cijfers van 2019.

0165_22_Duurzaamheidsmonitor_2021_V2

2

Energie en klimaatmitigatie*

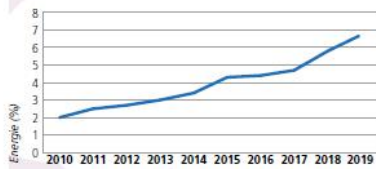
* Klimaatmitigatie = de maatregelen die genomen worden om problemen door klimaatverandering te verminderen (=aanpak van de bron).

Doelstelling:
In 2044 is Breda CO₂-neutraal

Indicator 5
Totale CO₂-emissie Gemeente Breda in kilotonnen per jaar

Indicator 6
Het aandeel hernieuwbare energie van het totale energieverbruik in Breda per jaar

Bron: klimaatmonitor.databank.nl, 26 jan 2022

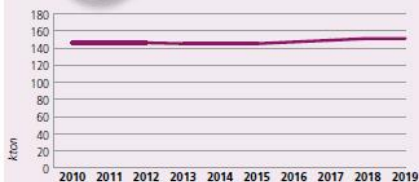

5

Duurzame mobiliteit

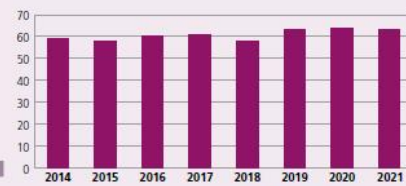
Doelstelling:
2044 Breda CO₂-neutraal
2020 CO₂-emissie met 45% gereduceerd t.o.v. peiljaar 2006

Indicator 7
Totale CO₂-emissie wegverkeer binnen Breda in kilotonnen per jaar

Bron: Klimaatmonitor.databank.nl, data d.d. 26 jan 2022

Indicator 8
Het gemiddelde aandeel verplaatsingen per persoon per dag dat met een duurzame modaliteit plaats vindt (fiets, OV of te voet) per jaar

Bron: Stadsenquête 2021

Aandeel verplaatsingen (binnen Breda) op basis van de vier meest gedane activiteiten in Breda (dagelijkse boodschappen, wekelijkse boodschappen, winkelen in binnenstad en bezoek familie/kennissen).

NB: het OV wordt tot de duurzamere modaliteiten gerekend. De trein (NS) rijdt op 100% windenergie. De bussen in Breda rijden (nog) niet op duurzame energie maar hebben wel het voordeel van een grotere hoeveelheid passagiers.

De elektrische auto (en ten dele ook de hybride auto) is ook duurzaam mits opgeladen met groene stroom. Hiervan ontbreken echter nog betrouwbare cijfers.

6

Klimaatadaptatie

Doelstelling:
in 2050 is Breda klimaatbestendig

indicator 9 Het aandeel bewoners dat in de woning of tuin hinder ervaart door warmte per jaar.

Bron: Stadsenquête 2021

indicator 10 Het aandeel bewoners dat in de woning of tuin hinder ervaart van water door hevige regenval per jaar.

Bron: Stadsenquête 2021

indicator 11 Het aandeel bewoners dat een klimaatadaptatiemaatregel in de woning of tuin heeft toegepast per jaar.

Bron: Stadsenquête 2021

Geluid

Doelstelling 1:
Alle stads- wijkontsluitingswegen en drukke buurtontsluitingswegen voorzien van een stiller wegdek.

indicator 12 Het aandeel stil wegdek in Breda per jaar
Geluid reducerend asfalt

Bron: Gemeente Breda afd. BHR/BBB

Doelstelling 2:
Het inzichtelijk maken van geluidsoverlast wat door onze inwoners wordt ervaren.

indicator 13 Het aandeel bewoners dat geluidhinder ervaart per jaar

Bron: Stadsenquête 2021

Geur

Doelstelling:
in 2030 komt **ernstige** hinder
veroorzaakt door geur in Breda
niet voor

Indicator
14 Het aandeel bewoners
dat geurhinder ervaart per jaar

Bron: Stadsenquête 2021

>>> 2030
0%

9

Natuur en ecologie

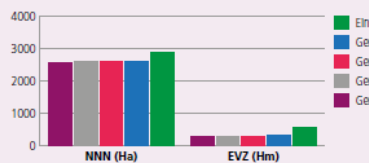
Doelstelling 1:
De ecologische
hoofdstructuur
moet in **2027**
gerealiseerd zijn

Doelstelling 2:
In **2030** woont
iedere Bredanaar op
'pantoffelafstand'
(200 meter) van een
groene rustplek

Doelstelling 3:
Om de teruglopende
biodiversiteit in het agrarisch
gebied te stoppen investeert
de gemeente in agrarisch
landschapsbeheer

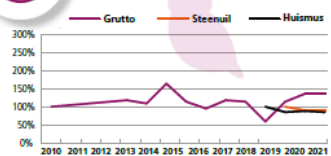
Doelstelling 4:
Door bij het verdichten van de
stad extra aandacht te schenken
aan biodiversiteit is de stad
aantrekkelijker geworden als
leefgebied voor dieren en planten

Indicator
15 Het aantal hectare gerealiseerd Natuur
Netwerk Nederland (NNN, voormalig
Ecologische Hoofdstructuur EHS) en
hectometers Ecologische Verbindingszone (EVZ)

Bron: Gemeente Breda ONTMM, peildatum jan 2022. * Door nieuw aangekochte percelen toe te voegen aan NNN/EVZ is het einddoel t.o.v. vorig jaar iets omhoog gegaan (+3% voor NNN en +0,4% voor EVZ)

Indicator
16 Index van grutto, steenuil en
huismus tellingen per jaar

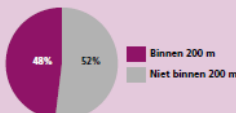

Indejaars is het begin van de
meting. Bij Grutto 2010, huismus
2018 en de steenuil 2019.

Bron: De grutto's en steenuilen
worden gemonitord door vrijwilligers
van de West-Brabantse Vogel-
werkgroep en door vrijwilligers
van de Weidevogelbescherming
Brabant's landschap. Huismus
worden vanaf 2018 gemonitord in
de Huismusmonitoring provincie
Noord-Brabant en gemeente
Breda. De uilenmonitor heeft
vanaf 2019 een nieuwe opzet
gekregen waardoor de oude data
niet meer vergelijkbaar is met de
data na 2019.

Het is onmogelijk om alle planten
en dieren in Breda dekkend te
monitoren. Daarom is gekozen
voor een aantal indicatorsoorten.
De steenuil is een indicator voor
de ecologische kwaliteit van
kleinschalig agrarisch landschap.
De grutto is een indicator voor de
ecologische kwaliteit van open
veen- en weidegebieden. De
huismus is een indicator voor de
ecologische basiskwaliteit van stedelijke
centrumgebieden.

Indicator
17 Het aandeel niet grondgebonden
woningen binnen 200 meter
afstand van een park per vier jaar.

Bron: Gemeente Breda ONTMM, peildatum 24 mei 2017. Er zijn in totaal 3.542 niet grondgebonden woningen (WOZ objecten). Hiervan liggen er 1.849 (52%) binnen een straal van 200 m van een park af en 1.693 (48%) buiten een straal van 200 m van een park.

10

Luchtkwaliteit

Doelstelling 1:
Bescherming van de gezondheid van inwoners van Breda

indicator
18

Het gemiddelde gehaltestikstof-dioxide (NO2) per jaar

Bron: luchtmeetnet.nl, 10 maart 2022

indicator
19

Het aantal overschrijdingen grenswaarde daggemiddelde fijnstof (PM10) per jaar

Bron: luchtmeetnet.nl, 10 maart 2022

indicator
20

Het gemiddelde gehalte fijnstof (PM10) per jaar

Bron: luchtmeetnet.nl, 10 maart 2022

Doelstelling 2:
Het mogelijk maken van diverse infrastructurele en ruimtelijke projecten

Wettelijke norm jaargemiddelde NO2 maximaal 40 µg/m3 N.B. In Breda liggen twee meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM. Deze liggen aan de Bastenakenstraat en aan de Tilburgseweg. Bovenstaande cijfers geven het gemiddelde van deze twee meetstations weer.

Wettelijke norm dagen overschrijding PM10: jaarlijks maximaal 35 dagen < 50 µg/m3. N.B. In Breda liggen twee meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM.

Wettelijke norm jaargemiddelde NO2 maximaal 40 µg/m3 N.B. In Breda liggen twee meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM. Bovenstaande cijfers geven het gemiddelde van deze twee meetstations weer.

11

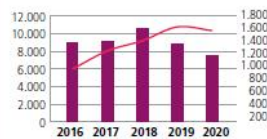
Duurzame overheid

Doelstelling:
In 2030 moeten bestaande gebouwen minimaal energielabel A bezitten. In 2050 moeten bestaande gebouwen energieneutraal zijn.

indicator
21

Totale CO₂-emissie gemeentelijke organisatie in tonnen per jaar

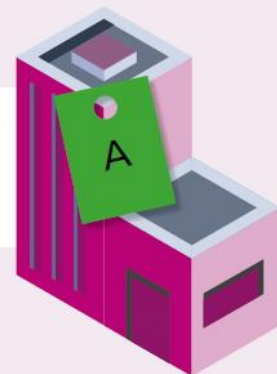
Bron: and. SIBOV

CO₂-uitstoot energieverbruik Gemeente Breda

CO₂-uitstoot energieverbruik Stadskantoor

12

Asbest

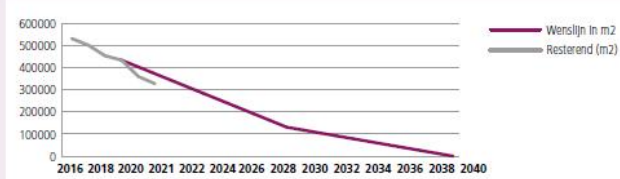
In 2019 heeft de Eerste kamer het wetsvoorstel voor verbod op asbestdaken weggestemd. Als gevolg hiervan zijn in Breda nieuwe doelstellingen geformuleerd.

Doelstelling:

Het doel is om in de periode 2020-2029 van de totale hoeveelheid asbesthoudende dakbedekking (ca. 432.000 m²) ongeveer 7% (30.000 m²) per jaar te saneren. In totaal dus 70%. De resterende 30% (is 130.000 m²) wordt gesaneerd vanaf 2030.

De hoeveelheid gesaneerde asbesthoudende dakbedekking per jaar

Bron: REDIVENULEEF

Colofon

PROCLAIMER

De Gemeente Breda is verantwoordelijk voor de gemeentelijk inhoud van dit boekwerk/website, en doet er alles aan om het boekwerk/website actueel en correct te houden. Toegankelijkheid en gebruikersvriendelijkheid zijn hierbij van belang. Mocht u toch informatie treffen die niet correct is of heeft u suggesties of opmerkingen, dan vernemen wij dit graag van u via: hetgeldvanbreda@breda.nl.

AUTEURSRECHT

De Gemeente Breda bezit het auteursrecht op alle gemeentelijke informatie die via www.hetgeldvanbreda.nl toegankelijk is. Dit geldt ook voor beeldmerken, logo's en fotomateriaal. Het is niet toegestaan deze informatie zonder schriftelijke toestemming vanuit commercieel oogpunt te verspreiden of kopiëren. Via www.breda.nl/contact kunt u informatie opvragen over het gebruik van het materiaal.

LINKS NAAR ANDERE WEBSITES

Om het u makkelijk te maken, kunt u via deze website ook websites bezoeken die niet door de Gemeente Breda worden geëxploiteerd. De Gemeente Breda heeft geen zeggenschap over deze websites en is niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

Uitgave:	Gemeente Breda
Tekstbewerking:	Gemeente Breda
Fotografie en vormgeving:	Gemeente Breda
Website gemeente:	www.breda.nl
Mailadres:	gemeentebreda@breda.nl
Telefoon:	14076
Postadres:	Postbus 90.156 4800 RH Breda
Nummer KvK:	20169706

